¶ Prolog⁹ in fructuoſū ac ope
repreciū opus ſanctiſſimi proba
tiſſimiqȝ catholice fidei doctoris
btī Jeronimi: vitas ſcōꝝ pr̄m ac
heremitaꝝ iuxta p̄mordialem ac
veram eiuſdē beatiſſimi Jeronimi
cōpletam tradicōem p̄ſtantiſſime
ꝯplectens: incipit feliciter.

BEnedictus de⁹
q̄ vult omnes
homīes ſaluos
fieri ⁊ ad agni
cionē veritatis
venire: qui etiā
iter noſtrū direxit ad egyptuȝ.
et oſtendit nobis mirabilia mag
na. ad poſteritatis memoriaȝ pro
futura: ex quibꝫ nō ſolum nobis
cauſa ſalutis orire tur. verū ⁊ hy
ſtoria ſalutaris atqȝ ad doctrinā
pietatis aptiſſima cōderetur. que
virtutis iter agere volentibꝫ: ge
ſtoꝝ precedēciuȝ fide ampliſſimū
tramiteȝ pandat. Et q̄uis ad tā
tarum rerum narracōem minus
ydonei ſimus. nec dignum videat̄
ingēciū verū exiguos ac paruos
fieri auctores. p̄celſaſqȝ v̄tutes hūi
li narrare ſmōe. tamē quoniā fra
trū caritas: eoꝝ qui in monte ſan
cto oliueti cōmanent hoc a nobis
frequenter expoſcit. vt egypcioꝝ
monachoꝝ vitā. v̄tuteſqȝ animi.
et cultū pietatis atqȝ abſtinēcie
robur q̄d in eis coraȝ vidimus ex
plicemus: precibꝫ ipſorū qui hoc

imperāt adiuuādū me credēs ag
grediar. non tam ex ſtilo laudē
querēs. q̄ ex narracōne rerum
edificacionem futuram legentibꝫ
ſperans. dum geſtoꝝ vnuſquiſqȝ
inflammatur exemplis. horreſce
re quidē ſeculi illecebras. ſectari
vero quietē ⁊ ad pietatis inuitat̄
exercitia. Vidi ergo et vere vidi:
theſaurū ihesu xp̄i in humāis ab
ſcōditum vaſculis. Quem theſau
rum repertū nolui tanq̄ inuid⁹
occultare: ſed quaſi pro multis in
uentū proferre in medium ⁊ face
re cōmunem: certus q̄ quāto plu
res ex eo fuerint ditati. tanto mi
chi amplius acquiritur. Ego em̄
fiaȝ locupleciorꝫ: cum alioꝝ ſalus
miniſterij mei fuerit queſita mer
cimonio. In p̄ncipio ergo narra
cōis nr̄e adeſſe nobis precamur
graciaȝ dn̄i noſtri ihesu xp̄i: cui⁹
v̄tute ōnia hec pietatis exercitia
apud egypti monachos habent̄.
Vidimus em̄ apud eos multos
patres celeſtem vitā in terra po
ſitos agētes. et nouos quoſdam
ꝓphas. tam virtutibus animi q̄
vaticinādi officio ſuſcitatos: qui
bꝫ ad teſtimoniū meritoꝝ nec ſig
noꝝ quidem ac ꝓdigioꝝ deerat ef
ficacia. Et merito: Cur em̄ hij
qui nichil terrenū nichilqȝ carna
le cupiunt nō accipiant celeſtiuȝ
poteſtateȝ: Nonnullos nāqȝ eoꝝ
ita ab omni malicie cogitacōe ac
ſuſpicione vidimus defecatos: vt

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

nec ſi aliq̄d mali adhuc gererēt in
ſeculo meminiſſent· Tāta eis inerat
trāquillitas aīͥ· tātiſq; inoleuerāt
eis bonitatis affectus ut merito de
eis dictū ſit pax multa diligētibꝫ
legē tuā dn̄e· Cōmanēt ergo p̄ he
remū diſp̄ſi ⁊ ſep̄ati cellulis· ſꝫ cari
tate cōnexi· Ob hoc autē dirimūt
cellulis ut ſilencij ſui quietē ⁊ intē
cōez mētis diuina ſectātis nec vox
aliqua nec occurſus vllus ꝗ ſ̄mo
ociosus aliquis obturbet· Intētis
ergo in ſuo quiſq; loco animis ve
lut boni patres xp̄i expectant ad
uētū· ꝗ tāq̄ miles patris i caſtris
imp̄atoris p̄ſētiā vel fideles ſui ad
uētātē dn̄m ſuſtinēt· libertatez ſibi
p̄iter ⁊ munera largiturū· Oēs hij
nullā cibi ꝗ indumētī ꝗ vllius eoꝝ
ſollicitudinē gerūt· ſciūt eī qꝛ ſcri
ptū eſt hec oīa gētes cogitāt· Ipſi
vero iuſticiā ⁊ regnū dei requirūt
⁊ hec oīa ſ̄m p̄miſſiōez ſaluatoris
apponūt eis· Deniq; plurimi eoꝝ
ſi in aliq̄ forte neceſſario ad vſus
corp̄is eguerīt nō ad humana per
fugia· ſꝫ ad deū ꝯuſi ⁊ ab ipo tāq̄
a p̄re poſcētes q̄ popoſcerīt ilico cō
ſequūt· Tāta nāq; in eis fides eſt
que etiaz mōtibꝫ vt trāſferāt īp̄a
re valeat Vn̄ ⁊ nonnulli eoꝝ irru
p̄ciones fluuij in p̄nitiem vicinaꝝ
regionū concitatas oracōibꝫ rep̄ſ
ſerūt ⁊ pede incedentes aluei eius
p̄funda ingreſſi ſunt· īmaneſq; i
eis p̄emerūt beſtias ⁊ plurima atq;
innumerā ſigna que a p̄phis ⁊ apo
ſtolis antiquitus geſta fuerāt cō
ſūmauerunt vt dubitari n̄ debeat
ipoꝝ meritis adhuc ſtare mūdum
Sed ⁊ illud valde mirum eſt cum
ſemp̄ optimaq̄q; rara ſint ⁊ dif
ficilia in illis tamē vtrūq; ꝯueniſſe
ut ⁊ numero īmenſi ſint ⁊ virtuti-
bus incōp̄abiles· Sunt etenī alij
i ſuburbanis locis· alij p̄ rura· plu
res ātē ⁊ egregij viri p̄ heremū diſp̄
ſi ⁊ velut quidā exercitus celeſtis
in p̄cinctu poſit⁹ atq; i tabernacu
lis degens· ad obediētiaz p̄cepto
rū regis ſemp̄ intētus· armis ora
cōnū pugnans ⁊ ſcuto fidei ab ini
mico inſidiante p̄tectus· regnū ſi
bi celeſte conquirit· Sūt ergo or
nati moribus· quieti· lenes· tran
quilli ⁊ caritatis vinculis velut q̄
daz germanitate cōſtricti· ad emu
lacōez vero virtutū· certamē ingēs
exercēt ⁊ agones Studet enī vn⁹
quiſq; clemētior altero· humilior·
benignior· ac pacientior inueniri·
Si quis autem ſapiencior ceteris
fuerit hꝫ ita cōis erga omnes ⁊ me
diocris exiſtit vt ſ̄m mandatū do
mini oīm minim⁹ ⁊ oīm ſu⁹ eē vi
deatur· Quia ergo dei munere do
natum eſt michi vt viderem eos et
inceſſez ꝯuerſacōi eoꝝ de ſingulis
iaz nūc q̄ ad memoriaz dn̄s reduxe
rit enarrare tēptabo vt hij q̄ nō vi
derūt eos ī corp̄e opa eoꝝ ꝯgnoſcētes
vitāq; p̄fectaz lectionis iudicio col
ligētes ad emulacōez ſcōꝝ op̄is inuitēt
⁊ p̄fcē paciēcie palmaz requirāt·

Explicit plog⁹. Incipiūt capi.
De beato Iohē qui romanis
ducibꝫ victorias de tyrānis
p̄dixit Mulieres vnaz p viſū viſi
tauit. alterā a ptuˢ diſcrimine libe
rauit De Nili abundantia vel pe
nuria ſeu plagis iminētib⁹ p̄mo
nuit Cecam oleo curauit. Capi
tu. p̄mum. fo. 3.
Hoſpites liberaliter ſuſcipiens
vnū eoꝝ febricitātē ſanauit Ipſe
defecto corpe iā nichil coctuz come
dit. Capitu. ij. fo. 4.
Exhortacio ei⁹ verb̄ pbata pit
⁊ exēplis. Ca. iij. fo. 4.
De monacho quē in ſpelūca de
gētē demon in ſpetie mulieris dece
pit. Ca. iiij. fo. 6.
De alio penitēte quem demones
plagis impoſitis vincere nequiue
runt. Capi. v. fo. 6.
De heremita qui celeſtis paniˢ
alimoniā pdidit elatus ⁊ recepit
hūiliatus. Et de obitu ipſius beati
Iohānis. Ca. vi. fo. 8.
Pelles preſbiter ⁊ frater q̄ dyā
bolū inſidiātez ſibi cadēti ferro diſ
pulit De alio q̄dā Iohāne retulit
q triēnali ſtacōe lāguēs p āgeluz
⁊ ſāaz adeptus ſit ⁊ medelā Cingu
lo māibꝫ ſuis facto claudū ſolida
uerit ⁊ abſentiū act⁹ p ſpm̄ agno
uerit ⁊ correxerit. Ca. vij. fo. 9.
De btō Paſnucio q̄ tres viros
ereptos ſeculo lucratus eſt deo.
Capitu. viij. fo. 10.
De btō Helya q̄ ſpū ⁊ vtute alte
rū ꝛpn̄tauit Helyā Ca. ix. fo. 11.
De Pitiriōis abbatis doctria atꝫ
ſignoꝝ efficatia Ca. x. fo. 11.
De Eulogio p̄ſbitero q̄ cōicātiū
merita per ſpiritum deprehendit.
Capitu. xi. fo. 12.
De beato Apollonio q̄ deuicto ſu
pbie ſpū xp̄ī ꝯpaſſionē incarcera
tus ⁊ p angeluz liberatus multoꝝ
poſtmodū p̄r extitit monachoruz.
Capitu. xij. fo. 12.
Hic ſimulachri portitores ſtare
ꝯpulit. latrones pacis inimicoˢ al
terꝫ ꝯūtit alteꝝ occidendū p̄dixit.
Capitu. xiij. fo. 14.
Fratribꝫ in paſcha refectionē p
uidit opulētā Cuidā virtutū grāz
obtinuit Panes multiplicauit Fru
mētū ⁊ oleū p̄cibꝫ āpliauit Hoſpi
tes aduenire p̄dixit Sauceptos li
beraliter vtiliter inſtruxit. Capi
tu. xiiij. fo. 17.
Ubi ꝯſtācia frēm renouat ꝯt drco
nē imanē ⁊ narracō cui⁹ dā frīs de
Ammone q̄uo nocuoˢ ſibi latrōes
p draconū obediēciā ꝯūterit ad pe
nitētiā Puerꝫ flatu dracōis turgi
dū recipans ipſam pemerit beſti
am. Ca. xv. fo. 18.
Relatio Copretis de prē Mucio
qui de latrocinio ꝯūſus int alia di
ſcipulum ſibi de tumulo rn̄dere fe
cit Solē occaſui primū fixit Mo
rituro frā vite ſpatiū adauxit Ni
lū ſepe vix infuſis genibꝫ trāſua
dauit Ubicūqꝫ voluit in momēto
affuit Pabuluz celitus pmeruit

Mamona fortit̃ r̃ſpuit Sãctitatis
ſue teſtem celitus inuenit Capitu
lum·x vi· ·fo·18·
Relator hoꝝ copres ṽmes ſemi
b⁹ noxios harẽa bñdcã extinxit·
Circũdãtes ſe flãmas fidi cã fecit
rotãtes Gẽtiles paucis ↄ̃ũtit Ole
ra ei furata ⁊ igni admota priſti
nã amittere nequiuerũt viridita
tem Ca·x vij· ·fo·20·
De btõ heleõ q̃ adhuc puer ignẽ
illeſa detulit veſte Demõicã r̃ſpu
ens d̃inã meruit alimoniaꝫ· Ona
ger ei ⁊ cocodrill⁹ obediũt ſponte·
Frẽs exhortur· Ne iuuenẽ tẽptẽt
demonib⁹ inĕdicit Ip̃eqꝫ adhuc iu
uenis celeſtes ſepe cibos accepit·
Cap·x viij· ·fo·21·
De Theone qui latrones orãdo
ligauit· Trium linguaꝝ egipcia
ce· grece· latine pitus· Ad libituꝫ
vtebatur obſequijs beſtiarum·
Cap·xix· fo·22·
Ammonicio dyoſcori preſbiteri
qua diligẽcia examinare ſe debeat
qui ſacramẽta altaris pcipe deſide
rat Ca·xx· ·fo·23·
Conũſacõ btĩ hoꝛ q̃ i ſuſcipiẽdis
hoſpitib⁹ alacer ãgelica ꝓuiſiõe
triẽnio paſci meruit Dyabolo p
xp̃o ſe adorari monẽtẽ vacuefecit
Iteꝝ liberalitas eius ⁊ q̃litas ↄ̃ũ
ſãciũ cũ eo frm̃ Ca·xxi· ·fo·23·
De humanitate mõchoꝝ ãtatis
oxiñchi· Ca·xxij· fo·24·
De ↄ̃uſacõe Serapionis p̃ſbiteri
⁊ philoſophãciũ memphis ⁊ babi
lonie Cap·xxiij· fo·24·
Paſſio beati appollonij ⁊ aliorum
Cap·xxiiij· ·fo·27·
De hijs qui nitriam incolunt Ca
pitulũ·xxv· ·fo·26·
De hijs q̃ i cellia De ãmõio ⁊ ado
leſcẽte apud eũ ↄ̃uſo· De ṽtutib⁹
ſcõꝛuꝫ didimi Cronij Origenis ⁊
Euagrij Ca·xxvi· ·fo·26·
De btõ ãmone diſcipulo btĩ ãto
nij qui adhuc ſecularis nuptaꝫ ſi
bi xp̃o ṽgĩnẽ ↄ̃ſuauit· In rabiẽ ṽ
ſũ ꝓphetice curauit· Qualit̃ ei aſi
nus ſuuit ⁊ nilum fluuiũ q̃lit̃ tñſ
meauit Cap·xx vij· fo·27·
Laus patris Hemi· Capitulum
xx viij· ·fo·28·
De yſidoro ⁊ eius monaſterio Ca
pitulũ·xxix· fo·28·
De ſãs Syro Yſaya et paulo
q̃liter viſitauerunt abbatẽ Anub
Cap·xxx· fo·28·
De alio ãmõe quã a d̃o grãꝫ me
ruerit Cap·xxxi· fo·29·
Deſcripcio ſimplicitatis btĩ pau
li ſimplicis Ca·xxxij· fo·29·
De pyamõe ⁊ alijs eiuſ hẽmi cul
toribus Ca·xxxiij· fo·30·
De alio iohãne ⁊ de periculis que
p̃dicta luſtrãtes monaſteria paſ
ſi ſunt· Ca·xxxiiij· ·fo·31·

Expliciunt capitula·

Incipit liber p̃mus de inſtituci
one monachoꝛum·

De beato Iohanne· Ca·p̃·

PRimū igit̃ tanq̃
veꝝ fundamētū
nr̃i opis ad ex
emplū bonoꝝ
omniū ſūamus
iohēz qui ſe ec
ſolꝰ ſufficiat r̃ligioſas ⁊ deo deuo
tas mentes ad virtutū culmen eri
gere ⁊ ad pfectionis faſtigia ꝯcita
re. Hūc em̄ vidimꝰ in thebaidis
ptibꝫ in heremo q̄ adiacꝫ ciuitati
lico. in rupe quadā ardui montis
ꝯmanētē Aſcenſꝰ ad eū difficilis
aditus mōaſterij eius obſtructꝰ
⁊ clauſus ita vt a quadrageſimo
etatis ſue ãno vſqꝫ ad nonageſi
mū quem tūc gēbat qn̄ eū vidimꝰ
mōaſteriū eiꝰ nullus intrauit Adue
nētibꝫ ſo p feneſtrā ſe vidēdū p̄
bebat ⁊ inde eis. vel v̄bū dei ad edi
ficacōꝫ. vel ſi qua fuiſſent ꝯſolaci
onis r̄ſpōſa reddebat Mulieꝝ ta
mē illic nulla nec ad ꝯſpcūꝫ quidē
eius acceſſit ſꝫ ⁊ viri raro ⁊ certis
quibuſdā tpibꝫ Cellulaꝫ ſane ho
ſpitalez extrīſecus fieri pmiſit. in
qua aduentātes de lōginquis r̄gi
onibꝫ paululū requieſcerēt. Ipſe
intrīſecus ſolus ſoli deo vacās nō
diebꝫ n̄ noctibꝫ a colloquijs dei ⁊
orōne vacabat diuinū illud ⁊ qđ
ſup oñē mētē eſt tota mētis puri
tate ꝯſectās. Quātū em̄ ſe ab hūa
nis curis et colloquijs ſeqſtrabat
tantū illi vicinior ac ꝓpinqor deus
erat. ¶ De ſinceritate mentis
ipſius quomodo profecerat.

IN tāta deniqꝫ mētis ſinceritate ꝓ
fecerat: vt n̄ ſolū eoꝝ q̄ erāt ſcīaꝫ
ꝯſeqret a dn̄o veꝝ ⁊ eoꝝ q̄ futura
erāt p̄ſcīaꝫ mereret Cui dēte nãqꝫ
ei dn̄s ꝓphie grãꝫ ꝯtulit ita vt nō
tm̄ ciuibꝫ ⁊ ꝓuincialibꝫ ſuis ſi for
te pcūctarēt̃ futa p̄dicēt. ſꝫ ⁊ ipa
tori theodoſio vel q̄s belli exitꝰ hi
turꝰ eſſꝫ vel q̄bꝫ modis victoriā ca
pet de tirãnis. ſꝫ ⁊ q̄t irrupcões eſſꝫ
paſſurꝰ gēciū barbaraꝝ ſepe pre
dixit ¶ De btō iohe q̄ romanis du
cibꝫ victorias de tyrãnis p̄dixit.

QUodā tpe cū gēs ethiopuꝫ
romanū militē c̃ca cyrenē
q̄ p̄ma ē ex ethiopie ptibꝫ thebai
dis ciuitas incurſaret ⁊ ſtrages
plurimas n̄roꝝ dediſſꝫ p̄dāqꝫ duxiſ
ſet: remēti ad ſe romano duci et
metuenti ꝯfligere cū ipis. eo ꝙ ex
iguus ei erat numerus militū ⁊ ho
ſtis contra ſe innumera multitu
do: ſtatutā ei ſcūs iohēs deſignās
diē: pge inqt ſecurꝰ. die em̄ qua p̄
dixi et hoſtem ꝓſternes ⁊ ſpolia
capies p̄dāqꝫ reuocabis Qđ cū fuiſ
ſet impletūꝫ: ec apud auguſtū ꝗ
carꝰ ei acceptꝰ qꝫ futurꝰ eſſꝫ p̄dix
it Sꝫ hec apud illū ꝓphecie grã
ita habebat: vt magis hꝰ illoꝝ q̄
p cūctabant̃ ꝙ ſuis meritis aſſcri
beret Dicebat em̄ nō ꝓ ſe hec ſꝫ ꝓ
illis q̄ audiūt a domino p̄nūciari
¶ Quō btūs iohēs vnā mulierē
per viſū viſitauit

ALiud q̄ꝫ valde mirū p eū dn̄s
oñdit Tribunꝰ quidam ad

agēdū militē ꝑgēs vēit ad eū ⁊ ob
ſecrare eū cepit vt ꝑmittēt eē ſuā
ꝯiugē venire ad ſe. Multa nāq; di
cebat eā ꝑtuliſſe ꝑicula ob hᵒ tm̄
vt faciē eius vidēt. Tūc ille ne
gat ſibi vnq̄ꝫ moris fuiſſe videndi
mulieres ⁊ ꝑapue ex q̄ in illiꝰ ru
pis ſe mōſterio ꝯcluſiſſ;. Cepit tri
bunꝰ ꝑſiſtē obſecrādo ⁊ ꝯfirmare
q̄ ñ vidēt eū eſſ; ſine dubio ex ni
mia triſtitia ꝑitura. Cūq; iteꝝ atq;
ſepiꝰ eadē ꝑcaret tribunus ⁊ cām
mortis euꝫ ſue ꝯiugi ꝯfirmaret fu
turꝫ atq; inde interitū vñ ſalutē ſpe
rauerāt acceptura tñ fidē q̄ꝫ iportuni
tatē eiꝰ aſpitiēs ſenior vade inq̄t
videbit me ꝯiūx tua hac nocte. Nō
tñ huc vēiet ſ; i domo ſua atq; in le
cto ſuo mārebit. Pꝰ hec v̄ba abſceſ
ſit vir ābiguitatē tñſi i pectore ſuo
v̄ſans. Cūq; hec eē ꝯiugi nūciaſſ;
ſimili ꝯlominꝰ eē mulier ꝑmonis
incto fatigatē. ſ; vbi tꝑs ſomni ad
uenit adeſt hō dei Johēs ꝑ viſū ⁊
aſſiſtēs mulierī dixit. Fides tua mag
ē o mulier ⁊ iō vēi ut deſiderio tuo
ſatiſfacerē. Te tñ moneo ut ñ faciē
corꝑalē ſuoꝝ v̄i deſidēs ſ; ut geſta
⁊ actꝰ eoꝝ ꝑ ſpm̄ ꝯtēpleris. ſpūs
eī ē q̄ viuificat. nā caro ñ ꝓdeſt q̄c
q̄ꝫ. Ego āt ñ q̄i iuſtꝰ ā ꝓpha ut tu
putas ſ; ꝑ fidē vrā inceſſi ꝓ vobiſ
apd̄ dñꝫ ⁊ ꝯceſſit tibi oīm morboꝝ
q̄s i corꝑe tuo pateris ſanitatē. Eris
gᵒ ex hᵒ ſana ⁊ tu ⁊ v̄ tuꝰ ⁊ bñdicet̄
oīs domꝰ vrā. ſ; ⁊ vos mēores eſto
te bñficij a deo vob̄ collatia timere

dñm ſꝑ nec āpliꝰ q̄ꝫ qd̄ ſtipendijs
vrās debet̄ aliq̄d req̄ratiſ ſufficiat
gᵒ tibi q̄ me vides i ſomniſ ⁊ āpliꝰ
nō req̄ras. Euigilās āt mulier in
dicauit viro ſuo q̄ viderāt q̄q; audi
erat. ſ; ⁊ hītū viri ⁊ vultū atq; ōnia
ſig̃ eiꝰ expoſuit. ſup qd̄ miratꝰ vir
eiꝰ ēgreſſꝰ ad hōiē dei grās ētulit
⁊ accepta bñdictōe rexit i pace.

Qualit̄ mulierē a ptꝰ diſcrimīe
liberauit. Alio q̄; tꝑe ꝓpoſitꝰ q̄dā
militū vēit ad eū cuiꝰ vxor q̄uida
ab eo ꝓlicta ē in domo ſua atq; illa
ipſa die q̄ ille ad Johēꝫ venerat ꝑ
tū edēs ꝑiclitabat̄. Tūc ſcūs hō di
dixit. ſi ſciēs donū dei ⁊ q̄ tibi ho
die natꝰ ē filiꝰ ageēs dño grās. ſ;
ſcito mrēꝫ pueī ꝑiclitatā. adeit tñ
dñs ⁊ inueīes eā ſanā. Feſtina gᵒ
⁊ redi ⁊ inuenies pueꝝ ſeptē dierū
⁊ vob̄ nomē eiꝰ Johēꝫ. ſ; nutriat̄ in
domo tua abſq; vlla ꝯtagione gē
tiliū ſeptē ānis. q̄b; pactis trade
eū mōchis erudiēd̄ ſc̄is ⁊ celeſtib;
diſciplinis. Multis venietib; ꝑtea
ad ſe ſiue ꝓuītialib; ſiue ꝑegrinis
cū res ꝓpoſciſſ; ⁊ occulta cordis eo
rū indicabat et ſi qd̄ forte pcā ab
eis i occulto fuiſſ; ꝯmiſſū ſecretiꝰ
corripiēs arguebat ⁊ ad emēdacōꝫ
⁊ ꝑnitētiā ꝓuocabat.

De abūdā
tia ⁊ penuria Nili.

Aliq̄ñ; flumi
nis ſiue abundanciam aquarum
ſiue penuriam eſſe futuram predi
cebat. Sed et ſi forte ex offenſa ho
minū plaga aliqua et correptio a
dño immineret ſimiliter ꝓdicebat

ꝛ quid cauſe eſſ; ꝓ qua introdu-
cerer̄ caſtigacio deſignabat Sa
nitateſq̊ꝫ et curas corporum ita
poſcentibꝫ cōferebat vt omnez ex
hoc iactāciā fugeret Nō enī ꝑmit
tebat ad ſe incōmodātes deferri ſꝫ
bn̄dictū oleū dabat ex quo puncti
ſani fiebāt a quacūqꝫ infirmitate
tenerent̄ ¶ Quomodo beatus
iohānes cecā oleo curauit

Enatoris cuiuſdā aliqñ vx
or excecata ē Hec deꝑcaba
tur virū ſuū vt eā ꝑduceret ad hoīez
dei Cui cū rn̄diſſ; vir ſuꝰ nō ei eſſe
moris videndi mulieres : rogat eum vt
vel ipſe pergens diceret ei tm̄modo im
becillitatis ſue cām. ꝛ deꝑcaret vt
orōnē faceret ꝓ ſe Cūqꝫ legacionez
ꝑtuliſſ; ad eū vir eius orāſ ꝛ bn̄di
cens oleū miſit ad illam Ex quo
ꝑ triduū īūgens oculos ſuos viſū
recepit. ꝛ deo gracias egit Sed
multa ſūt eius geſta q̄ enarrare
ſatis lōgū eſt Unde omiſſis hijs
interī que auditu cōpimꝰ. ad ea q̄
oculis nr̄is inſpeximꝰ veniamus

¶ Quomodo beatus iohēs hoſpi
tes liberaliter ſuſcipiēs vnū eorū
febricitātē ſanauit Capi. ij.

Epte fuimꝰ ſimul comitan
tes q̄ ad eū venimꝰ. Cūqꝫ ſa
lutaſſemꝰ eū omnīqꝫ nos cū leticia
ſuſcepiſſ;. vnūquemqꝫ noſtrū gra
tifice alloquit̄ Rogatus a nobis
vt orōnē ſimul ac benedictionez
daret. hic enim mos eſt apud egip
cios monachos vt vbi aduenerīt
fratres ſtati ꝑ orōnem ſibiīuicē
cōſederent. interrogabat ſiquis
e nobis eſſ; clericus Et vt omnes
negauimus : reſpiciēs in ſingulos
intellexit eſſe inter nos quēdā qui
huiꝰ ordīs erat. ſꝫ latē cupiebat.
Erat enī dyaconꝰ ꝛ ꝑter vnū ſolū
q̄ ei fidꝰ erat. hoc ēc ipſi itineris comi
tes ignorabāt Viſurꝰ enī tales ac
tātos viros. hūilitatis grā celare
voluit ſui gdꝰ honorez vt inferior
haberetur in ordīe hijs qbꝫ ſe longe
inferiorem eſſe meritis iudicabat.
Sanctus ḡo iohēs vt eū vidit et quidē
cū eſſ; adoleſcēcior ceteris : digito
oñdēs eū h̄ inq̄t dyaconus ē Et cū
adhuc negare tēptaret apprehen
dēs eū manu ſua exoſculat̄ ꝛ dicit
Noli fili negare grāz dei ne incur
ras ꝓ bono malū. ꝓ hūilitate mē
daciū Cauēdū naqꝫ ē oībꝫ modis
mēdaciū. ſiue ꝓ malo. ſiue eciā ꝓ
bono videat̄ ꝓferri. qr oē mēdaciū
nō ē ex deo ſꝫ ſicut ſaluator dicit a ma
lo ē At ille hijs auditis ꝗeuit blā
dāqꝫ eiꝰ correpcōz equanimit̄ tulit
Et cū orōez deo obtuliſſemꝰ poſt fi
nē vnus ex frībꝫ nr̄is terciano ty
po grauiſſime vexabat̄ ꝛ rogabat
hoīez dei vt ab eo curaret̄ Qui ait
ad eū Rē tibi neceſſariā cupis abicē
Ut eī corpa nitro vel alijs huiꝰmōi
lenimētis abluūt̄ a ſordibꝫ ita aīe
a lāguoribꝫ alijſqꝫ huiuſcemodi ca
ſtigacōibꝫ purificant̄. Et poſtea
q̄ de hijs nob multa ꝑ doctrinā mi
ſtica diſſ;uit bn̄dictū tn̄ oleū dedit

dedit Quo punctꝰ eger oēꝫ ꝯtinuo
abūdanciā fellis euomuit ꝛ ſaniſ-
ſimꝰ redditꝰ pedibꝫ ſuis ad diuer
ſoriū rediit·

¶ Quō btūs Johēs eipē defecto cor
pe iā michil coctū comedit·

POſt hec iubꝫ officia erga nos
hūanitatis atꝫ hoſpitalitatis
expleri ꝛ corpis curā geri· Jpſe ve
ro ſui negligēs nō ſollicitus erat·
Jā em̄ ꝯtinuo vſu ꝛ iugi ꝯſuetudīe
nec recipe cibū niſi ad veſpaꝫ pote
rat ꝛ hūc exiguū· Erāt āt attenua
ti ꝛ aridi corpis ꝑ abſtinēcia capil
li eiꝰ ꝛ barba q̄i ex lāguore nimio
rara ꝛ tenuis utpote quaꝫ nullus
ſufficiēs cibꝫ nutriret nec aliq̄s le
cior humor īfundēt· Obſuabat ei
eē tūc cū iā nonagenariā ut ſupdi
ximus ageret etateꝫ ut nullum p
ignē paratū ſumeret cibū·

¶ Exhortacio eius vbis ꝓbata pi
ter ꝛ exēplis· Ca· iij·

JGit pꝰ hoſpitalitatis officia ēgreſ
ſus ad ſeſedē nos iubꝫ ꝛ tūc demū
vnū velut aduenientemꝰ inq̄rit cuꝫ
nos iā letꝰ ꝛ oī cū gaudio tāq̄ na
tos ꝓprios ſuſcepiſſꝫ Cūqꝫ rn̄diſſe
mus q̄ de iheroſolimis ad eū vtili
tatis ꝛ ꝑfectꝰ aīe nr̄e cā venirēmꝰ
ut ea q̄ olim ad auditū nr̄m fama
ptulerāt ipſis nūc oculis cernerēmꝰ
qm̄ quidē tenaciꝰ ſolēt inherē me
morie ea q̄ oculꝰ viderit q̄ q̄ auris
audierit: tūc btūs Johēs vultu pla
cidiſſimo ꝛ q̄ſi ſubridēs ex abūdā
cia leticie hoc modo rn̄dit ad nos

Miror inq̄t admod' dulciſſimi pu
eri laborē vrs tāti itineris ſuſcepiſ
ſe cū michil ad hec dignū in nob' vi
dē poſſitis Hoīes em̄ ſumꝰ hūiles
ꝛ exigui michil hn̄tes in nob' qd' vel
experi debeat vel mirari· Et tamē
eciā ſi eēt aliq̄d in nob' ſm opinio
nē vr̄āꝫ: nūquid tale ē q̄le legitis
in ꝓphis dei ꝛ apoſtolis· Qui vtiqꝫ
ob hoc in oībꝫ dei eccleſiis recitant̄
ut exēpla vite hōibꝫ nō de lōginquis
ꝛ pegrinis locis q̄rant̄ ſꝫ dōi vnuſ
quiſqꝫ et apd' ſe habeat qd' debeat
imitari Vnū plurimū miror intēcō
nē vrā laboris ac ſtudii q̄ ꝑfectus
aīe vrā cā tātas ſupare regiōes
tātoſqꝫ labores adire voluiſtis cū
nos eo vſqꝫ pigritia deſidiaqꝫ con
ſtrīgat ut nec cellulas nr̄as pgre
di audeamus Verūtn̄ qm̄ putatis
eē in nobis aliq̄d ex q̄ ꝑficē debea
tis ho pmū indicādū vobis ē vt ho
ipſū q̄ veniſtis ad nos ꝛ tm̄ laborē
vidēdi nos ſuſcepiſtis ne iactācie
alicuius hēat ꝓuectū vt n̄ tā ꝑficē
ad aīe virtutem q̄ ꝑferre et iactaē ſe
vnuſquiſqꝫ vr̄m velit ꝓ eo q̄ vide
rit eos q̄ apd' alios ex auditu ſolo
cogniti videt̄· q̄ue ē iactācie viciuꝫ
ꝛ piculoſū nimis ꝛ qd' de ipſo eciaꝫ
ꝑfectionis faſtigio deicit aīas ꝛ iō
ho vos po oīm cauē volo· ē āt ſpēs
huiꝰ mali duplex q̄dā· Nōnullis
eī accidit ī ipſis ſtatū viciis ꝯuſio
nis ſue cū par aliq̄d vel abſtinen
cie impendeīt vel pecunie in pau
pes ꝓrogauerīt ꝛ cū de eo ita ſenti

re debeāt q̄ſi qđ impenderāt abie-
cerint ita agunt ⁊ ita ſentiunt q̄ſi
emmenciores ſint illis quibꝫ ali
quid largiti ſunt· Alia vero eſt ia
ctancie ſpecies cum quis ad ſum-
mam virtutez ꝑueniens non deū
deo ſed ſuis laboribꝫ ac ſtudijs de
putat· Et dū ab hōibus gloriaz q̄
rit ꝑdit eam que a deo eſt Propē
qđ filioli oī genere fugiamꝰ iactā
cie viciū ne forte incurramus eum
lapſum quē dyabolꝰ incurrit Tūc
ꝓterea cordi nr̄o et cogitacōibꝫ ꝓci
pua adhibēda ē diligēcia Obſuā
dū nāqꝫ ē ne q̄ cupiditas ⁝ ne q̄ vo
lūtas ꝓua ⁝ ne qđ deſideriū vanum
⁊ qđ nō ē ſcḋm deū radices in corde
noſtro defigat Ex hmōi em̄ radici
bus ꝯtinuo pullulāt cogitacōnes
vāe ⁊ inutiles ⁊ intātū moleſte ut
nec orātibꝰ nob̄ ceſſent neqꝫ in cō
ſpectu dei ꝯſiſtētibus nob̄ et ꝓces
ꝓ ſalute nr̄a offerētibꝫ erubeſcant
ſꝫ rapiūt a nob̄ captiuā mēte ⁊ cū
corꝑe ſtare videamur in oracōe ſen
ſu ⁊ cogitacōe vagamur ⁊ abduci
mur ꝑ diuerſa· Si qs gͦ ē q̄ ſe pu
tat renūciaē mūdo ⁊ oꝑibꝫ dyabo
li nō ſufficit in eo renūciaſſe vt poſ
ſeſſiones ⁊ ꝑdia ceteraqꝫ ſeculi ne
gocia dereliq̄rit nῑ eē ꝓprijs vicijs
renūciauerit ⁊ inutiles ac vanas
abiecerit volūtates Hec em̄ ſūt de
quibꝫ apoſtolꝰ dicit deſideria vana
⁊ nociua q̄ mergūt hoīes in interitū
Hoc ē gͦ vere renūciaē dyabolo ⁊
oꝑibꝫ eiꝰ · dyabolus ei ꝑ aliquiꝰ
vicij occaſionē ⁊ praue volūtatis
aditū irrepit ī cor nr̄m ꝙ vicia ex
ꝑte ipſius ſunt ⁝ ſicut v̉tutes ex deo
ſunt· Si ergo ſunt vicia in corde
noſtro cum venerit princeps eorū
dyabolus quaſi ꝓprio auctori dāt
locum et introducunt eū velut ad
poſſeſſionem ſuam· Et inde eſt ꝙ
huiuſcemodi corda nūq̄ pacez ha
bere poſſunt nūq̄ quietez· ſed ſem
per conturbantur ſemper terrenē
et nunc vana leticia ⁝ nunc inutili
triſticia deprimuntur· Habent em̄
intra ſe hītatorē peſſimū cui intro
eundi ad ſe locum per paſſiones
ſuas ⁊ vicia fecerunt· Econtra ve
ro mens que vere renunciauit mū
do· hoc eſt que abſcidit et amputa
uit a ſe omne vicium et nulluz ad
ſe introeundi dyabolo aditum de
relinquit que iracundiam cohibet
furorem reprimit· mendacium fu
git· execratur inuidiaz ⁊ non ſolū
nō detrahere ſꝫ ne male q̄dē ſenti
re ac ſuſpicari ſe de ꝓximo ſuo patiē
que fr̄īs gaudia ſua dicit ⁊ triſtitiā
eiꝰ ſuam deputat q̄ gͦ hec ⁊ eoꝝ ſi
milia obſuat mēs ſpūiſcō ī ſe aꝑe
rit locū· q̄ cū igreſſꝰ fuerit ⁊ illūina
uerit eā ſꝑ ibi iā gaudia· ſꝑ leticia
ſꝑ caritas· paciēcia· lōganimitas
bonitas ⁊ oēs q̄ ſūt fructꝰ ſpūs oriūē
⁊ hͦ ē qđ dicebat dn̄s ī euāgelio· n̄
ꝓt arbor bō fructꝰ malos facē neqꝫ
arbor mala fructꝰ bonos facē· Ex
fructibꝫ ei arbor ꝯgnoſcit̄· ſūt ei nō
nulli q̄ videntur ſeculo renūciaſſe ⁊

curā nō ad hītent ad mūdiciaȝ cor
dis· neqȝ vicia ⁊ paſſiones reſecāt
ex anima ſua· moreſqȝ cōponūt· ꝫ
hꝰ tm̄ ſtudēt vt videant aliq̄s ſan
ctorum pt̄m ⁊ audiant ab eis ali
qua verba q̄ narrātes alijs glori
ent̄ ſe ab illo· vel ab illo didiciſſe·
Et ſicubi forte audiendo vel legen
do parū aliquid ſāe acquiſierint·
cōtinuo doctores fieri volūt ⁊ doce
re nō ea que geſſerūt· ꝫ ea q̄ audi
erint ⁊ viderint ⁊ deſpicientes ce
teros· affectāt ipi ſacerdociū· atqȝ
immergē ſe conant̄ ad cleꝝ neſci
entes ꝙ minoris ꝯdēnacōis ſit ſi
cū ipſi v̄tutibꝫ polleāt· alios tamē
docere n̄ audeant· q̄ꝫ ꝙ ipi vicijs
et paſſionibꝫ premant̄· ⁊ alios de
virtutibꝫ doceant · Hic gͦ filioli
neqȝ fugiendū ōmimodis dicimus
clerū neqȝ rurſū omnimodis expe
tēdū ꝫ danda opera eſt vt vicia
quidē depellant̄ ⁊ v̄tutes anime
ꝯq̄rant̄ Dei aūt iudicio relinquē
dū quem velit· et ſi velit ſibi aſſu
mē ad miniſteriū vel ad ſacerdoci
ū Non em̄ qui ſeipm̄ ingeſſerit· ꝫ
quē ē dn̄s aſſumpſerit: ille proba
tus eſt Monachi aūt illud opus
eſt p̄cipuū· vt oracōem purā offe
rat dn̄o: michil hn̄s in cōſcīa repre
henſibile ſicut dn̄s dicit in euange
lio Cū ſteteritis ad oracōem: re
mittite fratribꝫ vr̄is· ſi quid habe
tis contra eos ex cordibꝫ vr̄is Ni
ſi enim remiſeritis fratribꝫ vr̄is
nec vobis remittet pat̄ veſter Si
aūt r̄miſeritis frībꝫ vr̄is et vobis
r̄mittet pr̄ vr̄ q̄ in celis eſt Hic gͦ
mūdi vt ſup̄ diximꝰ corde aſtiterīꝰ
cū deū ⁊ liberi ab oībꝫ hijs vicijs
et paſſionibꝫ q̄ ſup̄ mēorauimus
poterimꝰ ūq̄tū poſſibile ē etc deum
vidē ⁊ orātes oculū cordis nr̄i ī ip
ſū dirigē ⁊ vidē iuiſiblīē mēte nō
corpe· itellcū ſāe nō carnis aſpcū
Nēo ei putet poſſe ſe ipm̄ ſic̄ ē di
uinā ſubſtāciā ꝯtueri· ita vt ſpeci
ē aliquā ſibi aut ymagīeȝ fingat
ī corde corporee alicuius ymagis ſi
mileȝ Nulla forma ī deū· nulla cir
cūſcripcō· ꝫ ſenſus ⁊ mēs q̄ ſentiri
q̄dē poſſit ⁊ p̄ſtrīgē mentis affcūȝ
n̄ tn̄ ꝯp̄hēdi aut deſcribi aut enar
rari Et ideo oportet cū oī reuerencia
et metu accedē ad deuȝ ⁊ ita ī eū li
brare mētis intuitum vt oē q̄cq̄d
poteſt ſplendoris claritatis fulgo
ris maieſtatis mēs hūana ꝯcipe:
ſup hec oīa eſſe eū ſenciat ſemp ⁊
hoc ſic̄ diximꝰ ſi pura mens fuerit
nec vllis p̄uis volūtatibꝫ ſordibꝫ
qȝ occupata Et ideo in hoc maxīe
opaȝ dare opȝ eos q̄ r̄nūciare ſe
culo ⁊ deū ſeq̄ vidēt̄· ſic̄ ſcriptū eſt
vacate ⁊ ꝯgnoſcite qm̄ ego ſū deꝰ
Si ergo ꝯgnouerit deū inq̄ꝫtū ho
mi ꝯgnoſcē poſſibile ē· tūc demū etc
reliquo ꝝ q̄ ſūt ſāe capiet ⁊ miſte
ria dei ꝯgnoſcet · Et quāto purior
ī eo fuerit mēs · tāto plura ei reue
lat deus ⁊ oñdet ei ſecreta ſua· ai
cus em̄ iā efficit̄ dei ſic̄ illi q̄bꝫ dice
bat ſaluator Iā nō dico vos ſuos

Iam nō dico vos ſeruos ſꝫ amicos
⁊ omne quicq̄d ꝑcierit ab eo tāq̄
amico caro p̄ſtat ei deꝰ· Ipſeq̄ꝫ vtu
tes āgelice ⁊ cūcta miſteia dīna tā
q̄ aīcū di diligūt eū ⁊ obſequūt̄ ꝑe
tiōibꝫ eiꝰ et h̄ ē que ā caritate dei
que ē in xp̄o ih̄u neq̄ꝫ mors ſepat
neq̄ꝫ vita neq̄ꝫ āgeli neq̄ꝫ p̄ncipa
tus neq̄ꝫ ptātes neq̄ꝫ alia creatu
ra· Et iō kaiſſimi qū quidē hec ele
giſtis ut deo placeatis et ad caita
tē eius ꝑueniatis date opaꝫ aliēi
effici ab omni iactātia ab omni vi
cio animi ab oībꝫ delicijs corꝑali-
bꝫ· Delicias autē corꝑales n̄ ſoluꝫ
iſtas putetis quibꝫ hōies ſeculi fru
ūnt̄ ſꝫ abſtinēti delicie credēde ſūt
oē quicquid cū cupiditate ſūpſerit
eciā ſiue illud vile ſit et q̄d in vſuꝫ
eē abſtinentibꝫ ſoleat· Aqua demi
q̄ꝫ ipſa vel panis ſi cū cupiditate ſu
mat̄ ideſt nō vt neceſſitati corꝑis· ſꝫ
vt animi deſiderio ſatiſſiat hoc etiā
abſtinenti deliciaꝝ vicio ducitur·
Oportet g° in ōnibꝫ ꝯſueſcere aīaꝫ
vicio carere Iō demq̄ꝫ dn̄s docere
volēs aīaꝫ deſiderijs ⁊ voluptati
bꝫ ſuis reſiſtē dicebat· Intrate ꝑ
anguſtā portā· q̄ lata ē ⁊ ſpacio
ſa via q̄ ducit ad mortem· Angu-
ſta āt et arta via ē q̄ ducit ad vitā
Lata g° via eſt aīe cuꝫ q̄licūq̄ꝫ deſi
derio ſuo ſatiſſecerit· Anguſta ve
ro ē cū voluptatibꝫ ſuis repugnat
Multū tn̄ ꝓdeſt ad hec obtinenda
ſecrecior habitacōa ꝯſūſacio ſolita
ria· q̄ interdū ꝑ occaſionē aduen

tanciū fratꝝ et euncium ac redeun
cium frequēcia abſtinēcie ⁊ parſy
monie frena laxāt̄ et ꝑ hmōi occa
ſiones remit̄ paulatī in ꝯſuetudīeꝫ
⁊ vſū deliciaꝝ ⁊ ſic interduꝫ etiam
ꝑfecti viri capiūt̄ Ideo ⁊ demq̄ꝫ dd̄
dicebat· Ecce elōgaui fugiens ⁊
māſi in ſolitudine et expectabā eū
qui me ſaluum facēt a puſillo ani
mo ⁊ tēpeſtate· Poſtq̄ āt multa no
bis ſcūs Iohēs de iactātie vicio ali
iſq̄ꝫ q̄ pluriīs vtilit̄ diſſeruit ad
vltimum intulit dicēs· Referā āt
vob̄ q̄d etiā nuꝑ cuidā ex frīb9 no
ſtris acciderit vt caucores vos p̄
cedentia exempla ꝯſtituāt·

¶ De monacho quē in ſpelūca de
gētēꝫ demō in ſpecie mulieris dece
pit· Ca·iiij·

Erat q̄dā apd̄ nos mōch9 in
hac viciā hēmo ꝯmanēs cui
habitaculū ſpelūca fuit vir ſūme
abſtinēcie quotidianū victuꝫ labo
re manuuꝫ q̄rēs· in oracōibus die
noctuq̄ꝫ ꝑſiſtēs· cūctiſq̄ꝫ aīe vtutibꝫ
florens· ſꝫ h̄ letis ſucceſſib9 elat9
ꝯfidē q̄i in ꝓfectibꝫ ſuis cepit ⁊ nō
deo totū· ſꝫ ſibimetipſi q̄d ꝓfecerat
deputaē· Hāc āt ei9 intuens aīe p̄
ſūpcōeꝫ ꝯtinuo tēptator accedit ⁊
laq̄os pat· q̄dā nāq̄ꝫ die ad veſpe
rā fingit ſpecieꝫ decoē mulieis oberr
rātis ꝑ heremum· Que velut feſſa
poſt nimium laboreꝫ accedens ad
oſtium ſpelunce monachi laſſabū
dam ſe ſimulans ac fatigatam in
trinſecus ſemetipſam proiecit·

et advoluta genibus viri ut sui
misereatur exorat dicens Nox me in
felicem in heremo latitantem comprehendit
Iube me igitur requiescere in angulo
cellule tue ne forte efficiar noct
nis bestijs preda At ille primo mise
racionis obtentu recepit eam intra
speluncam requirens que ei causa er
randi per heremum fuerit Illa causam
fingit satis accurate et interim te
nera blandimentorum atque illecebre vi
rus per omnem textum narracionis
interserit. et nunc se miserandam nunc
eciam defensione dignam ostendens ele
gancia et suauitate sermonis incli
nat animum hominis; et in affectum sui
illecebroso amore deflectit. Hinc
iam blandiora colloquia iocus risusque
commiscentur. manus eciam porrigit ad men
tum barbamque quasi venerandi spe
ciem pretendit Tunc vero palpare ce
pit ceruicem mollius collumque leuiga
re Quid multa? Ad vltimum cap
tiuum ducit militem christi. Continuo enim
perturbari intra semetipsum; et libidinum
fluctibus estuare cepit Nequaquam la
borum preteritorum. nequaquam professionis
ac propositi sui memor pascitur cum cor
dis sui concupiscencia et intra arch
ana cogitacionum suarum fedus cum fal
sa voluptate componit Inclinat stul
tus latera sua et efficitur sicut equus et
mulus quibus non est intellectus. Atque
vbi obsceno sibi iam conabatur inire am
plexus. illa vlulatum teterrimum
dire vocis emittens; vmbra vt erat
tenuis per manus amplectentis

elabitur ipsumque de decoris sibi moti
bus inanes auras sectantem cum
fetidissima irrisione deseruit. Tunc
preterea multitudo demonum in
aere ad hoc ipsum spectaculum congrega
ta clamore ingenti cum cachinno ex
probracionis elato dicebat. O monacha
che; qui te vsque ad celum extollebas
quomodo dimersus es vsque ad infernum
Disce igitur quia qui se extollit humiliabi
tur Tunc ille velut amens effectus;
decepcionis sue pudorem non ferens quinimo
a semetipso decipitur quam fuerat a de
monibus antea deceptus. Cum enim debue
rit reparare semetipsum et renoua
re certamen. ac satisfactionis sue la
crimis et humilitatis fructibus prioris
elacionis culpam deflere; hoc miser non
fecit. sed semetipsum desperans sicut
apostolus dixit tradidit se omni immun
dicie et iniquitati Regressus est enim
ad vitam secularem. preda demonum fa
ctus Refugit namque conspectum omnium
sanctorum. ne quis posset eum salutaribus mo
nitis de precipicio reuocare Si enim
recedere semetipsum priori vite et absti
nencie voluisset. recuperasset sine dubio et
locum et graciam suam Denique audite quod
et de alio gestum sit similiter quidem temp
tato. sed non simili exitu temptacionis
effuso. ¶ De alio penitente quem de
mones plagis impositis vincere ne
quiuerunt. Capitulum. v.

Fuit quidam vir in hac prima
ciuitate; vitam turpissimam per omne
facinus ducens ita vt opinatissi
mus in flagicijs haberetur Hic aliquando

dei miſeracõe ꝯpunctꝰ ad pꝛimaꝫ vſti
tur ⁊ intra ſepulchꝝ ſe q̃dã ꝯclu
dens p̃oꝝ ſcelerꝝ pollucões lacrĩaꝝ
fontibꝰ diluebat diebꝰ ac noctibꝫ
in faciẽ pſtratꝰ ⁊ nec alleuaꝛe q̃dẽ
auſus oculos ad celũ· neqꝫ vocem
emitterẽ ⁊ nomẽ dei noĩare· ſꝫ ĩ ſoliſ
geĩtibꝫ ⁊ fletibꝫ pdurabat et tã q̃
viuẽs ſepultꝰ de inferno iã q̃dam
mõ mugitũ cordis geĩtuqꝫ redde-
bat· Cũqꝫ ĩ hijſeo poſito ſeptiana
vna trãſiſſꝫ noctu venĩũt ad eum
demões ĩ ſepulchro clamantes et
dicẽteſ· Quid ẽ q̃d agis o ĩpuriſſiẽ
⁊ flagicioſiſſiẽ: Poſtꝰ ea q̃ oĩ ſpurci
cia oĩqꝫ ĩpuritate ſaturatꝰ es nũc
nob caſtꝰ et religioſus pcedis ⁊
poſtꝰ ea q̃ ſenuiſti ĩ ſceleribꝫ· nec iã
ſufficiũt vires ad facioꝛa nũc xpi
anꝰ videri vis ⁊ pudicꝰ ⁊ pẽitẽs q̃ſi
aliꝰ tibi iã vllus poſſit dari locus
ſaciato ĩ malis· n̄ ille q̃ tibi nobiſ
cũ debet vnus ex nob es· aliud iã
eẽ n̄ potes· Redi ad nos magis re
dia q̃d ſupeſt tibi tps ĩ fruẽda vo
luptate n̄ pdas· Preparamꝰ tibi af
fluẽtes delicias· pparamꝰ ſcoꝛtũ no
biliſſimũ ⁊ cũcta alia q̃ floꝛẽt ⁊ poſ
ſint reparare gratiſſiẽ iuuentutis·
Quid temetipſũ varis ⁊ ĩambuſ
affligis cruciatibꝫ: Quid temetip
ſũ an̄ tps ſupplicijs tradis: Quid
ei aliud eẽs paſſurꝰ ĩ inferno n̄ hꝰ
q̃d nũc tibimetipſi infligis: Si
te pẽa delcãt expecta paululũ et ĩ
uenies paratũ· Nũc interĩ fruẽ mu
neribꝫ nr̃is q̃ dulcia ſpͣ ⁊ grata du
xiſti· Hec ⁊ hijs ſimilia plura ex
pbrãtibus eis ille iacebat immo
bilis· nec auditũ quidẽ ſuũ ꝯũtẽs
ad eos· nec vllũ penitus ſermõeꝫ
reſpõdens· Cũqꝫ illi ſepius eadẽ
ĩpeterẽt ⁊ alia durioꝛa· nec ille õ
nino moueret: ĩ furoꝛẽ plapſi de
mões vbi viderũt ſua ꝯtẽni verba
verberibꝫ eũ ꝯficẽ aggreſſi ſũt et
multis eũ ſupplicijs excruciatũ ſe
minuũ reliq̃rũt· Nec tñ ĩ tot tan
tiſqꝫ cruciatibꝫ moueri ſaltẽ potu
it a loco in q̃ oracõniſ cauſa iacue
rat· Poſtera die q̃dã ſuoꝝ req̃rẽ
tes eũ hũanitatis dũtaxat grã: ĩ
ueniũt pẽis ĩcredibilibꝰ affectũ et
cauſã pcũctãtes cũ didiciſſet roga
bãt eũ vt cure grã reportari ſe ad
domũ ꝓpriã pateret· Abnegat et
in eodẽ pmanet loco· Cũ vero ⁊ ſe
q̃nti nocte repetẽtes demones gra
uioribꝰ euꝫ verberibꝰ cruciant ſed
nec ſicquoqꝫ moueri voluit loco:
meliuſ eẽ dicẽs ſe moꝛtẽ ſubire q̃
vltra demonibꝰ obediẽ· Tercia mi
chilominꝰ nocte multitudo ꝯuenit
demonũ ⁊ abſqꝫ vlla miſeracõne
irruẽtes in eum õibus penis cru
ciatibuſqꝫ ꝯficiunt· Cũqꝫ iam coꝛ
pus defeciſſet in ſupplicijs· extre
mus tamẽ ſpiritꝰ obſtabat impe
rio demonũ· Q̃d vbi impij pu͗ide-
runt exclamãtes voce magna: vi
ciſti inquiunt· viciſti· Et mox ve
lut quadaꝫ virtute celitus effuga
ti pcipites abſcedũt· nec ei vltrẽ
q̃cq̃ ſue artis ꝯ ſceleis intẽdunt

Ipſe vero in tantū virtutibꝫ aīo ꝓfecit
et ita ōrnatus moribꝫ effectꝰ ē ac ita
diuina grā repletꝰ ut oīs hec regio
q̄ſi de celo eū lapſū videret ⁊ vnū
eē ex numero crederēt angelorū oēs
pene ſimul atq̄ vno ore dicētes hec
eſt mutacō dextre excelſi. Quanti
exēplo eiꝰ q̄ iā ſemetipſos deſꝑaue
rāt. rurſus ad ſpē ſalutis regreſſi
ſūt ⁊ emēdacōē ſui quā ꝑus deſpa
uerāt ꝑſuſpexerūt quāti admiracōe
eiꝰ de ipo iā inferno pctōꝝ retracti
ſūt ⁊ ad virtutū indolē repati. Illo
nāq̄ tāta imutacōe ꝯuſo oībꝰ oīa
viſa ſūt poſſibilia. Nō ſolū ei emē
dacō moꝝ florebat in eo ⁊ aſſūpcō
virtutū verꝝ ⁊ grā dei plurima ei
collata ē. Signa eīn et ꝓdigia q̄
ab ipo facta ſūt quātū apud deū
h̄rēt meriti teſtabāt. Hic hūilitas
⁊ ꝯuſacō bonoꝝ oīm materiā ꝑbet
Elacō ⁊ deſpacō interitꝰ ⁊ mortis ē
cā. Ad effugiēda vero picula lapſu
um ⁊ ꝯq̄rēdā diuī grāz atq̄ ipſiꝰ diui
tatis euidēciorē noticiā capiendā
plurimū ꝓdeſt ſecrecior ꝯuſacō et
hēmi interioris hītacio. Quod vero n̄
tā verbis q̄ꝫ rebus ipſis ⁊ exēplis
docere melius puto.

De heremita q̄ celeſtis panis
alimoniā ꝑdidit elatus ⁊ recepit
hūiliatus. Et de obitu ipſius beati
Iohis. Capitu. vi.

Quidā mōchꝰ fuit q̄ in hēmo
hac q̄ ꝑ ceteris iterior ē hita
bat. h̄ dū plures ānos i abſtinēcia
ꝑdurāſſꝫ ⁊ ꝑfectꝰ tpe ꝓpe iā ad ſe
nilē ꝓueniſſꝫ etatē oī virtutis flore
adōrnatus ac totiꝰ ꝯtinēcie magni
tudine ſublimatꝰ cū i orōne ⁊ ymnis
ſedule deo deſeruiēt tanq̄ emeito mi
liti ſuo dn̄s remūeracōēz pat ut po
te q̄ i corpe adhuc poſitꝰ ad iſtar ā
geloꝝ icorporee vite officijs funge
ret dignū iudicās ānonā celeſtē
ꝑbē ei i deſerto qui celeſtē r̄gē iugi
bꝰ ꝑſtolabat̄ excubijs. Volens gͦ
eciā deꝰ in hͦ ſeculo remūerare eiꝰ
fidele ꝓpoſitū ad ꝓuidēcie ſue ſolli
citudinē quotidianū victus eius re
uocat curā. Ut eīn cibi vſū popoſciſ
ſet natuē ncāitas ingrediēs ſpelū
cā ſuā iueiebat mēſule ſue panē
ſuppoſitū mire ſuauitatis mirīq̄
candoris. Ex q̄ r̄fectus ⁊ grās diuine
ꝑſtancie referēs rurſꝰ ad ymnos
⁊ orōes ꝯuertebat̄. Ad quē multe ecī
reuelacōes multeq̄ ei de futuris
rebꝫ a deo ꝑmonicōes fiebant. In
hijs gͦ talibꝫ ac tantis ꝓfectibꝫ po
ſitus q̄ q̄ſi gloriari de meritis ſuis
cepit ⁊ celeſtis bn̄ficij munus vite
ſue meritū duxit. ꝯtinuo ſubintrat
eū parua q̄dā deſidia cū tā parua quā
nec poſſꝫ aduertē. Poſtꝰ hec creuit ma
ior negligēcia ita ut tardior iā fi
eret ad ymnos ſꝫ ⁊ ad orōez pigriꝰ
ſurgēt. pſalmiq̄ ipſi nō ea q̄ ꝑus
vigilancia caneret̄. ſꝫ ubi paꝝ q̄d
exhibitū fuiſſet ſoliti miniſterij aī
ma eius quaſi nimio labore fatiga
ta quieſcere feſtinabat. quia ſen
ſus eius reprobus effectus de ſu
perioribus ad inferiora conuerat

et cogitacões ſue ꝑ diuſa eũ ꝑreci
picia rapiebãt· Erat ei iã in corde
ſuo clãdeſtĩa q̃dã turpis ac nefan
da cogitacio· ↄſuetudo tñ prior ve
lut ſi decurſus aq̃ etiã ceſſante re
migio adhuc ex ꝑore impetu naui
giũ ferat ita veteris inſtitucõ ad cõ
ſueta hoĩez offitia tr̃hebat ob quã
cãzꝛ ſtare adhuc in ſuo ſtatu vide
bat̃· Hic g° cũ poſt oracões cibuz
ſolito requiſiſſz ad reſꝑaz ingreſ-
ſus eũ locũ in quo reficẽ ↄſueuerãt
inuenit ſolito panẽ mẽſe ſuppoſi
tũ ex q̃ ĩfect⁹ michil de eoꝝ q̃ in cor
de ſuo v̾ſabãt̃ emendacõe curauit
neqꝫ immutacõi⁹ ſue damna ꝑſen
ſitꝛ ſpernẽtem ſe minima paula
tim caſurũ nõ intellexit· Interea
cũ ĝui iã libidinis icẽdio ſtimula
ret̃ꝛ inflammat⁹ turpi ↄcupiſcẽtia
rapet̃ rurſus ad ſeculũ: illa interĩ
die cohibuit ſe ꝛ ſolita ymnorũ et
oracõnũ miniſteria ex more ꝑſol-
uit atqꝫ ingreſſus ut cibuz ſumẽt
panez quidẽ inuenit menſe ſuppo
ſitũ· ſꝫ aliquãtulũ ſordidiorem Ad
mirat⁹ ẽ ꝛ triſtis effect⁹ intellexit
eñi ꝙ ad ipſũ reſpiceret hoc gen⁹
mõſtri· tamẽ cibo ſũpto refect⁹ eſt
Die tertio triplicatis vrgẽi ſtimu
lis cepit: occupauerãt ei cogitacõ
nes eũ q̃ſi iaz pñtis ꝛ ſecũ poſite ſe
cũqꝫ accubantis ymago mulieris
quazꝛ ↄplecti ſibi videbat̃ꝛ ad tur
pes vſus habẽ ꝑſtratã· Procedẽs
tñ ꝛ ſequẽti die ad ſolita pſallendi
et offitia orandi· ſꝫ ſtabat vagus
oculis ꝛ mẽte captiu⁹ Cũqꝫ ſolito i
greſſus ad reſpeꝝ ĩquireret cibũ
panẽ quidẽ inuenit ſuꝑ menſaz ſꝫ
ſordidiſſimũ atꝫ aridiſſimũ et q̃ſi a
muribꝫ vel canibꝫ vndiqꝫ corroſuz
Tũc ille vt vidit ingemuit ꝛ lacri-
mas fudit· ſꝫ ñ ita ex corde nec ita
vberes que poſſent flammam tan
ti ignis extinguere· Verũ tamen
ſumit cibum ſed neqꝫ quãtuz vole
bat neqꝫ quãtũ ſolebat Tũc iteꝝ
cogitacões euz tãq̃ cohors barba
rica vndiqꝫ circũuallãtꝛ ex oĩ ꝑte
in eũ tela iaculant̃ ac victũ capti
uũqꝫ eũ ad ſeculũ retrahũt Exur
gens ergo cepit iter agere nocte ꝑ
heremũ ꝛ tẽdere ad ciuitatẽ Dũz vbi
dies factus ẽ ciuitas q̃dẽ lõge adhuc
aberat· ipſe vero cum rapidiſſimo
eſtu coq̃ret̃ꝛ fatigaret̃ ꝑ heremuz
vndiqꝫ verſũ cõſiderare oculis ce
pitꝛ ĩquirere ſicubi eſſet in vicino
monaſterium· Et cum cõſpexiſſet
quorundam fratrum cellulam tẽ
debat illuc vt apud eos requieſce
ret· Quem vbi adeſſe ſenſerũt ſer
ui dei cõtinuo ꝓcurrunt in obuiaz
ꝛ velut angelũ dei excipiẽtes ado
rant· pedes lauant· ad oracõnem
inuitãt· menſaz ponũt· atqꝫ oĩa
ſcḋm diuinũ mãdatum cõplent cari
tatis offitia· Verum vbi refectus
eſt ꝛ paululũ reqeuit ex more q̃ſi
ab eruditiſſimo ꝛ ↄpiatiſſimo prẽ
ceperũt verba edificacõis expetẽ ac
monita ſalutis ĩq̃rẽ interrogãẽ q̃z eũ
q̃uo q̃s dyaboli laq̃os poſſit effugẽ

aut ſi qñ ꝛ̃pes iniecerit animo co
gitacōes quō depelli poſſint ⁊ abici
Tū ille vt ꝯpulſus eſt monita ſtā
bꝫ dare et ſalutis eos viā docere
ac de inſidijs demonū quas ſuis
dei intēdūt· facere ſmonē· illos q̄
dē plene ⁊ ſufficient edocuit· ſibi ve
ro ipſi ſtimulos ꝯpūctōis incēdit
⁊ in ſemetipſū regreſſus ait Quō
alios ego moneo⸗ ⁊ ipſe decipior?
Aut quomodo alios corrigo qui
meipſm ñ emendo? Age gᵒ o miſer
facito ipſe ꝑor q̄ facere alios doces
Tūqꝫ huiuſmodi increpacionib9
vteret̃ adūſus ſametipſū ⁊ intel
lexiſſet ſe miſerabilit̃ ſupplātatū
valedicēs fratrib9 cōtinuo ſe cur
ſu rapidiſſimo in heremuꝫ dedit ⁊
ad ſpeluncā de qua diſceſſerat r̃
dijt· ꝓſternēs ſe domino in oraci
onē ⁊ dicēs Niſi dñs adiuuiſſꝫ me
paulomin9 habitaſſꝫ in inferno
aīa mea Et iteꝝ Paulomin9 fui
in ōni malo· ⁊ paulomin9 ꝯſūma
uerūt me in terra· In hoc vere cō
pletū eſt q̄d ait ſcriptura Fr̃ frēꝫ
adiuuās exaltabit̃ ſicut ciuitas
munita ⁊ fortis· Poſt hec vero ꝑ
māſit ōni vita ſua in luctu ⁊ lacri
mis⸗ vidēs ſe diuinit9 ſibi ꝯceſſū
celeſtis mēſe bñficiū ꝑdidiſſe· Ce
pit eñ in labore rurſus et ſudore
vult9 ſui mādūcare panē ſuum·
Concluſit eñ ſe intra ſpelūcā at
qꝫ in cinere ⁊ cilicio iacens tā diu
lugēs flenſqꝫ ꝑmāſit in orōnibus
donec aſſiſtēs ei āgel9 dñi diceꝛꝫ
ad eū Suſcepit domin9 pn̄iaꝫ tu
ā ⁊ ꝓpiciat9 eſt tibi· Sed caue
ne vlt̃ elac9 decipiaris· Venient
aūt ad te frēs q̄s tu ipſe docuiſti de
ferētes tibi benedictōnes quas ſu
ſcipe ne r̃cuſes ⁊ ſūens cū eis cibū
grās age deo tuo Hec aūt locutus
ſū vobis filioli vt ſciretis· ⁊ in hūili
tate quāta ſit firmitas· ⁊ in elaci
one ruina q̄̃ ꝓxima Ideo deniqꝫ
et ſaluatoꝛ nr̃ ꝑmā bt̄itudineꝫ de
hūilitate nos docuit dicēs· btī pau
ꝑes ſpū· qm̄ ipoꝝ eſt r̃gnū celoꝝ
ſimul vt hui9modi exempla diſcē
tes· cautōres ſitis· ne a demōibꝫ
in cogitacōm ſubtilitate ſeducami
ni Proptea enī ⁊ forma huiuſmo
di inter monachos obſeruat̃· vt
ſi q̄s ad eos veniat ſiue vir ille ſeu
mulier ſit· ſiue ſenex ſiue iuuenis
eciā ſi notus eciā ſi ignotus· ante
ōnia vt orō fiat ⁊ nomen dñi inuo
cet̃· q2 ſi fuerit aliqua trāſformā
cio demonū ꝯtinuo fcā orōne defu
git· Si vo in cogitacōe vrā ſugge
rūt ipi demōes aliq̄d vnde lauda
ri delectātis ⁊ extolli nō acq̄eſcatis
eis· ſꝫ tūc magis voſmetipſos hūili
ate in cōſpcū dñi ⁊ ꝓ nichilo duci
te cū vobis illi aliquid de ſectāda
laude ſuggeſſerint· Deniqꝫ ec̃ me
frequent̃ demōes noctibꝫ ſeduxe
rūt vt neqꝫ orare me neqꝫ r̃quie
ſcere ꝑmitterēt fantaſias quaſdā
ꝑ totā noctem ſenſibꝫ meis et co
gitacōibꝫ ſuggerētes· mane vero
lut cū quadā illuſiōe ꝓſternebāt

ſe añ me dicētes Indulge nob ab
ba. quia laborē tibi incuſſim⁹ to
ta nocte Ego aūt reſpōdi ad eos
Diſcedite a me oēs q̄ opami iniq̄
tatem ⁊ nō tēptetis ſeruū dei. Et
vos g° filioli quietē ſilenciūqꝫ dili
gite ⁊ ſcīe opā date atqꝫ exercete
voſmetipōs. vt frequēti collacōe
mentē veſtrā purā exhibeatis deo
nec orōes veſtre impediant apud
deū Quāuis em̄ ⁊ illi bonū opus
agāt ⁊ ſit in illis ꝓbabilis cōſcīē
cia q̄ inter ſeculares poſiti exercēt
ī opibꝫ bonis ⁊ occupāt ſemetip
ſos actibꝫ religioſis ⁊ ſās: vel hoſpi
talitatē ſectādo. vel caritatis mini
ſterijs obſequēdo. vel miſericordi
as ac viſitacōes aliaqꝫ hmōi opa
implendo ⁊ in quibus alijs quidē
boni ſemꝑ aliquid ꝯferāt ⁊ ſemet
ipſos caſtos ꝓuent. ſūt g° ⁊ iſti ꝓ
babiles ⁊ valde ꝓbabiles. qui in
bonis actibꝫ placēt deo ⁊ ſūt opa
rij incōfuſibiles mādatoꝝ dei. ſed
tamē hec omīa terenos actus hn̄t
⁊ erga materias corruptibiles ge
rūt Qui vero in exercitacōne mētis
deſudat ⁊ ſpiritale ſitra ſemetipm̄
extolit ſenſus: lōge illis valde ſu
perior iudicād⁹ eſt locū nāqꝫ intra
ſemetipꝫ preparat vbi ſāct⁹ ſpūs
habitet. ⁊ obliuionem quodāmō
capiens terrenoruꝫ: ſollicitudinē
gerit de celeſtibꝫ ⁊ eternis Conſti
tuit enim ſemꝑ ſeipſuꝫ ante cōſpe
ctū dei. et exēplo ſancti helie dicit
viuit dn̄s cui aſto Et omnes pre
ſenciū rerū ſollicitudines poſt ſe
relinquēs ſolo diuini deſiderij calorē
ꝯſtringit. ⁊ ideo in laudibꝫ dei po
ſit⁹ ⁊ ymnis ⁊ pſalmis die ac nocte
nō poteſt ſaciari Hec ⁊ multa alia
hijs ſimilia beatus iohānes ꝑ tridu
um cōtinuo loquens ad nos aīas
noſtras refecit ⁊ innouauit. Vt
autē cepim⁹ ab illo velle ꝓficiſci
datis nobis benedictionibꝫ. ꝑgite
inquit in pace o filioli. Hoc tamē
vos ſcire volo. ꝙ hodierna die
victorie religioſo prīcipi theodoſio
alexādrie nūciate ſūt de eugenio
tyrāno. Neceſſe eſt autē ⁊ ipſum
theodoſiū nō multo poſt ꝓpria mor
te vitā finire. Cūqꝫ ꝓfecti ab eo
fuiſſem⁹. hec ita geſta eē ad fideꝫ
cōꝑimus vt ipſe ꝑdixerat Poſt
dies autē paucos inſecuti ſūt nos
quidam fratres ānūciātes nobis
ꝙ ipſe ſanctus iohannes in pace
iā quieuiſſꝫ. obitus autē ipſius ta
lis fuerit Per triduū inquiunt
nullū ad ſe introire ꝑmiſit ⁊ poſitis
genibꝫ in oracōne reddidit ſpūm
atqꝫ ita ꝑrexit ad dominū cui eſt
honor ⁊ gloria in ſecula ſeculoꝝ.

¶ Apelles ꝑſbiter ⁊ faber q̄ dyabolū inſidiātē ſibi cādēti ferro diſpulit. Capitulū. vij.

Vidimus ⁊ aliū ꝑſbiterū in
vicina regione noīe apellen
virū iuſtū hic faber erat ferri et
q̄ neceſſaria erāt frībꝫ opabat Quo
dā autē tpe cū ad fabrilia opera
vigilaret in ſilencio noctis cōſuſus

dyabolꝰ in formā mulieris ſpecoſe
vēit ad eū tanq̄ aliq̄d opis ei deſe-
rēs Tūc ille arreptū māu nuda de
fornace ferꝝ cādēs i faciē ei iecit.
At ille clamās et vlulās aufugit
ita ut oēs frēs q̄ i circuitu eiꝰ ꝯmāe
bāt vlulatū eiꝰ fugiētis audirēt.
Et ex eo iā vir ille i vſu habuit fer
rū cādēs māu nuda tenē nec ledi.
At q̄ hūane ſuſcepti pꝯcebamꝰ ut
nob̄ vel de ſuis geſtis vel de eoꝝ q̄s
p̄cipuos i ꝯūſacōe ſcā ſāe v̄tutibꝫ
loq̄ret̄ q̄ ait. Eſt i hēmo viāā frat̄
nōie Johēs etate ꝓuectꝰ vita moi
bꝫ ⁊ abſtinētia cūctos ꝓcellēs h̄ pᵒ
ſecedēs ad hēmū tribꝫ ꝯtīuis ānis
ſub c̄ti ſaxi rupe ſtās ſp̄ orauit ita
ut nūq̄ oīno reſedeit neq̄ꝫ iacueit
ſomni āt tātū cepit quātū ſtās ca
pe potuit. cibuꝫ vō nūq̄ ſūpſerit n̄
die dn̄ica. Preſbit̄ tūc ei veiebat
ad eū ⁊ offerebat ꝓ eo ſacrifitiū id
qꝫ ei ſolū ⁊ ſacramētū erat ⁊ victus
Huic q̄dā die ſathanas ſubripere vo
lēs trāſſigurat ſe in p̄ſbiterū q̄ ad
eū veire ſolebat ⁊ ꝑuenīēs horā ſo
litā ſimulabat ſe ſacramētoꝝ grā
veiſſe At ille vigilāt itelligēs frau
dē cū indignacōe q̄dā ita ait ad eū
O oīs doli oīſq̄ꝫ fraudis pr̄ inimi
ce oīs iuſtitie n̄ deſinis ſeducēdo ai
mas xp̄ianas. ſꝫ auſus es etiā ad ip
ſa te imergē trifica ⁊ ſacroſcā mi-
ſteria At ille. Putaui igr̄ q̄ poſſez
te lucrifacē. ſic eīm quēdā ex vrīs
decepi ut mēte excedēt ⁊ ꝑdēt ſen
ſū Quē credētē m̄ inſanū r̄ddidi ⁊
tot iuſti orātes ꝓ eo vix eū ⁊ loco et

ſanitati reſtituē potuert̄ Hijs dās
demō aufugit Erat q̄ꝫ dictꝰ v̄ in
ope cepto atꝫ oracōe ꝑdurās. Pe
des v̄o eiꝰ q̄ multo tp̄e imobiles
erāt rūpebāt̄ ita ut ſaies ex eis ꝓ
fluēt. tribꝰ ꝯpletis annis affuit ā
gelꝰ dn̄i ⁊ ait ad eū. Dn̄s iħs xp̄s
⁊ ſpūſſcūs ſuſceptis oracōibꝫ tuis
⁊ corpis cicatrices ſanat ⁊ celeſtis
cibi id ē v̄bi ⁊ ſāe ſue tibi abundā-
tiā donat. ⁊ ꝯtīgēs os eiꝰ ac pedes
⁊ ab vlceribꝫ eū ſanū reddidit ⁊ re
pletū ſāe ⁊ doctrīe grā. famē cibi n̄
ſentire fecit Jubꝫ āt trāſire eū ad
alia loca ⁊ hēmuꝫ circuire viſitaē
etiā alios frēs ⁊ edificaē eos i v̄bo
⁊ doctrīa dn̄i. dn̄ico tn̄ die ad eū dē
ſp̄ reūtebat̄ locū ſimili mō ſacr̄me
toꝝ grā. r̄liq̄s vō diebꝫ etiā opꝰ ma
nuū faciebat et opabat̄ iumētoꝝ
āgula ex palmaꝝ folijs texēs ut
in illis locis hr̄i mos ē Quodaꝫ
vō tp̄e claudꝰ aliq̄s ad ipm̄ ire vo
luit ut ab ipō curaret̄. Cōtigit āt
ut aial q̄ inceſſurꝰ erāt āgulū māi
bꝫ hōis dei factū hr̄et. Cū vō ipone
ret̄ ſup̄ iumētū ſtatī ut ꝯtigert̄ pe
des eiꝰ illd āgulū ſanꝰ effectꝰ ē. ſꝫ
⁊ q̄buſcūq̄ꝫ egris bn̄dictū panem
miſit ſtatī vt ex eo ꝑcepert̄ ſanati
ſūt. alias multas v̄tutes ⁊ ſaitates
ꝑ eū dn̄s ipleuit Abuit āt ⁊ hāc
grām ſup̄ oēs prēs ⁊ ceteros hōies
ut anꝰ q̄ꝫ frm̄ deviās mōſterijs cō
ūſacō ei r̄uelaret̄ ita ut ſcribēt ad
prēs eoꝝ ⁊ ꝯmonerꝫ q̄ illi ſeq̄nt̄
agūt nec rectū in tiore dī ꝓpoſitū
gerēt. illi vō i fide ⁊ aī v̄tute ꝓficiūt

Sed ⁊ ad ipſos patres ſcribebat
alijs quidē ꝙ multū tedioſi eſſent
erga fratres et puſillo animo er
ga paciēciā·alijs vero ꝙ bene cō
ſtant ⁊ ſollicite agerēt ⁊ ſufficient̄
ꝯſolarent̄ fratres Et qd huic me
riti ꝑ vtutibꝫ·qd vo illi correpcōis
immineāt a dn̄o pro ignauia ꝑdi
cebat et ita eoꝝ qui abſentes erāt
actꝰ ⁊ cauſas ⁊ merita ⁊ negligēci
as deſcribebat· vt audiētes hij de
quibꝫ dicebat̄:cōſciēcia cōuicti ne
gare non poſſent· Docebat autē
omnes vt a viſibilibꝫ ⁊ corporeis
animos ad inuiſibilia et incorpo
rea transferrent Tempus eſt em̄
inqt vt ad hmōi ſtudia trāſeamꝰ
Neqꝫ ei ſꝑ pueri ⁊ ſemꝑ infantes
eſſe debemꝰ· ſꝫ aliqn̄ iā ad ſpūalia
⁊ ad alciora ꝯſcēdē ⁊ viroꝝ ſenſus
capere ac ꝑfectiorem ſubire intel
ligēciam vt poſſimꝰ virtutibꝫ ani
mi eniteſcē Sed et alia multa de
hoc ſancto viro homo dei apellen
narracōe nobis fideliſſima ꝯmēda
uit q̄ cūcta cōſcribē ⁊ plōgū videt̄
⁊ ꝑ magnitudine ſui nōnullis for
taſſe audienciū vix eſſet credibile·

¶ De paſnucio q̄ tres viros exp
tos ſeculo lucratus ē deo Cap· viij·

Vidimus et monaſteriū ſan
cti paſnucij hominis dei qui nomi
natiſſimus in illis locis anachori
tes et vltimi inhabitator fuerat
deſerti in regione heracleos ſplē
dide apud thebaidos vrbis De
hoc g° fideliſſima patrū narracōe
comperimus:ꝙ cū fuiſſet vite an
gelice quodā tēpore orauerit deū
vt ſibi oſtenderet cui ſanctoꝝ ſimi
lis haberet̄ Aſſiſtēs vero angelꝰ
reſpondit ei:ꝙ ſimilis eſſet ſym
phoniaco cuidam qui in vico illo
cantandi arte victum querebat
Tum ille obſtupefactus nouitate
reſponſi:cū omni ꝓperacōe ꝑgēs
ad vicū ꝑquirit hominē·Et cū in
ueniſſꝫ ſtudioſiſſime ꝑcunctat̄ ab
eo:qd nam ſancti ⁊ religioſi opis
geſtū ſit ei omneſqꝫ actus eiꝰ curi
oſius diſcutit At ille reſpōdit qd
res erat:ſe eſſe idigniſſime vite ho
minē peccatorē atqꝫ ante nō mul
tū tēporis ex latrone ad iſtud qd
nunc exercere videret̄ fedū artifi
ciū deuolutū· Paſnucius vero eo
magis inſtabat requirēs:ſi qd ei
forte vel inter latrocinia pij operis
fuiſſet admiſſum Nichil inquit m̄
ꝯſcius ſū boni ·hoc tamē ſcio ꝙ cū
inter latrones eſſem:capta eſt a
nobis aliquādo virgo dei cōſecra
ta· Huius cum ceteri collegē mei
latrones cuperēt eripere pudorem
obieci me in mediū ⁊ eripui de cō
taminacōe latronū ⁊ nocte dedu
cens eam vſqꝫ ad vicū domui ſue
reſtitui intactam Alioquoqꝫ tem
pore inueni mulierē honeſte forme
in heremo oberrantē Hec cū inter
rogaret̄ a me· vn̄ vel cur aut quo
in h° loco aduenitſſꝫ:r̄ndit Nichil
me interroges infeliciſſimā mulie
rē nec cauſas req̄ras·ſꝫ ſi ancillā

placet habere abducito quo vis·
Michi enim infelici eſt maritus qui
debiti fiſcalis grā ſepe ſuſpēſus
ꝛ flagellatus ac penis omībꝰ cruci
atus ſeruatur in carcere· nec aliaꝫ
ob cauſaꝫ ꝓducitur niſi vt tormēta
paciatur· Tres aūt nobis filij fue
rūt qui iaꝫ ꝓ eiuſdē debiti necātate
diſtracti ſunt· Egoquoqꝫ miſerri
ma q̄ ad ſimiles penas inquiror de
loco ad locū fugitāns inedia miſe-
riaqꝫ ꝯfecta· ꝑ hec nūc latitās ob
erro loca triduū hoc iam ſine cibo
ducēs· Ego vbi hec audiui miſe
ratus induxi eā in ſpeluncaꝫ ꝛ re
ficiēs aīam eius fame collapſam·
dedi eciā trecētos ei ſolidos ꝑ qbꝫ
ſe ac maritū ꝛ filios nō ſolum ſerui
tuti· ſꝫ ꝛ ſupplicijs aſſerebat obno
xios ꝛ reuocata ad ciuitatē oēs
eos data pecunia liberauit Tunc
pater Paſnuciꝰ ego inquit michil ta
le geſſi· tñ credo eciā ad te ꝑuenisſe
ſe q̄ celebre Paſnucij nomē inter
monachos habeatur Fuit enim michi
nō mediocris ſtudij vt vitā meaꝫ
in hmōi excolerem diſciplinis De
us enim michi de te reuelauit· quia
michil minus apud eum meriti ha
beas q̄ ego· Quia ego video fr̄ te
non minimo loco haberi apud deū
nō negligas animā tuam· At ille
ſtatim fiſtulas quas manu gere
bat abiciens ſecutus eſt eū ad he
remū ꝛ artem muſicā in ſpiritalē
ꝯmutans vite mētiſqꝫ armoniaꝫ
ꝑ integꝝ trienniū artiſſime ſe tra
didit abſtinēcie· in pſalmis ꝛ ora
cōibus ſemetipſū exercens die no
ctuqꝫ· atqꝫ iter celeſte animi vir
tutibus agens inter ſanctoꝝ an-
gelicos choros reddidit ſpiritum·
Poſtea q̄ hunc igitur Paſnuci
us omni exercicio virtutū conſūma
tū premiſit ad dominū· ipſe actio
ribus ſemetipſū ſtudijs q̄ prius
exercuerat agens iterū domino ſup
plicabat vt ſibi oſtēderet quis ei
ſimilis eſſet ſup terrā Fit ergo ite
rū ad eū vox domini dicens Si-
milē te eſſe noſſe ꝑmario vici illiꝰ
qui eſt in proximo Quibus auditis
Paſnucius ſine mora ad euꝫ ꝓpe
rans pulſans ad oſtium domus
eius· Ille vero cū moris erat ſuſci
pe hoſpites occurrit ei atqꝫ intro
duxit in domū ſuā: lauanſquoqꝫ
pedes eiꝰ appoſuit mēſam agitqꝫ
ꝯuiuiū· Inter epulas vero percun
ctari Paſnuciꝰ cepit ab hoſpite q̄
actus eiꝰ qd ſtudiū cuiuſqꝫ opis
haberet exercicia· Ille vero cuꝫ de
ſe humilia rñderet ꝛ latere in bonis
q̄ publicare mallet: perurgebat
Paſnuciꝰ dicēs ſibi reuelatū eſſe
a dño q̄ dignꝰ eēt ꝯſorcio monachoꝝ
At ille eo magis humilior de ſemet
ipō ſenciēs aiebat Ego q̄dē ī nullo
m̄ ſū boni alicuiꝰ ꝯſciꝰ· verū qꝛ vbū
dei ſcm̄ ē ad te eū quē nl latꝫ cela
re nō poſſū Hec vō q̄ m̄ ī medio mł
toꝝ poito ī vſu ſūt loqr Triginta iā
ꝯpleti ſt āni q̄ ꝯtinēcie ꝯſēſū hēre
me cū ꝯiuge mea nullꝰ agnouit

Suſcepi āt ex ea tres filios · hoꝝ
em̄ cā ſolūmō cognita m̄ vxoꝛ eſt
nec pretet eā alia · nec ipſa vltra
iā cognita. Suſcipe hoſpites nūq̄
ceſſaui · ſed ita vt nemīnē āte me
pateret aduenīēti occurrē pegri
no · Non dimiſi vnq̄ de domo mea
hoſpitē ſine viatico · Paupez nul
lū deſpexi · ſʒ q̄ neceſſaria fuerūt
ꝓbui · Si in iudicio ſedi nec filij
mei pſonā ꝯtē iuſticiā accepi · Ali
eni laboris fruct9 nūq̄ introierūt
in domū meā Litē ſi vidi nūq̄ ꝑte
riui donec recōciliarē diſſidētes ad
pacē Neō vnq̄ deꝑhēdit in culpa
famulos meos · nūq̄ greges mei
leſerūt fruges alienas Volētē ſe
minare in rure meo nūq̄ ꝓhibui:
nec vberiora m̄ noualia elegi ꝛ il
li ſteriliora dereliqui · Quan tū in
me fuit nūq̄ permiſi vt potencioꝛ
infirmū ꝑmeret Semp ſtudui in
vita mea: vt nemīnē ꝯtriſtarē Iu
diciū ſi fuit apud me nemīnē cōde
naui · ſʒ diſſidentes ꝛuocare in con
cordiā ſtudui Hec interim michi
vite inſtitucio d̄o donāte hacten9
fuit Audiēs autē hec paſnucius
caput eius exoſculat9 bn̄dixit eū
dicēs Benedicat te dn̄s ex ſyō et
videas q̄ bona ſūt in iheruſalem
Quia g° bene hec ꝛ cōuenīēt imple
ſti illud tibi deeſt quod bonorum
omniū ſūmū eſt vt omittas cūcta
ipſam vero ſequaris dei ſapiēciaz
ꝛ ſecreciōris ſciēcie acquiras the-
ſauros ad quos n̄ aliter potens

ꝑuenire niſi abneges temetipſuz
et tollas crucē tuā ꝛ ſequaris xp̄z
At ille cū audiſſet hec: michil mo-
ratus nec omnino aliquid ī domo
ſua ordinās ſecutus eſt virū dei
ꝑgēs cū ipō ad deſertū · Cumqz ve
niſſēt ad flumē nuſq̄ repto naui
gio ad trāſmeādū paſnucius ꝑce
pit intrare ſe cū pedib9 fluuiū · cu
ius in illis locis ꝓfūde habebatur
altitudo Trāſierūt g° pariter fluui
ū · ita vt aqua eis vix ad latera ꝑ
ueniret Vbi vero venerūt ad deſ
tū: collocat hoīez paſnuci9 ī cellu
lā quādā haut ꝓcul a ſuo mōaſte
rio poſitā ꝛ cōuſacionis ſpiritualis
ordinē tradit pfectoruīqz ſtudioꝝ
exercicia docet ſciēcie quoqz ſecre
ciora credit Cūqz eū in omnib9 in
ſtruxiſſz: ſemetipſū denuo maiori
b9 exerciciis dedit: exiguos priores
deputās labores q̄b9 ꝯferri potue
rit is q̄ ſeculi videbat̄ actib9 occu
patus Hoc eī ſibi dicebat Si iſti
qui ſūt in ſeculo tātū boni operis
faciūt quāto nos ſtudere debem9
plus vel āplius in abſtinencie la
bore eos ātecedere Tempore autē
aliquāto in hiis trāſacto ꝛ ad ſciē
cie pfectionem perducto eo quem
pfectū iā in opib9 aſſūpſerat qua
dam die paſnucius ſedēs in cella
ſua vidit aīaz ei9 iter āgeloꝝ cho
ros aſſūptā dicēciū Beat9 quē ele
giſti ꝛ aſſūpſiſti dn̄e inhabitabit
ī atriis tuis Et cū hec audiſſz: ag
nouit aſſūptū eē ex hoc mūdo viꝝ

Tūc paſnuci⁹ orōe ⁊ ieiūio ad ma
iorē ſe ⁊ pfēciora extēdit orōſ deū vt
ſibi oñdēt cui ſiliſ hēet in trīs Cui
dīna vox ait. filis es negociāti ad te
venienti. ſʒ exurge ⁊ occurre ei. ad
eſt cui te ſimilē iudicaui. q ſtatī de
ſcēdēs occurrit negociatori alexan
drīo vigiti milib⁹ ſolidorū mercimo
nia trib; nauib; deferēti ex thebai
de ⁊ qr religioſ⁹ ⁊ bonoꝝ opꝫ ſtudiū
gerēs decē legumīnū ſaccoſ pueris ipo
ſitis ad mōſteriū hoīs dī deferebat
⁊ hec ei cā adeūdi paſnutiū fuit. q
vt eū vidit qd agis inqt o p̄ciōſiſſiā
⁊ do dīgā aīa Quid ē cū trēīs ē labor
cui ſors ⁊ ſocietas cū celeſtib; data
ē. Relinq hec eis q de tra ſēt ⁊ de tra
cogitāt. tu ꝟo gm dī ad qd vocat⁹ es ne
gociator effice ⁊ ſeqre eū a q breui
vocād⁹ es. q nil differēs p̄cepit pu
eiſ oīa q ſupeēnt vt ipē diſtribueāt
paupib; erogarēt ipē ꝟo paſnuciū
ſeqñs i deſtū eo d ꝯſtitut⁹ ē loco ex
q poēs ad dñz erāt aſſūpti q ab eo
de oīb; īſtruct⁹ exercicijs ſpiritalib; i
dīne ſapie ſtudijs pmāebat. q bre
ui ꝯſūmato tpe ad ꝯgregacōez iu
ſtoꝝ ē trāſlat⁹ Et ſtatī p⁹ paſnuci⁹
ſūme abſtinēcie exercicijs ⁊ laborib;
vitā perit. cui āgel⁹ dī dixit. veni bñ
dicte ⁊ igrede ētna ē debita tabna
cla En aſſūt pphē q te i ſuū ſuſcipi
ant choꝝ qd ē p⁹ñ eū elaui ne ela
t⁹ dānū laboris iaureēs ⁊ vnū p⁹ die
viuēs p̄ſbiteris viſitātib; ei reuela
ta nō fecit di. nlſū i h⁹ ſclo deſpiciēs
q ſi latro ſit ā i ſcena poſit⁹ ⁊ ſi cui
tor erroris ⁊ ꝯiugio videat aſtrict⁹
ac ſi negociatoris ⁊ mercīonijs ſuiat
tm̄ i oī ordie ſt aīe occlt⁹ actib; deo
placētes vn̄ ſinceitas ⁊ pfectō mētis
opꝫ q̄ꝫ pbitas deo pplacita ē. hijs ſili
b; dictis reddidit ſpm̄a q aderāt ab
āgelis ymnos canētib; ſuſcipi eū
viderūt ¶ De Helia ſene. Ca. ix.

Vidim⁹ ſenē venrābilē helā i ſini
b; āntatis āthiuo q metrop̄ol the
baidis. cx. ānoꝝ ſup quē reqeuiſſe
ſpūs helie dr q. xl. ānos i ſolitudi
ne c⁹ horror exponi nō pōt trāſegit
illic ſedit tō etate hūane hītacōis
neſciēs loca ſeita āguſta ⁊ ſcrupea
ad eū ducēs vix ꝑpibil loc⁹ ſpelūce
tribil ītuētib; qꝫ horribil ⁊ licꝫ etate
qſſat⁹ i dies ſig faciēs mlto ſiccōmōis
ꝯſtrictos reſoluebat qñ i hēmū ſeceſ
ſiſſʒ cūctos latuit cib⁹ ei pāis exigu⁹
⁊ pauce oliue ad vltimū etatis i iu
uētute ſeptianas ſepe ieiunās.

De Piticione. C. x.

Inteā vidi⁹ mō
te fluuio imminēte tribilē aſpcū i q
ſpelūce difficiles acceſſu i hijs mōchi
erāt qꝝ pr̄ piticiō ex diſcipul bā ā
th. p⁹ c⁹ obitū cū ſcō mācit āmōe de
hic i h⁹ ſe ꝯſtituit mōte i q dūtū ⁊ ſa
nitatū grāā ptās i demōes tāta vt
duoꝝ meito ſūmoꝝ viroꝝ ſol⁹ hēdi
tatē ꝯſecut⁹ duplicē vidēt h mltis
nos moitis ⁊ p̄cipue d diſcrecōe ſpū
um docebat di. demones qſdā ctūs
vicijs obſeq et cū affcū aīe paſſibili
ter ⁊ vicōſe viderint qſdā ꝯmoueri
ad oē malū eos ꝯſtūit volens g⁹ de
mōib⁹ dñai vicijs ⁊ paſſiōib⁹ dñet

Quãdiu eni̅ viciũ ꝓprie paſſionis
abiecerís huiꝰ vicij demonez pote
ris eciã de obſeſſis corpibꝫ effuga
re Et ideo conãdum eſt paulatim
ſupare ꝓpria vicia: vt poſſimꝰ eci
am demões ſupaꝛe qui hmõi vicijs
obſequũtur Hic ſecũdo reficiebat
in ſeptimana pulticulas accipiẽs
ex farina. nec poterat iam accipe
aliã eſcã. neqꝫ etate. neqꝫ ꝯſuetu
dine pmittente.

De Eulogio p̄ſbitero q̄ cõicatu
ciũ merita per ſpm̄ dep̄hendit.

Vidimꝰ ⁊ aliũ Ca. xi.
ſcm̄ prẽz Eulogiũ noĩe q̄
in offerendis ſacramẽtis tãtũ grẽ
acceperat a dño: vt vniuſcuiuſqꝫ
accedẽciũ ad altare dei merita cul
paſqꝫ cognoſceret. Demiqꝫ ex mo
nachis quoſdã volẽtes accedẽ ad
cõionez retinebat dicẽs Quõ au
fi eſtis accedere ad ſacramẽta di
uina cũ mẽs vrã ⁊ ꝓpoſitũ ſit in
malo? Demiqꝫ aiebat. Tu hac no
cte habuiſti cogitacões fornicãdi.
tu vero dixiſti in corde tuo: michil i
tereſt ſiue iuſtꝰ ad ſacramẽta ſiue
pctõr accedat. Et alius dubitacõ
nẽ habuit dicẽs. Quid eni̅ me ſã
ficare põt ꝯmunio? Hos ergo ſin
gulos remouebat a ꝯmuniõe ſacᷓ
mẽti ⁊ dicebat eis Recedite pau
lulũ ⁊ agite pniaz: vt purificati p
ſatiſfactõez ⁊ lacrimas: digni hẽa
mini ꝯmunione xp̄i.

De btõ apollonio q̄ deuicto ſu
pbie ſpũ ꝓpter ꝯpaſſionẽ incarce
ratus ⁊ per angelũ liberãtus mul
toꝝ poſtmodũ pater extitit mona
chorum. Capi. xij.

Vidimus ⁊ aliũ ſcm̄ viꝝ noĩ
ne Apolloniũ apud thebaidẽ in fi
nibꝫ heremopolis: ad quã ciuita
tẽ Saluatorẽ ⁊ mariã ⁊ ioſeph de
iudee finibꝫ veniſſe tradunt ſm̄ p
phecíã yſaie dicẽtis. Ecce dñs ſe
det ſup nubez leuẽ ⁊ veniet in egip
tũ ⁊ cõmouebũtur mãufacta egip
cioꝝ a facie eiꝰ ⁊ cadẽt in terraz.
Vidimꝰ ergo ibi eciã templũ ipſũ
in quo ingreſſo ſaluatore corruiſ
ſe õia ydola in terrã ⁊ ꝯminuta
eſſe mẽorabant. Vidimus ẽgo ſu
pradictũ viꝝ ĩ vicina heremo ſub
monte quodã habentẽ monaſteria
Erat eni̅ pat̃ monachoꝝ circiter
quingẽtoꝝ ⁊ famoſiſſimꝰ in omni
bus thebaide finibꝫ habebat̃. Ope
ra eni̅ magna erant ei ⁊ virtutes
multe ſignaqꝫ plurima et prodi
gia deus faciebat p eũ. A puero
nãqꝫ in abſtinẽcia nutritꝰ vbi ad
maturã puenit etatẽ grã dei ſem
p cũ ipſo creuit. Erat ei ãnorũ fe
re octoginta cũ euz vidimꝰ in mo
naſterioꝝ ꝯgregacõne florentem.
Sz ⁊ ipſi qui videbãtur eius eſſe
diſcipuli ita pfecti erant ⁊ magni
fici: vt õnes pene poſſent ſigna fa
cere Quindecĩ eni̅ annorum ſeceſ
ſiſſe eũ ferebãt in heremum atqꝫ
ibi cũ q̄dragĩta ãnis fuiſſꝫ in ex̃
cicijs ſpiritualibus conuſatus: au
diuit vocẽ dñi ad ſe delatã dixiſſe

Apollonī ꝑ te pdā ſapienciā ſapiē
tū in egipto ⁊ intellectū prudēciū
reprobabo. Perdes aūt in eos et
qui inter ipſos ſūt ſapiētes babilo
nis ⁊ omnē culturā demonū ſubru
es. Perge ergo nūc ad loca habi
tabilia. generabis eīm in pplm ſub
ſtātiuū pfectū emulatorē bonorū
opeꝝ At ille rn̄des ait Aufer ergo
a me dn̄e iactāciā ne forte elatus
ſup frēs meos cadā in oīb; bonis
tuis. Rn̄dit ad eū rurſus diuina
vox dicens. Mitte manū tuā ad
ceruices tuas ⁊ qđ cōphēderis con
ſtringe ⁊ ſub arena obrue. At ille
ſine mora iniecta manu ad ceruī
ces ſuas apprehēdit q̄i puulū quē
dā ethiopē ⁊ ꝯtinuo dimerſit eum
ſub arena clamātē ⁊ dicētē Ego ſū
ego ſū ſupbie demō. Poſt hec vox
ad eū facta eſt a dn̄o dicens. pge
nūc. oīa eīm q̄cūq; a deo popoſceris
ꝯſeq̄ris. Ille g° poſt hec pexit ad
ea loca in quib; homīes hītabant
Tēporib; āt hec fiebāt Iuliani ty
rāni. Fuit itaq; in locis illis ſpelū
ca quedā hēmo vicina in qua hīta
re cepit indeſinēt die ac nocte ora
cōnib; vacās eaſq; cencies vt aie
bāt ꝑ diē totidēq; noctis tempore
curuans genua cōſignabat. Cibo
autē magis celeſti ꝙ̄ humano vte
bat̄ Indumētū ei⁹ ſtuppeū collobi
um erat qđ apud illos lebitinariū
appellat̄ ⁊ lintheū quo collū ⁊ ca-
put obuoluebat. Que tn̄ indumē
ta ferebāt ei ꝑmāſiſſe in deſto nū

ꝙ̄ veterata. Erāt ergo in vicino hē
mi loco ī vtute ſpūs degēs ſigna ⁊
ſanitates miras efficiēs q̄s enarra
re pſui immēſitate ſicut ab hijs q̄
cū ipō erāt ſenioꝛib; ꝯperimus vox
nulla ſufficiet Fama aūt magnifi
ca de eo puulgata cū admiracōne
oīm q̄i ꝓpheta aliq̄s aut apl̄us ha
beri cepiſſ; e vicinis regionib; mo
nachi diuerſis ex locis cōueniebāt
ad eū ⁊ tāq̄ pio patri magna mu
nera ſuas ei ſinguli quiq; aīmas
offerebāt. At ille vnūquēq; eoꝝ
tota religione ſuſcipiens. alios ad
bene opandū. alios ad bn̄ intelli-
gēdū puocabat. ſʒ ⁊ ipē ꝑus oſten
debat exēplis ea q̄ verbis docē cu
piebat. Alijs quidem diebus vnū
quēq; apud ſemetipſum exerce-
re abſtinenciam quam poſſet ſine
bat. die vero dominica caritatis
gracia ſecum omnes cibum ſume
re hortabat̄. cū tn̄ ipē ſolitis abſti
nēcie obſuacōib; deſuiret. herbis
ſolūmō aut oleribus vtēs nec vſū ād
miſteriū ignis admittens. Hic
cū audiſſ; Iuliaī vt ſupradixim⁹
tēpib; frēm quēdam ad miliciam
comprehenſum detineri in carcere
venit ad eum cum fratribus con
ſolandi gracia vt moneret euʒ in
neceſſitate tenere abſtinenciam:
atq; imminencia contemnere ac
deridere pericula. tempus enim in
quiens certaminis adeſt in quo
fidelium mentes temptacionibus
probande quidem et noſcende ſūt

Cūqꝫ hijs ⁊ alijs verbis roboraret
animū adoleſcētis: ſupuenit cen
turio ⁊ indignatus cur intrroiē au
ſus ſit. claues extrīſecus carceri i
poſuit ipſūqꝫ ⁊ ōnes q̄ cū ipſo ve
nerāt pīter incluſit: quo ſcꝫ eciam
ipſi ſimilī ad mīlicie detinerētur
officiū. Conſtituē ſquoqꝫ cuſtodes
q̄ꝑ plurimos abceſſit. Media aūt
nocte aſtare viſus eſt āgelus in
gēti luce reſplēdens ⁊ obſtupefa
ctis pterritiſqꝫ cuſtodibꝫ: carceris
clauſtr̄ patefecit. Tūc vō ipſi cuſto
des aduoluti pedibꝫ ſcōꝝ rogabāt
eos diſcedere dicētes meli⁹ ſibi eē
mori ꝑ eis q̄ꝑ diue virtuti obſiſtere
q̄ eoꝝ curā gerebat. Mane vero
eciā ipſe cētūrio cū pncipalibꝫ viris
feſtinus ad carcerē veniē rogat
qꝫ vt diſcederēt ōnes q̄ tenebātur
Dicebat enī domū ſuā terremotu
magno cōcidiſſe ⁊ electos quoſqꝫ
famuloꝝ ſuoꝝ pemiſſe. Sancti ve
ro hijs auditis ymnū deo laudes
qꝫ ꝯcinerūt ⁊ regreſſi ad heremū
erant in vno poſiti ſꝫm apoſtoloꝝ
exemplū hn̄tes animā vnā et cor
vnum. Pater autē ſenior doce
bat eos vt quotidie proficerēt in
virtutibus ⁊ inſidias dyaboli q̄s
ꝑ cogitacōes infert hominibus in
inicijs ſtatim renūderent. Hic ei
aiebat. Conſtringatur caput ſer
pentis ⁊ omne eius corp⁹ emortuū
redditur. Ob hoc enī mandat nobꝫ
deus obſeruare caput ſerpētis vt
ōmino ſtatim ab inicio nec recipi

amus malas et ſordidas cogitaci
ones in corde noſtro. Tanto ergo
magis diffundi non ꝯuenit in ſen
ſibus noſtris cogitacōnū fantaſi
as quas eciā inicio recipi vetat.
Sed ⁊ illud monebat vt in virtu
tibus alter alterū vincat. nec pa
ciatur ſe vnuſquiſqꝫ inferiorē pxi
mo ſuo fieri. Hinc autē dicebat.
Scietis vos pficere in virtutibꝫ
ſi nulla in vobis paſſio fuerit ēga
mūdana deſideria. hoc enī eſt ini
cium donoꝝ dei. Quod ſi eciā ad hoc
venerit quis veſtꝝ vt ſigna ⁊ mirā
bilia faciat. nō extollatr̄ ꝑ hoc ne
qꝫ in cogitacōne ſua erigat tanq̄
ceteris platus. ſꝫ nec hoc ipſū om
bus debꝫ oñdere q̄ꝑ donū grē hui⁹
accepit: alioqn̄ ſeducit ſeipſū ⁊ ip
ſe decipitur ⁊ grāz amittit. ¶ Ha
bebat autē beat⁹ apollonī⁹ valde
magnificā verbi dei doctrinā ſicut
eciā nos ipſi ex pte fruiti ſum⁹. ſed
maiorē habebat in opibus grām
Quē enī quicq̄d petiſſꝫ a deo ſīn mo
ra ꝯſequebatr̄. Sꝫ ⁊ reuelacōnes
ei plurīe oñdebātr̄. Deniqꝫ ſeniorē
fratrē ſuū qui ⁊ ipſe in heremo de
funct⁹ eſt cū q̄ plurimū tpe egeāt
pfectam vitā. vidit in ſomnis in
ſede apoſtolica reſidētem atꝫ vnū
ex eis effectuz: hereditatem ſibi v
tutum ⁊ grē reliquiſſe. Cumqꝫ eciā
ꝑ ſemetipſo oraret vt veloci⁹ eū
domin⁹ aſſumeret ⁊ cum ipſo ſibi
requiem pſtaret in celo. reſpōſū
eſt ei a domino ſaluatore parum

ei adhuc temporis in terris deteri:
donec vite ꝯuſacõnis eiꝰ plurimi
emulatores exiſterēt ꝑplus nāq̄
ei plurimus credēdus eēt mōacho
rū exercitus q̄dam pioꝝ ut ꝑ hec
dignā ꝓ talibꝫ meritis remunera
cõnem inueniat apud deum· Hec
aūt vt vidit ita geſta ſūt· Conue
nerūt ei ex oī loco monachi fama
ꝛ doctrina eius inuitati et p̄cipue
exemplo eius q̄ꝫ plurimi ſeculo re
nūciātes: cõuentū quēdā magnifi
cū fecerūt apud eū in ſupradicto
montis loco: ꝯmunē vitā mēſe vni
us vnanimit̄ ꝯſuātes· Hos ergo
tāq̄ vere celeſtē quēdā ꝛ angelicū
cernebamꝰ exercitū oībꝫ v̄tutibꝫ
adornatū· Nullus ſane in eis ſor
didis vtebat̄ indumētis ſꝫ ſplēdo
re veſtiū ꝑit atq̄ aīaꝝ nitebant:
ita vt ſm̄ ſcripturas letaret̄ here
mus ſiciens ꝛ multi filij eiꝰ viderē
tur in deſ̄to Que q̄uis de eccleſia
dicta ſint tn̄ in egipti deſertis par
tibꝫ hec et hiſtorica r̄lacõe ꝯpleta
ſunt· Vbi eīn tāte ꝑ vrbes multi-
tudines veniūt ad ſalutē quātas
egipti deſerta ꝓtulerūt· Nā quāti
populi habent̄ in vrbibꝫ tāte pene
hn̄tur in deſ̄tis multitudines mo
nachoꝝ· Vn̄ m̄ videt̄ etiā apoſtoli
dictū in eis eē ꝯpletū q̄ vbi abūda
uit pctm̄ ibi ſupabūdauit gracia
Abūdauit eīn aliqn̄ immūdꝰ ydo
locū cultus in egipto ſicut nuſq̄m
nullis gētibus· Canes eīn ꝛ ſimi
as atq̄ alia portēta olim venerati
ſūt· Allia quoq̄ ꝛ cepas ꝛ nõnul
la oleꝝ deos eē credebāt ſicut ip
ſo patre Apollonio narrante didi
cimus: cauſas nobis priſce eorū
ſuꝑſticionis hoc modo exponente·
Quem quidē aiebat deum credi
derūt aliquādo egipcij ꝓ eo q̄ per
ipſū rura excolentes victū cibum
q̄ capiebant· Sed ꝛ aquā nili ꝓ
eo q̄ vniuerſas rigabat egipti re
giones venerabantur· Colebant
quoq̄ ꝛ terram vt pote vberiorē ce
teris terris· Canes etiam vt ſup̄
diximus ꝛ ſimias ac diuerſa her
baꝝ genera atq̄ oleꝝ colebant ꝓ
eo q̄ occaſionē ſibi ſalutis ꝑ hec
veniſſe opinabantur tēpibus pha
raonis Circa hec eīn ſingula occu
pacio eis exorta videbatur cū ille
patres noſtros ꝑſequēs ſubmer
ſus eſt ꝛ vnuſquiſq̄ id per quod
occupati viſus ē vt ne pharaonē
ſequeret̄ hoc ſibi deum reputauit
dicens· quia hoc michi deus fuit
hodie vt nō pharaonem ſequerer
ne ſimul cū ipſo dimergerer· Hec
ergo erāt verba ſancti Apollonij
que nobiſcum loquebatur· Sed
multomagis illa ſcribi oportet ex
empla que in operibus ꝛ v̄tutibus
habuit·

¶ Quomodo idem Apollonius ſi
mulachri portitores ſtare cõpulit
latrones pacis inimicos: alterū
conuertit· alterum occidendum ꝓ
dixit·

Capitulum Decimumtercium.

ERant aliqñ in circuitu eius
poſiti decem circiter gentiliũ
vici apud quos demoniaca ſupſti
cio ſummo ſtudio colebatur· Tem
plũ eñi erat ampliſſimũ atq; i eo
ſimulachꝝ qđ moris erat circũfer
ri a ſacerdotib; bachanciũ ritu cũ
reliqua multitudine circueũtibus
et quaſi ꝑ aquis pluuialib; ꝓpha
na miſteria pagentibus· Cõtigit
aũt ſub eo tempe quo huiuſmodi
ab eis ſacrilegia gerebãt̃: iter agẽ
beatũ Apollomũ ꝑ ipſa loca cũ ali
quãtis fratrib;· Et cũ vidiſſ; infe
liciũ turbas quaſi demone quodã
agi bachariq; ꝑ campos: miſera
tus errorẽ eorũ fix is genib; inuo
cauit dñm ꝛ ſaluatorẽ noſtrum ꝛ
omnes eos q̃ cerimoniis demonia
cis agebãt̃ cũ ſimulachro ſuo ſta
re fecit immobiles nec ꝓgredi om
nino vſq̃ poſſe atq; ita ꝑ totã diẽ
rabidiſſimis aduſti eſtib; ꝑmãſe
rũt: ignorãtes vnde eis herẽ vno
in loco immobiliter contigiſſ; Tũc
ſacerdotes eoꝝ dicebant eẽ quen
dã xp̃ianũ in regioibus vicine he
remi ꝯmanentẽ Apollomũ nomĩe
ꝛ ipſius eẽ hec opa qui niſi eẽt ex
oratus ſibi periculũ ꝑmanſuꝝ Vt
aũt ad rei tãte miraculũ ꝯueñt
vndiq; q̃ audierũt paucitãtes q̃ tã
ti cauſa extiterit monſtri ignorãẽ
ſe penitus fatebãtur· ſuſpicõnem
tñ dari ſibi dicunt ſupradicti viri
quez exorare ꝑ ſe depoſcunt· Tũc
q̃dã ex ipſis ꝑtereos opinari aiũt
nõa ꝛ vidiſſe eum illo itinere ꝑtere
untẽ affirmãt· Et tamẽ ad hitere
que putabãt ꝓdeſſe auxilia nõ mo
rãtur· Adducũt boues quorũ vir
tute videretur poſſe moueri ſimula
chrũ· Sed cũ nec ſic quidẽ aliquid
ꝓfeciſſent õni auxilio fruſtrati: le
gatos ad hõiez dei mittũt pollicen
tes ut ſi eos rſoluat hijs vinculis
piterque q; erroris in eis vincula
diſſolueret· Hec vbi nũciata ſunt
ei ſine mora deſcẽdit ad eos ꝛ ora
cõne ſola ad deum fuſa omnes re
ſoluit· At illi ſine dilacõne vnani
miter omnes ꝯfugiũt ad eũ ſalua
tori noſtro đo credẽtes ꝛ gracias
referentes. Simulachrũ vero qđ
erat ligneũ cõtinuo igni tradunt
Ipſi aũt ſecuti ſũt hominẽ dei atq;
edocti ab eo fidẽ dñi ecãe dei ſocia
ti ſũt· Plurimi vero ex ipſis cũ ip
ſo ꝑmãſerũt ꝛ iã nũc in mõſterijs
degũt· Facti tñ hui⁹ mirabilis fa
ma vbiq; diffuſa ẽe ꝛ multi ꝑ h° ad
fidẽ dñi ꝯuerbãtur: ita vt in oibus
illis regionib; nullus iã pene gẽti
liũ remaneret·

QUodam aũt tempore certamẽ
erat de finibus inter duos vicos·
Hoc cum nunciatum fuiſſet Apol
lonio feſtinus deſcẽdit ad eos pa
cis gracia· Sed illi furorẽ ꝯtẽcõis
incenſi nullo genere ad pacis cõ
ſilium flectebantur maxime quia
vni⁹ partis põpul⁹ plurimuz fidu
cie i virib; cuiuſdã latroĩs gẽbat
qui eiuſdẽ certaminis ſigfer videbat̃

Hunc cū videret apolloniꝰ paci re
ſiſtentem dixit ad eū· Si michi o
amice acq̄ſcere volueris ad pacē
rogabo deū meū ⁊ remittet tibi pec
cata tua· At ille cū audiſſꝫ michil
omnino diſtulit· ſꝫ gemibꝰ ei ꝓuolu
tus ſupplicabat ei· Tūc deinde ꝯū
ſus ad turbas que eū fuerāt ſecu
te: fecit omnes cū pace diſcedē. Qui
bus diſcedētibus ipſe ꝑmanſit cū
homie dei expectās ab eo ꝓmiſſū·
Tunc vero apolloniꝰ aſſumēs euꝫ
⁊ cum ipſo iter agēs ad monaſte
rium docebat eū mutarē detere or
dinem vite ⁊ paciēter a deo quere
re miſericordiā ꝓmiſſionēqꝫ ex fi
de expectare· Oīa enī poſſibilia di
cebat eē credēti· Cūqꝫ noctis tem
pore ſimul in monaſterio quieuiſ
ſent: ꝑ viſum ambo ſe vidēt in ce
lis eſſe ⁊ aſſiſtē ante tribunal cri
ſti· Vident eciaꝫ angelos dei ⁊ ſan
ctos quoſqꝫ adorātes deum. Et cū
hec vidētes deum eciā ipſi adoraſ
ſent vox dn̄i ad eos deferē dicēs·
Licet nulla ſit ꝯmunio luci ⁊ tene
bris· nec ſit aliqua porcio fideli cū
infideli· tn̄ tibi donatur ſalꝰ iſtiꝰ
ꝓ quo ſupplicaſti apolloni· Hec ⁊
alia multa cū audiſſent in celeſti
viſione poſiti q̄ nec ſermo narrare
ſufficit· neqꝫ aures audire· ſurre
xerūt de ſomno ⁊ que viderant frā
bus indicarūt· Ammiracio autēꝫ
ingēs eſſe cepit cū vnum atqꝫ ideꝫ
ſomniū vterqꝫ narraret· Permā
ſit autē cum fratribꝫ latro ille iaꝫ
ſanctꝰ vitā ſuam moreſqꝫ ad om
nem innocēciā pietatēqꝫ ꝯmutās
tanq̄ in agnū verſus ex lupo vt i
eo pleniſſime compleri videtur ꝓ
phecia yſaie dicentis· Lupi cū ag
nis paſcētur ⁊ leo ⁊ bos ſimul pa
leis veſcētur. Vidimus eciā quoſ
dā gentis ethiopum viros cū mo
nachis viuentes ⁊ multos ex eis
ceteros monachos in obſeruācia
religionis et virtute anime p̄cellē
tes: vt ⁊ in ipſis videretur ꝯpleri
ſcriptura q̄ dicit· ethiopia p̄ueniet
manꝰ eius deo· Adhuc autē in
geſtis ſcī apollonij ferebat̄ eciam
hoc· Lis quodā tp̄e dicebat̄ exor
ta inter duos vicos quoꝝ alius
xpianoꝝ alius gētiliū fuit· Pro
cedunt ex vtraqꝫ pte armatorū
turbe plurie ⁊ accidit vt ſcūs apol
loniꝰ ſupueniret· Cūqꝫ eos horta
retur ad pacē quidā eoꝝ q̄ inē gē
tiles quaſi cauſa ⁊ caput illiꝰ bel
li erat homo truculētus et ferus
obſiſtebat ei vehemēter dicens n̄
ſe ꝑmittere pacem vſqꝫ ad mortē
ſuam· Tunc btūs apolloniꝰ ait· Fi
at inqt vt optas· Nullus enī hic
alius preter te perimet̄· Sed ⁊ cō
gruum honori tuo tibi fiet ſepul
chꝝ· nō terra· ſꝫ beſtiaꝝ atqꝫ vul
turꝝ ventres· Et ꝯtinuo ſermo eiꝰ
efficitur veritas· Nullꝰ enī ibi ali
us ex vtraqꝫ pte niſi ſolus ille ce
cidit· Quē cū arēa obruiſſent ma
ne regreſſi inuenerūt eū a beſtijs
effoſſū laniatū atꝫ a vulturibus

deuocatū· Cūq3 omnes ad īmācio
habuiſſet ꝙ ſermo hoīs dei ita fu
iſſet impletus ꝯuerſi ſūt oēs ad fi
dem ſaluatoris domini noſtri Jhe
ſu criſtia ſanctum Apollomū ꝓphe
tā dei predicabāt·

¶ Quomodo beatus Apollonius
fratribus cum quibus habitabat
in paſcha ꝛ̄fectionē prouidit opu
lentam·

Capitulum Decimūquartum·

Sed et hoc nos non effugiat
quod ab eo primis adhuc
diebus quibus in ſpelunca habi-
tare cum paucis frībus ceperat fa
ctū didicimus : dies ſanct⁹ aderat
paſche ꝛ cū ſollemnitas vigiliarū
ſacramētorūq3 intra ſpelūcā fuiſ
ſet expleta atq3 ex hiis q̄ fuerant
apud eos refectio paret̄ : erant āt
eis pauci tm̄mōꝛ ſicci panes atq3
olera ex hiis q̄ ſale aſperſa reponi
apud eos ſolent Tūc Apollonius
frēs q̄ ſecū erant ita alloquitur·
Si ē in vobis fides ꝛ vere fideles
ſum⁹ filii xp̄i : petat vnuſquiſq3
noſtrꝝ a deo ſi q̄d quaſi ī die feſto
ſumere libent̄ habet· At illi ipſi po
cius q̄ eos ꝛ etate ꝛ meritis p̄celle
bat hec a deo poſcēda pmittunt ſe
metipōs inferiores hui⁹ grācie iudi
cātes · Tūc ille cum omni alacrita
te oracōez fudit ad dn̄m· Qua ex
pleta cū oēs rn̄diſſent Amen : ecce
repente ante fores ſpelunce aſta
re viderunt homines quoſdaz ſibi
penitus ignotos quiq3 taz multas

copias rerum omnium que ad vſū
dūtaxat cibori ptinent detulerūt
vt neq3 tam multa neq3 tam diu̇ ,
ſa facile q̄ſq̄ȝ viderit· In quibȝ erāt
quedā que oīno in egipti regioib⁹
nūq̄ȝ viſa ſunt pomorum genera ꝛ
magnitudo incredibilis vue ꝛ nu
ces ꝛ fic⁹· mala quoq3 punica ꝛ an̄
tēpus oīa· faui atq3 mellis ꝛ lactis
copia· nicolai eciā ingētes ꝛ pāes
calidi ac mūdiſſimi qui tamē pere
grine viderentur eē puincie· Viri
aūt qui hec detulerant ſtatī vt ea
monachis tradiderunt q̄ſi feſtinā
ter ad eū a quo miſſi fuerāt rediē
cupiētes mox diſcedūt· Tūc ipſi g̃
cias dn̄o referētes ex hiis q̄ ſibi fu
erāt delata veſci ceperunt· Quoꝝ
tanta fuit copia vt vſq3 ad diem
penthecoſtes quotidie miniſtrata
ſufficerent : certi quidem de hoc ꝙ
hec ſibi a domio deo ſollemnitatis
gratia miſſa ſint·

¶ Quomodo beatus Apollonius
deuotis ſuis oracōnibus cundā vir
tutū grāz obtinuit·

Comperimus eciam hoc ꝙ q̄
daz ex fratribus cui deerat
humilitatis et manſuetudinis grē
cia popoſcit ab eo vt peteret a doi
no vt ſibi daretur hoc munus · ∴
Orāte illo tanta in eo g̃cia man-
ſuetudinis et humilitatis adue-
nit vt omnes fratres ſtuperent de
tranquillitate animi eius et mo-
deſtia in quo nichil prius horum
viderant·

Quō idē apolloniꝰ pāes multi
Facta eſt aliqñ fa plicauit·
mes apud thebaidē· Adiacētes
autē habitatores terre illiꝰ ꝙ mo
nachi qui cū apollonio deo ſeruie
bāt· freqñter eciā ſine cibo ꝑ dñi
grām paſcebātur· ōnes ſimul cū
vxoribus et filijs ꝑgunt ad eum
cibū ſimul bñdictōemq3 poſcētes·
At ille nichil dubitans ꝓferre ce
pit ex hijs que ad vſus fratꝝ ēpo
ſita erāt et dare ſingulis copioſe·
Cū vero tres ſole panū ſporte re
māſiſſent· fames autē populū ve
hementer vrgeret: iubet ꝓferri in
mediū ſportas que ſole ſuperfue
rāt vniꝰ diei victū monachis pre
biture ⁊ in auditū totiꝰ populi q̄ fa
miſ neceſſitate ꝯfluxerant: eleua
tis ad deum oculis manibuſq3 ait
Nūquid nō valz manus dñi mul
tiplicare hec? Hec dicit ſpūſſcūs·
Nō deficiēt panes in ſportis hijs
donec ſaciemur ōnes de frugibus
nouis Et vt plurimi ex hijs qui
tunc in pñti fuerāt confirmabāt
q̄tuor ꝯtinuis mēſibus neq3 ceſſa
tū eſt vnq̄ erogari panes ex ſpor
tis neq3 deeſſe potuit aliqñ·

¶ Qualiť idē apolloniꝰ et oleum
p̄cibus āpliauit·

Similiť āt ⁊ alio tpe feciſſe eū
de frumēti ⁊ olei ſpē ꝓhibebāt· In
q̄bus virtutibꝫ motus dyabolꝰ di
xiſſe ad eū fertur· Nunq̄d helyaſ
es tu aut alius quis ꝓphetarū vel
apoſtolorū? ꝙ hec dicere auſus
es? At ille rñdens dixit illi· Quid
enī? Nōne ⁊ ꝓphete ⁊ apoſtoli hoī
nes erant q̄ nobis ⁊ fidē ſuā ⁊ grā
ciam tradiderunt? Aut tūc deus
p̄ſens erat· nūc vero abſens eſt·
Deus ōnia poteſt ⁊ q̄ pōt ſemꝑ pōt
Si ergo deꝰ bonus ē· tu dyabole
q̄re tā malus es? Hec vt ſup̄ dixi
mꝰ a ſenioribꝫ viris religioſis ⁊ ſāſ
ꝑ eū geſta eſſe fida narracōe ꝯpi
mꝰ· Et q̄uis eorū fidelis ſit hñda
narracio· maiorē tamē fidē rerū ꝑ
ſtitit eciā hoc qd nosipſi oculis no
ſtris inſpeximꝰ Plenas enī ſpor
tas panibꝫ deferri vidimꝰ ad va
cuas mēſas ⁊ cū replerētur pani
bus mēſe atq3 ad ōnez ſacietatē
ꝯſumerētur plene nichilominꝰ re
colligebantur·

¶ Qualiť idē pater apolloniꝰ ho
ſpites aduenire ꝓdixit: ſuſceptos
liberaliť vtiliter inſtruxit·

Aliud q3 qd apud eū mirū vidi
mꝰ nō ſilebo· Tres eramꝰ noſ
frēs cū venimꝰ ad eū et ecce longe
adhuc nobis poſitis ab eiꝰ mōſte
rio occurrerūt nobis frēs q̄ ab ipſo ā
te triduū audierūt de aduētu nr̄o
Occurrerūt āt nobis cū pſalmis· hꝰ
eī moris ē eis facere in aduētu ō
niū mōchoꝝ ⁊ adorātes in facies
ſuas vſq3 ad t'rā oſculabātur nos
atq3 oñdētes nos ſibi inuicē dice
bāt Iſti ſūt frēs de q̄ꝝ aduētu añ
triduū nobis paṫ apolloniꝰ ꝓdixerāt
dicens poſt triduū affuturos treſ
fratres de iheroſolimis venientes

Alij ergo ex frībus p̄cedebāt nos
alij ſequebantur vtraqꝫ tamen
turba pſallebat· Vbi autē appro
pinq̄re iam cepimus audita voce
pſalmi· eciā ipſe ſcūs apollonius
pcedit in occurſū ⁊ vt vidit nos
ſtatim p̄or adorauit vſqꝫ ad traꝫ
Et ſurgens oſculo nos ſuſcepit·
Vbi autē ingreſſi ſumꝰ monaſte
rium oracōne p̄us vt moris eſt da
ta: pedes noſtros ꝓprijs manibꝰ
lauit ⁊ cetera que ad regimem corpo
ris ptinent adimpleuit· Hec aūt
ita facere ei moris erat oībus ad
uētātibus· Conſuetudo autē erāt
apud eum vt fratres q̄ cum ipſo
erant nō p̄us cibum ſumerent q̄
cōmunionē dñicam pciperent cir
ca horā diei nonā ⁊ poſt hoc inter
dum ſic vſqꝫ ad veſperā pmane-
bant· dum verbū dei audiētes de
mandatis dñi implendis ſine int
miſſiōe docebātur· Poſt hec iā cibo
ſūpto alij ipſoꝝ ad hēmuꝫ ſecede
bāt p totā noctē dīnas ſcripturas
memorit recolentes· alij in eodem
loco ad quē ꝯuenerāt pmanebāt
⁊ vſqꝫ ad lucem in ymnis et lau-
dibus dei puigiles perdurabant
Aliquāti vero ex ipſis circa horā
nonā cū deſcendiſſent de monte p
cepta gracia domini ſtatim diſce
debant· ſolo autem ſpirituali cibo
contētī ⁊ hoc faciebant p plurios
dies· Supra modum autē leticia
et gaudiuꝫ erat in eis et tanta ex
ultacio quāta haberi ab vllo hoī
num nō poſſit in terris· Nullꝰ ōnino
triſtis in eis inueniebatur· ſed ſi
aliquis viſus fuiſſet aliquātū me
ſtior ſtatim pat̄ apolloniꝰ cauſā
meſticie pquirebat· Frequēter āt
eciā ſi aliquis occultare voluiſſet
ipſe nūciabat q̄d lateret in corde
ita vt ex eis que paciebatur agno
ſceret· Monebat ergo eos dicēs
nō oportere prorſus in eſſe triſtici
am hijs quibꝰ ſalus in deo ē ⁊ ſpes
in regno celorū· Triſtentur ergo
aiebat gentiles ⁊ lugeāt iudi plā
gant ſine ceſſacōne peccatorēs iu
ſti vero letētur· Nam ſi hij qui ter
rena diligunt ſup fragilibus ⁊ ca
ducis rebus letātur· nos qui tāte
gloriā ſpei ⁊ eternitatis habemus
expectacōeꝫ cur nō cū ōni exulta
cōne letemur? Aut nō ⁊ apl̄s nos
monet ita dicēs· ſemp gaudete ſi
ne intermiſſiōe orate· in ōmibus
gracias agite? Sed quis poſſit
doctrine eius ⁊ verboꝝ graciā ſuf
ficienter exponere? Vnde ſilere de
hijs melius cēſeo q̄ paꝝ digne p
loqui· Multa eīn nobis ſecreciuſ
de racōne abſtinencie de conuer-
ſacōnis integritate· multa eciā de
hoſpitalitatis ſtudio diſſerebat·
et precipiebat attencius vt adue
nientes fratres quaſi domini ſu-
ſcipientes aduentū· Nā ⁊ adorari
aduentantes frēs ꝓpterea inq̄t
tradicio hēt vt certū ſit in aduētu
eoꝝ aduētū dñi ihū haberi qui di
cit hoſpes fui et ſuſcepiſtis me·

Interdū autē eciā ꝯtra volūtatē
cogere frēs ad corporalē requiem
ſancti Loth exemplū ꝓponebat q̄
āgelꝰ ui ꝯpulſoꝭ ad hoſpiciū domꝰ
ſue ꝑduxit · Pꝫ ⁊ hoc monebat
vt ſi fieri poſſit quotidie monachi
cōmunicarēt miſterijs xp̄i · ne for
te q̄ ſe lōge facit ab hijſ : lōge fiat
a deo · q̄ aūt frequēciꝰ hec ſuſcipit
frequēciꝰ ipꝫ videat̄ ſuſcipē ſalua
torē · qꝛ ⁊ ip̄e ſaluator ita dicit Qui
māducat carnē meā ⁊ bibit ſang
uinē meū · i me manet ⁊ ego in eo ·
Pꝫ ⁊ ip̄a inquit ꝯmemoracio dn̄i
ce paſſiōis cū aſſidue fit a mona
chis : plurimū vtilitatis eis cōfert
ad exēplū paciēcie · Pꝫ ⁊ cōmoni
cio dat̄ ꝑ hec vt ſtudeat vnuſq̄ſqꝫ
ita ſꝑ paratus inueniri · ne indignꝰ
habeat̄ dn̄icis miſterijs Addebat
autē hijſ ꝙ eciā remiſſio pecca
toꝝ ꝑ hec credētibꝫ dat̄ Ieiunia
ſane legitima · ideſt q̄rta ⁊ ſexta
feria monebat non eſſe ſoluenda
niſi grādis aliqua neceſſitas fie
ret · ꝙ quarta feria iudas de tra
dicōne dn̄i cogitauerat ⁊ ſexta cru
cifixus eſt dn̄s Videbitur ergo q̄
in hijs diebus ſine aliqua neceſſi
tate ſoluit ſtatuta ieiunia vel cum
tradente tradere ſaluatorem vel
cū crucifigētibꝫ crucifigē Dicebat
ergo vt ſi forte i diebꝫ ſupꝺc̄is ſu
ꝑuenerit aliquis fratrū · ſiquidem
ante horaꝫ nonā laboris cauſa ve
lit reficere ponendā eē ei mēſaꝫ ſo
li Quod ſi nolit nō eū eē cogendū

Cōmunis aūt huius obſeruancie
tradicio eſt Et culpabat ſane eoꝭ
valde qui vel comā capitis nutri
ūt vel ferrū in collo circūferūt vel
aliq̄d tale quod ad oſtentacionē
hominū fieri videatur gerūt · Cer
tuꝫ eſt enim ꝙ iſti laudem ab hoī
bus q̄rant et oſtentacionis cauſa
hec faciant cum mandatū ſit eciā
ieiunia ipſa in occulto celebrāda
vt deo ſint cognita qui videt quod
in occulto fit et reddit in palam ·
Sed vt videtur iſti non ſunt cōtē
ti eius teſtimonio ⁊ r̄muneracōni
qui videt in occulto · ſed manifeſta
re ſe apud homines volunt · Om
nis ergo abſtinencie racō in occul
to habenda eſt vt ⁊ corpꝰ ieiunijs
fatiget̄ ⁊ tamen apd̄ homines ia
ctancia vitetur · ſed apud deuꝫ re
t̄bucio q̄ratur · Hec ⁊ multa alia
nobis de cōuerſacione monacho
rū ꝑ totā diſſerens ſeptimanā die
rū ⁊ ſi dē doctrine geſtorū ſuoꝝ au
ctoritate cōfirmās vbi ꝓficiſci ab
eo cepimus ꝓducens nos aliquā
tulū ip̄e monebat dicenꝭ Ante om
nia dilāſſimi pacē habete int̄ vos
⁊ nolite ab inuicē ſeꝑari Tūc cōu
ſus ad frēs qui ſimul cū eo ꝓducē
tes nos aderāt dixit · q̄s vr̄m frēs
ꝓmptus ē deducē eos vſqꝫ ad vici
na patꝝ monaſteria : Et cū pene
oēs ꝓmptiſſie ſemetip̄oꝭ obtuliſſet
⁊ ꝓgredi nobiſcū vellēt : ip̄e pr̄ ſan
ctꝰ apollonius elegit ex oībꝫ treꝭ
q̄ ⁊ grecā liguā ⁊ egipciā bn̄ noſſet

vt ſicubi neccāriū fuiſſet interp̄
tarētur nobis q̄qꜫ ⁊ in collocucōi
bus ſuis edificaē nos poſſet· Mit
tēs ergo eos nobiſcū p̄cepit eis ne
ꝑus a nobis diſcederent q̄ ōnes
prēs atqꜫ ōmia que vellem⁹ mona
ſteria ꝯſideraremꝰ q̄uis ōnes cir
cuire nemo ſufficiat · Bn̄dicēs er
go nos dimiſit atqꜫ in hec verb̄ a
bn̄dictōem dedit Bn̄dicat vos dn̄s
deꝰ ex ſyō vt videatis q̄ bona ſūt
in ihrlm ōmibꝰ diebꜫ vite veſtre ·

¶ Qualiť frēs Appollonij horta
bātur nos nichil formidare cōtra
dracōnē immanē· Ca·xv·

Igitur digreſſi a btō Appollonio
cū pgrederemur ad ptē deſti cōn
meridianū vidimꝰ p arenā veſti
gia tr̄cťꝰ dracōis igētis cuiꝰ tāta
magnitudo apparebat q̄ſi trabes
aliq̄ p arenaꝫ ducta videtur· Qd
vt vidimꝰ ingenti horrore paulſi
ſumꝰ· Fratres aūt qui nos dedu
cebant ·hortabātur nichil ōnino
formidare· ſꝫ magis fiduciā cape
re ⁊ per veſtigiū ſequi draconem·
Videbitis inqͥunt quātuꜫ valeat
fides cū a nobis eum extingui vi
deritis Multos em̄ ⁊ dracones ⁊
angues ⁊ cornutas manibꝰ nr̄is
peremimus · Hic em̄ ſcriptū legi
mus q̄a credentibus in ſe cōcedit
ſaluator calcare ſup ſerpētes et
ſcorpiones ⁊ ſup ōnem virtutem
inimici Sed illis hec dicētibꝰ nos
credo infidelitatis fragilitate ma
gis magiſqꜫ metuētes rogabamꝰ
eos ne vellēt ſequi draconis veſti
gia· ſꝫ pocius vt recto itinere pge
remꝰ Unus tn̄ ex ipſis alacritate
impaciēs inſecutus ē dracōnē Et
cū nō lōge inueniſſet eius ſpelun
cā clamabat ad nos vt iremꝰ ad
eum ⁊ videmus exitū rei· Quidā
tn̄ ex fr̄ibus occurrēs nobis q̄ in
vicino hēbat monaſteriū ꝓhibu
it nos ire dicēs ingētis eē magnu
dinis beſtiā· nec poſſe nos ipſū ſal
tē viſū eius aſpectūqꜫ tolerarē p̄ſ
tim cū nil tale in vſu habuerimꝰ vi
dedi· Semetipſū vero fatebať vi
diſſe ipſam beſtiā cuiꝰ vaſtitas q̄
dē incredibilis lōgitudo vō diſtēde
reť i cubitis q̄ndeā Cūqꜫ nos ad lo
cū dehortꝰeēt accedē· ipe ꝯperās
frēz q̄ illic nos opiebať patus ad
perimēdā beſtiā abſtraxit ſecūqꜫ
deduxit ⁊ nolētēꜫ diſcedē niſi extī
guereꜫ eā mlťa p̄ce deflexit Qui cū
remiſſet ad nos ignauiā nr̄am in
fidelitatēqꜫ redarguit· Peruenie
tes autē ad cellulā fr̄is illius qui
nos rogauerat cū multa dilectōe
ſuſcepti ab eo requieuimꝰ Ille ve
ro narrauit nobis q̄ loco illo vbi
ipſe ꝯmanebat · quidā fuit vir ſā
ctus cuius eſſet ipſe diſcipulꝰ Am
mon nomie p quē virtutes pluri
mas fecerat deus · Inter ceteras
igitur ecīā hoc de eo narrabat·

¶ Narracio cuiuſdaꝫ fratris de
Ammōe quō nocuos ſibi latrōes
p draconū obediētiā ꝯuterit ad pe
nitēciam·

Frequenter inquit veniebāt
ad euz latrones panē quo
ſolo veſcebat auferentes ei et ſi
quid erat quod ad victū continen
tiſſimū repoſitū videbatur. Cūqz
frequenter ab hijs moleſtiam pa
teretur: quadā die proceſſit ad here
mū. Et inde rediens: duos dra co
nes ingentes ſecum comitari iuſ
ſit atqz ad oſtiuz ſui monaſterij
manere eos precepit ingreſſumqz
ſeruare. Veniunt ex more latro
nes et videntes qui eſſēt cuſtodes
in limine: exanimes et amentes
effecti: obmutuerūt ſtatim et con
ciderunt Quod vbi ſenior ſenſit:
egreſſus inuenit eos ſemineces:
accedēs atqz erigens increpabat
eos dicens Cernitis quātū vos du
riores eſtis beſtijs Ille enī nobis
ꝓpter deū obediūt. vos aūt nec deū ti
metis. nec vitam ſeruorū dei erube
ſcitis Verūtamen introducēs eos
in cellam poſuit menſam et iubet
vt perciperent cibuz. Illi vero cor
de ꝯpuncti et ab oī mentis ſue ima
nitate conuerſi: multis q̄ prius dño
ſeruiē ceperāt: breui meliores fiūt
In tantū enī p penitēciā ꝓfecerūt
vt nō poſt multū tēporis eciā ipi ea
dē facerēt ſigna eaſdēqz virtutes.

¶ Qualiter idē pr̄ āmō pueꝝ flatu
dracōis turgidū reſtituit ipaz peme
rit beſtiam. puerū vnguens oleo
ſanū reſtituit.

Alio preterea tēpore immaniſ
ſimo quodam dracone vici
nas vaſtante regiones et pluri
mis peremptis: venerūt habitatores
loci illius ad ſupradictum patrē.
orantes euz vt in de regionibꝫ illis
perimeret beſtiam Simul eciam
vt ad miām flecterēt patrē: pue
ruz quēdam paſtoris filiū ſecū de
ferunt qui ſolo viſu draconis ex
territus mente exceſſerat et flatu
beſtie exanimis portabatur turgēs
Tunc ille puerū quidē pungueus
oleo reſtituit ſanū. ſemetipm vero
ad necem dracōis inſtigans: illis
interim quaſi q̄ nichil poſſit iuuarē
pmittere nil voluit Matre autē
ſurgens abijt ad digreſſus beſtie:
et fixit genua ſua in terrā deprecans
dnm Tunc beſtia cum ingenti im
petu venire ſup eum cepit: teterri
mis flatibꝫ ac ſibulis ſtridoribuſ
qz premiſſis At ille nichil horū me
tuens: conuerſus ad draconem di
xit Perimat te xp̄us filius dei qui
peremptur9 eſt cetū magnū Et vbi
hec ſenior dixit: ſtatim diriſſimus
draco omne ſimul cuz ſpiritu eno
mens venenuz diſruptus crepuit
medius Cū aūt veniſſent finitimi
habitatores et facto miraculo ob
ſtupeſcerent: fetoris vehemenciā
non ferentes: congregauerunt ſu
per eū arene molas immenſas.
aſtante tamen ibidem patre āmo
ne. qr nec ſic quidē cū mortua fuiſ
ſet beſtia ſine ipō appiqre ei audebāt

¶ Relacio Copretis de patre mu
tio q̄ de latrocinio ꝯuſus ad laborē

Erat quidā ꝑſbiter Coptes
nomine in ipa heremo hn̄s
monaſteriū vir ſanctus annoꝝ
circiter octoginta et ipſe multas
virtutes faciens · lāguores curās
et efficiens ſanitates · ſꝫ ⁊ demones
fugās et multa miracula faciens
ex quibꝫ nōnulla in nr̄a preſencia
effecit Is ergo cum vidiſſꝫ nos et
oſculando ſalutaſſꝫ atqꝫ ex more
poſt oracōꝫ eciā pedes lauiſſꝫ : req̄
rebat a nobis que gererent in ſecu
lo Nos autem rogabamꝰ eum vt
nobis magis de ſuis geſtis aliqua
narraret ⁊ ex quibꝫ actibꝫ vel me
ritis dn̄s ei tātam grām cōtuliſſet
exponeret · At ille nichil dedigna
tus et ſue vite ⁊ prioꝝ ſanctorum
patrū narrare nobis ordinē cepit
quos tamē lōge illuſtriores fuiſſe
ꝓhibebat ſeqꝫ ipoꝝ ꝑua vix exem
pla ſectari Dicebat ergo · Nichil
magni eſt o filioli qđ in nobis vi
detis : ad ꝯparacōez ſanctoꝝ patrū

¶ Qualiter abbas Mucius venit
ad viam ſalutis ·

Erat enim qđam ante nos vir
nobiliſſimꝰ noīe Mucꝰ hic
fuit primus in hoc loco monachus
et in omni hac heremo viam ſalu
tis omnibꝫ nobis p̄mus oñdit Hic
autē p̄mo gentilis fuit latronum
maximus et ſepulchroꝝ violator
atqꝫ in omibꝫ flagicijs opinatiſſi
mus Ad quē tali ex modo occaſio
ſalutis aduenit Nocte qđaꝫ ad do
mū cuiuſdā virgīs deo ſacrate ex
ſpoliādi cauſa ꝑuenit Cūqꝫ machi
nis quibuſdam q̄ huiuſmodi arti
ficibꝫ ſatis nota ſunt : domus eius
tecta conſcendiſſet : querens quali
arte vel quali aditu ipenetralia
eius irrumperet : difficultate perpe
trandi operis innexus : plurimuꝫ
noctis tēpus incertis poſitus ſine
vllo effectu tranſegit · Poſt mul
tos vero animi conatꝰ fruſtra ad
hibitos : veluti feſſus ſomno oppri
mitur et ꝑ viſū ſibi aſſiſtere vidit
quendā regio habitu dicentē De
ſine iam ab hijs flagicijs et ab ef
fuſione humani ſanguinis ceſſa
atqꝫ ab execrabilibꝫ furtis ad la
borē religioſū conuerte vigilias
et ſuſcipe celeſtē angelicāqꝫ mili
ciā atqꝫ ex hoc iam animi v̄tutibꝫ
viue : et ego te huius milicie ducē
ac p̄ncipem faciam At ille cū gra
tanter q̄ ſibi offerebantꝰ audiſſet
oſtendit ei grex monachoꝝ ⁊ p̄n
cipatuꝫ ſuper eos iubet tenere In
hijs euigilans aſtātem ſibi v̄ginē
vidit ⁊ requirentē quis aut vnde
vel cur illuc veniſſet : At ille quaſi
amens effectus nichil ei reſpōdit
ſꝫ tm̄ vt eccleſiam ſibi oſtenderet
rogat Illa vero cū intellexiſſꝫ in re
aliquid diuini opis eſſe : hominem
ꝑducit ad eccleſiam ac p̄ſbiteris
offert Ad quoꝝ ille veſtigia pro
ruens : rogabat xp̄ianū ſe fieri et
ilico ſibi penitenciam dari Preſbi
teri vero qui cū cognoſcerēt virum
hūc eſſe omniū flagicioꝝ : mirantꝰ

ſi hec vera loquerent᷑· Et cū perſe
uerantia ſui fidem rei feciſſet mo-
nent eum ut ſi hec velł illa peni-
tus omitteret· De hinc cum religi-
onis inicia ſuſcepiſſet orat ſibi da
ri precepta quibus viam ſalutis
deberet incedere· At illi tres ei pri
mi pſalmi verſiculos tradūt Qui
bus ille diligenter cōſideratis ſuf
ficere ſibi ait eos ad viam ſalutiſ
et ſcientiam pietatis· tribuſqꝫ die
bus permanens apud eos ad he-
remum proficiſcitur Ubi plurimo
tempore demoratus ⁊ die ac nocte
in oracōne cum lacrimis pdurās
cibum ex radicibus capiebat her
barum· Regreſſus autem ad eccle
ſiam tres verſiculos pſalmi quoſ
perceperat a preſbiteris non ſolum
verbis ſed ⁊ rebus atqꝫ operibus
reddidit· Preſbiteri vero mira-
bantur ꝙ ſubito conuerſus acer
rimā ſtatim iniecerit ſibi abſtinē
ciaꝫ ⁊ inſtruentes eum plenius ex
diuinis ſcripturis hortabātur euꝫ
ſecum demorari· At ille ne videre
tur eſſe inobediens vnā apꝰ eos
exigens ebdomadaꝫ rurſus ad he
remum pergit atqꝫ ibi per ſeptem
continuos annos in omni abſtinē
cia degens ꝯplenitudineꝫ gratie cō
ſequitur a dn̄o· ita ut omnes pene
ſcripturas memorie retineret· Pa
nem vero dn̄ica die tm̄ ſumebat a
hūc diuinitus delatū Nā cū oraꝫ
ſurgens ab oracōe inueniebat pa
nem poſitum quem nemo detuleāt
hominum· Hunc vbi cū graciarū
actione ſumpſiſſet ſufficiebat eiꝰ
qꝫ ad alteram dominicam·

Qualiter inter alia miracula
pater Mucius diſcipulū ſibi de tu
mulo reſpondere fecit·

Poſt multum autem tēporis
iterꝫ regreſſus a deſerto exē
plo abſtinēcie ſue ꝙ plurimos ad
ymitacōnem ſui inuitauit· Inter
quos acceſſit ad eum adoleſcēs q
dam cupiens eius eſſe diſcipulus
cui ille cum habitum monachoruꝫ
hoc eſt lebitonem ⁊ cucullaꝫ ac me
lotem que eſt caprina pellis im-
poſuiſſet docere eum de ceteris mo
nachorum inſtitucionibus cepit·
Multa ſane cum ſollicitudine cura
bat ſicubi quis criſtianorum fuiſ
ſet defunctus ut ſepeliret eū Quē
cum vidiſſꝫ adoleſcens ille diſcipu
lus ſuus cū ſumma diligēcia mor
tuis indumenta aptanteꝫ dicit ad
eum Vellem vt ⁊ me mortuum ita
indueres ac ſepelires magiſter At
ille ait Ita faciam filia tam copio
ſe induaꝫ donec dicas ſufficit Poſt
non multum vero temporis defun
ctus eſt adoleſcens ⁊ predictus ſer
mo completur· Cuꝫ enim plurima
indumēta ei circumdediſſet ait ad
eum coram omnibus· Sufficiūt
tibi hec ad ſepulturam tuam filio
le· an adhuc viſ ut aliq̄d addamꝰ
Tūc defunctꝰ vocē cūctiſ audiētibꝫ
emiſit obuelam iaꝫ faciē vultuꝫ

conſtricto ⁊ dixit· Sufficit pater
impleuiſti quod promiſeras Ob
ſtupuerunt autem qui preſentes
aderant ⁊ admirati ſunt valde ſu
per tam mirabili facto eius At il
le ſepulto adoleſcēte continuo ad
heremū redijt: ſūmo ſtudio iactā
ciā fugiens·

¶ Qualiter abbas Mucio In
nomīe ihesu xpi dn̄i noſtri ſolem
occaſui ꝓximū fixit dicēs· ſta pau
liſꝑ ĩtĩere tuo ⁊ expecta me donec
ad vicum ꝑueniam·

Quodam autem tempore iterꝫ
de heremo venit ad viſitādos
fratres quos ipſe inſtituerat Et
cū quidā ex eis in extremis agēt
reuelatum eſt ei a dn̄o ꝙ mori
turus eſſet· Hora autem erat iaꝫ
ad veſperaꝫ· Feſtinabat ergo vt
eum videre poſſꝫ· Vicus autē vbi
decumbebat eger longo adhuc ab
erāt ſpacio· Et nolens nocte intro
ire vicum ſimul ⁊ ſaluatoris ſmo
nē itra ſemetipſū meditans q̊d di
cit· ābulate dū lucē hētis in vob
⁊ qui ambulat in luce nō offendit
cū videret iam ſolem demergi ait
ad eum· In nomine ihesu xpi dn̄i
noſtri ſta pauliſper in itinere tuo
⁊ expecta me donec ad vicum ꝑ
ueniam· At ille cuꝫ iā aliq̄ mergi
cepiſſꝫ ex ꝑte reſtitit· nec prius oc
cubuit ꝙ homo dei ꝑueniret ad vi
cum Hoc aūt manifeſtū factum ē
ōmibus illis q̄ ibi ꝯſiſtebant· Homī
nes autem ⁊ intuentes moras ſolis
in occaſu ſuo: mirabātur ōnes quid
ſibi vellet hoc ꝙ tot horas in occa
ſum ſuum non deſcenderet ſol Vi
dentes autē patrem mucium de he
remo venientem querebant ab eo
qd̓ hoc ſignum eſſet quod oſtende
ret ſol· At ille reſpondens eis Nō
meminiſtis vocem dn̄i ⁊ ſaluato
ris nr̄i dicentis· ſi habueritis fidē ſic
granum ſynapis: maiora hoꝝ ſig
na facietis? At illi cum intellexiſ
ſent eius fide ſolem ſtetiſſe: terro
re magno ꝑterriti ſunt plurimi
qꝫ eorum iunxerunt ſe eius diſci
pulatui ⁊ ſequi eum ceperunt Cū
autem ingreſſus fuiſſet domū illi
us fratris pro quo feſtinauerat
⁊ inueniſſet eum iam defunctum
oratiōe facta accedens ad lectu
lum oſculatus eſt eum ⁊ ait Quid
magis deſiderij habes frater: abire
et eſſe cum criſto· an ꝑmanere in
carne? Tunc ille recuꝑato ſpiri
tu paululum reſedit ⁊ ait ad eum
Quid me reuocas pater? Melius
eſt michi redire ⁊ eſſe cum criſto·
ꝑmanere autē ī carne michi neccā
rium nō eſt· Cui dixit· Dormi er
go in pace fili ⁊ ora pro me· At il
le ꝯtinuo reclināſ ſe in lectulo ob
dormiuit· Hij autē qui aderāt ob
ſtupuerūt dicētes· Vere hō dei ē
hic· Tunc ille induit adoleſcētem
vt ſibi moris erat ſatis decore et
totā noctē in pſalmis ymniſqꝫ ꝑ
uigilem ducens: honeſte iuuenē
tradidit ſepulture·

¶ Qualiter abbas Muciꝰ moritu
ro fratri vite ſpaciū adauxit·

Alium aūt fratrem cum viſi
taſſet pater Muciꝰ in lectu
lo decūbentem vbi vidit eū quietē
mortis difficulter accipere ⁊ graui
ter conſciencie ſue metu redargui
ait ad euꝫ Cur imparatus es fili
ad ꝑfectionem· Accuſatrix vt vi
deo ignauie tue tecum pergit ꝯſciē
cia· Tūc ille exorabat eū dicens
Obſecro te pater intercede pro me
apud deum vt michi paruū ſpaci
um temporis largiatur quo ꝑſſim
emendare vitam meam· At ille di
xit ad eū· Nunc ſpaciū penitentie
requiris vbi vite tempꝰ impleſti·
Quid faciebas i omni hoc vite tue
tempore? Non potuiſti vulneā tua
curare? Quin pmo? Et recentiora
ſemper addebas· At ille cum per
manſiſſet orans ait ad eū ſenex·
Si vltra non addas malis tuis
mala orabimꝰ pro te deū· Bonuſ
enim eſt ⁊ patiens et indulget tibi
paꝝ aliquid temporiſ vite ut ōnia
debita tua perſoluas· Et cum poſt
hec oraſſet deū ſurgens de oracōe
ait ad eū· Ecce tres annos tibi do
minꝰ conceſſit in hac vita tm̄ ut ex
animo ad penitenciam conuertaiſ
Et apprehenſa manu dextera eiꝰ
eleuauit eum de lectulo· At ille ſur
gēs ſine aliqua dilatione ſecutus
eſt eū ad heremū· Et vbi completi
ſunt tres anni poſtea reuocauit eū
ad locum vnde eū aſſumpſerat iā
non quaſi hominem ſed qͣſi ange
lū ex homine factum deo ꝯſignās
ita ut omnes mirarentur de ꝯuer
ſacōne eius· Cūqꝫ conueniſſent ad
eū fratres plurimi ſtatuit eum in
medio atqꝫ ex ipſo ſumens ma
teriam per totam noctem doctrināꝫ
de fructibꝰ penitentie et ꝯuerſioniſ
produxit ad fratres· Ipſo vero ſ
monem faciente quaſi dormitare
paululū frater ille cepit ⁊ ꝯtinuo
in pace quieuit· Tūc facta oracōe
ſup eū ⁊ omnibꝰ que ad ſepulturā
pertinent rite completis ad hēmū
ꝓperanter abſcedit·

¶ Qualiter abbas Mucius ſepe
Nilū vix infuſis genibꝫ trāſuada
uit ⁊ vbicunqꝫ voluit in momento
affuit ⁊ qualiter pabulū celitus ꝓ
meruit·

Frequenter aūt et Nylū im
manem hūc fluuiū pedibus
tranſiuit aquā vſqꝫ ad genua ha
bens· Alio tempore clauſis oſtijs
fratribꝰ qꝫ in ſuperioribꝫ ſolarijs
ſedentibus ipſe ingreſſus ē ad eoſ
Et frequenter ad quemcūqꝫ locū
voluit quamuis longe poſitum int̄ mo
mentum temporis euectꝰ eſt· Nam
ꝑmo adhuc tēpore conuerſacōniſ
ſue cum eſſet in heremo ⁊ ebdoma
daꝫ ieiunaſſet: aiunt occurriſſe ei
hominē in deſerto habentez panē
vel cibū q̄ de celo ei fueāt deſtiatꝰ
et aquā q̄ exhortatꝰ ē eū vt pcipe

¶ Qualiter pr̄ Muciꝰ mamona
reſpuit· Et qualit̄ Copres q̄ iſta

nobis narrauit ſanctitatis ſue te
ſtem celitus inueīt ꝓpter incredu
litatē fratris vnī⁹·
Alioquoqꝫ tpe demō aſſiſtēs :
auri theſauros plurimos q̄s
pharaonis fuiſſe ꝑhibebat :oſten
dit ei ſub terra dimerſos· Cui re
ſpōdiſſe fertur pater mucius Pe
cunia tua tecū ſit in interitū· Hec
ergo ⁊ hijs ſimilia plurima ꝑ euꝫ
fecit deus Sed ⁊ alij nichilomin⁹
fuerūnt ante nos multi patres q̄
bus dignus non fuit mundus ſig
na celeſtia ⁊ prodigia facientes·
Quid ergo miramini ſi nos parui
hoīes parua faciamus claudos
⁊ cecos curātes qđ ⁊ medici faciūt
Et cum hec nobis ſenex Copres
enarraret· vnus ex fratribꝫ nr̄is
quaſi incredulitate eorū que dice
bātur tedio ē cepit ⁊ pre tedio dor
mitare· Cūqꝫ ſomno fuiſſꝫ oppreſ
ſus vidit ꝑ viſum librum aureis
litteris ſcriptum in manib⁹ ſenis
Coptis ex q̄ narracio ei⁹ deduci
videbatur ⁊ aſſiſtētem quendam
clariſſimi aſpect⁹ virum· camicie
venerādum cū cōminacōne mag
na dicentē ſibi· Cur non audis in
tente que recitantur· ſꝫ incredulus
dormitas ? At ille cōturbatus eui
gilat ⁊ ſtatim nobis ſecreci⁹ latio
ſmone q̄ viderat enarrauit·
¶ Qualiť relator hoꝝ p̄dictoruꝫ
Copres vermes ſeminibꝫ noxios
arena benedicta extinxit·
Pter hec autē vi Ca·xvij·

dim⁹ ruſticanū quēdaꝫ acceſſiſſe
ad oſtium ſenis habentē vas ple
nū arena ⁊ expectātē donec ſenex
ſermonē ſue narracōnis expleretꝫ
Nos ergo videntes eum interroga
uim⁹ p̄ſbiterum· quid ſibi velit ru
ſticanus ille ſtans ⁊ arenā tenēs
ī vaſe· Et reſpōdit ad nos ſenior
dicēs· Non quidē oportebat me o
filioli vobis hoc prodere ne videa
mur ī dei ope gloriari ⁊ merces la
boris noſtri pereat· tamē pro edi
ficacōe veſtra ⁊ vtilitate qui de lō
go itinere veniſtis ad nos· nō pa
cior eciā hoc abſcōdi a vobis· ſed
enarro opa domi que dignatus ē
implere ꝑ nos· Terra regiōis hu
ius que in vicino noſtro colit: ſte
rilis valde ⁊ infructuoſa fuit· ita
vt ſi qn̄ ſemina ex neceſſitate ſu
ſcepit: duplicata vix rēdderet Ver
mes eñ quidā naſcebātur in ipſis
germinū culmis ⁊ aſcendētes in ſe
getem ſuccidebāt· Erāt autē agri
cole loci illius gentiles· Hos cum
nos docuiſſem⁹ deum credere ⁊ fidē
criſti recipere· xp̄iani iam facti ve
niunt ad nos rogantes vt orem⁹
deum pro ſegetibus eorum· Et cū
diceremus eis nos quidem oratu
ros· ſed fidem ipſorum reqri apđ
deum que hoc percipere mereatur
illi ex arena hac que calcatur a
nobis ſinus ſuos replentes obtu
lerunt nobis rogātes vt in noīe
dm̄i bn̄diceim⁹ Et ego aio ad eos
ſm fidem veſtram fiat vobis Tūc

Scd'm fidē vr̃am fiat vobis. Tūc
illi auferentes arenam ſecū miſcu
erunt ſemib; que ſeminatui erāt
⁊ ſparſerūt p agros ſuos ⁊ tātū;
fructū collegerunt quātū nulla vſ
q̄ potuit egipti terra colligere. Ex
eo ergo conſuetudo eſt eis bis per
ſingulos annos venire ad nos et
eadē; expetere a nobis.

Qualiter circūdantes ſe flam
mas fidei cā fecit totātes.

Sed ⁊ illud nō celabo vos q̄d
michi dn̄s ad gloriam noīs
ſui preſtitit. Deſcenderam aliquā
do ad ciuitatem ⁊ inueni ibi virum
quendam doctorē Manicheorum
ſeducentē populos. Cum hoc ha-
bui ꝯflictū ſermonis ſed quia erāt
verſutus nimis ⁊ concludere eum
verbis non poteram; veritus ne au
ditorum turbe lederentur ſi in ver
bis ille ſupior abſceſſiſſet audien
tibus turbis dixi. Accendite pluri
mū ignem in medio platee ⁊ ambo
intremus in flammas. Si q̄s no
ſtrum non fuerit adustus huius
fides vera credat. Qd cū dixiſſe;
valde placuit populo ⁊ ꝯtinuo ig-
nis accendit plurim9. Tunc ergo
apprehēdēs eū cepi mecum pertra
here ad ignem. Nō inquit ita. ſed
vnuſquiſq; noſtꝝ ſingulariter in
grediat. Primus tū tu debes intrā
re q̄ hoc ipm ꝓpoſuiſti. Et ego ī no
mine xp̄i ꝯſignās memetipm me
dias flammas ingreſſus ſum. Ig
nis vero huc illucq; diſpgi ac fu-

gere a me penitus cepit. Steti in
medio ignis dimidia fere hora et
in noīe dn̄i in nullo penitus leſus
ſū. Videtes āt populi cū ingēti ad-
miratōne acclamauerūt ⁊ bn̄dixe
rūt deo dicētes. Mirabilis deus in
ſcīs ſuis. Ceperūt āt purgere et
Manicheū ut introiret in ignem.
At ille reluctari cepit ⁊ ſubtrahē
ſe. Tūc ꝯphendētes eū turbe iniecē
rūt eū in medio ignis ⁊ ſtatī circū
dās cū flamma atq; adurēs ſemi
uſtū reddidit. Et illū quidē cū dede
core ex vrbe populus eiecit clamās
⁊ dicēs viu9 ardeat ſeductor ille
me vero aſſumētes ſecū ⁊ bn̄dicen
tes dn̄m ad ecc̄am pducunt.

Qualit̄ pr̄ Copres gētiles pau
cis ꝯūit q̄ crediderīt dn̄o nr̄o.

Alioquoq; tp̄e du; trāſeo iu
xta templum quoddā; vidi
ibi ſacrificare gētiles et aio ad eos
Cur vos cum ſitis homines ymo
latis mutis et inſenſibilibus ſi-
mulachris? Nonne etiā; vos mul
to magis ſine ſenſu eſtis q̄ illi q̄
bus ymolatis? Ad hunc ſermonē
dominus aperuit eis intellectu; ⁊
relinquentes errorem ſuum que;
agebant ſecuti ſunt me et credide
rūt ſaluatori dn̄o noſtro.

Qualiter ibidē pū olera ei fu-
rata ⁊ igni admota priſtinā amit
tere nequiuerūt viriditatē.

Uit michi aliquādo cetul9
moſteio vicinus in q̄ ꝑpē ad
uētātes frēs olera colē videbamur

Quidam autē gentilis ingreſſus
eſt noctē ⁊ furatus eſt olera. Que
cum ptuliſſet in domuꝫ ſuam igni
appoſuit vt coqueret. Cūqꝫ trib⁹
horis continuis ingenti igne ſug
geſto. neqꝫ feruere. neqꝫ molliri.
aut caleſieri aliquatenus potuiſ
ſent. ſed permanſiſſent eadem vi
riditate qua miſſa ſunt ⁊ neqꝫ ip
ſa aqua quidem vel leuiter caleſie
ri potuiſſet: in ſemetipſum regreſ
ſus ille qui furatus eſt. erepta rur
ſus de foco olera reportat ad nos
et proſternens ſe ante pedes no
ſtros: rogare cepit vt peccati ſui
veniam mereretur ⁊ fierꝫ xpian⁹
Quod ⁊ impetrauit. Accidit autē
eadem die hoſpites venire ad noſ
plurimos fratrum quibus oportu
ne olera ipſa parata ſunt. Gra-
cias ergo referentes domīo p mi-
rabilibus ſuis duplicem leticiam
geſſim⁹ ⁊ pro ſalute homīs ⁊ pro
bñficijs diuinis.

¶ De Heleno qui adhuc puer ig
ne illeſo detulit veſtimento.

Fuit ⁊ alius Ca. xviij.
vir ſanct⁹ Helenus nomi
ne hic a puericia in ſeruicio domi
ōni continencia ⁊ caſtiſſimis inſti
tucōibus enutritus ad ſūma me
rita puenerat. Deniqꝫ cum adhuc
puer eſſet ī monaſterio ſi neceſſa
rius fuiſſꝫ ignis vt e uicino peterē
tur ardētes prunas veſtimento
deferebat illeſo. Quod admiran
tes ōnes qui aderāt fratres: ſtu
dium animi viteqꝫ eius ac meriti
imitari cupiebant. Huic quodaꝫ
tempe cū ſolus eſſet in heremo deſi
derium reſcēdi mellis exortum ē.
Et conuerſus vidit in ſaxo fauū
mellis inherentē. ſꝫ intelligēs ini
mici hanc eſſe fallaciā: cōtinuo ſe
metipſū increpans ait. Diſcede a
me deceptrix et illecebroſa cōcupi
ſcencia. Scriptū eſt eniꝫ. Spū am
bulate ⁊ deſideria carnis nō pficie
tis. Et ſtatim eciā derelinquēs ip
ſum locum diſceſſit ⁊ abijt in deſer
tum atqꝫ ibi tātū pro carnis ↄcu-
piſcēcia punienda ieiunio ſemet
ipſū cepit affligere. Tercia autēꝫ
ſeptimana ieiunij ſui vidit in deſꝫ
to iacere diuerſa poma ⁊ ītelligēſ
dolos inimici ait. Non manduca
bo neqꝫ contingā ne fratrē meum
hoc eſt animā meā ſcandalizem.
Scriptum eſt eīn. qꝛ non in cibo
ſolo viuit homo. ſed in ōni verbo
dei. Cūqꝫ ⁊ ſeqūti ſeptimana ieiu
naſſet paululū in ſomno duct⁹ ē.
et ecce angelus dñi aſtitit ei p vi
ſum dicens. Surge iam ⁊ que in
ueneris tibi appoſita michil dubi-
tans reſcere. Exurgens autēꝫ vi
dit aque fontem lenibus repletuꝫ
fluentis: eiuſqꝫ ripas in circuitu
herbis quibuſdā teneris odorati
uiſqꝫ pretextas ⁊ accedēs decerpe
re cepit ⁊ edere ſimiliter ⁊ ex fon-
te poculum ſumere. Cōfirmabat
āt ſe nūqꝫ in oī vita ſua tāte dul
cedinis aliquid ⁊ tāte ſuauitatis

Inuenit autem in ipſo loco eciam
ſpeluncam quandam intra quaz
aliq̄diu requieuit. Et cum veſtiē
di corpuſculi tempus ⁊ neceſſitas
affuit ꝑ dei nichilominus grāz nl
deerat eorū que poſcebat a dño.

¶ Qualiter beato Heleno Ona
ger ⁊ Chocodrillus obediūt.

Quodam vero tempore perge
bat ad viſitandū fratres in
cōmodos quibus etiam que neceſ
ſaria erant ad refectionē corporis
deferebat. Et cum in itinere eoruz
que portabat onere grauaret̄ vi
det eminus onagros tranſire per
deſertum ⁊ exclamauit dicens In
nomīe dm̄ noſtri ihu criſti veniat
huc vnus ex vobis ⁊ ſuſcipiat ſar
cinam meam. Et ecce vnus ex om
ni grege tota cum manſuetudine
pergit ad eum Tunc ille preuenti
ſe ſponte ⁊ onus impoſuit ⁊ ipſe in
ſedit ⁊ cum oī velocitate ab illo ad
cellulas fratꝝ q̄s ꝑgebat euect⁹ ē.

¶ Qualiter beato Heleno Choco
drilli ſponte obediunt.

Alio rurſus tp̄e dnīca die ve
nit ad quoddā monaſteriū
fratrum. Et cum vidiſſet eos non
plenaz agētes ſollemnitatem diei
cauſam requirit. Cum autez dixiſ
ſent ei ꝓ eo ꝙ preſbiter nō adeſſz
q̄ trās flumē māeret ꝓpt̄ metū ei
Chocodrilli trāſire null⁹ audebat
tūc ille dixit eis Si vultis ego va
dā ⁊ adducaz eū ad vos. Et conti
nuo ad ripaz fluminis ꝑgit. Vbi
cuz nomen domini inuocaſſet pre
ſto fuit belua ⁊ que ſolebat adeſſe
ad ꝑniciem hominum: affuit tunc
ad vehiculum tergoq; ſuo ſuſcipi
ens euz cū omni metu ſubiecta vſ
q; ad partē ripe vlterioris ꝑduxit
Adijt continuo helenus preſbite
rum ⁊ exorare cepit vt veniret ad
fratres. Erat autez indutus vilıſ
ſimo ⁊ abiectiſſimo indumento. ſu
per quo miratus preſbiter q̄s aut
vnde eſſet vel q̄d ſibi velit inquirit
Vbi vero eſſe cognouit hōiem dei
ſequi eum ad flumē cepit Et cum
cauſaretur non inueniri nauigiū
quo tranſire poſſet tunc abbas he
lenus dixit ad eum. Nichil verea
ris pater ego iam nunc parabo ve
hiculum. Et exclamās voce mag
na adeſſe beſtiam iubet. Que ſta
tim ad vocem eius affuit ac dorſū
ſuū ad vehiculū placide prebuit.
Prior ipſe conſcendit ⁊ inuitat p̄
ſbiterum dicens Aſcēde nichil for
midans. At ille viſa belua exter
ritus retrocedere ac fugere cepit.
Omnes autem qui aderant ſtupor
ingens ⁊ metus apprehendit vidē
tes hōiez dei Chocodrillo euectuz
fluminis alueuz traſmeare. Qui
vbi deſcendit ſecū pariter in ſiccū
educit eciaz beſtiaz dicens ad eaz
Melior eſt tibi mors q̄ꝫ tot ſcelerꝫ
⁊ tot homicidioruz inuolui reatu
At illa ſtatī corruens expirauit.

¶ Qualit̄ btūs Helen⁹ frēs exhor
tat̄ ⁊ eos docebat ſpūali doctrīa.

INterea per triduum in monaſte
rio ꝑmanens ſanctus Helenꝰ do
cebat fratres ſpirituali doctrina.
ita vt eciā non nullorꝫ cogitacōes
cordis ⁊ ſecreta conſilia proferret
in mediuꝫ ⁊ alium quidem ꝑderꝫ
ſpiritu fornicacōnis vrgeri. aliuꝫ
ſpiritu iracundie. alium vero cupi
ditate pecunie. nōnullos eciaꝫ ia-
ctācie ac ſupbie ſpiritu illudi. alte
rius vero mā̄ſuetudinis. alteriꝰ
iuſticie. alterius āt paciēcie teſti
moniū dabat. Et ſic vtraqꝫ ex ꝑ
te: alioꝝ vicia. aliorum eciā vir-
tutes exaggerans: ad ōnes eos
ꝓfectus mirabiliter excolebat.
Agnoſcentes vero ſinguli quiqꝫ
ita agi intra ſemetipōs vt ille nū
ciaueāt corde compuncti emenda
bantur. Profecturus autem ait
ad eos. Preparate olera ad ad-
uentum fratrū. Et illis preparanti
bus ꝯtinuo ſupuenerunt fratreſ
quibꝫ honorifice ſuſceptis ipſe cō
ſcendit ad heremū.

¶ Qualiter ſcūs Helenꝰ Re iu
uenē temptātē demōes īnēdicit.

ROgabat autē eum quidā ex
fratribus vt ꝑmitteret eū ſe
cum degere in heremo. Cūqꝫ rēſpō
diſſꝫ ei: graue eſſe negociū ⁊ pluri
mi laboris temptacōnibus obſiſte
re demonū: eo ꝯtēcioſius iuuemꝭ
ꝑſiſtebat: ꝑmittens ſe cuncta to
leraturꝫ tm̄ vt preberet ei copiaꝫ
ꝯſorcij ſui. Et cū ꝑmiſiſſꝫ ſecutus
eum ad heremum eſt. Quē ille in
ſpelūca ſibi vicina habitare iubꝫ.
Tunc demones aduolātes ꝑ no-
ctem ꝑmū fedis et turpibus eū co
gitacōibꝫ exagitabant. poſt hec
vero eciā violenter irruere ⁊ nece
re eum aggrediunt̄: Effugiēs au
tem iuuenis ⁊ ꝑuolans ad cellu-
lam ſancti Heleni quibus malis
vrgeretur exponit. Tūc ſenior cō
ſolatus eſt eum paucis et de vir-
tute fidi ac paciēcie ꝯmonens ſta
tim reuocat ad ſpeluncaꝫ de qua
effugerat ⁊ tanq̄ ſulcū quēdam ꝑ
arenam extra cellulā iuuenis di
gito ſuo ducens: ꝑcepit in noīe
domini ne audeant demones ſta
tutum ingredi limitē. Et ita verbi
eius virtute adoleſcēs ꝑmanſit
de reliquo ſecurus.:

¶ Qualit̄ btūs Helenus adhuc
iuuenis celeſtes ſepe cibos accepit

REferebatur de eo q̄ ⁊ ipſe ado
leſcēs in hēmo poſitꝰ celeſtes
ſepe percepiſſꝫ cibos ⁊ fratribꝫ ad
ſe venientibus cū michil habuiſſꝫ qḋ
apponerꝫ: affuiſſe quēdam adole
ſcētē ꝫ panes ei ⁊ que necāria erāt
deferētem. eaqꝫ cū ante ſpelūcam
eius depoſuiſſꝫ vltra nuſq̄ ꝯpuiſſe
dixiſſe vero eū ad frēs. bn̄dicamꝰ
dn̄m qui ꝑparauit nobis mēſam in
deſerto. Hec ⁊ alia plurima de ſā
ctorum patrum vita ⁊ conuerſaci
onibus enarrans nobis paſt Co
pres et cum ōni affectu inſtruens
poſt edificacōnis ſermonem intro
ducit nos in ortulum ſuū oſ̄dens

nobis arbores palmaꝝ aliorūqꝫ
pomorum quas ipſe plantauerat
⁊ dicebat. Hec me in hēmo plāta
re ruſticanorum fides ammonuit
Vt em̄ vidi eos tantam fidem ha-
bere vt arenam ſub noſtris veſti-
gijs colligētes p agros ſuos ſpar
gerēt ⁊ terraꝫ ſterilem ad totꝰ fe
cunditatis verterēt vbertateꝫ pu
dor ing̃ eſt ſi nos inferiores inueni
amur in fide quoꝝ fides p nos con
ſignata eſt deo.

De Theone qui p feneſtraꝫ in
firmus manum pferēs ⁊ vnicuiꝰ cu-
iuſqꝫ capiti ſupimponens ac bene
dicens eos ab omni egritudine re-
mittebat. Ca. xix.

Vidimus ⁊ aliū nō longe ab
vrbe ad eam ptem que mit
tit ad heremū nomine Theonē vi
rum ſanctum intra cellulam ſuaꝫ
clauſum ſolitarium qui phibebat
triginta annis ſilencij habuiſſe cō
tinentiam: quiqꝫ tam multas vir
tutes faciebat vt ꝓpheta apud illos
haberetur. Conueniebat namqꝫ
ad eum p ſingulos dies infirmoꝝ
plurima multitudo ad quos ille p
feneſtram manū pferens ⁊ vniꝰ
cuiuſqꝫ capiti ſupimponens ac be
nedicens eos ſanos ab omni egri
tudine remittebat. Hic eciaꝫ ipſo
viſu tam honorabilis fuit tantū
qꝫ reuerencie gerebat in vultu vt
inter homines angelus videretur
ita leuis oculis ⁊ plenus totꝰ gra
cie apparebat.

Qualiter idem pater latrones
orando ligauit.

Hic cum ante paruum tem
pus ut compimus nocte la
trones ſuperueniſſent aurum ſe
apud eū inuenturos ſperantes
oracōne ſolita ita eos vinxit vt fo
ribus eius affixi mouere ſe omni
no non poſſent. Mane vero cū ad
eum turbe ſolito conueniſſent ⁊ vi
derent ad ianuas eius latrones
volebant eos igni tradere. At ille
veruꝫ neceſſitate compulſus vnū
eis ſolummodo locutus eſt verbū.
Dimitte inquit iſtos abire illeſos
alioquin gracia a me refugit ſani
tatum. Populi vero ut audirent
hec contradicere nō audētes dimi
ſerunt eos. Latrones vero viden
tes qd̾ ſecum geſtum ē abiecta ſce
lerum voluntate preteritoꝝ malo
rū penitentiā agētes ad monaſte
ria vicina confugiunt atqꝫ ibidem
emendacōris vite formam modū
qꝫ ſuſcipiunt.

Qualiter idem pater predictus
trium linguarum: egipciace. gre
ce. latine peritus fuit.

Erat autem ſupradictus vir
eruditus non ſolum egiptio
rum ⁊ grecorum lingua. ſed eciaꝫ
latinorum vt et ab ipſo ⁊ ab ipſis
qui ei aderant didicimus. Deda
ipſe releuare cupiens et conſolari
peregrinacōnis noſtre laborem in
tabella ſcribens ad nos graciam.
doctrinamqꝫ ſui ſermonis oſtēdit

Erat autē cibus eius absq̄ ignis
opere.

¶ Qualiter predictus pater ad ha
bitū vtebatur obsequio bestiarū.

Dicebant autē q̄ et noctibꝫ
ad heremum ꝑgrediēs comi
tatu vteret̄ plurimo heremi besti
arum. Ipse vero hauriens aquā
de puteo suo ⁊ prebens eis poculū
obsequio ferarum remunerabat
laborem. Huius autem rei manife
stum dabatur inditiū q̄ vestigia
bubaloꝝ caprearūq̄ ⁊ onagroꝝ
circa illius cellulam plurima dep̄
hendebantur.

¶ Ammonicio Dyoscori presbiteri
qua diligencia examinare se debe
at qui sacramēta altaris percipe
desiderat. Ca. xx.

Vidimus ⁊ aliū venerabilē
p̄rēz apud thebaidā Dyosco
rum nomine presbiteꝝ habentem
in monasterio suo centū fere mo
nachos. Quē eo tempore quo ac
ceditur ad sacramenta summā cu
ram summāq̄ perspeximus adhi
bere diligenciam ne quis eorum q̄
accedit in aliquo deferat ꝯsciēciā
maculatam intātū vt eciā de hijs
eos commoneret et que accidere per
sompnia hominibus solent vel per
fantasias mulieribus apparētibꝫ
vel eciā ꝑ naturalis humoris abū
danciā. Dicebat ergo siquidē abs
q̄ mulierū fantasijs tale aliquid
eueniat non esse peccatum. cōgeri
tus enim humor in corꝑe vbi ꝓpria
repleuerit receptacula suis neces
se est vt meatibus egerat̄ et iō nō
trahitur ad peccatum. Ubi vero vi
sus mulierum ⁊ blandimenta car
nis occurrunt in hoc iā desiderijs
anime erga huiusmodi cogitacōes
atq̄ illecebras occupate dari con
firmabat indicia. Debere ergo mo
nachos aiebat omni genere cogi
tacōnibus suis repellere huiusmo
di simulachrā nec indulgere omni
no in hec delabi sensus suos. alio
quin nichil differri ab alijs q̄ scd̄ꝫ
carnem viuunt: quinymo si fieri
potest eciā in eo satis agere debere
vt per multam ꝯtinenciā ipsā su
perēt abundanciā naturalem. flu
xusq̄ eius latem: oracōnis ac ieiu
nij continuacōne restringant. De
niq̄ aiebat et hij qui in delicijs vi
uunt si forte corporis sui egritudo
deposcat ab omnibus que noxia
esse iudicauerit medicus abstine
bunt: cur nō multo magis hoc mō
chus faciat si anime et spiritus sa
nitas expetenda est.

¶ Conuersacio beati Hor qui in
suscipiendis hospitibus alacer an
gelica prouisione triennio pasci
meruit. Capitu. xxi.

Vidimus et alium apud the
baidā mirabilem virum no
mine Hor. Hic multorum erāt mo
nachorū pater qui habitu ipso ho
noris videbatur angelici nona
ginta iam agens etatis annos
barba prolixa et claritatis canicie

ſplendida vultu ⁊ aſpcū ita letus
vt plus aliquid haberet q̄ homi
nis natura pateretur· Hic p̄mus
in vltima heremo plurimis abſti
nencie laboribus exercitatus·
Poſtremo in vicino vrbis mona
ſterium inſtituit· In adiacentibꝫ
autem habitacōnis ſue locis diu̾
ſi generis arborum ſiluas ipſe plā
taria ponēdo conſueuit· in q̄bus
vt nobis a pluribus ſanctis patri
bus affirmatum eſt ante illi⁹ ad
uentum nullum ōnino virgultuꝫ
fuit· Ob hoc auteꝫ plantauit hāc
ſiluam vt fratres quos ibi ꝯgre-
gare cupiebat non haberent ne-
ceſſitatem ligni gracia longius
euagandi: habens curam ⁊ in hijs
que miniſterio corporis neceſſaria
ſūt· ſed precipue ſalutis eoꝝ ac
fidei· Ipſe tamen cum eēt in here-
mo herbis paſcebatur ⁊ radicibꝫ
quibuſdam ⁊ hec ei dulcia videbā
tur· Aquā vero ſi quando inueniſ
ſet bibebat: oracōnibus ⁊ ymnis
occupās omne diei tempus ac no
ctis· Vt autem ad maturā perue
nit etatem apparuit ei angel⁹ do
mini in heremo p visum dicens·
Eris in gentem magnā ⁊ multus
tibi populus credetur et erunt per
te ſaluāda multa milia hominū·
Quātoſcūq; āt i hac poſitus cōuē
teris ad ſaluteꝫ: ſuper tantos prī
cipatum accipies in futurum· Et
nichil vereaīs· nūq̄ enim aliquid
deerit tibi eorum que ad corporis
vſum pertinēt quociens hec po
poſceris a deo· Hec cū audiſſet ad
viciniora loca perrexit et primo
ſol⁹ ſub paruo tugurio quod ſibi
ipſe conſtruxerat habitare cepit
oleribus compoſitis veſcens ſolis
interdum eciam poſt cōtinuata ie
iūnia litteras p̄mo ignorauit Cū
autem de heremo ad hec que ſup̄
diximus viciniora habitacula ac
ceſſiſſet data ei dīnitus gracia ē·
Et cum a fratribus oblatus ei co
dex fuiſſet quaſi olim iam ſciens
litteras legere cepit· Collata eſt
ei ⁊ aduerſus demones virt⁹· ita
vt multi ex hijs quos vrgebant
demones eciā multi ad eum rapē
tur: preſtātes ſūmo cum clamore
de meritis eius· Hꝫ ⁊ alias q̄ plu
rimas ſanitates opabatur·

¶ Qualit̄ btūs hor pedes hoſpi
tū ꝓprijs manibꝫ lauit·

Congregabātur interī ad euꝫ
plurime multitudines mona
chorum inter quos eciā cum nos
aduenissemus: viſis nobis letiſſi
mus redditur Cūq; ſalutās nos
oraſſꝫ more ſibi ſolito pedes hoſpi
tum ꝓprijs manibus lauit et doce
re nos ex ſcripturis que ad edifi
cacōnem vite ac fidei pertinēt ce
pit· Erat eīm ei docendi gracia a
deo collata Cum itaq; nobis plu
rīa ſcripturaꝝ capitula ſapiēter
diſſeruiſſꝫ rurſus ad oroeꝫ cōuēte
bat· Cōſuetudo āt erat ei nō p̄us
corpalē cibū ſumē q̄ ſpiritalē xpi

cōmunionē3 acciperet. Quo perce
pto poſt graciaꝝ actiōe3 adhorta
ri nos eciā3 ad reficiendum cepit
Ipſe tñ ſedens nobiſcū3 nunq̄ ceſ
ſabat aliquid de ſtudijs ſpūalibꝫ
cōmonere.

¶ Qualiter beatus Hor angeli
ca puiſione triēnio paſci meruit.

NArrabat ergo nobꝭ tale ali
quid. Scio inquit hominē3
quendā3 in heremo per tres conti
nuos annos nullū ſūpſiſſe t'renū
cibū Angelus eñ dei tercia quaqꝫ
die eſcam ei deferebat celeſtem et
hic ei cibus erat hic potus.

¶ Qualiter beatus Hor dyabolo
pro criſto ſe adorari monentē3 va
cuefecit.

Et iterum ſcio huiuſmodi ho
minem quia venerūt ad eū
demones in ſpecie celeſtis milicie
ꝛ habitu angeloꝝ currus igneos
agentes plurimo apparatu: tāq̄
magnū aliquem regem deducen-
tes: iſqꝫ qui a ceteris vt rex habe
ri videbatur: dicebat ad illu3 qui
hec viderat. Impleſti omnia o ho
mo fupereſt vt adores me ꝛ tranſ
feram te ſicut Helyā3. Sed mōa
chus hec audiens dicebat in corde
ſuo. Quid eſt hoc qđ dicitur: Ego
quotidie ſaluatorem q̄ eſt rex me
us adoro Hic ſi ille eſſet quō hoc a
me poſceret qđ indeſinēter me fa
cere ſciret. Et poſt hec rñdit ad ip
ſū. Ego habeo meū regē quē quo
tidie ſine intermiſſione adoro. tu āt
fallax nō es rex meus. Et ꝯtinuo
inimic⁹ ad hec v̄ba nuſq̄ ꝯparuit
Per hec ille q̄i de alio nobꝭ narrāſ
ſua geſta ſub alteri⁹ pſona memo
rabat. Prēs tñ q̄ aderant ipſi no
bis ꝯfirmabāt q̄ ipē eſſet q̄ hec vi
diſſet et audiſſet.

¶ Qualiter btūs Hor cum alijs
frībꝫ in vna die aduenīēti frī cellu
lā edificabat et vtēſilia tribuit.

ERat ei⁊ magnificus pr̄ qui
inter cetera bona etiam hoc
preſtabat aduenīētibus fratribꝫ
ꝛ cum ipſo habitare volentibꝫ faci
ebat cōuocare fratres q̄ ſecū erāt
ꝛ in vna die aduenīēti frī cellulā
edificabat. Et erat in hoc ope ma
gna alacritas fratꝝ vnoquoqꝫ eo
rū feſtināte lateres cōuehere ālu
tū porrigē. ā aquā infundē. aut li
gna ferre. Ubi vero pfecta fuiſſet
ipē eā oībus vtēſilib⁹ vel neceſſa
rijs inſtructā frī tradebat.

¶ Qualit̄ btūs Hor quēdā frēm
arguit de fallacia.

HIc aliqñ cū falſus q̄dā fr̄ ad
ſe veniſſz ꝛ ut vidēr̄ nud⁹ veſti
mēta ſua occultaſſz arguit eū corā
oībꝫ ꝛ imediū q̄ occultaueāt ptulit
q̄ facto ita ptimuer̄t oēs ut de r̄liq̄
neō audēt corā ipō fallē Tāta eāt
in eo v̄tus aī et tāta d̄ine grē mag̃
tudo quā abſtinētie labē ꝛ fidi pu
ritate ꝯhueāt Multitudīe s̄āt frm̄
cū ipſo poſite tāta grā erāt replete
ut cū ad ecāā3 ꝯuenirēt chori āge
loꝝ veſtibꝫ ac mētibꝫ reſplēdētibꝫ

ad imitacōem virtutum celeſtiū ymnis ⁊ laudibꝫ dei pugiles viderentur.

De hūanitate monachorū ciuitatis Oxirinchi. Ca. xxij.

Venimꝰ autē ⁊ ad ciuitatē quandā thebaydis Oxirinchum in qua tanta religionis deꝑhendimꝰ bona vt ea nemo digne ſufficiat enarrare. Repletā nāqꝫ eam monachis intrinſecus vidimus et extrinſecus omni parte circūdatam. Edes publice ſi que i ea fuerant et templa ſupſticōnis antique. habitaciōes nunc erant monachoꝝ ⁊ per totā ciuitatem multo plura monaſteria q̄ domꝰ videbātur. Sunt autē in ipā vrbe. quia eſt ampla valde ⁊ populoſa duodecī eccleſie in quibꝫ publicus agit̄ populi ꝯuētus excep tis monaſterijs in quibꝫ ꝑ ſingula oracōnū domꝰ ſunt. Sed nec porte ipē nec turres ciuitatis aut vllus ōnino angulus eius monachorum habitacōibus vacat qui qꝫ ꝑ ōnem partem ciuitatis die ac nocte ymnos et laudes deo referētes totam vrbem quaſi vnā eccleſiam dei faciunt. Nullus em̄ ibi inueīt̄ur aut hereticus aut paganus. ſed ōnes ciues xp̄iani. ōnes catholici ſunt vt michil ōnino differat ſi ep̄us in platea oracōez ꝙ in eccleſia indicat. Ipſiquo qꝫ magiſtratus et principales ciuitatis et reliqui ciues ſtudioſe ꝑ ſingulas portas ſtatuūt qui obſeruent vt ſicubi apparuerit ꝑegrinus ꝙ pauper. certatim ad eū qui ꝑoc cupauerit adductus q̄ ſūt neceſſaria ꝯſequat̄. De hijs āt q̄ erga nos ab ipſis populis geſta ſūt videntibus tranſire nos ꝑ ciuitatē ſuam ⁊ velut angelis occurrētibꝫ atqꝫ honorē deferētibus. quomō enarrem. aut de ipſis monachis et virginibus quoꝝ innumē multitudines vt ſupra dixīmꝰ in illa vrbe habent̄. Requirētes em̄ nos a ſcō ep̄o loci illiꝰ viginti milia ꝟginū ⁊ decē milia mōchoꝝ inibi ħeri cōperimꝰ Quoꝝ ōniū affectū erga nos et honorem quem exhibebāt nobis exponere nec ſermo ſufficit nec verecundia permittit; quomō pallia noſtra ſcinderentur. vnoq̄ qꝫ nos ſibi rapiente ⁊ ad ſe abducere cupiente. Vidimuſquo qꝫ ibi plurimos ſanctoꝝ patrum diuerſas dei gracias habentes. alios in verbo dei. alios in abſtinencia. alios in ſignis ⁊ virtutibꝰ miniſtrā

De conuerſacōne Serapionis preſbiteri ⁊ philoſophātium mēphis et babilonie. Ca. xxiij.

Vidimꝰ ⁊ aliū quēdam p̄ſbiterum in regione arſinoite noīne Serapionē multoꝝ monaſterioꝝ prēꝫ ſub cuius cura plura et diſperſa monaſteria quaſi decem milium habebātur monachoꝝ q̄ ōnes ex laboribꝫ ꝓprijs quos ꝑcipue meſſiꝰ tpe

mercede manuū conquerebāt ꝑtē plurimā ad ſupradictū patrem cō ferentes in vſus pauperū deſtinabant. Hoc autem moris erat non ſolū ipſis. ſed ⁊ omnibus pene egipcijs monachis ut meſſis tempore ſe locent ad metendum operā ſuā atqꝫ ex eadeꝫ mercede octogenos vnuſquiſqꝫ modios frumēti plus minus ve ꝯq̄rat et hoꝝū ꝑtem plurimam pauperꝝ vſibus offerāt vñ nō ſolū regionis ipſius indigētes alant. ſꝫ ⁊ alexādriā naues frumento onuſte dirigūt vel in carcerē cōcluſis vel reliquis ꝑegrinis atqꝫ egētibꝫ ꝓrogande Neqꝫ em̄ intra egiptū ſufficiūt paupes q̄ poſſint miſericordie eoꝝ fructus ⁊ largitatis aſſumere. Vidim⁹ aūt ⁊ in regionib⁹ nempheos ⁊ babilonis innumeras multitudines monachorū apud quos diūſas vtutum gracias ⁊ moꝝ ornamēta ꝯſpexim⁹. Ibi autē tradunt eſſe loca illa in quibꝫ Ioſeph fertur recondidiſſe frumenta q̄s ⁊ theſauros Ioſeph vocāt. alij vero pyramides quas dicunt ipſas eē in quib⁹ frumenta tūc ꝯgregata ſunt.

¶ Paſſio beati Apollonij et aliorum.

Tradebant ſeni Ca. xxiij. ores fuiſſe quendam ꝑſecucōnis tempore nomine Apollonīū Qui cum vitam magnificam egiſſet inter fratres etiam dyaconus ordinatus eſt. Tempe ergo ꝑſecucōnis erat ei ſtudium ſingulos quoſqꝫ circuire fratres ⁊ cohortari eos ad martirium Cumqꝫ fuiſſꝫ eciā ipſe ꝯprehenſus ⁊ in carcerē truſus gentiliū plurimi tāq̄ inſultātes veniebant ad eum ⁊ verbis blaſphemijs ⁊ impijs cōfutabāt. Inter quos fuit q̄dam Philemō nomine choraula famoſiſſim⁹ et omni populo amabilis. Qui cum multis eum fatigaret iniurijs impium ⁊ ſceleſtū ⁊ ſeductoreꝫ vocāſ multorumqꝫ mortaliuꝫ deceptorē dignumqꝫ eē in omnib⁹ odio haberi. Cumqꝫ hec ⁊ multa alia aduerſus euꝫ grauiora loq̄retur. Reſpōdit ei Apollonī⁹. Miſereatur tibi dominus fili mi ⁊ nichil tibi horum que locutus es īputet ad peccatū Hec cum audiſſet Philemon corde compunct⁹ eſt vimqꝫ verborū eius ſupra humanum morem in ſua mente perſenſit intātum vt ſe criſtianum repente fateretur. Et inde ſtatim peruolat ad tribunal iudicis atqꝫ in conſpectu tocius populi proclamans. iniuſte inquit agis o iudex iniq̄tatis viros ēligioſos ⁊ deo amabiles puniens. nil enim mali criſtiani vel faciūt vel docent At ille hec audiens primo quidem putabat vtpote loci illius hominem ioci aliquid proponere Sed cum vidiſſet hec eum ſerio ꝑſequentem et cum omni conſtancia aſſerentem dixit ad euꝫ. Inſanis o Philemon ⁊ mente capt⁹ es.

ſubito· At ille dixit· Ego nō inſa
nio· ſ; tu iniuſtiſſimus atq; inſa
niſſimus iudex es qui tot iuſtos
iniuſte ꝑimis viros Ego enim
xp̄ianus ſum qđ eſt genus opti
mu; hominū· Tunc ille coram po
pulo cepit eū p̄° plurimis blandi
mentis reuocare velle in id qđ eū
nouerat· Sed vbi immobilem vi
dit ōnia intendit in eum genera
tormentoru; ·Cognito vero ꝙ ex
verbis apollonij hec facta fuerit ꝑ
mutacio· correptum ecia; apolloni
um grauioribus ſubdit tormētis
⁊ deceptoris in eum crimen exag
gerat· Apollonius vero dixit ad
eum· Utinam ⁊ tu iudex ⁊ ōnes q̄
aſſiſtunt ⁊ audiunt me· hunc me
um quē dicis errorem deceptoēm
q; ſequeremini· At ille vt hec au
diuit ⁊ ipſū ⁊ filemonē ignibus trā
di in ꝯſpectu populi iuſſit· Illi vō
poſtꝙ ingreſſi ſunt flāmas· btūs
apollonius cunctis audientibꝰ cla
mabat ad dominū dicens Ne tra
das domine beſtijs animas ꝯfitē
tes tibi· ſed oſtende nobis euiden
ter ſalutare tuum· Igitur vbi hec
in auditu populi ⁊ iudicis ad dn̄;
locutus eſt apollonius· repēte nu
bes repleta rore circūdedit viros
⁊ flāmas ac cēſi ignis extīxit· Su
ꝑ quo ſtupefacti ⁊ iudex ⁊ populus
vna ōnes clamare ceperūt Mag
nus ⁊ vnus deꝰ xp̄ianorū ſolus·
Sed hec cū fuiſſent p̄fecto alexā
drie nunciata ſemetipſo truculen
cioꝛ redditur ⁊ electis quibuſdam
de officio ſuo crudeliſſimis ⁊ ſeuiſ
ſimis non tam hominibꝫ ꝙ beſtijs
mittit ⁊ iubet quo ⁊ ipſum iudicē
qui mirabilibus dīnis crediderat
et eos ꝑ quos virtus dei apparue
rat vinctos alexandriā ꝑducerēt
Igitur cum adducerētur pariter
omnes vincti· affuit gracia dei in
verbo et cepit apollonius eos qui
ſe vinctos ducebant fidem dei do-
cere· Quiq; cum domini miſericoꝛ
dia credidiſſent et fidē dei tota coꝛ
dis firmitate recepiſſent· ſemetip
ſos cū hijs quos exhibere venerāt
vinctos iudici offerunt ⁊ xp̄ianos
ſe eſſe pariter profitētur· Quos au;
prefectus in fide domini pertinaces
et immobiles peruidiſſet· vinciet
ſos iubet pariter in profundum
maris dimergi ignorans impius
quid ageret· hoc enim ſanctis non
mors· ſ; baptiſmu; fuit· Sed ho
rum corpora dei ſine dubio ꝓuidē
cia integ̃ illibataq; maris vnda
reportauit ad litus que ab hijs qui
obſequij cauſa ſimul venerāt ſu
ſcepta ac reuocata ſub vno ſepul
chri domicilio collocata ſūt a qui
bus vſq; in preſens tempus vir
tutes multe et ſigna miranda ō
nibus conſūmantur· Sed et vota
omnium atq; oraciones ſuſcipiū
tur ab eis et cum fructu peticio-
nes implentur quo eciam et nos
dignatꝰ eſt dn̄s adducere et vota
noſtra oracōeſq; ꝯplere·

¶ De hijs qui Nitriam incolunt.
Venimus Ca. xxv.
autẽ ⁊ ad Nitrie famoſiſſimũ
in omnibus egipti monaſterijs lo
cum qui quadraginta fere milibꝫ
abeſt ab alexandria ex nomie vi
ci adiacentis in quo Nitruz colligi
tur Nitrie vocabulũ trahens pro
ſpiciente huc credo iam tunc diuina
prouidencia q̃ꝫ in illis locis pecca
ta hominum tãq̃ꝫ Nitro ſordes ab
luende eſſent ⁊ abolende In hoc igi
tur loco quĩgẽta fere aut nõ mul
to minus cernuntur ſibi vicina ⁊
ſub vno poſita tabernacula in qui
bꝫ aliqui plurẽs ſimul. aliqui pau
ci. nonnulli eciam ſingulares ha
bitant ⁊ manſionibꝫ quidem diui
ſi. animo autẽ ac fide ⁊ caritate val
de ꝯiuncti ⁊ inſeparabiles manẽt.

¶ Qualiter idem fratres ex ſuis
cellulis nobis occurrerunt.

Hic etiaz cum appropinq̃re
mus loco vbi pegrinos fra
tres aduenirẽ ſenſerunt ꝯtinuo ve
lut examen apũz ſinguli quiqꝫ ex
ſuis cellulis proruũt atqꝫ in obui
am nob' leto curſu ⁊ feſtina alacri
tate contendũt portantes ſecũz q̃ꝫ
plurimi ipſoruz vaſcos aque ⁊ pa
nes ſm q̃ꝫ ꝓpheta corripiens quoſ
dam dicit quia non exiſtis filijs
iſrahel in obuiã cum pane ⁊ aqua
Tũc deĩde ſuſceptos nos adducũt
primo cũ pſalmis ad eccl'iaz. pedes
lauãt ac ſinguli q̃qꝫ lintheis qb'
vtebãtur abſtergũt qi vie laborẽ
leuãtes. te autez vera vite huma
ne erũnas miſticis tradicõibus
abluentes.

¶ De humanitate ⁊ officijs predi
ctoꝝ fratruz erga nos.

Quid ergo nunc de humãita
te eoꝝ quid de officijs q̃d de
caritate loquar cum omnes geſti
rent nos ad ſuam quiqꝫ introdu
cere cellulaz ⁊ non ea ſolũ q̃ hoſpi
talitati debentur explerent. ſed in
ſuper de humanitate qua ipſi polle
bant docere aut de manſuetudine
atqꝫ alijs huiuſmodi donis q̃ apd'
illos velut ad hoc ipm̃ de ſeculo ſe
queſtratos diuerſa quidez gratia
vna tamen eademqꝫ doctrina diſcũ
tur. Nuſq̃ꝫ hic vidimus florere cari
tatem. nuſq̃ꝫ hic vidimus opus fer
uere miſericordie ⁊ ſtudium hoſpi
talitatis impleri. Scripturaꝝ ve
ro diuinaꝝ meditacõnes ⁊ intelle
ctus atqꝫ ſciencie diuine. nuſq̃ꝫ tã
euidens exerciciũ vt ſingulos pe
ne eoꝝ oratores credas in diuina
eſſe ſapiẽtia.

¶ De hijs qui cellis incolunt et
ſilencio eoꝝ.

Capitulum. xxvi.

Poſt hũc vero alius eſt loc'
in deſerto interiore decez fe
re ab hoc milibus diſtans. Quez
locum pro multitudine diſperſaꝝ
tudĩmtis ducẽ voluũt vitã ſecedũt
fuerãt ibuti ⁊ ſecreciorẽ iã depoitis
narunt. Ad hunc locum hij q̃ pus
in heremo cellularuz cellia nomi

Heremus eñi vaſta ac cellule tã
to iter ſe ſpacio diſtantes vt ne
q3 in ꝯſpectu ſibi inuicē neq3 in vo
cis auditu ſint poſite. Singuli per
cellulas ꝯmanent. Silēcium in
gens ⁊ quies magna eſt iter eos
die tm̄ ſabbati ⁊ domīca inunum
ad eccleſiã ꝯueniunt ⁊ ibi ſemetip
ſos inuicem tanq̄ celo redditos vi
dent. Si quis forte in ꝯuentu illo
defuerit: intelligunt ſtatim eū cor
poris aliqua neceſſitate detētum
et ad viſitandū. non omes quidē
ſimul. diuerſis tamē tempib3 abe
unt portantes ſecū vnuſquiſq3 ſi
quid apud ſe eſt qd' egro poſſit grã
tum videri. Aliam vero ob cauſa3
nullus audet ꝓximi ſui obturbarē
ſilencium. niſi quis forte poſſit in vbo
bo iſtruere ⁊ velut athletas ī ago
ne poſitos ſermonis ꝯſolacōe per
urgere. Multi ipſorū a tribus et
q̄tuor milibus ad eccleſiā coeunt
Et cū lōgo a ſemetipſis ſpacio hi
tacōis co⁊ cellule dirimant: cari
tas in eis tanta eſt ⁊ tanto int' ſe
metipſos ⁊ erga omes fratres con
ſtringūtur affectu vt in ãmiracō
ne ⁊ exemplo ſint omibus. Vnā ſi
quis forte voluerit habitare cum
eis vbi intellexerint vnuſquiſq3
cellulā ſuā offert. ¶ De āmonio.

Vidimus quēdam apud eos
venerabilē prēm Ammoniū
noīe virū in quē de9 omem ſpiri
tualiū gracia⁊ plenitudiē3 contu
lerat. Caritatis in eo graciā cū vi

deres: nichil tale vſq̄ vidiſſe te di
ceres. Sed ſi humilitatem conſi
derares: longe eū in hoc dono po
tenciorem ceteris eſt imares. Et
rurſus ſi paciēciam ſi mãſuetudi
nem ſi benignitatē: in ſingulis eū
virtutibus ita precellere iudica
res: vt quid cui preferri debeat ig
norares. Donum vero ſapiencie
⁊ ſciencie intantum ei cōtulerat do
min9: vt nullum fere ex omibus
patribus ita ꝑnetraſſe aulas to
cius ſciēcie crederes. ſ3 nec ita ali
quem receptum eſſe intra cubicu
lū ſapiencie dei omnes qui eum vi
derant fatebantur. Hinc erant
duo fratres euſebius ⁊ euthemi
us. Nā dyoſcorus q̄ maior natu
in eis fuerat ad epiſcopatus offi
cium raptus eſt. Hij ergo fratres
erant ⁊ nonſolum carne. ſed eciã
vita atq3 inſtitucione ⁊ tota ani
mi virtute germani. Qui omes ſi
mul eos qui in illis locis habita
bant fratres tanq̄ ſi nutrix foue
at filios ſuos. ita vnumquēq3 in
ſtruentes conſolabantur ⁊ docen
tes ad ſūmam perfectionem nite
bantur ducere. Vidimus ergo ſu
pradictum hominem dei āmoniu3
habente3 monaſterium muro cir
cumdatum quod in illis locis ex
lateribus crudis fieri facile ſolet:
amplum ⁊ omnibus neceſſarijs
inſtructum in quo eciā puteu3 ip
ſe foderat.

¶ De adoleſcente apud patrem
Ammoniuꝫ conuerſo cui monaſte
rium reliquit.

Uenit autem quidam frater
ſaluari apud eos volẽs adi
itqꝫ eundem Ammonium interro
gans ſicubi eſſet cellula vacans
in qua habitare poſſet. Tunc ille.
Ego inquit requiram ſed donec in
ueniã hic eſto in monaſterio. ego
enim iam nunc egredioꝛ ut reqrã
Et relinquens ei omnia pariter cũ
monaſterio ipſe procul ab eo loco
paruiſſimam cellulam repperit at
qꝫ in ea ſe conſtituit. fraterqꝫ qui
nuper aduenerat cum omnibus q̃
in eo fuerant ceſſit monaſterio.
Sed et ſi plures fuiſſent qui forte
venirent ad eos ⁊ ſaluari cuperẽt
ſupradictus vir fratribus congre
gatis omnibus cum alacritate iu
uantibus ſub vna die monaſteri
um conſtruebant et cum ſingulis
quibuſqꝫ expleuiſſet monaſteriũ
inuitabantur hij qui ibi manſuri
erant ad eccleſiam quaſi refectio
nis gratia. Quibus ibi occupa
tis vniuſquiſqꝫ fratrum de cellulis
ſuis proferentes q̃ neceſſaria erãt
ſinguloꝝ nouas cellulas inſtrue
bant ita ut ex ꝯſolacõne caritatis
nichil omnino vel vtenſilium vel q̃
ad victũ requiruntᷣ deeſſent ⁊ mai
feſta fieret vniuſcuiuſqꝫ oblacio.
Regreſſi ergo ad veſperã hij qb⁹
cellule fuerãt prepate inueiebãt
oĩa poſita q̃ ad vſus erãt neceſſa
ria ⁊ ita iſtructa habitacula vt nĩl
proꝛſus deeſſe ꝑſpicerent.

¶ De virtutibus Didimi qui ſcoꝛ
piones et alias beſtias tãq̃ terre
quoſdam vermiculos ꝯculcabat.

Didim⁹ int̃ eos quedã ex ſe
nioꝛibꝫ viꝝ bonũ noĩe Didi
mũ in q̃ multa erat grã dñi quã i
eo etiã vultus ipſius indicabat h̃
ſcoꝛpiones ⁊ cornutas beſtias q̃s
ceraſtes vocãt ⁊ ãgues q̃ in illis lo
cis poſt feruoꝛẽ ſolis acerrimi ha
bentᷣ tãq̃ terre q̃ſdaꝫ vmiculos cõ
culcabat et ita extinguebat vt ni
chil ab hijs oĩno mali pateretᷣ.

¶ De antiquo patre nomine Cro
nio et cetera.

Uidim⁹ apđ eũ ⁊ aliũ ſũme ã
tiq̃tatis prẽꝫ Cronũ noĩe i
ſenectute bona ⁊ perfecta etate du
rantẽ. Centum nãqꝫ ⁊ decem eta
tis ſue annos agebat Hic ex diſci
pulis adhuc bĩ Anthonij ſupeđt
cui⁹ inter ceteras animi virtutes
humilitatis graciam vidimus im
menſam.

¶ De origene viro ſumme pru
dencie.

Erat autem et alius adhuc
ex diſcipulis Anthonij. Ori
genes nomine vir per omnia mag
nificus et ſumme prudencie. Cui⁹
narracio et ſermo de virtutibus
optimi magiſtri hominis dei edifi
cabat audientes omnes ⁊ inflam
mabat vehementᷣ ita vt oculis cer
ni q̃ ab eo narrabãtur putares.

¶ De Euagrio ⁊ virtutibꝫ eiꝰ ⁊
abſtinencijs ⁊ doctrina.

Vidimꝰ ibi ⁊ ſapiētiſſimū vi
rū ac ꝑ om̄ia mirabilē Eua
griū. Cui inter ceteras animi vir
tutes tāta ꝯceſſa eſt grā diſcernē
doꝝ ſpirituū ⁊ purgandoꝝ ſic apo
ſtolꝰ dicit: vt nullus alius putarē
tur ex prībꝫ ad tantā ſublimiū ⁊
ſpiritualiū reꝝ ſcienciā ꝑueniſſe.
Cui q̄uis rebꝫ ipſis ⁊ expimētis
et qđ ē ſup oīa ꝑ grāz dei magna
collata fuerit intelligencia: acceſ
ſit ⁊ hoc vt multo tempe inſtructꝰ
fuerit a beato machario quem fa
moſiſſimū in dei grā ſigniſqꝫ ⁊ vir
tutibꝫ inſignē fuiſſe om̄ibus notū
eſt. Hic ergo euagrius incredibiliˢ
erat abſtinencie. Sup om̄ia tam̄
monebat frēs ſi qui forte ſtudiū
gererent vel hūiliādi corpis vel fā
taſias ab eo demonū repellendi:
ne in bibenda aqua largiori men
ſura vterentur. Dicebat enī. q̄ ſi
aqua multā corpuˢ infundat: ma
iores fantaſias generat ⁊ largio
ra receptacula demonibꝫ pſtat.
Sed ⁊ multa alia de abſtinencia
ſūma cū deliberacōe docebat. Ipe
autē nō ſolum aqua parciſſiē vte
batur. ſꝫ ⁊ pane penitus abſtine
bat. Illi vero qui in illis locis mo
rabātur fratres: pane ſolo ⁊ ſale
ꝯtēti erant. Et in illa om̄i multitu
dine vix inueniēs aliquē qui oleo
ſaltē vteret. plures aūt in eis nec
iacētes ſomnū. ſꝫ ſtātes et vt ita
dicā in meditacōne diuinoꝝ verbo
rū poſiti capiebant.

¶ De beato amone diſcipulo bti
antonij qui adhuc ſecularis nup
tam ſibi xp̄o virginem ꝯſeruauit.

Ca. xxvij.

Nicū ſane habi
tacōis monaſterioꝝ que ſūt in Ni
tria ſūmum tradebāt quendā am
monē. Cuius animā cum exiſſꝫ a
corpe vidit ferri ad celū ſcūs anto
nius ſicut refert ſcriptura illa q̄ vi
tā deſcribit antonij. Hic ergo am
mon locupletibꝫ ⁊ generoſis ꝑntibꝫ
ortus eſt a q̄bus inuitus ad nup
cias cogit̄. Et cū ꝑntum effugē nō
poſſꝫ violenciā accepta virgine cū
intra nupciales thalamos ꝯueniſ
ſent ⁊ data eis eſſent cubiculi ſe
creta ſilencia: alloqui puellam de
pudicicia ⁊ de ꝯſeruāda virginitate
cepit hortari dicēs. q̄ corrupcio ſī
dubio inuenit corrupcōnē ⁊ incor
rupcō incorruptelā ſperat: multo
meliꝰ eſt ſi vterqꝫ noſtꝝ in virgi
nitate ꝑduret q̄ꝫ vt alter corrūpa
tur ex altero. Acq̄eſcit virgo. ſilē
cio tegitur incorrupcionis theſau
rus. Cūqꝫ plurimo tempore ſoliuˢ
dei contenti teſtimonio deo magiˢ
eſſent q̄ꝫ carne ſanguineqꝫ ꝯiun
cti: poſt obitū parētum ille quidē
ad hunc vicini deſerti receſſit locū
virgo vero intra domū reſidens
breui tempe ⁊ ipſa multitudini v̄
ginum ⁊ ille pfuit multitudini mo
nachorum.

¶ Qualit pat āmon adoleſcētē

In rabiē verſū ꝓphetice curauit.

Cum qꝫ ſecrete⁹ r̄ſideret in he
remo adoleſcens quidam qui
morſu canis rabidi actus in rabi
em verſus erat / multis vinctus
cathenis ad eū deducit̄ / ꝓſequen
tibus eū parentibꝫ et rogantibus
ꝓ eo At ille. Quid m̄ moleſti eſtis
hoīes / Supra merita mea eſt qḋ
petitis Sed tamen hoc vobis indi
care poſſum ꝙ in manibꝫ vr̄is eſt
ſanitas eius Reddite vidue bouē
quē furati eſtis et ſan⁹ vobis red
detur fili⁹ veſter. At illi extimue
rūt quidē valde ꝙ ea que in ſecre
to geſta ſūt nō latuerūt hoīem dei
gauiſi ſūt tamē ꝙ hanc eis viam
ſalutis oſtendit. Et ſine mora vt
reddiderūt direpta orante homīe
dei eciā iuueni ſanitas redditur.

¶ Qualiter ei aſinus ſeruiuit et
nilū fluuiū qualiter trāſmeauit.

Alio quoqꝫ tēpe cū veniſſet ad
eū q̄dā / ꝓbaē volēs anios ip
ſoꝝ dicit doliū ſibi eſſe neceſſariuꝫ
vbi aquā ꝓ aduenientibꝫ ꝯgrega
ret. Et cū polliciti fuiſſet ꝑlaturos
ſe. vn⁹ ex ipis ḡue ſibi duxit dicēs
poſſe ꝑiclitari camelū ſuū ſi ei tam
graue onus imponeret. Et ait ad
alterū Tu ſi vis defer aut ſi potes
ego camelo meo parco ne moriat̄
Tum alter Michi inq̄t vt ipſe no
ſti camelus nō eſt ſed aſinus Nū
qḋ pōteſt q̄d camel⁹ portare nō va
let / aſinus portaē / At ille fac tu in
q̄t vt vis tu videris. ego eni nō ire
timā camelū meuꝫ Cui ille Ego in
q̄t imponā aſino pondus q̄d tu ca
melo tuo onerosū dicis et merita
hoīs dei facient quod impoſſibile ē
eſſe poſſibile Et ita impoſitū doliū
aſino ꝑuexit vſqꝫ ad monaſteriuꝫ
hominis dei ita vt nec ſentiret aſi
nus ſi aliq̄d oneris portaret. Quē
vbi vidit ammō bene feciſti inq̄t
in aſino deferens doliū. college ei
tui mortuus ē camelus Et regreſ
ſus inuenit ita geſtū vt predixerat
famulus dei. Hꝫ et multa alia ꝑ
eū dn̄s ſigna oſtendit. Nam ⁊ flu
uiū nilū cū trāſire vellet ⁊ exuere
ſe erubeſceret / ſubito ī alteram ri
pam trāſlatus eſt Beatus auteꝫ
antonius in ſūma āmiracione vi
te eius īſtitutionē atqꝫ animi vir
tutes habuiſſe memorat̄.

¶ Laus patris Beni de cuius ore
neqꝫ iuramentū neqꝫ mēdaciū ꝓ
ut aſſerebāt fratres proceſſit.

Vidim⁹ ⁊ aliū Ca. xxviij.
ſcē nē manſuetudine oēs ho
mines precellentē Benū noīe de q̄
aſſerebant frēs q̄ cum ipſo erant
ꝙ neqꝫ iuramentū neqꝫ mēdaci
um ex ore eius ꝓceſſerit neqꝫ vl
lus hominū iratū viderit eū aliq̄n
aut ſermonē ſuperfluū ocioſūqꝫ
proferentē. ſꝫ erat vita eius in ſū
mo ſilencio moreſqꝫ trāquilli et ꝑ
omnia quaſi angelici ordinis vir
humilitatiſque qꝫ immēſe ⁊ in oībus
ꝓ nichilo ſemetipſū ducens
Deniqꝫ multuꝫ nobis rogātibꝫ vt

D i

aliquem ſermonē ab eo edificati
onis audiremus vix impetrare po
tuimus ut pauca nobis de māſue
tudine loqueretur Hic aliquando
cū beſtia que ypopotamus appellat̄
regionem ſibi ꝓximā vaſtaret ro
gatus ab agricolis venit ad locū
Et cum immanem beluā ꝓuidiſſꝫ
ait ad eā. Precipio tibi in nomine
iheſu xpi ne vltra vaſtes hāc ter
ram Tunc illa q̄ſi angelo ꝓſequē
te effugata nuſq̄ omnino compa
ruit. Simili modo etiā Chocodril
lum ab eo alio tpe fugatū ꝓhibēt

De beato Iſidoro ⁊ eius mona
ſterio. Ca. xxix.

Vidimus ⁊ apud thebaidam
etiā Iſidori nominatiſſimū
monaſteriū ampliſſimis ſpacijs
circuſeptū muroqꝫ circumdatum.
mille in quo habitantibus viris
larga prebebantur hītacula. intrī
ſecꝰ putei plures. orti irrigui. oīm
quoqꝫ pomoꝝ arborūqꝫ paradiſi et
quecūqꝫ neceſſaria vſibꝫ erāt ſuffi
cient ymo abundant. ꝓuiſa ob hᵒ
vt nulli monachoꝝ intrinſecus hī
tanciū neceſſitas vlla fieret exeū
di foras ad aliquid requirendum
Senior q̄dā vir grauis ⁊ de ꝑmis
electus ad ianuā ſedens hoc habe
bat officiū vt aduentātes ea lege
ſuſcipet quo ingreſſi vltra nō exe
ant. Si ergo ſemel ingredi placu
erit ſtat imobilis lex. Sꝫ qđ eſt
ammirabilius ingreſſum non iaꝫ
legis neceſſitas ſed vite btitudo re
tinet ⁊ ꝑfectio. Hic ergo ſenior in
ianua vbi ipſe commanet adherē
tē ſibi hēt hoſpitalē cellulā in q̄ ad
uentātes hoſpicio recipiat ⁊ omni
humanitate refoueat. Vt ergo ⁊
nos ab eo ſuſcepti ſumus intro eū
di quidē nobis copia nulla fuit ab
ipſo tamen didicimus q̄ inſtitutio
num btitudo gereretur intrinſecꝰ
Duos aiebat eē ſolos ſeniores vi
ros quibꝫ ꝑmiſſa eſt ingrediendi
egrediendiqꝫ libertas q̄ opera fra
trū diſpenſarēt et que neceſſaria
ſunt inferre curarēt. ceteros vero
ita eē in ſilencio ⁊ q̄ete oracōnibus
⁊ religioſis ſtudijs operā dantes
vt omnes ſigna faciant Et qđ ve
re oīm mirificū ſignum eſt. nullꝰ
eoꝝ egritudinem incurrit cuiuſqꝫ
infirmitatis. ſed cum vnicuiqꝫ vi
te finis affuerit oīmodis ꝓnoſcēs
⁊ indicans ceteris frībus ſuis atqꝫ
omnibus valedicens ad hoc ipſuꝫ
recubans ſpm̄ letꝰ emiſit.

De ſcīs Syro Iſaia ⁊ Paulo q̄lit̄
viſitauerīt abbatē Anuf. Ca. xxx.

Abbas Syrꝰ aliq̄n ⁊ Iſaias
⁊ Paulꝰ occurrerīt ſibiinuicē
ad ripā fluminis Erāt āt iſti iuſti ſū
me abſtinētie ⁊ docꝰ religionis Hij
ꝓgebāt viſitare ſcm̄ quēdā viꝝ no
mie Anuf. Aberat āt mōſteriū ad
qđ ibāt manſionibꝫ tribꝫ Cū gᵒ vel
lēt trāſire fluuiū nec eēt copia trāſ
meandi aiūt ad ſemetipſos Peta
mus a dn̄o grām ut inueniamꝰ ne
impediatur nobis boni operis iter

Et conuerſi ad abbatem Syrū:
tu aiūt precipue pete a dn̄o. ſcim⁹
audiui te. quia preſtet tibi que pe
tes At ille cohortatus ē eciam ipōs
ſecum genua curuare in oracōne
proſtrauerunt ſe in faciem coraȝ
dn̄o. Et cum expleta oracōne ſur
rexiſſent. ecce vident appelli nauigi
um ad ripam fluminis ad iter qd̓
acturi erant expeditū Hoc aſcen
dentes aduerſū fluminis curſū ita
velociter ferri ceperūt vt intra ho
ram vnā tocius itineris qd̓ acturi
erāt ꝑ triduū conficerent ſpaciuȝ
Cūqȝ applicuiſſent ad terraȝ. pſal
mus ait. Dominus michi oſtendit
virū ad quem ꝓperam⁹ occurren
tem nobis et vniuſcuiuſqȝ noſtrū
ſecreta cordis aperientem. Sed et
paulus ait. Et m̄ dn̄s oſtendit ꝙ
p⁹ triduū eū educat de hoc mūdo.

¶ Qualiter ſupradictus vir Anuf
occurrit illis cū ꝯ patribus.

Cum ergo iter qd̓ ducit ad mo
naſteriū de flumine incedere
cepiſſent ꝓgreſſiqȝ eſſent paululū
occurrit eis ſupradictus vir ad quē
viſitandū ꝑgebant ⁊ ſalutās eos
dixit. Benedictus dominus q̄ vos
michi et nunc in corpore et ante iā
oſtendit in ſpiritu. Et tūc cepit de
vniuſcuiuſqȝ meritis q̄ habebant
ante deum atqȝ actibus memorare
Tum paulus ait. Quoniam ⁊ no
bis dominus oſtendit ꝙ poſt tri
duuȝ te de hoc mundo aſſumat: pe
timus a te vt eciam nobis de tuis
virtutibus et actibus quibus deo
placuiſti ſ enarres nec verearis ia
ctancie notam. Abſceſſurus enim
de hoc mundo ad imitationē poſte
ris geſtoꝝ tuorū memoriam dere
linquis. Tum ille Nichil inq̄t ma
gnū feciſſe me memini. hoc tamen
cuſtodiui ex quo nomen ſaluato
ris nr̄i in ꝑſecucōne confeſſus ſum
ne p⁹ ꝯfeſſionē veritatis mēdaciū
de ore meo ꝓcederet neqȝ poſt amo
rem celeſtiū terreni aliquid ama
rē. Sed nec gracia dn̄i in hijs de
fuit michi Nunq̄d enī me fecit ali
quid egere terreni omnē quem de
ſideraui cibum angelorū michi de
ferens miniſterio Nil eoꝝ occulta
uit dn̄s que geruntur i mundo. Nū
ꝙ defuit cordi meo lux ei⁹ ꝑ quā
ſuſcitatus ſomnū corporis nō req̄
rerem deſideriuȝ ſemꝑ habens vi
dendi eum. Sed et angelū ſuū aſ
ſiſtere michi ſemꝑ fecit edocenteȝ
me de ſingulis quibuſqȝ virtutibus
mūdi. Lux mentis mee nūꝙ extin
cta ē Omne qd̓ pecij a dn̄o: ſine mo
ra ꝯſecutus ſū Oſtendit michi fre
quēt multitudines angelorū aſſi
ſtenciū ſibi Vidi cet⁹ iuſtoꝝ. cōgre
gacōes martirū. mōchoꝝ cōuentus
oīmqȝ ſcōꝝ eoꝝ dūtaxat q̄ꝝ op⁹ n̄
ē aliud n̄ laudare ſp̄ ⁊ bn̄dicē deū i
ſimplicitate cordis et fide Vidi eꝯt
rio ſathanā ⁊ āgelos ei⁹ eternis igni
bus tradi Rurſ⁹ vidi iuſtos eterna
leticia ꝑfrui Cūqȝ hec ⁊ multa alia
hijs ſimilia ꝑ totū triduū narraſſȝ

tradidit ſpiritū Et ꝯtinuo videnti
tibꝰ ipſis ab angelis ſuſcipit̄ aīa
eius atqꝫ ad celos fertur ita vt vo
cē angeloꝝ audirēt eciā ipſi q̄bus
vna cum angelis aīa eius abſce-
dēs deū collaudabat.

De alio Ammone quam a deo
grāꝫ meruerit. Ca. xxxi.

Vidimus aūt in thebaida et
aliū virū nomine Amma
nē patrē triū milium circiter mo
nachoꝝ qui tabennenſi appellant̄
ingentis abſtinencie viros quibꝰ
vſus eſt indui collobijs q̄ſi ſaccis
lineis ⁊ pelle ꝯfecta a collo poſt ter
gū ⁊ latus deſcēdētē ꝯtegi. cucullis
eciā caput operire ⁊ maxime cuꝫ ad
cibū ventū fuerit: eiſqꝫ eciā facieꝫ
velare ne alius aliū parcius cibū
ſumētē deprehendat. Eſt aūt eis
in capiēdo cibū ſūmū ſilenciuꝫ ita
ut ne putet̄ eē in eo loco aliq̄s hoi
num vbi ſedent ad menſas Et om
nis eoꝝ cōuerſacō ita eſt in mul
titudine poſita quaſi eſſent in ſoli-
tudine duꝫ ita latet vniuſcuiuſqꝫ
abſtinēcia ut ab alio deprehēdi n̄
poſſit Sedēt ergo ad mēſam cōti
nētes magis q̄ ſumētes cibum ut
nec defuiſſe menſis nec tamen ven
tri ſatiſfeciſſe videātur. Maioꝛ q̄p
pe eſt continencie virtus abſtine
re que in oculis habentur et in ma
nibus.

Deſcripcio ſimplicitatis beati
Pauli ſimplicis.
Capitulum. xxxij.

Fuit q̄dam inter diſcipulos
Anthonij Paulus noīe cog
nomēto ſimplex. Hic iniciuꝫ ꝯūſa
cōis ſue hmōi habuit. Cum vxorē
ſuā oculis ſuiˢ cū adultero cubātē
vidiſſꝫ nulli q̄cq̄ dicens egreſſus
eſt domū ⁊ meſticia aī tactus i he
remū ſemetipſum dedit Ubi cū an
xius oberrarat ad monaſterium
ꝑuenit Anthonij ibiqꝫ ex ameni
tate loci ⁊ oportunitate conſiliū ca
pit. Cūqꝫ adiſſet Anthoniū ut iteꝛ
ab eo ſalutis inquireret: ille intu
ens hoiem ſimplicis nature eſſe re
ſpondit ei demū eum poſſe ſaluari
ſi hijs que a ſe dicerentur obediꝛꝫ
Tūc ille omnia quecūqꝫ ſibi preci
peret ſe facturū eē ſpopondit Ut er
go ꝓmiſſionē eius ꝓbaꝛꝫ Antho
nius aū fores celle ſtanti dixit. H
inq̄t expecta me orās donec egre-
diar. Et ingreſſus Anthoniꝰ man
ſit intrinſecus ꝑ totā diē ⁊ ꝑ totaꝫ
noctē. Per feneſtram tamē ex oc
culto frequencius reſpiciens vide
bat eum indeſinenter orātē et nuſ
q̄ penitus moueri ſꝫ ſtaē in eſtu di
ei ⁊ rore noctis ⁊ ita eē mādati me
morē ut ne paꝝ q̄dē loco mouet̄.
Egreſſus āt die poſtera Anthoni
us inſtruē eū et docē de ſingulis ce
pit q̄uo ope manuū ſolitudinē ſo-
laret̄ ⁊ digitis q̄dē corpis opꝰ car
nale. cogitacōe vo mētis ⁊ aī intē
cōe oparet̄ q̄ di ſūt Cibūq̄ꝫ i veſpa
eum ſumere precepit. ſed obſer-
uare ne vnq̄ vſqꝫ ad ſaturitateꝫ

venireet et pͤcipue in potu cõfirmãs
nõ minus p aque abũdanciã fan
taſias aïe fieri ꝙ per vinũ calorẽ
corporis increſcẽ et vbi plene eũ q̄
lꝫ ſe in ſingulis agẽ deberet iſtru
xit. i vicino ei hoc eſt in trib; a ſe
milib; cellulã cõſtituit ibiq; eum
exercẽ q̄ didicerat iubet. Ipſe tñ
frequẽcius viſitãs gratulabat̃ et
deprehendẽs eũ in hijs q̄ ſibi tradi
ta fuerãt tota intencione et ſolli
citudine pmanentẽ.

¶ Qualr̃ p̄dictus paulꝰ ex ſim
plicitate aï interogat ſi xp̄us p̄us
fuerit an ꝓpheta et de ſilencio et obe
diencia ipſius.

Quadã aũt die cũ veniſſent ad
ſcm̃ antoniũ frẽs magni q̄dã a pfe
cti viri. accidit eciaꝫ paulũ adeſſe
pariter cũ eis Et cũ ſmo de pfundis
rbus et miſticis haberetur cũq; de
ꝓphetis et de ſaluatore pluꝛia tra
ctarent̃. paulꝰ ex ſimplicitate ani
mi interogat ſi xp̄us prius fuerit
an ꝓphete. Beatꝰ vero antonius
eũ pro eo ꝙ tam abſurde interogaue
rat q̄ſi erubuiſſꝫ blando motu vt
erga ſimpliciores ſolebat. ſilere at
q; abire euꝫ iubet. Ille qr̃ om̄e q̄d
cũq; ab eo dictuꝫ fuiſſꝫ tãꝗ̃ p̄cep
tũ dei ſuare iſtituerat abſcedens
ad cellã ſuam tãꝗ̃ mãdato accep
to ſilenciũ gerẽ inſtituit nec om̄ino
aliq̄d loq̄. Quod cũ cõperiſſꝫ anto
nius mirari cepit vnde hec illi ob
ſuãcia placuiſſꝫ quã a ſe ſciebat
nõ eſſe mandatã. Cũq; iuſſiſſꝫ eũ
loqui et cur ſiluerit idicaret. dixit
ei paulꝰ. Tu pat̃ dixiſti m̄ vt ireꝫ
et ſilerem Et obſtupefactus anto
nius ita ab eo ſmonẽ quẽ ille ne
gligenter ptulerant obſeruatum
omnes inquit nos iſte cõdemnat
Cumq; enim nos de celo nobis non
audiamus loquẽtem ab iſto qua
liſcumq; ſermo qui ex ore noſtro
ceciderit obſeruatur.

¶ Qualr̃ paulus ex iuſſione be
ati antonij p tota diẽ hauriebat a
quã ex puteo et de obediẽcijs abne
gando ſemetipm̄.

Multa tamẽ et beatꝰ antoniꝰ
docere euꝫ de obediencia volẽs p̄ci
pere ei ſolitus erat eciã q̄ racio et
cã nõ poſceret in q̄b; eiꝰ animꝰ er
ga obediẽciaꝫ pbaret̃ Hauriẽ nã
q; aquaꝫ aliq̄n eũ iuſſit ex puteo
et i t̃rã tota die effũdẽ et cõtextas
ſportellas reſoluẽ ac denuo texere
et veſtimẽtũ ſuere atq; iteꝝ rurſꝰ
reſoluẽ et i plurib; hmõi exercicijs
ab eo mẽoratis ibutꝰ vt i nullo pr
ſus eciaꝫ eoꝝ q̄ cõtra racõeꝫ ip̄ari
videbãt̃ diſcẽt ꝯtradicẽ et ita p hec
oia iformatꝰ i breui ad pfectionẽ
venit. Ex cuiꝰ exẽplo docebat bea
tus antoniꝰ ꝙ ſi q̄s velit velocit̃ ad
perfectionẽ venire non ſibi ipſe ſi
eret magiſter nec ꝓprijs volunta
tibus obediret eciaꝫ ſi rectũ videa
tur eẽ q̄d velit. ſed ſcd̄m mãdatũ
ſaluatoris obſeruandũ eẽ vt ante
oia vnuſq̄ſq; abneget ſemetipꝫ ſi
bi a renũciet proprijs voluntatib;

quia ⁊ ipſe ſaluator dixit · Ego ve
ni nō vt faciā voluntatem meam · ſꝫ
eius qui miſit me · Et vtiqꝫ volun
tas xp̄i nō erat ꝯtraria voluntati
p̄ris ſed ne qui venerat obediēciā
docē nō inueniret obediēs ſi ꝓpriā
facēt volūtatē · Quanto ergo ma
gis nos nō iudicabimur inobediē
tes ſi ꝓprias faciamus volūtates ·
Deniqꝫ ſupradictus paulꝰ exēplo
nob̄ ē qui obediētie ⁊ ſimplicitatis
merito i tātū ſpūaliū graꝝ culmē
aſcēdit vt multo plures et potēcio
res ꝑ ipſum dn̄s q̄ꝫ ꝑ ſanctū An
thoniū facēt · Et qm̄ ꝓ affluencia
graꝝ multitudines ad eū ex oībꝰ
terre ꝑtibꝰ cōfluebāt ut curarent̄
ab eo verens btūs Anthonius ne
moleſtia multitudinis fatigaret̄ i
interiorē heremū quo accedi facile
ab aliquo nō poſſet ꝯmanere eū fe
cit vt veniētes magis ipſe ſuſcipe
ret Anthonius · Si quos vero ipē
nō potuiſſet curare hos ad paulū
tāq̄ꝫ ꝓlixiorē ſanitatū graꝫ hn̄tem
mittebat ⁊ ab illo curabant̄ ·

Qualiter Paulus quēdaꝫ ſa
nauit rabiē paciētem ·

Dantaꝫ aūt ſimplicitatis eiꝰ
fuiſſe apud deū fiduciaꝫ tra
dūt vt q̄daꝫ tp̄e cū quidaꝫ rabieꝫ
paciens in modū canis latraret 8
nē qui auſus fuiſſꝫ ad ſe accedere
et ꝑductus fuiſſet ad eum inſiſte
bat oracioni ut demonem qui euꝫ
vrgebat fugaret Et cum mora fi
eret nec celer ſequeretur effectus

quaſi infantū more indignatus di
xiſſe fertur ad dn̄m Vere nō man
ducabo hodie ſi eū nō curaueris ·
Et ꝯtinuo q̄ſi delicioſo dn̄o ſatiſfa
ctū ē ⁊ demon ſtatī curatꝰ ē rabidꝰ ·

De Pyamone ⁊ alijs hērmi eiꝰ
cultoribus · Ca · xxxiij ·

Non autem m̄ videtur dignū
eciam huiꝰ heremi hītatorē
que parthenio mari adiacet et vici
na eſt oppido qd̄ dr̄ dyolcho ſilen
cio preterire in qua vidimꝰ ammi
rabilē preſbiterꝝ noīe Pyamonē
tocius hūilitatis ⁊ benignitatis vi
rū hn̄tem eciam reuelacōnū grām
Deniqꝫ quodaꝫ tp̄e cū domino ſa
crificiū offerret vidit angelum dei
ſtantem iuxta altare ⁊ vniꝰcuiuſ
qꝫ monachoꝝ accedentiū ad altarē
ſcribētē noīa in libro quē tenebat
in manibus quorūdam tamē non
ſcribentem · Cunqꝫ diligent̄ obſer
uaſſꝫ ſenior q̄ eēnt q̄ꝝ noīa nō ſcri
pſiſſet poſtq̄ꝫ ſūt cōpleta miſteria
vnūquēqꝫ eoꝝ ſeorſū vocans per
cūctat̄ quid eis i occulto peccati fu
iſſet admiſſum ⁊ inuenit ex confeſ
ſione vnūquēqꝫ eoruꝫ peccati mor
talis obnoxiuꝫ · Tunc hortat̄ eos
p̄niam agere ⁊ ſemetipſum cū eis
ante dn̄m ꝓſternens die ac nocte
tāq̄ꝫ ipē in eoꝝ pc̄tis eſſꝫ obnoxiꝰ
flebat et tam diu permāſit cū eis
in penitencia et lacrimis donec ite
rum videret eundem angelū ſtātē
⁊ ſcribētē accedētiū noīa ⁊ poſtea
q̄ꝫ omnium ſcripſit tūc eciaꝫ illos

ex noībꝫ euocantē ⁊ ad reconciliā
cōez altaris inuitātē. At vero vbi
hoc ſenioꝛ vidit intellexit eoꝝ ſuſce
ptā eē penitētiā ⁊ ſic eos altari to
ta cū gratulacōe reſtituit.

¶ Qualiť pr̄ Piamō quodam tē
poꝛe a demonibꝫ verberatur.

Hunc eciā q̄dā tp̄e ferebant
a demōibꝫ vberatū ita ut ſta
re ā moueri oīno loco nō poſſꝫ. Et
cū dies adeſſꝫ dn̄ica ⁊ res poſceret
offerri ſacrifitiū iuſſit ſe fratꝝ ma
nibꝫ ad altarē poꝛtari. Vbi cū i ora
cōe iacuiſſꝫ aſtātē ꝯtinuo vidit an
geluꝫ qui aſtare ſolebat altari et
porrigētē ſibi manum atqꝫ eleuātē
ſe de t̄ra et ſtatī doloꝛ ita ab eo di
ſceſſit ut ſolito ſanioꝛ redderet̄.

¶ De alio Johanne ⁊ de piculis q̄
predicta luſtrātes mōaſteia paſ
ſi ſūt. Ca. xxxiiij.

Erat in ipſis locis ⁊ vir ſcūs
ac tocius gracie dono reple
tus Johēs noīe. In quo erat tāta
cōſolacōis grā ut quacūqꝫ meſti
tia quocūqꝫ tedio oppreſſa fuiſſet
aīa paucis eius ſermonibꝫ alacri
tate ⁊ leticia repleret̄. Hꝫ ⁊ ſcīta
tū grā pluuia ei a deo donata ē. In
alijs quoqꝫ q̄ꝑpluri mis egipti lo
cis ſparſim vidimꝰ ſanctos dei v̄
tutes multas et mirabilia facien
tes ⁊ tocius grē dei plenos. Sed
paucos ex multis memoꝛauimus
de oībꝰ vero explicare ſup̄ vires
nr̄as ē. Naꝫ de hijs qui in ſupioꝛe
thebaide ideſt circa ipſaꝫ ſyene ħ

bitare dicūť audiitu ſolo ꝯperimꝰ
q̄ hijs pene oībꝫ quos vidimus
celſiores illi ⁊ magnificēciores ha
beant. Accedere vero ad ipōs pro
itineris piculo nequiuimꝰ q̄ q̄uis
oīa illoꝝ ptiū loca latronibꝫ iace
ſent. illa tn̄ q̄ vltra ciuitatē lyco ſūt
eciā barbaros paciūť ⁊ iō nullus
nob̄ acceſſus ad eos fuit q̄ reueā
nec eos quos ſupiꝰ mēoꝛauimus
abſqꝫ piculo vidimꝰ. Experies
nāqꝫ in hoc itinē piclitati ſumus.
in octauo āt ſicut ſcriptū ē nō obti
nuit nos malū ꝗ nos in oībꝫ pro
tegēte. Deniqꝫ ſemel ꝑ quinqꝫ di
es ac noctes incedētes ꝑ heremuꝫ
ſiti ac laſſitudie piclitati ſumus.

Alioquo qꝫ tp̄e incurrimꝰ locū in
quo ē conuallis q̄dam humoꝛeꝫ ex
ſemetipſa gignēs ſalſū quē ꝯtīuo
caloꝛ ſolis velut hyemalis pruina
in glaciē ita in ſalē ſtringit ⁊ tā q̄
ſudes acutas ex ipſo ſale efficit at
qꝫ ita oīa illa exaſperāť loca vt
nō ſolū nudos pedes ut habebamꝰ
nos ħ ⁊ calciamētis munitos tere
bret ac ſecet. In hijs gꝰ incurrēti mag
no cū piculo euaſimꝰ. Tercio cū
nichilominꝰ ꝑ heremū ꝑgeremus
incurrimꝰ vallē quādā humoꝛem
ex ſemetipſa ferētē. Cuiꝰ ſolū ſa
xū ⁊ fetido ceno repleuit ꝗ ſi re cu
piētes vſqꝫ ad latera infigimur.
Cūqꝫ pene in eadē mergeremur ex
clamātes ad deū voce pſalmi ꝓtu
limꝰ dicētes. Saluū me fac deus
qm̄ intrauerūt aque vſqꝫ ad aīaꝫ

meã. Infixus ſũ in limo ꝓfundi et
non eſt ſubſtãcia. Quartũ ꝑicu
lũ ꝑtulim⁹ in aq̈s q̈buſdã que ex i
vndacõe Nili remãſerãt in q̈bꝫ ꝑ
triduũ ꝯtinuũ afflicti vix euadere
potuim⁹. Quintũ ꝑiculũ nobꝭ fu
it a latronibꝫ cum ſecus mare iter
agerem⁹ ꝑ quindecĩ milia paſſuũ
inſequẽtibꝫ nos ⁊ q̈s ferro ꝑimẽ
nõ poterãt pene exanimes ꝑ fugã
reddiderãt. Sextũ diſcrimẽ fuit
nobis in ipõ flumine Nili in q̊ na
uigãtes pene ſubmerſi ſum⁹.
Septĩo in ſtagno qḋ Maria ap
pellãt vento ſeuiente in inſulã eie
cti ſumus hyeme grauiſſima ſuꝑ
nos ⁊ tempeſtate feruẽte. Erat eñ
tẽpus quo epiphaniorꝫ ſꝑabãtur
dies. Octauũ aũt fuit ꝙ cuz ad
Nitrie monaſteria veniſſem⁹ locũ
quedã incidim⁹ in quo refluentis
Nili aq̃ reſidẽs velut ſtagnũ qḋ-
dã effecerat in quo multe beſtie p̃
cipue chocodrilli plurimi erant. q̃
cũ ad teporẽ ſolis exiſſent reſoluti
circa orã ſtagni iacebãt vt ignorã
tibꝫ nobis mortui viderẽt. Et cum
accederemus ad vidẽdã mirãdã
magnitudinẽ beſtiarum q̈s exani
mes putabam⁹ cõtinuo vt ſonitũ
pedũ ſenſerũt excitati irruere et
inſectari nos vehemẽter ceperũt.
Nos aũt magno cũ clamore et me
tu nomẽ dñi inuocauim⁹. Cui⁹ mi
ſericordia affuit ⁊ beſtie q̃ ꝯtrã nos
inſurrexerũt q̈ſi angelo repellẽte
in ſtagnuz ꝓtinus eiecte ſũt. Nos
aũt curſu citato ad monaſteria fe
ſtinauim⁹: gracias agẽtes deo no
ſtro qui nos de tãtis ꝑiculis libera
uit ⁊ tãta nobis oñdit miracula:
ipſi gloria i ſecula ſeculorꝫ. Amẽ.

Explicit liber primus.

Incipit ꝓlogus in librũ ſecũdũ
de vita ſanctorꝫ patrũ.

Vere mũdũ quis dubi
tet meritis ſtare ſcõrũ
horũ ſcilicet quorꝫ i h⁰
volumine vita ꝑful
get q̃ omnẽ luxurie notã tota mẽ
te fugerũt mũdoqꝫ relicto heremi
vaſte ſecreta rimãtur: ibiqꝫ ꝑ ter
ribiles rupes formidoloſis antris
excubãtes nõ eſuriũt neqꝫ ſiciunt
quia dextera dei ſuſtẽtat et paſcit
eos. Horꝫ meritis ſubleuetis horꝫ
ſupplicacõibus pctõrꝫ veniã mere
aris mi dñe fidoſe.

Beatifico ſiquidẽ et ammiror
laudabile ꝓpoſitũ tuũ ut di
gnũ eſt qm̃ cũ plurimi religioſam
vitã ꝓfeſſi circa vana ⁊ inania p̃
ſentis ſeculi ſtudiũ ſuuz impẽdãt
⁊ iuxta ꝓphe oraculũ lapides ſan
ctuarij diſperſi ſũt in capite oĩmũ
platearũ ex hoc valde gaudeo ꝙ
tu v̈bo edificacõis ⁊ ſancte ſcriptu
re doctrĩa informari deſideras ſan
ctorũqꝫ patrũ ꝯlacões ⁊ inſtituta
ꝑquiris. Igitur vigeſimũ i epiſco
patu agẽs annum deſideranti tibi
ſpũaliũ virorꝫ quos in dei rebꝫ ſpe
ctatos vidi ⁊ audiui vitaſ moralẽ
qꝫ doctrinã p̃ñtis libelli compendio

declarare tēptabo q̄tinus in propoſito pietatis dux tibimetipſi bonorum operum eorum q̄ tecū ſūt a q̄ ptus te erīt doctor efficiaris impitorum. Sz oro te ne ſpernas ſimplicitatem eloquij nec politi a me exigas ſtili venuſtatē. Nec em̄ opis ē diuine doctrine ſophiſtice a eloquētie ſignare ſermones ſz ſuadere mētes hoim in fide a opibus veritatis ſm q ſcriptum ē Aperi os tuū verbo dei Et iterum nō aſpernas verba ſeniorum a ipſi em̄ didicerūt a prībus ſuis Deniqz ſcōrum patriarch· a prophetarum Abrahā ſcz Yſaac a Jacob Moyſi Helie a Johannis Jdeo a precedētibus deſcripta eſt fides a cōuſacio nō tm̄ vt illos glorificarent quos certe dominus glorificauerat a in regno ſuo glorioſus hēbat · ſz vt legētibus poſteris cōferrēt veritatis doctrinā a exempla ſalutis Accipiēs ergo a nobis nō diſerta · ſz forcia vera nō fucata · ſcōs imitarē q̄s legis · pdica q̄s diligis ex hoc ei auditores tui facti amatorēs xpi proficient ad eternam ſaluti· ¶ Explicit plogus·

Incipiūt capitula ſeq̄ntis opis·

Jnter rogatus ſenex a frībus oſtēdit virtutē abſtinēcie · vtilitatē vigiliarum a c̄ · Ca· p̄· ·fo·3r·
De frē q̄ ſepe confitebat̄ ſeni carnis ſe delectacōne temptari Cap· ſecūdum· ·fo·3r·
De hēmita qui pallio ſuo detergēs ſaniē ſepulte mulieis ardorē extīxit libidīs Ca·iij· fo·3r·
De alio q̄ cōtra idē vicium finxit ſibi ex luto figuram mulieris Capitulum·iiij· fo·3r·
Miſtica bti Paſtoris ſnīa q deam̄ iram q̄ dē cordetenus abſcidere libidinem vero laboribus affligere· Cap·v· ·fo·36·
Ubi btūs yſaac fugiēs ordinem preſbiterij indicio aſelli repertus eſt Cap·vi· ·fo·36·
De duobus monachis quos ſenior ortulum eorum deuaſtando pbauit Cap·vij· fo·36·
De ſene languido q̄ vigīs dei ſolacio ſuſtētatus poſt mortē baculo ſup tumulo ſuo plātato ſuſpicōez a ſe rmouit Ca·viij· fo·36·
De mōcho q̄ p ſingulas diei hoās cōtra gulā pugnās vſqz ad nonā victorioſā abſtinēcie coronā adeptus eſt Cap·ix· ·fo·3A·
De duobus ſenibus q̄ p biduū ſpūalit̄ cōferētes carnalē obliti ſūt ſumē cibū Ca·x· fo·3A·
Diſcipulus cuiuſdā ſenis naturali incēdio fatigatus ſpe fructus pcipiēdi noluit ab hac temptacōe liberari Cap·xi· fo·3A·
Subtilis bti Antonij diſputacio de tribus naturalibus motibus Cap·xij· fo·3A·
Ammonicō ne q̄s corpe caſtus mēte pſtituat̄ Ca·xiij· ·fo·38·
Argumētū de abbate Moyſe q quāto acrius a malignis ſpiritibus īpugnmur tāto validius a ſās āgelis defenſamur Ca·xiiij· ·fo·38·

Pꝰt cōn ſtimulū carnis certādo
victoriā obtinuit Ca·xv· ·f·38·
Laboris inſtātia libidīez eē ſupā
dam Ca·xvi· fo·35·
Exēplū alterius nulli pdeſſe niſi
ipē laborauerit Ca·xvij· f·35·
Sēp cogitātes hītare ī nob xp̄m
corpibꝰ nr̄is ſāficēꝰ Ca·18· ·f·39·
Senis p̄monicō ne labo͛ēs tui ſint
ī domo aliēa Ca·xix· ·fo·39·
Mōchꝰ ſit hūilis Ca·xx· f·39·
Mōchꝰ vt aial irracōnale ſe eſti
met Ca·xxi· fo·39·
Arrogāciā verbi cauere debemꝰ
Capitulū·xxij· fo·39·
Mōchꝰ ab īpatoē viſitatꝰ hūilita
tis cā fugit ī egiptū Ca·23· f·39·
Culpā ſibi īputās ſuſpectā hēat
teptacōem Ca·xxiiij· ·fo·40·
Btūs paſtor cā hūilitatis recuſa
uit iudicē Ca·xxv· fo·40·
Peregrīnꝰ aliēis rebꝰ ſe nō im̄i
ſceat Ca·xxvi· fo·40·
Unūquēqz ſm̄ ꝓpriā v͛tutē debē
agere Ca·xxvij· ·fo·41·
A magnis pctīs cōmōiti nō ceſſā
tes qd agāt C·xxviij· ·fo·41·
Btūs arſemꝰ pꝰ q̄ ī v͛tutibꝰ ſeuit
a dō qd receīt Ca·xxix· ·f·41·
Corpis paſſiōez vicēdā C·30· f·41·
Abb̄ꝭ alexādri abbis C·31· ·f·41·
Btūs agathō tm̄ hereticū ſe ab
negauit Ca·xxxij· fo·41·
Mētis cuſtodia p̄ſtācior ē corpis
labore Ca·xxxiij· ·fo·42·
Btūs theodorus q̄ alios exceſſit
Qd ipē ope ſpi Ca·34· ·f·42·
ritali ſe īferior fuit C·37· ·fo·42·
Exprobracō q̄ tpal͛ q̄es etna a
mltis p̄eligit͛ Ca·xxxvi· ·f·42·
Plꝰ eē euadē q̄ ſcīm ꝯ̄pꝯtē C·3A·
Sine ꝯſēſu nullū pollui ·fo·42·
ſordida cogitacōe Ca·35· fo·42·
Btūs iohēs irruētē in ſe leenā vi
ctā adduxit Ca·xxxix· fo·42·
Quo eē necāria xp̄iano Capitu·
xl· ·fo·43·
Religioſo ſpūal͛ viri ſilenciū plꝰ
q̄ ſmo ꝯfert Ca·xli· ·fo·43·
Aliorū errata quō corripiēda Ca
pitulum·xlij· ·fo·43·
Doceri pociꝰ q̄ docē neqz indoctꝰ
q̄s docē p̄ſūat Ca·xliij· ·fo·43·
Laborē ſilēcō vici C·44· ·f·43·
Unuſqz iux̄ vires a ſtudiū opꝰ
imponat ꝛ v͛bū dī predicetur Ca
pitulum·xlv· ·fo·43·
Detrahēciū cōpeſci nolēciū v͛ba
tacētes audiāꝰ Ca·xlvi· f·43·
Abbas iohēs ad inuectōez corpe
placidus et animo tranquillus p
manſit Ca·xlvij· fo·43·
Hūilitas et timor dei ceteras ex
cellunt v͛tutes Ca·xlviij· fo·43·
Indigne hōratꝰ dānat͛ ſz mūdo
deſpectꝰ dō ē acceptꝰ C·49· f·43·
Hūilitatē plꝰ q̄ tps p̄me apud
deū valere Ca·l· fo·43·
Tociꝰ ſpōte ꝗuemur q̄ frēm ꝯtri
ſtemꝰ Ca·li· ·fo·44·
Quō nec cū mrē ſit ꝯmāducand͛·
Capitulū·lij· ·f·44·
Negociū cū ſecularibꝰ ſiduciā cū
muliere cauſam cum puero nō ha

teamꝰ Ca·liij· ·fo·44·
Mōchꝰ noxiaꝝ cogitacionū cāg ꝯputet Ca·liiij· ·f·44·
Peccā ſine piculo eis nō reuelāt q̄ diſcernē neſciūt Ca·lv· ·f·44·
Nō male cogitādo ſ; malꝫ cogitati omibꝰ ꝯſenciendo nos dānari Capitulū·lvi· fo·44·
Quō ſenex ordiez mōſterij ſeqn̄s ꝑmiſit etate maiorē mīori q̄ ꝓus ꝯūſus fuerat Ca·lvij· fo·44·
Neminē poſſe cuſtodire cor ſuū ſi libtatē oris hūeit Ca·58· f·44·
Omni die vel hora poſſe hoīez cōuerti Ca·lix· fo·44·
Nō poſſe hoīez q̄eſcē n̄ cogitꝫ deū eē ſibi pn̄tē ⁊ ꝙ dei ſilitudiez vna die poſſuꝰ ꝑmereri C·lx· fo·44·
Et ſi in bono ꝑficē n̄ poſſūꝰ ſaltē n̄ deficiāꝰ a bono Ca·lxi· f·44·
Et nō ad voluntatē nrām nob q̄ramꝰ mgr̄m Ca·lxij· fo·44·
Vix inueire poſſe viā dn̄i q̄ ſciēt ꝓpriā ſeq̄t volūtatē C·63· ·f·45·
Peregrinū mōchū exēplo debē eē hijs q̄s inueneit expelli āt eū qui aliē vixerit Ca·lxiiij· ·fo·45·
Linguā adminꝰ cuſtodiēdā ⁊ n̄ tm̄ docē ſ; ⁊ facē Ca·lxv· ·fo·45·
Sapiētē eē doctorē n̄ q̄ vb̄ doceat ſ; q̄ exēplis Ca·lxvi· ·fo·45·
Quāuiq; necāria mag̃ eē opa bō q̄ verba Ca·lxvij· ·fo·45·
Hoīez q̄ dē bn̄ loqn̄tē ſ; nō rc̄e viuentē infructuoſe arbori aſſimilari Ca·lxviij· ·fo·45·
Q̄ a pſās viris tēptacōes nō tm̄ q̄ admittēde ſūt vt ꝓbacōes effiicīāt dimicātes Ca·lxix· ·f·45·
Et ſi ceteās v̄tutes obtinē n̄ poſſumꝰ vel erga ꝓximū beniuolēciā hēamus Ca·lxx· fo·45·
Q̄ ſic lucn̄a oleo carēs et igne diſꝑdit ſic aīa negligēs a d̄o deſerta vicijs diſſipat̄ C·71· fo·45·
Vnūquēq; debere ſimpliciē ſui curā agere Ca·lxxij· ·fo·46·
Neminē adherētē deo poſſe ledi n̄ ſpōte ceſſeit vicō Ca·73· ·f·46·
Et dyabolꝰ ſꝑ inueīat nos occupatos alioqn̄ veniēs ſpūſſcūs nos deſeit effugatꝰ Ca·lxxiiij· ·f·46·
Subitātē aīm demōes miūtur inſtruere Ca·lxxv· ·fo·46·
Q̄ mōchꝰ nec debeat detrh̄ē nec detrahētes audire C·76· ·f·46·
Exēplū ꝙ cā tacēdi mali ſilēdū ſit ⁊ a bonis Ca·lxxvij· ·fo·46·
Vbi ſīt orādo aquā ad os puetri aſcēdē fecit C·lxxviij· ·fo·46·
Nō tm̄ monachis ore pſallēdū ſ; ſꝑ corde orādū Ca·lxxix· fo·46·
Diſcipulꝰ mēdacio mgr̄m a ſuo re·aduenaz a ſcandalo liberauit Capi·lxxx· fo·46·
Deus Eulatiū miraculo glorificauit Cap̄·lxxxi· ·fo·47·
Confuſacō bn̄ pyor ac·Capitu·lxxxij· fo·47·
Bt̄ ꝗlit iohēs mōchꝰ exēplo ſuo docuerit parentes eē vicēdos Capitulū·lxxxiij· fo·48·
Similiter·b·theodorꝰ n̄ acq̄eſcēs vidē mrēz ꝗ ſororē hac occaſione pemitꝰ abſtraxit eas a ſeculo Capitulū·lxxxiiij· fo·48·

De ꝯflictu bt̄i pachomij abbatis cōtr̄ demōes Ca·lxxxv· fo·69·
Relacio ec̄ eiuſd̄ pr̄is ad fr̄es q̄ audierit demōes loq̄ntes frequenter Ca·lxxxvi· fo·69·
Viſio ſenis q̄lit̄ de d̄o ꝯferētib⁹ cū gaudebāt āgeli ⁊ vana ferētibus cū delectabant̄ ſpiritus immundi Cap̄·lxxxvij· ·fo·70·
Quō ſcūs arſeni⁹ ad hēmū ſeceſſit vel quātā habueit ꝯpūctōis g̃ciam Ca·lxxxviij· ·fo·70·
De fetida aq̄ cui⁹ ſe putore affixit Ca·lxxxix· fo·70·
Quid r̄ndeerit frī cōpūctōem deſiderāti Ca·xc· fo·70·
De mortuo q̄ bt̄ō machario r̄ndit de tumulo Ca·xci· fo·70·
De racemo q̄ cā caritatis p̄ pluimos trāſmiſſus nouiſſiō ad ipſū qui primus miſerat reuerſus eſt Cap̄·xcij· ·fo·71·
Ubi vidit machari⁹ quō demōes impediant deo pſallentes Capitulū·xciij· ·fo·71·
Quō debeat monach⁹ in cella ꝓpa degere Ca·xciiij· fo·71·
Qd̄ multū comedēs ⁊ a ſaturitate cauēs melioꝛ ſit illo q̄ modicum edēs ſaciat̄ Ca·xcv· ·fo·72·
Similitudo de virulētis aīalibus quātū valeat oracio cum ieiunio Cap̄·xcvi· ·fo·72·
Qd̄ ieiuniū de pctīs aīaꝫ eleuās adit⁹ tēptacōnū includat ⁊ q̄ ſic leo minoribꝫ terrori ē aīalibꝫ ita ꝓprijs cōcupiſcēcijs ꝓbatus monachus Ca·xcvij· ·fo·72·
De frē q̄ tādē ad hortacōeꝫ ſenis aiat⁹ cauſam aperuit ⁊ leui⁹ habuit Ca·xcviij· ·fo·72·
Per q̄s ⁊ p̄ q̄t res aīe paſſio gignetur Cap̄·xcix· ·fo·72·
Neſcire dyabolū ad qd̄ viciū prone moꝛ ſit aīa niſi temptacōm experiēcia Ca·C· fo·72·
De frē ſcādaliſato i ſmōe ſenis q̄ poſtmod̄ reuſus ad ip̄m vim vboꝝ ꝑfcā eiꝰ itellexit Ca·Ci· f·72·
Detrahētē ꝓx̄io ſimilē eſſe colubro Ca·Cij· fo·72·
De duob⁹ frīb⁹ corpulētis q̄ cogitacōibꝫ fatigati didicerūt a ſene de cōuēē mōchi pallorē cū hūilitate et maciē Ca·Ciij· fo·72·
De adoleſcēte q̄ veſtimētis ſe ſpolians tā ꝑfcē ſeculū p̄it̄ depoſuit vt iudicō ſenis i breui for̄ fiēt ſclo ē nūciare volētibꝫ Ca·Ciiij· f·72·
De monacho q̄ euāgeliū vēdidit Ca·Cv· ·fo·73·
De ſn̄ia pauli abbis ⁊ de auſterā ei⁹ abſtinēcia Ca·Cvi· ·fo·73·
De diſcrecōe abbatis agathonis Cap̄·Cvij· ·fo·73·
Diſputacio ſenis de paſſione ire Cap̄·Cviij· ·fo·73·
DEbere nos pctīs ꝓprijs imputare cum ab aliquo moleſtamur· Capitulum·Cix· fo·73·
ST in bono vincamus malum· Capitulū·Cx· fo·73·
DE fratre q̄ eq̄nimiter ſuſtiebat iniurias·Ca·Cxi· fo·73·

DE ſene qui iniuriā̄ti ſe munerā
trāſmittebat Ca·Cxij· fo·23·
COnſiliū abbatis Sypſoi ne mo
nachus ſuis ſe defendat manibus
Capitulum·Cxiij· fo·23·
DE magno heremita ſup quē la
trones irruerūt Ca·Cxiiij· f·23·
INtrogacō frīs p quā re ſalua
ri poſſit·Ca·Cxv· ·f·24·
QUomō abbas Moīses fruſtrē
ſecum litiganti reconciliatus eſt·
Capitulū·Cxvi· ·fo·24·
ABbas Paſtor q̄lit conſuluerit
fratri triſticia laboranti· Capitu
lum·Cxvij· ·fo·24·
QUid abbas Yſidorus rn̄derit de
monibꝫ diuerſis eum modis tēptā
tibus·Ca·Cxviij· f·24·
UBi demones abbati Moyſi ni
chil in eum ſe poſſe profeſſi ſunt·
Capitulū·Cxix· fo·24·
QUomō homo q̄cies ceciderit: to
ciēs rſurgere neceſſe habebit Ca
pitulum·Cxx· fo·24·
REſponſio Achille abbatis int
roganti: cur tediū in cella ſua pa
teretur: Ca·Cxxi· f·24·
MOnacho non eē morādum ext
cellam·Cap·Cxxij· fo·24·
QUe tria cuſtodiendo ſaluet̄ ho
mo·Ca·Cxxiij· ·f·25·
INterrogacō cuiuſdā vtꝝ meliꝰ
ſit remocius: an cū alijs habitare
Capitu·Cxxiiij· ·fo·25·
ABba Zenō in quo egipcios mo
nachos: ſyris grecisqꝫ pretulerit·
Capitulū·Cxxv· ·f·25·
UErba ſenis q̄ ſint ex q̄bꝰ detri
mētū anime generatur·Capitulū
Cxxvi· ·fo·25·
QUāta ſui abiectione ſenex ob
ſequm declinauerit humanuꝫ·Ca
pitulum·Cxxvij· ·f·25·
QD ſicut impoſſibile ē ſine clauo
nauim firmā fieri ita ſine humili
tate monachum poſſe ſaluari·Ca
pituluꝫ·Cxxviij· fo·25·
ITem q̄ omnis labor ſine hūili
tate vanꝰ ē·Ca·Cxxix· fo·25·
UBi ſacerdos ydoloꝝ diſcipuluꝫ
ſancti Macharij cecidit·Capitu·
Cxxx· fo·25·
UBi btūs Anthonius diuina re
uelacōe didicit omnes dyaboli la
queos ſola humilitate euadi a de
Coriario poſtmodum monacho·
Capi·Cxxxi· ·fo·26·
QUō intelligēd ſit illd apl'icū oīa
mūda mūdis Ca·Cxxxij· f·26·
QUid ſit mala horrere Capitu·
Cxxxiij· f·26·
QD hō primū ſuū nūq̄ deſpicit ſi
bn̄ ſeipꝫ itēdit Ca·Cxxxiiij· f·26·
QD detractorē ꝓpriā a alienā ani
mā pdit Ca·Cxxxv· fo·26·
NE qs ſeipſū iuſtificet et aliū cō
denet·Ca·Cxxxvi· fo·26·
SEntēcia Theophili epī optimā
eē viā ſeipſū queqꝫ reprehendere
Cap·Cxxxvij· fo·26·
DE frē peccāte q̄ ad btm̄ Antho
niū fugit Ca·Cxxxviij· ·f·27·
PEccantem quempiam non de
bere obiurgari ſed pocius orare p

eo debere·Ca·Cxxxix· ·fo·57·
De Thimotheo diuinitus tēpta
to q̄ peccātē fratrem expulit Ca
pitu·Cxl· ·fo·57·
Huiuſmodi ſermo auditoris ani
mum ad obediēdum vel impediat
vel cōpellat·Ca·Cxli· ·fo·57·
De ſene qui ſuū camelū alij pre
ſtās ꝓpriā vtilitatē cā aliene ncā
tatis omiſit·Ca·Cxlij· fo·57·
De obſequio bti Agathōis circa
pegrinū·Ca·Cxliij· fo·57·
Exhortacio ſenis ad īfirmū di
ſcipulū·Ca·Cxliiij· fo·57·
De epō qui in facie cognoſcebat
qui iuſti qui eſſent peccatores Ca
pitu·Cxlv· fo·57·
Qꝫ magna ſit res volūtariā ſuſti
nē penuriā·Ca·Clxvi· fo·57·
Peractacio cui⁹dā ſi debitos ſi
bi nummos deberet repetere Capi
tu·Cxlvij· ·fo·58·
Itē alteri⁹ īterogacō de adipiſcē
da hūilitate·Ca·Cxlviij· fo·58·
Ubi ſanctus Macharius reptuꝫ
in deſerto reſuſcitauit mortuum
Ca·Cxlix· fo·58·
Omnia ēē minima ſenioribꝫ de
clarāda·Ca·Cl· fo·58·
In quō maxime gaudeat inimi
cus·Ca·Cli· fo·58·
Qꝫ aīa verbū dei audiens et ſi nō
retineat mūdior ſit ꝙ illa q̄ audiē
negligit·Ca·Clij· fo·58·
Qua cā veiat ad hoīem vel bon⁹
ſpūs ā mal⁹ Ca·Cliij· ·fo·59·
Qꝫ q̄ſqꝫ laborarē debeat q̄uſqꝫ xpm
poſſideat·Capi·Cliiij· ·fo·59
Ubi qdā ſenex diſcipulū ſuū orō
ne ſuſcitauit quē vbo n̄ p̄medita
tus extinxit·Ca·Clv· ·fo·59·
Ammonicio de ꝯtēcōibꝫ vitādis
Ca·Clvi· ·fo·59·
Uſqꝫ ad interrogacōēꝫ eē tacē
dum Ca·Clvij· ·fo·59·
Qꝫ mōch⁹ in oī loco bona valeat
opari·Ca·Clviij· ·fo·59·
Exēplū abbatis Motues et di
ſcipuli ei⁹ ꝙ ſine culpa fore debeat
qui miſſam celebrat·Capitulum·
Clix· fo·59·
Ceteris p̄ſtare virtutibꝫ tam lin
guam cohibere ꝙ ventrem· Capi
tu·Clx· fo·59·
Qꝫ btūs Arſeni⁹ fugit aſpectuꝫ
ſe q̄rētiū·Ca·Clxi· fo·59·
Que ſint p̄ncipalia ſint monacho
obſeruāda·Ca·Clxij· ·fo·60·
Qꝫ oporteat oēm fidelem aīam
et diſcere que neſcit ꝛ docere q̄ no
uit·Ca·Clxiij· ·fo·60·
De ſeptē heremitis q̄ tm̄ in ſab
batis apud ſe conueniebant· Ca
pitu·Clxiiij· ·fo·60·
Unūqueqꝫ ſuoꝝ actuum in orō
ne recordari debere· Capitulum·
Clxv· fo·60·
Qꝫ feruētē mōchū demōes fugiūt
tepidū illudūt·Ca·Clxvi· fo·60·
Ut mortē ſemper ſuſpectam ha
beam⁹·deuꝫ timeam⁹·hūiles ꝛ pa
cifici ſim⁹ Capi·Clxvij· fo·60·
Ut mōach⁹ turp̄e cogitacōēꝫ exti
guat orādo Ca·Clxviij· fo·60·

Ubi baſiliſcus orõe ſã Ammõis crepuit. Ca. Clxix. fo. 60.
De ſorore cuiuſdã monachi mẽtrice cui⁹ ſubitam ↄ̃uſacõem deus approbauit. Ca. Clxx. fo. 61.
Sanctus Anthoni⁹ didimi ceci tatẽ ſolãs docet mẽtis ĩtellectũ eẽ ↄ̃tuitũ ãgeloꝝ Ca. Clxxi. fo. 61.
Amnabilis ſepultura preciosi monachi. Ca. Clxxij. fo. 61.
De greco iuuene q̃ nulla poterãt inſtancia libidinem ſuperare. Capitu. Clxxiij. fo. 61.
Qd hõ frequenť audiẽs verbum dei cor ſuum aperit diuino timori. Ca. Clxxiiij. fo. 62.
Quibus rebus nomẽ ſuũ monachus aut deſtruat aut oſtendat. Capitu. Clxxv. fo. 62.
Ut ſp mõch⁹ vitã ſuã cõſiderãs p̃maꝫ agat Ca. Clxxvi. fo. 62.
Exhortacõ vtilis ne loca mutãdo vagemur ⁊ ſi infirmitas nob̃ aduenerit ne ↄ̃triſtemur. Capitulum Clxxvij. fo. 62.

Incipit liber ſecũd⁹ in v̓ba ſanctoꝝ patꝝ heremitaꝝ.

Qualiť q̃dã ſenex interrogat⁹ a frĩbꝫ oñdit v̓tutẽ abſtinẽtie vtilitatẽ vigiliaꝝ ⁊ q̃liť aĩ mot⁹ rep̃mere debeamus. Ca. p̃.

Quidã ſcõꝝ ſenioꝝ p̃mĩť rogãtibꝫ ſe mõchis de cã abſtinẽcie dixit. Oportet filioli vt odio hẽam⁹ oẽs req̃eꝫ p̃ntis vite ſiue delectacões corporeas ac v̓tris ſuauitateꝫ ⁊ honorẽ ab hoĩbꝫ ñ req̃ram⁹ ⁊ dabit nob̃ dñs ihũs celeſtes honores ⁊ req̃eꝫ ĩ vita etnã gl̾ioſaꝫ qꝫ leticiã cũ ãgelis ſãs. Idẽ ãt ſenior dixit. q̓ natãliť ieſt hoĩ eſurire. oportꝫ ãt ſumẽ cibũ ad ncãtates corpis ſuſtẽtãdas ñ tñ ĩ paſſiõe ſeu ſatietate v̓tris. Naꝫ ⁊ ſomn⁹ natãliť ieſt hoĩ ꝫ nõ ĩ ſacietate ſiue r̃ſolucõe corpis q̃ poſſim⁹ hũiliaẽ paſſiões ã vicia carnis ſacietas ei ſomni mẽtẽ ſenſũqꝫ hoĩs ſtupidũ pigrũqꝫ r̃ddit. Vigilie ãt tã ſenſũ q̃ẽc mẽtẽ nrãꝫ ſubtiliorẽ efficiũt. Itẽ ei ⁊ ſã p̃rẽs dixerũt q̓ vigilie ſcẽ purificãt ⁊ illũĩãt mẽtẽ. ꝫ ecĩ ⁊ iraſci natãliť ieſt hoĩ ꝫ ñ in ↄ̃mocõe paſſiõis ⁊ vt iraſcať ↄ̃ť ſemetipſũ ac vicia ſua ⁊ facile emendaẽ et a ſe abſcidẽ poſſit necnõ ecĩ ſi q̃d p̃uũ ⁊ ↄ̃ť p̃cepta dei videam⁹ alios agẽ oportꝫ nos ↄ̃ť vicia q̃deꝫ eoꝝ iraſci ip̃õs v̓o diligẽť corripe ⁊ icrepaẽ ac monẽ vt emẽdati ſaluẽtur ⁊ ad vitã etnaꝫ p̾ueniant.

De frẽ q̃ ſepe ↄ̃fitebať ſeni cat mis ſe delcãcõe tẽptai Ca. ij.

Frať aliq̃s vehemẽť ĩpugnabať a ſpũ ĩmũdo fornicacionis. Exurgens auteꝫ noctu abijt ad quendaꝫ ſanctũ ⁊ probatum in v̓tutibꝫ ſeniorem ⁊ confeſſus eſt ei quam paciebatur impugnacõneꝫ ab ſpiritu fornicacionis. Hec cum audiſſet ſenior conſolabatur eum docens ſpiritualibus v̓bis de v̓tute pacientie ⁊ dicens ſicut ſcriptũ eſt Viriliť agite ⁊ ↄ̃forteť cor veſtrum

oēs q̄ ſperatis ī dn̄o Reūſus ē fra
ter ad cellulā ſuā et ecce iterū im
pugnacio īſiſtebat ei· Ipē autē ſe
ſtimauit pgē denuo ad ſup̄dictuꝫ
ſeniorē Vidēs autē eū ſenior iterū
docebat eū vt paciēt ⁊ īdefeſſe ſu
ſtineret dicebatqꝫ· Crede fili qm̄
mittꝫ ē dn̄s ihs xp̄s auxiliū de ce
lo ſancto ſuo vt poſſis ſupare paſ
ſionē hanc· Confortatus autē fra
ter monente ſancto ſeniore remea
uit ad cellulam ſuam ⁊ iterū com
pugnacio valde conturbabat cor
eius· Et ſtatim eadē hora noctis
reuerſus eſt ad ſeniorē et depre
cabatur eum vt intencius pro eo
dn̄ꝫ exoraret Dixitqꝫ ei ſenior Ne
ptimeſcas fili neqꝫ reſoluaris ne
qꝫ abſcondas cogitaciones tuas
ita eīm confuſus ſpiritus imūdus
diſcedet a te· Nichil eīm ita allidit
virtutē demonū ꝗ̄ſi quō ſi q̄s ſecreta
īmundarū cogitacionū reuelaue
rit ſc̄is ac bt̄iſſimis patribꝫ· Virili
ter age fili et cōfortet̄ cor tuū et ſu
ſtine dn̄ꝫ· Vbi eīm durior ē pugna
ibi glorioſior erit ⁊ corona Demqꝫ
ſcāis ꝓpheta yſaias dicit· Nūquid
inualida ē manus dn̄i ad ſaluan
dū aūt aggrauata ē auris eiꝰ vt
nō exaudiat· Conſidera ergo fili
cle ꝗ certamē tuū expectat dn̄ꝫ ē
qꝫ ↄtra dyabolū dimicanti parat
eternitatis coronā Ideo monet nos
ſancta ſcriptura dicens quia per
multas tribulaciones oportet nos
introire in regnū dei· Hec autem

audiens frater cōfirmatū eſt cor
eius in dn̄o et pmanſit apud ſeni
orē noluitqꝫ vltra reuerti ad cel
lulā ſuā· De hēmita q̄ pallio
ſuo detgēs ſaniē ſepulte mulieris
ardorē extinxit libidinꝭ· Cap̄·iij·

ERat q̄dam frat̄ in hēmo ſci
chie pmptꝰ ⁊ alacer in opꝰ
dn̄i in ſpūali ↄūſacōne· Huic aūt
inimicus generis hūani dyabolꝰ
miſit cogitaciones vt recordaret̄
cuiuſdam note ſibi mulieris pul
chritudinē ⁊ turbabat̄ ī cogitacōni
bꝫ ſui cordis vehemēt̄ Cōtigit autē
ex diſpēſacōe dn̄i ihū vt aliꝰ q̄dā
frat̄ de egipto veniret ad viſitādū
eū in caritate xp̄i Et dū int̄ ſe loq̄
rēt̄ euenit ſmo vt diceret ille fra
ter de egipto· ꝗ mortua ē mulier
illa Ipa autē erat in cuiꝰ pſona ī
pugnabat̄ frat̄ ille ſup̄dictꝰ Hec
autē cū audiſſꝫ frat̄ ille pꝰ paucos
dies abijt ad locū illū vbi poſitum
erat corpꝰ illiꝰ mulieris defuncte ⁊
apuit noctu ſepulchꝝ eiꝰ et de pal
lio ſuo terſit ſaniē putredinis eiꝰ
Et reūſus eſt ad cellulā ſuā pone
batqꝫ illū fetorē ī ↄſpcū ſuo ⁊ dice
bat cogitacōībꝫ ſuiꝭ Ecce habes de
ſideriū qđ q̄rebas ſacia te ex eo Et
ita ī illo fetore cruciabat ſemetipꝫ
vſqꝫ q̄ ceſſaret ab eo ſordidiſſima
īpugnacio· De alio frē q̄ ↄt̄ idē
viciuꝫ libidīs finxit ſibi ex luto fi
guram mulieris· Cap̄·iiij·

ITē aliꝰ frē erat ī hēmo Hītabat āt
in loco q̄ dicit̄ cellia ⁊ īpugnabāt

eū demones in paſſione fornicatio
nis · Cogitabat aūt apud ſemetip
ſū dicēs ꝙ forſitã oportet me ma
gis in ope manuũ laborarē ut ex
tenuer̄ carnalis ſenſus meꝰ Erat
autē idē frat̄ arte figulus · Exur
gēs fecit in luto ⁊ plaſmauit q̄ſi fi
gurā mulieris ⁊ dixit cogitacōibꝰ
ſuis · Ecce vxor tua · Neceſſarium
eſt ergo ut ſup ꝯſuetudinē addas
in ope manuum tuarū · Et poſt ali
quantos dies iterũ ſimilit̄ fecit ex
luto ⁊ plaſmauit q̄ſi filiam ſibi et
dixit cogitacōibꝫ ſuis Ecce generã
uit vxor tua filiã · Neceſſarium ē
gͦ vt magis magiſq̃ ampliꝰ exer
ceas opa manuum vt poſſis paſcē
re ⁊ vxorē ac filiã tuam · Et ita p̄
nimio laborē macerauit corpꝰ ſuũ
ut n̄ preualēt iã ſupportarē tātū la
borē Tunc dixit cogitacōibꝫ ſuis ·
ꝙ n̄ preuales nimiũ iſtum ſuſtinē
laborē neq̃ mulierē requiras Vidēs
āt deꝰ feruēs ꝓpoſitū mētis eiꝰ p̄ c̄
tamie caſtitatis abſtulit ab eo mo
leſtiā ipugnacōis demonū ⁊ glifica
uit dn̄m ſup magnitudīe grē eiꝰ ·

¶ Miſtica bt̄i paſtoris ſn̄ia ꝙ de
beamꝰ irā q̄dē cordetenꝰ abſcidē · li
bidinē vero laboribꝫ affligere ·

Qvidã frat̄ interro Ca · v ·
gauit btm̄ abbatē Paſtorē
dicēs · q̄d faciā pr̄ ꝙ ipugnat me
paſſio fornicacōis ⁊ rapior i paſ
ſionē furoris Et rn̄dēs ei ſcūs ſen
ior dixit · Jō vtiq̃ dd ꝓpha dicebat
ꝙ leonē q̄dē inficiebã nã ⁊ viſū
frequēt ſuffocabā · Hoc āt ita intel
ligit̄ ꝙ furorē abſcidebā ab aīo
meo · fornicacōnem autem in labo
ribus affligebam ·

¶ Vbi btūs yſaac fugiēs ordinem
p̄ſbiterij indicō aſelli reptus eſt ·

Conſiliū habuerūt Ca · vi ·
inter ſe ſeniores patres et
oēs monachi hitantes in hēmo ſcy
thie ⁊ ꝯſenſerūt vt btūs yſaac pre
ſbiter eis ordinarētur in eccleſia q̄
in ipſa heremo ſita ē vbi conuenit
die ⁊ hora ſtatuta multitudo mōa
chorũ qui in illa heremo ꝯūſantur
Audiens autē ſupradcūs abbas
yſaac huiuſcemodi ꝯſilium : fugit
in egiptū ⁊ abſcondit ſe in quodã
agro inter frutecta / arbitrās ſe in
dignũ eſſe honore p̄ſbiterij · Qui
plurimi āt frēs monachi ſequebā
tur vt ꝯphenderēt eum · Cũ autē
applicuiſſent ad veſperū in eodem
agro ꝓlōgiꝰ ut r̄ficerēt̄ fatigati de
itinere · erāt em̄ noꝫ : dimiſerūt aſel
lum q̄ eis ſūptus portabat in itinē
vt paſceret Cunq̃ āt paſceretur
aſellus puenit i locū vbi ſupdcūs
abbas yſaac latitabat · Cūq̃ illu
xiſſꝫ dies reqrētes mōchi aſellū p
uenerūt ad eundē locū vbi ſeīor ſe
occultauerāt ⁊ āmirātes valde diſ
p̄ſacōez dīnã ꝯphēdētes ligare ⁊
ꝯſtrīgē eū voluerūt ⁊ ita pducē · Ve
nerabilis āt ſenior n̄ pmiſit dicēs
Jã n̄ poſſũ ꝯtr̄ dicere vob̄ ꝙ forſi
tā voluntas dei eſt vt licet idignꝰ
ſuſcipiam ordinē p̄ſbiterij ·

De duobus monachis quos ſe
nior ortulū eorū deuaſtando pro
bauit. Ca. vij.
Erāt duo qdā frēs monachi
ꝑit in cella cōmanentes q̄z
humilitatē ⁊ paciencīā multi eciā
de ſanctis patribus collaudabāt
Audiens hoc quidā ſanct⁹ vir. vo
luit ꝓbare ſi veraꝫ ꝑfectamq̄z hūi
litatem haberēt et venit ad viſitā
dum eos Cūq̄z cū gaudio ſuſcepiſ
ſent eū ⁊ ex more ꝯpleſſent oracō
nes ⁊ pſalmodiā. egreſſus foras
cellulam. vidit ꝑuū ortū vbi ſibi
olera faciebant. Apprehenſoq̄z
baculo cū toto impetu cepit omīa
olera cedēdo confringere ita vt ni
chil omnino remaneret. Videnteſ
aūt ſup̄dicti frēs nichil penitus di
xerūt. ſed nec vultū triſtē aut tur
bulentū habentes rurſus ingreſſi
cellulā veſpertinaſq̄z oraciones
cōplentes adorantes eundeꝫ ſenē
dixerūt. Precipis dn̄e vt eam⁹ et
eū qui remanſit caulē coquentes
guſtem⁹. q̄ȝ iam hora ē vt cibū ſu
mam⁹ Tūc ſenior adorauit eoſ di
cens Grās ago ſaluatori noſtro
xp̄o. q̄ȝ video ſpiritūſanctū requie
ſcere in vobiſ Et ideo hortor ac mo
neo vos frēs kmi vt vſq̄z ī finē cu
ſtodiatis ſancte hūilitatis et paci
encie v̄tutē vt ipa in regno celeſti
vos magnos ac ſublimes in cōſpe
ctu dn̄i faciat apparere.
De ſene languido qui virginiſ
dei ſolacō ſuſtentatus poſt morteꝫ
baculo ſup tumulo ſuo plantato
ſuſpicōnē a ſe r̄mouit. Cap. viij.
Senex quidā erat ī cenobio
iā ꝓbatiſſim⁹ monachus ⁊
incurrit grauiſſimā egritudinē.
Confectuſq̄z nimia et intolerabili
īfirmitate. ꝑ longa tempora labo
rabat in doloribꝫ multis nec inue
nire poterāt frēs qualiť ſuccurre
rēt egritudini eius. qm̄ ea que ne
ceſſaria erāt infirmitati eius non
habebāt in monaſterio Audiens
autē quedā famula dei de afflictio
ne eius dep̄cata eſt patrē mona
ſterij vt ad cellulā ſuā eū tolleꝫ
et miniſtraret ei maxime q̄ȝ facili
us inueniri poſſent in ciuitate que
nec̄aria eius egr̄tudini videbātur.
Precepit g⁰ pr̄ monaſterij vt ꝑ̄ot
tarent eū frēs ad cellulā famule
dei. Ipſa vero cū ōni veneracōe ſu
ſcipiēs ſenē ꝓpť nomē dn̄i miſtra
bat ei et ꝓ mercede retbucōnis eť
ne quā credebat a xp̄o dn̄o ſalua
tore noſtro recipe Cūq̄z t̄bꝫ ⁊ āpli
us annis obſequeretꝰ ⁊ miſtraret
famulo dei. ceperūt homines men
te corrupti ſcd̄m ſcabiem mentis
ſue ſuſpicai q̄ȝ nō ſincerā ſenior
haberet conſcienciam de virgine
que miniſtrabat ei. Audiens au
tē hec ſenior exorabat diuinitatē
criſti domini dicens Tu domine de
us noſter qui ſolus cognoſcis om
nia et vides quoniam multi dolo
res ſunt egritudinis mee et miſe
rie et afflictiones tante īfirmitatiſ

que me ita ꝑ tanta ꝯſumit tpa vt
neceſſariū habeā obſequiū huius
famle tue que michi xpē nomē tuū
miniſtrat: tribue ei dn̄e deus meꝰ
ꝯdignā mercedē in vitā eternam ſi
cut dignatus es xpē tuā bonitatez
ꝑmittere hijs q̄ ꝓpter nomen tuū
egenis ⁊ infirmis ſuum exhibent
miſterium. Cū aūt appropinquaſ
ſet dies trāſitus eius ꝯuenerunt
ad eū q̄ꝑplurimi ſcā ſeniores ⁊ frēs
de mōaſterio ⁊ dixit eis ſenior. Ob
ſecro vos dn̄i patres ⁊ fratres vt
cuz defunctus fuero tollatis bacu
lū meum ⁊ plantetis eū ſuꝑ ſepul
chrū meum. Et cum radices miſe
rit feceritqꝫ fructum tunc ſcietis ꝙ
mūda eſt ꝯſciencia mea a famula
dei que m̄ miſtrabat. Si autez nō
frondverit ſcitote quia nō ſū mun
dus ab ea. Cū ergo vir dei exiſſet
de corpe ſcḋm preceptuz eius ſancti
ſeniores plantauerūt baculū eius
ſuper ſepulchꝝ ipſius et frondwit
accedentiqꝫ tēpore ꝓtulit fructum
⁊ admirati ſunt omnes glorificā
tes deū. Ad tale em̄ miraculum de
vicinis eciā regionibꝫ multi venie
tes magnificabāt grām ſaluatoꝛis
Nām nos ipſaz arbuſculā vidimꝰ
⁊ bn̄dixímꝰ dn̄m q̄ ꝓtegit in oībꝰ
in ſinceritate ⁊ vitate ſibi ſuiētes

¶ De mōcho q̄ ꝑ ſingulas diei ho
ras ꝯtra gulaz pugnans vſqꝫ ad
nonā victorioſam abſtinēcie coro
naz adeptus eſt. Ca. ix.

Referebant nobꝫ ſcā ſeniores
de quodaz frē dicētes. qm̄ quodaz
tpe ita īpugnabāt eū demōes vt
ſtatī hora diei ꝓma tantaz famē et
defectionē corꝑi eiꝰ facerēt vt peni
tus ſuſtinē n̄ poſſz. Verūtn̄ ille di
cebat in corde ſuo ꝙ q̄litcūqꝫ opor
tet me vel vſqꝫ ad tertiaz expecta
re ⁊ tūc cibū ſumē. Cūqꝫ facta fuiſ
ſet hora tercia Itē dicebat cogita
cōnibꝫ ſuis. Eciaz ⁊ nūc violenter
oportet me ſuſtinē vſqꝫ ad horā ſe
xtā. Et cū aduēiſſet hora ſexta in
fundebat panē in aqua dicēs Dū
h̄ panis infunditur: oportet me eē
expectare horā nonaz. Cūqꝫ hora
nona aduēiſſet ſcḋm ꝯſuetudinē cō
plebat oēs orōnes ⁊ pſalmodiaz
ſcḋm regulam ⁊ ponebat panē vt co
medēt Hoc ergo ꝑ plurimos dies ſu
ſtinuit. Quadaz aūt die ſimiliter
ab hora ꝓma vſqꝫ ad horā nonā
fecit. Cūqꝫ hora nona ſediſſet vt
cibū caperet vidit de ſportella vbi
panes id eſt paximacia repoſita
erāt ſurrexiſſe fumū magnum ⁊
egreſſum eē ꝑ feneſtrā cellule eiꝰ
Itaqꝫ ex illo die nec eſurijt nec de
fectio corꝑi eiꝰ fcā eſt ſꝫ magis ita
corroboratū ē in fide ⁊ i abſtinēcia
cor eiꝰ ut eēt nec poſt biduū delecta
ret eū cibū ꝑcipe: ita dei grā auxi
liāte certamini eius. Per paciāz
em̄ ſuā frater extinxit caſtrimar
gie id ē gule ꝯcupiſcēcie paſſionē.

¶ De duobꝫ ſenibꝫ q̄ ꝑ biduū ſpi
ritualiter ꝯferētes carnalez obliti
ſūt ſumere cibū. Ca. x.

Quidam de ſanctis ſenioribꝫ
ſalutacionis cauſa ꝓfectuſ
eſt ad alium ſeniorem heremitā.
Qui cuz omni gaudio ſuſcepit eū
pro cuius eciā aduētu parauit ad
refectionē ſenior lenticule cibum
coctū. Dixerūtqꝫ inter ſe vt prius
ex more ꝯplerent oracōnes ⁊ pſal
modiam et poſtea cibū caperent.
Cū aūt ingreſſi fuiſſent pſallebāt
totūqꝫ pſalterium compleuerunt
Nam et de ſcripturis tanq̄ꝫ legen
tes. duoſ ꝓphetas abſētes recita
uerūt Iāqꝫ dies abierat noxqꝫ ſi
militer recedebat Dū ergo orarēt
⁊ intētē pſallerent. illuxit alia di
es tuncqꝫ primū intellexerunt ꝙ
iam nox tranſiſſꝫ Iterū aūt inter
ſe de verbo dei loquentes ⁊ ſpiritu
ales ſibi ſenſus exponētes factuz
eſt vt circa horam nonā ſalutan
tes ſemuicem ita reuerteret̄ qui
venerat ſenex ad cellulam ſuam
Naz refectōnē cibi qui paratus
fuerat obliti ſunt accipe dū cibuz
ſpiritualem ꝑciperēt Veſpere au
tez facto inuenit ſenior ollā plenā
ſicut parata fuerat ⁊ contriſtatuſ
dixit Heu quomō obliti ſum⁹ ꝑci
pere pulmētū iſtud. ¶ Qualiter
diſcipul⁹ cuiuſdam ſenis incēdio
fatigatus ſpe fructus ꝑcipiendi
noluit ab hac temptatione libera
ri. Cap. xi.

Diſcipul⁹ cuiuſdā ſā ſeioris i
pugnabatur a ſpiritu forni
cacionis. ſed auxiliāte gracia do
mini reſiſtebat viriliter peſſimuſ
⁊ immundis cogitacōnibꝫ cordis
ſui ieiunijſqꝫ ⁊ oracōibꝫ ⁊ ope ma
nuū affligebat ſe vehementer Be
atus autē ſenior vidēs eum ita la
borātē dixit ei. Si vis o fili depre
cor deum vt auferat a te iſtam im
pugnacionē. Ille vero reſpondēſ
dixit ei Video pater quia ⁊ ſi labo
rem ſuſtineo. ſencio tamē fructū
i me ꝓficere bonū. quia ꝑ occaſio
nem impugnacōnis huius et am
plius ieiuno ⁊ amplius in vigilijſ
et oracōnibꝫ volero. Verūptamē
deprecor te vt ores pro me miſeri
cordiaz domini vt det michi virtu
tem quatinus poſſim ſuſtinē ⁊ cer
tare legitime. Tunc ſanctus ſeni
or dixit ei. Ecce nūc cognoui fili.
ꝙ fideliter itelligis hoc ſpirituale
certamen ꝑ pacienciā ad ſalutez
eternam anime tue ꝓficere Ita ei
⁊ ſanct⁹ apoſtolus dicit Certamē
bonuz certaui curſū conſūmaui fi
dem ſeruaui. De reliquo repōſita
eſt michi corona iuſticie. Nō ſolū
autē michi ſed ⁊ omnibꝫ q̄ diligūt
aduentū dn̄i. ¶ Subtilis beati
antonij diſputacio de trib⁹ natura
libꝫ motibus. Cap. xij.

Abbas Antoni⁹ dixit. Eſtio
ꝙ habeat corpus naturalē
motū cōſperſū in ſe qui nolente ai
mo nō opatur. ſꝫ tm̄mōdo ſignifi
catur i corpore quaſi impaſſibiliſ
mot⁹ Eſt autē ⁊ ali⁹ mot⁹ ex eo ꝙ
nutritur ⁊ fouetur corpus cibis ⁊

poꝛibꝫ ⁊ ex qbꝫ calor ſanguis excī
tat ad opand̄ corpꝰ Propt̄ qd̓ dic̄
apl's · Nolite inebꝛari vino i q̄ ē lu
xuria Et rurſū dn̄s i euāgelio mā
dās diſcipulis dic̄ · Uidete ne forte
ḡuētur corda veſtra in crapula ⁊
ebrietate ⁊ curis huiꝰ vite · Eſt et
aliꝰ quidā motus certātibus in cō
uerſacōne ex inſidijs ⁊ inuidia de
monū veniēs Itaqꝫ ſcire conuenit
q̄ tres ſunt corꝑales motꝰ · vnꝰ
quidē naturalis · aliꝰ autē ex ple
nitudine ciboꝝ · tercius vero ex de

Ammonicio Ne q̄s monibꝫ
corpore caſtꝰ mente proſtituatur ·

Dixit abbas Ge Ca · xij ·
rontiꝰ petrēſis · q̄ multi tēp
tati a corꝑalibꝫ delcācōibꝫ cū n̄ ap
propinq̄rēt corpibꝫ mente fornica
ti ſunt ⁊ corꝑalem virginitatē ſer
uātes ſ̄m aīm fornicātur · Bonū
eſt ergo dilectiſſimi facere quod
ſcriptū eſt ōni cuſtodia vnūquēqꝫ
ſeruare cor ſuum ·

Argumētū de beato moyſe ab
bate ꝙ quāto acrius a malignis
ſpiritibꝫ impugnamur tāto vali
dius a ſanctis āgelis defenſamur

Beato abbati Ca · xiij ·
Moyſi qui hītabat in loco
q̄ apellabat̄ petra · quodā tp̄e in
tātū impoſuit duriſſimā impug
nacōem fornicacōnis demon vt n̄
preualeret ſedere in cella ſua · ſ3
abijt ad ſcm̄ abbatē yſidoꝝ ⁊ ītu
lit ei violēciam impugnacōis ſue
Cūqꝫ de ſcripturis ſc̄is abbas yſi
dorus ꝓferēs teſtionia cōſolaret̄
eū ⁊ vt in cellulā reuerteret̄ roga
ret eum · noluit abbas moyſes ꝑ
gere ad cellulā ſuam · Tūc abbas
yſidorus ꝑiter cū abbate moyſe
aſcenderūt ad ſuꝑiora cellule ſue
et dixit ei yſidorus Reſpice ad oc
cidētē ⁊ vide · Cūqꝫ reſpicēt vidit
innumerabilē multitudinē demo
nū vehemēter cū furore ꝑturbari
⁊ q̄ſi ad ꝑliū ꝑꝑatos feſtinātes qꝫ
pugnare · Dixit ei iteꝝ abbas yſi
dorus · Reſpice ad oriētem ⁊ vide
Cūqꝫ reſpiceret vidit innūerabilē
multitudinē ſanctoꝝ āgeloꝝ glori
oſū ac ſplendētem ſuꝑ lumie ſolis
celeſtiū virtutū exercitū · Ait aūt
ei abbas yſidorus · Ecce quos in
occidēte vidiſti · ipſi ſunt qui pug
nāt eciā ſcōs dei · Nā quos ad ori
entē ꝯſpexiſti · ipſi ſūt quos ad ad
iutoriū ſc̄is ſuis mittit dn̄s Cog
noſce ergo q̄ plures ſūt nobiſcū
ſicut dicit heliſeꝰ ꝓpheta · Verū et
⁊ ſc̄us apoſtolꝰ iohēs dicit · q̄ ma
ior eſt qui in nobis eſt ꝙ q̄ in hoc
mūdo · Hijs auditis ꝯfortatus in
dn̄o ſanctꝰ abbas moyſes reuſus
eſt ad cellulā ſuā grās agens et
glorificās dm̄ noſtri iheſu xp̄i bōi
tatis potenciam ·

Qualit̄ quidā frat̄ ꝯtra ſtimu
lū carnis ꝑſeuerāter certando vi
ctoriā meruit obtinē · Ca · xv ·

Frat̄ q̄dā ſtimulabat̄ a for
nicacōe ⁊ erat ſtimulꝰ velut
ignis ardēs in corde die ac nocte ·

Frat̄r aūt decertabat nō tn̄ cōn
deſcendēs vel cōſenciēs cogitacōni
ſue. Poſt multū vero tpˀs diſceſſit
ab eo ſtimulus nīl ꝑualēs ꝓpt̄ pſe
uerātiā frīs et ſtatī lux apparuit
in corde eius.

Exēplū nō deſidia ſʒ laboris in
ſtātia libidinē ſupādā. Ca. xvi.

De cogitacōe fornicacōnis di
xit quidā ſenioꝛ hēmita doꝛ
mens vis ſaluari? Vade labora.
vade affigere. vade quere ⁊ inue
nies. vigila. pulſa ⁊ apꝛietur tibi
Sūt em̄ in ſeculo pancraciarij q̄
cū nimis cedūt⁊ ſtāt⁊ fortes appa
ruerint. coronas accipiūt Aliquo
ciēs aūt ⁊ vnus a duobꝫ cedit et
ꝯfortatus plagis cedētes ſe vincit
Vidiſti quādā ꝟtutē? Per carnis
exercitiū acq̄ſiuit. Et tu ſta ⁊ ꝯfoꝛ
tare ⁊ dn̄s expugnat ꝑ te inimicū.

Itē de alio vicio ydoneū ſatis
exēplū nulli ꝓdeſſe alteriꝰ exēplū
n̄ ipſe laborauerit. Ca. xvij.

Moleſtiam ſuſtinebat q̄dam
frater a ſpū fornicacōnis.
Abijt aūt ad quēdā ꝓbatiſſimum
ſeniorē ⁊ ꝑcabat eū dicēs Pone ti
bi ſollicitudinē bꝰſſime pr̄ ⁊ ora ꝑ
me. q2 grauiter impugnat me paſ
ſio fornicacōnis. Hec cū audiſſet
ſenioꝛ orabat intente die ac nocte
ꝑ eo deꝑcans dn̄m miaꝫ. Itez aūt
veniebat idē frater ⁊ rogabat ſeni
orē ut magis intentius ꝑ eo roga
ret. Similiter aūt cū omni ſolli
citudine btūs ſenioꝛ orabat intēti
us ꝑ eo. Frequēter aūt veniētē ad
ſe monachū videns ſenioꝛ ⁊ deꝑcā
tē ſe ut oraret valde ꝯtriſtatus ā
mirabatur q̄a nō exaudiret dn̄s
oracōes eius Orauit autem dn̄m
dicens. Dn̄e reuela m̄ vnde in hoc
fratre opacio iſta dyaboli q2 deꝑ
catus ſū te ⁊ requiē necdū inuenit
Eadem autez nocte reuelauit ei de
us que circa illū monachuz erat
negligēcie ⁊ ignauie reſolucio ⁊ de
lectacōnes corporeas cordis eius.
Ita aūt oſtēſū eſt ſcō ſeniori. Vi
dit ſedēte illū monachū ⁊ ſpūs foꝛ
nicacōis i diuerſis mulieꝝ formis
ante illum ludētes. ipſūq3 cum eis
delectari. Videbat āt ⁊ angelū dn̄i
aſtantē ⁊ indignātem grauiter cō
tra eundē fratrē. q2 nō ſurgebat
nec ꝓſternebat ſe i oracōnibꝰ ad
deū ſʒ magis delectabat̄ in cogita
cōibꝫ ſuis. Hec āt oſſa ſūt ſcō ſei
ori ꝑ reuelacōez. Cognouit āt q̄a
culpa ⁊ negligēcia illius monachi
erat ut non exaudiretur oracōnes
eius ⁊ tūc dixit ei ſenioꝛ q2 tua cul
pa ē frater q̄ cōdelectaris cogitacō
nibus malis Impoſſibile ē ei diſce
dē a te ſpm̄ fornicacōis immūd alijs
orātibꝫ ⁊ deū ꝑ te deꝑcantibꝫ n̄ ⁊ tu
ipē laborē aſſuā ſi ieiunijs ⁊ oracōi
bꝫ ⁊ vigilijs multis cū gemitu deꝑcās
clemiaꝫ ſuā ⁊ adiutoriū grē ſue ꝑ
beat tibi dn̄s ihūs ut poſſis reſiſtē
malis cogitacōibꝫ ⁊ medici q̄ corꝑibꝫ
hoīꝫ medicamīta ꝯficiūt ⁊ adhibēt
ꝯ̄uis oīa cū ſūma diligētia faciāt

Veri tamē ſi ille q̄ infirmat͛ non
ſe abſtineat a noxijs cibis vel de
alijs q̄ ſolēt ledere infirmātes · nl
proficiet ei cura ⁊ diligēcia ac ſol
licitudo medicoꝝ Simil' eciā ⁊
in aīme languoribꝫ euenit Licet
cū ōni intencōne ⁊ ex toto corde ſā
ptēs qui ſūt medici ſpūales exorā
rent miaꝫ xp̄i dn̄i ſaluatoris no
ſtri ꝓ eis q̄ oracōibꝫ eoꝝ ſe poſtu
lant adiuuari · niſi ⁊ ipſi cū ōni in
tencōe mētis tam in oracōibꝫ q̄ȝ i
ōni ope ſpūali q̄ deo placita ſūt
fecerīt: nō eis ꝓficiēt negligētibꝫ
⁊ reſolutis et de ſalute aīme mini
me cogitātibus oracōes ſcōꝝ Hec
audiēs frat͛ ꝯpunctꝰ eſt corde ⁊ cū
ōni ſollicitudīe ſcḋm doctrinā ſenio
ris ſtatim tā ieiunijs q̄ȝ oracōibꝫ
⁊ vigilijs ſemetipſū affixit ⁊ me
ruit miſericordiā dn̄i ⁊ receſſit ab
eo ſpūs immūde paſſionis

¶ Ammonicio ſenis vt ſemꝑ co
gitātes xp̄m hītare in nob̄ ipſū in
corpibꝫ nr̄is ſāficemꝰ C · xviij ·

Alter ſenex dixit Hec de ne
gligēcia patimur · Nā ſi ꝯſi
derem' q' deꝰ hītat in nobis · non
alienū vas inferremꝰ intra nos ·
Dn̄s em̄ xp̄s habitās in nobis ac
q' cohabitās nobis reſpicit vitā
nr̄ā Dn̄i ⁊ nos portātes eū ⁊ ꝯtem
plātes negligē non debemꝰ · ſ; ſā
ficare noſmetipſos: ſicͭ ⁊ ille ſcūs
eſt · Stemꝰ ſup̄ petrā ⁊ rūpet͛ ma
lignꝰ Nō formides ⁊ nō ꝯmittet
adūſus te · Pſalle cū v͛tute dicēs
Qui ꝯfidūt in dn̄o ſic͛ mōs ſyō: nō
ꝯmouebit͛ qui hītat in iheruſalē ·

¶ De ſene q̄ ānuatī dn̄is ſuis ſol
uēs penſionē ꝑmōuit ne laboēs tui
ſint in domo aliena Ca · xix ·

Dicebāt ſā ſeniores ptēs de
q̄dā mōcho iā ſeniore in ſci
thie heremo ꝯmanēte · q' ſuus q̄
rūdā erat et ꝑ ſingulos ānos de
ſcēdebat de heremo in alexādriā
vbi ꝯmanebāt dn̄i eiꝰ: deferens
eis penſiōeꝫ ſic͛ ſolent ſui facere do
mis ſuis · Sꝫ dn̄i eiꝰ magis reue
rēciā ꝓ timoē dei hn̄tes circa eū ·
honorabant: occurrētes ⁊ ſalutātes
eū petēteſqꝫ eū vt ꝓ eis dn̄m exorā
ret · Ille autē mittebat aquā i pel
uim ⁊ feſtinabat lauare pedes do
minis ſuis cū ōni hūilitate obſeq̄
um eis cupiēs exhibere Ipi vero nō
acq̄eſcebāt vt pedes eoꝝ abluerꝫ
ſ; dicebāt ei · Noli bāſſiē pat͛ ḡua
re aīmas nr̄as At ille rn̄dēs dice
bat Ego ſuꝰ vr̄ ſū · Nā vos dn̄os
meos ōnipotēs deꝰ ꝯſtituit ⁊ grās
ago dn̄o vr̄o · q' dignati eſtis me
ꝑmittē vt ſuiā deo viuo ⁊ vero cre
atori ac dn̄atori celi ⁊ t͛re ⁊ ideo de
tuli vob̄ penſionē ſuitutis mee Do
mini āt eiꝰ cōtēdebant nolētes ac
cipe quā detulerat penſiōeꝫ · Rn̄dēs
aūt mōchꝰ dixit eis Si nolueritis
accipē penſionē meam ita decreui
vt nō reddatur in hēmū · ſ; h in pre
ſenti ꝑmaneo ⁊ ſuio vob̄ Hec au
diētes dn̄i eiꝰ acq̄euerunt ſuſcipe
penſionē ne ꝯtriſtarent͛ · ſ; vt magis

reuerteret ad loca hēmi in cellulā
ſuaz Illud aūt qđ de penſione ſua
eciā nolētibꝫ dabat dn̄is ſuis ſta
tim qđ accipiebāt paupibꝫ eroga
bant· Interrogātes āt eūdē ſenio
rē frēs dixerūt ei· Obſecram⁹ te pr̄
ut dicas nob̄ cur cū tāta intēcōe ꝓ
ſuicio tuo penſionē eciaz nolētibꝫ
⁊ nimis reſiſtentibꝫ tibi dn̄is igeſ
ſiſti· Ad hec rn̄dēs ſenior dixit ei·
Ego frēs iō feſtino ꝓ ſuitio qđ tm̄
q̄ꝫ dn̄is meis debeo penſionē ꝑ ſin
gulos ānos adimplere eis ut quic
qđ iaz cū dn̄i adiutorio in ieiunijs
⁊ oracōibꝫ ſeu in ſcās vigilijs vel i
omni ope ſpūali xp̄o dn̄o adiuuā
te laborauero hoc m̄ in etnā vitaz
⁊ ſalutē aīe mee ꝓficiat ne forſan
ſi penſionē ꝓ ſeruicō meo minime
intulero iā tot⁹ ſpūalis labor me⁹
ad illoꝝ mercedē ꝓficiat qui me ꝑ
miſerūt xp̄o dn̄o ſuire ⁊ ſpiritualj
ter ꝯuerſari·

¶ Qđ monach⁹ an̄ oīa hūilitatez
debeat cuſtodire· Ca·xx·

Dixit abbas Iohēs Thebe⁹
qꝫ debet mōch⁹ an̄ oīa hūili
tatē hr̄e· Hoc ei p̄mū ē ſaluatoris
mādatū dicētis· Bt̄i paupes ſpū
qm̄ ipoꝝ ē regnū celoꝝ·

¶ Sūma exhortacōis bt̄i Paſto
ris qꝫ monachus velut aīal irracō
bile ſemetipſū debeat eſtimare·

Abbas Paſtor di Ca·xxi·
xit qꝫ ſic hō hūilitatē ⁊ timorē
dei ita inceſſabilit̄ reſpirare debet
ſicut flatū quē naibꝫ attrahit vel
emittit Itē dixit qꝫ hūilitas tra ē
in q̄ dn̄s ſacrificiū fieri mandauit
Rurſus ait qꝫ ſi hō ordinē ſuū cu
ſtodiat n̄ ꝯturbabit̄· Exhortans
itē dixit Nō mēciaris temetipm̄· ſꝫ
adhē ei q̄ bn̄ ꝯuſat· Dixit iteꝝ qa
ꝑicē ſe in ꝯſpcū dei ⁊ nō ſeipſuz ex
tollē ⁊ mittē poſt tergū ſuū ꝓpriā
volūtatē ferramēta ſūt qb⁹ aīa
opat̄· Ait itē qꝫ frat̄ īterrogauit ab
batē Alonīū· Quid ē cōtēpt⁹? Et
dixit ſenex Vt ſis īfra aīalia irra
cōnabilia ⁊ ſcias qꝫ illa n̄ ꝯdēnāt̄

¶ Euiſdē ammonicio vt prudēcia
aduene vbi arrogāciaz caueam⁹

Interrogatus ē abbas Ca·xxij·
Paſtor a quodaz frē· Quō debeo
eē in loco in q̄ maneo? Et rn̄dit ei
ſenex· Hēto prudēciā velut adue
na ⁊ vbicūqꝫ fueris ne q̄ras vbū
tuū corā te hr̄ē potēciā ⁊ q̄ſces·

¶ De monacho Cōſtātinopolita
no q̄ viſitatus ab impatore Theo
doſio cā ꝯſuādē hūilitatis fugit in
egiptum· Ca·xxiij·

Referebat āt btūs ſenior Pa
ſtor frībꝫ dicēs: qm̄ fuit q̄
dam nup monach⁹ in Conſtantīo
poli tpibꝫ Theodoſij impatoris hi
tabat autem in puula cella foris
ciuitatem prope praſtio qui voca
tur in ſeptimo vbi ſolent impato
res egreſſi de ciuitate libenter de
gere· Audiens ergo Impator qꝫ
ibi eēt quidaz monachus ſolitari⁹
q̄ nuſq̄ꝫ egrediebat̄ de cella cepit
deambulando pgere ad eū locum·

vbi erat ſupdict⁹ mōch⁹: p̄cepit
qz ſeqntueb; ſe eunuchis vt null⁹
appropinq̄ret ad cellā mōchi illi⁹
Ip̄e āt ſol⁹ ꝑrexit pulſauitqz oſti
um cellule. Surrexit vero mona
ch⁹ ⁊ apuit ei ⁊ nō ꝯgnouit ꝙ eēt
īpator. tuleāt ei ſibi coronā de ca
pite ſuo vt nō cognoſceret̄. Poſt
orōez aūt reſederūt pͬīe. Et interro
gauit eū impator dicens. Quō ſā
prēs degūt ī egipto? Rn̄des mōch⁹
ait. Oēs exorāt deū ꝓ ſalute vr̄a
Aſpiciebat autē impator intente
cellulā ipſaz ⁊ nichil vidit in ea n̄
paucos panes ſiccos in ſporta p̄
dentes. dixitqz ei. Da m̄ bn̄dictōez
abba vt reficiam̄. Statīqz feſti
nauit mōch⁹ ⁊ miſit aquā ⁊ ſalem
et miſit buccellas ⁊ cōederūt pͬīe.
Porrexit ei calicē aq̄ ⁊ bibit. Tūc
theodoſi⁹ īpator dixit ei. Scis q̄s
ſim ego? Et rn̄dens dixit mōchus
Neſcio q̄s ſis dn̄e. Dicit ei Ego ſū
theodoſi⁹ impator ⁊ ob deuocōnez
veni huc. Hoc cū audiſſ; mōchus
ꝓſtrauit ſe an̄ illū. At ille dixit ei
Bn̄ eſtis vos monachi q̄ ſecuri ac
liberi de negocijs ſeculi tranq̄lla ⁊
q̄eta ꝑfruimini vita ⁊ ſolūmō de ſa-
lute aīaꝝ vr̄aꝝ h̄etis ſollicitudīez
quō ad vitaz eternā ⁊ ad celeſtia
regna puēiatis. In veritate eīm
dico tibi. qꝛ certe in regno nat⁹ ſū
et nūc in regno dego ⁊ nūꝙ ſū ſol
licitudine cibū capio. Poſt hec āt
valde hōrifice ſalutauit eū impa
tor ⁊ ita egreſſus ē ab eo. Eade āt

nocte cepit intra ſe cogitare di fa
mul⁹ dicēs. qꝛ nō oportz me iā in
hoc loco eē. Multi eīm nō ſolum de
populo ſ; eciā de palacio ⁊ de ſena
toribꝫ q̄ plurimi exēplū impato
ris ſecuti ad vidēdū me ventuṙi ſūt
et honorē michi tāꝙ ſeruo dei de
ferēdo nō ceſſabunt. Et illi quidē
hec ꝓpt nomē dn̄i facturi ſūt. ego
autē timeo ne forſitā malignus
dyabol⁹ m̄ ſurripiat ⁊ libent eos
ſuſcipiam ⁊ ꝯdelectetur cor meū lau
dibꝫ ⁊ honoribꝫ eoꝝ ⁊ ꝑ hec iaz in
cipiā virtutē hūilitatis ꝑdere ⁊ lau
des atqz hōres hoīm affectaē. Hec
ergo ōnia hō dei ſecū cogitās ead
nocte fugit inde ⁊ ꝑrexit in egiptū
ad ſcōs prēs in heremū. Itaqz ꝯſi
derem⁹ frēs dilētiſſimi cū quāta ſol
licitudine virtutē hūilitatis cuſto
dire famul⁹ dei ſtuduit: vt celeſti
in regno eēnā gloriā ꝓ labore ſcē
vite ſue quā ꝓpt nomē dn̄i exercu
erat pcipe a xp̄o dn̄o mereretur.
¶ Magnū eē ſi hō ꝓpriā ſibi īpu
tās culpaz ſuſpectā ſꝑ h̄eat tēptā
cōnem Ca. xxiiij.

Dixit abbas ātonius abba
ti paſtori. Hoc eſt magnū op⁹ ho
minis vt culpam ſuā ſuꝑ ſeipſuz
vnuſq̄ſqz ponat coraz deo et expe
ctet temptacōez vſqz ad vltimum
vite ſue tēpus.
¶ Qd beatus Paſtor cauſa hū
militatis ad ſuſcipiendum iudi-
cem nulla facti potuit racōne.
Capitulum. xxv.

DE hoc aūt ipō ſcō Paſtore re
ferebāt alij ſcā ſeniores dicē
tes ꝙ quodā tp̄e cū audiſſz iudex
ꝓuincie ſcāz opinionē ſcā Paſto
ris deſiderabat vidē eū · miſitqz nū
ciū dep̄cās ut ſuſcipet eū · Btūs āt
Paſtor ꝯtriſtatus ē valde cogitās
apd̄ ſemetipſū ꝙ ſi cepeṙīt pſone
nobiles venire ad ſalutādum ⁊ hō
norandū me maīfeſtū eſt ꝙ ⁊ alij
multi populares hoīes frequenta
būt me ⁊ necē eſt vt p hec ꝑturbeṫ
ſecreta vite mee ꝯſuacio et hūilita
tis grām quaz cū tāto labore auxi
liāte dn̄o a iuuentute mea ſtudui
cuſtodire · forſitan ſurripiēte mali
gno dyabolo pdaz et vane glorie
laqueos incurrā · Hec ergo apud
ſemetipſū cogitās deſiniuit q̄tin⁹
excuſaret magis et nō ſuſcipet iu
dicē · Cōtriſtatus āt iudex ꝙ non
ſe ſuſcepiſſet ait ad offitiū ſuū · q̄a
nō merui videre hoīez dei ꝑctīs me
is iputo · Verūtn̄ nimis deſiderās
p quamcūqz occaſionē videre ſcm̄
viꝝ excogitauit huiuſcemodi cāz
que occaſionē ei p̄bēt vidēdi eum
Cōprehēdēs em̄ filium ſororis btī
Paſtoris miſit in carcerez vt per
iſtaz occaſionē ā ſuſcipet iudicez
aut certe ad carcerē ipē veiret ad
rogandū iudicē · Dixitqz ad offi
ciū ſuū · Vt nō ꝯtriſteṫ ſenior ſcūs
mandate ei Si voluerit ad me ve
nire necē eſt ut ſtacī educam⁹ eū
de carcere · Talis ē em̄ cā eius q̄ n̄
poſſit impune trāſire · Audiēs āt
hec mater iuuenis id eſt ſoror ſan
cti Paſtoris abijt in heremuz vbi
ſcūs frater eius erat ſtabatqz ad
oſtiū cellule eius cū multo fletu ⁊
vlulatu rogās eū ut deſcēderet ad
iudicē ⁊ rogaret p filio ſuo · Btūs
autē Paſtor nō ſolū nichil ad eā
dixit · ſʒ nec oſtium aperuit ut īgre
deretur ad eum Tūc illa cepit ma
ledicere ei ac dicere · Duriſſime ac
impijſſiē ac ferrea viſcera gerēs
quomō te tātus dolor fletus mei n̄
flectit ad miaz · qm̄ ipſū vnicū filiū
habeo quē in mortis piculo cōſtitu
tū video Tunc ſenior mandauit ei
p frēz q̄ ſibi miſtrabat dicēs · Va
de dic ei · Paſtor filios n̄ genuit iō
nō dolet · Hec autē audiens iudex
dixit aīcis ſuis Scribite ad eū vt
eplāz p̄ceatoriā faciat ad me q̄tin⁹
poſſim eum dimittē · Tūc iā ꝯplu
rimis ſuadētib⁹ ſcūs ſenior ſcripſit
ad iudicē dicēs Iubeat nobilitas
tua diligēt̄ reqrē cām illi⁹ et ſi qd̄
dignū morte admiſit moriat̄ qua
tin⁹ i hᵒ p̄nti ſeculo exoluat crimē
pcti ſui vt euadat eťne ac ꝑpetue
gehēne penas · Si aūt nl̄ dignū
morte ꝯmiſit qd̄ iuſtum videť legi
ita de eo iube diſponere ·

¶ Vt peregrinus quietem dili
gēs nullis ſe rebus alienis immi
ſceat ·

Capitulum · xxvi ·

DIcebat beate memorie ab
bas Arſenius · Peregrin⁹
monachus in aliena prouincia

habitās nullis rebꝫ ſe mediū faci
at ⁊ ſemꝑ quietus erit·

¶ Sētēcia bī Arſenij vniuquē
qꝫ ſcḋm ꝓpriā virtutē debeat agere

Interrogabat Ca·xxvij·
abbas marcus abbatē Arſeniuꝫ
dicēs· Bonū eſt nō hr̄e i cella ali
quā ꝯſolacōez· Vidi eñ quēdam
frēz hn̄tez parꝝ olerꝝ in cella ſua ⁊
eradicabat ea Et dixit abbas Ar
ſeni⁹ Bonū qḋē eſt ꝫ ſcḋm exercici
um hoīs vniuſcuiuſqꝫ agēdū eſt·
Etem ſi nō habueit v̄tutē huiuſce
modi tolerāe iterꝝ plātatur ⁹ē ea·

¶ Cōmonitoriū de mōcho fure
qḋ agēduꝫ ſit de hijs q̄ in magnis
delinquūt ⁊ ſepe ꝯmoniti nō ceſ-
ſant Capi·xxviij

Narrauit abbas daniel· qꝛ
qn̄ erat in ſcythi abbas Arſeni⁹
erat ibi mōch⁹ rapiēs ea q̄ hēbāt
ſenes Abbas āt Arſeni⁹ volens
eū lucrari ⁊ qetē ſenibꝫ ꝑſtare· tu
lit eū in cellā ſuaꝫ ⁊ dixit ei· Quic
qḋ vis ego tibi dabo ·tm̄ nō rapi
as Et dedit ei aurū ⁊ nūmos ⁊ re
ſcellas ⁊ ōne qḋ i reſpōſo ſuo hē
bat dedit ei· Ille āt iterꝝ rapiebat
Senes vō vidētes qꝛ nō acqeuit
expulerūt eū dicētes Quia ſi inueī
tur frat̄ hn̄s de infirmitate corpis
aliqḋ: oportꝫ ſuſtinē eū· ſi āt fura
tur ⁊ āmonit⁹ nō acqeſcit: expelli
te eū· qm̄ aīe ſue detrimētū facit
⁊ ōnes in eo loco hītātes ꝯturbat

¶ Btūs Arſeni⁹ pt⁹ q̄ȝ in v̄tutibꝫ
ſenuit· rogauit deū pn̄cipia bene
viuendi· Capitulū·xxix·

Aſtiterūt aliqn̄ abbati Ar
ſenio demōes in cella ſedēti
⁊ tribulabāt eū· Superuenerūt āt
⁊ frēs q̄ ei miſtrāe ſoliti erāt ⁊ ſtā
tes iux̄ cellā audiebāt eū clamā
tē ad dn̄m ⁊ dicētē· Dn̄e nō me de
relinq̄s qꝛ nl̄ boni feci corā te· ꝫ ꝑ
ſta m̄ ſcḋm benignitatē tuā ſaltem
mō hr̄e pn̄cipia bn̄ viuēdi· Dice-
cebāt aūt de eo· qꝛ nēo potuerit cō
ꝓhendere modū ꝯuſacōis eius·

¶ Adhortatio ipi⁹ vt totis viribꝫ
aīa deuincat corpis paſſionem·

Fuat interro Capi·xxx·
Rogauit abbatē Arſeniū vt au
diret ab eo ſermonez· Dixit āt ei ſe
nex Quātācūqꝫ tibi v̄tus ē: conaē
vt interi⁹ op⁹ tuū ſcḋm deū ſit ⁊ vin
cat exterioris hoīs paſſiōes· Ait
iterꝝ Si q̄rim⁹ deū apparebit nobꝭ
⁊ ſi tenem⁹ eū manebit apḋ nos·

¶ De obediēcia Alexādri abbis·

Beate mēorie Capi·xxxi·
abbas Arſeni⁹ idē dixit ali
qn̄ abbati Alexādro· Qn̄ expen-
deris palmulas tuas tūc veni ⁊ gu
ſtem⁹· Si autē aliqui pegrini ſu
puenerint comede cū eis Alexāder
autē lenius et modeſte opabatur
Et cū facta fuiſſet hora māducan
di ſuperat ei adhuc de palmulis
ſuis· Volēs āt cuſtodire ſmōes
ſenis: ſuſtinuit donec explicaret
palmas Abbas āt Arſeni⁹ cū vi
derꝫ qꝛ tardabat guſtauit exiſti
mās qꝛ forte pegrini ei ſupuenerīt

ꝛ cū ipſis guſtauerit· Abbas aūt Alexād̄er poſteaq̄ꝫ explicauit reſ pere perexit ad abbatē Arſeniū et dicit ei abbas Arſeni⁹ Peregrīos aliq̄s habuiſti? Et dixit Nō· Cui ille· Quare inq̄t nō veniſti? Rn̄dit Quia dixiſti m̄ qn̄ defecerint pal-me tūc veni· Ego aūt ꝓꝑ̄ ſmonē tuū in aīo nō veni· q̄ꝛ mō adhuc cō pleui op⁹ Et ammiratus ē ſenex ſcrupuloſitatē ob̄ dictā eī⁹ Et di xit ei· Cicius diſiungē ab ope tuo vtꝫ miniſteriū pſallēdi facias et aquā tibi implē occurras· alioq̄n cicius debilitabit̄ corpus tuū·

¶ De beato Agathone q̄ cetera q̄ de obiecta ſibi vicia paciēter audi uit· hereticū vero ſe eē penitus ab negauit·

Capitulum· xxxij·

Dixit eciā de magnis p̄rībꝫ q̄ dā ſenior noīe Agathō noīa tiſſim⁹ in v̄tute hūilitatis et paciē Quodā aūt tpe perexerīt ad viſitā dū eū frēs Audientes eīn de eo q̄ꝛ magnam humilitatem haberet· Volētes ꝓbaē ſi vere humilitatis paciēaꝫ poſſideret; dixerīt ei Multi ſcādalizāt̄ in te pr̄ q̄ꝛ nimis vicio ſupbie tenearis ꝛ iō alios deſpici as ꝛ ꝓ nichilo eos habeas ſꝫ ꝛ detrē ctōes ad ūſus eos loqui nō ceſſes Affirmāt etiā q̄ꝫ plurimi q̄ꝛ ideo hec agas q̄ꝛ fornicacōis vicio tenea ris ꝛ ne ſolus videaris errare id-circo alijs nō ceſſes detrahere Ad hec ſenior rn̄dēs ait· Hec oīa q̄ di xiſtis vicia in me eē cognoſco nec poſſum negare tātas iniquitates meas· Procidenſq̄ꝫ pronus in ter rā adorabat eoſdem frēs dicens· Depcor vos frēs ut intētius ꝓ me miſero ꝛ multis pctis obnoxio cri ſtū dn̄m exorare nō ceſſetis ut in dulgētiam tribuat iniq̄tatibꝫ me is multis ac malis· Ad hec ſupra dicti frēs ad ↄ̄ tes dixerīt ei· Nō te lateat etiā hoc· q̄ꝛ hēticum te eē q̄ꝫ plurimi affirmare volūt· Hoc aūt audiſſꝫ ſenior dixit eis· Licet mul tis alijs pctis obnoxius ſim· tn̄ he reticus penitus n̄ ſū· Abſit hoc ab aīa mea· Tūc oēs frēs q̄ ad eū ve nerāt ꝓſtrāuerūt ſe in trā ad pe-des ei⁹ obſecrātes eū et dicētes· P̄ camur te abba vt dicas nob̄ cur tāta vicia nob̄ dicētibꝫ et pctā de te in nullo ↄmotus es· de v̄bo aūt hētici valde te cōmouiſti ꝛ abhoīa tus es nec ferre potuiſti auditum Dicit eis ſenior· Illas priores cul pas atꝫ pctā ꝓpē hūilitatē ſuſtinui vt me pctōrem eē crederetis Noui m⁹ ei ſi cuſtodiat̄ hūilitatis v̄tus magna ē ſal⁹ aīe Nā dn̄s ꝛ ſalua tor nr̄ ihs xp̄s cū ei iudei multas ↄtumelias ꝛ ↄuicia irrogaſſent pa ciēt̄ cūcta tolerauit ut nob̄ exem pla p̄beret hūilitatis· Immiſſi āt falſi teſtes multa aduerſus eum falſa dixerūt et vſq̄ꝫ ad mortē cru cis paciēt̄ cūcta ſuſtinuit Ita ei ꝛ ap̄lus petr⁹ p̄dicat dicēs xp̄s paſ ſ⁹ ē ꝓ nob̄ relinquēs nob̄ exēplū

vt ſeq̄mur veſtigia ei⁹ Opꝫ igit̄
vt paciēter cūcta adūſa cū hūili-
tate ſuſtineam⁹ Nā ſmonē q̄ me
hētícū dixiſtis nō potui ſuſtinē et
valde abhoīnatus ſū· qꝛ hereſꝫ ſe
pacio a d̄o ē Hereticꝰ em̄ ſepat̄ a
deo viuo ⁊ vero ⁊ ꝯiungit̄ dyabolo
⁊ āgelis ei⁹· Alienatus em̄ a xp̄o
iā nō hꝫ deū quē exoret ꝑ pcās ſu
is qꝛ ex ōni pte perijt Si āt ꝯuer
ſus fueit ad verā ⁊ catholicaꝫ ſcē
ecāe fidē ſuſcipit̄ a bono ⁊ pio ſal
uatore nr̄o ihū xp̄o ⁊ recōiungit̄
d̄o v̄o creatori ac ſaluatoi nr̄o cri
ſto q̄ ē in prē fili⁹ ſp cū ſpūſcō Ipi
gloria in ſecula ſeculoꝝ amē· Illi
autem audientes āmirati ſūt di-
ſcrecionem eius ⁊ edificati diſceſ
ſerunt·

¶ Sētēcia eiuſdē pſtāciorē eē cu
ſtodiaꝫ mētis labore corporis·
Interrogat⁹ ē idē Ca·xxxiij·
abbas Agathō Quid ē mai⁹ la-
bor corpis ā cuſtodia interioris ho
mīs? Dixit abbas· Hō ſimilis ē
arbori· Corpalis igr̄ labor velut
folia arboris· cuſtodia āt interio
ris hois fructus eſt· Qm̄ g° ſm qꝫ
ſcriptū ē omīs arbor nō faciēs fru
ctū bonū excidet̄ ⁊ in ignē mittet̄·
oportꝫ ꝯpē fructū nr̄m ōnē in nob̄
ſollicitudinē eē: hoc ē mētis cuſto
diā Op⁹ tñ hēm⁹ eciā tegmīe et or
natu folioꝝ q̄ ſunt corpalis labor·
Erat āt abbas Agathon ſapiēs
ad intelligēdū et impiger ad la-
borādū et ſuffiiciēs in ōmbꝫ: inten
tus et̄ aſſidue ad laborē manuuꝫ
pcus in cibo atqꝫ in veſtimento·

¶ Quibꝫ v̄tutibꝫ btūs Theodo-
rus ceteris eminēcior fuit·
Dicebāt de btō Ca·xxxiiij·
Theodoro abbate cui pno-
mē firme· qꝛ hec capitl̄a habue
rit ſup̄ multos· ideſt nl̄ poſſidendi
abſtinendi homines fugiendi·

¶ Meſta eiuſdē collocucio cū bea
to abbate iohē qꝫ in ſpirituali ope
ſe ip̄o inferior fuit Ca·xxxv·
Venit aliqn̄ mēorat⁹ abbas
Theodor⁹ ad abbatē Iohā
nē q̄ erat eunuch⁹ ex natiuitate·
Et cū loq̄rētur dixit abbas Theo
dorus Qñ eram⁹ in ſcychi op⁹ aīe
me erat op⁹ nr̄m· Opus autē ma
nuū tāq̄ȝ in trāſitu hēbam⁹ Nūc
aūt fcm̄ eſt op⁹ anime velut cum
in trāſitu factum eſt opus·

¶ Exprobrācō ipſi⁹ qꝫ multi tēpa
lē paci⁹ q̄etē eligunt q̄ȝ eternā·
Memorat⁹ ab Ca·xxxvi·
bas Theodorus dixit Mul
ti elegerunt in hoc ſeculo tēpalez
quietem anteq̄ȝ eis dom⁹ req̄em
preſtet·

¶ Idem pater dixit Non taꝫ mi
randum ſi ſeculum quis repetat
q̄ȝ ſi euadat· Ca·xxxvij·
Ad eundem abbatem Theo-
dorum venit aliquando qui
dam patrum et dixit ei· Ecce qui
dam frater reuerſus eſt ad ſecu
lū Et dixit ei abbas Theodor⁹·
In hoc nō āmireris ſꝫ ſi audieris

qꝛ ꝓualuit quis effugere de ore ini
mici hoc admirare·

¶ Diffinitiua ſenis nō pollui hoī
nē ſordida cogitacōe ſi ñ ꝯſenſerit·

Frat aliqͣs Ca·xxx viij·
interrogauit aliqͣs patrū Si
polluit hō qn̄ res ſordidas cogitat
Et cū de hoc inquiſicio fieret apud
eos· alij dicebāt eē pollutū· alij di
cebāt nō: qꝛ ſi polluit ñ poſſumus
ſaluari nos q̄ ſumꝰ ydiote· ſꝫ hoc
ptinet ad ſalutē ſi ea q̄ cogitamꝰ
corꝑalit ñ fecerimꝰ· Ille aūt frat q̄
interrogauerat ñ ſibi ſufficere iudi
cās varia patꝝ rñſionē abijt ad
ſenē ꝓbaciorē ⁊ interrogauit eū de
hoc· Et rn̄dit ei ſenex· Secdꝫ mē
ſurā vniuſcuiuſqꝫ reqͥrit ab eo· Ro
gauit gͦ frat ille ſenē dicēs Peto
ꝑ xp̄e dn̄m abſolue m̄ v̄buꝫ hoc· Et
dixit ei ſenex· Ecce forte iacet hic
vas aliqͩ deſiderabile Et dicit ſe
nex· Intrauerūt duo frēs ex qbꝰ
vnꝰ hñs mēſuras magnas exerci
tate vite· alt vo ꝑuas· Si gͦ cogita
cio illiꝰ ꝑfecti mota fuerit ad aſpe
ctū vaſis illius et dixerit intra ſe
volebā hr̄e vas illud ⁊ nō ꝑmanſe
rit in hoc· ſꝫ cito abſciderit hmōi ap
petitū: nō eſt pollutꝰ Si vero ille
qui necdū ad menſuras maiores
attigit concupierit vas illud ⁊ exer
citatꝰ fuerit cū cogitacōe ſua deſi
derio ꝯpellente ⁊ tamē nō tulerit il
lud: nō eſt inquinatus·

¶ De beato Johāne qui ꝓcepto
magiſtri irruētem in ſe leenā vin
ctam adduxit· Ca·xxxix·

Sancti ſeniores dicebant de
diſcipulo abbatiſ pauli noī
ne Johāne qꝛ magnā hr̄et humili
tatē ⁊ virtutē obediēcie vt eciā diffici
les cās impanti abbati ī nullo pe
nitus ꝯtradiceret· ſꝫ nec leuit in ali
qͦ murmuraret· Cū autē neceſſari
us eēt in mōaſterij vtēſilibꝫ fimꝰ
bouum: miſit eū abbas ſuus in pxi
mo viā vt reqͥreret ibi fimū bouum
et cū celeritate afferret ad mōaſte
riū· Erat aūt in loco illo mala be
ſtia leena· Statī gͦ egreſſus ſupͣ
dictus diſcipulus eiꝰ Johēs ibat
ſcđm ꝓceptū abbatis Cūqꝫ pgeret
dixit abbati ſuo Dñe pr̄ audiui qͦꝫ
plurimos dicētes qꝛ ī illo loco ma
la beſtia leena ſit· Tunc ſenior qͥ
iocularit dixit ei· Si venerit ſup
te: tene ⁊ alliga eā adducesqꝫ ⁊ eā
Cūqꝫ ꝑueiſſꝫ ad locū iā veſpē: ſta
tī egreſſa leena irruit ſup eū· Ille
aūt ꝯphēdēs tenere eā voluit· Illa
aūt excuciēs ſe de mānibꝫ eius aufu
git· Seqͣbat vero ille dicēs qꝛ ab
bas meus ꝓcepit vt alligatā ꝑdu
cā te ad eū· Cōtinuo ſtetit beſtia·
Et tenēs eā reuertebat ad mona
ſteriū· Dū aūt retardaret in itinē
abbas eiꝰ nimis ſollicitꝰ ꝓ eo tri
ſtabat grauit· Et ecce ſubito ſupͣ
uenit diſcipulus eiꝰ tenēs ligatā le
enā· Quā cū vidiſſꝫ ſenior admira
tus valde grās agebat ſaluatori
nr̄o deo· Dixitqꝫ diſcipulus eius
Ecce dñe ſicut ꝓcepiſti m̄ adduxi

ligatā leenā. Volens āt ſenioꝛ hu
miliare ſenſū eius ne extollēt ſe ī
cogitacōibꝫ ſuis diſcipulus eiꝰ ait
illi. Sicut tu inſenſatus es. ita ec̄
⁊ iſtā inſenſatā beſtiā adduxiſti.
Solue ergo ⁊ dimitte eam vt per
gat ad locum ſuum.

¶ Duo neceſſaria xp̄iano vt a di
uinis ſcripturis obediat ⁊ catholi
cis pr̄ibus ꝯſenciat. Ca. xl.

Dicebāt ſenes q̄ iſta q̄rit de
us a xp̄ianis ut obediat q̄s
diuīs ſcripturis. q̄m inde accipiet
loquēdoꝝ ⁊ agēdoꝝ formā ⁊ ut cō
ſenciat ꝓpoſitis ⁊ orthodoxiſ pr̄ibꝫ

Religioſo hoī plus edificacōis
ꝯferri ſp̄ualꝭ viri ſilencū q̄ ſmoē

Uenit aliq̄n ſan Ca. xli.
cte memorie Theophilꝰ Ar
chieps Alexandrinꝰ in ſcythi. Cō
gregati aūt fr̄es dixerūt ad abba
tem Pambo. Dic vnū ſmonē pa
tri vt edificet aīmus eiꝰ ī hoc loco
Et r̄ndit ſenex. Si in taciturnitate
mea nō edificatur neq̄ in ſmone
meo edificabitur.

¶ Quā moderate publica alioruꝫ
etiam corripe debeamꝰ. Ca. xlij.

Frater aliqꝰ interrogauit ſe
nē dicēs. Si ſito cū alijs
fr̄ibꝫ ⁊ video aliquā rē incōuenien
tē vis ut loquar? Et dixit ei ſenex
Si ſūt aliq̄ maiores te ā tetanei
tace magis ⁊ requiē hēbis. In hꝰ
emī q̄ te minorē facies et ſecuꝝ te
reddes. Dic ei frat. q̄d gͦ facio pr̄
turbat em̄ me ſp̄us. Dic ei ſenex

Si laborās ꝯmonefacito ſemel tm̄
hūilit. Si aūt n̄ obediūt tibi dereli
que laborē tuū in ꝯſpectu dei ⁊ ipē
te ꝯſolabit. Hoc ei eſt vt xpiciat ſe
cultor dei corā deo ⁊ relinq̄t ipſi vo
lūtates ſuas. Attēde āt tibi vt ſm
deū ſit ſollicitudo tua. Et tn̄ q̄uo vi
deo bonū ē tacē. Hūilitas ei ē taci
turnitas. Si acquiſieris taciturnita
tē n̄ hēas apd̓ temetipm q̄i aliquā
vtutem etiā ſi obtinueris. ſꝫ dic q̄
indignus ſum loqui.

¶ Ut ſtudeamꝰ doceri pociꝰ q̄ do
cere ⁊ ne quis docere preſumat in
doctus. Ca. xliij.

Quidā ſenex dixit Volo ma
gis doceri q̄ docē. Itē dixit. n̄
doceas an̄ tps. alioquin oī tpe vi
te tue minoraberis intellectu.

¶ Omnē laborē ſilencio vinci.

Dixit abbas Pa Ca. xliiij.
ſtor. Oīs labor quicūq̄ vene
rit tibi ex taciturnitate quidem ſu
peratur.

¶ Ut ſingulis iuxta vires ſuas ac
q̄ ſtudiū et opꝰ īponat ⁊ vbū dn̄i
predicetur. Capitulum. xlv.

Abbas Abrahā venit ad ab
batem Arem. Et dum ſede
rent ſimul ſuperuenit quidam fra
ter. Et dixit abbati Arem. Dic mi
chi: quid faciā vt ſaluari poſſim?
Et dixit ei ſenex Vade toto anno
iſto veſpere manduca panem et
ſal ⁊ veni iteꝝ et loquar tibi. Qui
ꝑgēs fecit ita. Cōpleto autē āno
venit iteꝝ frater ad abbatē Areꝫ

Cõtigit aũt vt rurſus apud eũ in
uenirẽt abbas Abrahã. ⁊ dixit ite
rũ ſenex frĩ illi. Vade ieiuna iſto
ãno ⁊ poſt biduũ mãduca. Qui cũ
diſceſſiſſet dixit abbas Abrahaz
abbati Arez. q̃re oĩbꝫ frĩbꝫ leue iu
gũ imponis. iſtũ vero frẽm graui
ſarcina onerãſti? Dixit ei ſenex. alij
frẽs quõ veniũt querere ita ⁊ diſce
dũt. Hic vero ꝙ ꝓpt̃ deũ venit audi
re vbũ. operariꝰ ãt magnꝰ ẽ. Et q̃c
q̃d ei dixero cũ oĩ ſollicitudĩe facit
ꝓpterea ei loquor vbum dei.

¶ Vt ſi detrahẽtes ꝯpeſcere ñ poſ
ſumꝰ eoꝝ vba vel tacẽtes audiamꝰ

Interrogauit q̃dã frat̃ Ca. xl vi.
ſenẽ dicẽs Si q̃s fratꝝ attulerit
ad me deforis cogitacõnes. vis ab
ba dicã ei ut nõ afferãt ad me? Et
rñdit ei ſenex Noli. Et rñdit frat̃
Quare? rñdit ꝙ nec poſſumꝰ id cu
ſtodire ⁊ ne forte cũ dicimꝰ ꝓximo
ne faciat iſtud. inueniamur pꝰ ea
idipſũ facietes. Et dixit frĩ. q̃d er
go debet fieri? Et rñdit ei ſenex. ſi
volumus taciturnitatem ſeruare
ſufficit proximo modus ipſe.

Vbi Johẽs abbas inuectionẽ ſeiꝰ
palã audiẽs ⁊ corpe placidꝰ ⁊ aĩo
trãquillus ꝑmãſit. Ca. xl vij.

Abbas Johẽs dũ ſederet int̃
frẽs ⁊ ſinguli eũ de ꝓprijs co
gitacõibꝫ inq̃rerẽt atq; ille rñſuz
oĩbꝫ daẽt. quidã ſenex ex inuidia
dixit Hic ẽ h̃ Johãnes quõ mulier
meretrix ornãs ſemetipſaz ut con
greget ſibi amatores Cui abbas
Johãnes ait Veꝝ dicis abba ⁊ ñ
eſt aliter. nam ⁊ hoc ipſuz deus ti
bi reuelauit. rñdit iteꝝ ille ſenex
dicẽs Nã ⁊ vas tuũ Johãnes vene
no plenũ eſt. At Johãnes ait illi
Sic ẽ abba ſicut dixiſti. Et hec di
cis ꝙ tñmõ illa que deforis ſunt
vides Nã ſi ea q̃ intra me ſũt vide
res q̃ntũ plus habuiſti q̃d diceres
Et poſt hoc q̃dã frater ex diſcipu
lis eiꝰ dicit ei. Nõ es conturbatus
interius abba in vbis ſenis huiꝰ?
Cui ille rñdit. Non. ſꝫ ſicut ſũ defo
ris. ita ſum et deintus.

¶ Humilitatẽ ⁊ timorẽ dei ceteris
ꝓmĩnẽ vtutibꝫ ⁊ hũilitatẽ eẽ portã
celi. Ca. xl viij.

Dixit abbas Johẽs breuis.
ꝙ ianua dei ẽ hũilitas ⁊ pa
tres nrĩ ꝑ multas cõtumelias acti
gaudẽtes intrauerũt in ciuitatez
dei Itẽ dixit ꝙ humilitas ⁊ timor
dei ſuꝑant vniuerſas virtutes.

¶ Qui indignꝰ honorat̃ aplꝰ dã
nat̃ ⁊ mũdo deſpectꝰ deo ẽ acceptꝰ

Aliꝰ ſenex dixit Ca. xlix.
Qui plus q̃ dignus eſt ho
noratur aut laudatur ampliꝰ pa
titur detrimentum. Qui autez om
nino nõ fuerit ab hominibꝰ hono
ratus hic deſuper glorificatur.

¶ Nõ tẽpꝰ penitẽtie ſꝫ humilitatẽ
potius apud deum valere.

Frater Capitulum. l.
Aliquis interogauit ſenẽ dic̃
Bonum eſt aſſidue penitere? Re
ſpondit ei ſenex. Vidimus ihesuz

Jhm filiū naue q̄ cū p̄nꝰ iaceret in facie apparuit ei deus·

¶ Exēplū Johis abbatis ut ſpō te potius grauemur q̄ frēm nr̄m contriſtemus· Ca·li·

Hīc dcēte aliq̄n de ſcythi ab bate Johe cū alijs frībꝫ errauit q̄ eis ducatū p̄ſtebat ī via· erāt em̄ nox· Et dixerūt frēs abbati Johāni· Quid facimꝰ abba q̄ errauit frat̄ iſte de via: ne forte moriamur errantes? ⁊ dixit eis ſenex Si dixerimus ei aliquid: contriſtabit̄· Sꝫ ecce facio meip̄m quaſi defectū ⁊ dico me ñ poſſe ābulaē ſꝫ iaceo hͥ vſqꝫ mane· Fecerūtqꝫ ſic Sꝫ ⁊ reſidui dixerūt· Nec nos ibimꝰ ſꝫ ſedebimꝰ tecū· Et ſederūt ſic vſqꝫ māe ne obiurgarēt frēz illū

¶ Voto diſtrictioris ꝓpoſiti nec eciā cū matre cōmanducandum·

Interrogauit q̄dā frat̄ Ca·lij· ſenē vtꝝ cū m̄re vel cū frībꝫ ad eos pficiſcēs ꝯmāducaē deberet? Cui ſenex r̄ndens cū muliere inquit ñ manducabis·

¶ Ne cū ſecularibus negociū ſeu apud mulierē fiduciā vel cū puero cāz habeamus· Ca·liij·

Qvidā ſenex dixit Nō debes ⁊ accipias cū ſecularibꝫ hoībꝫ et ñ accipias cū muliē noticiā nec hēas fiduciā diu cū puero·

¶ Vt monachꝰ cū noxias in ſe cogitacōes dep̄hēderit cās eoꝝ feſtinet amputare· Ca·liiij·

Erat̄ quidā interrogauit ſenē dicēs· q̄d faciā q̄ multe cogitacōes ſollicitāt me ⁊ neſcio q̄uō repugnē eis? Dixit ſenex· nō repugnes ꝯt oēs ſꝫ ꝯt vnā· Oēs em̄ cogitacōes mōchoꝝ ⁊ vnū caput habēt Necāriū gͦ ē ꝯſiderarē q̄ ⁊ q̄lis ſit ⁊ illi r̄ñti Jta eī ⁊ r̄ſidue cogitacōes hūiliāt̄ ad ūſus cogitacōes malas

¶ Probamētū abbatis Siluani q̄ eis pctā ñ ſine piculo reuelātur qui ea diſcernere neſciunt·

Dixit ſenex q̄ ali Ca·lv· q̄n q̄dā lapſꝰ ī grauī pctō ꝯpūctꝰ ad pmaz abijt hec indicaē cuidā ſeiī ⁊ ñ dixit ei q̄ᵈ fecerāt ſꝫ q̄ſi īterrogando dixit· ſi alicui aſcēdat cogitacō talis hꝫ ſalutē? Ille vͦo q̄ neſciebat diſcrecōꝫ r̄ndit ei· pdidiſti aīaz tuā· Hoc audiēs frat̄ dixit Ergo ſi perij vadā ad ſeculū Pergēs āt ille delibauit ire ⁊ indicare cogitacōes ſuas abbati Siluano Erat ſꝫ Siluanus magnꝰ diſcretor Veniēs gͦ ad eū frat̄ ñ dixit ei q̄ᵈ fecerat· ſꝫ iteꝝ eo mō q̄ ⁊ prius ſeī illi dixerat hͦ ē ſi aſcēderēt alicui tales cogitacōes hꝫ ſalutē Aperiēs āt abbas Siluanꝰ os ſuū cepit de ſcripturis dicē ei· nō oīno īudiciū ē tm̄ cogitacōnibus de pctō Audiēs āt frā ſuſcipiēs vīutē dctōrū in aīo ſuo ſupra ſpe īdicauit ei eciā actus ſuos Audiens vero abbas Siluanus q̄ᵈ egerat tāq̄ bonus medicꝰ poſuit cataplaſma aīe eius de dīuis ſcripturis aſſumptuꝫ dicendo eſſe penitenciam hijs qui

ꝑ caritate reuera ꝯuertūt ad deū
Pꝰ aliq̄t āt ānos ꝯtigit abbatez
mēoratū ad illū ſenē applicare q̄
ei deſpacōez fecerat ⁊ narrauit ei
iſta ⁊ dixit. Ecce ille frē q̄ rnſo tuo
deſpauerāt ⁊ ad ſcl'm ꝛdierāt velut
ſplēdidiſſiā ſtella ē in medio frm
Hec aūt iō retuli vt ſciamꝰ q̄le pi
culū eſt qn̄ aliq̄s aut cogitacōm ſi
ue actuuz aliq̄d pctm̄ indicat hijs
qui diſcernere neſciūt.

¶ Nō male cogitādo ſȝ malis co
gitacōibꝫ ꝯſentiēdo nos dānari.

Senex q̄dā dixit Ca. lvi.
Nō qꝛ intrāt cogitacōes ma
le in nobis ꝯdēnamur ex eo. ſed ſi
male vtimur cogitacōibꝫ. Fit ei ut
ꝑ cogitacōes naufrḡiū patiamur
⁊ iterz de cogitacōnibꝫ coronemur.

¶ Quō ſenex ordinē monaſterij
ſequēs ꝓtulit etate maiorē minori
qui prius ꝯuerſus fuerat.

Duo fratres carnales Ca. lvij.
renūtiauerūt ſeculo q̄
rū vnus q̄ etate minor erat: ꝓmꝰ
ceperat ꝯuerſari. Et cū veniſſz ad
eos q̄dā patrz et applicaſſz ibi: po
ſuerūt peluim Et venit q̄ minor erāt
etate ut lauaret pedes ſeni. ſenex
autē tenēs manū eiꝰ remouit euz
⁊ illū q̄ maior erāt etate fecit opꝰ i
plē q̄d ꝓm i mōſterio facē ꝯſueue
rūt. Dixerūt ei aſtātes frēs Abba
ille minor in ꝯūſacōe ꝓmꝰ eſt. Rn̄
dit ſenex. Ego tollo ꝓmatū mino
ris ⁊ trado ei qui etate precedit.

¶ Nemінē poſſe cuſtodire cor ſuū
ſi libertatē oris habuerit.

Frat̄ interrogauit Ca. lviij.
abbatē Syſoi dicēs Deſide
ro cuſtodire cor meū Dicit ei ſenex
Et quō poſſumꝰ cuſtodire cor nr̄m
ſi ligua nrā ianuā aptā habueit.

¶ Omni die vel hora poſſe hōiem
conuerti. Capitulum. lix.

Interrogauit abbas Moyſes
abbatez Siluanū. Pōt hō
ꝑ omnē diē facere initiuz ꝯūſacio
nis: rn̄dit abbas Siluanꝰ. Si
eſt hō oparius pōt ꝑ diē et horā in
choare initium ꝯuerſationis ſue.

¶ Nō poſſe hōiem q̄eſcē n̄ cogitet
deū ſibi eē pn̄tē ⁊ qꝛ di ſimilitudīez
vna die poſſumꝰ ꝓmerei. Ca. lx.

Dixit abbas Aloīs. n̄ dixerit
hō in corde ſuo ego ſolꝰ ⁊ deꝰ
ſumꝰ i mūdo iſto reqēz n̄ hēbit Itē
dixit qꝛ ſi vult hō i vna die vſꝫ ad
veſpā pueīt ad mēſurā diuinitatis.

¶ Vt ſi i bono ꝓficē n̄ poſſumꝰ ſal
tē n̄ deſiſtamus a bono. Ca. lxi.

Patrȝ q̄dā dixit Si māſerit
oparīꝰ in loco vbi n̄ ſūt opa
rij n̄ pōt ꝓficē Hec ē vteꝰ oparij cer
tare ut ab ope nō minuat. Nā et
piger ſi māſerit cū opario ꝓficit ⁊
ſi n̄ ꝓficit: n̄ tn̄ deſcēdet inferius.

¶ Vt nō ad volūtatē noſtrā nob
queramus magiſtrū. Ca. lxij.

Quidā ſeni magno dixit frat̄
Abba volebā inuenire ſenē
aliquē iuxt̄ volūtatez meā ⁊ morari
cū ipō ⁊ dicit ei ſenex. Bn̄ q̄ris dn̄e
meꝰ. Ille āt affirmabat hmōi eſſe

deſiderīu ſuū nō intelligēs qđ locu
tus ē ſenex ille· Sȝ cū videt eum
ſenex ꝙ bn̄ ſentiret exiſtimātē di
cit ei· Ergo ſi iuenies ſenē ſꝫm vo
lūtatē tuā vis manē cū eo? Et ille
dixit· Etiā oīno hoc volo ſi iuenio
ſꝫm voluntatē meā· Dicit g° illi ſe
nex· Nō vt tu ſeq̄ris voluntatez ſe
nis illi⁹ ſȝ vt ille tuaz voluntatē ſe
quat̄ ⁊ ita in eo repauſes· Sēſit
aūt frat̄ ille qđ dicebat ⁊ ſurgēs
ꝓſtrauit ſe ad pīnaz dicēs· Igno
ſce m̄ ꝗ valde gloriabar eſtimās
me dicere cū nil tenerē·

¶ Vix inuenire poſſe viā dn̄i qui
ſciēt ꝓpriaz ſeq̄tur voluntatem·

Alter ſenex dixit Ca·lxiij·
Si quis fecerit rē aliquā ſe
quēs volūtatē ſuā ⁊ q̄rēs qđ n̄ ē ſꝫm
deū ſi id tn̄ ꝑ ignorātiā fecerit opoꝛ
tet eū poſtea redire ad viā dn̄i· Qui
aūt tenet volūtatē ſuā nō ſꝫm deū
⁊ neq̄ ab alijs vult audiē ſȝ velut
ſciuz ſe putat qui hmōi eſt vix ad
viaz dn̄i ꝑueniet·

¶ Peregrinū mōchū exēplo debe
re eē hijs q̄s iuenerit· expelli āt eū
q̄ aliē vixerit· Ca·lxiiij·

Rufus ſenex dixit Hic ordo
mōchoꝝ honorabilioꝛ ē ſecula
rib⁹· ita ⁊ ꝑegrin⁹ mōch⁹ ſpeculuz
eē dȝ locatib⁹ mōchis ꝑ oēz modū
Dixit ſenex· Si quis manſerit in
loco aliquo ⁊ nō fecerit fructū illi⁹
locus ipſe expellit eum: vtpote ꝗ
nō fecerit op⁹ loci·

¶ Vt ſi nos vndiq̄ cuſtodire nō
poſſum⁹ vel liguā teneam⁹ ⁊ ꝗ nl
valeat bn̄ docere nec facere·

Quidā prīm dixit Ca·lxv·
Si q̄dez iterioꝛ hō n̄ſ ſobrie
agit pōt eē exterioꝛē cuſtodire· ſi vo
nō ē ita q̄ poſſum⁹ vtrāq̄ cuſtodia
m⁹ liguā· Itē ait qui ſup̄ Dixim⁹
op⁹ ſpūale neceſſariuz ē ꝗ in hoc
viuimus· Magnus eīn laboꝛ eſt
re docē qđ n̄ ſit ope corꝑali·

¶ Sapientē eē doctorē n̄ q̄ verb
doceat ſȝ q̄ exēplis· Ca·lxvi·

Epericus abbas dixit· Ille ē
vere ſapiēs qui fcō ſuo alios
docet non qui verbis·:

¶ Vnicuiq̄ neceſſaria magis eē
opa bona q̄ vba· Ca·lxvij·

Dicebat quidā ſenex· Nō ne
ceſſe ē vboꝝ tm̄· Dūt ei plu
rima vba in oīb⁹ tpe hoc· ſȝ opa ne
ceſſaria ſūt· Hoc eīn de⁹ q̄rit: nō v
ba que non hn̄t fructum·

¶ Hoīez quidē bn̄ loquētē ſȝ non
recte viuētē infructuoſe arbori aſ
ſimilari· Ca·lxviij·

Senex quidaz dixit ꝗ homo
ſi verbum quidē habeat· opa
autē nō habeat aſſimilabit̄ arbo
ri habenti folia· fructū autē n̄· Si
cut eīn arbor fructib⁹ plena et fo
lijs viret ita ⁊ ſmo ꝯſequit̄ hoīem
qui habet opa bona·:

¶ Qđ a ꝑfectis viris tēptacōnes
nōnūq̄ admittēde ſunt vt ꝓbato
res efficiantur dimicantes·

Interrogauit aliq̄n ab Ca·lxix·
bas Paſtoꝛ abbatē Ioſeph dicēs

Quid faciã qñ approximãt m̃ ali
que tẽptacões: Reſiſto illis: an p
mitto intrare: Dixit ei ſenex. Di
mitte intrare ⁊ pugna cũ eis Reñ
tẽs ego in ſcythi ſedebat. Et cõti-
git vt veniẽs qdã a thebaida ĩ ſcy
thi narraret frãbꝫ interrogaſſe ſe
abbatẽ ioſeph. qñ approxiat m̃ tẽ
ptacio: rñſiſto ei ã pmitto intrare
⁊ dixerit ei. Dĩo nõ dimittas tẽp-
tacõez in te. ſꝫ ſtatĩ abſcide eã Au
diẽs ãt abbas Paſtor ꝙ ſic dixe
rit huic q̃ venerat a thebaida ab
bas ioſeph: ſurgens iterũ abijt in
panefo ad abbatẽ ioſeph ⁊ dixit
ei. Abba ego tibi cõmiſi cogitacões
meas et tu aliť dixiſti m̃. aliť frĩ a
thebaida Et dixit ei ſenex. Scis
ꝙ diligo te Et rñdit Eciã Et dixit
ſenex. Nonne tu dixiſti vt ſicut m̃
ipſi ita tibi dicerẽ qđ ſentirẽ: Ete
nĩ ſi itrauerĩt tẽptacões ⁊ de deris
atꝫ accepis cũ eis pbacõẽ te fa
ciũt Ego ãt velut michiipſi ſic tibi
locut9 ſũ Sũt ãt aliq̃ qbꝫ nec ap
pximare expediũt paſſiões. ſed
ſtatim debent abſcidere eas.

Vt ſi ceteri v̄tutes obtinere ñ
poſſum9 vel erga pximũ beniuolẽ
ciam habeam9 Ca. lxx.

Frater interrogauit abbatem
ioſeph dicẽs Quid faciã ꝙ
nec moleſtiã ferre poſſũ nec labo
rare ⁊ dare elemoſinã: Et dixit
ei ſenex. Si nõ potes hoꝝ q̃cq̃ fa
cẽ vel ſua cõſciãz tuã ab õi malo
pximo tuo ⁊ ita ſalu9 eris. Deus

autẽ animã ſine pctõ q̃rit.

Qđ ſicut lucerna oleo carens
et igne diſpdit̃ ſic aĩa negligẽs
a deo deſtta vicijs diſſipatur.

Dixit abbas Orſi C. lxxi.
ſi9 Puto ꝙ niſi homo cuſto
dierit cor ſuũ: õia q̃ audit ⁊ vidit
obliuiſcitur ⁊ negligit Deniqꝫ ini
mic9 ſic inueniẽs in eo locũ ſupplã
tat euꝫ Sic eñi lucerna oleo ⁊ li
cinio pparata lucet. ſi autẽ p negli-
gẽciaꝫ nõ accepit oleũ: paulatim
extiguit̃ atꝫ ita valeſcũt tenebre
ad ũſus eam. Sꝫ ⁊ mus veniens ad
eã volẽs mixũ ei9 comedẽ ꝑuſq̃ p
fecte extinguat̃ nõ põt ꝓpt caloꝛẽ
ignis. ſi aũt viderit ꝙ nec lucẽ hꝫ
nec caloꝛẽ retinet ignis: tunc vo
lens trahere mixũ eius deicit eciã
ipſam lucernã in terrã q̃ ſi teſtea
fuerit minuatur. ſi autẽ erea a
dño ſuo denuo repatur. ita eciã ſi
neglexerit aĩa paulatim r̃cedit
ab ea ſpũſſctũs donec pfcẽ extin-
guat̃ calor ei9 atqꝫ inimic9 conſu
mit ⁊ deuorat ppoſitũ aĩe illi9. ſed
⁊ corp9 nequicie extĩminat. Si ãt
quis p affectũ quẽ hẽt in deũ bo-
nus fuerit. ſimpliciť ãt ad negli
genciã raptus fuerit de9 qui miſe
ricoꝛs eſt excitat in eo mentꝫ ſuã
et mẽoꝛiã penaꝝ q̃ in futuro ſecu
lo pctõribus ꝑparantur et curat vt
ſobrius ſit et cuſtodiat ſe de cetõ
cũ magna cautela vſqꝫ ad tps vi
ſitacõis ſue. Vnũquẽqꝫ debe
re ſimpliciť curã ſuã gerere.

Dixit ſenex. Sic Ca. lxxij.
miles ⁊ venator pficiſcētes
ad ꝓpoſitū ſibi laborē non cogitāt
vtrū vulneret̄ aliq̄s an illeſꝰ ma
neat alt̄. ſ; vnuſquiſq; pro ſe ſolo
certat. ita oportet ⁊ monachum eē

Nemīnē adherētē deo poſſe ledi
n̄ ſpōte ceſſerit vicio. Ca. lxxiij.

Senex q̄daz dixit. Sicut ne
mo p̄ot ledere eū q̄ ad latus
Imꝑatoris ē. ita neq; ſathanas
p̄ot nos aliquid nocere ſi aīa n̄rā
adheſerit deo. Scriptū eſt ei. Ap
propinquate m̄ ⁊ appropinqua bo
vobis. Sed q2 freq̄nt̄ extollimur
facile rapit ĩimicus miſeraz aīaz
n̄raz in ignominie paſſionez.

Ut dyabolus ſp̄ inueniat nos
occupatos alioquin adueniēs ſp̄uſ
ſcūs nos deſerit effugatus.

Alter q̄daz pa Ca. lxxiiij.
tꝝ dixit q2 oīno oportꝫ hoīez
hr̄e intra cellā opꝰ q̄d laboret. Si
aūt in ope dei occupat̄ vēit ad eū
dyabolꝰ de die i diē ſ; n̄ inuenit lo
cū quo maneat. Si āt ruſꝰ dn̄an
do ei ĩimicꝰ i captiuitatē redegerit
eū veit iteꝝ ſp̄us dei frequēt̄ ſed ſi
nos ei non facimus locum ꝓpt̄ ma
litiā noſtrā diſcedit.

De fallacia demonū q2 dubitā
tē aīm plerūq; mitūtur inſtruere.

Quidā ſenex di Ca. lxxv.
xit. Si aſcenderit i corde frīs
ſedētis i cella ⁊ reuoluēs frē vbum
in aīo n̄ potuerit ad mēſurā vbi p
ſigē neq; tactꝰ fuerit a deo aſſiſtūt
ei demōes ⁊ cōfidunt de vbo illo q̄d
ipſi volunt.

Q̄d monachus nec debeat detr
here nec detrahentes audire.

Dixit ſenex q2 Ca. lxxvi.
Oportet mōchū neq; audito
rē eē obtrectātiū neq; obtrectaē
neq; ſcandaliſari.

Exēpluz q2 cā tacēdi mali ſilē
dum ſit ⁊ a bonis. Ca. lxxvij.

Dicebant de abbate Ammoīs
q2 qñ ibat ad ecc̄iaz n̄ ꝑmit
tebat diſcipulū ſuū iux̄ ſe āmbulaē
ſ; de lōge ſeq̄. ſ; et ſi approxiaſſ; ſe
ad eū ut interogaret illū de q̄cūq;
re mox dicebat ei ⁊ ſtatī ēxpellebat
eū retro dicēs. Ne forte cū loq̄mur
aliq̄d de vtilitate aīe icurrat etiaz
ſmo qui nō ꝑtinet ad rē ꝓpterea
nō te ꝑmitto morari iuxta me.

Ubi frat̄ orādo aquaz vſq; ad
os putei aſcēdē fecit Ca. lxxviij.

Quidā de ſcīs ſenioīb; miſit
diſcipulū ſuū ad hauriēdaz
aquaz. ꝓlōgiꝰ āt erāt puteꝰ a cella
ſeioris. Oblitꝰ ē āt tollē funē di
ſcipulꝰ eiꝰ cū q̄ hauriēt aquā. Cūq;
ꝑueniſſ; ad puteū ꝯtriſtatꝰ ē valde
q2 lōge erat cella eoꝝ. q̄d agēt q̄
ſe vtēt neſciebat. Dubitabat ei ad
cellā redire. Tūc anxiꝰ nimis ꝓſtra
uit ſe i orōez cū lacrimis dicens.
Dn̄e miſerē mei ſm magnā miaz
tuā q̄ feciſti celū ⁊ trā mare ⁊ oīa q̄
i eis ſūt q̄ faciſ mirabilia magna ſo
lꝰ miſerē m̄ ꝓpt̄ ſuū tuū q̄ miſit me.
⁊ cū ſurrexiſſ; ab orōe exclamat

O putee putee misit me ſeruꝰ xp̄i
abbas meꝰ vt hauriā aquā. Sta
ti aūt aſcēdit aq̄ ſurſū ad os pu-
tei. Et cū impleſſz lagenā ſuā fra
ter. abſceſſit glorificās potēciam
dn̄i ſaluatoris. Aq̄ autē putei reuͦ
ſa ē ad locū ſuū.

¶ Qd non
tm̄ certis horis mōchis pſallēdū
ſ; oī tpe in corde orādū. C. lxxix.

Mandatū eſt ſcē memorie Epi
phanio epō cyprio ab abba
te mōſterij ſui qd habuit in pale
ſtina. q orōibꝫ tuis nō neglexiꝰ
rgulā. ſ; cū ſollicitudine terciā ſex
tā ⁊ nonā atq; veſperā celebramꝰ
Ille aūt rephēdens eū mandauit
ei. Cōſtat vos vacare ab orōe ce
teris horis. Cū aūt q̄ verꝰ ē mona
chꝰ oportz ſine intmiſſiōe orare.
aut certe pſallere in corde ſuo.

¶ De religioſo mēdacio diſcipu
li q̄ ⁊ mgr̄m a liuore ⁊ aduenā mo
nachum a ſcandalo liberauit.

Referebāt ſāī ſe- C. lxxx.
niores nob̄ dicētes. q fuit
q̄dā mōchꝰ in heremo ſcithie. venit
aūt ad viſitādos ſcōs prēs q̄ habi
tabant in loco q̄ dr̄ cellia vbi mul
titudo mōchoꝶ diuiſis habitabat
cellulis. Cūq; nō inueniret ad pn̄s
cellulā vbi poſſz manere. q̄dā de
ſenioribꝫ hn̄s aliā vacātē cellu-
lā dedit ei dicēs. Interī rpauſa in
hac cellula donec inueniās vbi poſ
ſis manē. Cūq; ad viſitādū eū ꝯuei
rēt q̄plurimi frēs deſiderātes ab
eo audire vbū ſalutꝭ et ne. hēbat
ei grāz ſpecialē docēdi verbū dei.
vidēs ille ſenior q̄ ei ad habitādū
pſtiterat cellā inuidie liuore cor
eiꝰ vulneratū ē ⁊ indignari cepit
ac dicere. Qm̄ ego tātis tpibꝫ in
hoc loco habito ⁊ nō ad me ꝯueni
unt niſi rariſſiē ⁊ hoc in diebꝫ fe-
ſtis et ecce ad iſtū pene q̄tidie fra
tres q̄plurimi adūt. Dixit autē
diſcipulo ſuo. Vade ⁊ dic ei vt egre
diat̄ de cellula illa qm̄ neccāria ē
m̄. Cāū t pexiſſz diſcipulꝰ eiꝰ ad
illū frēz dixit ei. Mādauit abbaſ
meꝰ ſātati tue. Iube m̄ mādare q̄
liter hēas audiui eīm te infirmari
Ipe vero remādauit ei dicēs. Ora
p me dn̄e pr̄. q valde ſtomachū
doleo. Reūſus aūt diſcipulꝰ dixit
abbati ſuo. Rimis rogat ſātatē
tuā vt vel tres dies iubeas īduci
as ei dari vt ſibi poſſit aliā cellu
lā puidere. Trāſactis aūt tribꝫ di
ebꝫ iteꝶ miſit diſcipulū ſuū dicēs
Vade ⁊ dic ei vt egrediat̄ de cellu
la mea. Nā ſi rurſꝰ diſtulerit dicēſ
ad eū. q ꝯtinuo veniā ⁊ cū baculo
cedēdo expello eum de cella mea.
Pergēs āt diſcipulꝰ ad ſupdictū
frēz dixit ei. Qm̄ valde ſollicitus
ē abbaſ meꝰ de infirmitate tua idō
miſit me reqrens ſi melius habe
as. At ille hec audiens dixit Grā
cias ago domine ſancte caritati
tue. q ſollicitus es de me. Verum
tamē pcibus tuis melius habeo.
Reūſus autē diſcipulꝰ dixit abba
ti ſuo. Eciā et nūc ſatis depcatur

ſanctitatē tuā dicens ut vſqʒ in di
em dn̄icū expectes eū et ſtatī egre
diere. Cū aūt aduenīſſʒ dies dn̄icꝰ
ꝛ nō ſtatī egrederet̄ accipiēs bacu
lū ſenioꝛ inflāmatus inuidie ꝛ ira
cūdie ſpū ꝑgebat vt cedēdo eū ex
pelleret de cella. Accedēs āt diſci
pulus eius dixit ei. Si vules pr̄ ꝓ
cedo te ꝛ video ne forſitā aliq̄ frēs
ad ſalutādū eū venerīt ꝛ ſi viderīt
te ſcandalizent̄. Preceſſit gͦ diſci
pulus eius ꝛ ingreſſus ad eum di
xit. Ecce abbas meus venit ad ſa
lutādum te. Egredere gͦ celerius
ꝛ cum grāꝝ actōe occurre ei q̄a ꝓ
nimia caritate et dilectione venit
ad te. Qui ſtatī ſurgēs cū nimia
alacritate occurrit ei. Cumqʒ vidiſ
ſet eum anteq̄ approximaret ꝓſtrā
uit ſe ꝓnus in terraʒ adorabatqʒ
ſenē cū grāꝝ actōe dicēs. Retribu
at tibi dn̄s cariſſime pr̄ bona eter
na ꝓ cellula quā in xp̄ē nomē eiꝰ
ꝯſtituiſti ꝛ in celeſti iheruſalē inter
ſc̄os ſuos xp̄us dn̄s tibi glorioſam
ꝛ ſplendidā ꝑparet māſionē. Hec
aūt audiēs ſenioꝛ ꝯpunctꝰ ē corde
et ꝓiciēs baculum cucurrit in am
plexum eius ꝛ oſculatus eſt eum
inuitauitqʒ illuʒ ad cellulā ſuā ut
ꝑiter cū grāꝝ actōe ſumerēt cibuʒ.
Uocauit āt ſenioꝛ ſupm̄eoratum
diſcipuluʒ ſuū ꝛ interrogauit euʒ di
cēs. Dic m̄ fili ſi dixiſti iſti fr̄i ver
ba q̄ xp̄ē cellulā illā mādaui vt di
ceres ei. Tūc diſcipulus eius con
feſſus ē dicēs. Vere dn̄e dico q̄ ꝓ

pter humilitatē quā tibi exhibere
debeo quaſi pr̄i ꝛ dn̄o iō n̄ audebā
rn̄dere tibi aliq̄d q̄n mittebas me
ad euʒ. verūtn̄ nl̄ eoꝝ dixi q̄ man
dabas ad eum. Hec audiēs ſeioꝛ
ſtatī ſe ꝓſtrauit in terrā ad pedes
diſcipuli ſui dicens. Ex hodierna
die tu pr̄ meus eſto et ego diſcipu
lꝰ tuꝰ q̄m te faſtināte et moderate
cū timore ꝛ caritate dei agēte ꝛ meā
ꝛ illius frīs animā de pc̄ti laqueo
xp̄s dn̄s liberauit. Pro toto em̄ ꝛ
ſcā ſollicitudine ꝛ intēcōe diſcipuli
q̄ ꝑfecte in caritatē xp̄i diligebat
abbatē ſuū et anxius timebat ne
ꝑ inuidie et iracūdie viciū tale ali
quid agēt pr̄ eius ſpūalis ꝛ ꝑdēt
oēs ſanctos labores q̄s ab ineun
te etate in xp̄i ſuicio ꝓ vite eterne
ꝓmijs laborauerat. deo dn̄s dona
uit illis grām ſuā vt in pace xp̄i
pariter letarentur.

Qualiter frēm Eulaliū humili
paciā glorificātē ſe facto miracu
lo glorificauerit deꝰ. Ca. lxxxi.

FUit quidaʒ frater in mona
ſterio nomine Eulalius ni
mis gracia humilitatis ornatus.
Si quid ergo vt ſolent culpabile
admiſiſſent negligenciores frēs
excuſantes culpas ſuas ſupdictuʒ
fratrem aſſerebant eſſe culpabilē.
Cumqʒ argueretur a ſeioribꝫ fra
tribus non negabat. ſed ꝓſterne
bat ſe in terram et adorans eos
dicebat ſe peccaſſe ꝛ negligenter
q̄ feciſſe. Cum autem iterum ac

freqn̄ter accuſarēt eū ⁊ ſcḋm regu-
lam monaſterij biduana ac tri-
duana ieiunia ei indicerētur. ille
ōnia paciēter tolerabat. Ignorā
tes autē fratres ꝙ hec ōnia ꝑ hu
militatis virtute paciēter ſuſtine
ret: ꝯuenientes ꝑiter maxime ſeni
ores ad patrē monaſterij dixerūt
ei. Cōſidera pater quid agēdum ſit
Quādiu enī̄ ſuſtinere poſſum⁹ ne
gligēcias ⁊ damna q̄ frater Eula
lius facit in monaſterio Iaꝫ pene
ōnia vaſa ⁊ vtenſilia monaſterij
ꝯfracta ſūt ⁊ exterminata ꝑ negli
gēciam eius. Quō ergo iſte talis
tolerand⁹ eſt: Reſꝑōdit aūt pater mo
naſterij ⁊ ait. Interī̄ fratres pau
cos dies ſuſtinete ⁊ poſtea ordina
bitur quid de eo cōpetat fieri. Hec
dicēs dimiſit frēs. Ingreſſus ve
ro cellulā ꝓſtrauit ſe in oracōneꝫ
obſecrās miſericordiam dei: vt ei
manifeſtare dignaretur q̄d ordina
re aut q̄d diffinire poſſꝫ de ſupdi-
cto frē. Tunc reuelatū̄ eſt ei quid
ageret. Cōuocauit ergo ōnes fra
tres abbas ⁊ dixit eis. Credite m̄
fratres ꝙ magis opto matulam
frīs Eulalij cū̄ hūilitate ac paciēa
eius q̄ ōnia oꝑa eoruꝫ dūtaxat
q̄ murmurātes in cordibꝫ ſuis ope
rātur in monaſterio. Vt autē oſtē
dat nobis dn̄s q̄le meritū apd̄ de
um habeat hic ipſe frater: p̄cipio vo
bis vt deferātur michi matule ō
nium fratꝝ. Quas cū̄ detuliſſent:
iuſſit vt accēderent ignē ⁊ miſit i
eum ōniuꝫ fratꝝ matulas Que
ſtatī̄ ōnes cōbuſte ſunt preter mat
tulam fratris Eulalij q̄ integra re
ꝑta eſt ⁊ nō eſt ꝯbuſta. Cūqꝫ hec
vidiſſent ōnes frēs: timuerūt val
de ⁊ ꝓſternētes ſe in terram veni
am et indulgēciam a xp̄o dn̄o po
ſtulabāt ⁊ collaudātes admirabā
tur nimis paciencīā ⁊ hūilitatem
frīs Eulalij. Deniqꝫ ex eo honorā
bāt ⁊ magnificabant eum tanq̄
vnū̄ de magnis prībꝫ. Iſtos autē
honores et laudes nō poterat ſu-
ſtinere frater Eulali⁹ dicēs Ve mi
chi infelici. ꝙ ꝑdidi humilitatem
meā quā ꝑ tanta tempoꝛa acq̄rere
auxiliante ⁊ adiuuāte me xp̄o fe
ſtinaui. Conſurgens itaqꝫ nocte
egreſſus de monaſterio fugit ī he
remū̄ vbi null⁹ eum agnoſceret ⁊
ibi in ſpeleo hītauit Noluit enī̄ tē
poꝛales hominū̄ laudes. ſꝫ celeſtē
eternāqꝫ gloriaꝫ a ſaluatore nr̄o
xp̄o in futuro ꝑcipe ſeculo.

¶ Cōuerſacio beati Pyoꝛ ⁊ q̄ṁ inui
tus ipſe germanaꝫ ſuaꝫ viderit.

Heremita qui Ca. lxxxij.
dā fuit noīe Pyoꝛ de ātiq̄s
prībꝫ quē btūs ātoni⁹ adoleſcētē
in ſcō ꝓpoſito mōchoꝝ inſtruxit.
Demoratꝯ ē autē apud beatū ānto
nium paucos ānos. Cūqꝫ viginti
q̄nqꝫ eēt annoꝝ abijt ad aliū ſe-
cretū̄ heremi locū vt ſolitari⁹ hītā
ret hoc eciaꝫ volēte et ꝯſenciēte be
ato antonio. Dixitqꝫ ſcūs antoni
us ad eum. Vade pyoꝛ ⁊ hīta vbi
voluctis

volueris et cū ē ꝑ aliquā racionabilē occaſionē ꝛ̄uelauerit dn̄s / venies ad me· Cū aūt puenīſſꝫ hic ipſa Pioꝛ ad locū qui ſitus eſt inter Nitriā ꝛ heremū ſcythi effodit puteū cogitans apud ſemetipm̄· q̄m qualē cūqꝫ aquā inuenero oportet me ipſa cōtentū eſſe· Quod ꝛ factū eſt· Et ad augmentū virtutū eiꝰ talis valuit occaſio· Tantuꝫ em̄ ſalſa ꝛ amara inuēta eſt aqua vt ſi quis ad eū viſitandi gracia veniret in ꝓprio vaſculo aquā ſibi portaret Remoratus eſt ergo in eodē loco annis triginta· Dicebant ergo ei fr̄es vt recederet de ipſo loco ꝓpter amaritudinē aque· Ip̄e aūt dixit eiˢ Si amaritudinē ꝛ laborē abſtinencie fugiamus et velimuˢ requiem ī hoc mūdo habere / poſt exitū vite huiꝰ nō ꝑcipiemus illa eterna et vere bona / nec fruemur illiˢ perpetuis beati ꝑadiſi delicijs· Dicebāt ergo fr̄es ꝙ vnū tm̄ paximaciū et quīqꝫ oliuas in cibo accipiebat ꝛ hoc deambulando foris· Eciā ꝛ hoc affirmabant de eo multi ſcōꝝ patꝝ· ꝙ triginta et eo amplius āmis ex quo egreſſus eſt de domo parentū ſuoꝝ nūq̄ eis viſꝰ eſt· eciā cuꝫ defunctos audiſſꝫ parentes ſuos vt ꝑgeret ad requirendū ſeu viſitādūꝫ propinquos ſuoˢ Verūptamē ſoror eius cū eſſet vidua habens duos filios iam adoleſcentulos / miſit eos ī heremo ad requirendū fr̄eꝫ ſuuꝫ Piorē· Qui

cū diuerſa monaſteria circuiſſent requirentes eū tandē vix inuenientes illuꝫ dixerunt ei· Nos filij ſororis tue ſumus que nimio deſiderio optat te videre ante exitū ſuū· Ipſe vero non acquieuit peticōni eorum· Perrexerūt ergo adoleſcentes ad hoīem dei beatū antonium indicātes ei pro qua cauſa veniſſent· Miſit autē beatus antoniuˢ et vocauit eū ad ſe dixitqꝫ ei Quare frater tanto tempore nō veniſti ad me? Qui reſpondens dixit ei· Precepiſti michi beatiſſime pat̄ vt cū ꝑ aliquā occaſionēꝫ reuelaret michi dn̄s tunc venirē ad te et ecce vſqꝫ hactenus nō michi reuelatū eſt· Dicit ei beatus antoniuˢ Vade vt videat te ſoror tua· Tūc aſſumpſit ſecū aliū monachuꝫ et ꝑrexit ad locū et domū ſororis ſue et foris ꝓpe ianuam atrij clauſis oculis vt nō videret ſororē ſuam ſtetit· Illa autē veniens ꝓiecit ſe ad pedes eiuˢ / de nimio eī gaudio anguſtiata ē· Dicit ei beatus Pior· Ecce ego ſuꝫ Pioꝛ frater tuuˢ vide ergo me quātū volueris· Et poſt hoc ſtatī reuerſus ē ī heremū ad cellulam ſuam Hoc autē fecit ad erudiendum monachos vt nō daretur eis licencia cuꝫ libitū eis fuerit viſitare patriā vel parētes ſuos·

¶ Qualiter iohannes monachꝰ exemplo ſuo docuerit parentes eſſe videndos· Cap· lxxxiij·

Eciã ⁊ abbas Johes q̄ ꝯmãe
bat in mõte qui vocat̃ cala
mus habebat ſororẽ que ex infan
cia in ſancto ꝓpoſito ꝯũſabat̃ Jpa
em̃ erudiuit ⁊ docuit frẽz ſuũ eũdẽ
abbatẽ Johez vt relinq̃ret vanita
tẽ ſeculi huiꝰ ⁊ ingredẽret̃ monaſte
riũ· Cũ aũt ingreſſus fueãt in mo
naſteriũ ꝑ vigĩti ⁊ q̃tuor ãnos nõ
eſt egreſſus de mõſterio nec viſi-
tauit ſororẽ ſuã· Jlla vͦo nimis de
ſiderabat videre eũ· Nã ⁊ frequẽt
ſcribebat ⁊ mittebat ad eũ epiſto
las :petebatqꝫ ut an̄ exitũ eius de
corꝑe veniret ad eã vt in caritate
de pñcia ſua leta ret̃· Jlle ãt excu
ſabat :nolebatqꝫ de mõſterio egre
di· Venerabilis ãt famula dei ſoror
eiꝰ iterũ ſcripſit ad eum dicẽs q̄ ſi
nolueris venire ad me necẽ ẽ vt
veniã ad te vt poſt tãta tpa mere
ar adorare tuã ſcãz caritatẽ Hec
aũt cũ audiſſꝫ ſupdictꝰ abbas Jo
hãnes ꝯtriſtatus ẽ nimis ⁊ cogita
bat apud ſemetipm̃ dicẽs· qm̃ ſi ꝑ
me ſero vt ad me veiat ſoror mea
de cetero licẽcia dabitur vt et alij
parẽtes ac ꝓpinq̃ nr̃i veniant ad
viſitandum me· Jdeoqꝫ tractauit
apud ſe vt magis ipẽ ꝑgeret et vi
ſitaret ſororẽ ſuã· Accepit autez
alios ſecum duos fratres de mõa
ſterio· Et cũ veniſſent ad ianuam
monaſterij ſororis ſue: exclama
uit dicẽs· Benedicite ⁊ audite pe-
regrinos· Egreſſa eſt autez ſoror
eius cũz alia famula dei ⁊ aperuit
ianuaz ⁊ penitus non ꝯgnouit fra
trem ſuum· Jpſe autem ꝯgnouit
ſororem ſuam· ſꝫ non eſt locutus
verbum ne forte in voce ꝯgnoſcẽt
eum· Monachi aũt qui cum ipſo
venerant dixerũt ad eam· Roga
mus te dña mater ut iubeas nob
aquaz dari ad bibendum: q̄ de iti
nere fatigati ſumus· Cum aũt ac
cepiſſent ⁊ bibiſſent aquam facien
tes oracõem et gracias agẽtes deo
receſſerunt ⁊ reuerſi ſunt ad mo-
naſterium ſuum· Poſt aliquan
tos aũt dies ſcripſit ad eum ſoror
ſua vt veniret ⁊ videret eam ante
exitum ſuum ⁊ oracõnem faceret
in monaſterio eius· Tũc ille reſcri
pſit ad eam ⁊ direxit epiſtolam ꝑ
monachũ de monaſterio ſuo dicẽs
Quia preſtãte gracia xp̄i ego ve
ni ad te ⁊ nullus me agnouit· ipſa
vͦo egreſſa es ad nos ⁊ dediſti no
bis aquã ⁊ accepi de manibꝰ tuis
⁊ bibi ⁊ grãs agẽs reuerſus ſuz in
monaſteriũ· Sufficiat ergo tibi q̄
vidiſti me ⁊ vlterius non ſis mi-
chi moleſta· ſed ora pro me inceſ-
ſanter ad dominum deum noſtrũ
Jheſum criſtum·

Qualiter ſimiliter beatus The
odorus non acq̃eſcens videre ma
trem aut ſororem hac occaſiõe pe
nitus abſtraxit eas a ſeculo·

Capitulum· lxxxiiij·

Eciã de beato Theodoro opor
tet nos exẽpla virtutum ꝓ
ferre· Hic itaqꝫ btũs Theodorus

diſcipulus fuit ſcā Pachomij viri
de ſanctis prībus qui fuit paṫ infi
nite multitudinis mōchoꝝ multo
rūqꝫ monaſterioꝝ paṫ in partibꝫ
thebaide Cū eīm in ōmibus ſāctitꝰ
fulgeret virtutibꝫ etiā ꝓphecie gͣ
ciaꝫ a domino meruit· Multa eīm
futura ei reuelauit dñs· Quodā
vero tempe ſupͣdicti beati theodori
ſoror germana venit ad monaſte
riū in quo cōuerſabaṫ idem theo-
dorus vt poſt multa tēpora videṙet
germanū ſuū· Cumqꝫ nūciaſſent
ei de aduentu ſororis eius: miſit
ꝯtinuo duos monachos qui obſer
uabāt ad ianuaꝫ monaſterij mā
dauitqꝫ ꝑ eos ſorori ſue dicēs Ec
ce ſoror audiſti ⁊ cognouiſti ꝙ vi
uo· ne cōtriſteris autē ꝙ minime
me vidiſti· ſꝫ magis cōſidera vani
tatem ⁊ inſtabilitatē p̄ntis mun-
di ⁊ cōuerte cor tuum ⁊ apprehē de
ſancte vite ꝯuerſacōnē vt peruenire
poſſis ad eternā vitam ⁊ ad cele-
ſtia bona que p̄parauit diligētibus
ſe dñs et facientibus mādata eiꝰ
Tracta ergo apud te· ꝙ hec ſola
eſt vera ⁊ firma ſpes vt faciat ho
mo p̄cepta dei vt mereatur perueni
re ad glorioſa et eterna ꝓmiſſa
dn̄i noſtri ihū xp̄i· Hec autē illa
cum audiſſꝫ ſtatim ꝯpuncta corde
lacrimas fundebat in ꝯſpectu do
mini ⁊ poſt paululū ingreſſa ē mo
naſterium virginum famularum
dei qd in eodē vico ſitū ē ⁊ ꝓceden
ti tempe multiplicabaṫ in ſancto
ꝓpoſito famula xp̄i· Hec autē ita
geſta cum audiſſet mater eorum
dep̄cata eſt ep̄os dederūtqꝫ ei epi
ſtolas ad ſupͣdictum ſanctū Pa
chomiū prēm monaſterioꝝ ꝓ fi-
lio eius· Cūqꝫ remiſſꝫ applicuit in
monaſterio famularꝝ dei ⁊ direxit
epiſtolas ad patrem monaſterij
obſecrans vt videret filium ſuuꝫ·
Beatus autem pachomius voca
uit filium eius theodoruꝫ et dixit
ei· Audiui fili quia mater tua ad
uenit ꝓpter te· Itaqꝫ propter epi
ſtolas epiſcoporū qui ſcripſerunt
ad me vade ⁊ videat te mater tua
Dicit ei theodorus· Precepiſti mͥ
domine vt videam matrem meaꝫ
Si ergo abiero videre eam poſt
tantam ſcienciaꝫ ſpiritualē vereor
ne culpabilis inueniar apud deū·
Etenim oportebat me fortitudinē
aīi mei ad exēplum alioꝝ fratruꝫ
demonſtrare· Audiens autē ma
ter eius quia non acquieuit vide
re eā nimio affectu feruens in fi
lium noluit remeare in domū ſu
am· ſꝫ ꝑmanſit in monaſterio vir
ginum dicēs qm̄ ſi hic ꝑmanſero
etiā ſepe videbo filium meū cū inṫ
alios fratres egredieṫ ad neceſſa
rias monaſterij cauſas ⁊ monitiſ
⁊ exhortacōibus eius proficere
poſſuꝫ in ſcā ꝯuſacōne doctrinaqꝫ
eiꝰ ſpūalis ꝯfirmabit cor meuꝫ vt
merear peruenire ad eternā reqēꝫ
quā ꝓmiſit dñs nr̄ ihūs xp̄s diligē
tibꝫ ſe· Multa āt magnifica ꝑ ſcm̄

Pachomium fecit dñs mirabilia
Nã ꝛ a demoībus obſeſſos frequē
ter inuocato xp̄i dñi nomīe cura-
uit Multis eciã diuerſas egritudi
nes ſuſtinentibꝫ ꝛ paliticis oracõi
bus eius miſertus eſt dñs.

De glorioſo conflictu beati Pa
chomij abbatis ꝯtra demones.

Multo tempe Ca. lxxxv.
btūs abbas Pachomius cõ
tra demones immūdiſſimos certa
mē bonum certauit ſicut adletha
veritatis tāq̄ʒ et btūs Anthonius
Deniqꝫ intentiſſimis precibꝫ exorã
uit dñm vt ſomnum non caperet p
aliqđ tēpus quatinus noctibꝫ ꝛ die
bus pugil pmaneret ꝯtra aduer
ſarios demones dimicādo donec ꝓ
ſterneret ꝛ ſuperaret eos ſicut dr
in pſalmo ꝛ nō conuertar donec de
ficiāt. Perſtitit ergo ꝛ ꝯceſſit ei do
minus peticõnē eius. Paſſibiles
em̄ ſūt demōes ꝛ imbecilles cū q̄s
nēm ex tota fide ꝛ ex tota intēcõne
cordis feruente ſcd̄ deſiderio ꝛ adiu
uāte nos v̓tute ſaluatoris nrī xp̄i
contēdimus contra eos.

Relacio eciam eiuſdem pr̄is ad
fratres q̄ʒ audierit demones loquē
tes frequenter. Ca. lxxxvi.

Referebant nobis ſancti pa
tres de eodem beatiſſimo pa
tre Pachomio qui fuit vt diximꝰ
multoꝝ monaſteriorum in regiōe
tabennenſiotarum prepoſitus quo
mã frequēter dicebat fr̄ibus. q̄a
ſicut teſtis eſt m̄ dñs deꝰ. ſepe au
diui immundos ſpūs demonuꝫ lo
quētes inter ſe diuerſas ac varias
artes ſuas q̄s contra ſeruiētes dō
ꝛ maxime cõtra mōachos habēt.
Quidā em̄ ex eis dicebat qm̄ ego
ad duriſſimū hoīeʒ abeo ꝛ q̄ciēs ei
immitto pueꝛſas cogitacões: ille
ſtatim ſurgit ꝛ ꝓſternit ſe in ora
cõnem cum gemitu orans ſibi ad
eē diuinū auxilium Ego autem il
lo exurgente cum grandi confuſi
one egredior. Itē alius demon di
cebat. Ego ad illum quē obſeruo
cum ei cogitacões in corde miſero
conſentit ꝛ ſuſcipit ꝛ facit eas Se
pe em̄ exardeſcentem eum in iracū
diam facio et in contenciones rixe
ꝛ pigriciam oracõnis ꝛ dormitacõ
nem in pſalmodia ꝛ non ꝯtradicit
m̄. Ideoqꝫ fratres mei dilectiſſimi
ſemp oportet vt cuſtodiatis ſenſū
ꝛ animū veſtꝝ inuocantes nomē
dñi noſtri Iheſu xp̄i ꝛ ſm̄ p̄cepta
di conuerſamini tam in oracõnibꝫ
ꝛ pſalmodia ſicut dicit apoſtolus
inſtantes oracõni ꝛ vigilantes in
ea. Ideoqꝫ cum cõpunctione cordis
et timore vigilantibus non p̄uale
bunt nocere vobis aduerſarij ꝛ im
mundiſſimi demones. Ipſe autēʒ
beatus pater noſter Pachomius
docebat fratres ut ſemper memo
res eſſent verbi di in ſalutem anīa
rum ſuaꝝ Poſtmodum vero diſce
debāt vnuſquiſqꝫ fratꝝ i cellulas
ſuas opantes manibꝫ ſuis ꝛ medi
tātes q̄ de ſc̄is ſcripturis didicerāt

Impoſſibile eſt eñi aliquē apud eos verbū ocioſū loqui· ſʒ ea tm̄ q̄ de ſcripturis ſacris didicerūt inter ſe ꝯferunt exponētes de capitulis ſanctaꝝ ſcripturaꝝ q̄ ad timorem dn̄i confirment ⁊ illuminent animas eoꝝ·

¶ Viſio ſenis qualit̄ de deo conferētibus cōgaudēt āgeli ⁊ vana ſerētibus ꝯdelectabātur ſpūs immūdi· Ca·lxxxvij·

Fuit quidaꝫ vir magnus de ſanctis ſenioribꝫ cui talem grām donauerat xp̄s reuelāte ei ſpiritu ſancto vt videre poſſʒ qđ alij nō videbant Referebat eni ſanctis prībus dicēs· q̄ aliquādo cū plurimi ſedētes fratres ſimul loq̄bantur int̄ ſe ⁊ ꝯferebāt de ſanctis ſcripturis q̄ ad ſalutē ꝑtinent animaꝝ· Stabāt autē circa eos ſancti angeli letātes in hilari vultu ꝯſiderātes delectabātur ei de eloq̄o dn̄i Cūq̄ʒ aliud qđcūq̄ʒ inter ſe loquerentur ſtatī angeli ſancti recedebant lōgius indignantes contra eos· veniebāt autē porci ſordidiſſimi ⁊ morbo pleni ⁊ volutabāt ſe int̄ eos Demōes eñi in ſpecie porcoꝝ delectabantur de ſupflua ⁊ vana loq̄la eoꝝ· Sēnis autēꝫ ſenior hec vidēs abijt in cellulā ſuā ⁊ ꝑ totā noctē cū grādi fletu ⁊ vlulatu gemēdo deflebat miſerias noſtras Exhortabātur ergo ſā prēs ꝑ monaſteria ⁊ ꝯmonebāt frēs dicētes Cohibete frēs a multiloquio ⁊ ab ocioſis verbis linguā· q̄ malꝯ interitus anime generat̄ et nō intelligimꝯ quoniā ꝑ hec ⁊ doa ſanctis angelis odibiles ſumꝯ· Dicit eni ſcriptura dīna· q̄ in multiloq̄o nō effugies peccatū Hec eni infirmā et vacuā efficiūt mētem atq̄ʒ animam noſtrā·

¶ Quō ſcūs Arſeniꝯ ad heremū receſſerit vel quātā habuerit conpunctōis graciā· Ca·lxxxviij·

Vir quidā fuit in palacio ſb ultimis ſub Theodoſio imperatore nomie Arſeniꝯ cuius filios id eſt archadiuꝫ atq̄ʒ honoriū auguſtos de baptiſmo ſuſcepit Hic itaq̄ʒ Arſeniꝯ deſiderio dīni amoris accēſus ℞linquēs ōneʒ huiꝯ ſeculi gloriā tpalem: ꝑrexit ad heremū ſcythie: vt inter ſanctos patres ſecretam ⁊ quietam ab omni ſtrepitu mundi huiꝯ ageret vitam vt ſeꝑatus ab illecebris et delectacōnibus corporalibus cum tota mentis intencōne adhereret domino: ſicut ſcriptū eſt Adheſit aīa mea poſt te· me auteꝫ ſuſcepit dextera tua· Dicebant ergo de eo ſancti ſeniores· q̄ ſicut cū in ſeculi ꝯuerſacione eſſʒ: nimis precioſis veſtimentis pre ōnibus vtebatur· ita poſtmodū in heremo ſcythie degens: ſtudebat vt omnibus monachis viliora ⁊ deſpecta veſtimenta haberet Hic ipſe Arſenius totum tēpus vite ſue ſedens ad opus manuum pannum habebat in ſinu

pānū habebat in sinū ꝓpt lacrīas
que ob desideriuꝫ vite eťne crebro
currebant ex oculis eius·

¶ De fetida aqua cuius se fetorē
afflixit btūs Arsemi⁹· Ca·lxxxix·

Dicebat aūt abbas daiel de
eodem Arsenio qꝫ cū operare
tur sportas ex palmarꝫ folijs mit
tebat aquā in peluim vt īfunderē
tur palme· Et cum feteret bromo
sa aq̄ odorē nec ꝑmittebat vt aliā
aquam mutarēt· ſꝫ sup illā fetidā
aliā addebat aquā ut semꝑ fetēt
Interrogabāt aūt eū fratres di-
cētes· Cur non ꝑmittis pater ut
aqua mutetur· sed pessimo fetore
tota cellula tua repletur? Rñdēs
aūt senior ait Quoniaꝫ ꝑ thymia
mate ⁊ muscata et alijs diuersis q̄
bus in seculi ꝯuersacōe sine inter
missione fruebar oportet me nūc
dū in hoc corꝑe sum sustinere isti⁹
modi fetorē ꝓsuauissimo odore vt
in die iudicij de illo gehēne īenar
rabili fetore liberet me dñs ut nō
cum illo diuite q̄ epulabať in isto
mundo deliciose ⁊ splendide ꝯdēne
tur aĩa mea·

¶ Quid respōderit fratri ꝯpūctō
nē desiderāti· Ca·xc·

Quidam de fratribꝫ dixit bea
to Arsenio· Ecce beatissime
pať meditari festino de sacris scri
pturis que didici ⁊ non sencio com
punctionem in corde meo quoniaꝫ
nō intelligo virtutem diuine scrip
ture vnde ⁊ valde contristatur aĩ
ma mea· Respondens autem btūs
Arsenius ait Oportet te o fili inces
santer meditari eloquia domini·
Audiui enī qꝫ dixit beatus abbas
Poemē ⁊ alij multi sanctorꝫ patrꝫ
quoniam incantatores illi qui ser
pentes solent incantare non intel
ligunt ipsi verba illa que loquun
tur· sed serpentes audientes intel
ligunt virtutem verborꝫ illoruꝫ ⁊
conquiescunt et subdūtur eis Ita
ergo ⁊ nos faciamus· Quāuis nō
valeamus intelligere diuinarum
virtutem scripturarum· tamen de
mones audientes diuinā v̄tuteꝫ v̄
bi terrentur ⁊ effugati discedunt a
nobis non sustinentes eloq̄a spi-
ritussancti que ꝑ seruos suos ꝓphe
tas ⁊ apostolos ē locutus·

¶ De mortuo qui beato Macha
rio respondit de tumulo·
Capitulum·xci·

Quodam autem tempore cuꝫ
in vicinio beati Macharij ho
micidium fuisset perpetratum et
cuidam innocenti homini impin-
geretur crimen admissum surgēs
ille qui calumniam paciebatur fu
git ad cellaꝫ sancti Macharij Af
fuerunt eciam ⁊ illi qui eum perur
gebant ⁊ alligantes eum dicebāt
periclitari seipsos nisi comprehen
sum legibus traderent homicidā·
Ille vero cui crimen impingebať
cum sacramētis affirmabat ꝯsciū
se nō eē sanguīs illi⁹ Et cū diuci⁹
ab vtraqꝫ parte certamē habe ret

interrogauit ſcūs macharius ubi
ſepultus eſſet qui dicebatᷣ occiſ9
Cūq̃ deſignaſſet ei locū tunc cum
ipſis ꝑgit ad ſepulchꝝ atq̃ ibi fi-
xis genibus inuocato xp̄i nomine
ait ad eos qui aſtabant · Nūc do
min9 oñdet ſi vere deus eſt qui ꝑ
urgetur a vobis Et eleuata voce
exclamabat noīe defunctū Cūq̃
ei de ſepulchro vocatus reſpōdiſ
ſet :ait ad eum machari9 Per fi
dem xp̄i te obteſtor: vt dicas nūc
ſi ab iſto homīe qui te inſimulatᷣ
occiſus es Tunc ille de ſepulchro
clara voce reſpōdit dicens nō eē
ſe ab eo interfectū · Et cū obſtupe
facti ōnes decidiſſent ad terrā ac
pedibus eius ꝓuoluerētur roga
re eum ceperūt vt interrogaret il
lum a quo fuiſſet occiſus · Tunc
vir ſanctus ait · Hoc ego nō inter
rogabo · Sufficit em̄ michi vt in
nocēs liberetur · Nō eſt autē meū
vt reus ꝓdatur · Forſitan em̄ cō
pungetur adhuc ꝑ ſcelere qd ꝯmi
ſit ⁊ aget penitēciam ⁊ ſaluabitur
anima eius ·

¶ De racemo qui cauſa carita-
tis ꝑ plurimos trāſmiſſus nouiſſi
mo ad ipſū q̄ ꝑmus miſerat reu̇
ſus eſt · Ca · xcij ·

Alio itidem tempe cū ſancto
Machario quidā frater vuā detu
liſſz · ipſe autem qui ſcḋm caritatē:
nō que ſua ſunt · ſed que alterius
cogitaret :ad alium fratrē detulit
eaz qui infirmior videbatur · Tūc
infirmus gracias egit deo pro fra
tris officio et ſuſcepit eam · Sed
et ipſe nichilominus plus de pro
ximo q̄ꝫ de ſemetipſo cogitans ad
alium eam pertulit infirmū frēm
et ille iterum ad alium et ſic per ō
nes cellulas que longe a ſemetip
ſis erant ꝑ heremuz diſperſe vua
illa circumlata eſſet ignorantibꝫ
eis quis eam ꝑus miſiſſz :ad vlti
mum ipſi defertur qui eam miſe
rat · Gratulatus eſt autem ſan-
ctus Macharius q̄ꝫ tantam vide
ret in fratribꝫ ꝯtinenciam tantaz
q̃ꝫ caritatem ad acriora ſemetip
ſum ſpiritualis vite extendit ex-
ercicia ·

¶ Ubi vidit idem Machari9 quo
mōdo demōes impediant deo pſal
lentes · Ca · xciij ·

Illud eciam ad fidem ꝯfirmatum
nobis eſt de eo ab hijs qui ab ore
eius audierunt quomō quodā tē
pore nocte in ſpecie mōchi demon
ad oſtium celle eius pulſauit di
cens · Surge abba Machari et
eamus ad collectā vbi fratres ad
vigilias congregantur · Sed ille
gracia dei repletus falli non potu
it · intellexit em̄ dyaboli fallaciā
et ait · O mendax et veritatis ini
mice quid tibi conſorcij quid ſocie
tatis eſt cum collecta ⁊ congrega
cione ſanctorū: At ille ait · Latet
ergo te o Machari q̄ꝫ ſine nobis
nulla collecta agitur · nulla con-
gregacio monachorum · Veni

tu deniqz et videbis ibi opera no
ſtra. Dixit autez ſanctus Macha
rius. Imperet tibi dominus demon
immūde. Et ꝯuerſus ad oracōnez
petijt a dño vt ſibi oſtenderet ſi h'
verū eſſz ꝙ gloriatꝰ ē demō. Abijt
ergo ad collectā vbi a frīb₃ vigilie
celebrabantur ⁊ iterū in oratōe do
minū deprecabatur vt ei veritatez
verbi huius oſtenderet. Et ecce vi
dit p totam eccāz quaſi paruulos
quoſdaz pueros ethyopes nigros
diſcurrere huc atqz illuc et velut
volitando deferri. Diſcurrētes autē
illi ethiopes pueri ſingulis quibuſ
qz fratribus in oracione poſitis
atqz pſallentib₃ alludebant. Et ſi
cui de eis oculos duob₃ digitulis cō
preſſiſſent ſtatim dormitabant. ſi
cui vero in os emerſiſſent digitum
oſcitare eū faciebāt. Itē poſt pſal
mū cū ad orandū ſe proieciſſent frēs
percurrebāt iterū ſingulos ⁊ an̄ aliū
quidez iacentem in oratōne quaſi
in mulierū ſpeciem vertebātur. an̄
alium quaſi edificātes aut apportā
tes aliquid aut diuerſa queqz agē
tes apparebant. Et quecūqz demo
nes quaſi ludentes formaſſent hec
orantes illi in cordis ſui cogitatōe
verſabant. Ab aliquātis tn̄ fratri
bus vbi aliquid horū agere cepiſ
ſent quaſi violenter repulſi preci
pitati deiciebant̄. ita vt nec ſtare
ante eos aut tranſire auderet. Alijs
etiā ſup ceruices ⁊ dorſa ludebant
Hec cū vidiſſz ſctūs Macharius gra
uiter ingemuit ⁊ lacrīas pfundēs
ad dñm dixit. Reſpice dñe et ne ſi
leas neqz mitigeris deus. ſz exur
gat ⁊ diſpgant̄ inimici tui ⁊ fugiāt
a facie tua. qm̄ anima noſtra rēple
tur illuſionibus. Poſt oracōnem
autem examinande veritatis gra
cia ſeorſum euocatis ſingulis qbꝫ
qz fratrib₃ ante quoꝝ faciem vide
rat demones diuerſo hitu ⁊ varijs
ymaginib₃ ludētes requirit ab eis
ſi in oracōne vel edificandi cogita
cōes habuerint vel iter agendi vel
a lia diuerſa que vnicuiqz p demo
nes ymaginata videāt. Et ſingu
li eoꝝ ita ꝯfitebātur in corde ſuo fu
iſſe cogitacōes ſicut ille arguebat
Et tunc vere intellectū eſt ꝙ oēs
male ⁊ ſupflue ac vane cogitacōes
que vel pſallentib₃ vel ſomnioꝝ
aut oracōnum tempe vnuſquiſqz
in corde concepit illuſione ⁊ inſtin
ctu demonū fiant. Nā ab hijs qui
omni cuſtodia ſeruāt in timore et
amoē dī cor ſuū illi tenebroſi ethi
opes et hee q̄s immittunt cogita
cōes expelluntur. xp̄o enim mēs cō
iuncta et precipue in tempore ora
cōnis intēta nichil malū nichilqz
ſupfluū recipit.

Quomodo debeat monachus i
cella ꝓpria degere.
Capitulū. xciij.

Quidaz frater requiſiuit ab
bate Syſoium quēadmod
in cella ꝓpria degere deberet. Cui
ille rn̄dēs ait. Comede panez tuū cū q

et ſale ⁊ nō erit tibi ncātas aliq̄d exꝯquēdi aut longius euagādi·

¶ Qd multū comedēs ⁊ a ſaturi-tate cauēs melioꝛ ſit illo q̄ modicū edens ſaciatur· Ca·xcv·

Dicebat vnꝰ ex patribꝫ quia inuenit̄ homo multū come-dens et adhuc eſuriēs continet ſe ne ſacietur· alter vero paꝝ come dit ⁊ ſaciatur· Qui ergo multū co medit et adhuc eſuriēs ꝯtinet ſe: maiorē mercedē habet q̄ ille qui paꝝ comedit ⁊ ſaciatur·

¶ Similitudo de virulentis ani malibꝫ quātum valeat oracio cuꝫ ieiunio· Cap·xcvi·

Quidā ſenex dixit· Sicut ve nenata animalia forcioreſ herbe vel pigmēta expellunt· ita ⁊ cogitacōes ſordidas oracio cum ie iunio repellit·

¶ Qꝫ ieiuniū de pctīs aīaꝫ eleuāſ aditus tēptacōnum īcludat et q̄ ſicut leo minoribꝫ terrori ē ani malibꝫ· ita ꝓprijs cōcupiſcēcijs ꝓ batus monachꝰ· Cap·xcvij·

Dixit abbas Pyericꝰ· Sic catū ieiunijs corpus mona chi animā de ꝓfundo eleuat ⁊ ſic-cat fiſtulas cogitacōnū ieiunium monachi· Itē dixit· Sicut leo ter ribilis eſt onagris· ſic monachuſ ꝓbatus cogitacōibꝫ ꝯcupiſcēcie·

¶ De fratre qui ſpū blaſphemie laborans et frequenter ad ꝯfeſſi onem veniens ſe confiteri erube-ſcens tandem ad hortacōnē ſenis animatus cauſam aperuit ⁊ mox leuius habuit· Ca·xcviij·

Quidā frater impugnabat̄ a ſpiritu blaſphemie ⁊ eru beſcebat dicere· Et quoſcūqꝫ au-diſſet magnos ſenes ꝓgebat ad eos vt illis declararet· Et cū per ueniſſꝫ mox verecūdabatur· Cuꝫ ergo freq̄nter ad abbatē Poeme nē veniret· vidit eū ſenex cogita ciones hn̄tem ⁊ ſic dic̄ ei· Ecce fre q̄nter venis ad me hn̄s cogitacio nes ⁊ ſic iteꝝ remeas triſtis tracꝫ illas reportans· Dic ergo michi fi li quid habes· At ille ait· In blaſ phemia impugnat me dyabolus ⁊ erubeſco dicere· Et mox vt ape-ruit cauſaꝫ: leuior eiꝰ impugnacō apparuit· Et dicit ei ſenior· Ne cō triſteris fili· Quādo eīm ad te hec cogitacō venit dic· Ego cauſam n̄ habeo· blaſphemia tua ſit ſup te ſathana· Hanc eīm cauſam aīa non vult· Quācūqꝫ autē cauſam aīma noluerit: nō diu ꝑmanebit Et ita ſanꝰ frat̄ ille diſceſſit·

¶ Per quas et per quot res ani me paſſio gignetur·

Capitulum·xcix·

Abbas moyſes dixit· Per has quatuoꝛ res paſſio gignitur Per abundanciaꝫ eſce et potus· per ſacietatem ſomni· per ociū ⁊ io cuꝫ· ⁊ oꝛnatis veſtibus inceſſu m·

¶ Neſcire dyabolū ad qd̄ viciuꝫ ꝓnioꝛ ſit anima niſi tēptacōnum experiencia· Ca·C·

Dixit abbas Motoy⁹ Neſcit
ſathanas q̄ paſſione ſedu
catur aīma ⁊ ideo ſeminat in ea q̄
dem zizaniū ſuū · ſ₃ metere neſcit ·
Spargit aliqñ ſemīa fornicacō
nū · aliquādo detractōnū ⁊ cetera
rū ſimilit̄ paſſionū ⁊ in quā paſſi
onē viderit animā declinare hanc
ei miniſtrat · Nā ſi ſciret ad quid
pcliuis eēt aīa nō ei diuerſa vel
varia ſeminaret ·

¶ De frē ſcādalizato in ſmone
ſenis qui poſtmodū reūſus ad ip
ſū vim verboꝝ ei⁹ pſcāe ītellexit

Frater reqſiuit Ca · Ci ·
ſenē dicens Quid faciā q̄a
nequeo ſufferre cogitacīōes · Cui
ſenex Ego in hac cauſa nūq̄ im
pugnatus ſū · Scādalizat⁹ autē
frat̄ ipe venit ad alteꝝ ſenē ⁊ di
xit ei · Ecce qd michi dixit ſenex
ille · ſcādaliſatus ſū in ipſo qm̄ ſu
per hūanam naturā locutus eſt ·
Dixit ei ſenex ſecūdus Nō ſimpli
citer tibi dixit ille homo dei hunc
ſmonē · Vade ergo ⁊ age penitēci
am apud ipſū vt dicat tibi vtuteꝫ
hui⁹ verbi · Reūſus itaqꝫ frat̄ venit
ad ſenē et cepit ei dicere · Indul
ge michi abba · qm̄ inſipiēter egi
vt tibi nō valedicerē et ita egre
derer · Sꝫ rogo te explana michi
quēadmodū nō es impugnatus
Dicit ei ſenex · Ex quo factu⁵ ſum
monach⁹ non ſum ſaciatus neqꝫ
pane neqꝫ aqua neqꝫ ſomno ⁊ ho
rum ōmium cogitacio me non per
miſit habere pugnā quā tu dixi
ſti · Et egreſſus eſt frater adiut⁹
ab eo ·

¶ Detrahentem pximo ſuo ſimi
lem eē colubro qui euā mortifere
ſuſurrādo pepulit paradiſo ·

Dixit abbas Ca · Cij ·
Hypericī⁹ Suſurrās ſpens
ad euam de paradiſo eam deiecit ·
Huic ergo ſimilis eſt qui pximo
ſuo obloquitur quoniā et audien
tis ſe animam perdit ⁊ ſuam non
ſaluat ·

¶ De duob₂ fratribus corpulen
tis qui cogitacōībus fatigati di
dicerunt a ſene decus eſſe mona
chi pallorē cum humilitate ⁊ maci
em et alia quedā · Ca · Ciij ·

Do frēs ad abbatē Helyā
venerūt īpugnati a cogita
cōib₂ Et vidēs eos ſenex q̄ corpu
lēti eēnt tāq̄ ad diſcipulū ei⁹ ſub
ridēs ait Vere frē ego erubeſco ꝓpē
te · q̄ ſic enutriſti corp⁹ tuū cū ſ̄te
pfiteāīs te mōchū Pallor ei cum
hūilitate ⁊ macies dec⁹ ē mōchi Itē
dixit mōch⁹ edēs multū et opans
multū nō ꝯfidat · qui autē paulu
lū eſt ſi eciā paꝝ operetur confi
dat et viriliter agat ·

¶ De adoleſcēte qui veſtimētis
ſe ſpolians tam pſcē ſeculū pitr
depoſuit vt iudicio ſenis in breui
foēt fierꝫ ſeculo renūciaē volētib₂

Quidam iu Ca · Ciiij ·
Quem⁵ volebat r̄nūciare ſecu
lo ⁊ freqnt̄ eū egreſſū reuocabāt

cogitacões inuolentes varijs ne
gocijs ·erat eñ diues· Vna ergo
die egreſſum eum dyaboli circum
dederũt ⁊ multũ puluerẽ excitaue
rũt ante eum· Ille vero confeſtim
diſpoliãs ſe ⁊ iactans veſtimẽta
ſua currebat nudus ad monaſte
rium Declarauit autẽ deus vni ſe
ni dicẽs Surge ſuſcipe Adlethã
meũ· Exurgens ergo ſenex obuia
uit illi nudo· Et agnoſcẽs cauſaz
admiratus eſt ⁊ dedit ei habitum
monachilẽ· Quãdo autẽ veniebãt
fratreſ aliqui ad ipſum ſenẽ perq̃
rere eũ de cõditionibus varijs :re
ſpondit eis ·de renũtiacõne autem
dicebat· Hũc requirite qꝛ ego ad
abrenũtiacõnez iſtiꝰ necdũ puení

¶ De monacho qui euangeliũ vẽ
didit· Capitulũ ·C v·

Quidam mõachorũ tm̃ euan
gelium poſſidenſ vendidit il
lud ⁊ eſurientibuſ dedit dignũ me
morie ſermonem ꝓnũtiãs :ipſum
verbum inquit venundedi quod m̃
ſemper dicebat :vende que poſſideſ
⁊ da pauperibus·

¶ De ſentẽtia pauli abbatis qꝫ
ad tollendã occaſiõez vagãdi nĩl
licet monacho in cella nĩ victui ne
ceſſaria ⁊ de auſtera eiuſdẽ pauli
abſtinentia· Ca· C vi·

Dicebat abbas paulus· Si
aliquas res voluerit mona
chus in ſua cella habere preter ea
ſine quibus non poteſt viuere fre
quenter cogitur de cella egredi et
ita a demone decipitur· Hic autez
ipſe paulus in vna quadrageſimã
cũ vno ſextario lenticule ⁊ paruulo
aque vaſculo perdurauit et vnam
mattam tãtũ faciens eandem texebat
⁊ retexebat ne tãmõ foraſ exiret·

¶ De diſcretõne abbatis Aga
thonis· Capitulum· C vij·

Abbaſ Agathõ diſpenſabat
ſemetipſum et in omnibꝰ cũ
diſcretõe pollebat taz in opere ma
nuum ſuarum q̃ȝ veſtimento Tali
bus ãt veſtibus vtebatur vt nec
ſatis bõa nec nimis mala cuiq̃ȝ ap
parerent·

¶ Argumentoſa cuiuſdã ſenis
diſputatio de paſſiõe ire in q̃ oſtẽ
dit q̃s ſm xp̃m vel ſm adã aut cer
te q̃s ſm dyabolum fiat·

Dixit q̃dã Ca· C viij·
ſenex Ira per has quatuor
res ꝯſurgit· Per cupiditatez aua
ricie dandi et accipiendi et ſi quiſ
propriam ſentenciam amans vt
nec ſatis bõ nec ſatis mala cuiq̃ȝ
appareat defendat et ſi q̃s ſe vult
eſſe honoribus dignum et ſi quis
doctorem ſe eſſe velit plus omnibꝫ
ſapientem ſperans· Ira etiam p
hec quatuor humanos ſenſus ob
ſcurat· Si odio habuerit homo ꝓ
ximum ſuuz ·aut ſi pro nihilo du
xerit ·aut ſi illi inuiderit ·ã ſi detra
xerit· Paſſiõis ãt huiꝰ retributõ
quatuor modos habet· Primuz ex

corde· ſecūdum ex facie· terciuz ex
lingua· quartū ex facto· Si ergo
poterit quis ita portare malum vt
nō ingrediat̄ i cor :nō pueniet ad
faciem· Si autez venerit in faciē
cuſtodiat linguā ne loquatur il-
lud· Si autē locutus fuerit vel hº
cuſtodiat ne reddat in facto· ſed
mox incidat· Tres enī gradus
ſunt hoīm in paſſione ire· Naz q̄
nec volūtarie nocet ā iniuriatur
aut parcit ꝓximo ſuo hic ſm na
turam xp̄i eſt· Qui autem nec le
dit nec ledi vult hic ſm naturam
adam eſt· Qui vero nocet aut in
iuriatur aut calumniā ingerit ā
vſuras exigit hic ſm dyabolū ē·

¶ De fratre nos pctīs ꝓprijs iputa
re cū aliq̄ moleſtamur· Ca· Cix·

QUidam frater dum ab alio
iniuriaretur venit a nuncia
uit ſem· Cui ille reſpōdit· Satiſ
fac cogitacōni tue qm̄ frater te nō
vult iniuriari· ſꝫ pccā tua· Nā in
omni temptacōe que tibi contigit
per hominē ne arguas eū niſi tm̄
modo dic· qꝛ ꝓpter peccata mea cō
tingūt michi hec·

¶ Vt in bo
no vincamus malū· Ca· Cx·

DIcebat frequenter abbas
Poemen· Malicia te nūq̄
exuperet· Nam ſi quis tibi malū
fecerit tu illi bonum redde vt p bo
nitatē vincas maliciā·

¶ De fratre qui eq̄nimiter ſuſti
nuit iniurias· Ca· Cxi·

QUidā frater qn̄tū plꝰ eū ali
quis iniuriabatur aut irridebat
tanto magis ille currebat dicēs·
Iſti ſunt qui nobis occaſionem ꝓ
bent ad ꝓfectum noſtrum· Qui āt
beatificāt nos cōturbant animas
noſtras· Scriptū eſt enim· qm̄ hij
qui beatificāt vos ipſi decipiūt vos·

¶ De ſene qui iniuriāti ſe mune
ra trāſmittebat· Ca· xij·

ALter ſenex ſi quis detraxiſſꝫ
ei· ille feſtinabat ſi vicinus
ei erāt per ſeipſum illū bene remu
nerare Qꝫ ſi lōgius manebat trāſ
mittebat ei munera·

¶ Cōſiliū abbatis Syſoi ne mo
nachus ſuis ſe defendat māibus·

FRater quidā Ca· Cxij·
interrogabat abbatez Sy
ſoium dicēs Si latrones aut bar
bari ſuper me irruerīt occidere me
volentes et ego ſi preualere potue
ro iubes occidam eos: Cui ille re
ſpondit· Ne facias omnino ſed to
tū te deo cōmitte Quicquid enī ad
uerſi tibi contigerit ꝓfitere ut hoc
tibi ꝓpt̄ tua pctā eueniat· dīne ei
diſpēſatiom totū debes aſſcribere·

¶ De magno heremita ſup quez
latrones irruerīt· Ca· Cxiij·

ERat quidam magnus here
mita in mōte qui dicit̄ Ach
ileus et venerunt ſuper eum la
trones· Cum autem ille vocifera
retur vt de vicinis locis conueni-
rent fratres illi cōfluentes cōpre
hēderunt eos quos trāſmiſſos i ci
uitatē iudex in carcerē miſit Frēs

ergo illi meſti facti ſunt· q̄ ꝓpter ipſos latrones traditi eẽnt iudici ⁊ venientes ad abbatem Poemenẽ nũciauerũt ei factũ Qui ſcripſit ad heremitã dicẽs· Reminiſcere p̃mã ꝓdicõez vñ facta eẽ ⁊ tũc videb ſecũdã ꝓdicõez· Niſi enĩ ꝓditus fuiſſes ab interioribus tuis· ſecũdã ꝓdicõem nũq̄ ꝑpetraſſes· Quez il le ſmonẽ cũ audiſſ; ꝯpũctus eſt ⁊ in omni regione illa nominatus ac ꝑ multum tẽpus de cella ſua n̄ exiens: ſurrexit ſtatim ⁊ venit in ciuitatem ⁊ exciens latrones de carcere publice liberauit eos·

¶ Interrogacõ fratris ꝑ quã rez ſaluari poſſit· Ca· Cxv·

Quidã frater reqſiuit ſenẽ dicens· Dic michi pater rẽ vnã quã cuſtodiã ut ſaluer ꝑ ipſam· R̃ndit ei ſenex· Si potueris iniuriari et affici conuicijs ⁊ portare ac tacere: magna eſt hec res ſuꝑ alia mãdata·

¶ Quõ abbas Moyses fruſtra ſecum litigãti recõciliatus eſt· Ca· Cxvi·

Abbas Moyses aliqñ edificauit ſibi cellulã in loco qui dicitur cracleona Et dũ ibi a multis moleſtaretur alterum locum introgreſſus eſt ⁊ ſimiliter eciã ibi conſtruxit habitaculum· Sed ꝑ inſidias dyaboli quidã frater inuentus eſt illic qui per inuidiam ſemper iram cum eo haberet· Propter qd̕ ſurrexit inde ⁊ ad ꝓprium regreſſus eſt viã; et fecit ſibi illicquoq; cellulam et recluſit ſemetipſuz in ea· Poſt tẽpus autem aliquantum congregati ſũt ſenes de illo loco vnde egreſſus eſt: deducentes ſecum eciã illum fratrez cum quo habuerat litem quatinus rogarẽt eum vt rediret in ſpeluncam ſuam· Poſtq̄ vero in vicinũ locum venerunt tã melotes ſuas q̄ illum fratrez ibidem dereliquerunt· ipſi autem profecti ſunt ad ſenem Et pulſantib; illis aperta feneſtra reſpexit eos ⁊ cognouit: dixitq; eis Vbi ſũt melotes veſtre? At illi reſponderũt· Ecce hic in vicinio ſũt vna cũ illo fratre qui tecũ irã; habebat· Hoc poſtq̄ ſenex audiuit et illos cognouit pre gaudio oſtium per qd̕ ingreſſus fuerat ſecure confregit· Et egreſſus cucurrit vſq; ad locũ vbi erat ille frater et prior ipſe penitenciam agere apud eum cepit et amplexus eſt illũ· Et introduxit illum in cellã ſuam et ꝑ tres dies conuiuatus eſt cum eis q̄ nũq̄ habebat conſuetudinem vt ieiuniũ ſolueret Surrexit q; poſtea ⁊ ꝓfect⁹ eſt cum illis·

¶ Qualiter abbas Poemen conſuluerit fratri triſticia laboranti· Capitulum· Cxvij·

Quidam frater requiſiuit abbatem Poemenẽ dicẽs· Quid faciam pater quoniam conturbor a triſticia? Dicit ei ſenex· Neminem pro nichilo aſpicias·

nullū ꝯdemnes· nulli detrahas et
dabit tibi deus requiē ⁊ erit ſeſſio
tua ſine perturbatione·

¶ Quid abbas yſidorus rñderit
demōibꝫ diuſis eūz modis temptā
tibus· Ca· Cx viij·

Dicebat abbas pmē de ab
bate yſidoro· ꝙ ſolus ille ſe
cognouiſſꝫ· Nā q̄tiēs illi cogitatio
ſua dicebat ꝙ magnus es: tūc ipē
reſpōdebat ad ſe Nūquid talis ſū
qualis Anthoni⁹ aut abbas pā
bo vel reliq̄ patres q̄ deo placuerīt
Quotiēs ergo hoc cogitabat req̄
eſcebat· Quādo vero demon cōtur
bans eū: ſuggerebat ei deſpacōez
⁊ penas dicēs qm̄ poſt hec omnia
in tormēta iturus es: dicebat iterū
ipſe· Quāuis ego in tormenta mit
tar tū vos ſubtus me inuenio·

¶ Ubi demones abbati moyſi nl̄
in eū ſe poſſe ꝓfeſſi ſunt·

Abbati quoqꝫ Cap· Cxix·
moyſi frequētēr apparuerīt
demones maledicētes ei ac dicētes
Euaſiſti nos moyſes et nihil tibi
poſſumus dicere· qm̄ quotiēs te p
deſpacōem humiliare voluerimus
exaltaris· quotiēs autē exaltare
ita te humilias vt null⁹ de nobis
accedat ad te·

¶ Quomodo homo quotiens ceci
derit totiēs reſurgere neceſſe ha
bebit·

Capitulum· Cxx·

Um quidam frater abbatē
Syſoiū freqūter tali ſmo
ne requireret dicens: quid faciaꝫ
paē qm̄ cecidi· Ille reſpōdit· Sur
ge inquit Illo vero ⁊ ſe reſurrexiſ
ſe et iterꝫ cecidiſſe profeſſo reſpon
dit· Et iterum adhuc ſurge· Cum
autēꝫ frater ſe frequēter ſurrexiſ
ſe ⁊ frequēter ſe cecidiſſe narraꝫ
eodem ſenex vtebatur ſermone di
cēs· Ne deſiſtas ſurgendo· Cui frē
ait· Et vſqꝫ quo poſſum pater ſur
gere explana Senex dixit· Uſqꝫ
quo aut in bono ope aut in malo
deprehenſus occūbas· In quo em̄
ope homo fuerit deprehenſus ī eo
etiam iudicabitur·

¶ Rñſio Achille abbatis interro
ganti cur tedium in cella ſua pate
retur· Cap· Cxxi·

Alter frater requiſiuit ſenez
Achillaꝫ dicens· Cur ſedēs
in cella mea pacior accidiaꝫ? Cui
ſenex ait· Quia necdum vidiſti re
quiem fili quaꝫ ſperamus nec tor
mēta que timemus· Si em̄ ea di
ligēter inſpiceres etiā ſi vermibꝫ
plena eſſꝫ cellula tua vſqꝫ ad col
lum· tu tamē in ipſis iaceres ſine
accidia·

¶ Monacho non eſſe morādū ex
tra cellā· Ca· Cxxij·

Quidaꝫ frater cū expetiſſet ſ
monē ab abbate moyſe: di
cit ei ſenex· Uade et ſede in cella
tua· Cella autem tua de omnibus
te poteſt inſtruere ſi ibi permanſe
ris· Sicut em̄ piſcis ex aq̄ eductꝰ
ſtatim moritur ita ⁊ mōchus pereat

ſi foris cellã ſuã tardare voluerit

¶ Que tria cuſtodiēdo ſaluetur
homo·

Capitulum· Cxxiij·!·

Frater aliqͥs abbatē Antho
nium reqͥſiuit dicens Quid
obſeruādo deo placebo? Rn̄dit ſe
nex· Quod demōſtro tibi cuſtodi·
Quocūqꝫ vadis deū habeto p̄ ocu
lis tuis ⁊ qđcūqꝫ opus exerces ſu
me tibi ex diuinis ſcripturis exem
pla ⁊ in quocūqꝫ loco ſederis nō in
de cicius mouearis· ſꝫ paciēter in
eodē loco cōſiſte Hec em̄ tria cuſto
diēs ſaluus efficieris·!

¶ Interrogacō cuiuſdā vtꝝ meli
us ſit remocius an cū alijs hītarē·

Requiſiuit q̄ Ca· Cxxiiij·
dā frater abbatē Poemenē
ſi melius ē remoci⁹: an cum alijs
manere? Rn̄dit ſenex· Homo ſi ſe
ipſum reprehendit vbiqꝫ poteſt ꝑ
ſiſtere· Si aūt ſe magnificat nū
q̄ ſtat· Si em̄ quicq̄ boni fecerit
homo ne exultet in eo q̄ mox per
dit illud·

¶ Abbas Zenon in quo egipcios
monachos ſiris grecisqꝫ p̄tulerit·

Venit aliqn̄ Ca· Cxxv·!·
ad abbatē Zenonē in ſiriā
aliquis frater egipcius et cepit ꝓ
prias cogitacōes accuſare coram
ſene· Ille aūt audiens ammira-
tus dixit Egipcij vtutes q̄s hn̄t ce
lāt ⁊ vicia q̄ nō hn̄t manifeſtant·
Siri aūt ⁊ greci vtutes q̄s nō hn̄t p̄
dicāt ⁊ vicia q̄ hn̄t abſcondūt·

¶ Verba ſenis q̄ ſint ex qͥbꝫ detri
mētū aīe generat̄· Ca· Cxxvi·

Senex qͥdā dixit Qui ab hoī
bꝫ ampli⁹ honorat̄ aut lau
dat̄: nō pui dānum anime pati͞t·
Qui aūt penit⁹ ab hoībꝫ nō hono
rat̄: deſup gloriam a deo accipiet·
Itez dixit· Fieri nō poteſt vt ſimul
⁊ herba naſcat̄ ⁊ ſemē ita impoſſi
bile eſt vt laudē ⁊ gloriā ſecularīū
hn̄tes: ſimul eciā ⁊ fructum facia
m⁹ celeſtem· Itē dixit· Sicut
theſaurus manifeſt⁹ minuit̄: ita
vtus deperit publicata· Naz ſicut
cera a facie ignis ſoluit̄: ita et aīa
ꝑ laudē perit reſoluta ab intēcōne
ſua· Itē dixit Qn̄ cogitacō vanē
glorie vel ſupbie te impugnat: ꝑ
ſcrutare teipſū ſi oīa mādata dī
ſeruaſti· ſi inimicos tuos diligis·
ſi gaudes in gloria inimici tui ⁊ cō
triſtaris ī deiectione eius ⁊ ſi apđ
te habes quoniam ſeruus inutil̄s
es et omnibus hominib⁹ plus pec
cas ⁊ neqꝫ tu tamen aliquid gran
de ſapias tāq̄ aliquid feceris ſciēs
q̄ elata cogitacō omnia illa bona
diſſoluit·

¶ Quanta ſui abiectione ſenex
obſequium declinauerit hūanum·

Capitulum· Cxxvii·!

Quidam ſenex erat in inferi
oribus heremi partibus et
ſedebat quieſcens in ſpelunca·!
Unus autem ſecularis homo re-
ligioſus miniſtrabat ei· Conti-
git vero vt filius ſecularis illius

inſiſteret· Multis g° p̄cib9 poſtulā
bat ſenē vt veniret in domū ſuam
⁊ faceret oracōnem ꝓ infante· Et
ſurgēs ſenex ambulabat cum eo
Ille aūt p̄ceſſit eū et ingreſſus in
domū ſuā dixit Venite in occurſū
anachorite Quos cū ſenex vidiſſꝫ
de lōge egreſſos cū lāpadibꝫ ſenſit
q̄ ad ſe veniret ⁊ ſtatī deſpoliās ſe
veſtimēta ſua miſit in flumie ⁊ ce
pit lauare ſtās nudus Ille aūt q̄
miniſtrabat ei vidēs hec erubuit
et rogauit hōīes dicēs· Recedite
ſenex eñ noſter ſenſū ꝑdidit Ve
niēs v° ad ſenē dixit ei· Abba q̄d
hoc feciſti? Oēs eñ q̄ te viderūt
dixerūt· q̄ demoniū hꝫ ſenex· Cui
ille reſpōdit ⁊ ego volebā hoc au
dire.

¶ Qr ſic impoſſibile ē ſine clauo
nauim firmā fieri· ita ſine hu
militate mōchū poſſe ſaluari

Dixit ab Ca· Cxxviij·
bas Motoys Quāto pl9 hō
deo ꝓximauerit tāto ſe peccatorē vide
bit Yſaias eñ ꝓpħa dn̄z vidēs mi
ſerꝫ ſe et indignū vocauit· Nos er
go nō ſim9 ſʒ ſine ſollicitudine· dic̄
eñ ſcriptura· Et q̄ ſtat videat ne
cadat· In incerto ergo nauigam9
in hoc mūdo· Et nos q̄dē q̄ſi in trā
q̄llo mari nauigare videmur· ſecu
lares vero q̄ſi in periculoſis locis· ſʒ
nos q̄ſi in die nauigam9 ſole iuſti
tie illuſtrati· illi vero in ignorātia
q̄ſi ꝑ noctē· Sʒ frequēter ꝯtingit
vt ſecularis i tenebroſa nocte na
uigās· vigilās āt ⁊ clamās ꝯſociā
naui ſaluet· nos v° dū in trāq̄llo
nauigamus? ſepius ex ipā trāq̄l
litate negligim9 ⁊ ꝑdim9 humili
tatis gubnaculū negligētes Sic
aūt impoſſibile eſt nauim firmā
fieri ſine clauo· ita impoſſibile eſt
aliquem ſine humilitate ſaluari·

¶ Itē q̄ omnis labor ſine hūilita
te vanus ē· Ca· Cxxix·

Ex patrib9 quidam dicebat
Omnis labor ſine humilita
te vanus eſt· humilitas eñ ꝑcur
ſatrix eſt caritatis Sicut Iohes
precurſor erat Iheſu oēs trahens
ad eū· ita ⁊ humilitas oēs trahit
ad caritatem ad ipſū deū· q̄a cari
tas eſt deus·

¶ Ubi ſacerdos ydolorum diſci
pulum ſancti Macharij occi
dit· Capitulum· Cxxx·

Tempore quodā abbas Ma
charius dum ad montē Ni
trie aſcēderet diſcipulo ſuo vt pa
rum ipſum preiret imperauit· Qui
cū añ illū preiēt obuiauit illi q̄dā
ſacerdos ydolorū curſu concito veni
ens ⁊ lignū grande portās Cui ex
clamās ait· Quo curris demō? At
ille iratus tantis eū plagis affecit
vt exanimē pene relinqueret· Et
relicto eo ſacerdos ydolorum cur
rebat iterum· Progreſſuſqꝫ parū
obuiauit beato Machario· Qui
ait ad eum· Salueris laborator
ſalueris· At ille ammiratus ait·
Quid in me boni conſpexiſti?

vt ita me ſalutares? Cui ſenex ait
Quia vidi te laborantem et curris ig
noranter Cui ſacerdos ait et ego
ex ſalutacōne tua ꝯpūctus mag-
nū dei ſeruum te eſſe cognoui · Nā
alē neſcio quis miſerabilis mona
chus occurrēs m̄ iniurias fecit ſed
ego illi plagas ꝑ verbis impoſui
Tunc tenēs pedes ſancti Macha
rij ꝓclamabat dicēs · Niſi mona-
chum me feceris non deſiſtā · Per
genteſqȝ pariter venerunt ad locū
in quo ceſus frat̄ iacebat · Quem
vtriqȝ tollētes quī incedere nō po
terat maibȝ in ecclām ꝑtulerunt ·
Cum āt ceteri fratres vidiſſent ſa
cerdotē illum cū beato Machario
comitantē ſtupefacti monachū eū
cum āmiracōne ꝑficiūt ac multi ꝑ
pter illū ex paganis facti ſūt xp̄ia
ni · Dicebat ergo abbas Macha
rius ꝙ ſermo ſuperbus et malus
eciā bonos viros conuertit ad ma
lū · ſermo vero hūilis et bonus eciā
malos mutat in meli9 ·

Ubi btūs Anthoni9 dīna reue
lacōe didicit omēs dyaboli laq̄os
ſola hūilitate euadi et de coriario
poſtmodū mōcho · Ca · Cxxxi ·

Beatus Anthoni9 dixit · Nū
ꝙ̄ hō bonus ē eciā ſi bonus
eē deſiderat niſi deus hitauerit in
ipſo · ꝙ nemo bon9 niſi ſolus deus
Oportet aūt vt noſipōs ſemp vera
citer incuſemus Qn̄ eīn ſe quiſqȝ
reꝑhēderit mercedē ꝓpriā nō amit
tit · Idem btūs Anthoni9 retulit
ſe vidiſſe oēs laqueos inimici ſup
vniuerſaȝ terrā explicatos et cuȝ
ſuſpirans dixiſſȝ quis hos poterit
euadē? vocē ad ſe dicētē audiuit ·
Humilitas ſola ptrāſit Anthoni
quā nullo mō valent contingere ·
Dez beat9 Anthoni9 cum in cel
la ꝓpria oraret venit ad eū vox di
cens · Anthoni necdū ad menſurā
coriarij iſti9 qui in alexandria eſt
ꝑueniſti · Quo audito ſenex cōſur
gēs mane arrepto baculo feſtin9
aduenit alexandriā · Cūqȝ ad deſi
gnatū hominē ꝑueniſſȝ et ingreſ
ſus fuiſſȝ ille viſo tāto viro obſtu
puit · Cui ſenex dixit · Refer michi
opa tua ꝙ ꝓpterea de deſerto veni
Qui reſpōdit · Neſcio me aliqn̄ bo
ni aliquid ꝑpetraſſe · Unde et ex cu
bili ꝓprio mane conſurgens ante
ꝙ̄ in opa mea reſideam dico vt oīs
hec ciuitas a minore vſqȝ ad maio
rē ingrediātur in regnum dī ꝓpter
iuſticias ſuas · ego aūt ſolus ꝓpē
peccata mea penaȝ ingrediar ſem
piternam · Qd verbum anteꝙ̄ q̄
eſcam ſero ex cordis mei recenſeo
veritate · Hoc audiens beat9 An
thonius dixit ei · Fili ſic eſto vt bo
nus aurifex ſedens in domo tua cū
requie regnū dei adeptus es Ego
aūt velut ſine diſcrecōe ōne tēpus
meū in ſolitudine ꝯſūſatus necduȝ
vbi tui aſſumpſi menſurā ·

Qūo intelligendū ſit illud apo
ſtolicum omnia munda mundis ·
Capitulū · Cxxxij ·

Quidā frater req̄ſiuit abba
tē Poemenē dicēs Quid ē
pater qđ dicit apoſtolus/oīa mū
da mūdis? At ille dixit ei. Si q̄s
ad hūc ſmonē puenīe potuerit vt
eū intelligat/videbit ſe minorē eē
toti⁹ creaturē. Cui frat̄ Et quō poſ
ſū minorē videre me/eo q̄ homici
da eſt? R̄ndit ſenex. Si potuerit
hō ad hūc ſermonē apoſtoli puenī
re et viderit hoīem q̄ forte occidit
aliū/dicat in ſemetipſo Iſte q̄dem
hoc ſolum pcm̄ fecit. ego autē om
ni hora homicidiū ꝯmitto meipſū
interficiēs. Et cū frat̄ req̄reret q̄
mō hoc poſſz fieri/r̄ndit Hec ſola ē
hominis iuſtitia ut ſemetipſū rep̄
hēdat Tunc em̄ iuſtus eſt cū ſua
peccata cōdemnat.

¶ Quid ſit mala horrere.

Quum ſede Ca. Cxxxiij.
rent quidā frēs ꝓpe abba
tem poemenē. vnus alteꝝ quendā
fratrē laudauit dicens Bonus ē
ille frater qm̄ mala horret Cui ſe
nex ait. et quid eſt mala horrere?
At ille neſciēs quid r̄nderet pete
bat dicens. Dic m̄ abba/q̄d ē ma
la horrere? Cui ſenex ait Ille hor
ret mala q̄ ſua peccata ꝓpria hor
ret et oēm fratrē ſuū beatificat ꝛ
diligit.

¶ Qđ homo primū ſuū nūq̄ de
ſpicit ſi bn̄ ſeipſū intendit.

Abbatē poe Ca. Cxxxiiij.
menē frat̄ q̄dā req̄ſiuit di
cens. Quō poteſt homo vitare ne
loquatur malū de primo ſuo. re
ſpondit ſenex. Ego et primus me
us due ymagines ſumus cū ergo
meā ymaginem pſpexero ꝛ repre
hendero me/inuenitur ymago fra
tris mei apud me venerabilis Cū
autem meam laudauero tunc fra
tris mei ymaginē prauam aſpicio
Tunc ergo de alio non detracto ſi
ſemꝑ meipſum reprehendero.

¶ Qđ detractor ꝓpriā ꝛ alienam
animā pdit. Ca. Cxxxv.

Dixit abbas yperitius. Me
lius eſt comedere carnes ꝛ
vinum bibere q̄ comedere in vitu
peratōne carnes fratꝝ. Sicut ei
ſuſurrans ſerpens euā de paradiſo
excluſſit. ita qui fratri ſuo detrahit
non ſolū ſuā ſed et audientis ani
mā perdit.

¶ Ne quis ſeipſū iuſtificet et ali
um ꝯdēnet. Ca. Cxxxvi.

Nolebat dicere abbas Johā
nes Paruam ſarcinā dimi
ſimus id eſt noſmetipſos reprehē
dere et grauem portare elegimus
id eſt vt nos iuſtificemus ꝛ alios
condemnemus.

¶ Sētentia theophili epī optiā
eſſe viā ſeipm̄ quēq; reprehendere.
Ca. Cxxxvij.

Sancte memorie Theophil⁹
alexandrinus epiſcopus venit ali
quando in mōtē Nitrie ꝛ venit ad
eum abbas montis illius Et dixit
ad eum epiſcopus. Quid ampli
us inuenisti in via iſta pater?

Et reſpondit ei ſenex. Culpare et reprehendere memetipſū ſine ceſſatōne. Et dicit ei epūs non ē alia via req̄rēda niſi hec.

¶ De frē peccante q̄ ad beatū Anthoniū fugit. Ca. Cxxxviij.

Contigit fratri cuidaz culpa in cenobio. Et dū a ceteris increparetur ad beatū pfectus ē Anthoniū. ac inſecuti ſūt eū frēs. Volēteſq; eū retrahere ceperūt culpas exprobrare ei. Ille vero culpaz ſe feciſſe denegabat. Inuentus ē autē ibi abbas Paſnuci⁹ cui cognomē erat Cephalus q̄ talez retulit audītā fratꝝ in congregatōe parabolam. Vidi inquit in ripa fluminis hoīem vſq; ad genua dimerſū. Venientes autē quidā vt eū porrecta manu extraherēt vſq; ad collū dimerſerunt. Tūc btūs Anthoni⁹ de beato Paſnucio dixit. Ecce hō q̄ pōt aīas ex veritate ſaluare. Quo frēs illi ſermōe cōpūcti agētes pniāz eum qui diſceſſerāt ad cenobiū reuocauerūt.

¶ Peccantē quēpiā nō obiurgari. ſꝫ potius orare p eo debere.

Dixit quidā Ca. Cxxxix.

ſenex. Si videris aliquem peccantem ne mittas culpā in eū ſed in illū qui impugnat eū dicēs. Ve michi quia iſte nolens victus ē ſicut et ego. Et plāge et inquire dei ſolatiū quia oēs decipimur.

¶ De Thymotheo diuinitus temptato quia peccantem fratrem expulit. Capitulum. Cxl.

Quidā Thymothe⁹ anachorita negligentē aliquē frēm audiens interrogante ipſius abbate quid illi faceret: dedit conſilium vt eum expelleret de cenobio. Cum ergo ille expulſus fuiſſet ſtatim temptacio venit ſup Thymotheum. Et cum ploraret in cōſpectu dei et diceret: peccaui miſerere mei venit ad eum vox dicens Thymothee ideo tibi hec cauſa venit quia fratrem tuum in tempore neceſſitatis deſpexiſti.

¶ Cuiuſmodi ſermo auditoris animū ad obediendū vel impediat vel cōpellat. Capitulum. Cxli.

Senex quidā dixit. Si quis fratri ſuo iniunxerit cauſaz et hic cum timore dei et cum humilitate ſermo propter deum egreditur compellit fratrem obedire et facere qd iniunctum eſt. Si autem iubere quis cupiens non ſcdm dei timorem. ſed ex auctoritate propria fratri ſuo voluerit imperare videt deus abſcondita cordis et non illum permittit vt audiat qd illi preceptum eſt. quia manifeſtum ē op⁹ dei qd fit propter deum et manifeſta eſt auctoritas hominis. Queciq; enim ex deo ſunt a principio humilitatem habēt. que autem ex auctoritate et iracundia vel cōturbatōe ex inimico ſunt.

¶ De ſene qui ſuum cameluz alij preſtans propriā vtilitatem cā alienē necātatis omiſit. Ca. Cxlij.

Quidam ex ſenibꝫ de ſcythi
diſcipulum ſuuz tranſmiſit,
in egiptū vt ei cameluz deduceret
quatinus ſportellas quas fecerāt
portaret in egiptū. Cuz autē̄ dedu
ceret camelū alter ſenex obuius
ei venit et dicit ei. Si ſciſſem frat
q̄n ibas in egiptū dixiſſem tibi vt
et michi alterꝫ camelū adduceres
Quod cuz ille frater ꝓprio abbati
dixiſſꝫ. pre nimia caritate dixit ei
ſenex. Vade fili et duc ei cameluz
illū dicens Quia necdum pati ſu
mus comple neceſſitatē tuā ⁊ va
de tu cū ipſo in egiptū et iterꝫ r̄duc
nobis camelum vt ⁊ nrā vaſa por
temus Cuz ergo hoc feciſſꝫ frater
et iſſet ad illū aliū ſenē dicens ab
bas pambo dicit. q̄ necdum pati
ſumus tolle et comple neceſſitatē
tuam. Carrigauit ſenex cameluz
et iuit in egiptū. Cum autē diſcar
rigaſſꝫ iterū ille frater reducebat
camelum et dixit Ora ꝓ me pater
Cumqꝫ ſenex requiſiſſꝫ quo ꝑgēt
reſpondit In ſcythim vado vt eci
aꝫ noſtras ſportellas huc deferā
Quod cū audiſſꝫ ſenex cōpunctus
cepit penitere lacrimās et dicens
Indulgete michi dulciſſimi. quo
niam caritas vrā fructum meum
abſtulit.

De obſeq̄o bt̄i agathonis circa
peregrinum. Cap. C.xliij.

Abbas agathon veniens i ci
uitatē vt opa ſua venderet
inuenit quēdam ꝑegrinū iacentē
in angiportu infirmū nullū habē
tem qui ei curam adhiberet. Et ꝑ
manſit ibi ſenex et duxit eum in
quādam cellam ⁊ ex opere manu
um ſuarū preſtabat illi infirmo
obſequium. Permāſit aūt ibi mē
ſibꝫ q̄tuor. donec ſanaret īfirmuz
et ſic ad cellam ſuam regreſſꝰ ē.

Exhortacio ſenis ad infirmuz
diſcipulum. Cap. C.xliiij.

Quidaz ſenex magnus dixit
diſcipulo ſuo infirmāti. Ne
cōtriſteris ex infirmitate vel pla
ga corporis Summa enī religio ē
vt in infirmitate quis grās dn̄o
agat. Si ferꝫ es. erugimē ꝑ ignē
amittis. ſi vero aurū es. per ignē
ꝓbatus a magnis ad maiora ꝓce
dis Ne anxieris ergo frater ſi do
minus te vult in corpore torqueri
Tu quis ſis qui moleſte feras?
Suſtine ergo ⁊ roga eum vt q̄ ip
ſe vult illa cōcedat.

Qꝫ magna ſit res voluntariaꝫ
ſuſtinere penuriam. Cap. C.xlv.

Quidam ex patribus de ali
quo referebat epō eo q̄ au
diſſet duos ex plebe ſua viros ni
mie pudicicie adulteros Rogauit
ergo deum vt ſi ita eſſet agnoſce
ret. Cum vero poſt oblacōnez con
ſecratam vnuſq̄ſqꝫ ad ꝯmunionē
accederet ꝑ ſingulorum facies in
telligebat ⁊ animas Peccatoruꝫ
autē facies nigras īſpiciebat vt
carbonem et oculos ſanguine reple
tos. alios vero videbat clara facie

et veſtibꝫ

et veſtibus albis indutos Cū aūt
corpus dm̄ ſuſcepiſſent in quorū
dā vultibꝫ lumē in quorūdā flam
ma videbať. Vt autē cognoſcerz
de illis quoꝝ cūmia audieĺat cōio
nem illis porrexit ⁊ vidit vnū ex
eis clara facie ⁊ hōrabili: albiſqꝫ
veſtibꝫ circūdatum. alteꝝ nigꝝ et
horribili vultu. Et poſtq̄ dn̄i mi
ſterij graciā ſuſceperūt illū vis q̄
dam illuſtrabat. illum vero aliuz
quaſi flāma ſuccēdebat. Orauit
ergo ep̄us de ſingulis que ei oſ̄ſa
fuerant ſe edoceri. Aſtans autē
āgelꝰ dn̄i dixit ei Via q̄ de ipſꝭ au
diſti vera ſūt. Sꝫ ille vnꝰ adhuc
in ſordibꝫ ſuis ꝑmanet ⁊ in volun
tate peccādi. ideo illū nigra facie
flāma ſuccēdi vidiſti. Ille vero al
ter ſimilis illi quidē erat ſicut au
dieras. ſꝫ ideo illū clara facie illu
ſtrari vidiſti. q̄ recordatuſ hecꝝ q̄
ꝓus fecit ⁊ renūcians malis opeꝛi
bꝫ cū lacrimis ⁊ gemitibꝰ dī miſe
ricordiaꝫ poſtulabat: ꝓmittēs vt
ſi ꝓterita illi fuiſſent pccā remiſ-
ſa vlteriꝰ nūq̄ ad eadē rediret Et
ideo ꝓꝛibꝫ criminibus deletis ad
hāc quā vidiſti grām ꝑuenit. Cū
autē ep̄s de grā dei miraret eo q̄
nō ſolum de tormētis tam turpis
vite hominē liberaueit. ſꝫ tāto ho
nore eciā decorauerit. rn̄dēſ ange
lꝰ dixit. Bn̄ miraris hō em̄ es. Nā
dn̄s nr̄ ⁊ vr̄ naturalit̄ bonꝰ eſt et
hominibus ceſſantibꝫ pcīs penitētibꝫ
ſe ꝑ confeſſionē. nō ſolum tormē

ta dimittit. ſꝫ ⁊ honore efficit dig
nos Sic em̄ dn̄s dilexit munduz
vt vnigenitū ſuum ꝓ peccatoribꝫ
deſtinaēt ⁊ ꝓ ipſis daret ad mor
tem. Qui ergo dum inimici eius
eſſent mori ꝓ ipſis elegit: quanto
magis qn̄do illi ꝓprij ſūt: Hoc gꝰ
ſcias q̄ nullū pctm̄ humanū bo-
nitatē dei vincit. ſi tm̄modo ꝑ peni
tenciaꝫ vnuſquiſqꝫ ea q̄ ꝓus ꝑpe-
cerat aboleuerit mala. Miſericors
em̄ deus ⁊ infirmitatē hūani ge-
neris ſcit ⁊ paſſionū fortitudinez
et dyaboli virtutē vel fallaciam.
Et cadentibꝰ quidē hoibus in pec
cata tāq̄ filijs indulgēs ſuſtinet
emēdacionē. penitētibus vero tā
q̄ languidis ꝯpatitur ⁊ mox ſol-
uens pccā eoꝝ iuſtoruz eciaz illis
premia tribuit. Audiens hec epiſ
copus miratus eſt nimis et glori
ficabat deum.

¶ Percunctacio cuiuſdam ſi de
bitos ſibi nummos deberet repete
re. Capitulū. Cxlvij.

Quidam frater requiſiuit ſe
nem dicens Si michi debꝫ
paucos nūmos frater aliquis: iu
bes vt repetā eos: Cui ſenex ait
Semel tm̄modo dic illi cum humi
litate. At ille dixit. Qd ſi ſemel
dixero et nichil michi dederit quid
faciam: Tunc ſenex ait Vlterius
nichil ei dicas. At ille dixit. Et
quid faciam q̄ non poſſum vince
re cogitacōnez meam niſi illi fu-
ero īportunꝰ: Cui ſenex. Dimitte

cogitacōez tuā crepare tm̄mō frēz
tuū ne ꝯtriſtes qꝛ mōchus es.
¶ Itē alterius interrogacō de adi
piſcēda humilitate.
Capitulum. Cxlviij.
Frater quidam requiſiuit ſe
nē dicens Quomodo poteſt
humilitatem anima adipiſci: Ille
reſpondit. Si ſua tm̄modo et nō
alterius mala conſideret. Dicebat
autem quia perfectio hominis hu
militas eſt Quantūcūqꝫ em̄ ſe ho
mo depoſuerit in humilitatē tātuz
ꝓuehitur in honorem. Sicut em̄
ſupbia ſi aſcenderit in celuz vſqꝫ
ad infernum deducitur. ita humi
litas ſi deſcenderit ad infernuz tūc
exaltabit̄ vſqꝫ ad celos.
¶ Vbi ſanctus Macharius rep
tum in deſ͛to reſuſcitauit mortuū.
Abbas Ma Ca. Cxlix.
charius dū ambulaēt in he
remū hominem quendaz mortuū
pronum in terra inuenit iacentez
Et poſito baculo ſuper euz ait. In
nomine ihū xp̄i ſurge. Statīqꝫ
qui iacebat mortuus ſurrexit ⁊ ia
ctauit ſe ad pedes ſancti Macha-
rij ⁊ cepit proclamaē quemadmo
duz ducebat̄ ab angelis ſathane
ad locum tormentoꝝ et ꝑpter peti
cōnez eius fuiſſ3 ab ethiopibus di
miſſus Quez cū interrogaēt Ma
chari9 in quo loco fuiſſ3 deſtinat9
ille altū ingemiſcēs ait. Quantuz
diſtat celū a t̄ra tātū ignis ē alt9
in quo medio erā miſſus. Hijs ſe
nex auditis lacrīas effudit dicēs
Ve hōi illi q̄ mandatum dei tranſ
greſſus eſt.
¶ Omnia eciā minima ſenioribꝫ
declaranda. Ca. Cl.
Beatus Anthonius dicebat
Si poſſit fieri quātos paſ-
ſus ambulat mōch9 vel q̄t calices
aq̄ bibat in cella ſua debet ſeniori
bꝫ declarare vt ñ iudicet̄ ab ipis
¶ In quo maxime gaudeat ini-
micus. Capi. Cli.
Abbas Poemen dixit In nl̄
lo omnino ſic gaudeat inimi
cus quō in illo q̄ nō vult cogitacō
nes ſuas manifeſtare.
¶ Qd anima verbū dei audiens
⁊ ſi nō retineat mūdior fit q̄ illa q̄
audire negligit. Ca. Clij.
Quidā frater dixit ad ſenē.
Ecce abba frequēt̄ interro
go ſeniores prēs vt dicāt m̄ com
mocōnem de ſalute anime mee et
quicquid dixerint michi nichil ex
ipſis retineo. Erāt autē ſeni duo
vaſa vacua ⁊ dixit ei ſenex Vade
et affer vnum ex illis vaſis ⁊ mitte
te aquā laua illd ⁊ effunde ⁊ pōe il
ld mūdū in locū ſuū Fecit ergo ita
frater ſemel et bis. Et dixit ei ſe
nex. Vtraqꝫ vaſa ſimul affer. Et
cum attuliſſet dicit ei ſenex. Qua
le eſt ex vtriſqꝫ mūdius: Reſpon
dit frater. Vbi aquā miſi et laui
Tunc ſenex dicit ei. Sic eſt ⁊ ani
ma fili que frequenter audit ver
ba dei. Quamuis michil retineat

ex hijs q̄ interrogat· tñ plus mun
datur ꝙ̄ illa q̄ non req̄rit·

¶ Qua causa veniat ad hoīez vel
bon⁹ spūs vel mal⁹ Ca·Cliij·

DIxit quidā senex Qñ bona
opa exercz monach⁹: veni
ens dyabol⁹ locū in eo nō inuenit
ꝫ statim discedit Si autē maluz
opus exercet: veniēs freq̄nter spi
ritus dei ꝛ vidēs malū opus nō ac
cedit ad eum ꝫ recedit· Si tñ ex
toto corde itez requisitus fuerit ci
to reuertetur·

¶ Qꝫ quisqz laborarē debeat quo
vsqz xp̄m possideat· Ca·Cliiij·

SEnex quidā dixit· Vsqz tūc
monach⁹ laborare debet vs
qz quo possideat xp̄m· Qui autez
semel illū adeptus fuerit iam nō
laborat· Permittit tñ dn̄s labo-
rare electos suos vt rememoren
tur tribulacōnū labores· vnde se
metipos custodiant: timentes ne
tāꝯs labores amittāt· Naz ꝛ filii
os israhel ideo deus ꝑ desertum q̄
draginta ānis circūduxit: vt re-
memoratis tribulacōibus non re
direnti retrorsum·

¶ Vbi senex quidā discipulū su
um oracione suscitauit quē verbo
nō ꝓmeditat⁹ extīxit Ca·Clv·

FRater quidā requisiuit se-
nē dicēs· Putas abba cog
noscūt sā viri qñ vēit ī eos grā di-
rn̄dit senex· Nō sp̄ cognoscūt· Nā
cuiusdā magni senis discipul⁹ cuz
peccassz in aliq̄ re irat⁹ senex di-
xit ei cū clamoē· Vade ꝛ morere·
Et statī ille cecidit ꝛ defūct⁹ ē· Cū
qz vidissz senex eū mortuū: timoꝛ
ingēs irruit sup eū ꝛ cū multa hu
militate orauit deū rogās ꝛ dicēs
Dn̄e ihū xp̄e resuscita eū ꝛ iā vlte
riꝰ sine ꝯsideracōe talē sermōez
non loquar· Et cū hec dixissz statī
surrexit discipulus·

¶ Ammonicō de ꝯtēcōibꝫ vitādis

QUidā senex di Ca·Clvi·
xit· Si q̄s tecū q̄ de scriptu
ris aut de q̄cūqz causa loq̄tur ne
ꝯtēdas cū eo· ꝫ si bn̄ dicit ꝯsenti
ei· si vō male dic illi Tu scias quō
loq̄ris Hec em̄ obꝯuās ꝛ in humi
litate sp̄ agnosceris ꝛ req̄em possi
debis· Nā si ꝑstiteris ꝯtendendo ꝛ
vis defendere sermonē tuū: nasci
tur inde scādalum· De quacūqz er
go causa si obꝯuaueris ꝯtēciones
nullo modo req̄em possidebis·

¶ Vsqz ad interrogacōem esse ta-
cendum· Capitu·Clvij·

QUidā frī interrogauit senem·
dicēs Vsqz q̄ ꝯuādū ē silen
ciū ptr̄: rn̄dit senex· Vsqz q̄ īterro
geris· In ōni loco si taciturn⁹ fue
ris requiem possidebis·

¶ Qꝫ mōch⁹ in ōni loco bona va
leat operari· Ca·Clviij·

DIcebat q̄dā senex· Sicut
apis vadit ꝛ mel opat· ita
ꝛ mōch⁹ q̄cūqz ꝑgit si ꝓpt̄ op⁹ di ꝑ
rexerit: dulcedinē bonoꝝ operuz
potest ꝑficere· ¶ Exēplū abbis
Moties et discipuli eius ꝙ̄ sūt cā

fore debeat qui miſſaz celebrat.
Abbas Motues Ca. Clix.
veit aliquādo de loco qui vo
cat ragitham in ptibꝫ gebalonis
Erat aūt cū eo eciam diſcipulus
eius Vidēs aūt illū epīs loci illius
tenens eū inuitum presbiterum fe
cit. Et dū pariter cōmorarētur: di
cit ei epūs. Indulge michi abba.
Scio em̄ ꝙ hanc cauſaz nolebas
ſed ego a te benedici deſiderās hoc
preſumpſi. Cui ſenex dixit. In hᵒ
nūc laboro quia diuidi ab eo q̄ me
cum eſt non poſſum ꝛ ſolus nō ſuf
ficio oracōes meas implere. Dicit
ei epīs. Si ſcis eum dignū: ordino
ego illū. Reſpondit abbas Motu
es. Si quidez ſit dignus neſcio.
vnū autez ſcio meliorez illū eē me
Ordinauit autem ꝛ illū. Vtriqꝫ ta
men ita pertranſierunt vſqꝫ ad fi
nez ſuū vt ad altare ꝙtū ad obla
cōnez conſecrandaz nunꝙ accede
rent. Vnde dicebat ſenex. Cōfido
in deo meo non habeo grande iudi
ciū ꝓpter ordinacōnem hanc. quia
oblacōnem non preſūpſi offerre.
Naz ordinacio hec illoꝝ eſt q̄ ſine
culpa ſūt. ego āt bn̄ me cognoſco.
¶ Ceteris preſtare vtutibus tam
linguam cohibere ꝙ ventrem.
Capitulum. Clx.
Frater quidam beatum Ma
chariuz poſtulabat vt ei ſer
monē diceret per quez poſſꝫ ſalua
ri. Cui ſenex ait. Oportet te fugē
homines et ſedere in cella ꝛ ꝓ pec
catis iugiter lamētari ꝛ qd ſuper ō
nes virtutes eſt tam linguā cohi
bere ꝙ ventrem.
¶ Qd btūs Arſenius fugit aſpe
ctū ſe querētiū. Ca. Clxi.
Cum beatū Arſenium vellet
Theophilus archiepīs vide
re miſit ad eum nunciuz At ille re
mandauit ei dicens. Si ſolus ve
neris apparebo tibi. ſi autē cū plu
ribus vltra hic non ſedebit Arſe
nius. Qd cum audiſſet epūs ceptū
iter diſtulit ne ꝓpter ſe de loco here
mita diſcederet. Itē dū quidaz
fratres ex thebaida linū pergerēt
comparare dixerunt ad inuicez ꝑ
occaſionē videamus beatum Arſe
nium. Cūqꝫ ad ſpeluncam eius ꝑ
uenissent: nunciauit ei diſcipulus
ſuus Daniel. Cui ille ait. Vade fi
li ꝛ ſuſceptis eis obſequium prebe
me autez permitte celū aſpicere ꝛ
dimitte eos redire. nā faciem meā
non videbunt. Itē cū quidā fra
ter ad eūdē btm̄ Arſeniū veniſſet
volens eū videre: pulſauit oſtiolū
eius At ille ſperās ſuū eē diſcipu
lū aperuit ei. Sz poſtꝙ alterū eē
cōſpexit mox ſe in terrā ꝓiecit i fa
ciē. Illo āt vt ſurgēt poſtulāte: re
ſpōdit Arſeni⁹ dicēs Nō hinc exur
gā n̄ hic diſceſſeis ꝛ ꝑ aliq̄t horas
rogat⁹ a frē nō acq̄euit ſurgē q̄uſ
qꝫ diſcedēt ille. Quociēſcūqꝫ āt iſ
de Arſeni⁹ i ecclīaz cū alijs frībꝫ cō
ueiebat p⁹ colūnā ſedebat ne dipē
alt i⁹ ā alt ipſi⁹ faciē inſpicē poſſꝫ.

¶ Qd quatuoꝛ principalia ſint mōcho obſeruāda. Ca.Clxij.

Abbas Moyſes ꝯmonebat frēs dicēs. Quatuoꝛ ſunt monacho pꝛīcipalia obſeruanda id ē tacēdi. ꝑuādi mādata dī. hūiliandi ſemetipſū. ⁊ anguſtia paupꝛtatis. Opꝫtet ergo monachū vt ſemꝑ lugeat. ſemꝑ memoꝛ ſit ſuoꝝ pctōꝝ ⁊ vt ōni hora pōnat ſibi moꝛtē ante oculos ſuos.

¶ Qd oportreat ōnē fidelem aīaȝ ⁊ diſcere q̄ neſcit ⁊ docē q̄ nouit.

Dixit abbas Ca.Clxiij.
Palladi9 Opoꝛtet aīmā ꝑm xp̄i volūtatē ꝯūſantē ⁊ diſcere fidelit̄ q̄ neſcit. aut docē maīfeſte q̄ nouit. Si autē vtrūqꝫ cū poſſit n̄ vult inſanie moꝛbo laboꝛat. Initiū ei recedēdi a dō faſtidiū doctrine ē ⁊ cū nō appetit illud qd̄ ſemꝑ anima eſurit que diligit deum.

¶ De ſeptē heremitis q̄ tm̄ i ſabbatis apud ſe conueniebant.

Fuerūt ſeptē Ca.Clxiiij.
ꝓbatiſſimi viri q̄ in ea heremo que ſarracenis eſt ꝯtigua. habitabāt in cellulis quidē haut longe a ſe diuiſis. ſȝ vinculo caritatis ꝯnexi quoꝝ vn9 vocabatur petrus. ali9 ſtephan9. terci9 iohānes. quart9 geoꝛgi9. qntus theodoꝛus. ſextus felix. ſeptimus laurus. Hij ergo in ſterili ac vaſtiſſima ſolitudine ⁊ pene homib; inhabitabili ꝯmorantes. ſemel ſibi in ſeptiana videdo ſe ꝑtebāt. Sabbatoꝝ nāqꝫ die hora diei nona conueniebant ſinguli de locis ſuis ad locū ſibi ꝯdictum deferentes vn9 quiſqꝫ ſi quid inuenirē poterat. Et vnus q̄dem deferebat nuces. alius lactucones. ali9 dattilos. ali9 ficus. ali9 herbas vſibiles. ideſt lapſaniū ⁊ paſtenatas cucurbitas et petroſiliū. Iſte quippe erat perpetuus vict9 eoꝝ. Panē nāqꝫ et oleum vel potū extra vſus hēbāt. Tm̄modo enī ſupradictis herbis et pomis vtebantur. Veſtimētū eius ſolūmodo palma pretebat. Aqua in locis illis mīme inueniebatur. Neqꝫ enī aliter potabātur q̄ exeūtes mane ac diſcurrētes per diuerſas herbas colligebant roꝛes qui effluentiſſime ibi cadit et inde tm̄modo bibebant. Cūqꝫ vt diximus in vnum conuenirent locum agentes domino gracias ſumebant cibum. Poſt refectōnem vero vſqꝫ ad veſperum ſedentes meditabantur de ſcripturis ſanctis. Non enim diſcurrebat inter eos ſecularis fabula. non cura ſeculi. non actio terrenarum rerū. ſed ſolummodo collacio ſpiritualis regni celeſtis cōmemoracio deſiderabilis. futura btitudo. gloia iuſtoꝛum. pena peccatorum. ſanctoꝛumqꝫ omnium quies qui iam inter beatas paradiſi ſedes letantur. Hec commemorantes ſuſpirabant ex imo pectoꝛe et flebant vberrime. Cūqꝫ per totam noctē

vigiles permanerent celebrātes
dn̄o laudes die dn̄ica hora nona
loquendi ſecunda videndi terminū
capiebant: redibantq; vnuſquiſ
q; ad cellulam ſuam in qua ſolus
ſoli deo dieb9 noctibuſq; vacabat
In hijs ergo ſtudijs eos poſitos ſar
raceni late ꝑ heremum diſcurren
tes reperiūt et irruentes ſuper eos
de heremo eiecerunt atq; ligātes
eos pedibus ſuſpenderūt multiſq;
iniurijs affectos ad extremum fo
cum ſubtus eos de herbis amariſſi
mis congeſſerunt vbi incredibilit̄
cruciati. lumina oculoꝝ ex ama
ritudine fumi amiſerunt. Et poſt
ꝗ̄ multis tormentis eos affixerunt
ſemiuiuos reliquerunt. Ex quibꝫ
vnū vidimus in quodam loco plu
rimos poſtea ſuperuixiſſe annos
ceteri vero vbi nā fuerint deuolu
ti penitus ignoramus.

¶ Vt nūq; ēq; ſuoꝝ actuū in ora
cōe recordari debē. Ca. Clxv.

Dixit quidam ſenex. Si nō
recordatur homo actus ſu-
os in oracōe inuanum laborat cū
orat. Quando enī volūtatem pec-
candi quis dimiſerit et ambulat
in timore dei iſtum mox cum gau-
dio ſuſcipiet de9.

¶ Qd feruentem monachū demo
nes fugiunt: tepidum illudūt.
Capitulum. Clxvi.

Senex quidam dixit. Sicut
ad ſuccenſam ollaz muſce non
appropinquant. ſi vero tepida fu
erit inſiliunt in eam et faciūt ver
mes. ita et monachum igne diuini
ſpiritus ſuccenſum fugiunt demo
nes. tepidum vero illudunt et in
ſequūtur.

¶ Vt mortem ſemꝑ ſuſpectaz ha
beam9. deuz timeamus. humiles
et pacifici ſim9. Ca. Clxvii.

Quidā ſenex dixit fratri Om
ni die vicinaz tibi mortē eſſe
cogita quaſi iam clauſus in mo
numēto michil de hoc ſeculo cures
Timor dei ꝑmaneat ī te. Omni ho
ra crede te inferiorez omnibꝫ hom
inibꝫ. Nō detrahas alicui qꝛ deus
cognoſcit oīa. ſꝫ eſto pacific9 cū oī
bꝫ et dabit tibi dn̄s requiē.

¶ Vt monachus turpē cogitacōez
extinguat orando.
Capitulum. Clxviii.

Abbas Johannes dicebat. :
Similis eſſe debet mōach9
homini habenti ad ſiniſtraz ſuam
ignem. ad dexteram autem aquaz
Quociens autem ſuccenſus fuerit
ignis tollit de aqua et extinguit ig
nē. Sic oportet monachum facere
omni hora vt quādocūq; turpis co
gitacio ſuccenſa fuerit ab inimi-
co tunc aquaz oracōis effundat et
extinguat illā.

¶ Vbi baſiliſcus oracōne ſancti
Ammonis crepuit.
Capitulum. Clxix.

Abbas Ammon veniens in
deſerto ad lacum: voluitq;
haurire aquaz. Et videns aliquē

baſiliſcū iactauit ſe in faciē ſuaʒ
dicēs Dn̄e· aut ego moriturus ſū
aut iſta beſtia· Mox baſiliſcus p
virtutē domini diſſipatus eſt

¶ De ſorore cuiuſdam monachi
meretrice cuius ſubitā ꝯuſionem
de⁹ approbauit· Ca· Clxx·

Quidam frat̄ ſedebat in cel
la in egipto in magna hu-
militate pͥcipu⁹· Habebat autem ſo
rorē in ciuitate meretricē que mul
tis aīmabꝫ pdicio fuit· Freq̄nter
ergo monebāt ſenes illum frēm
⁊ vix potuerūt pſuadere ei vt veni
ret ad eam quatin⁹ p āmonicōeʒ
ſuam poſſʒ peccatū qd̓ p eam fie-
bat vincere· Dum autem veniret
ad locum quidā ex notis videns
eū pceſſit et nūciauit mulieri di-
cēs Ecce frat̄ tu⁹ venit ad te de he
remo· Illa aūt hec audiēs p̄ gau
dio relictis amatoribꝫ ſuis quibꝫ
miniſtrabat capite diſcoopto ad
occurrēdum fratri egreſſa ē· Et
cū vidiſſʒ eum dū temptaret illuʒ
ꝯplecti dicit ei ille Soror mea ca
riſſima parce iā aīme tue qm̄ ꝓpē
te multi pereūt Cōſidera quanta
hēs tormēta ppata niſi cito peni
tere feſtinaueris· Illa autē cōtre
miſcēs dicit ad eum· Et ſcis frē q
eſt michi ſal⁹ vel mōꝛ· Cui ille di-
xit Si volueris ē ſal⁹ tibi adhuc·
Illa āt iactās ſe ad pedes frīs ſui
petebat vt eā ſecū deduceret in de
ſertum· Cui frat̄ dixit· Vade ⁊ coo-
peri caput tuū ⁊ ſeq̄re me· Cui il-
la r̄ſpōdit Eam⁹ velociter· Oportʒ
em̄ me deformari ⁊ inter hoīes nu
do capite ambulare q̄ꝫ in officinā
peccati mei iteꝝ ingredi· Dum āt
pariter ambularent: monebat eaʒ
frat̄ ad penitēciam· Vidēs autem
ille q fratres quidā obuiarent ſi
bi· dicit ad eā· Qm̄ necdū omnes
ſciunt q ſoror mea es paꝝ de via
ſecede donec iſti tranſeāt· Qd̓ cuʒ
feciſſʒ poſt q̄ꝫ tranſierīt illi vocauit
eā frater ſu⁹ dicens· Veni ſoror
eamus viā noſtraʒ· Illa autē nō
reſpōdit ei· Perq̄rens ergo ille in
uenit eaʒ mortuā ⁊ veſtigia peduʒ
eius plena ſanguine erat em̄ diſ
calciata· Tūc ille flens ⁊ eiulans
nunciauit ſenioribꝫ patribꝫ ōnia
que facta fuerant· At illi cōtende
bant inter ſe de ſaluacōne eius·
Manifeſtauit autēʒ de⁹ vni ſeni
de ipſa· Eo q nulla ei cura fuit de
rebꝫ corporalibꝫ· ſʒ vt vulnus ꝓpri
um ſanaret neglexit ōnia ſua et
ſuſpirauit grauiter ⁊ fleuit p pec
cato ſuo ꝓpterea deus ſuſcepit pe
nitenciam eius·

¶ Sanctus antonius didimi
cecitatem ſolans docet mentis in
tellectum eſſe contuitum angelo
rum· Capitu· Clxxi·

Tempore quodā beatus An
tonius cum a ſancto Atha
naſio alexandrie epiſcopo prop-
ter confutacionem hereticorum
in vrbem eſſet adductus: prexit
ad euʒ didimus vir eruditiſſim⁹

captus oculis · Cūqȝ multa de ſcri
pturis ſanctis loquerētur inter ce
teras ſermocinacōes quas de ſan
ctis voluminib⁹ hēbāt cū Anthōi
us eius admiraret̄ ingeniū ⁊ acu
men animi collaudaret: ſciſcitās
ait ad euȝ · Nū triſtis es ꝙ oculis
carnis careas? Et cū ille p̄ pudorē
reticeret: ſecūdo tercōqȝ intrrogās
eū Anthoni⁹ tādeȝ elicuit ut mero
reȝ animi ſimpliciter fateret̄ Cui
Anthoni⁹ ait Miror prudētē virū
eius rei dolere dāno quā formice
⁊ muſce ⁊ culices habeāt ⁊ nō poci
us letari illa poſſeſſione quaȝ ſoli
ſancti ⁊ apoſtoli meruerunt · Meli
us enī multo eſt ſpiritu videre ꝙ̄
carne ⁊ illos oculos poſſidere ī q̊s
feſtuca pcti nō poſſet incidere ꝙ̄ il
los qui ſolo viſu p ꝯcupiſcenciam
poſſunt hominem in interitum ge
henne mittere ·

¶ Damnabilis ſepultura pecuni
oſi monachi · Ca · Clxxij ·

Quidam frat̄ ex Nitria par
cior magis ꝙ̄ auarior et ne
ſciens triginta argenteis dominū
Jheſum venundatum centum ſo
lidos quos lina texendo collegeāt
moriēs dereliquit · Initū eſt ergo
inter monachos de hoc conſilium ·
naȝ in eodē loco circiter quinqȝ mi
lia diuiſis cellulis habitabant q̄d
facto opus eſſet · Alij pauperibus
diſtribuendos eſſe dicebāt · alij dā
dos eccleſie · nonnulli parentibus
ei⁹ remittendos · Machari⁹ vero



et Pambo et Yſidorus ceteriqȝ ſe
niores patres ſancto in eis loquē
te ſpiritu decreuerūt infodiendos
eſſe cum dn̄o ſuo dicentes · pecūia
tua tecum ſit in pdicionem · Et ne
hoc crudeliter quiſꝙ̄ factuȝ putet
tantus terror et pauor per totam
egiptū cūctos monachos inuaſit
vt vnū ſolidū dimiſiſſe grandis
apud eos ſit criminis ·

¶ De greco iuuene qui nulla po-
terat inſtancia libidinem ſuperare ·
Capitulum · Clxxiij ·

Erat quidam grecus adole
ſcens in egipto quodā in ce
nobio qui nulla continencia nulla
operis magnitudine flāmam car-
nis poterāt extinguere · Cūqȝ ad pa
trem monaſterij hec eius tēptacio
perlata fuiſſȝ: hac ille eū arte ſer
uauit · Imperauit cuidam viro gra
ui ⁊ aſpero vt iurgijs atqȝ conui-
cijs inſectaētur adoleſcentē ⁊ poſt
irrogataȝ iniuriam prior veniret
ad querimoniam · Cūqȝ imperata
ſibi pficeret inſuper vocati teſtes
p eo loquebantur qui contumeli
am fecerat adoleſcenti · At ille fle
re cepit contra mendacium · Quo
tidie geītus quotidie lacrime flue
bant · Sedebat ſolus quia amari
tudine repletus erat · Omniqȝ au
xilio deſtitutus ad Jheſu pedes ia
cebat Quid multa? Ita totus an
nus deductus eſt · Quo expleto in
terrogatus adoleſcens ſuper co
gitacionibus priſtinis Verum ipē

adhuc aliquid moleſtie ſuſtineret
reſpondẽs dixit. Pape viuere mo
chi nõ licet queãdmodũ fornicari
liber. Ita ergo ꝑ hãc artẽ ſpiritua
li patre ꝓcurãte adoleſcens ſupa
ta libidine ſaluatus eſt.

¶ Quod homo frequẽter audiẽs v
bũ dei cor ſuum diuino aperit timori.

Dicebat ab Ca. Clxxiiij.
bas Iohẽs q̄ exiliatus eſt a
Marciano q̄ venimus aliqñ de ſi
ria ad abbatẽ Paſtorẽ et voleba
mus eũ interrogare de duricia cor
dis. Senex autẽ grece neſciebat
neqꝫ interpres inueniebatꝰ. Videñs
nos ſenex tribulatos cepit greca
lingua loqui dicẽs Natura aque
mollis eſt. lapidis vero dura eſt.
Et ſi vas aque plenũ pendeat ſup
lapidẽ ſi ex eo aſſidue ſtillans gut
ta cadat in lapidẽ ꝑforat euz. Ita
⁊ ſermo diuinus lenis ẽ. cor autez
noſtꝝ durũ ẽ. Audiẽs ergo hõ fre
quẽter diuinum ſmonẽ aperitur
cor eius ad timẽdũ deũ.

¶ Quibus rebꝫ nomen ſuũ mõa
chus aut deſtruat aut oſtendat.

Abbas Pa Ca. Clxxv.
ſtor dixit. Qui querelosus
eſt: mõchꝰ nõ ẽ. Qui ſrã ſuo detrahit
monachꝰ non ẽ. Qui malũ reddit
ꝓ malo: monachꝰ nõ eſt. Qui ira
cũdus eſt: monachꝰ nõ ẽ. Qui ela
tus ẽ aut verboſus: monachꝰ non
eſt. Qui autem vere eſt monachꝰ
ſemꝑ eſt humilis ⁊ quietꝰ ⁊ carita
te plenꝰ ⁊ timorem dei ſemꝑ p̄ ocu

lis habet ⁊ in corde ſemꝑ cuſtodit.

¶ Ut ſemꝑ monachꝰ vitã ſuã cõ
ſiderans penitẽciã agat.

Dixit quidã Ca. Clxxvi.
ſenex. Debet monachꝰ quo
tidie mane ⁊ ſero cogitare intra ſe
metipſum ſollicite quid ꝑ totũ diẽ
fecit eoꝝ q̄ vult deꝰ ⁊ eoꝝ q̄ ñ vult
⁊ ꝯſiderãs quotidie omnez vitam
ſuam penitẽciã agat. Sic enĩ ſan
ctꝰ Arſeniꝰ dixit.

¶ Exhortacio vtilis ne loca mu
tando vagemur ⁊ ſi infirmitas no
bis aduenerit ne contriſtemur.

Beata Sin Ca. Clxxvij.
cleticés dixit. Si in mona
ſterio cum alijs cõuerſeris et mu
tes locũ lederis oĩno ſi facias. Nã
ſicut gallina q̄ derelinqt oua ſua
fota: putrida ea ⁊ ſine pullis eici
facit: ita et monachꝰ vel virgo fri
geſcit ĩ fide de loco ad locũ trãſeũ
do. Item dixit ſi infirmitas nobꝭ
ſuꝑuenerit nõ ꝯtriſtemur q̄ ad de
ſtruẽda corꝑis deſideria nobꝭ pro
ficit Ieiunia enĩ ⁊ labores xp̄ẽ tur
pes cogitacões ꝯſtituta ſũt. Sicut
enĩ ex forti medicamento recedit
egritudo: ita ex tribulacõne corpo
ris recedũt vicia. Et hec eſt mag
na virtus qñ in infirmitatibꝰ fue
rit paciens tolerãtia ⁊ graciaruz
actio. Si amittimꝰ oculos nõ fe
ramꝰ grauiter q̄ excellencie iſtru
mẽtũ amiſimꝰ ſed magis gaudea
mꝰ q̄ interioribꝫ oculis gloriã dñi
ſpeculamur. Si ſurdi facti ſumꝰ

non contriſtemur quia auditũ va
num amiſimus· Eciã ſi totũ cor-
pus noſtrum infirmatur gaudea
mus quia interiori homini noſtro
ſanitas creſcit inde·

¶ Explicit liber ſecundus·

¶ Incipit ꝓlogus pallidij epiſco
pi in librum tercium de vita ſan-
ctorum patrꝝ·

Multa quidem ⁊ varia
diuerſis temporib⁹ a
diuerſis cõſcripta ha
bentur de hijs qui ille
cebras ſeculi derelinquẽtes ad cri
ſtũ fecere cõfugiũ quorꝝ te nũ aĩ
deſiderium ⁊ religioſe mẽtis affcũ
ſuperne gracie inſpiracio quaſi
adiectum flãme oleum nutriebat
in edificacõnem eorũ qui fide inte
gra voluntarij ꝑmanent in doctri
na ſaluatoris noſtri criſti· Conſi
deranti autẽ q̃ gratum ſit deo ſac
ficium lucꝝ animaꝝ· viſum eſt ⁊
michi humili reuerencia ꝓ poſſibi
litate mea fraterne ſaluti cõſule
re ⁊ illuſtriũ non ſolũmodo viroꝝ
ſed eciã feminaꝝ mores ⁊ vitam
oſtendere ⁊ palare virtutes ⁊ mira
cula declarare eorũ ſcilicet quos
vidi ⁊ de quib⁹ audiui cum quibus
et conuerſatus ſum tam in egipti
ſolitudine q̃ eciã in libia ⁊ thebai
da et ſyene ſimul ⁊ qui dicunt̃ ta
bennenſiote· deinde in meſopotamia
paleſtie ⁊ ſyria ⁊ eorum qui in oc
cidentis ꝑtibus rome et campanie
morantur· Deſiderio ſiquidem hu
militatis ⁊ obediencie auditor ef
fectus monaſtice inſtitucõnis tri
geſimũ ⁊ tercium agẽs etatis ãnũ
in congregacõne fratꝝ nichilomi
nus ⁊ in ſolitaria vita diuerſatus
ſum vbi plurima didici imitanda
ꝑiter ⁊ vitanda que in hoc libro
qua potero breuitate contexã vt
in cõpendio ſalutifere cõmoniti in
deficiẽtẽ aĩe capiam⁹ medicinã·
oẽm videlicꝫ obliuiſcamur deſidi
am· mẽtiſqꝫ ſomnolenciã ⁊ carna
le deſideriũ· omnẽqꝫ diſſencioneꝫ
animi· cõmocionem iracundie· tri
ſticiam ⁊ irracõnabilem timorem
ꝑ hec repellamus· vanam gloriã
⁊ ambicionem ſeculi deſpiciamus
vt in fide veritatis ⁊ in deſiderio ca
ritatis proficiamus· Audientes
igitur forcia ſanctorum geſta acã
gamur ⁊ nos· Augeſcat in nobis
fides· ſpes ⁊ incẽdi· caritas inale
ſcat ⁊ certi ſimus quia criſt⁹ bel
latores ſuos adiuuabit· victores
coronabit·

¶ Explicit ꝓlogus·

Incipiunt capitula tercij libri

Sanctorum yſidori et dorothei conuerſacio et paſſio cuiuſdam virginis Cap. p. ·fo·65·
Quanto tempore paſce quidam temptamenta carnis euiceit Capitulum ij. ·fo·64·
De didimo et narracio eius de virgine quadam que cauſa caſtitatis in ſepulchro ſe recluſit Capitulum tercium. fo·64·
Ammonius ſex fratres habens ſanctiſſimos ne fieret epiſcopus autem ipſe ſibi preſcidit Capitulum iiij. ·fo·66·
Verba dyoſcori preſbiteri quod monachus deſideria propria non debeat facere Cap. v. ·fo·67·
De beatis hor et Pambo quomodo liberales in paupes romana ſenatrix Melania fuerit Capitulum ſextum. ·fo·67·
Penyamin ydropi laborans pene innumeros quotidie infirmos curabat Ca. vij. fo·67·
Relacio abbatis benyamin de abſtinencia cuiuſdam ſenis Capi. viij. ·fo·68·
Item relacio eiuſdem de alio ſene Capitulum ix. ·fo·68·
Appollonius ex negociatore conuerſus vigintiquinque annis in firmantibus ex ſuis facultatibus miniſtrauit Capi. x. fo·68·
Quam multipliciter demon Nathael monachum circumuenire moliti fit Cap. xi. fo·68·
De mirabili conuerſacione beati Macharij egipcij et quibuſdam miraculis eius Ca. xij. fo·69·
Doctrina beati Macharij qua inſtituit quendam xpo ſeruire volentem Cap. xiij. ·fo·71·
Item qualiter beatus Macharius diſcipulos ſuos ad bene viuendum informauerit Ca. xiiij. ·f·72·
Narracio patrum de beato iohanne abbate Cap. xv. fo·72·
Sentencia ipſius iohannis de abſtinencia Capitu. xvi. fo·72·
Conuerſacio alterius macharij alexandrini preſbiteri Ca. xvij. ·f·73·
Auctor huius libri quantum apud eum viderit vel audierit et de marco monacho Ca. xviij. ·fo·74·
Exemplum continencie beati marciani Capitulum xix. ·fo·76·
De virgine cuius pecuniam ſanctus Macharius pauperes recreabat ſub nomine gemmarum Capitulum xx. fo·76·
Conuerſio et religioſa poſtmodum conuerſacio Moyſi quondam latronis Capitulum xxi. ·fo·77·
Vita beati Euagrij Capitulum xxij. ·fo·78·
Longanimitas beati Eulogij circa leproſum et viſio beati Antonij de animabus Cap. xxiij. fo·79·
De ſufferencia beati ſtephani Capitulum xxiiij. ·fo·81·

De quodam Innocencio qui ꝑ ꝑriuȝ filiū demonio tradidit ne lu xuria deperiret Ca·xxv· fo·81·

De lectore qui falſo crimīnātem ſe puellam a partus ꝑiculo libera uit·Ca·xxvi· ·fo·82·

Moralis explanacio beati Pa ſtoris de nabuzardan·Capitulū xxvij· fo·82·⁖

Sententia quā fratri iniunxit· Capitulū·xxviij· fo·82·

Quomodo beatus Paſtor bene ficio ſuo fratrem ꝓuocauit ad ce libeȝ vitā·Ca·xxix· fo·82·

Iudicio ipſi⁹ Paſtoris q̄lit̄ vel erga cogitaciones vel manifeſta peccata agere debeamus ⁊ quali ter in cenobio conuerſari Capitu lum·xxx· fo·82·

Quid Paſtor ſenſeit de vera pe nitentia ⁊ diffinitiua ei⁹ qd ſit mo nachus Ca·xxxi· ·fo·83·

Sentencia ſenis nō poſſe mūda ri āiam niſi preueniēte gracia dei Capitu·xxxij· fo·83·

Exemplum beati Apollo abba tis ne falſa nos iuſticia a propoſi to mentis abducat· Capitulum· xxxiij· fo·83·

Abbas Ammona factus epiſco pus noluit ſentenciam ferre de v̄ gie q̄uidam Ca·xxxiiij· fo·83·

Ammonicio ſenis ne alijs profi cui nobis ipſi noceamus· Capitu lū·xxxv· ·fo·84·

Quid r̄ſpōdedū ſit detrahētibꝫ Ca·xxxvi· ·fo·84·

Ammonicio vt curioſi nō ſim⁹· Ca·xxxvij· ·fo·84·⁖

De eadem re Capitulum trice ſimumoctauū· ·fo·84·

Quid beatus Anthonius eſſe di xerit inter detrahere ⁊ aliū iudica re·Ca·xxxix· ·fo·84·

Doctrina ſenis quomodo ſatiſfa cere debeamus peccanteȝ in frēm· Capitu·xl· ·fo·84·⁖

De memores ſimus fraterne ī iurie Ca·xli· fo·84·

De fratre qui carnis peccato la pſus miro modo ⁊ iacuit et contra demones forcior ſtetit·Capitulū· xlij· fo·84·⁖

Sententia beati Macharij q̄lit peccanteȝ corripere debeamus Ca pitu·xliij· ·fo·85·

Qd btūs Nitera diſtrictiu⁹ in epi ſcopatu vixerit q̄ꝫ antea in ſolitu dine Ca·xliiij· ·fo·85·⁖

Exemplum beati Sysoi vt om nem humane laudis occaſionem vitem⁹ Ca·xlv· ·fo·85·


¶ Expliciunt Capitula·

¶ Sequitur liber Tercius in vi taȝ ſanctoꝝ patrum·⁖·

¶ Sāctoꝝ yſidoria Dorothei cō
uerſacio ⁊ paſſio cuiuſdā ỽginis.
Um primū Ca.p.
Ad alexandriā prerſ
ſem ciuitatē repperi vi
rū mirabilez vndiqꝫ
ornatum moribus conuerſacōe et
ſciencia yſidoꝝ preſbiteꝝ ⁊. Xeno
dochio ↄſtitutū alexandrine ecāe
Qui quidem prime iuuentutis ille
cebras dicebatur in ſolitudīe ma
ceraſſe cuius eciā nos cellam vidi
mus in monte Nitrie. Inueni aūt
eū annoꝝ ſeptuaginta ſenē q̄ pꝰ
quindecim alios annos defunctꝰ
eſt in pace. Hic vſqꝫ ad exitū vite
ſue n̄ lintheo vſus eſt non balneo
Cuiꝰ corpus grā dei ita refectum
erat vt putarent oēs ignorantes
ↄuerſacōez eius qꝛ in delicijs dege
ret. Huiꝰ ỽtutes animi ſi voluero
exponē deficiet me tēpus narrātē
Hic inter ceteras virtutes nimꝭ
miſericors ac benignꝰ erat vt eciā
inimici eius ⁊ infideles gētiles re
uererēt eū Tantā aūt ſciaz habu
it ſcripturarū diuinaꝝ inſtructōe
libroꝝ ut iter ipſa eciā ↄuiuia fra
tꝝ mēte excederet ſpūalibꝫ viſiōi
bus Cumqꝫ deprecaretur referre
quis eſſꝫ exceſſus mentis eius: di
cebat cum lacrimis quia mēte ra
ptus ſum in viſione quadā ſpūa
li. Ego vero cognoui hūc frequen
ter lacrimantem ſup menſam cuꝫ
cibum caperet Et cauſam interro
gantes audiuimus eum dicentez
quia erubeſco accipiens corꝑalem
eſcam ſicut irracionalia anima
lia: cum vtiqꝫ homo racionalis a
deo creatus ſim et qui deberem pa
radiſi delicijs frui Hic notus cum
eſſet romano ſenatui omnibuſqꝫ
matronis magnificorum ⁊ illuſtri
um viroꝝ cum Athanaſio epiſco
po cauſa fidei fuit rome. deinde eci
am cum demetrio epiſcopo ⁊ abun
dans diuicijs in racōne. Xenodo
chij ⁊ ſufficienciam habens nouuꝫ
teſtamentū ſcripſit moriens: Hꝫ
neqꝫ vnum nūmum dereliquit in
ſolacium ſororibꝰ ſuis in virgini
tatis propoſito conſtitutis. ſed cō
mēdauit eas criſto domino dicēꝰ
Qui creauit vos gubernet vitā ve
ſtram ſicut et meam. Erat autez
cum germanis eius congregacō ỽ
ginum. lxx. Huc venienti iuueni
michi et deprecanti eum vt inſtitu
eret me confirmaretqꝫ in mōacho
rum vitā feruentem iuuenili eta
te: verbo quidem me non eſt conſo
latus ſed magis laborem indixit
corꝑalem. Eduxit eñ me foras de
ciuitate ad ea que dicunt̄ ſecreci
ora loca miliario quinto tradens
me Dorotheo cuidā abſtinētiſſiō
viro. Thebeo ſexageſimū agenti
annū in ſpelūca ⁊ iuſſit me implē
apud ipſū tres ānos ad edomacō
nē corꝑis paſſionū. Dicebat eñ
ſenē q̄ndi diſtrictōe viuētē. Iteꝝ
m̄ reuti ad ſe ꝑcepit ſpūalis iſtru
ctōis cā. n̄ valēꝰ āt tres ānoꝰ iplē

infirmitate detentus ita ante trien
niuz reuiſus ſum ab eo Erat enim
eius vita dura ⁊ ardua. Per om
nes quidem dies in eſtu ⁊ ſolitudi
ne ſecus mare colligebat lapides
eoſq; edificans et cellulas faciens
tradebat nō valentibus ſibi edifi
care ꝑ ſingulos ānos ſingulas ex
plicās cellulas. Ego aūt deprecās
eū dixi ei. Quid facis pater in tali
ſenectute interficiens corpus tuū?
Rn̄dens aūt dixit michi. Occidit
me occido illud Sumebat autem
in cibuz panis vncias ſex et de mi
nutis olerū ꝯdimētis faſciculū. Bi
bebat aūt ex aqua parū quid Ne
ſcio vero extēdiſſe eū pedes. neſcio
requieſcētē eū ſuꝑ mattulā neq;
ſuꝑ lectū. ſꝫ ꝑ omnes noctes ſedēs
⁊ oꝑans plectebat ex palmarum
folijs ſportas in racōnem cibi ſui
Arbitrās aūt ego ne forſitā ꝓpter
me ſolū hoc faceret ſatis egi et ab
alijs diſcipulis eius ſcrutādo qui
ꝑmanſerunt ſingulariter ꝯgnoui
qm̄ a iuuentute ſemꝑ talē habuit
conuerſacōnem nūq̄ dormiens ex
cauſa niſi oꝑando aut certe man
ducans claudebat oculos ꝑ dormi
tacōnez: ita ut frequentē panis ca
deret de ore eius pre nimia dormi
tacōne in tꝑe refectionis. Compel
lente autem me eum aliquādo pa
rumper ſuper mattam reclinari
contriſtatus dicebat Si ſuaſeris
angelos dormire ſuades ⁊ feruen
tem ſpiritum. Verum aliquando
cum eſſem apud eum circa horaz
nonam mittens me implere vas
aque ad vſus refectionis noſtre:
euenit me abeunte aſpidez deorſū
videre in puteo ⁊ vas non imple
tum aque abiciens dixi ei: quoniā
mortui ſumus pater. aſpidem enī
vidi in puteo. Qui ſubridens ſolū
diu intendit ⁊ mouens caput dice
bat Si placet dyabolo per ſingu
los puteos ſerpentes immittere:
ſiue aliā aliquaz beſtiam nos nū
q̄ habemus bibere. Et egrediens
ꝑ ſemetipſum hauſit. ieiunuſq; p̄
mus ipſe bibens ait. Vbi crux xp̄i
ſuꝑducitur non preualebit mali
cia dyaboli. BEatus autem yſi
dorus referebat nobis quia cū vi
diſſet beatū Anthonium hominē
dei ſcripture dignam retulit mihi
cauſam audiens ab ipō quomodo
temꝑe Maximiani ꝑſecutoris pul
cherrima puella fuit ancilla cuiuſ
dam quam multis inuitans ꝓmiſ
ſionibus dn̄s eius decipere eaz nō
potuit. Nouiſſime autē exardeſcēs
in iracundiā tradidit eam tunc cō
ſtituto prefecto alexādrie interfi
ciendam quaſi xp̄ianam blaſphe
mantem et tempora ⁊ Imperatorez
In ipſis vero perſecutionibus ſub
mittens ei quoſdam cum pecunijs
dixit Si ꝯſenſeris voluntati mee
a penis te cuſtodiam. Si āt ꝑma
nes in duricia tua rogabo iudicez
ut torqueat te vſq; ad mortem ut
nō viua derideas voluntatē meā.

Adducta āt ante tribunal iudicis
diuerſa penarum tormenta fortiē
contēnebat conſciēcia bona muni
ta· In quibꝫ tormentis ⁊ caldariā
magnam plenaz feruente pice iuſ
ſit ſuccendi iudex· Feruente ergo
pice ⁊ nimis exardeſcente propone
bat ei iudex dicens · Vade ā ſub
dere volūtati domini tui aut certe
noueris quia in hanc caldariaz te
iubeo mitti Illa autem reſpondit
dicens Non fiāt aliquando tales
iudices qui iubeant ſubdi luxurie
Fremens ergo iuſſit eaz expoliatā
mitti in caldariaz feruentem pice
Illa autē emiſit vocē dicens Per
caput tui Imperatoris te coniuro
quez colis ſi ſtatuiſti ſic torq̄re me
iube me paulatī deponi in caldari
am vt videas quantā michi paciē
ciam donauit xp̄us quem tu igno
ras ⁊ depoſita paulatim in prepa
ratū feruentem cacabū eadem ho
ra refriguit pix cum circa collum
eius peruenit· Quāplurimi autem
videntes tale miraculū confirma
ti ſunt in fide domini noſtri Iheſu
xp̄i in alexandrīa eccleſia q̄ digni
fuerunt terre manſuetorum ſicut
dicit dominus in euangelio Beati
māſueti quoniam ipſi poſſidebunt
terraz·

¶ Quāto tēpore Paſco quidaz tē
ptamenta carnis euicerit·

Paſco q̄daz Capitu·ij·
nomine erāt ſeptuageſimū
agens annum etatis in ſcythia·
Igitur dū grauiter me ſpiritus for
nicacōnis temptaret ſup concupia
mīſiebri exagitātibꝫ me cogitacōi
bꝫ pene egreſſus ſū de heremo ꝯpel
lente me nimia paſſione· Et vici
nis quidez michi monachis non in
dicaui cauſam· latenter aūt perre
xi in ſolitudinez et circuiui ſanctos
patres vſqꝫ dies quindecī eos qui
in ſcythia ſenuiſſent· In quibꝰ rep
peri paſcum quez oīes qui in illa
heremo erant patres veneraban
tur· Itaqꝫ preſūpſi ego et cū lacri
mis deprecans eū cōfeſſus ſum ei
paſſionē que me nimis ⁊ inceſſan
ter non deſinebat impugnaē· Et
ipſe ait michi· Non cōturbet te hec
cauſa· Nec enim pateris hec a ne
gligencia· Atteſtatur quippe tibi
et locus ⁊ difficultas rerum ⁊ quia
non eſt in locis illis vlla viſitacō
feminarū· ſed magis ex inuidia
dyaboli qui ſemper inſidiatur et
decipere feſtinat animas hominū
Ecce vt vides me iam ſenē homi
nem quadrageſimum annum ha
beo in hac cella et auxiliante gra
cia criſti ſollicitus de ſalute anime
mee · tamen vſqꝫ nunc temptacio
nem ſuſtineo· Nam cum ſacramē
to dicebat michi· quia ſuper duo
decim annos poſt quinquageſimū
annum non nocte michi non die
pepercit intantū vt putarē quia for
te dereliquit me deus et ideo inſtā
ter ſine ceſſacōe huiꝰ paſſioīs mole
ſtiā paterer· Elegi gᵒ magis mori

irrationabiliter ꝙ talem pati cor
poris paſſionē. Egreſſus ergo cir
cuibam perite omnem ſolitudinem
⁊ inueni leene ſpeluncam et poſui
me iacere ibi per totum diem nudū
ut ingredientes fere comederēt me.
Cum ergo facta eſſet veſpa ſcđm
ꝙ ſcriptū eſt. poſuit tenebras ⁊
facta eſt nox in ipſa petrā ſibunt
omnes beſtie ſiluaꝝ: egredientes
beſtie maſculus ⁊ femina odorati
ſunt me a capite vſqȝ ad pedes ⁊ li
gentes me totū receſſerunt a me
Ego autē putabā ꝙ deuorarent
me. Iacui ergo ibi ꝑ totam noctē
ſed nō acceſſerunt ad me. Cogita
ui ergo quia pepcit michi deus et
reuerſus ſum in cellam meā. Poſt
paucos autem dies iterū eadē tē
ptatio validius inſurrexit m̄: ita
ut pene ad blaſphemiā puenirē
Conuerſus enī demon in ethiopiſ
ſam puellam quā videram aliqn̄
in iuuentute mea: ſpicas in meſſe
colligentem ſedit ſup genua mea:
⁊ vehement me cōmouit. Vnde cū
nimio furore dedi ei pugnos ⁊ ala
pas in maxillas ⁊ ſtatim nō cōpa
ruit fantaſma illud per biennium
enim manus mee vnī percuſſi quā
ſi fatiem eius fetorem et brumū
ſufferre non poteram. Deſperabā
ergo de ſalute anime mee ⁊ pre tri
ſticia nimia defectio animi afflige
bat me ⁊ nimio merore tabeſcebā
Audiui autem vocē factam in ſen
ſu meo et dicentē. Vade paſco cer

tare. Propterea enim hec permi
ſi te pati ut nō altū ſapias nec ex
tollaris in virtutibus tuis. ſꝫ recog
noſcas infirmitatem tuam ⁊ non
in conuerſacōne tua cōfidas. ſed
ſubditus ⁊ humilis ſis i adiutorio
dei confidens. Ita certus effectus
de auxiliante miſericordia dm̄i ſal
uatoris: pacificos habui reliquos
dies.

¶ De Didimo et narratio eius de
virgine quadā que cauſa caſtita
tis in ſepulchro ſe recluſit.

In ſanctis patri Cap. iij.
bus Didimus fuit ſacrorū expoſi
tor libroꝝ qui multos libros ex di
uinis ſcripturis expoſuit. Hic abſ
qȝ oculis fuit cuius ⁊ noticiam ha
bui. Hic ſeptuagintaquinqȝ āno
rū defunctus eſt. Iſte cecus cū eēt
ut ipſe michi narrauit quatuor ā
norum in infantia viſum amiſerat
neqȝ litteras nouerat neqȝ apud
magiſtros fuit. Habuit autē na
turalem magiſtrum robuſtiſſimū
propriam cōſcientiam. Qui tanta
gratia ornabatur ſciencie ut vetus
et nouum teſtamentum interpre
taretur ad verbum. Literale aūt
ſtudium ita executus eſt ſubtiliter
⁊ minutiſſime exponens ſmonē:
ut omnes ſuperaret antiquos pa
tres ſciencia. Compellebat autem
me ut in cellula eius facerem ora
cionem. Et non acquieſcente me
dicebat michi referēs quia in cel
lam iſtā tercio ingreſſus eſt bt̄us

Anthonius viſitās me ⁊ deprecatus
a me vt oracōez faceret ſtatim in
clinauit genua in hoc domicilio et
nō cōpulit me repetere ſermonem
erudiēs me ad obediencīa. Nar
rauit autē michi ⁊ hoc q cum eēm
ſollicitus ꝓpē vitā Iuliani Impa
toris miſerabilis ⁊ nimis triſtaēr
quadā die vſqꝫ ad alterā veſpaꝫ
nō guſtaui panem ꝓpter ſollicitu
dinē. Et euenit ut ſedente me in ca
thedra oppreſſus ſomno video in
exceſſu equos albos diſcurrētes
cuꝫ ſeſſoribus dicentibꝫ. Dicite Di
dimo q hodie ſeptima hora mor
tuus eſt Iulianus. Surge ergo
comede ⁊ mitte ⁊ nuncia hoc Atha
naſio epō vt ⁊ ille nouerit. Et āno
taui ſtatim ⁊ horā ⁊ menſeꝫ ⁊ ſepti
manā ⁊ diem : inuentumqꝫ eſt ita
queādmodum oppreſſo ſomno vi
debatur.

Retulit autē ⁊ m̄ de ancilla cuiuſ
dam nomīe Alexandria que dere
licta ciuitate in ſepulchro quodaꝫ
ſemetipſam recludens p foramen
quoddā accipiebat panem qui ne
ceſſarius erat victui vſqꝫ ad ānos
duodecim. duodecimo autem āno
quaſi dormienteꝫ ſe compoſuit. Et
cum abiſſet q̄ ꝯſuetudinē habebat
miſtrare illi ⁊ non accepiſſet rſpō
ſum nunciauit nobis. Deſtruētes
ergo oſtium ⁊ ingrediētes inueni
mus eā defunctam. Dicebat et
de ipſa beata Melania de qua poſt
modū dicturi ſumus. quia ad faci

em quidē non vidi eām ad foramē
tamen ſtās interrogaui eaꝫ vt dice
ret m̄ cauſam quare ſecedēs de ci
uitate ingreſſa fuiſſꝫ ſepulchrum.
Illa autem p foramen locuta eſt
m̄ dicēs. q grauatus eſt quidam
mente in me ⁊ ut non accuſareꝫ eū
elegi magis viuā memetipſam in
ſepulchro hoc includere q̄ ſcādali
ſare animam ad ymagineꝫ dei fa
ctam. Me autem dicēte ei quomo
do nunc perſeueās non vidēs quē
q̄ . ſed affligeris tam graui maxi
me inercia! dixit m̄ quia a mane
vſqꝫ ad horam nonā oro per ſin
gulas horas nens linum. Reliq̄s
autem horas ieiuna percurrens
et hora competenti comedens cibū
meum requieſco ⁊ video in ſomniſ
ſanctos p̄triarchas ꝓphetas et apo
ſtolos cum martiribus. Perſeue
ro āt fineꝫ expectādo cum ſpe in de
um ſuauiſſime.

Ammonius ſex fratres habēs
ſanctiſſimos ne fieret epiſcopus au
reꝫ ipſe ſibi preſcidit.

Capitulum. iiij.

Beatus Ammonius habuit
duos fratres germanos ſu
os qui cum eo pariter in ſancto ꝓ
poſito conuerſabantur. Nam ſeni
or eorum frater Dyoſcorus in epi
ſcopatum electus eſt. Habent au
tem tres ſorores in virginitate do
mino ſeruientes non minus a fra
tribus ſuis in omni ſpirituali ſtu
dio et abſtinencia conuerſantes.

Septē em̄ fūt quatuoꝛ viri ⁊ tres
ſoroꝛes eoꝝ oēs virgines ex vtero
mr̄is ſue. Aīūt em̄ ſemoꝛē ſororis
eoꝝ tātā ſciētiā ſcripturaꝝ habe
re diuinaruꝫ ut admirarent̄ frēs
eius Naꝫ reſpe nimis lectioni inſi
ſtens. poſt lectionē aūt paululuꝫ
ſōni capiēs ipſa lectionis vba ꝑ ſō
niū meditat̄. Habebāt aūt ⁊ alias
ꝑegrinas tres famulas xp̄i ſecū. Si
militer ⁊ frēs eaꝝ habēt tres viros
eruditos nimis et eloquētiſſimos
qui ⁊ ipſi ꝯuſacōēꝫ eoꝝ ꝑ imitātes
preclari in xp̄o habent̄. Oēs em̄ ni
mis i xp̄i amoꝛe feruētes ꝑrexerūt
in hēmū et ſororibꝫ ſuis ſeqſtrati
fecerūt monaſterioli habitaculū
et ſibi ipſis ſeparatim fecerūt vt int̄
ſe ⁊ illas interuallū haberēt nō pui
loci. Statuerūt āt ſibi ut neqꝫ fra
tres eaꝝ alias mulieēs ad ſalutan
dū ſuſcipiāt neqꝫ ille alios viros
Quoniā vero ſup̄ modū eruditꝰ
in omni pte erat Ammonius tā in
ſāa ſcripturaꝝ qꝫ etiā ſermonis dū
in quadā ciuitate epūs defunctus
eēt. amatores Ammonij ſuggeſſe
rūt epō alexandrie petētes ut Am
monium eis ordinaret epm Dixit
autē eis archieps Adducite m̄ eū
ut ordinetur eps Illi autē feſtinā
tes ꝑrexerūt cū adiutorio ad euꝫ
Cum autem vidiſſet ſe preuentuꝫ
deprecabatur eos etiam ſacramē
to affirmabat non ſuſcipere ſe or
dineꝫ epiſcopatus neqꝫ de heremo
egreſſurum. Illis autem non con
cedentibus. ſed violenter inſtan
tibus preſentibus eis accepit for
fice m ⁊ aurem ſuam ſiniſtram ab
ymo abſcidit dicens eis Vel nunc
certi eſtote. quia impoſſibile ē me
fieri epiſcopum. quia lex prohibet
debilem in aliquo membro fieri ſa
cerdotem. Tunc relinquentes euꝫ
receſſerunt. Abeuntes autem dixe
runt epiſcopo. Et ait eis eps Iſta
lex apud iudeos obſeruabat̄. Mi
hi autem etiam eum qui naſum ab
ſciſum habet ſi adduxeritis ita ta
men ornatum moribus ut dignus
ſit ſacerdotio ordinabo eum Abeū
tes ergo iterum rogabāt eum Ipe
autem iurauit dicens. quia ſi me
coegeritis. etiā linguaꝫ meā abſci
do. Ita ergo relinquentes eum re
ceſſerunt. Huius Ammonij fer
tur miraculum qꝫ quādo deſideriū
carnis ſurgebat ⁊ incitabat ad li
bidinem membra eius. nunqꝫ ꝑep
cit carni ſue. ſed ferrum ignitum
apponebat membris ſuis ut ſemꝑ
vulneratus eſſet ⁊ ita deſiderium
paſſionis compeſcebat magnitudo
doloris. Siqdem abſtinentia eiꝰ
fuit a iuuentute vſqꝫ ad mortem.
michil qd per ignem tranſit come
dit abſqꝫ pane dūtaxat. Quo
dam vero tempore in heremo edifi
canti ei cellam ſuperuenit quidaꝫ
frater et dixit ei. Cur in tali ardo
re eſtus affligis teipſuꝫ abba? Re
ſpondēſqꝫ beatus Ammonius ait
Crede michi frater. quia donante

dei gracia ſcripturas ſcās memo
rie ꝯmendaui· Nā ⁊ vetus ⁊ nouū
teſtamentū ab ineūte etate ad ple
num didici: necnon eciā ⁊ ſanctoꝝ
antiquoꝝ patꝝ orthodoxoꝝ ſacer
dotū dm̄ ſexcētas miriadas ex poſi
cōnū in lege diuina conſcriptas ꝑ
legi ſicut teſtabantur ei de hoc et
pene omnes in heremo patres et
ſi vno die ſaciatus fuero pane et
minime i ope me exercuero extol
litur ſenſus meus ⁊ velut irracio
nabilium aīaliū efficit̄· Quo
dā tpe adueniens btūs Euagriꝰ
ad ſanctū Ammoniū viſitacōnis
ſpūalis gracia dū mlt̄a de ſanctis
ſcripturis inter ſe conferrent ⁊ le
tarent̄ vterqꝫ ſpūaliter in dn̄o:
poſtmodū dixit Euagrius ad Am
moniū q̄i exprobrando ei ꝙ aurē
ſibi inciderāt· Nō times inquit gra
ue peccatū ꝙ vt non ſuſcipes ſac
dociū aurē tibi abſcidiſti: Reſpō
dens aūt Ammonius dixit ei· De
precor te vt exores ꝓ me ad dn̄m
vt de alijs peccatis meis indulgē
ciam accipe merear· nā de hoc ad
miſſo nō valde turbat̄ animꝰ me
us Verūtamen te magis oportet
timere ⁊ ſollicitudinē gerere q̄ eru
ditus es ſm̄ ſeculi ſapienciā et tā
tā ſciam diuinaꝝ ſcripturaꝝ hēs
quā dei gracia tibi cōtulit vnde poſ
ſes multos populos erudiē ⁊ elegi
ſti magis in heremi ſolitudīe dege
re· Et ego quidē auriculam abſci
di nā ipſe linguam abſcidiſti que
multos populos docere potuit·

¶ Verba Dyoſcori preſbiteri ꝙ
monachꝰ deſideria ꝓpria non debeat
facere·

Capitulum quintum·

Dicebat ſanctꝰ abbas Dyo
ſcorꝰ preſbiter q̄ in heremo
ſcythie hītabat ꝙ non oportet mo
nachū deſideria gule ventriſqꝫ face
re· Nam in q̄ differt a ſecularibꝰ
ſi expleat delectacōnes ſuas· De
niqꝫ frequenter videmus homīes
ſeculares pro cauſa egritudinis a
delicijs ⁊ delectacōnibꝰ ſe abſtine
re vt ſanitatem corpis adipiſcant̄
quāto magis diligenter ſtudē de
bet monachus ꝓ ſalute ⁊ incolumi
tate anime ſue vt poſſit ad illas
veras et eternas paradiſi delicias
et ad celeſtis regni gloriam per
uenire·:·

¶ De beatis Or et Pambo ꝙqꝫ
liberalis in paupes romana ſena
trix Melania fuerit·

Capitulum· vi·

In hoc monte Nitrie vir abſtinen
tiſſimus Or nomine fuit cuiꝰ mul
tas atteſtabatur virtutes omnis
fraternitas monachorum· Ego ve
ro non inueni eum viuentē· Etiā
⁊ hoc dicebant narrantes de eo ꝙ
neqꝫ mentitus eſt aliquādo neqꝫ
iurauit neqꝫ maledixit neqꝫ ſine
neceſſitate locutus eſt·

In monte hoc fuit ⁊ btūs Pābo
preceptor Dyoſcori q̄ poſtea epūs

ordinatus eſt a Ammoniꝰ et Johã
nes fr̃es dracontij viri mirabilis
Hic aũt Pãbo habebat in ſãtate
et virtutibꝫ famã magnam aita
erat ꝯtēptoꝛ auri et argẽti ut ređ
depoſcit ratio· Denigꝫ retulit m̃
beata Melania q̄ in primis cum
aduenisſꝫ de roma in alexandriaꝫ
ꝛ audisſꝫ de eius virtutibꝫ yſidoꝝ
referentē qui etiã et ꝑduxit eaꝫ in
ſolitudinē ad viſitãdũ ſanctos pa
tres: dicebat ergo beata Melãia
q̄ obtuli ei argenti crateũ trecen
toꝝ libraꝝ deprecãs eũ ut de rebꝫ
meis accipet ad erogãdũ pauperi
bus· Ipſe vero ſedebat et texebat
de folijs palmaꝝ ſportellas Bñdi
xit aũt me dicẽs· Dñs deꝰ retribu
at tibi mercedē· Et dixit diſpenſa
tori ſuo Theodoro· Suſcipe ꝛ diſ
p̃ēſa hec in omni libia et in inſulis
fratribꝫ· Hec enĩ monaſteria ma
gis indigēt Precepitqꝫ ei nulli in
egipto dare eo q̄ abũdãtioꝛ esſꝫ ꝓ
uincia Ego ãt ſtabã expectãs q̃ſi
honorari aut glorificari ſuper qđ
obtuleraꝫ Et nihil audiens ab eo
dixi· Ut ſcias dñe q̃tũ eſt qm̃ tre
cēta pondo ſũt· Ipſe vero nec reſpi
tiens me reſpõdit dicens· Qui ob
tuliſti hec filia: penſare opus non
habet· Qui enĩ p̃ēſat mõtes et om
nē molē terre multo ãplius nouit
quãtitatē huiꝰ argenti· Si enĩ m̃
hoc dediſſes bene mihi diceres q̃
tũ eſt· Si autē deo obtuliſti ille q̃
vidue minuta non deſpexit pau
pertis nec tuã oblacōem tradet ob
liuioni· Ita ergo gubnauit ac diſ
penſauit dñs ut qñ ingresſa ſũ in
mõtem poſt paucos dies defunctꝰ
eſt homo dei ñ infirmatus· ſꝫ ſpoꝛ
tellã conſuendo defunctus eſt ſine
febribus annoꝝ ·lxx· Vocauit ãt
me nouiſſime cũ trãſpũgeret ſpoꝛ
tellas ꝛ cõpleret ꝛ dixit mihi Su
ſcipe iſtã ſpoꝛtellã de manibꝫ meis
ut memoꝛ ſis mei: aliud qđ tibi re
linquã nõ habeo· Quem ipſa ſepeli
uit ſindone corpus inuoluēs ꝛ ita
ipſa egresſa ē de heremo· Sportel
lã vero vſqꝫ ad mortē ꝓ benedictõe
ſibi ſeruauit· Hec beatꝰ Pã
bo in ipſa hora ſui exitus aſtãtibꝫ
Machario p̃ſbitero ꝛ Ammonio vi
ris noiatiſſimis in cõuerſacōe ſan
cta etiã preſentibꝫ et alijs fr̃ibus
hoc dixiſſe ꝓhibetur· q̃a ex eo quo
veni in hunc mõtem ſolitudinis ꝛ
edificaui m̃ cellã ꝛ mãſi in ea de la
bore manuũ mearuꝫ vixi et nõ re
cordoꝛ me gratis panē aliqñ man
ducaſſe nec penitet me de verbo qđ
locutus ſum vſqꝫ ad hanc horam
et ita vado quaſi nunc incipiens
deum colere·

¶ Beniamin ydropi laborans pe
ne innumeros quotidie infirmos
curabat· Ca· vij·

In hoc mõte Nitrie Beniamin qui
daꝫ ſanctus vir qui vixit vſqꝫ ad
octoginta annos abſtinentiſſimꝰ
et ſtudiũ gerens circa v̄tutes ani
mi Conſecutus eſt aũt a domino

graciā ſanitatū ⁊ ſi cui manꝰ impo
nebat · aut oleum bn̄dictū dabat
ōmis ab eo infirmitas repellebat̄
Hic itaq; qui tāte grē dignus ha
bitus eſt ante octo mēſes mortis
ſue ydropicus factꝰ eſt ⁊ inteñtum
corpus eiꝰ tumuit vt alterꝫ iob pu
tares · Aſſumēs ergo nos beatus
Macharius qui tūc erat pſbiter i
monte Nitrie me ⁊ theodoꝛꝫ ac ma
chariolū : dixit nobis Venite ⁊ vi
dete nouū iob in tanto tumore coꝛ
poris et paſſiōe inſanabili : immē
ſam grāꝝ actōem ſemꝑ deo reddē
tem · Abeūtes ergo vidimꝰ eum in
tanto tumore corpis vt nō poſſet
digitus manus alteī digito ꝯiūgi
Intuētes autē hanc paſſiōez cru
deliſſimā oculos auertebamꝰ Tūc
dicit nobis btūs Benyami · Ora
te filioli vt nō interioꝛ homo meꝰ
ydropicus fiat · Iſte autēz nec bn̄
paciēs ꝓfuit nec male paciēs no
cuit · Per octo ergo mēſes ſella ei
ponebatur lacioꝛ in qua īceſſabili
ter ſedebat ꝓpter reliq̄s corporis
neceſſitates · nec eīm iacere pote
rat In hac tñ paſſiōe poſitꝰ alios
ſanabat · Neceſſarie āt enarraui
mꝰ paſſionē hāc vt ñ ꝯturbemur ·
ſi qñ aliqua grauiſſiā egritudo vi
ris iuſtis euenerit · Defuncto aūt
eo limen de oſtio tulerunt ⁊ poſtes
vt poſſꝫ corpus eiꝰ efferri · Tātus
erat tumoꝛ corpis ·

¶ Relacio abbatis Benyami de
abſtinēcia cuiuſdā ſenis ·

REferebat ab Ca · viij ·
bas Benaymi q̄ quodā tpe
ego ⁊ pſbiter de cellia applicuimꝰ
ad quēdam ſenioꝛem habitātem
in heremo ſcychia obtulimꝰ ei mo
dicum olei · Ille autē dixit nobis ·
Ecce illud modicū vaſculū qđ āte
triēniū dediſti m̄ ſic plenū manet
vſq; hodie · Nos āt hec audiētes di
ximꝰ Et quapropt̄ paṫ vel in die
bꝫ feſtis non guſtaſti de ipſo oleo
Et rn̄dens dixit nobis · Ido perci
pere nolui ex eo ne forte ꝯſuetu
do michi fiat ⁊ req̄ram de ſuauita
te olei ꝯditos cibos ⁊ ꝑ occaſionē
ſuauis ꝯditure cōpellar deſcende
re ad ciuitatē ſeu ad vicos emere ole
um ⁊ reuerti ad heremuꝫ · iterūq;
deſcēdere ⁊ reuerti ad cellulaꝫ me
am ⁊ ꝑ hanc occaſionē vt dixi de
ſcendēdi ⁊ aſcēdendi incipiat va
gari ſenſus meꝰ et mens mea et ꝑ
dā vtilitatē ſecreciōris vite · Dya
bolus eīm multiformis eſt et diū
ſa vechia texit vt capiat mentes
hominū · Igitur nos hec audien
tes admirati ſumus prudēciam
et conuerſacionē ſancti ſenioris ·

¶ Item relacio eiuſdem de alio
ſene · Capitulū · ix ·

ITem referebat nobis abbas idēꝫ
Benyamin · quia perrexiſſent ad
quendam ſeneꝫ qui tenuit eos ad
refectionem et parauit illis lenti
cule cibum coctum · Miſit autē in
conditurам oleum quod de ſemīe
rafanorum in locis illis fieri ſolet

Nos autem diximꝰ ei · Pať ma
gis de alio bono oleo mitte vt poſſi
mus comedere · Ille autem hoc au
diens ⁊ ſigno crucis ſe ſignans di
xit nobis · Et eſt aliud oleum pre
ter ipſum · Ego hoc nūꝗ̄ audiui ·
Erāt ei ipſe ſenior ex infancia ſua ī
heremo nutritus ⁊ ſemper ꝑmā
ſit apud ſanctos ſeniores ⁊ neqꝫ in
ciuitates neqꝫ in vicos aliquando
egreſſus eſt ·

¶ Apollonius ex negociatore cō
uerſus vigintiquinqꝫ annis infir
mātibus ex ſuis facultatibꝫ mini
ſtrauit ·

Apollonius Capi · x · !

Apollonius quidam nomine ex negoci
atore fuit renūcianſqꝫ ſeculi acti
bus ⁊ conuerſus ad ſeruicium cri
ſti habitauit in monte Nitrie neqꝫ
artem diſcere potuit neqꝫ vacare
in ſcribendis libris pre ſenectute ·
Viuens autꝫ in ſupradicto mon
te · xx v · annis hoc habuit ſtudiū
vt ex ꝓprijs pecunijs ⁊ ſuis labori
bus omnia cellarica compara-
ret de alexandria ⁊ in omni frater
nitate miniſtrabat infirmātibus
⁊ erat videns eos a prima luce vſ
qꝫ ad horā nonaꝫ ꝑ ſingula oſtia
ingrediens monaſteriola ne quiſ
forte iaceret · Portabat āt vuam
paſſam malagranata ⁊ ſimilia q̄
infirmis neceſſaria ſunt · Hāc ex
ercuit conuerſacionem in ſenectu
te ſua Qui moriēs ſimilē ſibi dere

liq̄t apotecariū rogās eū hāc exer
cere amminiſtracōnem · Quinqꝫ
em̄ milium monachorum habitā
cium in monte neceſſaria erat ta
lis miniſtracio Propter q̄d here
mus eēt locus ille ·

¶ Quō multipliciter demō Natha
nael mōachū circumuenire moli
tus ſit · !

Capitulum · xi ·

Fuit alius quidā de antiq̄s
monachis nomine Natha
nael · Hunc ego non inueni · tran
ſierat enim de corpore ante aduen
tum meum ante annos quindecim
Eos autem qui conuerſati ſunt cū
eo inueni Interrogaui autꝫ eos
virtutem viri · Oſtenderūt autem
⁊ michi cellaꝫ eius in qua habita
uerat ſed tunc nullꝰ habitabat ī
ea · ꝓpť ꝙ ꝓxia eſſet cuidaꝫ vico co
habitantibus ſecularibus · Ille ei
eam tunc conſtruxit quando rari
ores erant ſerui dei qui dicuntur
anachorite id eſt qui recedunt in
ſecreciora heremi loca · !

Referebant autꝫ hec de eo pre
cipue quia tantam habebat paci
encie virtutem in cella vt non mo
ueretur a propoſito ſuo In quibꝫ
illuſus in primis ab eo qui omneſ
illudere feſtinat et decipit demone
tedio q̄dā oppreſſus egreſſꝰ ē de ꝓ
ma cella et aliam conſtruxit ſibi
prope quendā vicum · Poſtꝙ̄ au
tem perfecit eam habitauit in ea ·

Poſt tres vero menſes affuit de-
mon quadã nocte thaureã tenẽs
ſicut carnifex indumentũ habẽs
quaſi militis conſutum ⁊ faciebat
ſtrepitus de thaurea illa Ad quẽ
ait btũs Nathanael· Quis es tu
qui talia preſumis ſup hoſpicio
lum meũ? Reſpondẽs autẽ demon
dixit ei· Ego ſũ qui de illa alia cel
la te expuli ⁊ veni vt ⁊ de hac te ef
fugarez· Cognoſcẽs autẽ quia il
luſus eſſz: reuertitur ſtatim ad po
rẽ cellam· Et ꝯplens in ea trigita
⁊ ſeptẽ ãnos ñ trãſiuit limẽ oſtij
cellule contẽdens cõtra demonem
Qui tanta adinuentiões oſtende-
bat ei vt eum compelleret egredi
quãta referre ſatis longum eſt·
In quibus hoc obſuans ſeptem
epõrum ſanctoꝝ virorum viſita
cionẽ ſiue ex dei pmiſſione factam
ſiue ex tẽptacõne maligni pau-
lominꝰ fecit eũ excedere a ꝓpoſito
ſuo· Epiſcopi autẽ poſtꝙ oraſſẽt
egredientes non deduxit eos· nec
paſſum pedis· Dicunt ei miniſtri
ideſt dyaconi: Superbam rem feci
ſti vt non deduceres epõs· Ipſe
autẽ dixit eis· Ego ⁊ dñis epiſco-
pis õiqz ſeculo mortuꝰ ſũ· Habeo
enĩ occultũ ꝓpoſitum mẽtis mee et
ſcit deꝰ cor meũ q̃ de cauſa ñ dedu
xi eos· Expauens autẽ demon de
circũuentõe hac ſubornauit ſe an
te nouẽ menſes mortis eius et ef
ficitur quaſi infans nouẽ ãnorũ
minans aſinũ portantẽ panes in
cophinis· Et ꝓpinquans veſpera
pfunda ad eius cellam finxit ca
dere aſinum Et clamans quaſi in
fans: abba inquit Nathanael mi
ſerere mei ⁊ da michi manũ· Qui
audiens vocez quaſi infantis ape
ruit oſtium et ſtans ab intꝰ dixit
ei· Quis es tu ⁊ quid vis vt faciaz
tibi? Dicit ei· Illius ſum puerulꝰ
et panes fero propter qd conuiui
um fratris ipſiꝰ ẽ et craſtino ſab
bato illuceſcente neceſſaia ẽ iſta
oblacõ· Deprecor ne deſpicias me
ne forte a beſtijs et leenis come-
dar· Multe enĩ ſunt in illis locis
Stans autẽ ⁊ ſtupens beatꝰ Na
thanael cõmotis viſceribus con-
turbatus cogitabat intra ſe dicẽs
quia aut de mandato habeo cade
re aut de ꝓpoſito· Poſt hec autẽ
cogitauit· Meliꝰ eſt me non trãſ
gredi ꝙ tantorum ãnorum ꝓpoſi
tum pdere in confuſionẽ ſathane
Et cum oraſſet dicit loquenti ad
ſe quaſi infanti· Audi infans Cre
de in deũ cui ſeruio· quia ſi neceſſa
rium ſit tibi adiutorium trãſmit
tet tibi deus et neqz leena nocebit
te neqz aliquis· Si autẽ tempta
cio: confeſtim reuelabit deus· Et
claudens oſtium introiuit· Con-
fuſus aũt demon ꝙ ſupatus eſt
in turbinẽ reſolutus eſt quaſi ona
gri exiliẽtes ⁊ fugientes et ſonos
emittẽtes· Iſte triumphus beati
Nathanael fuit ⁊ hec conuerſacõ
et hic finis·

¶ Doctrina beati Macharij quo
modo instituit quendaz xp̄o serui
re volentem·

Capitulū·xij·.

De magnis et p̄cipuis ⁊ san
ctis ac beatissimis viris m̄l
ta ⁊ incredibilia piget me dicē vel
scribere ne forte mendacij opinio
nem feram·Quia autē p̄dit deus
oēs qui loquūtur mendaciū ꝓnū
ciauit spūssanct⁹ m̄ ergo ñ menci
enti famule dī fidelissime nō discre
das·Duo nāqz Macharij erāt
vnus quidē egipcius genere·ali⁹
vero grutaria vendens·Primuz
ergo referam de egipcio qui vixit
annos nonaginta·Itaqz in solitu
dine fecit annos sexaginta·trigi
ta annorum ingrediens iuuenis
et tantam consecutus est discrecō
nem vt dicerent eum neapotepon
ta id est iuuenem senem ꝓpē qd ⁊
celerius ꝓfecit·Quadraginta em̄
annorum factus contra spē demo
num accepit graciā sanitatum et
respōsis diuinis dignus fuit·Hu
ic cōmorabantur duo discipuli in
solitudīe interiori que vocatur scy
chi·Ex quibus vnus quidem erāt
minister eius iuxta eum ꝓpter ve
nientes curari ab infirmitatibus
⁊ languoribus suis·alius autem
secessit separatim in cellulaz Tē
pore autem aliquanto transacto
preuidens inspectiuo oculo cordis
dicit illi qui ministrabat ei voca
bulo Johannes·postmodum qui
factus est presbiter in loco ipsius
Macharij·Audi me frater Johā
nes ⁊ acquiesce monitis meis·Tē
ptat te spiritus cupiditatis Ita ei
vidi ⁊ scio quia si michi acquiescis
confirmaberis in loco hoc ⁊ flagel
lum non appropinquabit tabernā
culo tuo Si autem michi inobedi
ens fueris exemplum Iheziemet
sup te cui⁹ ex passiōe languesces
Euenit ergo eum non obedire et
post dormicionem sancti Macha
rij post quindecā annos ita elefan
tosus factus est fraudans q̄ erāt
pauperū ut non inueniretur in cor
poē eius liber locus in quo quis digi
tum figeret·Et hec est prophecia
sancti Macharij·De esca autez
eius ⁊ potu superfluum est enarra
re qm̄ nec apud negligenciores in
ueniuntur abundancius cibus parce
re aut exquisicius·in locis etenim
illis tam p indigencia eorum q̄ mi
nime inueniuntur q̄ eciā et ꝓpter
proximitacōnem habitancium ibidez
multoꝝ monachorum·De alio au
tem eius studio dicebatur eū sine
intermissione excedere mente et
magis ampliori tempore deo adhe
rere sensus eius q̄ᵖ in istius mūdi
habitacōne Huius ferunt̄ multa
miracula que fecit deus per eum·
Nam multos vexatos a demoni
bus et diuersas egritudines susti
nentes curauit dominus precib⁹
eius·

Vir enim qui
daz egipcius concupiuit ingenuā

mulierem maritatā et non valēs
eam capere locutus eſt malefico
dicens·Facito eam vt amet me ⁊
age vt proiciat eam vir eius·Ac
cipiens ergo maleficus ſufficien-
ter vſus eſt maleficio et fecit eaꝫ
equam videri·Videns autem vir
eius veniens deforis mirabatur
quia in lecto eius equa iaceret ⁊
cepit plangere et eiulare·Nā loq̄
batur animali et reſponſuꝫ non
dabat·Itaqꝫ deprecatus eſt pre
ſbiteros poſſeſſionis ⁊ adducens
oſtendit eis·Qui non inuenerūt
cauſam vſqꝫ ad tres dies·Neqꝫ
fenum accipiebat quomodo equa
neqꝫ panem ſicut homo·Vtroqꝫ
priuabatur cibo·Ad vltimum vt
glorificaretur deus et appareret
virtus ſancti Macharij aſcendit
in cor viri vt duceret eā in ſolitu-
dinē·Et vinxit eam quaſi equā
et duxit in ſolitudinē·Cum appro
pinq̄ret ego ſtabant fratres iux
ta cellam Macharij litigantes ⁊
dicētes Quid adduxiſti huc equā
iſtam?Dicit eis Vt miſericordiaꝫ
conſequatur·Dicunt ei·Quid enī
habet?Qui reſpondit·Vxor mea
erat ⁊ in equā conuerſa eſt·Et ho
die habet tercium diem non gu-
ſtans quicq̄·Qui venilerunt ſan
cto Machario intus oranti·Pro
pterea enim reuelauerat ei deus
Reſpondit ergo fratribus et dicit
eis·Equi vos eſtis qui equorum
oculos habetis·Illa autem muli
er non eſt transfigurata·ſed ſo-
lum in oculis eorum qui ſeducun
tur videtur equa·Et benedicens
oleum a vertice perunxit eam nu
dam ⁊ ſuperorauit ⁊ ſtatim fecit
eam mulierē videri ab omnibus·
Dans aūt ei cibum fecit eam mā
ducare ⁊ dimiſit cū proprio viro
gracias referentē deo·Et prece-
pit ei dicēs·Nūq̄ ceſſes a cōmu-
nione·Hec aūt tibi euenerunt qꝛ
per quinqꝫ ſeptimanas nō appro
pinquaſti dīns·Alia quoqꝫ pu
ella ad eum deducta eſt cui⁹ ob-
ſcena corporis ita ex ōni pte cōpu
truerant:vt conſumptis carnibꝫ
interiora quoqꝫ et ſecreciora na-
ture nudarētur ac vermium inde
ebulliret innumera multitudo ita
vt non accederet quidē quiſq̄ ad
eam pre fetoris horrore·Hec auꝫ
allata a parētibus et proiecta fu
iſſet ante fores ei⁹ miſerans vir
ginis cruciatus·equo animo eſto
inquit filia hec tibi ad ſaluteꝫ do-
min⁹ non ad interitum dedit·vn
de prouidendum eſt magis vt ſa
nitas tua nullum tibi periculum
inferat·Et cum ſtetiſſet in oracōi
bus p ſeptem cōtinuos dies et ole
um benedicens in nomine domi-
ni perungeret membra eius·ita
eā ſanā reddidit vt ⁊ repata na
ture q̄litas ⁊ perfcā muliebris in
ea ſpecies appareret·eſſetqꝫ ei de
cetero iter hoies ↄuerſacio abſqꝫ
priſtine infirmitatis obſtaculo·

Quid iterum refertur eius ge
ſtum cōtinencie in longo tempore.
Sub terra fecit tranſitum a cel
la ſua vſq3 ad dimidium ſtadiu3
et ſpeluncam conſtituit ad vltimū
et ſi quando ei plures moleſtabā
tur: occulte de cella ſua egrediens
ibat in ſpeluncam et nemo eum in
ueniebat. Referebat ergo nobis
quidam de ſtrēnuis diſcipulis ei⁹
quia eūdo vſq3 ad ſpelūcā .xxiiij.
oracōnes dominicas faciebat et re
uertendo .xxiiij.

De hoc egreſſa eſt opinio quia
mortuū ſuſcitauerit et ſuaſerit he
reticum conuerti non credentē re
ſurrectionem corpor̄ fieri et famam
obtinebat in ſolitudine.

Dicebant enī aliquando veniſſe
ad eum hereticum quendā ihera
ticā qd genus hereſeos inuenitur
apud egiptum: hic cum per multā
loquendi artem plurimos fratrū
qui habitabant in heremo contur
baret: auſus eſt eciam coram ipō
fidei ſue aſſerere prauitatem. Cui
cum ſenior reſiſteret et contradice
ret illa verba ſimplicia argumen
tis callidis eludebat. Sed cum vi
deret ſanctus fidē fratr̄ periclita
ri: quid opus eſt inquit nos verb
contendere ad ſubuerſionē audiē
cium. Exeamus ad ſepulchra fra
trum qui nos preceſſerūt in domi
no et cui noſtrū ↄceſſerit dominus
reſuſcitare mortuu3 de ſepulchro
ſciant omnes quia illius fides pro

batur a deo. Sermo hic placuit ō
mibus qui aderāt fratribus et pro
ceſſerunt ad ſepulchra. Hortatur
Macharius Iheraticā vt euoca
ret mortuum in nomine domini.
At ille: tu inquit qui ꝓpoſuiſti pri
or euoca. Et Macharius ꝓſter
nens ſe in oracione ante dominu3
vbi ſufficienter orauit: eleuatis
ſurſum oculis ſuis tu inquit domi
ne quis ex duobus nobis rectam
fidem teneat oſtende: eleuato hoc
mortuo. Hec cum dixiſſet fratris
cuiuſdam nomen qui nuper fuerat
defunctus euocauit. Cui ille cū de
tumulo r̄ſpondiſſet accedētes fra
tres cōtinuo que ſuperpoſita erāt
auferunt et eductum eum de ſepul
chro reſolutis faſciolis quibus cō
ſtrictus erat exhibuerunt viuētē.
Iheātica vero vbi hec vidit obſtu
pefactus in fugā ↄuertit̄. Quē fra
tres oēs inſequentes extra termi
nos terre illius turbauerūt. Ad
ic oblatus ē aliqn̄ demonē paciēs
iuuēis a ꝓpria mrē ↄſciſſa duob⁹
funib3 colligat⁹ et hāc hēbat īmiſ
ſiōe3 demonis. Poſtq̄ mādu caſſ3
triū modior̄ pāes et bibiſſ3 lagēa3
de aqua eructuās ī aerē ſoluebat
eſcas. Ita ei ↄſumebāt̄ q̄ deuoraſſ3
vel bibiſſ3 q̄ſi ab igne. Eſt enī tur
ma q̄ dicit̄ ignita. Diūſe q̄ppe ſūt
demonū ſicut et hoim̄ n̄ ſubſtācie ſ3
volūtates. Hic g° iuuenis n̄ ſuffici
ente ſibi eſca ꝓpriā bibebat vrina.
Plāgēte ergo matre et deprecan

ſanctū Macharium accipiens eū īmp̄catus eſt deum ꝛ ſupplicans poſt vnā ꝛ ſecūdam diem attenuauit paſſionem· Dixit ergo matri eius· Quantū vis vt comedat? Que reſpondit decem pondo panis Corripuit ergo eaꝫ quia multū dixit· Superans vero eiuſqꝫ ſeptem dies ſtatuit ei in tria pondo vt poſſet operari· atqꝫ ita curās eum reddidit matri· Multa eciā et alia ferebātur de eo que nimis prolixa ſunt ad ſcribendum Sed ex hijs paucis eciā cetera opera eius noſcuntur· Hunc ergo non vidi· Anno quippe ingreſſionis mee in ſolitudinē ꝗeuit·

Doctrina beati Macharij qua inſtituit quendam criſto ſeruire volentem· Capi·xiij·

Quodam tempe cum ad beatum Macharīū quidam veniſſet deſiderans in ꝓpoſito monachorū ſeruire xp̄o ꝛ deprecaretur ſanctū ſenem vt inſtrueret ac doceret ꝛ ex fonte doctrine ſalutaris que in eo ꝑ ſpiritusſancti graciam abūdabat confirmaret ꝛ qualit̄ poſſet iuuāte domīo inſidias atqꝫ impugnacōnes maligni euadere premoneret· Reſpōdēs btūs Machari⁹ dixit Si vere deſideras ex toto corde renūciare huic ſeculo filiole ꝛ adherere dn̄o ſaluatori ſic dicit propheta in pſalmo· Adheſit anima mea poſt te ·me autē ſuſcepit dextera tua· parata enim eſt dextera domini confugientes ad ſe ſuſcipe: oportet te renunciare huic mundo ꝛ ōnes actus eius abicere ſicut dicit apoſtol⁹ ſcribēs ad coloſenſes· Mortui em̄ eſtis huic mundo ꝛ vita veſtra abſcondita eſt cum xp̄o in deo· Cum em̄ xp̄s apparuerit vita veſtra: tunc et vos apparebitis cum ipſo ī gloria· Hec audiēs iunior dixit· Crede michi beatiſſime pr̄ qꝛ ꝛ mētem meā alienā ab hoc mundo ꝛ ab oībus que in eo ſunt: vt iam tāꝙ̄ mortuus degam in huius tempis vita· Cognoui eī quoniaꝫ tempalia ꝛ tranſitoria atqꝫ corruptibilia ſunt omnia que in hoc mundo videntur eſſe bona· Tunc dicit ei ſenior· Audi me filii ꝛ vade ad ſepulchra mortuorū et ꝗ̄plurimis iniurijs multis conuicijs ac maledictis eciā ꝛ lapidibus eos deteſtare: vt prouocati irritētur aduerſus te· Hijs auditis iunior ſtatim perrexit ad monumenta mortuorum· Cumqꝫ ſcd̄m preceptum beati ſenioris multis eos vt putabat iniurijs affeciſſet· reuerſus ad ſanctū Machariuꝫ dixit ei quod fecerat· Interrogauitqꝫ eū ſenior ſi nichil ei reſpondiſſent illi mortui· Et reſpondens dixit Nichil penitus dixerunt domine Iterum autem precepit ei dicens· Perge craſtino die et multis preconijs collauda et glorifica eos·

Abijt qȝ iterū frater ad ſepulchra
mortuorum ⁊ cepit laudare hono
rificiſqȝ ſermonib⁹ glorificaē eos
dicens· Vos magni eſtis ⁊ ſancti
⁊ ſimiles apoſtolicis viris et iuſti
cia magna in vobis eſt· Et alias
q̄plurimas laudes cum ad eos di
xiſſet reuerſus ad cellam dixit ſei
ori· Ecce ſcd̄m preceptum tuū do
mine pater laudaui et glorificaui
illos mortuos et nichil michi reſpō
derunt Tunc dixit ei ſanct⁹
Macharius· Conſidera fili quoni
am ſicut iniurijs ⁊ contumelijs ex
probraſti illos mortuos et nichil
tibi locuti ſunt ita ergo ⁊ tu ſi vis
ſaluus eſſe ⁊ in ſancto ꝓpoſito pla
cere ſaluatori noſtro ymitare ip
ſum dominum ſaluatorē qȝ noſtꝝ
ſicut dicit beatus Johannes apl's
et euangeliſta· Qui dicit ſe in xp̄o
manere debet quemadmodum ille
ambulauit ⁊ ipſe ambulare· Vnde
et in euangelio quidem legimus
quoniam ipſi perfidiſſimi noſtre
fidei emuli iudei multas iniurias
inſtigāte hūani generis hoſte dya
bolo i dn̄m nr̄m Jhm xp̄m ſaluato
rē dixerunt ſamaritanum eū ⁊ de
moniū habentē ⁊ in beelzebub pn̄
cipe demoniorum eicientem demo
nia· Nam ⁊ ſeductorē eū auſi ſūt
dicere ⁊ hec omnia pacienter ipſe
pius dominus noſter Jhs criſtus
celi terre ⁊ maris oīmqȝ eoꝝ q̄
in eis ſunt creator ſuſtinuit vt no
bis ſue paciencie lenitatis ⁊ humi

litatis p̄beret exempla· Nam ſi vo
luiſſet potentiam ſue maieſtatis
oſtēdē ⁊ iniurias vindicare omnē
ſubito mundum in chaos deduce
ret ⁊ nec genus hominū nec ipſe
ſaltim appareret mundus· ſed in
momento omnia interirent Verū
tamen noluit hec facere inenarra
bilis xp̄i dn̄i pietas bonitatis q̄ nō
ad puniendum· ſed ad ſaluandū
venerat mundum Ideo enim paci
enter omnia ſuſtinuit vt nobis ex
empla paciēcie ⁊ humilitatis oſtēde
ret Vnde ⁊ ſequentibus ſe diſcipu
lis dixit· Diſcite a me quia mitis
ſum et humilis corde et inuenietis
requiem animabus veſtris Sed
⁊ omnes a ſeculo ſancti tam ꝓphe
te q̄ apoſtoli obprobrijs et iniuri
is ac diuerſis afflicti tormētis ſem
per immobilem virtutem paciēcie
⁊ humilitatis tenuerunt ⁊ nequa
q̄ humanis laudibus ſūt decepti
Reſpuentes namqȝ inanis glorie
preſentis vite vanos honores il
lam ſolam celeſtē eternāqȝ glo
riā concupiſcunt qui criſto place
re deſiderant que ex deo eſt ⁊ pma
net in eternum· Cuius claritatis
ſplendorem nulla humana lin-
gua poteſt extinguere· Hec ergo
exempla paciencie ⁊ humilitatis
conſiderans filiole ſi quando irro
gate fuerīt ē iniurie fortiſſime vir
tutem paciencie et humilitatis cu
ſtodi ymitās ꝓphetā q̄ dixit Ego
aūt tāq̄ ſurd⁹ nō audiebam ⁊ ſicut

mutus non aperiens os ſuum ⁊ fa
ctus ſum ſicut homo non audiēs
et nō habens in ore ſuo redargu
ciones · Qđ certe ad ꝯmonenduȝ
ſenſum noſtrū quotidie in ſynaxi
pſallitur · Caue eciaȝ ne vana glo
ria laudeqȝ hominū delecteris et
perdas ōnia que laborādo in boīs
operibus acquiſieris : fructuſqȝ ie
iunijs ⁊ abſtinēcie tue vigiliarūqȝ
et oracōnum mercedem in eterna
vita nō ꝯſequaris a domīo · quia
ipſe dixit in euangelio de eis qui
laudes hominū querūt · Amē di
co vobis quia receperūt mercedē
ſuam · Et alia multa ſunt que de
cauenda vana gloria ſancte ſcri
pture admonere nō ceſſant · Ca-
ue ergo o fili ⁊ neqȝ ad irrogatas
iniurias exardeſcat in iracundia
anim⁹ tuus Et ſi incitatum fuerit
cor tuum · ipſe tamen diſtricte in ti
more domī refrena ab iracundia
animū tuum vt poſſis virtuteȝ hu
militatis ac paciēcie cuſtodire et
tūc veraciter oſtendis quod ꝓmi
ſiſti dicens · qr tāq̄ mortu⁹ degas
in hoc mundo ſi michil turbulētuȝ
reſpondeas eis qui tibi iniurias
irrogant · ſicut nec illi de monum̄
tis mortui in quos multas iniuri
as et conuicia dixiſti et michil tibi
penitus reſponderunt · Ideoqȝ op
tet vt fortiꝰ cuſtodiam⁹ virtutem
humilitatis ac paciēcie quatinus
poſſim⁹ ad celeſtia p̄mia ⁊ ad eter
ne vite gloriam ꝑuenire · ſicut di
cit in apocalipſi dn̄s · Tene quod
habes ne ali⁹ accipiat coronaȝ tu
am ·

¶ Qualiter btūs Machari⁹ diſci
pulos ſuos ad bene viuēdū infor
mauerit · Capi · xiiij ·

Sanctus abbas Machari⁹
ꝯmonebat ſepe diſcipulos
ſuos et docebat eos dicens · Me
mentote ſemper quia ante ꝯſpe
ctū domini omnipotentis conuer
ſamini qui proſpicit ōniuȝ homi
num cogitacōes ⁊ ſinguloꝝ corda
intelligit · Quod eciā ⁊ ſancte ſcri
pture teſtātur ⁊ apoſtol⁹ docet et
dicit · Viuus eſt em̄ ſermo dei ⁊ ef
ficax et acucior omni gladio an
cipiti ⁊ pertingens vſqȝ ad aīme
diuiſioneȝ ac ſpirit⁹ · ꝯpagūquo
qȝ ⁊ medullaruȝ ac diſcretor cogi
tacōnum et intēcōnū cordis et nō
eſt vlla creatura inuiſibilis in ꝯ
ſpectu ei⁹ · Omnia autem nuda et
apta ſunt oculis ei⁹ · Ideoqȝ ſi nos
fratres pulſauerit delectacio car
nalis et concupiſcencia fornicacō
nis : feſtinemus repellere et abice
re de corde noſtro ſordidiſſimaȝ et
peſſimā cogitacōnem inuocantes
intētiſſime adiutoriuȝ domini no
ſtri ihesu criſti in oracionibus ac
ieiunijs vt virtute potencie ſue ei
piat nos et protegat et conterat
ſathan ſub pedibus noſtris · Op
tet ergo vt eciam noſmetipſos pe
nitendo ⁊ a peccatis abſtinēdo cor
ripiamus : dicamuſqȝ ad animaȝ

noſtram quoniam delectacio qui
dem corporis que te male oblectat
ad modicum tempus eſt. Naz tor
menta et cruciatus anime et corpo
ris in igne eterno geherne in ꝑpe
tuas ꝑmanent penas. Illud eciaz
admonentes animam noſtraz di
cam⁹. Si erubeſcis homines ſimi
les tui peccatores ne videāt te pec
cantem quare non magis reue
reris et timere debes maieſtatem dei
omnipotentis qui omnium ſecreta
cordium conſiderat. ſicut et apoſto
lus ait omnia nuda et apta ſunt
oculis eius. Talibus ergo cogita
cōibus ſi increpamus noſmetipſōs
continuo timor domini veīt in cor
de noſtro et in amorem caſtitatis
confirmatur anima noſtra eciaz
et ad oīa precepta domini facien
da incitamur adiuuante nos gra
cia domini noſtri Jheſu criſti qui
ſeruientibus ſibi in ſanctitate et
caſtitate promiſit celeſtia et eter
na donaē in illa gloria futuri ſecu
li vita cum angelis ſanctis in per
petui luminis ſplendoē ſemp gau
dere. ⁘

¶ Narracio patrū de beato Johā
ne abbate.

Capitulum. xv.

Dicebāt ſancti patres de ſan
cto Johanne qui cognomia
batur Colob. quia cum de meſſis
opere reuerteretur valde fatigat⁹
repreſentabat ſe ſanctis ſenioꝛib⁹
factaqz cum eis oracōne ſtatim ꝑ
gebat ad cellulam ſuam et ꝑ mul
ta tempora ī ſilencio vacabat ora
cōnibus et lectionibus ac meditaci
oni ſcripturarum ſanctaruz et ope
ra manuū quotidie exercens nul
lū ad ſe permittebat venire. Dice
bat enī quoniam per occaſionem
in meſſis opere diſpergitur et ꝑ va
gacōnem patitur mentis intencio
et ideo diuerſis cogitacōibus obli
gatur. Addebat autem ſibi magis
abſtinenciam dicens quia proptē
laborez meſſis in diebus illis quo
tidie panem in ſaturitate edebam
Nūc autem qm̄ in cella mea quie
ſco oportet me abſtinenciā et vigi
lias addere vt compēſetur et repa
retur qd in illis diebus intermiſ
ſum eſt.

¶ Sentencia ipſius Johannis
de abſtinencia.

Capitulum. xvi. ⁘

Quidaz ex fratribus interro
gauerunt hūcipſum beatuz
Johannez de cauſa abſtinencie.
Et reſpondit eis dicens quia da
niel ꝓpheta dixit. panem in concu
piſcencia non comedi. Dicebat eci
am monendo fratres. Conſidera
te dilectiſſimi quoniam nichil for
cius eſt in teſtijs leone et tamen ꝓ
pter ventrez ſuum cadit in laque
um et illa feralis et magna fortitu
do eius humiliatur. Tali eciā exē
plo ipſe beatus Johannes inſtrue
bat fratres dicens. Si voluerit
Imperatoꝛ aliquā aduerſarioꝛuz

obtinere ciuitatē pri⁹ eſcā eorum
⁊ potum interdicit ⁊ ita neceſſitate
contriti humiliantur ⁊ imperio ei⁹
ſubiciuntur Similiter quoqꝫ paſ
ſiones ac vicia corporis noſtri ſi fa
me ieiuniorum ac labore macerē
tur vigiliarum tunc eciam aduer
ſariorum noſtrorum videlicet de-
monum virtus humiliatur quam
ꝑ corporis nrā fortitudinē ꝯtra nos
impie ſolent exercere·

¶ Conuerſacio alterius Macha
rij alexandrini preſbiteri·
Capitulum·xvij·

Hium autem Machariū cō
tēplatus ſum Alexandrinū
preſbiterū in loco qui dicitur cel
lia in quibus cellis habitaui ego
annis nouem· In quibus ⁊ trib⁹
annis poſt me ſuperuixit· Et que
dā vidi apud eum· quedam autē
audiui· quedam ⁊ ab alijs didici·
Erat autem obſeruacio eius hec
quia ſi quid audiuit alicubi mo-
dis omnibus hoc apprehendere ſe
ſtimabat· Audiens ergo a quodā
q tabenenſiote monachi per ōnem
quadrageſimā abſqꝫ igne cibum
ſumunt: ſtatuit ſeptē annis qͩ ꝑ
ignem tranſit non manducare ni
ſi olera cruda et ſiquando inuenie
batur legumen infuſum nichil ali
ud guſtās· Complens autē hoc
pro nichilo duxit huiuſmodi vſū·
Audiuit itē de alio quodā quia
libram panis comederet frangēs
ſibi bucellatim et condens in la-
genam miſit· decreuitqꝫ tātum co
medere qͩ poſſet manus afferre ꝑ
os lagene· Et ſicut referebat ipſe
quia gaudens quidē apprehende
bā amplius de fragmento panis
ſed non permittebā eximere pro
eo q anguſtius eſſet foramen la
gene vſqꝫ enī ad tres annos hāc
habuit abſtinenciā quatuor aut
quinqꝫ vncias comedēs tātūdē et
aquā bibēs Nā vnū ſextariū olei
totū ānū expēdebat·

I Verū alia eius obſeruacio ta
lis fuit· Decreuit ſuperare ſomnū
et ſicut referebat nō intrauit ſub
tectum vſqꝫ ad viginti dies vt vin
ceret ſomnum· Ita nimio quidē
eſtu vrebatur per diē· nocte aūt
conſtringebatur frigore et vt dice
bat niſi velocius ingreſſus ſub te
ctum fuiſſē ſomnumqꝫ cepiſſem:
ita michi exiccatū fuerat cerebrū
vt pene exceſſū paterer mētis·
Quāto ergo me inquit vici tanto
ad nature neceſſarium requiētis
ſomnū ceſſi·

Iſte aliquando temptatus eſt
paſſione fornicacionis et condem
nauit ſemetipſum in paludem ſcy
chiēſē que eſt in ſolitudine ſedere
nudum menſibus ſex vbi ſunt culi
ces ſicut nebule que eciā agreſtiū
porcorum perforāt pellem· Ita er
go perforatus eſt totus et ſtru-
mas fecit vt putarent aliqui quia
elefantoſus eſſet factus Veniens
ergo poſt ſex mēſes in cellā ſuā

de voce cognitus eſt·quia ipſe erat
Macharius·
Deſiderauit aliquādo ipſe in or
tum ſepulture iamne ⁊ mambre in
gredi ſicut nobis retulit Ipſe aūt
ortus ſepulture factus eſt a magis
qui potentes erant quondā apud
pharaonem·De quadris ergo la
pidibus cōſtruxerūt opus et ſibi
metipſis ſepulchrū fecerūt ⁊ mul
tū aurum recōdentes plantauerūt
etiā arbores·humectus eſt enĩ lo
cus in quo ⁊ puteum fecerūt·Quia
ergo viam ignorabat arbitrium
quoddā ſequebatur ſtellarum ſi
cut in maris pelago nauigantes
obſeruare ſolent Ita in ſolitudinē
ingrediebatur accipiens ligaturā
calamoꝝ per vnūquodqꝫ miliariū
indicij gracia figebat vt ſemitam
ad inueniret vnde reuerteretur·P
ambulans ergo diebus nouez per
uenit ad locū Demon aūt qui ſem
per dimicatoribus xp̄i reſiſtere ſo
let colligēs omnes calamos quos
ꝓ inditio ſibi poſuerat a miliario
orti illius ſepulchri dū ipſe requie
ſceret ad caput ipſi⁹ poſuit Dux
gens igitur repperit calamos·Et
hoc factū eſt deo permittente ad ei⁹
ꝓbatõnez vt non in calamos ſpe
raret·ſed in colũnam nubis que p̄
cedebat filios iſrahel quadragin
ta annis in ſolitudine·Dicebat at̃
quia caſtra demonū obuiaſſent ei
egredientium de illo orto claman
tium inquit quaſi corui contra fa

ciem meam et dicentiū·Quid vis
Machai? Quid vis monache? qd
veniſti in locum noſtrum? Non po
tes manere hic·Dixi ergo eis ego
quia oportet me ingredi ⁊ videre·
Ingrediente autem eo in ortū oc
currit ei ſathanas cū gladio eua
ginato comminans ei·Cōtra quē
ſanctus Macharius hoc dedit re
ſponſum Tu venis ad me cum gla
dio·ego autem occurro tibi in noī
ne domini ſabaoth exercituū dei
iſrahel·Ingrediens ergo inuenit
ſitulam eream dependentem et ca
thenam ferream ſuper puteū·iaꝫ
de multis temporibus reſolutam et
fructus malorumgranatoꝝ nichil
intus habentium·ꝓpter quod aru
iſſent a nimio ſolis ardore abhoī
nacōnes etiam ydoloꝝum q̄plurī
mas aureas·Ita ergo reuertens
venit poſt dies viginti·Deſitiente
autez ei aqua quam portabat et
pane in multam anguſtiam deue
nit·Et cum iam deficeret appaꝛu
it ei puella ſtans ſicut referebat
mūdiſſimo lintheo amicta et hn̄s
ydriam ſtillantem aque quam di
cebat longe a ſe q̄ſi ſtadium vnū
Et vſqꝫ dies tres ambulans et vi
dens eaꝫ cū ydria ſtantem·appro
pinquaē non valebat ſicut ſomni
ans·ſpe autem videndi expectādo
confortabatur·Poſtea apparuit
ei multitudo bubalarum ex quibꝫ
vna que habebat vitulum ſtetit·
ſunt enī multe in illis locis ⁊ ſicut

dicebat decurrebat ei de vberibuſ
lac· Et facta eſt vox deſuꝑ dicēs·
Machari accede ad bubalam et
ſuge· Suppoſuit ergo ſe ei ⁊ lacta
tus reſumpſit vires· Venitqꝫ bu
bala illa ad cellā eius lactans eū
⁊ vitulum ſuum non ſuſcipiens·
Reuerſus ergo ad fratres cum in
dicaſſet de oportunitate loci multo
rum inflammati ſunt animi vt ꝑ
gerent illuc cum eo· Sed vbi ſan
cti patres ſenſerunt animos iuue
num concitatos ad pergendum re
preſſerunt eos ſalubri conſilio di
centes· Locus iſte ſi vere vt dicitur
a Iamne ⁊ Mābre conſtitutus eſt
non aliud de eo credendum eſt ni
ſi q̄ dyaboli opere ad deceptionē
noſtram forſitan preparatus ſit·
Si enim delicioſus eſt ⁊ abundāſ
quam requiem ſperabimus in fu
turo ſeculo ſi hic delicijs fruimur·
Hec atqꝫ alia dicentes iuuenum
animos r̄preſſerunt· Licet enim di
uerſorum pomorum amenus eſſet
locus ⁊ abundans omnibuſ neceſ
ſarijs ſed nō poſſe dicebant addu
ci illuc plures fratres ne forte ve
nientes per heremum a demonibꝫ
deciperentur· Multos enim aiebāt
eſſe demones quorum fremitus
⁊ caliditates ferre multitudo frm̄
inſueta non poſſet·

De eodem

Quodāꝫ temꝑe idē ſanctus Ma
charius puteum fodiebat et in ꝓ
ximo frutecto ſilue ab aſpide per
cuſſus eſt· Qui mortiferum aīal a
faucibus apprehendēs manibus
vtriſqꝫ ſcindēs dixit ei Non ꝑmit
tente deo quā vſurpaſti venire?
Habebat autē diuerſas cellulaſ
vnam in monte Nitrie· aliam in
ſolitudine interiori ſcythi ⁊ aliam
in loco qui dicitur cellia et quedā
abſqꝫ feneſtris ſunt in quibus di
cebatur ſedere in quadrageſima
Alia anguſta erat in qua iacēs
extendere pedes non poterat· alia
autem lacior erat in qua ſuſcipie
bat venientes ad ſe· Hic vero donā
te gracia criſti tantam multitudi
nem vexancium a demoibus cura
uit vt omnes mirarentur ⁊ glorifi
carent virtutem ſaluatoris noſtri
Ihu criſti qui per eum oꝑabatur
magnifica· Cum autem nos ibidē
eſſemus oblata eſt ei virgo quedā
de Theſſalonica veniens que mul
tis annis in paliſi laborabat Hanc
itaqꝫ vſqꝫ viginti dies oleo ſancto
perungēs ⁊ oracōibus pro ea inſi
ſtēs ſanam remiſit ad propriam
ciuitatem· Que poſtq̄ꝫ peruenit ad
domum ſuam multam oblacōnem
dixerit per diuerſa ſancta mona-
ſteria·:·

Hic itaqꝫ ſanctus Macharius
audiens quia magnam conuerſa
cōnem ⁊ regulam diſcipline Tabe
nenſiote monachi haberent muta
to habitu accipienſqꝫ indumenta
ruſtici ꝑ dies qndeā aſcēdit i The
baidā ꝑ ſolitudinē· Et ingreſſus

monaſteriuȝ tabenēſiotaꝝ quere
bát abbatē ut eius pn̄taret aſpe
ctibus viꝝ ſanctū Pachomiū noīe
ꝓbatiſſimū famulū dei / grāȝ ꝓphe
tie habentē cui occultatus eſt nutu
dei aduētus Macharij. Repſenta
tus ergo dixit ei Deprecor te domi
ne ſancte pater ſuſcipe me in mōa
ſteriū vt efficiar monachꝰ. Dixit
ei Pachomius. Iā ſenectute ꝓue
ctus abſtinēciā non vales ſuſtine
re. fratres em̄ cōtinētiſſimi ſūt ⁊
nō ferēs eoꝝ laborem ⁊ ſcandalū
paſſus / egredieris detrahēdo eis
Et non ſuſcepit eū nec prima nec
ſecūda die vſqȝ ad dies ſeptē. Cū
ergo pſeueraret eciā ieiunꝰ ꝑma
nēs poſt hec dixit ei. Suſcipe me
abba ⁊ ſi non ieiunauero ſicut et
alij fratres. opatuſqȝ nō fuero ſi
cut ⁊ illi tūc iube me iactari foras
Hec audiēs abbas iuſſit fratribꝫ
vt ſuſciperēt eū. Eſt aūt cōgrega
tio ꝑ ſingula monaſteria mille q̄
dringenti viri. Multoꝝ em̄ mona
ſterioꝝ btūs Pachomius pať erat
⁊ multa milia monachoꝝ congre
gacō erat / eciā ⁊ vſqȝ nunc ſūt xp̄i
gracia largiente. Ingreſſus ē er
go in monaſteriū Trāſacto autē
pauco tp̄e ſupuenit quadrageſiā
et vidit ſingulos quoſqȝ addētes
ieiunijs ⁊ abſtinencie. Quidā em̄
eoꝝ poſt duos dies reficiebāt. alij
autē poſt quinqȝ dies capiebāt ci
bū. alij vero ꝑ totaȝ noctem vigilā
tes oracōibꝫ inſiſtebant. per dieȝ

aūt opa manuū exercebant Hic
vero ſanctus Macharius ſtabat
in angulo tam diebꝫ q̄ȝ noctibus
non diſcedēs quoq̄ȝ vſqȝ quo dies
quadraginta ꝯplerētur. Aduenit
et paſcha. Neqȝ tūc panem guſta
uit neqȝ aliud quodqȝ pulmentuȝ
niſi folia tm̄ de caulibus et hec ſe
mel in ſeptimana die dn̄ica ſume
bat Nec diſcedebat de angulo illo
vbi elegerat ſtare niſi tm̄ corpora
lis neceſſitatis cauſa et ſtatim fe
ſtinanter reuertebať ⁊ claudebat
oſtiū ſuꝑ ſe ⁊ nichil penitus loque
bať. ſȝ in ſilencio tm̄ labia eiꝰ mo
uebātur. Et nō ceſſabat continue
⁊ ſine ceſſacōne i corde ſuo eloq̄a
domini. diuināqȝ ſcripture ꝯmemo
racōem meditari ⁊ opa manuuȝ in
ceſſanter exercere multo ampliꝰ
q̄ȝ alij fratres Hec fratres viden
tes pene oēs ſcādalizati ſūt. Mur
murātesqȝ dixerūt ꝑpoſito mona
ſterij. Vn̄ nobꝭ hūc adduxiſti tāq̄ȝ
ſine carne degentem ad ꝯdēnacio
nē noſtrā / ꝓice eū Cognoſce. q̄a
valde ſcandalizantur frēs in eo.
Hec audiens prepoſitus monaſte
rij admirās tā diſtrictā ꝯuerſacō
neȝ eius orauit dn̄m dicēs Mani
feſta m̄ peccatori ſuo tuo dn̄e / q̄d
agere debeam? Et reuelatuȝ eſt ei
q̄ȝ ipſe eſſȝ Macharius Eduxit au
tem eum foras in oratoriuȝ vbi al
tare poſitum erāt ⁊ amplectēs oſcu
latus eſt eum et dixit ei. Vere vir
btūs es ſcē Machari ⁊ latuiſti nos

Olim em̄ ex multo tēpore deſiderā
bamꝰ videre ſanctitatem tuam et
gracias agimus domino nr̄o Jhe
ſu xp̄o q in ſpiritualibꝰ bonis ma
ximeq; in virtute abſtinencie eru
diſti nos et paruulos noſtros nō
alia ſepe in ↄuerſacōne ſua· Reu̇
tere ergo ad locū tuū· non em̄ pa
rū edificaſti nos beatiſſime pater
⁊ ora indeſinenter ꝑ nobis·

¶ Quāta auctor huius libri apd
beatū Machariū viderit vel audie
rit ⁊ de Marcho monacho·

Quodam Ca·xviij·
tempore viſitacionis atq; edi
ficacionis gracia perexi ego ad eū
⁊ inueni ante oſtium atrij eius ia
centem quendam preſbiterū toto
corpe vlceribus plenū· capitis au
tem eius eciā ipſa oſſa computru
erunt qui ideo aduenerat vt oraci
ombus eius ſanitatem reciperet·
Sed ſanctus Macharius non ſu
ſcipiebat eum· Ego autem ꝓſtra
ui me in terram ad pedes eius ⁊ de
precabar vt ſuſcipet euz· Reſpon
denſq; vir beatus dixit michi· In
dignus eſt vt ſanitatem recipiat·
ſed magis increpa eum ⁊ ſuade ei
vt non audeat accedere ad ſacro
ſanctum altaē domini ⁊ offerre ſa
crificiū domino quia fornicando
offert· ꝓpter hoc caſtigatur· Sua
de ergo ei vt reſipiſcat ⁊ ↄdignam
agat penitentiam vt miſericordiā
a domino mereatur accipere· Ita
q; ego egreſſus ad illum infirmū
dixi ei omnia· Et ille terribiliter
cōturbatus intremuit· Jurauitq;
q in exitū vite ſue nō vſurparet
ad altare dn̄i accedere· Poſt hec
p̄cepit vt ingrederet̄ ſuſcepitq; euz
⁊ dixit ei· Credis quia deus ē quē
nichil latet· R̄ndit eciam domine·
Dixit ei· Nūquid potuiſti illudere
aut latere deū: R̄ndit nō· Ait er-
go· Si ergo ↄgnoſcis tanti crimi
nis peccatū tuū ⁊ dei caſtigacōnez
intelligis pro qua cauſa tāti mali
plaga in corpe tuo eſt: ideoq; paſ
ſus es· ceſſa a malis tuis ⁊ corrige
de cetero ⁊ confitere ſemper cum la
crimis penitencie et intimo cordis
dolore in conſpectu domini peccatū
tuū vt in die iudicij poſſis aliquā
miſericordiam ac pietatem dn̄i in
uenire· Dedit ergo ſacramentum
ſe nūq̄ peccaē neq; ad ſacroſan-
ctū altaē accedē nec oblacōnem cō
ſecraē· ſed ſicut layci ſortem habe
re· Itaq; poſt hec impoſuit ei manuz
⁊ orauit ꝓ eo ad dn̄m ⁊ in paucis
diebus ſanus factus eſt· capilliq;
capitis eius creuerūt ⁊ abijt ſanꝰ
Pſis diebꝫ oblatꝰ ē ei iuuēis q̄ ve
xabat̄ ab imūdo ſpū et impoſuit ma
nū ſup caput eiꝰ ⁊ aliā ſup pectꝰ
eiꝰ ⁊ tā diu ſup eū orauit vſq; q̊ in
aerā ſuſpēdit eū ille imūdꝰ ſpūs· i
flatꝰ āt totꝰ intumuit puer ſic vt
ita vt ex oībꝫ mēbris aquā fūderet ⁊
ſubito clamās attenuatꝰ ē ac r̄ddi
tꝰ mēſurē ſue· tradidit gº eū prī ſuo
ſanū vngēs euz oleo ſcō· p̄cepitq;

ut per quadraginta dies neqꝫ car
nē edēt neqꝫ vinū sumēt et ita ſa
nus redditus eſt. Refferebat aūt
nobis idem ſanctus vir Machari
us ammonēs ut caueamus inq̄t
multiformes inſidias demonuꝫ. qꝛ
quodam tempoē nimis ei moleſte
fuerunt cogitacōnes vane glorie:
ſcilicet vt qualicūqꝫ modo eicerēt
euꝫ de cella eius et de ſecreta here
mi conuerſacōne: ſuggerentes ei
vt edificacōnis gratia ad remedi
um et ſanitates hominū romā per
geret pro ſalute animarū multa
rū. Inerat enī ei gracia domini cō
tra immūdos ſpiritus. Et cū diu
tius inſiſterent ei huiuſmodi cogi
tacōes ꝛ nec ꝯtanti ei ceſſarent ia
ctauit ſe pronus in terram ꝛ extē
dit pedes ſuos e foris limen oſtij
cellule ſue clamans et dicens Tr
hite demones trahite. ego enī pedi
bꝫ meis non vado. ſꝫ ſi poteſtis me
hinc abducite Ego q̄ppe teſtor deū
qꝛ hic iaceo vſqꝫ ad veſperā. Sic er
go iacuit vſqꝫ ad veſperam. Poſt
modum ſurrexit ad ꝯſuetum opꝰ
dnī. Refferebat autē nobis de
quodā fratre Marco monacho mi
nus abſtinentiſſimo. Sanctꝰ enī
Macharius pſbiter erat dicebat
autem quia notaui michi tempoā
quādo traditur ſacroſancta cōmu
nio. Ego nunq̄ꝫ dedi cōmunionem
Marco monacho. ſed angelus da
bat ei de altari. Solum aūt arti
culum manuū dātis videbā. Mar
cus autē iuuenis erat et nouuꝫ ve
tuſqꝫ teſtamentum ſacre ſcripture
memoriter obſeruabat. Manſue
tus vltra modū. caſtus ſuper om
nes. Cū autēꝫ eſſet in vltima ſene
ctute ſanctus Macharius perrexi
ad eum et inueni oſtiū cellule eiꝰ
clauſum Stans autem ad oſtiū
auſcultabam quid diceret vel cum
quo loqueretur. Audiebam enim
eum loquentem. Putaui autē qꝛ
aliquis cum ipſo eſſet cum quo loq̄
retur. Ipſe vero cum centeſimum
ageret annum ſiquidem iam et dē
tes amiſerat. Igitur cū eſſet ſolus
ſibiipſi litigabat ꝛ quaſi corpi ſuo
dicebat Quid vis o tu qui male ſe
nuiſti: Ecce iam ꝛ oleuꝫ accepiſti
ꝛ vinū. De cetero quid vis iam de
crepite ſenum: Semetipſuꝫ incre
pans etiaꝫ ut ꝛ dyabolus cōfunde
retur.

Refferebat nobis vir ſūme ſan
ctitatis paſnucius diſcipulus eiꝰ
quomā quadaꝫ die leena accipi-
ens catulū ſuū cecum obtulit ſan
cto Machario et capite pulſans
atrij eiꝰ oſtiū apuit et ingreſſa ſe
dēte ſcō viro ꝓiecit catulū ad pedeſ
Ipē aūt accipiēs eū expuit in ocu
los eiꝰ ꝛ orauit. ſtatī apti ſūt oculi
eiꝰ et aſpexit Et lactauit eū leena
leuauitqꝫ cū ꝛ abijt. Alterā die pel
leꝫ ouinā grādem attulit ei leena.
Sanctus vero pellē videnſ dicebat
leene. Vn̄ tibi hoc niſi qꝛ ꝯmediſti
cuiuſdā ouē forſitan ꝛ pauperis:

Qd ergo de iniuſticia eſt non acci
pio à te· Illa vero inclinās caput
ſuū in pauimento deprecabat̄ eū
ꝛ ad pedes ſancti depoſuit pellem·
Ipſe vero dicebat ei· Dixi tibi q̄a
non accipiā illā niſi michi promi
ſeris ut nūq̄ amodo ꝯtriſtes pau
peres deuorādo quadrupedia eoꝝ
Illa vero quaſi ꝯſenciens nutu ca
pitis ſui quaſi ꝓmittebat tūc ſuſce
pit pellē ab ea· Et quid mirabile
eſt fratres ſi dn̄s creator omniū
qui leones Danieli ꝓphete māſue
fecit· ipſe eciā ꝛ Machario leenā
fecit eſſe manſuetā· Dicebat autē
quia ex quo baptiſatus eſt nō eſt
locutus ocioſum ſermonē· Sexa
geſimū habebat annū ex quo erāt
baptiſatus· Erat aūt ſtatura bre
ui ſuper labium tm̄modo pilos ha
bens ꝛ in ſummitate menti· Ex ni
mia em̄ abſtinentia pili barbe eiꝰ
rari nati ſunt· Huic aliquando cō
feſſus ſum Quid faciā abba quia
cogitacōnes accidie tribulant me
dicentes quia michil agis· egrede
re de hac ſolitudine· Ipſe autē di
xit michi Dic eis quia ꝓpter xp̄m
ſedeo ꝛ parietes iſtos cuſtodio Hec
pauca ex multis eius mirificis in
dicaui geſtis·

¶ Exemplum continencie beati
Marciani·

Capitulum ·xix

SEd et de famulo criſti Mar
ciano ſimile exemplum refe
remus· Soror eius cum filio ſuo
abijt ad eum in monaſterium vt
poſt multa tempora viſitaret eum
Ipſe autem ſororem ſuam quidem
accipere non acquieuit nec videre
filium autem eius ſuſcepit· Qui in
tente deprecabantur eum ꝛ pete
bant vt ſuſciperet tunicam et pal
liū que detuliſſent ei· Sed noluit
penitus ſuſcipere dicēs· Ab infan
cia mea vſqꝫ in hanc horam domi
nus meus me gubernauit· etiā vſ
qꝫ in finem exitus mei· ipſe michi
prebebit omnia que neceſſaria ſūt
Non enim expedit hec a carnalibꝫ
parentibus expectare aut ſuſcipe
re· Ille aūt proſtrauit ſe ad pedeſ
eius dicens· Non tāq̄ parenti· ſꝫ
tāq̄ ſeruo dei ꝛ monacho hec offe
rimus· Reſpondens autē beatus
abbas Marcianus dixit· Per q̄t
monaſteria veniſtis de itinere ad
nos· Qui reſpōdens dixit ei Plu
rima monaſteria tranſiuimꝰ· Et
quare inquit non dediſtis ex hijs
veſtimentis eis tāq̄ ſeruis dei et
monachis· Ipſe vero reſpōdens
dixit Quia nulli aliquid dedimꝰ·
Ait ergo ad eum beatus Marcia
nus· Ecce manifeſtum eſt q̄ non
ſeruo dei et monacho ſed tāq̄ pa
renti et propinquo veſtro hec ad
me attuliſtis Noluit ergo ſuſcipe
re· Oracionem autem pro eis intē
tiſſime faciens pro ſalute anima
rum eorum dominum deprecatus
eſt et dimiſit eos· Precepitqꝫ eiſ
vt vlterius nūq̄ venirent ad eū·

¶ De virgine cuius pecunia ſcũs
Macharius paupes ẽrcreabat ſub
nomine gẽmaꝝ ·
Capitulũ · xx ·

Non aũt pretermittã narra
re etiã ⁊ de hijs qui conteꝑti
biliter conuerſantur ad laudez ſci
licet eoꝝ q̃ vitã ſuaz emendant ⁊
ad ammonitionem legentium Vir
go quedam fuit in alexandria ſce
mate ornatu quidẽ indumenti hu
milis · ꝑpoſito autẽ mentis elata
diues in pecunijs nimis · nũꝗ̃ au
tem procedens et neqꝫ peregrino
aut virginibꝫ ſeu eccleſie vel pau
peribus nũmum aliquando porre
xit · Hec multis monitis patrũ nõ
abiecit ſiluam diuitiaruz · Erat ei
⁊ gemis nõ minimũ in quibus ad
optauit ſibi filiam germane ſue :
cui nocte ⁊ die promittebat ſubſtã
tiam ſuam · A celeſti em̃ deſiderio
mentez alienatam gerebat · Spe
cies em̃ dyaboli eſt et in hoc erro
ris ſub occaſione amoris proprie
generationis in auaritia labora
re · Quia autez illi non pertinet ꝑ
pter gen⁹ qui fratricidia et patri
cidia docet manifeſtum eſt · Sed
ſi videatur parentum ſollicitudinẽ
ingerere non recte mẽtis motu h⁹
facit · ſꝫ ut animam iniuſte fatien
tis in auaritie laqueo obliget ſciẽs
ſententiã quia iniuſti ⁊ auari reg
num dei non hereditabũt · Poteſt
autem quiſqꝫ prudenter ⁊ racõna
biliter nec ſuam cõtemnere animaz
⁊ parentibus ſuis maxime ſi deha
bent et egenciores ſunt conſolacio
nem preſtare · Quando autez q̃s
animã ſuã deſpicit conferendo ſue
progeniei ſubiacet legi quia inua
no de anima ſua cogitat · Cantat
autem ſanctus pſalmiſta dauid
de eis q̃ pro anima ſua ſolliciti ſũt
in timore quoniã quis aſcendet in
montem domini id eſt quia diffi
cile : aut quis ſtabit in loco ſancto
eius · Innocens manibus ⁊ mũdo
corde qui non accepit in uano ani
mã ſuaz · Iſti autem in uano eã ac
cipiunt putantes eã cum corpe diſ
ſolui dum virtutes negligũt Hãc
ergo virginem ut ita dicam volẽs
flexã domaẽ ad reuelacõnem aua
ritie ſanctiſſimus Macharius pre
ſbiter ⁊ prepoſitus pauperũ lepro
ſoꝝ ꝑpoſuit et inuenit artem hmõi
Fuerat enim a iuuentute ſua cam
biarius quod dicunt gẽmas diſtrẽ
here qui abijt et dixit ei · Lapides
pretioſi ſmaragdi et iacincti inuen
erunt michi et ſiue inuenticij ſint
ſiue furtiui dicere nõ poſſum · Pre
cioſi ãt ſũt nimis ita ut nõ poſſint
eſtimari ꝗ̃ preclari habeãtur Vẽ
dit autem qui habet eos quingen
tis ſolidis · Si placet tibi eos tol
lere de vno lapide potes accipe qñ
gentos ſolidos · Alios autem in or
namento neptis tue preparabis ·
Virgo autem intentiſſime audiẽs
delectata eſt ⁊ cadens ad pedes ei⁹

dixit·Per ſanctitatem tuā ne q̃s
alius eos comparet·Inuitauit er
go eam preſbiter dicens Veni vſ
qz ad cellam meā et vide eos Que
non acquieuit·ſed adorans eum
dedit quingentos ſolidos dicens·
Quomodo vis tolle eos·ego enim
cauſam non habeo·Ipſe autē ac
cipiens erogauit pauperibus Tē
pore autem tranſacto eo q̄ mag-
ne opinionis ac reuerēcie erāt vir
in tota alexādria amator dei et mul
tum miſericors⸫ peruenerat enim
vſqz ad centum annorum eius ſe
necta cum quo eciam et nos cōmo
rati ſumus reuerebatur eum com
monere supradicta virgo Ad vlti
mum inueniens eum in eccleſia di
xit·Rogo te domine quid iubes ꝑ
pter lapides illos pro quibus de-
dimus quingentos ſolidos⸫ Qui
reſpondit dicens ei·Extunc quo
dediſti michi aurum tradidi illud
in precio gemmarum et ſi vis veni
re et videre eos in hoſpicio vbi ſūt
veni et vide·Ibi enim iacent Et ſi
tibi placuerit⸫tene·ſin vero⸫tolle
qd̄ tuum eſt·Que promptiſſime ꝑ
rexit ad cellam eius·Erat autē
hoſpicium pauperū in quo lepro
ſi iacebant·In inferioribus q̄dem
habebat mulieres·in ſuperioribꝰ
vero viros·Adducens ergo eam
inducit eam in ianuam et dicit ei·
Quos vis videre prius Iacinctos
aut ſmaragdos⸫ Dicit ei·Quos
ipſe vis domine·Et ait·Ecce iſti

ſunt iacincti·Iterum autem ipſe
depoſuit eam in inferiora et oſten
dens ei mulieres dixit·Ecce ſma-
ragdi Si tibi placēt⸫tene·ſin au
tem recipe qd̄ tuum eſt Itaqz vere
cundiam paſſa egreſſa eſt Et abi
ens ex multa triſticia quia nō ꝑm
deum fecerat rem infirmata eſt·
Poſt hec eciam gracias egit pre
ſbitero·Puella autem de qua ſol
licita erat poſt nupcias ſine filijs
defuncta eſt·

¶ Conuerſio et religioſa poſtmo
dum conuerſacio Moyſi quondā
latronis·⸫· Capitulum·xxi·⸫·

Quidā Moyſes nomine ethi
ops genere ſeruus fuit cuiꝰ
dā curialis quem propter multā
peruerſitatem et furta et latroci
nia proiecit dominus eius·Dice
batur enim quia vſqz ad homici
dia peruenisſet Compellor autem
dicere mala eius vt oſtendā vir
tutem paciencie eius·Dicebant
ergo quia dux latronum erat ſic
ex ipſis operibus eius oſtenditur
in furtis et latrocinijs Deiqz cuidā
Paſtori maliciā retinēs ſubito vo
luit i nocte irruēs interficē eū·ꝑqͥſi
uit tāt loca vbi caulas hrēt ouiū
Indicatūqz ē ei qz trās Nilū eēt ir
rogato flumie et tenēte i latū mili
ario Ille mordicꝰ tenēs gladiū in
ore tunicā īpoſuit ſup caput ſuū et
trāſnatauit fluuiū·Dum ergo il
le nataret ita ſtuduit Paſtor il
le ſe occultare et latere·Nam ille

utpote latro q̄tuor arietes occidit et ligās eos / trahēſq; p flumē ite rū renatauit Et egreſſus de flumi ne excoriauit eos et comedēs opti ma queq; carniū / reliqua in vina diſtraxit / bibitq; decē et octo cali ces. Statimq; quinquaginta mi liaria itinere ſub die fecit et puēit ad locū vbi erāt ſocij eius Iſte er go talis ac tantus in tantis malis ꝯuerſatus eſt. Quodam tempo re a quodā viro religioſo audiēs verbū dei et in die iudicij futuram examinacōnem inter iuſtos ⁊ pec catores inter crimioſos ⁊ ſanctos ac etiam inter amaras gehenne ⁊ ignis eterni penas et cruciatus ſine fine in tenebris exterioribus que prepata ſunt iniquis ⁊ pecca toribus Itē audiens eternā glori am ⁊ eternos honores et requiē in regno celoꝝ int̄ angelos ſanctos que prepauit deus ſanctis ⁊ iuſtis ſuientibꝫ ſibi cōpūctus corde cepit amariſſime flere cū gemitu et eiu latu Ingreſſuſq; monaſterium de dit ſe in penitentiā ⁊ cruciabat ſe metipſū in multis lacrimis indul gentiā et veniā peccatoꝝ ſuoꝝ de pietate et mia a dño poſtulādo et ita pmanſit in monaſterio Quo dam tpe in cellulā eius latrones ingreſſi ſunt ignorātes quis eſſet Erāt aūt quatuor. Quos ligauit ſimul ſicut zabernā de paleis et i poſuit eos ſibi i dorſū ⁊ detulit eos ad eccliam fratꝝ dicēs. Quia iam michi non expedit nocere alique; qd iubetis de iſtis diſponite Tunc illi latrones cognouerunt q ipſe eſſ; Moyſes qui fuerat ſceleratiſ ſimus int̄ latrones ⁊ cōpūcti ſunt corde glorificantes deū qui non re pellit peccatorēs ſed ſuſcipit penitē tes ut ſaluētur in eťna ſalute Et hec dicētes ut dixi ꝯpūcti ſūt corde ⁊ dederūt ſe in penitētiā abrenūciā tes omnibꝫ malis actibꝫ ⁊ concupi ſcēcijs carnalibuſq; deſiderijs.

Huic Moyſi inſtiterūt demōes ſcḋm ꝯſuetudinē eius antiquā luxu riā fornicacōis ingerentes ei. Qui tā valide tēptatus eſt ſicut ipſe rē fe rebat ut paulominꝰ de ꝓpoſito ex cideret ſuo. Itaq; ex hoc validius abſtinebat ⁊ vigilias āplius ad debat ſibi ⁊ opera manuū propen ſius exercebat / macerāns corpus ſuum. Deniq; ꝓpoſuit ſibi ſe non dormire iacentē in mattula. ſʒ per totā noctē ſtando in cella orabat et pſalmodiā explebat Nā pietibꝫ ſe reclinans paꝝ quid ſomni capi ebat Iterū poſuit ſibi obſuan tiā aliā. Egrediebatur noctibus et ibat p cellas ſenioꝝ et tollebat ydrias eoꝝ in quibus ſibi illi hau riebāt et portabat illis aquā In lō ginquo eñ habebāt aquā ⁊ quidā duo milia. alij aūt ⁊ quinq; milia Quadā vero nocte non ſufferens demon feruentē eius fidei cōuerſa cōnem inclinato eo in puteum dū hauriret aquā pcuſſit eū in renes

dorſo de recte

de recte ⁊ reliquit eū· Demiqȝ de ni
mio dolore obmutuit ⁊ remāſit re
lut mortu⁹ Alia die veniēs quidā
haurire aquā inuenit eū iacētem
et nūciauit beato yſidoro pſbiťo
ſcychij ⁊ miſit ⁊ leuauerīt eū ⁊ detu
lerūt ad ecclām ⁊ ꝑpe p annū ita i
firmatus eſt vt vix reſumeret vi
res ſuas Dixit autē ei yſidorus p
ſbiter· Quieſce moyſes ⁊ noli in
diſcrete pſumere· ȝ magis cū di
ſcrecōe tā abſtinēciaȝ q̄ vigilias
et opa manuū exerce· Rñdēs aūt
moyſes ait· Nō quieſcā btiſſime
pr̄ vſqȝ quo qeſcāt adiuuāte me
grā dni immūdiſſiē cogitacōes et
ſompnia q̄ immittūt neqſſimi de
mōes ſicut ſcriptū eſt Perſequar
inimicos meos et ꝯphēdam illos
et nō ꝯuertar nec qeſcā donec de
ficiāt· Vidēs aūt btiſſim⁹ yſidor⁹
fixā in dño fidei ei⁹ ꝯſtanciā: ſur
rexit ⁊ expādit man⁹ ad orōez di
xitqȝ ei· In noie dñi nri ihu xp̄i do
nāte grā ei⁹ ex hodierna die iā qe
uerunt ſompnia q̄ inqetare te ſole
bāt· Igit glorificās et grās agēs
ſaluatori dño reūſus eſt ad cellu
lā ſuā· Poſt aliquod aūt tps inť
rogauit eū yſidor⁹ pſbiť de mole
ſtia cogitacōnuȝ carnaliū· Et ille
rñdens dixit· Protegēte me xp̄o
dño deo ⁊ oracōibus tuis· nl tale
pacior· Huic g° de⁹ donauit graȝ
ad effugādos ex obſeſſis corpib⁹
demōes ita vt muſcas nos magis
timeam⁹ q̄ ille demōes Hec ꝯuſa
cio moyſi ethiopis q̄ eciā ipſe erat
inť magnos ānumeratus pr̄es·
Defunct⁹ eſt ānoꝝ ſeptuaginta
quinqȝ · Reliquit vero diſcipulos
monachos ſeptuaginta·

Vita bti Euagrij· Ca·xxij·

Beati Euagrij vere deo dig
ni dyaconi et eruditiſſimi in
dīna ſciēcia viri nō eſt iuſtū ſile
re vitā· Sed oportet hāc ſcripturē
mādare ad vtilitatē legentium et
gloriā ſaluatoris nr̄i ihu xp̄i Quā
eciā paulo laci⁹ exponere decrem⁹
quo ꝯuſacōnē ſuā auxiliāte grā
xp̄i dignā do exhibuit· Defunct⁹
eſt autē cū eſſet in ſolitudine āno
cū qnquaginta quatuor· Hic ēgo lector
ordinatus ē a ſcō baſilio epo· Vi
dēſqȝ irreprehēſibilē eius ꝯuſacō
nē btiſſim⁹ et admodū clarus in
doctrina xp̄i gregorius nazāzen⁹
epūs ꝓuexit euȝ ad dyaconat⁹ of
ficiuȝ· Exinde in magna ſynodo
ꝯſtātinopolitano ꝯiūctus ē beato
Nectario eiuſdē ciuitatis epo Cū
eſſet ergo inſtructiſſim⁹ in dīnis
ſcripturis ꝯtra ōnes hereſes flo
rebat: vt in magna ciuitate eciaȝ
eloquio potētiſſimo ex hoc nimis
ab ōni ciuitate cū honore ⁊ dilcōe
hēretur· Vñ faſcinacio nugacita
tis dyabolice q̄ inſectať obſcurare
bona immiſit in corde eius cogita
cōnes deſiderij carnalis cōcupiſcē
cie muliebris · Demiqȝ ſicut poſt
modū nobis ipſe referebat ada
mauit eum mulier q̄ erat magnifici

cuiuſdā de primatibus palacij vi
ri vxor· Euagrius autē timens de
um et verens ꝓpriam conſcienciā
ac pre oculis ponēs magnitudinē
cōfuſionis maximeqȝ in gaudētes
hereticos orabat dominū dep̄cās
ſaluatorem xp̄m vt impediret tā
rabida mulieris cōtra ſe inſtācia
Nam ipſe quidē volebat recedere
ſed nō valebat colligacōnibus ob
ſequioꝝ eius detentus Poſtq̄ au
tem multis precibus exorauit do
minū vt liberaret eum a peccato
maximo quod opā pene perpetra
batur:affuit ei angelica viſitacio
in ſcemate p̄faciam ꝛ rapiens euȝ
ꝑduxit ad pretoriū prefecti et mi
ſit eum in cuſtodiam carceris fer
reiſqȝ cathenis ceruicē ꝛ manꝰ eiꝰ
colligauit· Sed ꝑ qua cauſa hoc
pateretur nō dicebat ei· Ipſe au
tē in cōſciencia ſua nouerat qua
de cā hec ſuſtineret· Arbitrabat̄
enim q̄ vir illius matrone intꝑel
laſſet accuſans eum Cum autē ve
hementer angeretur audiebat ei
ſtrepitum et voces aliorum qui di
uerſis ſupplicijs torquebant̄ apd
iudicem pro criminalibus cauſis
et ideo permanebat valde territꝰ
et contremiſcens · Cum autem
transfiguraſſet ſe angelus qui vi
ſionem concinnauerat quaſi in fi
guram eius amici qui valde dili
gebat eum:dixit ei cum teneretur
in vinculis inter quadraginta re
orum perſonas Quid hic teneris
domine d pacōne· Reſpondit ēua
grius dicens In veritate tibi dico
non nouiqua propter hic teneor
Suſpicio autem michi eſt· quia
vir ille magnificus ex prefectis
interpellauit contra me iudicem
irracionabili zelo percuſſus et ti
meo ne forte pecunijs iudex corrup
tus tormentis me ſubiciat· Reſpō
dens dixit ei· Si audis me amicū
tuum:non expedit tibi in ciuitate
hac conuerſari· Reſpondens autē
euagrius dixit ei· Si deus libera
uerit me de anguſtia et circūuen
cōne hac et videris me in conſtan
tinopoli:ſcito quia iuſte ſuſtineo
penas· Ait ei· Affer euangelium
et iura michi in euangelio quia r̄
cedes de ciuitate hac et ſollicitus
ſis de ſalute anime tue et liberabo
te de hac neceſſitate· Detulit ergo
euangelium et iurauit dicens·
quia vna ſolum die vt veſtimen
ta mea poſſim in nauim mittere
remoror Et ſacramento dato r̄di
it de exceſſu quem perpeſſus in no
cte fuerat· Et exurgens cogita-
uit apud ſe· quia licet in exceſſu
fuit ſacramentum· ſed tamen iu-
raui· Et mittens omnia que ha
bebat in nauim venit iheroſolimā
Suſcepit autem eum beata Me
lania quondaȝ ſenatrix romana
cuius filij et nepotes ſunt primi
in ſenatu nunc autem famula cri
ſti vera·

De eodem·

Jterꝝ autē dyabolꝰ induerauit cor
eius tāꝗ iuuenis· Cepit eciaꝫ ibi
mutare vestes eiꝰ ⁊ in eloquio ser
monis exaltabatur in gloria va-
na· Deus autē q̄ ꝓpt̄ suā magnaꝫ
miaꝫ impedit occasiones ꝑdicōis
nostre· ꝑmisit vt nimietas febriū
talē faceret corpus suū ⁊ in infir-
mitate longa laceraret̄ ꝑ sex mē
ses Adhibētes em̄ ei medici diuſa
medicamina nichil ꝓficiebāt· Tūc
dixit ei sancta Melania· Non mi
chi placet fili tam longa infirmi-
tas tua? Dic ergo michi que sūt i
corde tuo· Non em̄ est absq̄ꝫ ꝑmis
su dei hec infirmitas tua· Et sta-
tim ꝯfessus ē ōnia que in aīo eiꝰ
erant· Ait ei famula dei· Promit
te coram deo· vt teneas ꝓmissio-
nē solitarie vite quā dn̄o spopon-
disti ⁊ licet peccatrix deꝓcor dn̄m
vt detur tibi tempꝰ vite q̄ntꝰ adi
plere possis q̄ ꝓ salute aīe tue sta
tuisti· Ipse vero acq̄euit salutari
bus monitis eius et in paucis die
bus sanꝰ factus pecije ⁊ deꝓcatus
est: vt famula dei pro se oraret·
Ipsa em̄ vestimēta monachilis
ꝓposita induerat· Egressus autēꝫ
ꝓfectus in mōtē Nitrie qui est in
egipto in quo habitauit duos an
nos· Tercio autē anno ingressꝰ
est solitudinē ⁊ ibi ꝯsūsatus est vi
gintiquatuor ānis cū hijs qui dicū
tur cellia· Comedebat autē librā
panis in die et in tres mēses itali
cū olei· nā nichil coctū sumebat in

cibuꝫ· nec aliq̄d de pomis gusta-
bat· vir c̄te ex multa opulencia ⁊
abūdācia deliciarū veniēs· Facie
bat āt i die orōes cētū exceptꝭ vi
gilijs nocturnis· Scribebat vo
vt de ope māuū suaꝝ sumēt cibū
Pulchre em̄ scribebat librālē ma
nū Intra paucos gꝰ ānos lumen
sāe ⁊ veritatis ⁊ dīne sāe ⁊ discreci
onis spūuꝫ grāꝫ a dn̄o xp̄o ꝑcipe
meruit· Quātos autē libros ⁊ ex
posicōes de dīuis scripturis cōscrip
sit· manifestū est ōnibus et maxi
me hijs qui ꝑclara eius opuscula
admirātes ad fidem domī salua-
toris relicto errore conūsi sunt·
Nam ⁊ ad instructōem sancte mo
nachoꝝ ꝯuersacōnis: multa ex di
uinis scripturis et nimis apta te
stimonia cōtra vicia et impugna
cōnes immūdorū demonū ꝯtinēs
eius valde āmirabilis et salutarꝭ
doctrina ē· Hūc aliq̄n grauit̄ im
pug̅bat fornicacōis demō sic ipse
referebat dicēs nobis et ꝑ totam
noctē tp̄e hyemis nudꝰ stetit sub
aere: ita vt ꝯgelarēt ōnes carneꝭ
eiꝰ Alio iteꝝ tp̄e impugnabat eū
spūs blasphemie et ꝑ ·xl· dies ac
noctes nō intrauit sb̄ tectū: ita vt
corpꝰ eiꝰ sic̄ irracōnalis aīalꝭ rino
cerotis ducēt Huic q̄dā tp̄e demo
nes tres i die supuenerēt de v̄bo fi
dei ꝯq̄rētes Et vnꝰ q̄dē dicebat se
arrianū eē· aliꝰ eunomianū· alt̄
vero appollinaristā· Et istos ꝑ di
uine sapiēcie grāꝫ dū de vestionijs

ſanctarum ſcripturarū cōcludē-
ret illi ſubito conturbati et mag
nū ſtrepitum facientes fantaſma
ſcematis eorum diſſolutum eſt et
nuſq̄ cōparuerunt Frequēter au
tem a demonibus flagellatus eſt
Sed diuina gracia euꝫ adiuuā
te ſupabat malignitatem eorum
Sextodecimo vero anno conuer
ſacionis eius in quibus michil co
ctum in cibo accipiebat neceſſi-
tate corporis propter infirmitatē
ſtomachi coctum cibum accipere
cōpulſus eſt Panem quidē iam
non contigit· Olera vero et tiſa
nas ac legumen vſqꝫ ad duos an
nos accipiens ita defunctus ē cō
municans ſacroſancto miſteria
in eccleſia in die epyphanie domi
ni· Referebant autē nobis qui
circa eum erant et obſeruabant
eum· quia ante vnum diē mortis
ſue dixit· quia iam tercius annus
eſt ex quo non moleſtor a carna
li concupiſcencia Certe poſt tātā
et talē vitā et aridā abſtinēciā et la
bores ac dolores et oracōes ſn̄ īter
miſſione huic in mōſterio degēti
nūciata ē mors patris ſui· Qui di
xit nūciāti ſibi· Ceſſa blaſphema
re· meus eīn pater immortalis eſt·

¶ Longanimitas beati eulogij
circa leproſū et viſio beati antho
nij de animabus·     Ca· xxiij·

Pronius pſbiter eccleſie Ni
trie retulit michi dicens· qꝫ
dum iuuenis eſſem in monaſterio
nimiam paciebar accidiā· Unde
fugiens cepi vagus per heremū
ambulare et perueni vſqꝫ ad mon
tem vbi ſanctus anthonius dege
bat id eſt inter mediū babilonie
et eraclye in vaſtiſſima ſolitudie
que ducit ad mare rubrum· Ueni
ens ergo in monaſteriū ſecus flu
men quod dicitur piſper vbi eius
ſedebant diſcipuli amatus et ma
charius qui et ſepelierunt eum ex
ſpectaui dies quinqꝫ vt viderem
ſanctum anthonium· Dicebāt ei
eū venturū ad illd mōſteriū· aliqn̄
quidē poſt decē dies· aliqn̄ āt poſt
xx· dies quēadmodū ei dn̄s reue
laſſet pro vtilitate aduenienciū in
monaſterium· Quāplurimi ergo
eramus congregati fratres diuer
ſas habentes neceſſitates in qui
bus et eulogius quidā alexandri
nus et alius leproſus qui ſimꝰ ade
rant pro tali cauſa· Hic eulogius
ſcolaſticus erat et eruditus vir·
Qui amore diuino cōpunctus abre
nūciauit turbis vrbiū oēmqꝫ ſub
ſtāciā ſuā diſtrixit et erogauit pau
peribꝫ ſicut ſcriptū eſt· Diſperſit
dedit paupibꝫ iuſticia eius manet
i ſeculū ſeculi Et in euāgelio dicē
te dn̄o beati miſericordes· qꝛ ipſi
miſericordiā ꝯſequentꝰ Itaqꝫ pau
cos denarios in vſus proprios re
ſeruauit cogitans apud ſemetip
ſū· quia operari proprijs mani
bus non valeo nec in monaſterij
congregacionem ingredi poſſum·

Inuenit ergo quēdam in platea
iacētem lepro ſum qui nec manus
habebat nec pedes cuius tm̄modo
lingua vigebat Stans autē Eu
logius ꝓpe eum orauit dominum
et poſuit quaſi pactum cū dn̄o di-
cens· Domine in nomine tuo leua
bo hunc leproſū in domū meam ⁊
miniſtrabo ei ⁊ repauſabo eū vſqꝫ
ad mortē vt ꝓpter hunc ⁊ ego inue
niā miſericordiā tuam· Dona ergo
michi xp̄e dn̄e pacienciā ad huiꝰ
obſequiū· Et accedens ad lepro-
ſum dixit ei· Si vis pat̄ ſuſcipio
te in domū meam ⁊ repauſabo te·
At ille reſpondens dixit· Si dig
neris facere gracias ago· Addu
xit ergo aſinum ⁊ leuauit eum ⁊
duxit in domū ſuam ⁊ adhibebat
ei curam diligēter Itaqꝫ ꝑ annos
qn̄decī gub̄nabat ⁊ accipiebat cu
rā de manibꝫ Eulogij ⁊ cōdigne nu
triebatur Poſt qn̄decī autē ānos
inſidiatꝰ eſt ei dyabolꝰ ⁊ clamarē
cepit contra Eulogiū multiſqꝫ in
iurijs ⁊ detractōibꝰ afficere viꝝ
Dicebat em̄ ei· Multa mala com
miſiſti fugitiue forſitan domini
tui alienas pecunias furatus es
et ꝑ me vis a peccatis tuis liberari
Et clamabat· Iacta me in plateā
vbi ante iacebam carnes deſide-
ro manducare· Hoc cum audiſſet
Eulogius obtulit ei carnes in ci-
bum· Iteꝝ ille clamabat Non ac
quieſco ſed vt dixi iacta me in pla
teā populos volo videre iacta me

vbi me inueniſti· Forſitan ſi ma
nus habuiſſet exuffocare ſe potu
it intuitū euꝫ demon exagitabat·
Ideoqꝫ valde ſollicitus Eulogius
ꝑrexit ad monaſteria viroꝝ dei ⁊
dixit eis Quid faciam domini mei
patres q̄a in deſperacōnē me ad
ducit leproſus iſte? Proicere eū
timeo qꝛ deo dexteras dedi ⁊ ꝓmiſi
vſqꝫ ad mortem cōtinere ⁊ repau
ſare eum Si ergo non ꝓiecero eū
ſed per violenciam tenere volue-
ro peſſimos dies ⁊ amariſſimas no
ctes faciet michi· Ad hec illi dixe
runt ei Dum adhuc in corpore eſt
magnus ac b̄tiſſimus famulꝰ dei
pater antoniꝰ aſcende in nauim
ꝑiter cum illo leproſo ⁊ vade ī mō
ſterium vbi monachi eius ſunt et
expecta ibi vſqꝫ quo dum egredi
tur de ſpelūca ⁊ veniat ad mona
ſterium ⁊ quicquid dixerit tibi ob
ſerua ⁊ acquieſce eius ſentencie·
Deus em̄ tibi ꝑ ipſum dicet· Mi-
ſit ergo leproſum illum in nauim
ipſe qꝫ ꝑiter aſcendit Et nauigā
tes venerunt ad monaſterium di
ſcipuloruꝫ beati Antonij· Euenit
autem in alia die vt veniēt pater
Antoniꝰ iam veſpera pacta ſicut
referebat Cronius· Quādo autē
adueniebat in monaſteriū hanc
habebat conſuetudinē· Vocabat
Macharium ⁊ interrogabat euꝫ
dicens Frater Machari venerunt
aliqui fratres huc? Reſpondebat
Eciam venerūt· Iteꝝ interrogabat

Egipcij ſunt an iheroſolimite de
derat ei eis ſignū dicens. Quādo
videritis inquieciores: dicite quia
egipcij ſunt. quādo autem religio
ſioēs: dicite quia iheroſolimite ſt
Interrogauit autem ſm conſue-
tudinem fratres Egipcij ſunt an
iheroſolimite? Reſpōdit Macha
rius et dixit Quia mixti ſunt Qū
autem dicebat quia egipcij ſunt:
iubebat beatus Antonius vt pul
mentum lenticule apponerēt eis
cibum et quādo refeciſſēt faciebat
eis oracōnem et dimittebat eos.
Quādo autem dicebat qꝫ iheroſo
limite ſunt ſedebat p totā noctē
diſputans cum eis de verbis dei q̄
ad ſalutem aīme ptinent. In illa
ergo veſpera ſedebat et vocabat ō
nes fratres Qui cum aduenisſet
ſubito vocauit Eulogi Eulogi.
Tercio autem cum nullus indicaſ
ſet nomē eius Eulogius nōn re
ſpōdit ei arbitrabatꝛ enī qꝫ aliuz
eulogium ex monaſterio vocaret
Tunc dicit ei Tibi dico eulogi qui
ab alexandria veniſti. Audit eu
logius et dixit. Quid iubes dn̄e?
Interrogauit eū Antoni9. Quid
huc veniſti? Ait eulogius et quis
reuelauit tibi nomē meū? cauſaz
qꝫ manifeſtauit. Dixit ei Antoni
us. Dic ꝓpter quod veniſti ſed
coram omnibus edicito vt et ipſi
audiant Eulogius dixit Hunc le
proſū inueni iacentem in platea
et leuaui eum et ꝓmiſi deo vt eum
repauſarē quatenus et ſaluus ef
ficiatur et ipſe p meū obſequium re
pauſacōnem habeat. Et quia p9
tot annos recedere vult a me et
nimis exacerbat me dum feſtinat
recedere et cogitaui proicere eum.
ideo ad ſanctitatem tuam veni vt
michi des conſilium quid agere de
beam et ores ꝓ me. Nimis enī ſol
licit9 ſum et tribulor pro iſta cau
ſa. Tunc auſtero vultu reſpiciēs
eum Antonius dixit. Tu proicis
eum. ſed qui fecit eum non proi-
cit eum. Iactas eum tu. ſed ſuſci
tabit deus meliorem te et conſola
tur eum. Et ſilens Eulogius pa
uefactus eſt. Item beatus Anto-
nius cepit aſperioribus verbis in
crepare leproſum illum. Et cla-
mans dicebat ei. Leproſe in terrā
te dicerum malorum indigne celi
et terre non quieſces blaſphema
re deum? Ignoras quia xp̄us eſt
qui miniſtrat tibi. Quomō audes
aduerſus criſtum talia prologqui
Nunquid non propter criſtum ſe
metipſū ſuum ſe exhibuit eulogi
us ad tuum miniſterium. Incre
pans ergo et hunc reliquit. Poſt
hec coram omnibus dixit eis que
expediebant ſaluti anime eorum
āmonens Eulogium et leproſum
vt non ſepararentur ab altern-
tro ſꝫ in cellam veſtrā inqt pgite.
Incontinent enim vos viſitat de9
Tēptacio enī hec euenit qꝛ vterqꝫ
cit̄ finē eſt is et coroē nob̄ ꝑparatur

ne veniens angelus nō inueniat
vos in eodē loci ꝓpoſito ⁊ ꝑdatis
tanti tempꝛis mercedem loci boni
operis · Hijs auditis cū feſtinacō
ne reuerſi ſunt ad ꝓpriā cellam·
Et poſt quadraginta dies defun
ctus eſt Eulogius ⁊ poſt tres dies
ſimilr̄ requieuit leproſus · Poſt
aliq̄t vero dies Cronius de thebay
da deſcēdit in monaſteriū alexā
drie ⁊ inuenit q̄ſdam frēs diē ter
cium leproſi celebrarē · quoſdā aūt
quadrageſimū Eulogij · Agno-
uit ergo Cronius ⁊ obſtupuit ⁊ acci
piēs euāgeliū ꝓpoſuit fraternitati
et iurauit referēs eis quō omia q̄
euenerūt Eulogio ⁊ leproſo ꝑdi-
xit btūs Antonius · Eciā hoc refe
rebat nobis Cronius · q̄ in nocte il
la dū verbo dei plurimis nos docēt
ſāūs pr̄ Antonius ⁊ hoc intulit di
cēs · q̄ annū integꝝ oraui vt reue
lare michi dignaret̄ p grām ſuā
dn̄s locū iuſtoꝝ et pctōꝝ · Et vidi
excelſū quēdā gigātem vſq; ad
nubes ptingentē manus extentes
habētem ⁊ ſubter eū ſtagnū velut
mare ⁊ ignis flāmabat · feruebat
q; velut caldaria ⁊ videbā aīmas
velut in ſpecie auium volantes et
quantecūq; quidē ſupuolabant
manus eius et caput ſaluabātur
et vſq; ad celum perueniebant · q̄n
te autē vſq; ad manus eius pue-
niſſent non valentes ſupius vola
re / capiebat eas manib; ſuis et
allidebat ⁊ cadebant q; in ſtagnum

feruens Audiuiq; q; vocem di-
cētem michi has eſſe aīmas pctō
rum · nam illas q̄ gigantē illū ſup
uolant ipſas eē aīmas iuſtoꝝ q̄s
pondus peccati non grauat ⁊ ido
poſſunt ad altiora cōſcendere que
in padiſo dei ſaluantur · Alie aūt
ſunt peccatoꝝ que ideo in infernū
dimergūtur · q̄ non egerunt pe-
nitēciam dum in corpe erant / vt
indulgenciā peccatoꝝ vel crimi-
num ſuorū a xp̄i domini pietate
mererent̄ accipe · nunc aūt tradū
tur ad infernoꝝ tenebras vbi eſt
fletus et ſtridoꝛ dentiū pre nimie
tate penaꝝ eternarum·

De ſufferēcia btī Stephani·

Ca·xxiij·

Stephanus q̄dam libicus genere ex late
re marmaritis ⁊ marmareote ſe
debat vſq; ·lx· annos · Hic ſūme
ꝯtinencie fuit · Nam ⁊ diſcrecōnis
grām ⁊ conſolacōnis accepit a do
mino / ita vt omes tribulantes p
qualibet cauſa triſticie affecti ve
niſſent / leti diſcederent p verbū cō
ſolacōnis eius · Notus autē erat
et beato Antonio · Peruenit vero
eciā ad tēpora nrā · Quē ego qui
dem nō vidi ꝓpter longinq̄tatē lo
coꝝ · Qui autē cū ſcō Ammonio ⁊
Eulogio erant videntes eum re-
tulerunt nobis · quia inuenimus
eum inquiunt infirmitatem huius
modi habentem in ipſis locis in te
ſticulis ⁊ in ſūmitate nature vul
nus hñtem qđ dr̄ cancer ſeu circinus

Hic ergo cuꝫ inciderētur in vulne
re illo a medico tamē manibus ſu
is operabat᷑ ⁊ plectebat palmas
et loquebatur nobis. Reliquo au
tem corpore ita erat imobilis qua
ſi ſi alius incideretur. Abſciſis er
go membris quaſi ſi pilus ei abſci
deretur ita nō ſenciebat. Validiſ
ſimam enī habebat ꝑ graciam dei
ſufferenciā. Nobis autē contriſta
tis ⁊ flentibꝫ dixit Filioli in nullo
ledamini de cauſa iſta. Nichil ei
quod pmittit deus fieri malū eſt.
ſed volūtate benigna perferenduꝫ
eſt. Fortaſſe enī ⁊ obnoxia erāt mē
bra iſta tormentis ſatiſqꝫ melius
ē hic perſoluere penas ꝙ poſt exi
tum vite huiꝰ in eterno igne cruci
ari Ita ergo nos conſolatus eſt ⁊
confirmans in fide ac paciēcia edi
ficauit nos. Hec autem narraui
mus vt non conturbemur quādo
ſanctos aliqͣs viderimꝰ ꝗuiſſimis
corporis infirmitatibus laborare.

¶ De quodam innocencio q̄ ꝓpri
um filium demonio tradidit ne lu
xuria deperiret. Ca. xxv.

Beatus innocencius p̄ſbiter
in monte oliueti fuit. Mul
ta aūt audiui ab hijs qui conuer
ſati ſunt cum eo tribꝫ annis. Iſte
ſimplex ſup̄ modū erat. Nam ⁊ in
palacio clarus in milicia fuit. De
ſup tamen in inicio imperij cōſtā
tini abrenūciauit ſeculo cum vxo
re ſua. Hic habebat filium nomīe
paulū domeſticum militantē Hic
inſtinctu dyaboli peccauit cum fi
lia p̄ſbiteri. Quod cum audiſſet
pater eius. Innocenciꝰ orauit do
minū dicens Domine deus ama
tor caſtitatis da ei talem corre pci
onis ſpiritum vt iam nō inueniat
tempus peccandi ī carne ſua: me
lius exiſtimās vt magis demonio
vexaretur ꝙ luxuria. Quod et fa
ctum eſt Nā vſqꝫ nunc in mōte oli
ueti ferro vinctꝰ tenetur. quia ve
xatur ab imundo ſpiritu crudelit̄
Iſte innocencius q̄lis et quātū fu
it miſericors ſi voluero q̄ vera ſūt
de eo dicere fortaſſe mendacij opi
nionem incurro. Nam frequēter
furabatur de expenſis fratrum ⁊
dabat indigentibꝫ Cum aūt eſſet
valde ſimpliciſſimus accepit a do
mino criſto graciā ꝯtra demones
Inter quos aliqn̄ adductꝰ eſt ei
iuuenis videntibus nobis a ſpiri
tu imundo cōp̄henſus ſimꝫ et pa
liſi laborans. Quem ego intuens
volui mrē eiꝰ ēpellē q̄ adduxerat
eum deſperabā enim poſſe ſanari
eū. Cum aūt vidiſſet eā ſenior ſtā
tem ⁊ flentem ſuper inenarrabili
caſu eiꝰ filij cum eēt benigniſſimꝰ
miſericordia motus fleuit. Et acci
piēs iuuenē igreſſꝰ ē oratoriū ſuū
qđ ſibi ipē edificauerat ī q̊ reliquie
erāt bīi iohānis baptiſte ⁊ orauit
ſr̄ eū ab hora tcia vſqꝫ ad horā. ix.
et donāte grā xp̄i ſanū reddidit iu
uenē mr̄i ſue ⁊ paliſis eiꝰ et demō
vtute ſaluatoris nr̄i effugata ſūt.

Talis autē erat eiꝰ palſis vt qñ
ſpuere voluiſſꝫ puer ſup dorſū ſu
um ſpueret ita erat extortus·

¶ De lectore qui falſo crimīnan
tem ſe puellam a ꝑtus ꝑiculo libe
rauit· Ca·xxvi·

Presbiteri cuiuſdam filia in
ceſarea paleſtine cecidit in
feliciter de virginitatis propoſito
et ab eo qui eam corrupat premo
nita eſt vt lectorē incriminaretur
Cū autē ꝯcepiſſꝫ ⁊ vtero tumente
apparuiſſꝫ crimē: cepit pr̄ eius re
quirere ⁊ diſcutere eā· Illa autem
ſtatī accuſauit lectorez· Hec audi
ens paf̄ eius p̄ſbiter retulit epō·
Epūs vero ꝯgregauit p̄ſbiteros ⁊
iuſſit vocari lectorē· Interrogatus
ab epō: lector nō ꝯfitebat̄· Qd̄ ei
nō fecerat quō diceret? Indignatus
ergo epūs cū terrorē dicebat ei· Nō
ꝯfiteris infelix ⁊ immūdicia ple
ne? Rn̄dens lector dixit· Ego qui
dem qd̄ erat verꝫ dixi· qꝛ nō habeo
cauſaz· immūis enī ſū· Si autez
vultis qd̄ nō eſt verꝫ audiri ecce di
co qꝛ feci· Hoc cū dixiſſꝫ ſtatim de
poſuit eum epūs de gradu lectoris
Ille autez dep̄catus eſt epm̄ et di
xit ei· Quia ego peccaui vult eam
michi dari vxorez· Neqꝫ enī ego
ero ex hꝰ clericus neqꝫ illa v̄go Et
tradita eſt in ꝑtātem lectoris Ac
cipiens ergo eā ab epō et a patre
eius ꝯmendauit eam in mona
ſterium mulieꝝ et deprecatus eſt
dyacoñiſſaz que erat ꝑpoſita ſo
roribus monaſterij: vt vſqꝫ quo
generaret ſufferrent eaz· Itaqꝫ
in pauco tempe impleti ſunt dies
partus et affuit hora iudicij: gēi
tus· dolores· anxietates· ac infer
nales tormentorū dolores et par
tus non egrediebatur· Tranſijt
p̄ma dies ſecūda et tercia et ſepti
ma dies· Mulier pre nimijs dolo
ribꝫ inferno appropinquabat Nō
comedit non bibit nec dormiuit· ſꝫ
clamabat dicēs· Heu michi infe
liciſſime ꝑiclitor q̄ maxime· qꝛ in
criminata ſum lectorem· Abeun
tes autem dixerunt patri eius·
Pater vero timens ne reprehen
deretur quaſi qui calumniatus le
ctorem fuiſſet tacuit alios duos
dies· Puella autem in tormentiꝰ
poſita nec pariebat nec morieba
tur intantum vt clamorem eiꝰ non
ferentes nunciarent epiſcopo dicē
tes· Teſtatur cum ſacramento in
felix illa clamans diebus ac no
ctibus· quia crimīata eſt lectorez
Tunc miſit epiſcopus ad eū dya
conum ⁊ mandauit ei dicens Ora
vt liberetur que te criminata eſt·
Ipſe autem nec reſpondit ei nec
oſtium aperuit· Ex qua die autez
ingreſſus clauſerat ſe deprecaba
tur criſti domini miſericordiam·
Pergit iterum pater ad epiſco
pum et fit oracio in eccleſia ⁊ nec
ſic liberata eſt· Surgens autem
epiſcopus iuit ad lectorem et pul
ſans oſtiū ingredit̄ ad eū ⁊ dic̄ ei

Ex ſthadi ſurge ſolue quod liga
ſti· Et cū inclinaſſet genua lector
cū epō ſtatī emiſſa eſt mulier Pre
ualuit em̄ deprecacio ⁊ inſtancia
oracōnis ad demonſtrandā calū
niam ⁊ arguendā criminatricē vt
ex hoc diſcamꝰ quātū preualet in
ſtancia oracōnū de piculis libera-
re ⁊ cognoſcamꝰ apud deū earum
potenciam·

Moralis explanacio beati pa
ſtoris de nabuzardan· Ca·xxvij·

Olebat beatus abba paſtor
exponere fratribꝫ de ſcriptu
ris ꝓphetarū vbi dicitur quia miſi
nabuzardan princeps cocorū na
buchodonoſor regis veniſſꝫ i iheru
ſalem vtiqꝫ nō fuiſſet icenſū tem
plū domini· Hanc autē parabolam
ex hoc exēplo ita exponebat ſpiri
tualiter dicēs Quia ⁊ nos niſi pul
ſauerit ſpiritus caſtrimargie id ē
gule concupiſcencia in aliquas dele
ctacōnes ac ſaturitatē ventris ſi nō
obaudientes atqꝫ explētes volup
tates ac deſideria gule tunc incen
ditur igne libidinis templū domi
ni id eſt corpora noſtra· ſicut dicit
apl̄us· Neſcitis quia corpora vrā
templū dei eſt· Si quis ergo vio
lauerit templū dei diſperdet illuꝫ
dominus·

Sentēcia quā fratri iniūxit·
Quidam frēr Ca·xxviij·
Quiens ad abbatē paſtorem
dixit ꝙ grandē temptacōnē pate
retur· Dixit ei ſenior Perge de lo
co quātū tres dies ⁊ noctes ambu
lare potes ⁊ fac annū integrū ieiu
nans vſqꝫ ad noctem· Cui frater
reſpondit· Et ſi mortuꝰ fuero an
teꝗ̄ annus trāſeat qd de me fiet·
Dixit ei abbas paſtor Confido in
deū· quia ſi cū tali ꝓpoſito vel pro
qualicūqꝫ re in penitēcia inuentus
fueris ſaluus eris·

Quomodo beatus paſtor bene
ficio ſuo fratrē prouocauit ad ce
libem vitam· Ca·xxix·

Cum veniſſet abbas paſtor
in ꝑtibꝫ egipti habitare eue
nit quēdam cohabitare illi ex fra
tribꝫ habentē mulierē· Et ſciebat
ſenior ⁊ nūꝗ̄ arguit eū Euenit au
tem eā nocte parere· Et cognouit
ſenior Et vocans fratrē ſuū iuni
orem dicit illi· Accipe tecū vnū va
ſculuꝫ chindij vini ⁊ da vicino Ho
die em̄ opus eſt illi· Et neſciebāt
fratres cauſam eius· Ille vero fe
cit ſicut p̄cepit ei ſenior Edificatꝰ
qꝫ eſt frater ille atqꝫ cōpunctus·
Poſt paucos em̄ dies ipſe dimiſit
mulierem ⁊ iuit ad ſeniorem et pe
mānſit·

Erudicio ipſius qualiter vel er
ga cogitacōnes vel manifeſta pec
cata agere debeamus et qualit̄ in
cenobio cōuerſari· Ca·xxx·

Frater interogauit abbatē pa
ſtorē dicēs Dānū pacior aīe
mee ꝙ ſum cuꝫ abbate meo quia
mores eius n̄ ſuſtineo Quid ergo
iubes· Maneo adhuc apud eum·

Et ſciebat abbas paſtoꝛ· quia le
deretur anima eius per abbatem
ſuum et admirabatur quare īter
rogaret eum ſi manere cū eo debe
ret Dixit ei· Si vis eſto Et va deꝰ
manſit apud eum Venit iteruʒ di
cens abbati paſtori Grauo ani-
mā meā· Et non dixit ei abbas
paſtoꝛ diſcede ab eo· Venit ⁊ ter-
cio dicens· Crede michi iam non
ero cum eo Et dixit ei ſenioꝛ Ecce
modo ſaluus es vade et nō ſis vl
tra cū eo· Dixit autem ſenioꝛ eidē
Homo qui timet pati damnū aī
mā ſuam: non opus habet interro
gare· De occultis vero cogitacōni
bus debet quis interrogare et ſeni
orum eſt probare· De manifeſtis
autem peccatis non eſt opus re-
quirere ſed ſtatim abſcidere· Int̄
rogauit autem eum frater dicens
Quomodo debeo eſſe in cenobio·
Reſpondit illi ſenioꝛ Qui ſedet in
cenobio oportet eum omnes tanq̄
vnum exiſtimare et omnes equa
liter iuſtificare ⁊ neminē condem
nare niſi ſe ⁊ conſeruare os ſuum
⁊ oculos ⁊ tūc requieſcet ſine ſolli
citudīe· Dixit ei abbas yſaac quā
do vidit illum mittentem paruum
aque ſuper pedes ſuos quomodo
quidam vſi ſunt diſcrecione ma-
cerantes corpus ſuum· Reſpondit
illi abbas paſtoꝛ· Nos non ſumꝰ
docti corporum eſſe interfectores·
ſed paſſionū·

¶ Quid ipſe ſenſerit de vera peni
tencia ⁊ diffinitiua eius quid ſit mo
nachus· Ca·xxxi·

Interrogauit frater eundeʒ abba
tem paſtoreʒ dicens Si cecidero
in modicam culpaʒ: mordet me co
gitatus meus dicens Cur delinq̄s
Reſpondit illi abbas paſtoꝛ· In
quacūqʒ hora deliquerit homo et
dixerit peccaui: ſtatī ēmiſſum ē il
li· Frequēt̄ dixi· q̄ nulliꝰ miſeret̄
niſi corde contrito· Interrogauit
eum iteruʒ frater dicens Conturba
bant me cogitaciones mee ⁊ non
permittunt me curam habere deli
ctorum meorum· ſed cogunt me
aſpicere exceſſus fratris mei· Re
ſpondit illi abbas paſtoꝛ de abba
te theodoro· quia ſedebat in cella
ſua plangens ſemetipſum et diſci
pulus eius ī altera cella ſedebat
Venit autem diſcipulus ſenis ad
eum et inuenit eum flentem Et di
cit illi· Pater quid ploras? Reſpō
dit illi ſenioꝛ· peccata mea· Dicit
illi diſcipulus Non habes peccata
pater· Reſpondit ei ſenioꝛ· Certe
fili ſi permiſſuʒ fuerit flere peccata
mea non viderem aliorum nec ta
men ſufficereʒ michi flere peccata
mea eciam ſi alij tres vel quatuoꝛ
plangerent mecum· Qui ſemetip
ſum videt homo eſt· iudicare autē
alios ſolius dei eſt· Dereliquimꝰ
ſplendidam ⁊ directam viam hoc
eſt vt plangat ſeipſum homo et
ſit contentus peccatis ſuis et ſpi
noſaʒ ābulamꝰ viā ⁊ tenebroſam

ꝓximi tm̄ videamus delicta et nō
noſtra. Monach9 maloꝝ retribu
tor ꝛ deriſor ꝛ iracūd9 mōch9 n̄ eſt.

¶ Sententia ſenis non poſſe mū
dari gīaꝫ niſi ꝑueniēte gratia dei.

Senem frater Ca. xxxij.
interrogauit dicēs. Quaē
laborātium patꝝ quorūdā faties
florent alioꝝ minus? Et dixit. q̄
cūqꝫ laborēt ꝛ deprecantur veniā
peccatoꝝ anq̄ꝫ veniat ad eos gra
tia que ſuſtinet lab' remeoꝝ iſti n̄
virentes ſunt ſed laborantes In
quibus appropiauit qui an̄ labod
uerunt. p ſufferentiam ihū floret
Corde ei letāte floret faties Hēs
clara ꝛ munda eſt lucida ſicut ſol
Cū em̄ non fuerint nebule. ſplen
det clare ꝛ lucide et cū nebule opu
erint eū tenebreſcit. Et anima do
nec paſſiones eaꝫ obtinent obſcu
ratur. cum aūt mūda fuerit p gr̄
tiā dei. ita fiet p gratiam ſicut ſcri
ptū eſt magna gloia eius in ſalu
tari tuo.

¶ Exemplū beati Appollo abba
tis ne falſa nos iuſtitia a ꝓpoſito
mentis abducat. Ca. xxxiij.

Ad beatū Appollonē cū Ger
manus ſuus in tempeſta no
cte veniſſet. petens ut de monaſte
rio ſuo pauliſper egreſſus ad ele
uandum bouem qui in paludis ce
no cecidiſſet ei preberet auxilium
flebiliter querebatur. quia euꝫ ſo
lus non poſſet eruere. Cui abbas
Appollo inſtanter obſecranti ait
Cur iunior em fratrē noſtꝝ quem
preteriens viciniorem q̄ꝫ me ha
buiſti non rogaſti? Cūqꝫ ille mor
tem olim ſepulti fratris oblitū ex
nimia abſtinencia ſollicitudinis
ac ſolitudinis iugitate velut impo
tem mentis exiſtimās reſpōdiſſꝫ.
quē admodū poteraꝫ eum de ſepul
chro qui ante annos q̄ndeā obijt
vocare. abbas Appollo r̄ſpondit
ei dicens. Ignoras me quoqꝫ āte
annos viginti huic mūdo fuiſſe de
functū. nullaqꝫ iam poſſe de huiuſ
cellule ſepulchro que ad preſentiſ
vite pertinent ſtatum. vbiqꝫ ꝯfer
re ſolatia queꝫ in tātū xp̄s ab inte
cōe abrenūtiacōis mundi abreptū
vel modicum ad extrahendū bouē
tuum non patitur relaxari ut ne
breuiſſimi quidē momenti induci
as ſe ſequēti diſcipulo p patris in
dulſerit ſepultura.

¶ Abbas Ammona factus ep̄uſ
noluit ſentētiam ferre de virgine
Grauidata. Ca. xxxiiij.

Abbati Ammona ꝓphetauit
abbas Anthonius dicens.
hēs ꝓficere in tiore dei Et eduxit
eum de cella ad lapidem ꝛ dixit ei
Iniuria hunc lapidem et cede euꝫ
Et ita fecit. et dixit abbas Antho
nius. Ita et tu debes perficere mē
furam hanc. Et cum factus eſſet
epiſcopus obtulerunt ei virgineꝫ
in vtero habentem et dicunt ei Ho
mo iſte malum hoc operatus eſt.
da ei diſciplinam. Qui ſignans

vteru ꝫ eius iuſſit illi dare ſex pa
res ſyndones dicens Ne forte cuꝫ
veniat eius ꝑtus moriatᷣ aut iſta
aut certe infans vt inueniat vel
ſepulturā· Dicunt illi accuſatores
Quid hoc feciſti? Da ei diſciplinā
Rndit epiſcopus Videtis fratres
quia ꝓpe mortem eſt et quid ego
habeo facere? Sufficit dolor quē
habet ⁊ confuſio dimiſitqꝫ eam ⁊
non eſt auſus eā ꝯdēnare·

Ammonicio ſenis ne alijs pro
ſiaui nob ipi noceamꝰ· Ca·xxxv·

Dixit quidā ſenex ad alteꝝ
ſenē habentem caritateꝫ ⁊
ſuſcipientem tam monachos mul
tos ꝗ̄ ⁊ ſeculares Lucerna mltis
lucet ruſtꝝ tamen ꝓpriū incēdit·

Quid reſpondendū ſit detrahē
tibus· Capitulū·xxxvi·

Quidam ſenex dixit· Si au
dieris de aliquo fratre ver
bum malum vel ꝙ agat iniqua·
reſponde dicens· Nūquid ego iu
dex eius ſuꝫ? Ipſe hodie ego cras
Opera quidē eius infirma tibi no
ta ſunt ⁊ ꝑſcrutaris ea quare for
cia eiꝰ opera ⁊ vtilia neſcis? Ego
iam mortuus ſum in peccatis me
is ſufficiunt michi peccata mea·

Ammonicio ſi vt curioſi nō ſi
mus· Capitulū·xxxvij·

Iterum dixit quidā ſenex ad fra
trem non oportet fili monachuꝫ re
quirere quid agat ille vel ille aut
quemadmodum abſtrahatur ille
ab oracione in detrectacōneꝫ ⁊ ver
boſitates que michil profuerūt Vn
de michil melius ꝙ̄ taceā dū roga
re vt vnde aliꝰ cadit tu ꝯtineatis·

De eadem re· Cap·xxxviij·

Frater interrogauit ſenē di
cens Abba cogitacō mea in
ſurgit michi dicens· quia bene
ſum Reſpondit ei ſenior Qui non
videt peccata ſua nūꝗ̄ in bonis
erit· Vt autem aliorum videamꝰ
noſtra negligimꝰ ideo nūꝗ̄ in bo
nis verſamur Videtem ꝓpria pec
cata decem milia cogitacōnū non
poſſūt ſuadere· ꝙ in bonis eſt ſcit
enim quid videt Opus ergo eſt la
borare multū negligencia enim ⁊
deſidia excecāt nos i extrēo vite

Quid beatus anthonius eē di
xerit inter detrahere et aliuꝫ iudi
care· Capitulū·xxxix·

Interrogauit q̄dā frater beatū an
thomiū dicens Quid ē detractio ⁊
q̄d ē aliū iudicare? Ille rn̄dit De
tractio i oībꝫ dicitᷣ oīs ꝑmo malꝰ
quē nō audet q̄s pn̄te frē ſuo dice
re· Iudicare aūt q̄ dixerit de aliq̄
ꝙ frat ille negociator ē ⁊ auarus
et cetera· Hoc eſt primū iudicaē
Iudicaſti huiuſmōi actꝰ: hoc priꝰ
eſt ꝙ̄ detractio·

Doctrina ſenis q̄uomodo ſatiſ
facere debeamus peccantem i fra
trem· Capitulū·xl·

Quidā frᷓ interrogauit ſenē di
cēs· Si contriſtauero frēꝫ
meū quō deprecabor eum? Reſpon
dit ille De profundo cordis tui cū

dolore recōciliare ei et vidēs deuſ
ꝓpoſitum tuū ſatiſſaciet illi Et re
ſpondit. Ieſus ſuz a fratre meo ꝛ
volo meipſū vindicare Senior āt
rogabat eū dicēs. Fili relinq̄ deo
vindictam ꝛ melius eſt. At ille nō
deſiſtaz inquit niſi fortiter memet
ipſum vindicauero. Cui ait ſenex
Quatinuſ ſemel hoc in animo tuo
cōſtituiſti vel oremus Et exurgēſ
ſenior hijs verbis cepit orare Deꝰ
iam nō opus habemus tuo iudicō
neqꝫ nobis iam neceſſarius es ut
curā habeas de nobis. qꝛ noſipſi ſi
cut iſte frater dicit ꝛ volumꝰ ꝛ poſ
ſumꝰ nos vindicarē. Qd cū ille fra
ter audiſſet an̄ pedes ſenis effuſuſ
veniā poſtulabat: ꝓmittēs ſe cuz
illo cū iraſcebatur nūq̄ deinceps
certaturum.

¶ Ne memores ſimus fraterne
iniurie. Capitu. xli.

Quodā fratre ſenior aliq̄s
interrogatus eſt. Quid eſt
humilitas: Rn̄dit ſi peccauerit in
te frater tuus remitte illi anteq̄
tibi recōcilietꝛ ꝛ in omni vituꝑacōe
ne vituꝑes hominem niſi temetip
ſuz dicens ꝓpter peccata mea hec
michi venerunt Qm̄ ſi cōmemora
uerimus que ab hominibꝫ inferūt
nobis auferemus virtutez memo
rie dei. Si autē ꝯmemorauerimꝰ
mala que a demonibus inferūtur
nobis erimus inſaucij. Suſpira
uit autē ꝛ dixit. Omnes virtutes
ingreſſe ſunt in cellam hanc ꝑter

vnam et ex ipſis laboribus ꝯſtat
homo. Et interrogauerunt eum.
Que hec ē virtus: Rn̄dit ut homo
vituꝑeret ſemetipſum.

¶ De fratre qui carnis peccato
lapſus miro modo et iacuit et con
tra demones fortior ſtetit.

Frater quidam Ca. xlij.
abijt haurirē aquā de flumi
ne. Et inueniēs mulierem lauan
tē veſtimenta peccauit cū ea Hau
riens aūt aquam ibat ad cellulā.
Inſiluerūt autem in eum demōes
ꝑ cogitacōnes et cōtriſtabant euz
dicētes. De cetero vbi vadis: Nō
eſt tibi vlterius ſalus Ut q̄d eciaz
ſeculū ꝑdis: Intelligens aūt fra
ter ille q̄a volūt eū omnino perde
re erigens ſe viriliter ꝑ confidēciā
dicit cogitacōibus ſuis Vn̄ ingreſ
ſe eſtis in me cogitacōnes male et
contriſtaſtis me: volentes me om
nino perdere: Nō peccaui et iterū
dico non peccaui Et ingreſſus in
cellulam ſuaz continebat ſe ſicut
heri ꝛ nudiuſtercius Reuelauit au
tē deus vni vicino eius ſeniori qꝛ
frater ille ruēs et in ipſo caſu ſub
ruiſſet dyabolum et viciſſet Veni
ens autem ad illū ſenior dicit illi
Quomodo habes frat: Ille reſpō
dit Bene abba Dicit ei ſenior. Et
non es paſſus triſticiam hijs die
bus: Reſpondit ei frater Non Di
cit ei ſenior. Reuelauit michi deuſ
quia ruens ſubruiſti dyabolum ꝛ
viciſti Tunc frater retulit omnia

illi q ue ſibi aduenissent · Senioꝛ
autem dixit illi · Certe frat̄ diſcre
cio tua cōtriuit virtutem inimici · !

¶ Sentencia beati Macharij
qualiter peccantem corripere debe
amus · Ca · xliij · !

Dixit abbas Machari9 · Si
aliquē corripueris ꝯmotus
ad iracundiā ꝓpriam paſſionē ad
imples · Nec enī vt alium ſalues
teipſuꝫ ꝑdere debes · Crue pximū
tuum a peccatis ſine improꝑio in
q̄tum ꝑuales · quia ad ſe deus cō
uertētes nō ꝑicit · Sermo autem
malicie non demoretur i corde tuo
cōtra eum vt poſſis dicere · Dimit
te nobis debita noſtra ſicut ⁊ nos
dimittimus debitoribus noſtris ·
Que precepta nobis faciēda ſūt
cuꝫ fratribus noſtris · Si autem ē
dimittere et confirmare peticiōeꝫ
noſtram ·

¶ Qd beatus Nytera diſtrictius
in epiſcopatu vixerit q̄ꝫ antea in
ſolitudine · Ca · xliiij ·

Referebant quidam fratres
de abbate Nytera q̄ fuit di
ſcipulus abbatis Siluani · qꝫ qū
in cella ſua in mōte ſyna degebat
moderate abſtinebat ꝓ neceſſita
te corporis · quando autē epūs ordi
natus eſt in faran · nimis conſtri
xit ſeipſum in duriore abſtinēcia
⁊ in vigilijs ꝓpenſius atqꝫ in ora
ciōibus intenci9 agebat · Hec aūt
vidēs diſcipul9 eius dixit ei · Quid
eſt domine hoc quia quando i he
remo ꝯuerſabamur non tātū in
abſtinencia laborabas ? Reſpon
dit ei beatus vir dicens · Conſide
ra frater quoniā ibi herem9 erat
⁊ ſecreta vita ac paupertas · nūc
autem egreſſi de heremo cum ſecu
laribus conuerſamur hominib9
et multe ac varie nobis occaſiōes
occurrunt et ideo timeo ne in fine
vite mee in aliqua occaſione deuꝫ
offendam9 · Si enim ſanct9 apo
ſtolus paul9 qui criſtū in ſe loqū
tem habebat ⁊ qui tātas virtutes
animi poſſidebat vt vſqꝫ ad terci
um celū adhuc in corpore poſitus
aſcenderet · tamen dicebat mace
ro corpus meū ⁊ ſeruituti ſubicio
ne forſitan alijs predicans · ipſe
reprobus inueniar quid nos hūi
les ⁊ peccatores oportet facere ·

¶ Exemplū beati Syſoi vt ōneꝫ
humane laudis occaſionem vite
m9 · Ca · xlv · :

Sedente aliquādo abbate Si
ſoi in cella erat frater ꝓpe
illum ⁊ ſubito ſuſpirauit ⁊ non ꝯg
nouit eo q̄ꝫ eſſet frater in proxio
illi · erat enim in exceſſu mentis
Et mittens ſibi penitenciaꝫ dixit
Ignoſce michi frater · quia non
dum factus ſum monachus · Su
ſpiraui enī coram te ·

¶ Explicit liber tercius ·

Incipit argumentū In librum quartū de vita verbis et exēplis ſā ctorum patrū heremitarum cuius principium Pelagius ſancte ro mane eccleſie dyaconus Extrema vero Johannes ſubdyaconus De greco tranſtulit in latinum ad in ſtitucōnem vite monachorū.

Omnis pfacio tex tum oportune preueni ens aut ſequētis mate rie pdicet qualitatē aut defenſatū ſui cōmendet aucto rem. tum vero pſentis libri ſeries ꝓprio contingit hac de cauſa plo go indigere. quia ſpeciales quaſ dam virtutes quaſi pcioſos lapi des paſſim ꝓponens vtilitatē ſuā toto in corpore lectoris oculis pro batur offerre. Decem quippe et no uem diuiſus in ptes diſtinctas li cet videatur habere virtutes. atta mē dum occaſione vnius plerūq; virtutes cetē pmiſcue cōmēdāt colliſis inter ſe vnionibus hoc eſt collatis ad inuicem virtutibus gē marum ſpiritualium immortalis claritas ſeſe reuerberans mutuati luminis detrimēta nō nouit.

Prima g° pars ꝯtinet de pfe ctu monachi. p donee ſatis oſtendens quibus virtutum gra dibus pficiens ſe ipſo ſemper poſ ſit melior inueniri.

Secunda de quiete probans nl lum poſſe contemplacōnis perfe cte culmen attingere niſi tumult9 ſeculi ſtudeat prius declinare.

Tercia de ꝯpunctōne docēs puri tatem cordis non niſi lacrimarū g cia pmereri.

Quarta de ꝯtinencia indicans a quibus et qualiter ſe debeat con tinere qui deo totus vacare dele gerit.

Quinta contra fornicacionem oſtendēs hominem nullam poſſe veraciter obtinere virtutem q diu voluerit huic vicio ſubiace re.

Sexta de eo q monachus nl debeat poſſidere declarans eum ſpirituales diuicias amittere ſi tē ptauerit in ſeculo vel minimū ali quid poſſidere.

Septima de paciencia ſiue forti tudine q videlicet miles xpi et vi cijs viriliter reſiſtere et aduerſa debeat equanimiter tolerare.

Octaua de eo q nichil debeat oſtentaliter fieri hoc intendens q omnis labor monachi deo pere at ſi pro inani gloria fiat.

Nona de non iudicando quem q vt ſcilicet dei iudicio reſerue mus q quali animo fiat ignora mus.

Decima de diſcrecione vbi tamē q legis cenſura conuenimur ne te nefacientes in vtramlibet partem declinemus.

Undecīa de ſobrietate q̄ declara
tur mentis vigilanciā quibuſlibꝫ
temptacionibꝫ ſpualē·
Duodecima de cōtinua oracōne i
q̄ cum aplis cōmonemur vt adū
ſus omnia vite incōmoda oratio
nis iſtācia muniamur·
Terciadecīa de hoſpitalitate vt i
ſuſcipiendis fratribꝫ non pſonā
hoſpitis ſꝫ xp̄i preſenciā cogitem⁹
Quartadecīa de obediencia inſi
nuans monacho ꝓpriā voluntatē
preſidentis arbitrio nec i bono eſ
ſe preferendam·
Quintadecima de humilitate in
culcās nobis hāc ſolā eſſe virtutē
q̄ et angelos in celo ſtabiles ⁊ ho
mies angelis reddat eq̄les·
Sextadecima de caritate erudi
ens nos vt xp̄i benignitatem imi
tantes fraterne ſaluti vtilitatem
ꝓpriā poſtponam⁹
Septimadecima de prouidencia
in qua ſerui dei narrant̄ in q̄ddā
ſui laboris p̄mium ꝓphecie meruiſ
ſe ſpiritū·
Octauadecima de ſignis oracō
ne exhibitis demōſtrās pleroſqꝫ
ſanctos et ſibi bene cōuerſando et
alijs pfuiſſe orando·
Nonadecima exempla monachi
ce conū̄ſacōnis eo ꝙ ſupius ſpar
ſim poſita hic videant̄ breuit̄ com
prehendi· Hijs ergo ptibꝫ taliter
diſtributis poſtremo id adiciendū
ꝙ omnia que ſingulis ptibꝫ ꝯtinē
tur rebus ⁊ exēplis ſūt pcius cō
firmata ꝙ̄ verbis·

Capitula prime partis·

Quod tanto quis i virtutib⁹
exaltari mereat̄ quāto dei
cā humiliatur Ca·p̄· fo·86·
Ut mortem ſemp habens ſuſpe
ctam virtutum capiat incremēta
Capitulū·ij· fo·86·
Que tria ſūt opacōnes anime ⁊
que tria faciant deū habitare i ho
mine· Capi·iij· fo·86·
Que ſint due res quarum odiuꝫ
reddit monachuꝫ a ſeculo liberuꝫ
Capitulū·iiij· ·fo·87·
Quid abbas iohannes hac vita
decedens fratribꝫ ad imitandum
de ſe locut⁹ ſit· Cap̄·v· ·fo·87·
Uoluntates ꝓprias abiciēdas ⁊
ſecularibus curis non occupari·
Capi·vi· ·fo·87·
Qūo timor dei veniat in animaꝫ
Capi·vij· ·fo·87·
Non faciēdū alij quod ſibi q̄ſqꝫ
fieri nō vult Ca·viij· ·fo·87·
Que tria deus exigat ab homie·
Capi·ix· ·fo·87·
Subtilis bt̄i anthonij et breuis
ſentencia qua regiā ꝓpoſuit viaꝫ
Capitulū·x· ·fo·87·
Monachū in caritate ambulātēꝫ
et ſimplici victu cōtentuꝫ cūct⁹ tēp
tacōes ſupare poſſe· Ca·xi· f·87·
Qūo opuſ ſit monacho neceſſita
tibꝫ ſubici· Capi·xij· fo·87·
Exhortacō ad hūilitatem ⁊ ſubie
ctionē ⁊ a quibꝫ rebꝫ ſit abſtinen
dum· Capitu·xiij· fo·87·

¶ Incipit lib̃ quartus de vita ⁊ v
bis ⁊ exẽplis ſanctoꝝ patꝝ in par
tes decẽ ⁊ nouez diuiſus de inſtitu
cõne vite monachoꝝ.

¶ Ca. pͥmũ prime ptis.

AD ꝓfectũ ꝯuerſacõis
quidã venire cupiens
fr̃at interogauit ſenẽ
quendã dicẽs. Quid
eſt ꝓfectus hoĩs? Rñdit ei ſenex.
Profectus hoĩs eſt hũilitas Quã
tum enim quis ad humilitatez in
clinatus fuerit tantum eleuabit̃
ad ꝓfectum.

¶ Ut mortẽ ſemꝑ hñs ſuſpectam
v̉tutũ capiat incremẽta.

DIxit abbas Iohã Ca. ij.
nes nanus Ego volo hoĩem
ex omnibus ꝑcipe v̉tutibꝫ. Itaqꝫ
ꝑ ſingulos dies ſurgens mane de
omni v̉tute ſume principiũ ⁊ man
datũ dei cuſtodi in magna pacien
tia. in tribulacõe cordis ⁊ obſerua
cõne. in oracõne multa ⁊ ſupplicaci
onibus cuz gemitibꝫ. in puritate ⁊
mũditia lingue ⁊ cuſtodia oculoꝝ
iniuriam paciens ⁊ nõ iraſcẽs. pa
cificus ⁊ nõ reddẽs malũ ꝓ malo.
nõ attendẽs ad inuidiã alioꝝ: ne
qꝫ teipſũ exaltãs. ſꝫ eſto ſubdit⁹
⁊ humilior oĩ creature renũtiando
omni materie corꝑali ⁊ hijs q̃ ſcd̃m
carnez ſũt: in cruciatu. in humili
tate ſpũs. in certamine. in bona vo
lũtate ⁊ abſtinentia ſpũali. in ieiu
nio. in paciẽcia. in fletu. i certami
ne pugne. in diſcrecõne iudicij. in
caſtitate aĩ. in ꝑcepcõne boni cum
quiete ⁊ oꝑa manuũ tuaruz. in no
cturnis vigilijs. in fame et ſiti. in
frigore ⁊ nuditate. in laboribꝫ idu
dens te in ſepulchro tãq̃ iã mortu
uus ut videat̃ tibi proxima mors
in omni die.

¶ Que tria ſunt oꝑacões aĩe et
que tria faciant deuz habitare in
homine.

DIxit abbas Po Ca. iij.
rith paſtor quia ſe cuſtodiẽ
⁊ ſemetipſũ ꝯſiderare ⁊ diſcrecõez
habere: hec tria oꝑacões ſũt aĩe
Itẽ frater quidã interrogauit eũ
dicens. Quomodo debet homo ꝯũ
ſari? Reſpondit ſenex. Vidimus
danielem quia non eſt inuenta ei
accuſacio niſi de ſeruicõ quod exhi
bebat deo ſuo. Dixit iterꝫ qꝛ pauꝑ
tas et tribulacõ ⁊ diſcrecõ: hee ſũt
oꝑacõnes ſolitarie vite. Scriptũ ẽ
enim: quia ſi fuerint hij tres viri
Noe et Iob et Daniel. Noe ꝑſonã
habet nichil poſſidentium. Iob ãt
perſona eſt tribulantium Daniel
vero diſcernentium. Si ergo hee
tres actiones ſunt in homine de⁹
habitat in eo.

¶ Que ſint due res quaruz odi
um reddit monachuz a ſeculo libe
rum. Capitulũ iiij.

ITez dixit abbas paſtor quia ſi du
as res oderit monachus poteſt lib̃
eſſe ab hoc mundo Et dixit frater

Item dixit abbas paſtor· Quia ſi duas res oderit monachus poteſt liber eſſe ab hoc mundo· Et dixit frater Que ſunt iſte? Reſpondit ſenex· Carnalem repauſacionē et vanā gloriā·

¶ Quid abbas iohannes hac vita decedens fratribus ad imitandum de ſe locutus ſit· Cap· v·

Narrauit abbas Caſſianus de quodā Johanne abbate qui erat primus congregacōnis ꝙ magnus quidem fuerit in vita ſua Hic aūt cum moriturus eſſet et diſceſſurus cum hylaritate et ꝓpoſito mentis ad dominū: circum ſteterunt eum fratres rogantes verbum aliquod compendioſū et ſalutare loco hereditatis ab eodē ſibi relinqui per quod poſſent aſcēdere ad perfectionem que eſt ī cristo· Ille autem ingemiſcens ait· Nūꝗ̄ feci propriā voluntatē nec aliquē docui quicꝗ̄ quod ego prius ipſe non fecerī·

¶ Voluntates ꝓprias abiciēdas et ſecularibus curis non occupari· Cap· vi·

Abbas ſyſois dixit· Eſto cōtemptibilis et voluntates tuas poſt tergum tuum proice· Eſto liber et ſecurus a ſecularibus curis et rēquiem habebis

¶ Quomodo timor dei veniat in animam· Cap· vij·

Frater quidam interrogauit ſenem dicens Quomodo venit timor dei in animā· Dixit ei ſenex· Si habet homo humilitatem et paupertatem vt non iudicet alterū ſic venit in eū timor dei·

¶ Non faciendum alij quod ſibi quiſqȝ fieri ñ vult· Cap· viij·

Senū quidā dicebat quicꝗ̄d odio habes alij ne facias· Si odis qui tibi male loquitur neqȝ tu male loquaris de aliquo· Si odis qui tibi calumniam facit neqȝ tu facias alicui calumniā· Si odio habes qui te in contemptum ducit aut iniurijs appetit aut aufert quod tuū eſt aut aliquid tale facit· michil horum facias tu cuiꝗ̄· Qui ergo hoc verbum cuſtodiē poteſt: ſufficit ei ad ſalutem·

¶ Que tria de⁹ exigat ab homie Cap· ix·

Dixit ſcūs grego rius· ꝙ hec tria exigit de⁹ ab oib hoīe qui eſt baptiſma conſecutus id eſt fidem rectā ex tota aīa et veritatem lingue continenciā et corporis caſtitatem

¶ Subtilis beati anthonij et breuis ſentencia q̄ regiā propoſuit viam· Cap· x·

Interrogauit abbas pamboabbatem anthonium dicens· Quid faciam? Reſpondit ei ſenex Noli ī tua iuſticia eē cōfidens neqȝ peniteaaris de re trāſacta et ꝯtinēs eſto lingue tue et vētris·

¶ Monachū ī ciuitate ābulātem ſimplici victu ꝯtētū cū ci⁹ teptacōes ſupare poſſe· Cap· xi·

Evagrius abbas dixit qꝫ di
cebant quidaz patꝝ qꝫ sicci
ora ñ inequalis luctꝰ caritati ꝯiū
ctus citius introducat monachuz
in portum impassibilitatis.

¶ Qđ opꝰ sit monacho necẽitatibꝫ
subici. Ca. xij.

Dixit abbas Macharius ab
bati Zacharie. Dic michi qđ
est opus monachi? Dicit ei. Me in
terrogas pater? Et dixit ei abbas
Macharius. Certus sum de te fili
Zacharia. Est enī qui me pulsat
ut te interrogez. Dicit ei Zachari
as. Quãtū ad me pater hoc puto
qm̄ quicũqꝫ semetipsū necessitati
bus subiecerit atqꝫ coegerit ipse ē
monachus.

¶ Exhortacõ ad hūilitatē ⁊ subie
ctionez et a quibus rebus sit absti
nendum. Ca. xiij.

Dixit senex Roga deū ut det
luctū in corde tuo ⁊ humilita
tē et respice semꝑ in pc̄tis tuis et
non iudices alios. sed esto subdi
tus omnibꝫ et ne habeas amicitiã
cū muliere neqꝫ cum puero neqꝫ cū
hereticis ⁊ abscide a te fiduciã et re
tine linguã tuã et ventrem tuū ab
stine a vino et si aliquis loquit᷑ te
cum de quacũqꝫ causa: noli ꝯtende
re secū eo de hijs que locutus est ⁊
tunc erit mens tua pacifica.

¶ Incipiūt capitula sc̄de ptis.

Quod abbas Arseniꝰ voce di
uina ãmonetur hoīes fuge
re. Ca. p̄. fo. 87.

Collocutio eiusdez cū fratribus
qꝫ facile mens quieta turbari pos
sit. Ca. ij. fo. 88.

Quod isdez Arseiꝰ de cella diffici
le exierit et deploratio eiusdē ꝑ so
litudines scythi Ca. iij. fo. 88.

Quibꝫ vbis quandã matronã a
roma mis ptibus causa sui aduem
entē ab aspectū suo corpo̅ali auer
terit. Ca. iiij. fo. 88.

Vitãda sexē mulieres Ca. v. f. 88.

Tres mōachi qđ elegerūt facē ⁊
q̄s eoꝝ pseuerauerit Ca. vi. f. 88.

Abbas Arseniꝰ qđ Theophilo de
q̄ete sua suggesserit Ca. vij. f. 88.

Sicut pisces ī sicco moriūtur sic
mōchos extra cellã ꝯmorãtes a q̄
etis ꝓposito ṙsolui Ca. viij. f. 88.

Quod a tribꝫ bellis eripit᷑ q̄ ī soli
tudie q̄escit Ca. ix. fo. 89.

Fugiendum esse a corporalibus
Capitu. x. fo. 89.

¶ Secūda ps De q̄ete Ca. p̄.

Beatus abbas Arseni
us cū adhuc in pala
tio esset orauit ad dn̄m
dicens. Domine diri
ge me ad salutem Et venit ei vox
dicens Arseni fuge homines et
saluaberis Idem ipse descendens
ad monachilem vitaz: rursus ora
uit. Dn̄e dirige me ad salutem. Et
audiuit vocem dicentez sibi. Arse
ni Fuge Tace et Quiesce. Hec ei
radices sūt non peccandi.

¶ Collocutio eiusdē cū fratribꝰ qꝫ
facile mens q̄eta turbari possit.

Venit

VEnit aliqñ ab Ca·ij·
bas Arſeni⁹ in quedã locũ
et erat ibi arũdinetũ ⁊ motũ eſt a
vento· Et dixit ſenex ad fratres·
Quis eſt hic motus? Et dicunt ei
arũdines ſũt Et dicit ei ſenex Ve
re quia ſi quis ſedet ⁊ audierit vo
cem auis non hẽbit cor ei⁹ eandez
qetem: quãto magis vos hñtes ſo
num haꝝ arundinum·

¶ Qd idẽ Arſeni⁹ de cella diffici
le exierit et deploracio eiuſdẽ ꝑ ſo
litudine ſcychi· Capitu·iij·

ITem dicebant de eo qui ſupꝑ· qa
erat cella eius longe in miliaria
triginta duo et non exibat cito· ꝫ
alij faciebãt ei miniſteia Qñ vero
in ſolitudinẽ rdact⁹ eſt locus qui
vocatur ſcychi exiuit plorãs et di
cens Perdidit mundus romaz et
monachi ſcychi·

¶ Quibus verbis quãdã matro-
nam a romanis ꝑtibus cauſa ſui
aduenietem ab aſpcũ ſuo corpora
li auerterit· Capi·iiij·

SEdẽte eodem abbate Arſe
nio aliqñ in canopo· venit
vna matrona de roma virgo di-
ues valde ⁊ timẽs deum vt viderz
eum ⁊ ſuſcepit eã theophil⁹ epũs
alexãdrie· Illa autẽ rogauit euz
vt ageret cũ ſene vt videret eum
Qui abiens ad euz rogauit dicẽs
Aliqua matrona venit de roma ⁊
vult te videre Senex vero nõ ac
quieuit vt veniret ad eũ· Cũ ego
hec renũciata fuiſſent ſupradcẽ

matrone iuſſit ſterni aĩmalia di
cẽs Credo in deũ· qꝛ videam illum
Sũt ei ⁊ in ciuitate nrã multi ho
mines· ꝫ ego veni ꝓphãs videre·
Et cum peruemiſſz ad cellaz eius
ſenex iuxta ordinacõnẽ dei inuẽ
tus ẽ oportune foris cellã ſuã· Et
videns eũ ſupdicta matrona pro
ſtrauit ſe ad pedes ei⁹ Ille autem
leuauit eã cum indignacõne et in
tuẽs in eam dixit· Si faciẽ meam
videre vis: ecce vide· Illa autem
pre verecũdia nõ ꝯſiderauit faciẽ
eius Et dixit ei ſenex· Non audi
ſti opera mea? Hec em̃ videre ne
ceſſe eſt Quo aũt vel pſũpſiſti tã
tam nauigacõnẽ aſſumẽ? Neſcis
qꝛ mulier es ⁊ non debes exire ꝗꝗ̃
Aut vt vadas romã ⁊ dicas alijs
mulieribꝫ· qꝛ vidiſti Arſeniũ ⁊ fa
ciãt mare viã mulieꝝ venientium
ad me· Illa autez dixit· Si volue
rit me de⁹ redire romã nõ ꝑmittaz
aliquã venire huc· Sed ora ꝑ me
et memor eſto mei ſemꝑ· Ille aũt
reſpõdens dixit ei· Oro deũ vt de-
leat mẽoriã tui de corde meo· Que
audiens hec egreſſa eſt turbata·
Et cum veniſſz in ciuitatez ꝑ triſti
cia febricitare cepit Et nũciatũ ẽ
archiepõ theophilo qꝛ ĩfirmaret̃
et venit ꝯſolari eam et interroga
uit eam quid haberet· Illa autem
dixit ei· Vtinam non perueniſſem
huc· Dixi enim ſeni memor eſto
mei et ait michi· Oro deum vt de-
leat memoriam tuaz de corde meo

Et ecce ego ipſa pre triſticia moi or. Et dixit michi archiepiſcop9. Neſcis quia mulier es et inimic9 per mulieres ſanctos viros ipug nat: propterea hec dixit ſenex. Nam ſemp p anima tua orat Et ita curata eſt mens ei9 ⁊ diſceſſit cū gaudio in pria.

Vitandas eſſe mulieres Capitulum quintum.

Dicebat aliquando Abrahā diſcipulus abbatis Syſoi ad eum. Pater ſenuiſti eam9 pa rum iuxta mundum. Dicebat ei abbas Syſois. Vbi non eſt mu lier ibi eamus. Dicit ei diſcipulus eius. Et vbi eſt locus non habēs mulierez niſi forte ſolitudo: Et di cit ei ſenior. In ſolitudinē me tol le.

Tres monachi qd elegerūt fa cere ⁊ quis eorum pſeuerauerit.

Narrauit Ca. vi. quidam quia tres ſtudioſi diligentes ſe facti ſunt monachi ⁊ vnus quidem ex eis elegit litigā tes in pacem reducere iuxta illd quod dictum eſt. beati pacifici. ſe cundus vero viſitare infirmos. tercius vero abijt quieſcere in ſoli tudine. Primus ergo laborans p pter lites hominū non poterāt om nes ſanare Et tedio victus venit ad eum qui ſeruiebat infirmis et inueniebat eciaz ipſum animo de ficiētem ⁊ non prualebat manda tum pficere. Et concordantes hij duo abierunt videre illuz qui i he remo diſceſſerat et narrauerunt ei tribulacōnes ſuas ⁊ rogauerūt eum vt diceret eis quid ipſe pfece rit. Et reticens paululum mittit aquā in ciphum ⁊ dicit eis. Atten dite in aquā ⁊ erat turbulenta Et poſt modicum rurſū dicit. Attendi te modo quomō limpida facta eſt aqua. Et cum intenderent i aquā vident tanq̄ in ſpeculo vultus ſu os Et tunc dicit eis. Sic eſt qui i medio hominū cōſiſtit A turba ei non videt peccata ſua. Cum autē quieuerit ⁊ maxime in ſolitudine. tunc delicta ſua cōſpiciet.

Abbas arſeni9 quid theophi lo de quiete ſua ſuggeſſerit.

Venit aliquādo Ca. vij. beate memoie Theophilus archiepiſcopus ad abbatem Ar ſeniū cū quodā iudice ⁊ interroga uit ſenem archiepūs volens au dire ab eo ſermonez. Pauliſper autem tacens ſenex poſtea reſpō dit dicens ad eum. Et ſi dixero vo bis cuſtodiatis: Illi autem pmi ſerunt ſe cuſtodiē. Dixit eis ſenex Vbicūqꝫ audieritis Arſeniuz ap proximare nolite.

Sicut piſces in ſicco moriūtur ſic monachos extra cellam cōmo rantes a quietis ꝓpoſito reſolui.

Dixit abbas āto Ca. viij. nius ſic piſcis ſi tardauerit in ſicco morieř. ita ⁊ monachi tar dātes ex̄ cellā ⁊ cū viris ſecularibus

immorãtes a quietis ꝓpoſito re-
ſoluũtur· Oportz ergo ſicut piſces
in mari ita ⁊ nos ad cellam recur
rere ne forte foris tardãtes obli-
uiſcamur interioris cuſtodie·

¶ Qđ a tribus bellis eripiatᷣ q̄ i
ſolitudine q̄eſcit· Capi·ix·

Dixit itez qui ſedet in ſoli
tudine ⁊ quieſcit a trib3 bel
lis eripitᷣ· ideſt auditu· locucõe· vi
ſu ⁊ cõtra vnã tm̄modo hēbit pug
nã· ideſt cordis·

¶ Fugiendũ eē a corꝑalib3·

Dicebat abbas Ca·x·
Nylus qꝫ bonũz eſt fugere
corꝑalia Quãdo em̄ homo eſt iux
ta corꝑale bellum aſſimilatur vi
ro ſtãti ſupra lacũ ꝓfundiſſimuz
et qua hora viſuz fuerit inimico
eius: facile eũ deorſum impingat
Si autē a corꝑalib9 longe fuerit
aſſimilabitur viro lõge poſito ab
eo vt vel ſi trahat eum inimicus
ꝓicere deorſum dum eũ violenter
trahit de9 ei auxilium diriget·

¶ Sequũtur capitula·

Ore iniquoꝝ in carcere iu
dicem formidãtium mõchũ
et ſemꝑ futuri iudicij ſollicitum eſ
ſe debere· Ca·ꝑ̄· fo·89·
ue tria timenda ꝓpoſuerit ab-
bas helias Ca·ij· fo·89·
Qđ abbas Pambo viſa muliere
theatrica lacrimatus ē ⁊ interroga
t9 cauſaz expoſuit· C·iij· f·89·
Abbas ſiluanus deflet ſeculaꝛēs
ad celuz· monachos duci ad ĩfer
num· Ca·iiij fo·89·
De monacho negligente qui im
properiũ in dei iudicio audiens·
poſtea ſe penitencie fletibus affli
xit· Ca·v· ·fo·90·
Quãta formidie in die iudicij to
tus ꝯcuciatᷣ mũd9 Ca·vi· ·f·90·
Qualiter ſenex quendam riden
tem corripuerit· Ca·vij· ·f·90·
Exhortacio ſenis ad fletum ⁊ de
eo qui a morte reſurgens vocem
lugubrem ſe audiſſe referebat·
Capitulũ·viij· ·fo·90·
Beat9 theophil9 epũs moriēs q̄le
beato Arſenio teſtimonium dede
rit· Capi·ix· fo·90·
De abbate qui ad menſam riſit
cuius leuitatē abbas iohãnes flē
do increpauit· Ca·x· fo·90·
Exhortacio abbatis Euagrij vt
quiſq3 memor ſit diei mortis que
eciam malis mala ⁊ que in futuꝝ
bona repoſita ſũt bonis· Ca
pitulũ·xi· fo·90·
Quomodo timor dei cor hominis
illuminet· Ca·xij· ·fo·91·
Abbas macharius viſitãs fra-
tres eos anteq̃ vite terminus remaĩ
fletibus hortatus eſt inſiſtere·
Capitulũ·xiij· ·fo·91·
Abbas felix a fratribus roga-
tus ſmonē ꝯpetenti rõe ad geitũ
eos ꝓuocauit· Ca·xiiij· ·fo·91·
Verbum malum non proferen-
dum· Ca·xv· ·fo·91·

¶ De cõpunctõe pars tercia·

¶ More iniquorum i carcere iu
dicem formidancium monachuz
et ſemper futuri iudicij ſollicitum
eſſe debere. Capitulū pmū.

Frater quidam interro
gauit abbatem āmo
nem dicēs Dic michi
aliquod verbuz. dicit
ei ſenex. Vade talem fac cogitacō
nem tuam qualem faciunt iniqui
q ſūt in carcere. Illi enim interro
gāt homines vbi eſt iudex et quā
do venit et ipſa expectacione pe
narum ſuarum plorant. Ita et
monachus debet ſemper ſuſpect⁹
eſſe et obiurgare animam ſuam di
cēs Ve michi quomodo habeo ſta
re ante tribunal xpi et quomodo
habeo actuum meoruz reddere ra
cionem? Si ergo ſemper ſic medi
tatus fueris ſaluus eſſe poteris.

¶ Que tria timēda pōſuerit ab
bas helyas. Capi. ij.

Dixit abbas helyas Ego tres
res timeo. Vnam qñ egreſ
ſura eſt anima mea de corpōe. ali
am quādo occurſurus ſum deo. ter
ciam quādo aduerſū me pferēda
eſt ſentencia.

¶ Quod abbas pābo viſa mulie
re theatrica lacrimatus eſt et int̄
rogatus cauſam expoſuit. Ca. iij.

Sancte memorie athanaſi⁹
epūs alexādrie rogauit ab
batez pambo vt deſcenderet de he
remo alexandriam Qui cuz deſcē
diſſet vidit mulierem theatricam
et lacrimatus eſt. Interrogatus
autem ab hijs qui aderant quare
fuerit lacrimatus: due inquit res
me mouerunt. vna de perdicione
illius. alia quia ego nō habeo ta
le ſtudiuz placendi deo quale ha
bet iſta vt hominib; turpibus pla
ceat.

¶ Abbas ſiluanus deflet ſecula
res ad celum: monachos duci ad
infernum. Ca. iiij.

Abbas ſiluanus ſedens ali
quādo cum fratribus fact⁹
eſt in exceſſum mentis et cecidit i
faciem ſuam. Et poſt ſurgens mlt
tum plorabat. Et interrogauerūt
eum fratres dicētes Quid habes
pater? Ille autem tacebat et fle
bat. Compellentibus autem eum
dixit eis Ego ad iudicium raptus
ſum et vidi multos de habitu no
ſtro euntes ad tormenta et mul
tos ſeculares euntes ad regnum
celorum. Et lugebat ſenex et no
lebat deinceps de cella ſua exire.
ſed et ſi exire cogebatur: operiebat
cucullā faciem ſuaz dicens Quid
neceſſe eſt videre lumen iſtud tem
porale i quo quidez lumine nichil
eſt vtile.

¶ De monacho negligēte qui im
properiū in dei iudicio audiens po
ſtea ſe penitencie fletibus affli
xit Capi. v.

Narrauit quidā ſenex ꝙ aliquis frater dum ꝯuerti vellet et ꝓhiberet a mr̄e ſua non q̄eſceret ab intencōne ſua dicens. Saluarē volo animā meā. Illa vero multum reſiſtebat. Cum ergo deſideriū eius impedire nō potuiſſet poſtea ꝑmiſit. Abiens autem factus eſt monachus ⁊ ſub negligencia vitam ſuā expendit. Contigit autez vt mat̄ ſua moreretur Et poſt tempꝰ aliquātum eciā ipſe infirmatus ē infirmitate magna Et cū factus fuiſſz in exceſſuz mētis :raptus ad iudiciū inuenit matrē ſuā cū hijs qui iudicabantur. Illa autē vt vidit eum obſtupuit dicens. Quid eſt hoc fili? Et tu in hunc locū cōdemnatus veniſti. Vbi ſunt ſermones tui quos loq̄baris dicēdo. ſaluare volo animā meā? Confuſus autē in hijs q̄ audierat ipſo dolore ſtupidus factꝰ eſt :ſtabatqz nō hn̄s qd matri reſpondere poſſz. Iuxta diſpenſacōnē aūt dei miſericordis poſtea ꝙ̄ hec vidit cōtigit vt repareret̄ ⁊ euaderet ab inſtāti infirmitate. Et cogitans apud ſe diuinitus factā eſſe huiuſcemōi viſionē includēs ſe de cetero ſedebat ⁊ cogitabat de ſalute ſua :penitēs et plorās de hijs q̄ egerat ſub negligēcia p̄us. Tāta autē ei erat intencio vt multi eum rogarēt indulgere ſibi paululū. ne forte leſionē aliquā pateretur de fletu quē ſupra modū ſibimet indicebat. Ille autem nullo modo ꝯſolari volebat dicēs Si improperiū matris mee ſuſtinere nō potui quō xp̄i ⁊ angelorum eiꝰ aduerſum me ꝯfuſionē potero in die iudicij ſuſtinere.

¶ Quāta formidine in die iudicij totus ꝯcuciatur mundus. Ca. vi.

Dixit ſenex Si poſſibile eſſz in aduētu dei poſt reſurrectōnē p̄ timore exire aīmas hominū: ōmis mūdꝰ moreretur a terrore atqz formidine Quale eſt em̄ videre celos ſciſſos vt deum reuelatū cū ira ⁊ indignacione ⁊ milicias innumerabiles angeloꝝ ⁊ totum ſimul genus hoīm intendere? Propter qd ſic debemꝰ viuere vtpote q̄ de ſingulis motibus noſtris racionez exigendi ſumus a deo.

¶ Qualit̄ ſenex quēdam ridentē corripuerit. Ca. vij.

Vidit ſenex quēdam ridentem ⁊ dicit ei. Coram celo ⁊ terra racionem totiꝰ vite noſtre reddituri ſumꝰ ⁊ tu rides?

¶ Exhortacio ſenis ad fletum et de eo qui a morte r̄ſurgēs vocem lugubrem ſe audiſſe referebat.

Frater quidā Ca. viij. interrogauit aliū ſenē dicēs Quid faciā pr̄? Dicit ei ſenex Flere debemꝰ ſemp. Contigit em̄ quēdam ſenē mori aliqn̄ ⁊ poſt horā multā in ſemetipſum iterum reūti et interrogauimus eū dicentes

Quid vidiſti ibi abba? Et narra
uit nobis plorans Audiui illic vo
cem lugubrem ſine ceſſacione di
cenciū. Ve michi. Sic ꝛ nos ſem
per dicere debemus.

¶ Sanctꝰ theophilus epiſcopus
moriens quale beato arſenio teſti
moniū dederit. Capitu. ix.

Sancte memorie theophilus
archiepiſcopus cū moreretur
dixit. Beatꝰ es abba arſeni
quia ſemper hanc horā ante ocu
les tuos habuiſti.

¶ De abbate q̄ ad mēſā riſit cuiꝰ le
uitatē abbas iohēs flēdo coarguit
Dicebāt pr̄es. q̄ Capi. x.
māducantibus aliq̄n fratri
bus in caritate riſerit vnus frater
ad menſam. Et vidēs eum abbas
iohānes fleuit dicēs Quid putas
habet frater iſte in corde ſuo quia
riſit cum debuiſſet magis flere q̄a
caritatem manducat.

¶ Exhortacō abbatis euagrij vt
quiſq̄ memor ſit diei mortis que
eciam malis mala ꝛ q̄ in futurū bo
na repoſita ſūt bonis. Ca. xi.
Dixit abbas euagrius Cum
ſedes in cella tua collige ad
te ſenſum tuum et memor eſto di
ei mortis Et tunc videns corporis
tui mortificacionē. cogita cladē
ſuſcipe dolorem. horreat tibi mun
di huius vanitas Eſto modeſtus
et ſollicitus vt poſſis ſemper in eo
dem quietis ꝓpoſito permanere ꝛ
nō infirmaberis. Memorare eciā
eorum qui ī inferno ſunt. Cogita
apud teipſum quomodo ſunt ibi
modo amme in q̄amaro ſilencio
aut in q̄ꝑpeſſimo gemitu vel in q̄li
metu aut anxietate aut in quali
expectacione ꝛ dolore et ſine miti
gacōne infinitas lacrimarū gut
tas Sed ꝛ diei reſurrectionis me
mor eſto et illud diuinum horren
dum atq̄ terribile ymaginare iu
dicium. Adduc ad medium repoſi
tam peccatoribus cōfuſionē quā
paſſuri ſunt in conſpectu dei et cri
ſti eius et coram angelis et archā
gelis poteſtatibus et vniuerſis ho
minibus. ſed et ſupplicia omnia
ꝛ ignem eternum vermē immorta
lem tartarum tenebras et ſupra
omnia hec dēcium ſtridorem timo
res et tormenta Adduc eciam ꝛ bo
na que ſunt iuſtis repoſita fiduci
am ante deū patrem ꝛ criſtū eius
coram angelis et archangelis et
poteſtatibus atq̄ omni plebe ꝛ rē
num celorum et dona eius gaudi
um et requiē vtrorūq̄ horum cō
memoracionē Et ſuper iudicium
quidē peccatorū ingemiſce plora
veſtire luctu ymaginē metuens
ne ꝛ tu ipſe in hijs incurras. Su
per bona iuſtis repoſita gaude et
exulta et letare. Et hijs quidem
frui feſtina. ab illis vero effici alie
nus. Vide ne obliuiſcaris aliquā
do ſiue intra cellam ſis ſiue foris
alicubi et memoriam horū ne ab
iciat mens tua vt per hec ſaltem

ſordidas et noxias cogitacōnes ef
fugias·

¶ Quō timor dn̄i cor hominis il-
luminet· Capitu·xij

Dixit abbas iacob⁹ Quia ſi
cut lucerna obſcurū cubicu-
lum illuminat ita et timor dn̄i ſi ve
nerit in cor homis illuminat eum
et docet eū ōnes virtutes et man
data dei·:·

¶ Abbas Macharius viſitans
fratres eos ātequā vite termin⁹ vei
at fletib⁹ hortatus eſt inſiſtere·

Miſerūt aliqū Ca·xiij·
ſenes de mōte Nitrie ad ab
batem Machariū maiorē in ſcy-
chi rogātes vt veniret ad eos ·ali
oquin ſciret ōnem multitudinem
ad ſe eſſe venturā:qm̄ deſiderarēt
videre eū antequā migraret ad do
minū· Qui cū veniſſz in montē con
gregata ē oīs multitudo frm̄ ad
eum·Rogabant autem eū ſenes
vt faceret verbū ad fratres· Ille
autē lacrimans ait· Ploremꝰ fra
tres et pducant oculi noſtri lacri
mas antequā eamꝰ hinc vbi lacrīe
noſtre corpora noſtra comburant·
Et fleuerunt ōnes et ceciderunt
pni in facies ſuas dicentes· Ora
pro nobis pater·

¶ Abbas Felix a fratrib⁹ roga
tus ſmonē cōpetenti racōne ad ge
mitū eos puocauit· Ca·xiiij·

Applicuerūt fratres ad ab
batem Felicem habentes ſe
cum quoſdam ſeculares et rogaue
runt eum vt diceret eis ſermonez
Senex autem tacebat· Illis au-
tem diucius rogantibus dixit ad
eos· Sermonem vultis audire?
Reſponderunt eciam pater Dixit
ergo ſenex· Modo non eſt ſermo
Quando autez interrogabantur
ſeniores et faciebant fratres que
dicebantur eis tribuebat deꝰ quo
modo loquerentur Nunc autem
quoniaz interrogant quidem· nō
autem faciunt que audiunt:ab-
ſtulit deus graciam a ſenib⁹ et nō
inueniunt quid loquantur·quoni
am qui operetur non eſt · Quod
cum audiſſent fratres ingemue-
runt dicentes Ora pro nobis pat

¶ Verbum malum non proferen
dum fore· Capi·xv·

Dixit abbas Pyſoys Ver
bum malum non proferat
os tuum·quoniā vitis non affert
ſpinas·

¶ Capitula qr̄te ptis de ɔtinēcia

Qualiter frēs ad abbatē an
tonīū pgētes ab itinere ſui
comite corā eo p incōtinencia lin
gue repħēſi ſūt·Ca·p· ·fo·92·
De aſſiduitate vigiliaꝝ btī Arſe
nij vel qd̄ ſomno grauatꝰ dicere
ſolitus fuerit·Ca·ij· fo·92·
Quid abbas Agathon diſcipu-
lum in itinere inuētū ciceris faſci
culū tollē phibueit Ca·iij· fo·92·
Abbas Achilles conuiciū frīs ſe
dicit in modum ſanguinis expue
re·Ca·iiij· fo·92·

Epiphani⁹ eps̄ ⁊ abbas hilariõ vnū alr̄ se abstinuiſſe alr̄ c̄ d feciſſe se testat⁹ sit Ca·v· fo·92·
Qd abbas zenõ sese affixerit q̄ cucumere desiderauit C·vi· fo·92·
De frīs abstinēcia q̄ metēs̄ī agro nec vnā spicā mādu care voluit si ne patrisfam. lias licencia Capitulum·vij· ·fo·93·
De duob⁹ abbatib; q̄ꝝ vtrū; sol nūq̄ vidit māducātē nec aliū ita fēcētem Ca·viij· ·fo·93·
Qd abbas machari⁹ ꝑ calice vi ni a frīb⁹ oblato ec̄ ab aq̄ postmo dū abstinueit Ca·ix· ·fo·93·
Abbas machari⁹ maioꝝ digito ori imposito quid fugiendu; esse significauerit Ca·x· ·fo·93·
De abbate pastoē ⁊ frīb⁹ ei⁹ q̄ n̄ cōsensēint vt eos mater sua vide ret Ca·xi· ·fo·93·
Qd abbas sysoi nisi suggerente diſcipulo sepe oblitus sit sumere cibum Cap̄·xij· fo·93·
Qd abbas siluan⁹ cu; diſcipulo sūpto cibo in monasterio fiētē di scipulū postea in via bibere prohi buerit causa ieiunij· Capitulum xiij· fo·93·
Abbas arseni⁹ q̄ntū spaciū dor miendi monacho prefixerit Capi tulū·xiiij· fo·93·
Narracio de eius psſimi victus ꝯtinēcia Ca·xv· fo·93·
De abbate āmoy q̄ egrotās nū q̄ intenderit quid in cella habere; Cap̄·xvi· ·fo·94·
De quodā frē abstinēte qui cau sa ieiunij ꝯueniri in publicum fu giebat Cap̄·xvij· ·fo·94·
De sene infirmo qui cibū noxiū a nesciēte diſcipulo oblatū tacit⁹ comedit Ca·xviij· ·fo·94·
Insixta di āncilla viroꝝ declinās aspectū· nec a ꝓpo frē visitare se passa ē Ca·xix· ·fo·94·
Mād ucātes quidā pt̄m carnes putabant se olera manducare· Cap̄·xx· ·fo·94·
Quo quidā adiurati plus solito māducauerit Ca·xxi· fo·94·
De sene egro q̄ cibū lauciorē ca pere noluit Cap̄·xxij· fo·94·
Itē de alio sene infirmo q̄ i cibo plorās vinū accepit C·23· f·94·
Qd q̄dā cā desiderij maioris ac p̄ mij faciēs aquā an̄ oculos suspen dit nec bibit Ca·xxiiij· fo·94·
Qua cautela q̄dā ec̄ mrē; suā trās fluuiū portauerit Ca·xxv· ·f·95·
Qd abbas elladi⁹·xx·ānis tectū celle n̄ viderit Ca·xxvi· ·f·95·
Meli⁹ ē tacere bona ꝑximi q̄ lau dare Ca·xxvij· ·fo·95·
De abbate sysoi q̄ oblatū sibi vi nū bis accepit tercio recusauit· Capitulū·xxviij· ·fo·95·
Castū mōchū ⁊ in celo ⁊ i t̄ra ho norādū Cap̄·xxi· ·fo·95·
Quidā di āncillis in itinere occur rēs quid ab illis audierit Capitu lū·xxx· ·fo·95·
De continencia oculorum cuius dā pr̄sbitꝛi Cap̄·xxxi· ·fo·95·

De abbate petro q̄ p vino tepi-
da aqua contentus fuerit· Capi
tulum·xxxij· fo·91·
Delectacōes carnales ideo am
putandas vt eciaz iracundia ab
ſcidatur Capitu·xxxiij· fo·91·
Qd abbas Hyſoy onero ſam rē
dixerit ſepius ad cibuz vocari·itē
qz interrogacio de quātitate pot⁹
et reſpōſio Ca·xxxiiij· fo·91·:
Qd abbas Agathon pro tacitur
nitate lapidem in ore trienio ha
buerit Ca·xxxv· fo·91·
Abbas Hyſoy p triginta ānos
maxime poſtulabat cuſtodiā ori
ſuo Ca·xxxvi· fo·91·:
Abbas Achilles inueniens ab-
batez Yſaiam comedētē in quo eū
rephendeit Ca·xxxvij· fo·91·
Quot ānis abbas Yſidorus dixe
rit teptāti ſe ꝯcupie ⁊ iracūdie nū
q̄ ꝯſenſiſſe Ca·xxxviij· ·fo·96·
Qd abbas iohānes camelaio ſe
puocāte ad iram dimiſit q̄ porta
bat ⁊ fugit Ca·xxxix· ·fo·96·
Qd abbas Paſtor vocat⁹ mādu
care lacrimādo obedierit·Capitu
lum·xl· ·fo·96·:
Quidam fratꝛ nolens cū ceteris
bibere vinū cū fugiſſz in criptam
ſubita eius ruina proſtratus eſt
Capitulū·xli· ·fo·96·
Abbas Yſidorus interrogatus
cauſam reddit cur ſe demones ti
meant Ca·xlij· ·fo·96·

¶ Explicunt capitula·

Incipit ps quarta de conti
nencia·:

¶ Qualiter fratres ad abbatez
Antoniuz pgentes ab itinere ſui
comite coram eo p incontinencia
lingue reprehenſi ſūt· Cap̄·p̄·

Fratres quidam ali-
quādo volentes ire ad
beatū Antoniū de loco
ſcychi ingreſſi ſūt na
uim vt irent ad eum ⁊ inuenerūt
in ipſa naui ſenem qui ad Anto-
nium ire volebat·ignorabant au
tem eum fratres ⁊ ſedentes in na
ui loquebantur ſermones patꝝ
et de ſcripturis et rurſus de opibꝫ
manuum ſuarum· Ille autem ſe-
nex per omnia tacebat·Cum au
tem veniſſent ad portum agnoue
runt et ipſum ſenem proficiſci ad
Antonium abbatem·Cum autem
veniſſent ad eū dic̄ eis abbas An
tonius· Bonum comitatum itine
ris inueniſtis ſenis huius· Dixit
autē ⁊ ſeni· Bonos fratres inue-
niſti tecum abba: Dicit ei ſenex·
Boni ſunt quidem· ſꝫ habitacio eo
rum non habet ianuam· Quicum
qz vult intrat in ſtabulum ⁊ ſol-
uit aſinum Hoc autez dicebat qꝛ
q̄dcūqz aſcēdebat in ore ipſoꝝ h⁰
loquebantur·

¶ De aſſiduitate vigiliarum be
ati Arſenij vel quid ſomno gra-
uatus dicere ſolitus fuerit·

Capitulum ſecūdum·

D Ixit abbas Daniel de ab-
bate Arſenio quia totã no-
ctem vigilans pertranſiret. To-
ta enĩ nocte vigilabat et qñ vole-
bat circa mane ꝓpter ipſam natu-
ram dormire dicebat ſomno Ve-
ni male ſerue. Et ſurripiebat pa-
rum ſomni ſedẽdo ꝛ ſtatim ſurge-
bat.

¶ Qd abbas Agathon diſcipu-
lum in itinere inuentuȝ ciceris fa-
ſciculum tollere ꝓhibuerit.

Ca. iij.

A Liquãdo iter
agebat abbas Agathon cũ
diſcipulis ſuis et inueniens vnus
ex eis puiſſimũ faſciculũ ciceruli
viridis ĩ via. dicit ſeni. Pater ſi iu-
bes tollo illud? Intẽdit vero ſenex
ꝛ ammirans. dicit ei Tu illud ibi
poſuiſti? Rñdit. Non. Et dixit ſe-
nex. Quomõ tu vis tollere quod
non poſuiſti.

¶ Abbas Achilles ꝯuicium frĩs
ſe dicit in modũ ſanguinis expu-
ere. Capitulũ. iiij.

V Enit aliqñ quidã ſeruꝫ ad
abbatem Achillem ꝛ vidit
eum iactãtez ſanguinẽ de ore ſuo
Et interrogauit eum dicẽs Quid
eſt hoc pat? Et dixit ſenex. Ser-
mo eſt frĩs cuiuſdã qui me contri-
ſtauit ꝛ õmino conatus ſum cõſer-
uare apud me. Et depcatus ſum
deum vt auferatur a me ꝛ factus
eſt ſermo ille ſanguis in ore meo
et ecce expuo illud ꝛ requieui et
dolorem illum oblitus ſum.

¶ Epyphani⁹ epũs ꝛ abbas hila-
riõ vñ alt ſe abſtinuiſſe alter qd
feciſſe teſtat⁹ ſit. Cap. v.

M Iſit aliqñ Epyphani⁹ epũs
cypri⁹ ad abbatẽ Hylario-
nẽ rogans eum ꝛ dicẽs. Veni vt
nos videamus anteq̃ de corpore
exeam⁹. Qui cũ veniſſet gauiſi ſũt
ad inuicem. Manducãtibꝫ autẽ
eis allatũ eſt eis de auibꝫ qddaꝫ
Quod tenẽs epũs dedit abbati Hi-
larioni. Et dicit ei ſenex Ignoſce
michi pater. quia ex quo accepi
habitũ iſtuȝ nõ manducaui quic-
q̃ occiſũ. Et dixit ei Epyphani⁹
epũs Ego autẽ ex quo accepi hitũ
iſtum non dimiſi aliquẽ dormire
q̃ habebat aliquid aduerſum me.
neqꝫ ego dormiui habens aduſus
aliquẽ. Et dixit ei ſenex Ignoſce
michi q2 tua ꝯuſatõ maior ẽ mea

¶ Qd abbas zenon ſeſe affixerit
q2 cucumerem deſiderauit.

A Bbas zenon Ca. vi.
ambulans aliqñ in paleſti-
na cum laboraſſet ꝛ ſedit vt man-
ducaret iuxta cucumerariũ. Sua-
debat autẽ ei anim⁹ ſuus dicens.
Tolle tibi vnũ cucumerẽ ꝛ mãdu-
ca. Quãtũ eſt? Qui reſpondit co-
gitatui ſuo dicens. Fures ad tor-
menta vadunt. Proba ergo teip-
ſum in hoc ſi potes ferre tormenta
Qui conſurgens ſtetit in cauma
diebus quinqꝫ ꝛ defrigens ſeipſũ
in ſole dicebat quaſi in animũ ſu-
um. Non poſſum portare tormẽta

Dicit g° animus eius Si non po
tes portare tormēta g° ne rapias·

¶ De fratris abſtinencia qui me
tens in agro nec vnam ſpicā man
ducare voluit ſine patrisfamilias
licencia· Capitulū·vij·:·

Dixit yſaac p̄ſbiter cellarij
Scio fratrem metētem in
agro qui volebat manducarē ſpi
cam tritici· Et dixit domino agri·
Vis mādu[c]o vnā ſpicā? Ille au
diens miratus eſt ⁊ dixit ei· Tu[9]
eſt ager p[at]ris ⁊ me interrogas? In
tantum ergo ſcrupuloſus erat me
moratus frater·:·

¶ De duob[9] abbatib[9] quorū vnū
ſol nūq̄ vidit manducātē nec ali
um iraſcentem· Ca·viij·:·

Narrauit abbas Caſſianus
de quodā abbate Johāne q̄
fuit apud abbatē Eſium in ſum
mitate heremi hītans per annos
quadraginta ⁊ quia habebat cir
ca ipſū multā caritatem ⁊ p[ro]p[ter] hanc
caritatē fiduciam :interrogauit
eum dicens Tāto tempe ſic remo
tus a nullo hominū facile moleſti
am paciens dic michi quid p[er]feci
ſti? Et ille dixit· Ex quo cepi ſoli
tarius eſſe nūq̄ me vidit ſol man
ducantem· Dixit autē abbas Jo
hānes· Nec me iraſcētem·:·

¶ Qd abbas Macharius pro ca
lice vini a fratribus oblato eciā
ab aqua poſtmodum abſtinuerit
Capitulum nonum·

Dicebāt de abbate machario
q̄ ſicubi vētꝰ fuiſſ[et] int[er] fra
tres Ponebat ſibi terminū vt
quādo inueniebatur vinum ⁊ bibe
bat p[ro]p[ter] fratres pro vno calice
vini die ītegrā aquā nō bibebat
Et fratres quidē volentes eum re
creare dabant ei vinum· Sed et
ſenex cū gaudio ſumebat vt ſeip
ſum poſtea cruciaret Diſcipulus
autē eius ſciens cauſam dicebat
fratribus· Propter deū vos roga
ne detis ei q̄ in cella poſtea cruci
atu ſe domat Quod cognoſcētes
fratres vltra ei vinū nō dederūt·

¶ Qualiter abbas machariꝰ ma
ior digito ori impoſito quid fugiē
dū eſſe ſignificauerit Ca·x·:·

Abbas Macharius maior i
ſcythi dicebat· Poſtq[uam] miſſas
eccleſie fratres fugite· Et dixit ei
vnus fratrum· Pater vbi habe
mus fugere amplius a ſolitudine
iſta? Et ponebat digitum ſuū in
ore ſuo dicens Iſtud eſt quod fu
giendum dico Et ſic intrabat ī cel
lam ſuam ⁊ claudens oſtium ſede
bat ſolus·

¶ De abbate paſtore ⁊ fratribꝰ
eius q̄ non p[er]ſenſerint vt eos ma
ter ſua videret Ca·xi·

Narrauit quidam ſenum de
abbate Paſtore ⁊ fratrib[us]
eius qui habitabant in egipto·
Cum deſideraret mater eius vidē
eos ⁊ nō poſſ[et] obſeruauit vna die ⁊
eūtib[us] ill[is] ad ecclāā obtulit ſe eis·

Illi aūt videntes eā ꝯverterunt ſe
ad cellam ⁊ intrantes clauſerunt
oſtium in faciem eius. Illa autē
ante oſtium ſtans clamabat plo
rans cum nimia miſeracōne. Au
diens āt eā abbas Anub intrauit
ad abbatem paſtorem dicens: qd
faciemus vetule iſti ita ante oſtiū
flēti? Surgens aūt abbas paſtor
venit ad oſtiū et intro ſtans audi
uit eam plorātē miſerabiliter ni
mis ⁊ dixit ei Quid ſic clamas ve
tula? Illa autem cum vocem eius
audiſſꝫ multo magis clamabat plo
rans ⁊ dixit. Volo vos videre filij
mei. Quid enim eſt ſi videro vos?
Nunquid non ſum mater veſtra?
Aut non ego vos lactaui ⁊ tota iā
ſum canis plena? Sed ⁊ audiēs
vocem tuam turbata ſuꝫ. Dicit ei
ſenex. Sꝫ nos vis vidē: an in illo ſe
culo? Reſpōdit ei. Et ſi non vos vi
dero hic: videbo vos illic filij? Dicit
ei. Si potes equanimiter ferre ut
hic nos non videas: videbis nos
illic. Et ita diſceſſit mulier gaudēs
et dicens. Si omnino viſura ſuꝫ
vos illuc: nolo vos videre hic.

¶ Qd abbas Syſoi niſi ſuggerē
te diſcipulo ſepe oblitꝰ ſit ſumere
cibum. Ca. xij.

FRequenter dicebat abbati
Syſoi diſcipulꝰ ſuus Sur
ge abba manducemus. Ille autē
dicebat Quia adhuc non mandu
cauimus filij? Et ille reſpondebat
Non pater. Dicebat autem ſenex
Si nondum manducauimꝰ affer
manducemus.

¶ Qd abbas Siluanus cum di
ſcipulo ſumpto cibo in monaſteio
ſicientē diſcipulum poſtea in via
bibere phibuerit cauſa ieiunij.

VEnerūt aliquā Ca. xiij.
do abbas Siluanus ⁊ diſci
pulus ſuꝰ Zacharias ad quoddā
monaſteriū et fecerūt eos guſtaē
modicū anteq̄ ambularēt. Et exe
untibus illis inuenit diſcipulꝰ eiꝰ
aquā in via ⁊ volebat bibere Et di
xit ei abbas Siluanus Zacharia
hodie ieiuniū eſt. Cui ille ait. Nō
manducauimus pater. Dicit ei ſe
nex Illud manducaē caritatis fu
it. nos autē teneamus noſtrū ieiu
nium fili mi.

¶ Abbas Arſeniꝰ quātum ſpaci
um dormiēdi monacho pfixerit.
Capitu. xiiij.

DIcebat abbas Arſeniꝰ. ſuf
ficit mōcho ſi dormierit vnā
horam ſi tn̄ pugnator eſt.

¶ Narratio de eiꝰ pciſſimi victꝰ
continentia. Ca. xv.

DIcebat de eo abbas Daniel
quia tantos annos manſit
nobiſcum et menſuram paruā vi
ctus dabamus ei in anno ⁊ quoci
ens veniebamus ex inde ꝯmedeba
mus et nos. ITerum dixit quia
quando audiuit q maturaſſꝫ om
ne genus pomorum dixerit. Affer
te michi. Et guſtauit ſemel tm̄ pa
rū ex omnibus grās agens deo.

¶ De abbate Ammoy q̄ egro-
tans nunq̄ intenderit quid in cel
la haberet· Cap̄·xvi·

Referebant de abbate Am
moy q̄ egrotaret ꝛ in lecto
plurimis annis decūbens nūq̄ la
xauit animū ſuum vt intenderet
in interiora celle ſue ꝛ videret q̄d
haberet· Multa em̄ deferebantur
ei velut infirmo· Sed introeūte
diſcipulo ſuo Johanne ꝛ exeunte
claudebat oculos ſuos ne videret
qd̄ faciebat· Sciebat enim quia
fidelis monachus eſſet·

¶ De quodā fratre abſtinente q̄
cauſa ieiunij cōuentum publicum
fugiebat· Cap̄·xvij·

Quidam patꝛ dicebat quia
ſciēt fratrē in cella ieiunā
tem tota ebdomada paſche Et cū
ſabbato ſero veniſſet ad miſſā cō
municans mox fugiebat ne coge
ret a frīb⁹ in ecclā māducaē Ipſe
ſe āt tm̄ modicas betas elixas cū
ſale manducabat ſine pane·

¶ De ſene infirmo qui cibum no
xium a neſciente diſcipulo obla-
tum tacitus comedit Ca·xviij·

Infirmatus eſt aliquādo quidam
ſenex· Et cum non poſſet ſumere
cibum multis diebus rogabatur
a diſcipulo ſuo vt faceret ei aliquid
et reficeret· Abijt autem ꝛ fecit ei
de farina lenticule zippullas Erat
autē ibi vaſculū pendēs in q̄ erat
modicū mellis ꝛ aliud in quo erat
rafanelleum ꝛ fetebat q̄ tm̄ ad
lucernā pficeret Errauit autem
frater ꝛ p melle de rafanelleo miſit
in pulmētum ꝛ obtulit ſeni· Et cū
guſtaſſet ſenex michil locutus eſt
ſꝫ tacitus comedit· Cōpellebat eū
iterū māducare Et extorquēs ſibi
māducauit Et dabat ei tercio Ille
autē noluit manducare dicens·
Vere nō poſſum fili Diſcipul⁹ aūt
hortabatur eū dicēs Bonū eſt ab
ba Ecce ꝛ ego māduco tecum Et
cū guſtaſſet et cognouiſſet qd̄ fece
rat cecidit pnus in faciem ſuā di
cens· Ve michi pat̄ q̄ occidi te ꝛ
tu peccatū hoc poſuiſti ſup me q̄a
nō es locutus Dicit ei ſenex Non
contriſteris fili ſi dn̄s voluiſſet vt
mel manducarē mel habuiſti tunc
tere in zippullos·

¶ Infirmata dei ācilla virorū de
clināns aſpectū nec a ppō frē viſi
tare ſe paſſa eſt Cap̄·xix·

Frater abijt aliqn̄ viſitarē ſo-
rorē ſuā i mōſterio egrotātē
Erat āt illa fideliſſiā Et nō acq̄e
ſcēs aliqn̄ vidē virū ne occaſiōem
darēt frī ſuo vt ppt illā veniēt i mō
ſteriū feīarū mādauit eī dicens·
Vade frī ora p me q̄ cum gracia
xpi videbo te in regno celorum·

¶ Māducātes qdā prēm cū epō
theophilo carnes vſq; ad oñſio
nē ei⁹ putabāt ſe olera māducaē

Intrauerīt aliqn̄ prēs i Ca·xx·
alexādriā inuitati a Theophilo
epō vt preſentib⁹ hijs templa de
ſtrueret ydolorū Et māducātibꝫ

hijs cum archiepō ministrate fūt
carnes vituli ⁊ manducabant ni
chil diſcernentes · Et accipiēs epi
ſcopus vnū capodiuz dedit iuxta
ſe recūbenti ſeni dicens Ecce iſtd
eſt bonum capodiuz manduca ab
ba · Illi autē reſponderūt dicētes
Nos vſqz modo credebamus quia
olera manducaremus Naz ſi car
nes ſunt non manducamus et vl
tra nemo ex eis acq̄euit guſtare ·

¶ Q̄uo quidā adiurati plus ſoli
to manducauerint · Ca · xxi ·

Frater quidam in cellam at
tulit recentes panes ⁊ inui
tauit ad menſam ſeniores · Et cuz
manducaſſent ſinguli binos pari
mates pauſauerunt Frater vero
ſciens laborem abſtinentie eoꝝ ce
pit cū humilitate ſupplicare dicēs
Propter dn̄m manducate hodie
donec ſaturemini Et manducaue
runt alios binos parimates Ecce
igitur quantum opus erat mādu
cauerunt ꝓpter deū veri monachi
et ſimpliciter abſtinentes ·

¶ De ſene egrotāte qui cibū lau
corē ſibi allatū accipe recuſauit ·

Egrotauit q̄ Capitu · xxij ·
daz ſenum aliquando mag
na infirmitate : ita ut de viſceribꝰ
eius ſanguis egrederetur Et attu
lit quidam frater Bortmeel mixas
ſiccas ⁊ fecit pultes ⁊ miſit eas ſibi
⁊ obtulit ſeni et rogabat eū dicēs
Comede quia forte expedit tibi In
tuens autez eum ſenex diucius di
xit Vere dico quia volebam ut me
dimitteret deus in hanc infirmita
te eſſe alios triginta annos et nul
lo modo acq̄euit ſenex in tali egri
tudine vel modicum cibum ſumere
ita ut tolleret frater qd portauerat
et rediret ad cellam ſuam ·

¶ Item de alio ſene infirmo qui
in cibo plorans vinū accepit ·

Alter ſenex Ca · xxiij ·
ſedebat longe in heremo et
contigit quendam fratrem venire
ad eum et inuenit eum infirmātez
Qui lauans faciez eius fecit ei re
fectionem ex hijs que attulerat ·
Qd cum vidiſſet ſenex dixit Vere
frater oblitus fueram quia habe
rent homines de cibo ſolaciuz Ob
tulit ei eciam calicem vini Qd cuz
vidiſſet plorauit dicens Non ſpe
rabam me vſqz ad mortem bibitu
rum vinum ·

¶ Qd quidam cauſa deſiderij
maioris ac premij ſitiens aquam
ante oculos ſuſpendit nec bibit ·

Etatuit quidā Ca · xxiiij ·
ſenex ut quadrāginta diebꝫ
non biberet Et ſi quando ei fiebat
cauma leuabat ſiriſculam et im
plebat eam aqua et appendebat
eam ante oculos ſuos · qui cum in
terrogaretur a fratribꝫ quare hoc
faceret : reſpondit dicens Vt cum
videro qd deſiderabam et non gu
ſtauero maiorem ardorem habeā
et ꝓpter hoc maiorem mercedez a
domino conſequar ·

¶ Qua cautela quidam eciā matrem ſuam trans fluuium portaue rit· Capi·xxv·

Frater quidā iter agens habebat ſecum matrē ſuā iaz ſenē· Qui cū venisset ad quēdam fluuiū non poterat vetula illa trāſire· Et tulit filius eius pallium ſuū ⁊ īuoluit exinde manus ſuas ne aliquādo contingeret corpus matris ſue ⁊ ita portans eam trāſpoſuit fluuiū Dixit autem ei mater ſua· Vt quid ſic operuiſti manus tuas fili? Ille aūt dixit Quia corpus mulieris ignis eſt et ex eo ipſo ꝙ te contīgebā veniebat michi cōmemoracio aliaꝝ feminarū in animo·

¶ Qd abbas elladius ·xx· annis tectum celle ſue non viderit·

Dicebant de ab Ca·xxvi· bate elladio·quia fecerit viginti annos in cella ⁊ non leuauerit oculos ſuos ſurſū vt videret tectum eius·

¶ Qd melius eſt tacere bona proximi ꝙ laudare· Ca·xxvij·

Dixit ſenex·quia frater iter rogauit abbatem pambo· Si bonū eſt laudare proximū? Reſpōdit ei·Bonū ē magis tacē·

¶ De abbate ſiſop ꝙ oblatum ſibi vinū bis accepit tercio recuſa uit· Capitu·xxviij·

Facta eſt aliquādo celebracio miſſarum in monte abbatis anthonij et inuentū eſt ibi nitidū vinum·Et tollens vnus de ſenibꝫ paruū calicem portauit ad abbatē Siſop et dedit ei ⁊ bibit ſemel ⁊ ſecūdo·Obtulit ei ⁊ tcio ⁊ nō accepit dicens Quieſce frat̄ Aut neſcis ꝙ eſt ſathanas·

¶ Caſtum monachū et in celo ⁊ ī tra honorandū· Capitu·xxix·

Dixit abbas Siſoys Caſt⁹ monachus in terra honoratur ⁊ in celo coram excelſo coronabitur·

¶ Quid aīn dei ancillis in itinere occurrens quid ab illis audierit·

Monachus q̄ Capi·xxx· dam occurrit ancillis dei in itinere q̄dā quibꝫ viſis diuertit ſe extra viā Cui dixit abbatiſſa Si perfectus monachus eſſes:non reſpexeras nos ſic vt cognoſceres ꝙ femine eramus·

¶ De ꝯtinencia oculoꝝ pſbiteri·

Aſcendit ali Capi·xxxi· quādo preſbit̄ de ſcychi ad epiſcopū alexandrinū et quādo reuerſus eſt in ſcychi interrogauerunt euz fratres Quomodo eſt ciuitas? Ille autem dixit eis Credite michi fratres ego ibi faciem nullius hominis vidi niſi tm̄ epiſcopi· Illi autem audientes mirati ſunt ⁊ dixerunt·Quid putas facta ē oīs m̄ltitudo? Preſbit̄ vero ſ̄fouit heſitātes dicēs Extorſi aīo meo ne īnueret faciē hoīs Ex q̄ rēlacōne ꝓfecerūt fratres vt cuſtodiant ſe ab extollēcia oculoꝝ ſuoꝝ

¶ De abbate Petro q̄ p̄ vino tepi
da aq̄ ɔtēt⁹ fuerit. Ca.xxxij.

Dicebant de abbate Petro
cognomento Piomo q̄ erat
in cellis quia vinum non biberet
Quādo autem senuit rogabāt eū
fratres ut sumeret modicum vini
qui cum non acquiesceret tepefaci
ebant aquā et ita ei offerebant ⁊
dicebat. Credite michi filij q̄a ve
lut cōditum illud accipio. Adiudi
cauit ergo se tepida aqua esse cō
tentum.

¶ Delectacōnes carnales ideo ā
putāda⁹ ut etiā iracūdia abscidat

Dixit abbas Ca.xxxiij.
Euagrius q̄a dixerit senex
Propterea amputo a me delectaci
ones carnales ut etiam iracūdie
occasiones abscidam. Scio ei eā
semp aduersum me pugnare pro
delectationibus ut cōturbaret mē
tē meā et intellectū meū extollēt.

¶ Qr abbas Sysoi onerosaz rē
dixerit sepius ad cibū vocari. itez
qz interrogatio de quātitate potus
⁊ responsio. Ca.xxxiiij.

Frater quidā rogauit abba
tem Sysoi dicens. quid fa
tio quia curro ad ecclesiam et fre
quenter frēs ad cibū p caritate re
tinent me? Dicit senex. Onerosa ē
res. Dicit ergo Abraham discipu
lus eius Si occurritur in sabbato
et dn̄ica ad ecclesiam ⁊ biberit fra
ter tres calices. ne multum est?
Dicit ei senex. Si non esset satha
nas non esset multum.

¶ Qd abbas Agathon pro taci
turnitate lapidez in ore trienio ha
buerit. Ca.xxxv.

Dicebāt de abbate Agatho
ne quia p triennīū lapidē in
ore suo mittebat donec taciturni
tatem disceret.

¶ Abbas Sysoi p triginta ānos
maxie postulabat custodiā oris suo

Dixit aliqn̄ cū Ca.xxxvi.
fiducia abbas Sysoi. Cre
de m̄ q̄a ecce triginta ānos habeo
q̄ nō depcor deū xp̄ī pctm̄. ſʒ orās
hoc dico. Dn̄e ihu xp̄e ptege me a
lingua mea. Et vsqz nunc p singu
los dies corruo p ipsā ⁊ delinquo.
Itē dixit quia pegrinacō nostra ē
ut teneat homo os suum.

¶ Abbas Achilles inueniens ab
batem ysaiam comedentē in q̄ euz
reprehenderit. Ca.xxxvij.

Venit aliquādo abbas Achil
les in cellam abbatis ysaie
in loco scythi ⁊ inuenit eū comedē
tem. Miserat enim in cathino sal
et aquam Videns autem quia ab
scōdit illud post plecta⁹ de palmis
dicit illi. Dic michi. Quid mandu
cas? Ille respōdit Ignosce michi
abba. quia palmas incidebam et
ascendi in cauma. propterea intī
xi modicam buccellam in sale et
misi in ore meo et exaruerūt fau
ces mee. Et quia non descendebat
buccella quā in ore meo miseram
ppterea cōpuls⁹ sū supfūdē modicū

aque in ſal vt vel ſic glutirē poſ
ſim· Sed ignoſce michi· Et dice
bat abbas achilles Venite ⁊ vide
te yſaiam iuſellum comedentem i
ſcychi· Si ius mādūcare vis va
de in egipto·

¶ Quot annis abbas yſidorus
dixerit temptanti ſe concupiſcen
cie et iracundie nunq̄ cōſenſiſſe·

Dixit abbas Ca·xxxviij·
yſidorus quadraginta an
nos eſſe ex quo ſentiret quidē mo
tum peccati in mente ſua nūq̄ ta
mē ꝯſentiret neqꝫ cōcupiſcēcie ne
qꝫ iracundie·

¶ Quod abbas iohannes came
lario ſe prouocāte ad irā dimiſit
que portabat et fugit· Ca·xxxix·

Abbas iohānes dixit· quia
aſcendens aliquādo per vi
am que ducit ad ſcychi cū plectis
de palmis vidi camelariuꝫ loquē
tem ⁊ ꝯmouentem me ad furorem
et ego dimiſi quod portabam et
fugi·

¶ Quod abbas paſtor coactus
mādūcare lacrimādo obedierit·

Dicebant de abba Ca·xl·
te paſtore quia dum voca-
tus fuiſſet ad manducandum cō
tra voluntatem ſuam ibat lacri-
mando ne inobediens eſſet fratri
bus ſuis et contriſtaret eos·

¶ Quidā fratrum nolens cū ce
teris bibere vinum cum fugiſſet
in criptam ſubita eius ruina pro
ſtratus eſt· Capitu·xli·

Facta ē aliquādo feſtiuitas
i ſcychi et dederunt ſeni in
calice vinum· Qui abiciens dixit
Tolle a me mortem iſtam· Quod
vidētes alij qui cum ipſo edebant
nec ipſi biberunt Alia vice allatū
eſt ibi vaſculum vini de primicijs
vt daretur fratribꝫ ad ſingulos
calices· Et introeunte quodam
fratre et vidente quia vinum acci
perent fugit in criptam· Que crip
ta mox cecidit· Cum audiſſēt ſo-
num currentes inuenerūt fratreꝫ
ſemianimē iacentem· Et ceperūt
obiurgare eum dicentes Bene ti
bi contigit· quia vanam gloriam
habuiſti· Abbas autēꝫ refouens
eum dixit· Dimittite filium meuꝫ
bonum opus fecit· Et viuit domi
nus· quia nō reedificabitur crip
ta hec tēpoibꝰ meis vt cognoſcat
mundus· quia ꝓpter caliceꝫ vini
cecidit cripta in ſcychi·

¶ Abbas yſidorus interrogatus
cauſam reddit cur ſe demones ti
meant· Capitu·xlij·

Interrogauit quidam fra-
ter abbatem yſidorum ſeni
orem in ſcychi dicens· Quare ſic
fortiter demones te timent· Dicit
ei ſenex· Ex quo factus ſum mo-
nachus ſtudeo ne permittam ira
cundiam vſqꝫ ad fauces meas
aſcendere et ideo timent me demo
nes·

¶ Capitula contra fornicacio
nem·

Qualiter quidaʒ frat̄ a forni
cacōe tēptatus ꝑ quēdaʒ ſe
nē ſit in deſperacōnem adduct⁹ ⁊
ꝑ beatū Appollo ꝯſolatus ⁊ q̄ ſalu
briter ꝑ hoc ille ſenex correptus ſit
Capitu· p̄·                    ·fo·9A·
Abbatiſſa Sara q̄ fortiter con
tra ſpm̄ fornicacōis pugnauerit·
Capitu·ij·                    fo·9A·
Item de eadem q̄ glorioſe vice
rit·Ca·iij·                    fo·9A·
Qđ moleſtias cogitacōnū nō ha
beat q̄ cōtra peccata non pugnat
Capitu·iiij·                    ·fo·98·
Quotua cogitacōnū fantaſmata
nō eſſe timēda ſi ꝯſenſum ⁊ opa fu
giamus Ca·v·                    ·fo·98·
Peius malū eſſe fornicacōem q̄
oblocucōnem Ca·vi·                    ·fo·98·
De puero Ignaro mulier ꝗ cui de
ceptorij ſpūs fruſtra oñdebāt mu
liēs in viſu·Ca·vij·                    ·fo·98·
Item de alio q̄ iuſſu patrum ad
heremū pgēs fetidam ymaginem
vidit et ſic temptaciones euicit·
Capitu·viij·                    ·fo·98·
Quomodo quidā monach⁹ caſū
alterius nocte didicerit ⁊ ad eum
veniens iaʒ deſperantem ſua āmo
nicōe ſaluauerit Ca·ix·                    fo·98·
De dyacono lapſo cuius penitē
tiam deus acceptaʒ ſibi fore mira
culo declarauit·Ca·x·                    ·fo·99·
Item de duobus lapſis quoruʒ
vnus in ſpe· alter in timore per
fecte penituit et ideo eſt amborum
equalis penitencia apud deū iudi
cata·Ca·xi·                    ·fo·99·
De quodam ſene ꝑ incautam ſe
curitatem in peccatum lapſo q̄ pu
blice penitens ceteros cautos eſſe
ammonuit·Ca·xij·                    fo·99·
Item de duobus fratribus quo
rū vni peccāti deus ꝑ alteri⁹ indul
ſit caritate·Ca·xiij·                    fo·99·
Exemplo Joſeph ⁊ Job tēptacō
nibus vſqʒ ad finem eē reſiſtēdū
Capitu·xiiij·                    ·fo·C·
Qualiter quidam ſolitarius tē
ptatus a muliere digitos ſibi incē
derit ipſaqʒ a mortuis ſuſcitata de i
ceps caſte vixerit Ca·xv·                    ·fo·C·
De quodam fratre qui de ſidcio
coniugij deum ſe negare cōſenſit
⁊ poſtea penitens inditio colūbe ve
niā ꝑmeruit·Ca·xvi·                    fo·C·
De filio ſacerdotis ydolorum q̄
ꝑ inſultantes demones diſcens ca
ſum monachi factus eſt monach⁹
Capitu·xvij·                    ·fo·Ci·
De fratre vndecies ſe acuſante
q̄uo tā de ſenis hūilitate ꝗeuit ei⁹
temptatio·Ca·xviij·                    fo·Ci·
Qđ nō cum duritia ſed cum benig
tate auerſos a nobis debeamus re
uocare·Ca·xix·                    fo·Ci·
De monacho in fornicacōnem
lapſo qui per annum iugiter peni
tens nocte ſacre dominice reſurre
ctiōis indicō lucerne ſua ſpōte accē
ſe veniā ꝑmeruit Ca·xx·                    ·fo·Cꝛ·
Qualiter quidam ſenex quen-
daʒ tractauerit alijs detrahētem·
Capitu·xxi·                    ·fo·Cꝛ·

Qđ quidam fortiter diu dimicã
ti de poñem carnalẽ ↄcupiſcẽciaꝫ
abſtulerit Ca · xxij · · fo · Cz ·
Contra petulãciã carnis maxie
valere tria · Jeiuniũ · ſilenciũ ⁊ ſo
litudinẽ Ca · xxiij · · fo · Cz ·
Quõ ꝑ fratꝝ oracõem a quodaꝫ
fratre ſtimulꝰ carnis quieuit Ca
pitulũ · xxiiij · fo · Cz ·
Qđ ꝑ recordacõeꝫ amare mortis
vincenda ſit ſordida cogitacio ·
Cap̃ · xxv · fo · Cz ·
¶ Malas cogitacões non poſſe
penitus eradicari · poſſe autẽ eis re
ſiſti Ca · xxvi · fo · Cz ·
¶ Quidã poſt ↄfuſionem vxoris
ↄcupiſcẽcia ſtimulatus ⁊ laboris
fatigacõe debilitatus quo conſilio
tam corporis q̃ aĩme ſanitatẽ rẽce
perit Ca · xxvij · fo · Cz ·
Cõtra fornicacõnẽ ꝑs qnta
¶ Qualiter quidã frater a forni
cacõne temptatus per quẽdaꝫ ſe
nem ſit in deſperacõneꝫ adductꝰ
⁊ per beatum appollõ conſolatus
et q̃ ſalubriter ꝑ hoc ille ſenex cor
reptus ſit · Ca · p̃mũ ·

Frater quidam erat õ
nino in conuerſaciõe
ſollicitus · Et auꝫ val
de a fornicacõnis de
mone turbaretur: venit ad quen
dam ſenem ⁊ retulit ei cogitacões
ſuas · Jlle autem audiens quia
expers erat indignatus eſt ⁊ mi
ſerabilẽ dicebat eſſe illuꝫ fratrẽ
et indignuꝫ monachi habitu quip
pe qui huiuſmõi cogitacõnes rece
perit · Hec audiens frater deſpe
rãs ſeipſum reliquit ꝓpriam cellã
⁊ ad ſeculũ redibat · Secđm autẽ
diſpẽſacõneꝫ dei occurrit ei abbas
appollo ⁊ videns eum perturbatũ
et nimiũ triſtem interrogauit eũ
dicens · Fili que eſt cauſa tãte tri
ſticie? Jlle autẽ ex multa confuſi
one animi ſui non reſpondit ei ħc
q̃ · Poſtea vero cum multum ro
garetur a ſene que circa ſe agerẽ
tur confeſſus eſt dicens · quia co
gitacões fornicacõnis inquietãt
me · Quod confeſſus ſum illi ſeni
et ſcđm verbum eius non eſt michi
ſpes ſalutis · Deſperans ergo me
ipſum ad ſeculum redeo · Hec au
tẽ pater appollo audiens velut ſa
piens medicus multũ rogabat et
monebat eum dicens · Noli mirã
ri fili neqꝫ deſperes teipſũ · Ego et
in hac etate atqꝫ conuerſacõe val
de ab huiuſmõi cogitacõnibꝰ inq̃e
tor · Ne ergo deficias huiuſmõi oc
caſione q̃ nõ tãtũ humana ſolli ci
tudine quãtum dei miſeracõne cu
ratur · Tm̃ hodie dona michi qđ pe
to ⁊ reuertere ad cellã tuaꝫ · Fecit
autẽ ſic · Abbas aũt appollo diſce
dens ab eo perrexit ad cellã ſenis il
lius qui ei deſperacõeꝫ fecerat et
ſtãs foris deꝑcatꝰ ẽ dñm cũ lacrĩs
dicens · Dñe qui teptacões vtilit̃
infers ↄũte bellũ qđ patit̃ fr̃ ille i
hũc ſenẽ vt ꝑ expimẽtũ i ſenectu
te ſua diſcat quod tempore lõgo

nō didicit quatinus cōpatiat̄ hijs
qui hmōi temptacōnibꝫ ꝑturbant̄
Qui cū oracōnē ꝯplessꝫ vidit ethi
opez stantem iuxta cellam ⁊ sagit
tas mittentem cōtra illum senem
Quibꝫ quasi ꝑforatus statim q̄si
ebrius a vino huc atꝫ illuc fereba
tur· Et cū non possꝫ tolerare egres
sus est de cella ⁊ eadēqꝫ via qua ⁊
ille iuuenis ad seculū redibat Ab
bas aūt Appollo intelligēs q̄d fa
ctuꝫ erat occurrit ei et accedēs ad
eū dixit· Vbi vadis ⁊ que est cau
sa turbacōnis que obtinet te? Ille
aūt sentiens ꝙ intellexit vir san
ctus que ei euenerāt pre verecun
dia michil dicebat· Dixit autē ab
bas Appollo· Reuertere ad cellā
tuam et de cetero agnosce infirmi
tatem tuam et habe apud temetip
sū· ꝙ aut ignorat⁹ sis a dyabolo
vsqꝫ modo aut ꝯtemptus ꝓpter q̄d
nō meruisti scd̄m virtutū vires ha
bere contra dyabolum luctamēta
Quid autē dico luctamenta q̄ nec
vno die aggressionē ipsius porta
re potuisti? Hoc aūt tibi cōtigit ꝙ
iuuenē illū a cōi aduersario īpug
natum suscipiens ⁊ cū debuisses eū
contra dyaboli certamen consola
torijs monere verbis ⁊ etiā in despe
racōnem posuisti ⁊ non cogitans il
lud sapientissimū preceptum quo
iubemur eripe eos qui ducunt̄ ad
mortem et nō negligas redimere
occidendos· Sꝫ neqꝫ ꝑabolaꝫ salua
toris nostri dicentis· harūdinem
quassatam nō debere cōfringi et li
nū fumigans non extingui· Neo
eīn ferre posset insidias adūsarij
neqꝫ bulientis nature ignem ex
tinguē vel retinere nisi gratia dei
cōfortaret infirmitatem humanā
que in nobis salutari dispensacōe
humiliatur· Jā cōi oracōe dn̄m de
precemur ut aduersuꝫ te emissuꝫ
flagellū auertat̄· qm̄ ipse doloreꝫ
facit et iterū saluti restituit ⁊ ꝑcu
tit et manus eius sanat ⁊ hūiliat ⁊
exaltat ⁊ mortificat ⁊ viuificat ⁊ de
ducit ad inferos ⁊ reducit Hec di
cens oracōem implet ⁊ statim ab
illato sibi bello senex ille literat⁹
est· Quē cōmonuit abbas Appol
lo ut peteret sibi dari a d̄o linguā
eruditam ut sciret tempus q̄ opor
teat loqui sermonem·

¶ De abbatissa Sara q̄ꝫ fortiter
ꝯtra spm̄ fornicacōis pugnauerit·
Narrauerunt de Ca·ij·
abbatissa Sara ꝙ mānsit
tredecim annis fortiter a fornica
cōibꝫ impugnata ⁊ nūq̄ꝫ orauit vt
recederet ab ea hmōi pugna· Sꝫ so
lū hoc dicebat· Da michi fortitudi
nem deus·

¶ Itē de eadē q̄ꝫ gloriose vicerit·
Dixerūt iterū de Ca·iij·
ea q̄a infestiores ei fuerint
aliquando imminentes fortiē ijdē
fornicacōnis demones ⁊ mittentes
in cogitacōnes eius seculi vanita
tes· Illa autē non relaxans aīm
a timore dei ⁊ a ꝓposito abstinēcia
ascēdit

aſcēdit ſemel ſup lectum ſuū orare et apparuit ei corpaliter ſpūs fornicacōnis ⁊ dixit ei. Tu me viciſti ſata. Illa āt reſpondit. Ego te non vici. ſʒ dn̄s meꝰ ih̄s xp̄s.

¶ Qd̄ moleſtias cogitacōnū non habeat qui cōtra peccatā nō pugnat. Ca. iiij.

De cogitacōne fornicacōnis īterogatus abbas Syrꝰ alexādrinꝰ ita rn̄dit. Si cogitacōnes nō habes ſpem nō habes. qm̄ ſi cogitacōes nō habes opa hēs. Hoc autē eſt ꝙ qui cogitacione adūſus peccatū nō pugnat neqꝫ cōtradicit corpalit̄ peccās cogitacōnū moleſtias nullas habet.

¶ Mortua cogitacōnū fantaſmata nō eſſe timēda ſi ꝯſenſū ⁊ opa̅ fugiamꝰ. Ca. v.

Interogauit q̄dā ſenex frēz dicēs. Ne ꝯſuetudinē habes colloq̄ mulieri. Et dixit frat̄. Non. Et ille dixit. Veteres et noui pictores ſūt cogitacōes mee ⁊ ꝯmemoracōne ſ quedā inq̄etantes me ex ſimilitudine mulieꝝ. Senex autem dixit ad eum. Mortuos nō timeas ſed viuētes fuge. hoc ē ꝯſenſu ⁊ ope pc̄m et extēde magis orōez tuā.

Peius malū eſſe fornicacōem ꝙ oblocucōem. Ca. vi.

Dicebat abbas Motops ꝙ quidā frater veniēs dixit deteriorē eſſe qui obloquit̄ ꝙ qui fornicatur. Et rn̄dit. Durus ē ſermo. Dixit ego ei frat̄. Et [illegible]quō vis eſſe hanc rem. Dixit ſenex. O blocucio quidez mala eſt. celerem tn̄ inuenit curā ⁊ plerūqꝫ penitēciam agit qui oblocutus eſt dicens male locutus ſū ⁊ tranſit. fornicacio autē naturalit̄ mors eſt.

¶ De puero ignaro mulieruꝫ cui deceptorij ſpūs fruſtra oñdebant mulieres in viſu. Cap̄. vij.

Dicebant de quodā ſene qui deſcendit in ſcychi et hēbat filiū adhuc ſugētē lac. Qui qm̄ in mōſterio nutritꝰ ē neſciebat quid eſſʒ mulier. Qui cum factꝰ fuiſſet vir oſtendebāt ei demones nocte habitū mulieꝝ ⁊ nunciauit patri ſuo ⁊ mirabat̄. Aliqn̄ ergo aſcendit cū patre ſuo in egiptū ⁊ vidēs mulieres dicit patri ſuo. Abba ecce iſti ſūt qui veniebāt ad me nocte in ſcychi. Et ille dixit ei. Iſtos quos vides monachi de ſeculo ſūt fili. Alio habitu vtūtur iſti ⁊ heremite alio. et miratus eſt ſenex q̊ modo in ſcychi oñderint ei demōes ymagines mulierū et ſtatim reu̅ ſi ſūt in cellam ſuam.

¶ De alio qui iuſſu pr̄m ad heremū pgens fetidā ymaginē vidit ⁊ ſic tēptacōes euicit. Ca. viij.

Venit aliqn̄ quidam in ſcychi vt fieret monachꝰ qui ec̄ accepit filium ſuum nup ablactatū. Qui cū factꝰ fuiſſʒ iuuenis cepe rūt impugnatores demōes ſollicitare eū. Et dixit pr̄i ſuo. Vado ad ſeculū quo mā nō valeo carnales

concupiſcencias ſuſtinere. Pater
aūt eius conſolabatur euz. Dixit
ergo illi iuuenis Jā ſuſtinere nō
valeo pater. dimitte me redire ad
ſeculum. Dixit ei pater ſuus Audi
me fili adhuc ſemel et tolle tibi q̄
dragīta panes ⁊ folia palmaꝝ
dierum quadraginta ⁊ vade in he
remū interiorem ⁊ eſto ibi quadra
ginta diebus et voluntas domini
fiet Qui obediens patri ſuo ſurre
xit ⁊ abijt in heremū ⁊ manſit ibi
laborans ⁊ faciens plectas de pal
mis et panem ſiccaz comedens Et
cum ibi dies viginti quieuiſſz ecce
vidit opus quoddā dyabolicū ve
nire ſuper ſe ⁊ ſtetit corā eo velut
mulier ethiopiſſa fetida ⁊ turpis
aſpectu ita vt fetorem eius ſuffer
re non poſſet ⁊ abiciebat eam a ſe
Et illa dicebat ei. Ego ſum que ī
cordibus hominū dulcis appareo
ſed ꝓpter obedienciam tuam et la
borem quē ſuſtines non permiſit
me deus ſeducere te. ꝫ innotui ti
bi fetorem meū. Ille autem ſurre
xit et gracias agens deo venit ad
patrem ſuum ⁊ dixit ei Jam nolo
ire ad ſeculum pater. vidi enim
operacōnē dyaboli ⁊ fetorem eius
Cognouerat autēz pater eius de
hoc ipſo. et dicit ei Si manſiſſes
q̄dragīta dies et cuſtodiſſes vſqꝫ
ad finē mandatum meū maiora
habuiſſes videre.

¶ Quomodo quidam caſum al
terius nocte dedicerat et ad eū ve
niens iam deſperantem ſua āmo
nicione ſaluauerit. Capi. ix.

Senex quidā ſedebat in lon
giqua heremo qui habebat
vnam parentem que deſiderabat
eū poſt annos multos videre ⁊ ex
q̄ſiuit in quo loco habitaret Sur
rexit ⁊ venit in viaz heremi illius
et inueniens camelarios adiūxit
ſe cum illis et ingreſſa eſt in here
mo cum eis Hec autem trahebat̄
a dyabolo Que cum veniſſz ad ia
nuam ſenis ſignis cepit indicare
ſeipſam dicens. Ego ſum illa pa
rens tua. Et manſit apud eū.

Erat aūt alius monachus ſedēs
i inferiori pte heremi qui īplebat
ſibi ſuriſculā aqua ⁊ hora qua mā
ducare voluiſſz ſubito verſabatur
ſuriſcula ⁊ fundebatur aqua Qui
inſpirante deo dixit in ſemetipſo
Ingredior ī heremū ⁊ dicō hoc qđ
michi euenit de aqua ſenioribus
et ſurgens abijt. Et cuz ſero factū
eſſz dormiuit in templo quodā ydo
lorū iuxta viā ⁊ vidit nocte demo
nes dicentes Iſta nocte precipita
uimus illū monachum in fornica
cōez. Qđ cū audiſſz cōtriſtatus eſt
et perueniens ad ſenē īuenit euz tri
ſtem ⁊ dicit ei Quid facio abba. qꝛ
impleo michi vaſculū aq̄ ⁊ in ho
ra manducandi effundit̄ Et dicit
ei ſenex. Tu veniſti interrogare me
qꝛ ſuriſcula tua verſat̄ ⁊ ego qđ fa
ciā qꝛ hac nocte cecidi in fornicaci
onē: Qui rſpōdit Et ego cognoui

Et dicit ei. vnde ſcis. Qui dixit. Dormiebā in templo ⁊ audiui demones loquētes de te. Et dixit ſenex. Ecce vado ad ſeculū. Ille aūt rogabat eum dicēs Non pat ſed pmane in loco iſto: mulierē dimitte hinc. Hoc eñ ex occurſu inimici ↄtigit. Quo audito ſenex ſuſtinuit extēdens et aggrauās ↄuſacōnē ſuam cū lacrimis donec rediret in priorem ordinē ſuū.

De dyacone lapſo cui⁹ penitenciā deus acceptā ſibi fore miraculo declarauit. Ca.x.

Frater quidā interrogauit ſenē dicēs Si ↄtingat hoiez in temptacōem cadere quid fit propter eos q̄ ſcandalizātur in eo. Et narrauit ſenex dicēs Dyacon⁹ quidā erat nominatus in monaſterio egipti. Dum autē quidā curialis inſecucōem iudicis pateret: venit cū ōni domo ſua ad monaſterium ⁊ coopāte iniquo incurrit dyacon⁹ ille in mulierē eius ⁊ facta ē ōnibus frībus ↄfuſio. Ille autem abijt ad quēdam ſenē ⁊ idicauit ei rem. Senex vero habuit cellā interiorē occultā. Quā cū vidiſſet dyacon⁹ ille dixit. Sepeli me hic ſic viuū ⁊ nō indices cuiq̄ Et itrauit in obſcuritatē illi⁹ celle ⁊ egit illic penitēciā ex veritate Contigit autē vt poſt aliquātū tempis non aſcēderet aqua in flumine Nyli. Et cū ōnes letanias facerēt: reuelatū eſt cuidā ſanctoꝝ q̄ niſi venerit dyacon⁹ q̄ abſcōſus eſt apd illum talē monachū nō aſcēderet fluminis aqua Qd cū audiſſent ammirati ſūt ⁊ venientes eiecerunt eū de loco in quo erat ⁊ orauit ⁊ aſcēdit aqua ⁊ qui aliqñ ſcandalizati fuerāt edificati ſunt ⁊ poſtea ī penitēcia eius glorificauerūt deum.

De duob⁊ lapſis quoꝝ vnus ī ſpe alter in timore pfcē penituit ⁊ ideo eſt amboꝝ eq̄lis penitēcia apd deū iudicata. Capitu.xi.

Duo frēs impugnati a fornicacōe abierūt ⁊ acceperūt vxores. Poſtea vero dixerūt ad inuicez. Quid lucrati ſum⁹ q̄ deſeruim⁹ angelicū ordinē ⁊ venimus in immūdiciā iſtā ⁊ poſt hec in ignē tormenti venturi ſum⁹: Redeamus ergo iteꝝ ad heremū ⁊ agamus de hijs q̄ pſumpſim⁹ penitēciam. Et venientes ad heremū rogauerūt prēs et ſuſceperūt eos penitētes ⁊ ↄfitētes ea que geſſerant. Et clauſerūt eos ānum integꝝ ſenes ⁊ ābobus equalit ad penſum dabāt pāes et ad mēſurā aquaꝫ Erāt aūt viſiōe ↄſimiles. Et duꝫ ↄpletū fuiſſꝫ temp⁹ pnie exierunt et viderūt prēs vnū pallidū ⁊ triſtē nimis. aliū vero claꝝ ⁊ robuſtū. Et mirati ſūt qm̄ et cibū et potū eq̄liter acceperāt Et interrogauerūt eū q̄ triſtis ⁊ afflict⁹ erāt dicētes Quid excebas cū cogitacōib⁊ tuis in cella tua: Et ille dixit Pro malis q̄ feci q̄ penas in q̄s venturus

erã ĩ animo meo revoluebã ⁊ a ti
more adheſerunt oſſa mea carni
mee Interrogauerũt autẽ ⁊ aliuz
dicentes Quid cogitabas in cella
tua? Et ille reſpondit· Deo graci
as referebã· quia eruit me de ĩqui
namentis mũdi huius et de futuri
ſeculi penis ⁊ ẽuocauit me ad hãc
cõuerſacõnez angelicã ⁊ remiſcẽs
dei mei letabar Et dixerũt Equa
lis eſt amboꝝ penitẽcia apd deũ·

¶ De quodã ſene p incautã ſecu
ritatẽ ĩ peccatũ lapſo qui publice
peitẽs ceteros cautos eẽ ãmonuit

Senex qdã erat ĩ Capi·xij·
ſcychi Qui cũ iacuiſſz ĩ egri
tudinez magnã ſeruiebant ei fra
tres Et videns ſenex quia labora
rent dixit· Vado in egiptũ vt non
ſoluã fratres iſtos· Et dicit ei ab
bas moyſes Non vadas quia in
fornicacõnem incurſurus es· Ille
autem contriſtatus dicebat Mor
tuũ eſt corpus meũ ⁊ tu michi iſta
dicis Surgens ergo abijt inegi
ptum· Quod cuz audiſſent homi-
nes circũquaqz habitantes offere
bant ei multa· Venit eciam ad eũ
quedam virgo fidelis volens obſe
quiũ ſuum ſeni infirmanti impẽ
dere· Et poſt aliquãtũ temporis cũ
paululum de egritudine qua tene
batur melius habuiſſet incurrit ĩ
eam ⁊ illa concepit· Interrogata
autem a vicinis loci vnde cõcepiſſz
illa reſpondit· De hoc ſene· Illi au
tem ei non credebant· Senex ve
ro dicebat· Et feci· ſed cuſtodite ĩ
fantem quẽ paritura eſt· Que cuz
genuiſſet puerũ ⁊ ablactatus fuiſ
ſet tulit ſenex infantem in hume
ros ſuos ⁊ die qua erat feſtiuitas
in ſcychi occurrit ibi ⁊ intrauit ĩ ec
cleſiam coram multitudine fratꝝ
Illi autem videntes euz fleuerũt
Qui dixit fratribus· Videtis in-
fantem hunc? Filius eſt inobediẽ
cie· Cauete ergo vos fratres· qꝛ
in ſenectute hoc feci ⁊ orate p me·
Et pergens ad cellam ſuã ad ini
cium pme cõuerſacõis ſue reuerſus ẽ·

¶ Item de duobꝫ fratribꝫ quorũ
vni peccãti deus pro alteriꝰ indul
ſit caritate· Capi·xiij·

Duo fratres p̱rexerunt ad
ciuitatem vt venderent qd
operati fuerant· Et cum a ſe inui
cem in ciuitate diuiſi fuiſſent incur
rit vnus in fornicacionẽ Veniens
autem frater eius poſtea dixit ei·
Reuertamur ad cellam nr̃am fra
ter Ille reſpondit dicens Non ve
nio· Et interrogauit eũ ille dicendo
Quare frater? Et ille reſpondit·
Quia cũ diſceſſiſſes a me incurri ĩ
tẽptacõez ⁊ fornicatꝰ ſũ Ille aũt vo
lẽs euz lucrari cepit dicẽ· Quia ⁊
m̃ ſic cõtigit qñ ſepatꝰ ſũ a te incur
ri ⁊ ego ĩ fornicacõez Sꝫ eamꝰ hic
⁊ ſimul penitẽciã agamꝰ cũ oĩ labo
re ⁊ deꝰ ignoſcz nob pctm̃· Qui cũ
veniſſet ad cellã reuelerũt ſenibꝫ qd
eiꝰ ꝯtigeãt Dederũt gͦ eis illi mãda
ta quibꝰ penitẽciã agerẽt Ille aũt vnꝰ

non p ſe· ſ; pro fratre illo alio ita penitēciam agebat tanq̄ ſi et ipſe peccaſſet · Videns autem de9 laborem ꝛ caritatē eius intra paucos dies manifeſtauit vni de ſenibus q pro multa caritate illius fr̄is qui non peccauerat indulſerit illi qui fornicatus eſt et hoc eſt reponere animā ſuā p frē ſuo.

¶ Exemplo ioſeph ꝛ iob temptacōnibus vſq; ad finem eſſe reſiſtēdum· Ca·xiiij·

Interrogauit frat̄ ſeniorē· Quid agam q anim9 meus in puo labore vulneāt me? Dicit ei ſenior Nō eīn miramur · Joſeph cū eſſet puer in egipto in terra colentiū ydola queādmodū temptacōes viriliter ptulit ꝛ deus glorificauit eū vſq; in finē· Videam9 et iob q ſe vſq; ad mortē nō relaxauerit timēs deum· vn̄ euz nullus a ſpe dei mouere potuit ·

¶ Qualiter quidā ſolitari9 tēptatus a muliere digitos ſibi incenderit ·ipſaq; a mortuis ſuſcitata deinceps caſte vixerit Ca·xv·

Solitari9 quidā erat in inferioribus ptibus egipti· Hic erat nominatiſſim9· q ſolus ſedebat in cella in deſerto loco· Et ecce iuxta opacōnem ſathane mulier quedaz inhoneſta audiens de eo dicebat iuuenibus Quid vultis michi dare et depono iſtum ſolitarium veſtꝝ? Illi autē cſtituerunt certum quid daturi eēnt ei· Que egreſſa veſpere venit in cellā eius velut errans Et cū pulſaſſet cellam egreſſus eſt ille ꝛ vidēs illam turbatus eſt dicēs Quomō huc veniſti? Illa āt quaſi plorās dicebat· Errādo huc veni· Qui cū miſeracōne viſcez moueretur introduxit eā in atriolū cellule ſue et ipſe intrauit interi9 in cellaz et clauſit· Et ecce infelix illa clamauit dicens · Abba fere comedunt me hic· Ille autē iteꝝ turbatus ē· timens eciā iudicium dei dicebat· Vn̄ michi venit hec ira? Et apriēs oſtium introduxit eā intro Cepit autē dyabol9 velut ſagittis ſtimulare cor eius in eam· Qui cum intellexiſſet dyaboli eſſe ſtimulos: dicebat intra ſemetipſū· Vie inimici tenebre ſunt · filiis autez dei lux eſt· Et ſurgens incendit lucez namꝫ cū inflāmaretur deſiderio dicebat: qm̄ qui talia agunt in tormenta vadūt· Proba ergo teipſū ex hoc ſi potes ſuſtinere ignē eternum· Et mittebat digitū ſuum in lucernā· Quē cū incendiſſ; ardēs non ſenciebat ꝑpter nimiā flāmā carnalis ↄcupiſcēcie· Et ita faciens vſq; mane incēdit oēs digitos ſuos · Illa autē infelix vidēs q̄ d faciebat a timore velut lapidea facta ē· Et venientes mane iuuenes q̄ eam miſerāt ad mōchū illū dicebāt· Venit huc mulier ſero· Ille aūt dixit· Ecce vbi dormit Et intrātes inuenerūt eā mortuā

Et dicunt Abba mortua eſt Tūc ille reuciens palliolum ſuuz quo vtebatur oſtendit eis manus ſuas dicēs· Ecce quid fecit michi filia iſta dyaboli pdidi omnes digitos meos Et narrans eis quod factum fuerat dicebat Scriptū ē Non reddes malū pro malo Et faciens oracionē ſuſcitauit eā Que cōuerſa caſte ſeegit reſiduū tēp⁹ vite ſue·

¶ De fratre qui deſiderio cōiugij deum ſe negare conſenſit & poſtea penitens indicio columbe veniam pmeruit· Capi·xvi·

Frater quidaz impugnabatur a fornicacione· Cōtigit autem vt veniret in uicum quēdaz egipti et videns filiam ſacerdotis paganorum adamauit eam· Et dixit patri eius Da michi eā vxorem? Ille autem r̄ſpondens dixit Non poſſum eam dare tibi niſi interrogauero deum meum· Et abiens ad demonem quē colebat dixit ei· Ecce monachus quidaz venit volens accipere filiam meaz: do eam illi? Reſpondens demō dixit· Si negat deuz ſuum & baptiſmū et propoſitum monachi interroga eum? Et veniens dixit ei Nega deum tuum & baptiſmum & propoſitum monachi & dabo tibi filiaz meā· Ille vero conſenſit et ſtatim vidit velut columbam exire de ore ſuo et volare in celum· Pergens autem ſacerdos ad demonē dixit Ecce promiſit ſe tria illa facturū Tunc r̄ſpondens dyabolus dixit ei· Non des ei filiam tuam in vxorem· quia deus eius non receſſit ab eo ſed adhuc adiuuat eum Et veniens ſacerdos dixit fratri illi Non poſſum eam tibi dare· q̄r adhuc deus tuus adiuuat te & non r̄ceſſit a te· Hec audiens frater dixit in ſemetipſo Si tantam bonitatem oſtendit deus in me cū ego infelix negauerī et ipſū & baptiſmum & propoſitum monachi bon⁹ autem deus eciam ſic malū nunc vſq̄ꝫ adiuuat me: cur ego recedā ab eo? Et ī ſemetipſū r̄uerſus recepit ſobrietatē mētis Et venit in heremū ad magnū quēdā ſenē & narrauit ei rem q̄ fuerat facta· Et reſpondit ei ſenex· Sede mecū ī ſpelūca & ieiuna tres ebdomadas cōtinuas et ego dep̄cor deum pro te Et laborauit ſenex pro frē et dep̄catus eſt dn̄m dicens Obſecro te dn̄e dona michi animā hāc et ſuſcipe penitenciam eius Et exaudiuit oracōnē eius deus Et cū impleta fuiſſet prima ebdomada venit ſenex ad illum fratrem et interrogauit eum dicens· Aliq̄d vidiſti? Et reſpōdēs frater dixit Eciam vidi columbam ſurſum in altitudine celi contra caput meum volantem· Et reſpondens ſenex dixit ei· Attende tibimetipſi et deprecare deum intente· Secūdo vero venit iterz ſenex ad frēz

et interrogauit eū dicēs · Vidiſti
aliquid? Et rn̄dit · Vidi columbā
venientem iuxta caput meū · Et p̄
cepit ei ſenex dicens · Sobrius
eſto mēte ⁊ ora · Et cōpleta tercia
ebdomada venit iterū ſenex et int̄
rogauit eū dicēs · Ne aliquid plꝰ
vidiſti? Et reſpōdens ille dixit ·
Vidi colūbā q̄ venit et ſtetit ſup̄
caput meū et tetēdi manū meā te
nere eam Illa autē ſurgēs intra
uit in os meū · Et gracias agens
deo ſenex dixit frī · Ecce ſuſcepit
deus penitenciā tuā de cetero attē
de tibimetipſi ⁊ eſto ſollicitus Et
reſpondēs frater dixit Ecce āmo
do terciū ero donec moriar · !

¶ De filio ſacerdotis ydoloꝝ qui
p̄ inſultātes demones diſcēs caſū
monachi factꝰ eſt monachus ·

Dicebat qui Cap̄ · xvij ·
dam de thebeis ſenibus q̄
ipſe eſſet filius ſacerdotis ydolo
rum et cum paruulus ſederem in
templo ⁊ vidiſſem patrem meum
frequenter ingredi ſacrificia of
ferre ydolo et q̄ ſemel occulte pꝰ
ipſū intrauerim ⁊ viderim ſatha
nā ſedētē ⁊ oīē miliciā eiꝰ aſtātē
ei ⁊ ecce vnꝰ de p̄ncipibꝫ eiꝰ veiens
adorauit eum · Cui dyabolꝰ dixit
Vn̄ veīs tu? Et ille reſpondit · In
illa p̄uincia eram et ſuſcitaui il
lic bella et perturbacōes plurimas
et effuſiones ſanguinis faciēs ⁊
veni nūciare tibi · Et dyabolꝰ int̄
rogauit · In q̄ntū tempis hoc feci
ſti? Et ille reſpondit In triginta
diebus Et dyabolꝰ iuſſit eum fla
gellari dicens Tanto tempore hᵒ
ſolum feciſti. Et ecce alius veni
ens adorauit eum · Et ipſi dixit ·
Vnde venis tu? Et reſpondit de
mon · In mari eram ⁊ ſuſcitaui cō
mociones et dimerſi naues ⁊ mul
tos homines occidens veni nūcia
re tibi · Et dixit ei dyabolus Quā
to tempore hoc feciſti? Et ille re
ſpondit · Sunt dies viginti · Et
hunc ſimiliter iuſſit flagellari di
cens · Quare in tantis diebus hᵒ
ſolum feciſti? Et tercius veniens
adorabat eum · Dixit autem ⁊ hu
ic · Et tu vnde venis? Et reſpon
dit · In illa ciuitate fui et dum ibi
fierēt nupcie excitaui lites ⁊ mul
tas effuſiones ſanguinis feci · in
ſuper et ipſum ſponſum occidi et
veni nunciare tibi · Et dixit ei · In
quantis diebus hoc feciſti? Et re
ſpondit · Decem · Juſſit autem et
hūc tāq̄ q̄ morasˢ feceāt flagellaī
Venit autem et alter adorare eū
et dixit ei · Vnde venis? Et reſpō
dit in heremo eram · Et ecce qua
draginta anni ſunt q̄ impugno
monachum quendam et vix no
cte vna preualui vt facerem eū
fornicari · Quod dyabolus audi
ens ſurrexit ⁊ oſculatus eſt eum
et tollens coronam quam ipſe ha
bebat poſuit in capite eius ⁊ fecit

eum ſibi in vna ſede ꝯſedere dicēs
Magnam rem ⁊ fortem egiſti· Et
hoc ego cum vidiſſem vel audiſſem
dixi intra memetipſū Valde mag
nus eſt ordo monachorum· Et ita
placuit deo ſalutem donare michi
et egreſſus ſum et factus ſum mo
nachus·

¶ De fratre vndecies ſe accuſan
te quomodo tandē ſenis humilita
te q̄euit eius tēptacio· Ca·xviij·

Quidam frater ſtimulatus
eſt a fornicacione· Et ſur-
gens nocte perexit ad ſenē ⁊ dixit
ei cogitacionem ſuā· Et cōſolatus
eſt eum ſenex· Ex qua conſolacio
ne proficiens reuerſus eſt in cellā
ſuam ⁊ ecce iterū ſtimulus forni
cacionis temptauit eum· Ille autē
iterum abijt ad ſenem Factū eſt
autē hoc frequēter· Senex vero
non ꝯtriſtauit eum· ſed loqueba
tur ei que ad vtilitatem eius perti
nerent dicēs Non cedas dyabolo
nec relaxes animū tuum· ſed ma
gis quociens moleſtus eſt tibi de
mon· veni ad me ⁊ increpa ⁊ ita in
crepatus diſcedet· Nichil enim ſic
expellit ipſum demonē fornicacō
nis· quomodo ſi reuelantur ſtimu
laciones eius et nichil eum ſic leti
ficat quomodo ſi abſcondantur co
gitaciones Venit ergo frater ad
ſenē vndecies accuſans cogitacio
nes ſuas Poſtea autem dixit fra
ter ſeni· Oſtende caritatem abba
et dic michi verbū· Dicit ei ſenex
Crede fili quia ſi permittit deus co
gitaciones meas quibus ſtimula
tur animus meus in te trāſferre nō
eas portabis· ſed omnino cades de
orſum· Hoc autem dicente ſene
propter nimiā caritatem eius q̄euit
ſtimulus fornicacōis a fratre·

¶ Quod non cum duricia· ſed cū be
nignitate auerſos a nobis debea
mus reuocare· Ca·xix·

Venit aliquādo frater ad quē
dam ſenē dicens Frater meus ſol
uit me egrediens huc atq; illuc ⁊
pro hoc affligor· Et rogauit eum
ſenex dicendo· Equanimiter por
ta frater ⁊ deus videns laborē ſu
ſtentacionis tue reuocabit eū ad
te Neq; enim poſſibile eſt vt cū du
ricia ⁊ auſteritate facile ab intenci
one ſua aliquis reuocetur· quia
nec demon expellit demonē· ſ; ma
gis benignitate reuoca eum ad te
quoniā ⁊ deus noſter conſolando
ad ſe homines trahit·

Et narrauit ei dicens· quia fue
rint in thebaida duo frēs et cum
vnus incurriſſet fornicacōnē di
cebat ad aliū· Reuertor ad ſecu
lū· Alter vero plorabat dicens·
Non te dimitto frater diſcedē et
perdere laborem tuū et virginita
tem tuam Ille vero nō acq̄eſcebat
dicendo· Non hic ſedebo ſed va
dam aut veni mecum et iterum
ſedeo tecum aut certe dimitte me
vt in ſeculo permaneam· Vi
dens ergo frater nunciauit hoc

cuidam ſeni magno · Dixit autez
ſenex Vade cū ipſo ⁊ deus illum p
laborem tuū non pmittit corruē ·
Qui conſurgens abijt cū eo ad ſe
culum · Et cū puemiſſent ad quen
dam vicum vidēs deus laborez il
lius · quia ex caritate ⁊ neceſſita
te fratrez ſuum ſequebat᷑ : abſtu
lit cōcupiſcēciam a fratre eius ·
Et dicit fratri ſuo · Eam⁹ iterum
ad heremum · Ecce puto ꝗ iā pec
caui cū muliere q̄d lucratus ſū ex
hoc : Et reuerſi ſunt illeſi in cellā
ſuam · :

De monacho lapſo ī fornicacō
nē q̄ p ānum iugiť penitēs nocte
ſacre dñice reſurrectōnis indicio
lucerne ſue p̄ce accēſe veniā pro
meruit · Capitulū · xx · :

Monach⁹ quidā ſolitari⁹ āti
qu⁹ ⁊ in ꝯuſacōe pficiens ſe
debat in mōte in ptib⁹ ātinoo · ſic
audiuim⁹ a notis monachis cui⁹
verbis et actu multi pficiebant ·
Et cuz talis eſſet excitat⁹ eſt dya
bolus ad inuidiaz ꝯtra eū ſicut et
cōtra ōnes viros virtutū · Et im
mittit eius in aīmo cogitacōez ta
lem vt ei qui in tali ꝯuſacōne eſſet
nō debēt ſuiri ab alio ā miſteriū
exhiberi · ſʒ magis ipſū debere alijs
miniſtraē · Qd ſi alijs non exhibe
ret miniſteriū ſaltē ſibijpſi ſerui
ret dicēs · Vende ergo in ciuitate
ſportellas q̄s facis ⁊ eme tibi que
opus ſunt ⁊ reuertere ad locuz tu
um et nulli ſis onerōſus · Hoc āt
ſuggerebat dyabol⁹ inuidens q̄e
ti eius ⁊ oportune vacacōni eius
ad deum et vtilitati multoꝝ · Vn
diqz enī dyabol⁹ venari eū ⁊ cape
re feſtinabat · Ille vero tanq̄ bo
ne cogitacōni acquieſcēs deſcēdit
de monaſterio ſuo et q̄ erat ōmibꝫ
admirādus · ignotus cū huiuſmo
di inſidiātis aſtucie · notus āt ⁊ fa
moſus ōmib⁹ a quibꝫ videbat᷑ · Exi
ens autē cum non poſt multū tem
pus mulierem vidiſſet p incaute
la ſua ſupplantatus eſt et incur
rit in eā · Et veniens in deſertum
locum ſequente dyabolo veſtigia
ei⁹ iuxͣ flumē cecidit · Et cogitās
ꝗ gauiſus ē inimic⁹ de ruina ei⁹
voluit ſeipſum deſperaē · quia ſpi
ritum domini cōtriſtauerat ⁊ ſan
ctos angelos et venerabiles prēs
quorum multi eciā in ciuitatibus
habitantes ſuperauerunt dyabo
lum · Et cum nulli ſe horum face
re ſimilem poſſet contriſtabatur
valde et non recordabatur · quia
deus eſt qui tribuit virtutem hijs
qui ad deum deuotiſſime conuer
tuntur · cecatus et non videns pec
cati ſui curam voluit ſe in flumen
iactare : vt perfectum gaudiū fa
ceret inimico · Ex multo enim aī
mi dolore infirmatus eſt corpore
⁊ niſi poſtea miſericors deus auxi
lium preſtitiſſet ei : ad perfectum
gaudium inimici ſine penitencia
moreretur · Nouiſſime autē in ſe
reuerſus cogitauit maiorē laborē

in afflictione penitēcie demonſtra
re ⁊ ſupplicare deo in fletu ⁊ plan
ctu ⁊ ita r̄diit iterum ad monaſte
rium ſuū · Et damnans oſtiū cel
le ſue ſicut ſolet ſuper mortuū ita
flebat ſupplicans deo · Ieiunans
autē ⁊ vigilans cū omni anxieta
te extenuauit corpus ſuū ⁊ nec ſic
ſatiſfactū putabat animo ſuo · q̄
cōgrue penituiſſet · Fratribꝫ autē
ſepe venientibus ad ſe ſue vtilita
tis cauſa ⁊ pulſantibꝫ oſtium ipſe
dicebat non ſe aperire poſſe dicēs
Sacramento me cōſtrinxi vnum
annū deuote penitēciā agere · Sed
orate ꝑ me · Nec eñ inueniebat ·
quomodo ſe eis excuſaret quoniā
illi ſcandalizabantur · hec audien
tes de eo · q̄ erat honorabilis ⁊ mag
nus valde monachus · Fecitq̄ to
tū annū ieiunās intente ⁊ deuote
penitenciā agens · Die autē pa
ſce nocte ipſa dñice reſurrectiōis
tollens lucernā nouā ⁊ faciens eā
poſuit in caccabo nouo ⁊ cooperiēs
de operculo a ſero ſurrexit ad ora
cionē dicens Miſericors ⁊ miſe-
rator deus qui ⁊ barbaros ſaluari
vis et ad veritatis agnicionē ve
nire : ad te confugi fidelium ſalua
tor miſerere mei · quia plurimum
te exacerbaui ⁊ inimicū meū gaude
re feci ⁊ ecce mortuus ſum obedi-
ens ei · Tu domine ⁊ impiis et hiis
qui ſunt ſine miſericordia miſere
ris · ſed ⁊ proximis miſericordiā
impēdi precipis miſerere humili

tati mee · Apud te eñ nichil impoſ
ſibile eſt · qm̄ ſecus infernum diſſi
pata eſt ſicut puluis anima mea
Fac miām quia benignus es ⁊ mi
ſericors figmento tuo qui ⁊ corpa
que non ſunt in die reſurrectiōis
ſuſcitaturus es · Exaudi me domi
ne · quia defecit ſpiritus meus ⁊ in
felix anima mea · tale factū ē ⁊ cor
pus meū qđ coinquinaui ⁊ iam vi
uere non valeo proeo q̄ non cre
didi · Ignoſce peccatori ꝑ peniten
ciā duplex habēti pctm̄ ex deſpe
racione · Viuifica me contritū ⁊ ig
ne tuo precipe hanc lucernā accē
di vt ⁊ ego accipiens fiduciā miſe
ricordie ⁊ indulgencie tue · r̄ſiduū
tempus vite mee qđ michi dona
ueris mandata tua cuſtodiam ⁊
a timore tuo non r̄cedam · ſꝫ deuo
te ſeruiam tibi amplius q̄ꝫ primo
Et hec in nocte ipſa reſurrectiōis
cum multis lacrimis dicens ſurre
xit vt videret ſi accēſa eſſet lucer
na · Et diſtecto caccabo vidit q̄
non eſſet accenſa ⁊ cecidit iterum
in faciē ſuam rogans dñm ⁊ dicēs
Scio domine · q̄ certamē factū ē
vt coronarer ⁊ nō ſteti in pedibꝫ
meis eligēs magis ꝓpter carnis
delectacionē tormētis ipiorꝫ adici
Parce ergo michi dñe · Ecce eñ
iterum confitebor tue bonitati tur
pitudinē meā coram angelis tuis
⁊ corā iuſtis oībus ⁊ niſi quia ſcā
dalizari poſſunt eciā oībus homi
bus cōfiterer · Deus miſerē mei et

vt alios erudiaꝫ domine viuifica
me· Et ita tribus vicibus orans
exauditus eſt· Et ſurgens īuenit
lucernam clare ardentē· Et exul
tans in ſpe cōfortatus eſt in gau
dio cordis admirans de gracia di
quia ⁊ peccatis eius īdulſit ⁊ ſatiſ
fecit iuxta peticōneꝫ eius aīo eiꝰ
et dicebat Gracias tibi ago domi
ne quia eciā vite ſeculi huiꝰ indig
no misertus es in magno ⁊ nouo
ſigno hoc fiduciā tribuens· Par
cis em̄ animabꝫ miſericors quaſ
creaſti· Ita autē pſeuerante eo ī
confeſſione illuxit dies ⁊ letabat̄ ī
domino oblito corporali cibo· Ig-
nē autem lucerne illius toto tem
pore vite ſue ſeruauit oleū ſubin
de ſuperfundens et faciens deſup
quo minꝰ extīgueret̄ ⁊ ita rurſus
diuinus ſpūs habitauit in eo· Et
factus eſt apud omnes īſignis hu
militatē exhibens in confeſſione
et graciarū actione domīo cū leti-
cia· Cui eciā ante aliq̄t dies mor
tis ſue reuelatum eſt de tranſitu
ſuo·

¶ Qualiter ſenex quēdaꝫ tracta
uerit alijs detrahentē· Ca·xxi·

Frater temptatus a demone
pfectus eſt ad ſenē quēdā
dicens· quia illi duo frēs ſimlr̄ ſūt
⁊ male viuūt· Cognouit autē ſe-
nex· quia a demone illuderet̄ mit
tenſqꝫ vocauit eos ad ſe· Et cum
fcm̄ eēt veſpe poſuit mattā duobꝫ
frībus illis et cooperuit eos ī vno
ſtratu dicenſ· Filij dei ſancti ſunt
Dixit autem diſcipulo ſuo Hunc
frēm claude ī cella ſeorſū· ipē em̄
paſſiones quas illiſ obicit hꝫ ī ſe·

¶ Quod cuidam fortiter diu dimi
canti deus omnē carnalem cōcu-
piſcenciā abſtulerit· Ca·xij·

Frater quidam tēptatus eſt
pſſime a fornicacōiſ demo
ne· Quatuor ei demones ī ſpecie
pulchraꝝ mulierū trāſſormati iu
giter q̄dragīta diebꝫ pſeuerarīt
pungnātes aduerſus eū vt trahe
rent eū ad turpē cōmixtionē Illo
autē viriliter reluctāte ⁊ minime ſu
parto deꝰ aſpiciens bonū eiꝰ certa
men: donauit ei vt vltra nullū ca
lorem carnalis cōcupiſcencie ſen
tiret·

¶ Contra petulānciam carnis mā
xime valere tria· Ieiuniū ſilēciū
et ſolitudinem· Ca·xxiij·

Venit aliqn̄ frat̄ ad abbatē
paſtorē ⁊ dixit ei· Quid facio pat̄
qr affligor a fornicacōe? Et prexi
ad abbatē Ibiſtiōeꝫ ⁊ dixit m̄ Nō
debes eā longo tēpore pmittē hita
re in te· Dicit ei abbas paſtor Ab
batiſ Ibiſtionis actus ſurſū ī celo
ſūt cū angelis ⁊ latet eū· ego aūt
et tu in fornicacione ſumꝰ· Si er
go teneat monachꝰ vētrē ⁊ liguaꝫ
⁊ maneat ī ſolitudīe: ꝯfidat quia
nō moritur·

¶ Quomodo per fratrū oracōnē
a quodam fratre ſtimulꝰ carnis
quieuit· Ca·xxiiij·

FRater quidam ſtimulatus
eſt a fornicacõne et cepit de
certare et extendere abſtinenciā
ſuam per annos quatuordecim co
gitaciones ſuas cuſtodiens : ne cõ
ſentiret ꝯcupiſcencie ſue. Poſtea
autem veniens ad eccleſiam mai
feſtauit vniuerſe multitudini qđ
patiebatur. et datum eſt manda
tum et omnes affixerunt ſe ꝓ eo
ebdomada iugiter vna orantes do
minũ ⁊ quieuit ſtimulꝰ eius.

¶ Qđ ꝑ recordacõem amare mor
tis vincenda ſit ſordida cogitacõ

Capitulum xxv.

FRater dixit ſeni. Quid facio : quia
occidit me ſordida cogitacõ : Dixit
ei ſenior Quia mulier quãdo vult
ablactare infantem ſuum : amarũ
aliquid ſupungit vberibꝰ ſuis ⁊
cum venerit infans ex conſuetudi
ne ſugere lac : ſentiens amaritudi
nem refugit Mitte ergo ⁊ tu in co
gitacõne tua amaritudinē. Dicit
ei frater. Que eſt amaritudo quã
debeam mittere : Dicit ei ſenex. co
gitacionem mortis ⁊ tormentorū
que in ſeculo futuro peccatoribꝰ
preparantur.

¶ Malas cogitacões non poſſe
penitus eradicari. poſſe autem eiſ
reſiſti. Ca. xxvi.

DIxit quidam ſenex. Si aſcē
derit in cogitacionem tuam
fornicacio eſto velut qui tranſit ĩ
platea per tabernas et capit odo
re cuiuſcumqȝ odorem aut alicuiꝰ
aſſature et qui vult ingreditur et
manducat. Qui autem non vult
odoratus eſt tm̄ ⁊ preterit. Ita et
tu excute a te fetorem. Surge et
ora dicēs Domine fili dei adiuua
me. Hoc autē fac eciam aduerſuſ
alias cogitacões Neqȝ enim era
dicatores ſumus cogitacõnum. ſꝫ
luctatores aduerſus eaſdem cogi
taciones.

¶ Quidam poſt conuerſionem
vxoris concupiſcentia ſtimulatꝰ
et laboris fatigatione debilitatus
quo conſilio tam corporis q̄ aĩe ſa
nitatem receperit.

Capitulũ. xxvij.

DIcebant de quodam patre
quia ſecularis fuiſſet et po
ſtea q̄ conuerſus eſt de concupiſcē
cia vxoris ſue frequēter ſtimula
tus eſt ⁊ narrabat hoc patribus.
Qui cum vidiſſent quia operariuſ
fuiſſet ⁊ maius faceret opus q̄ ei
dicebant : imponebant ei quedā
ut debilitarētur corpus eius ita ut
nec ſurgere poſſet. Deo autem di
ſpenſante venit quidam pater vt
applicaret in ſcythi. Et cum veniſ
ſet ad cellam eius vidit eam aper
tam ⁊ pertranſijt admirans quo
modo nemo egreſſus eſt in occur
ſum eius Et reuerſus pulſauit di
cens ne forte frater qui in ea habi
tat infirmetur. Et cum pulſaret
intrauit ⁊ inuenit eum infirmum
et dicit ei. Quid habes pater : Et
narrauit ei dicens. ego de ſeculaĩ

vita ſum ⁊ ſollicitat me modo imi
micis in vxorem meā ⁊ narraui
patribꝫ ⁊ impoſuerūt m̄ cōuerſaci
onis onera diuerſa ⁊ cū obedienē
implere vellem. ecce defeci ⁊ tamē
ſtimulus creſcit· Audiens hec ſe
nex cōtriſtatus eſt ⁊ dixit ei Equi
dem prēs vt potentes viri bn̄ tibi
impoſuerēt onera quibꝫ grauetis
ꝫ ſi me paululuz audis iacta a te
hec ⁊ ſume parū cibi in tēpore ſuo
⁊ ſcolligе vires tuas ⁊ fac aliquā
tū opus dei ⁊ iacta in dominū cogi
tacionē tuam· qm̄ tuo labore hāc
rem non poteris ſuperare· Corpus
enim noſtrū velut veſtimentū eſt
Si igitur illud diligenter tracta
ueris ſtabit· ſi aūt neglexeris illd
putreſcet Qui cum audiſſet euz fe
cit ita ⁊ intra paucos dies receſſit
ab eo ſtimulus·

Incipiunt Capitula Sexte
partis·

Quod abbas Arſenius teſta
mentū cuiuſdam parentis
accipiēs michil de iteſtatis ſibi bo
nis vēdicauit· Ca· p̄· fo·Cx·
Abbas iohannes dum anxiare
tur p debito ſolidi ſemel ⁊ iterum
ſolido i itinere reperto ⁊ nō accep
to tercio ſuſtulit ⁊ ſddidit Mutu
umquoqꝫ poſtulātē p libitu tollē
ſinebat ⁊ reddē· Ca· ij· fo·Cx·
Qd ſenex quidam rogatus ac
cipere pecuniam non conſenſit·
Capi· iij· ·fo·Cx·
Qd quidam cū voluntarie paup
tatis elemoſinā accipere noluerīt
Capi· iiij· ·fo·Cx·
Aurum quidam deferēs n̄ impe
trare potuit vt a monachis accipe
ret· Capi· v· ·fo·Cx·
Item ſenex leproſus oblatam
non acceptauit pecuniā· Capitu·
vi· fo·Cx·
De ſene ortulano qui proeo qꝫ
elemoſinā retrahebat pede iſirma
tus eſt· ꝫ p angelū poſtea ſanita
ti redditur· Cap· vij· fo·Cx·
Nichil oportere monachum ni
ſi corpori neceſſaria habere· Ca·
viij· fo·Cx·
Exemplum ſenis quō debeamus
nos expedire a terrenis ·Capitu·
ix· ·fo·Co·
Qd renunciantes ſeculo ſi pecu
niam retinere voluerīt a demoni
bꝫ lacerētꝰ Capi· x· ·fo·Co·
Item renuncians ſeculo qꝫ mo
nachus eē nō poſſit ſi aliqua ſibi
retinuerit· Capi· xi· ·fo·Co·
Qualiē abbas Serapion quē
daz ēprehenderit pro libris de ra
pina cōqſitiſ Capi· xij· ·fo·Co·
De ſancto philagrio qui ſacellū
cū mille ſolidis inuentum ei qui p
diderit redidit nec inde aliquid eci
am ab eo erogatus accepit· Ca·
xiij· fo·Co·

¶ Q̄d abbas Arſenius teſtamen
tũ cuiuſdã parẽtis accipiẽs nichil
de inteſtatis ſibi bonis vẽdicauit.

Capitu. x.

Narrauit abbas Dani
el de abbate Arſenio
quia venit aliquando
Magiſtrian⁹ deferẽs
ei teſtamentũ cuiuſdaꝫ ſenatoris
parẽtis eiuſqui reliq̄rat ei heredi
tatem magnã valde. Et accipiẽs
teſtamentũ voluit illud ſcindere.
Magiſtrianus ãt cecidit ad pedes
eius dicẽs. Dep̄cor te ne ſcindas
illud. q2 inciditur michi caput Di
cit ei abbas Arſenius. Ego pri⁹
mortuus ſum q̄ille. ipſe autẽ mo
do mortuus eſt a quõ me fecit here
dem. Et remiſit teſtamentum nil
accipiens.

¶ Abbas Johannes dũ anxiaẽ
tur ꝑ debito ſolidi ſemel et iteꝝ ſo
lido in itinere reperto et non acce
pto. tercio ſuſtulit a reddidit Mu
tuũquoq2 poſtulãteꝫ ꝑ libitu tolle
re ſinebat et reddere. Capi. ij.

Narrauit quidaꝫ patrum de
abbate Johãne perſa q2 ex
multis v̄tutibus ſuis ad ꝑfundaꝫ
ſimplicitatem atq2 innocenciaꝫ ꝑ
uenerit. Hic autẽ manebat i ara
bia vicina egipti et mutuauit a frẽ
ſolidũ vnum et emit linũ ut opaẽ
tur. Et venit frater rogãs eum a
dicens Dona michi abba aliquã
tulũ lini ut faciã michi veſtimen
tum quo vtar Et dedit ei cum gau
dio. Similiter alter veniẽs roga
uit eum ut daret ſibi aliquãtuluꝫ
lini ut faceret ſibi tegumentum.
Et dedit ei. Sed et multis alijs pe
tentibus dabat cuꝫ gaudio ſimpli
citer Poſtea veniens dominus ſo
lidi quem acceperat volens recipe
re quod mutuauerat et dixit ei ſe
nex. Ego affero tibi eum. Et cum
non haberet vnde redderet. abijt
ad abbatem Jacobum diſpenſato
rem ut rogaret eũ et daret ſibi ſo
lidũ quem redderet fratri. Qui cũ
iret inuenit ſolidum in terra iacẽ
tem et non ꝯtigit euꝫ. ſed fecit ora
cõnem et reuerſus eſt in cellã ſuã
Et venit iterum frater ille a cepit
ei moleſtus eſſe pro ſolido et dicit.
Ego reddam tibi Abijt iterum ſe
nex et inuenit ſolidũ in terra vbi
erat prius et rurſus facta oracõe
reuerſus eſt. Et iterum frater ce
pit ei moleſtus eſſe Et dicit ſenex
Adhuc ſemel expecta me et affero
tibi ſolidũ tuum. Et ſurgens vẽit
ad locuꝫ illũ et inuenit ipſũ ſolidũ
ibi et facta oracõne tulit eum a ve
nit ad abbatem Jacobum et dicit
ei. Abba cum venirem ad te inue
ni hunc ſolidum in via. Oſtẽde er
go caritatem et predica in vico ne
quis perdidiſſet eum Et predica-
uit abbas a nemo inuentus eſt q̄
perdidiſſet ſolidum illum. Tunc er
go dicit ſenex abbati Jacobo Si
ergo nemo eum perdidit dabo eũ
illi fratri. quia ipſi debeo ſolidum

et cum venirem ad te vt michi ſoli
dū preſtares ⁊ redderem debituꝫ
inueni eum in via Et miratus eſt
abbas iacobꝫ quomodo cōpulſus
pro debito inueniſſet et nō ſtatim
tuliſſꝫ eum ⁊ reddiderit ſolidū fra
tri illi· Et hoc erat mirabile de ip
ſo· quia ſi veniebat quis mutuum
aliquid petere ab eo: nō per ſeip-
ſum dabat· ſed dicebat fratri mu
tuum poſtulanti· Vade tolle tibi
tuipſe quod opus habes et quādo
reuocabat qđ mutuuꝫ accepiſſet
dicebat ei· Repone illud iterū ī lo
cum vnde tuliſti ipſum· Si auteꝫ
michil reuocabat ille qui mutuuꝫ
acceperat: ſenex michil r̄ſpōdebat

¶ Quod ſenex quidam rogatus ac
cipere pecuniam non conſenſit·

Quidaꝫ vir ro Capitu·iij·
gauit abbatem agathonē
vt acciperet pecuniā in ſuis vtili
tatibus profuturam Ille autē no
lebat vtpote qui opere manuū ſu
arum eſſet ſibi ſufficiens Et dum
ille perſiſteret obſecrando vt ſal
tem pro indigencium neceſſitate
ſuſciperet: r̄ſpondit ſenex ⁊ dixit
Duplex michi obprobrium eſt· qꝫ
cum nō indigeam ſuſcipio et alie
na tribuens vanam gloriam col
ligo·

¶ Quod quidam cauſa voluntarie
paupertatis elemoſinā accipere no
luerint Capi·iiij·

Venerunt aliquādo quidaꝫ
grecorum vt darent elemoſinam
in ciuitate oſtiatim et aſſumpſe-
rūt yconomos eccleſie vt oſtende
rent eis qui neceſſitatem maioreꝫ
haberent· Illi autē duxerunt eos
ad quēdam leproſū ⁊ dederunt ei
Ille vero nolebat accipere dicens
Ecce modicas palmas habeo q̄s
operiora plectas facio ⁊ ex eis mā
duco paneꝫ Et iterū duxerūt eos
ad cellam vnius vidue que erat
cum filiabus ſuis· Et cum pulſa
rent oſtiuꝫ: cucurrit filia eius ad
oſtiū nuda· Mater autē eius ab
ierat ad quoddam opus· erat eī
candidatrix· Et dabant filie eiꝰ
veſtimentum ⁊ nūmos Illa auteꝫ
nolebat accipere dicēs veniſſe ma
trem ſuam ⁊ dixiſſe ſibi· Confide·
quia voluit deus et inueni opus
quod faciam hodie vnde habea-
mus victum noſtrum· Et cum ve
niſſet mater eius rogabant eam
vt acciperet ⁊ noluit dicens Ego
habeo procuratorem meum deuꝫ
et vos vultis eum tollere a me ho
die? Illi autem cognoſcentes fidē
eius glorificauerunt deuꝫ·

¶ Aurum quidam deferens non
impetrare potuit vt a monachis
acciperetur· Capi·v·

Venit vir magnus quidam
ignotꝰ portās ſecū aurū ī ſcythia
rogauit p̄ſbiteꝝ hēmi vt erogare
tur pauperibꝫ Dixit āt ei p̄ſbiter Nō
opꝰ habēt frēs Et cū nīs vehemēs
eēt ⁊ n̄ ei acqeſcēt poſuit ſportā cū
ſolidiſ ī igreſſu ecclēe Et dixit p̄ſbit

Qui op⁹ habet tollat. Et nemo te
tigit. quidã aũt nec aſpexerunt.
Et dixit ei ſenex. Suſcepit deus
oblacõnem tuam. Vade ⁊ da illud
pauperibus. Et valde edificatus
diſceſſit.

¶ Item ſenex leproſus oblatam
non acceptauit pecuniam.

Capitulum. vi.

Attulit quidã ſeni pecunias
dicens. Habe ad expenſas
tuas. quia ſenuiſti ⁊ infirmus es
Erat enim leproſus. Hic autẽ re
ſpondens dixit. Tu poſt ſexagita
annos veniſti auferre michi nutri
torem meũ Ecce tãtũ tẽporis hñs
in infirmitate mea nichil indigui
deo tribuente ⁊ paſcente me Et nõ
acquieuit accipere.

¶ De ſene ortulano q̃ pro ꝯ ele
moſinã retrahebat pede infirmat⁹
eſt. ſed per angelum poſtea ſanita
ti redditur. Ca. vij.

Narrauerũt ſenes de quodã
ortulano ꝗ laboraret ⁊ om
nem laborẽ ſuũ expenderet in ele
moſinaȝ et tãtũ ſibi retineret quã
tũ ad victũ ſibi ſufficeret. Poſtea
vero ſathanas miſit in cor eius di
cens Collige tibi aliquãtam pecu
niam ne cum ſenueris aut egrota
ueris opus habeas ad expenſas.
⁊ collegit ⁊ impleuit lagenam de
nũmis. Contigit autẽ eũ infirma
ri et putrefieri pedem eius et expẽ
dit in medicos q̃d collectũ fuerat ⁊
nichil ei prodeſſe potuit Poſtea vero
venit quidam de expertis medicis
et dixit ei. Niſi incideris pedeȝ tuũ
totum corpus tuum putrefiet. Et
conſtituerunt ut inciderẽt ei pedẽ
Illa aũt nocte rediens in ſemetip
ſum ⁊ penitentiam agens de hijs q̃
geſſit: ingemuit et fleuit dicens.
Memor eſto dñe operum meoruȝ
priorum que faciebam cum laborẽ
in orto ex quo pauperibꝫ miniſtrã
bam. Et cum hoc dixiſſet: aſtitit ã
gelus domini ⁊ dixit ei Vbi ſũt nũ
mi quos collegiſti et vbi eſt ſpes
tua de qua tractaſti. Tunc intelli
gens dixit. Peccaui domine igno
ſce m̃i ⁊ amodo hoc vlterius non fa
ciaȝ. Tunc angelus domini tetigit
pedem eius ⁊ ſanatus eſt ſtatim ⁊
ſurgens mane abijt in agrum opa
ri. Venit ergo medicus ſcd̃m cõſti
tutum tempus cuȝ ferramentis ut
ſecaret pedem eius ⁊ dicunt ei Exi
it mane opari in agrum. Tunc ad
miratus medicus perexit in agruȝ
vbi operabatur ille et videns euȝ
fodientem terram glorificauit de
um qui reddidit ei ſanitatem.

¶ Nichil oportere monachuȝ niſi
corpori neceſſaria habere.

Frater Capitu. viij.
interrogauit ſenem quendã
dicens. Vis teneo michi duos ſo
lidos propter infirmitatem corpo
ris. Videns autem ſenex cogitaci
onem eius quia vellet tenere di
xit Etiam. et vadens frater in cel
lam ſuam conterebatᷣ cogitacõibꝫ

dicens Putas nunc mchi dixit ſe
nex an nõ? Et ſurgens iterũ venit
ad ſenẽ agens penitenciam et ro-
gans ac dicens· Propter deum
dic michi veritatem· quia affligor
cogitacionibꝫ meis ꝓpter illos du
os ſolidos Dicit ei ſenex Quia vi
di te voluntatẽ habere tenẽdi eos
dixi tibi vt teneres Verũptamen
nõ ẽ bonũ tenẽ plus q̃ ẽ opꝰ corpi
Si ergo duos ſolidos tenueris in
ipſis inuenietur ſpes tua et ſi con
tigerit vt pereant nunquid deus
non cogitat de nobis? Cogitacio
nem ergo noſtram iactemus in
dominum· quoniã ipſi cura eſt de
nobis·

## ¶ Exemplum ſenis quomodo debeamus nos expedire a terre nis· Capi·ix·

Interrogatus eſt quidam
ſenex a fratre quid facerꝫ
vt ſaluus eſſꝫ Ille autẽ expoliãs
ſe veſtimentum ſuum et cingens
lumbos ſuos atqꝫ extendens ma
nus ſuas dixit Sic debet nudus
eſſe monachus ab omni materia
ſeculari et crucifigere ſe aduer
ſus tẽptaciones atqꝫ certamina
mũdi·

## ¶ Qđ renũciantes ſeculo ſi pecu- niam retinere voluerint a demoni bus lacerentur· Ca·x·

Frater quidam renũcians
ſeculo et dans que habebat
pauperibus· retinens autẽ pau
ca in ſua racõne venit ad abbatẽ
Anthonium Quod cũ cognouiſſꝫ
ſenex dixit ei· Si vis mõchꝰ fieri
vade in illum vicum et eme tibi car
nes et impone corpori tuo nudo et
ſic veni huc· Et cum ſic feciſſꝫ fra
ter ille canes et aues corpus eius
lacerabant Cum peruenisſet aũt
ad ſenem interrogabat eum ſi fe
ciſſet quod dixerat Illo autẽ oſtẽ
dente corpus ſuum laceratum: di
xit ſanctus anthonius· Qui re-
nunciant ſeculo et adhuc volunt
habere pecunias: ecce ita impu
gnati a demonibus diſcerpun
tur·

## ¶ Item renuncians ſeculo q̃ mo nachus eſſe non poſſit ſi aliqua ſi bi retinuerit· Ca·xi·

Dixit abbas caſſianus· q̃
ſincleciꝰ aliquis nomĩe re
nũciaſſet ſeculo et facultates ſuas
pauperibus diuidens aliqua ſibi
retinuiſſet ad ꝓpriũ vſum nolẽs
perfectam renunciancium humilita
tem et cõmunis vite ſuſcipere regu
lam Ad quem ſancte memorie ba
ſilius dixit hoc· Et ſenator eſſe
deſiſti et monachum te non feci
ſti·

## ¶ Qualiter abbas Sera- pion quendam reprehenderit pro libris qui quidem libri rapina con quiſiti fuerant Capitulum·xij·

Frater interrogauit abbatẽ
ſerapionem dicens Dic mi
chi vnum verbum· Dicit ei ſenex·

Quid tibi habeo dicē· qꝛ tulisti ea
que erant viduarū ⁊ orphanoruꝫ
⁊ poſuiſti in feneſtra· Viderat eīn
eam codicibus plenā·

De ſancto Philagrio q̄ ſaccelluꝫ
cū mille ſolidis inuentū ei q̄ ꝑdide
rat reddidit nec inde aliq̄d etiā ab
eo rogatus accepit· Ca·xiij·

Erat q̄dā ſanctoꝝ Philagri
us noīe· Hic habitabat ī ie
roſolimis et laborabat opando ut
potuiſſet ſibi ad panē ſufficere Et
dū ſtaret in platea volens vendē
q̄d manibus ſuis fuerat opatus:
ꝯtigit cadere quādā ſaccellū ſuū cū
mille ſolidis· Et iueniēs eū ſenex
ſtetit in eodē loco dicens· Neceſſe
eſt mō eū qui ꝑdidit huc venire et
ecce veniebat qui ꝑdiderat plorās
⁊ tulit eum ſeorſum et tradidit ei
ſaccellum ſuuꝫ· Quē ille rogabat
ut accipet aliquā ꝑtem ex eo· ſed
ſenex nullatenus acquieuit· Tūc
ille cepit clamare ⁊ dicere Venite
et videte hoīeꝫ dei q̄d fecit Senex
autē occulte fugiens exijt de ciuita
te ne agnoſceretur de eo q̄d fecerāt
et honorarēt eum·

Incipiunt capitula·

Qualiter btūs Anthoniꝰ te
diū aī vincere āgelica oñſio
ne ſit doctus Ca·p̄· fo·C4·
Qd abbatem Machariū in quo
dam ſepulchro dormientem demo
nes terrere non potuerint· Capi
tu·ij· fo·C4·
De paſſione abbatis Milidioꝰ
duorumqꝫ diſcipulorum eius et q̄
leꝫ ſe occidentiū futuram predixit
mortem Ca·iij· ·fo·C8·
Narratio de fratre qui tribula
tiones patiebatur quō eum conſo
latꝰ ſit deus Ca·iiij· ·fo·C8·
De ſene qui longe a cella ſua
ibat haurire aquā cuius veſtigia
angelus dn̄i viſus eſt numerare·
Capitu· v· fo·C8·
De eo qꝛ ī ſolitudine pre ira fra
cto vaſe didicit in omni loco paciēcia
opus eſſe Ca·vi· fo·C8·
Qd quidam frater nouem annis
reſtiterit cogitacōnibꝫ ne de ꝯgre
gacōe recedēt Ca·vij· fo·C8·
Item de alio qui ſimiliter poſt
nouem annos temptacōne ſupan
te egreſſus diuina voce reuocatꝰ
eſt Ca·viij· ·fo·C9·
Qua paciencia cuiuſdam ſenis
diſcipulum ſepteꝫ coronas noctu
promeruiſſe celitus oſtenſum ſit·
Capitu·ix· ·fo·C9·
De ſene egrotante qui triginta
diebus omni humano deſtitutꝰ ſo
lacō ꝑ ebdomadā angelicū meruit
miniſteriū Ca·x· fo·C9·
Abbas Anaſtaſius q̄ꝫ patienter
furantē ſibi codicem emendauit
Capitu·xi· ·fo·C10·
Qd monachus ī cella patienter
ſedeat q̄ꝫuis cogitacōnibus pulſe
tur Capi·xij· ·fo·C10·
Iohannes minor a ſene infir
mante placidum ſermonem nūq̄
audiēs ei ꝑ ānos duodecī ſuiē nō

ſtetit· Capi·xiij· fo·C10
Qd abbas yſidorus paciā ſua aīaz ſuis curaueit Ca·xiiij· fo·C10·
Qd abbas macharius ſibi ſua fu ra te adiuuit·Ca·xv· fo·C10·
Abbas moyſes ethiops iniuria tus ꝙ pacienter portauerit· Ca· xvi· fo·C10
Sancta meditacōne pondus tēp tacionū alleuiari et ꝙ aduerſus tēptacōnes oporteat nos armari· Capitulū·xvij· fo·C10·
Melius eſſe diſcrete et continue deo ſeruire ꝙ grauiter incipere de ficere Ca·xviij· fo·C11·
Quomō ſenex latroibus ſua tollē tibus eciā ſaccellū portās eos ad pē teciā flexeit Ca·xix· fo·C11·
De ſene q̄ ſe ī v̄tute ſapiēcie exer cuit·Ca·xx· fo·C11·
De eo q̄ a puero correpto iniuia tus paciēt tulit Ca·xxi· f·C11·
Quidā diſcipulus foras expulſus qua paciencia ſenis animoſitatē fregerit·Ca·xxij· fo·C11·
De frē q̄ paciencia coronaz meru it et viciū ſenis cohītantis corre xit·Ca·xxiij· fo·C11·
Senex diſcipuli furtū tolerans hora mortis ei gracias egit a diſci pulus correxit Ca·xxiiij· f·C11·
De quodam paupere q̄ fugus pa ciens deo gracias egit ·Capitulū xxv· fo·C12·
Quō quidā contriſtabatꝰ ꝙ p an nū infirmitate caruerit Capitulū· xxvi· fo·C12·
Ammonicio cuiuſdam de ſtabili tate in cella permanendi Capitu· xxvij· fo·C12·
Cella monachi quid ſit· Capi· xxviij· fo·C12·
Exemplū de iuuene per dyabo lum in via ſeducto ꝙ incautuz ſit monacho foras vagari·Capitu· xxix· fo·C12·
Exhortacio ſancte Sincletice ad boni operis perſeueranciam· Capitu·xxx· fo·C12·
Qualiter quidā ammonicōne ab batis arſenij didicit ī cella pſiſtē Capitu·xxxi· fo·C13·
De duobus abbatibus ꝙ ſtabi litatis cauſa per quinquaginta ā nos ab inuicem non receſſerint· Capi·xxxij· fo·C13·
Qualiter abbas anthonius abba ti machario pꝰ pbatā eius paciam exhibuerit hoſpitalitatē a de vtra uſqꝫ opacōe Ca·xxxiij· f·C13·
Collocucio āmonis a āthonij cur vnus alio magnificēcior haberet Capi·xxxiiij· fo·C13·
Quomodo quidam philoſophi q̄ ruidā mōchoꝝ paciēciā temptaue rūt·Capitu·xxxv· fo·C13·
Malo ope n̄ clareſcēte ꝙ ſuſpicō vitāda ſit·Ca·xxxvi· fo·C17·
Certandū vt pceptum ꝙuis ar duū ipleatꝰ·Ca·xxxvij· f·C17·
Quot noctibꝫ abbas beſarion ſe n̄ dormiſſe dixeit C·38· f·C17·
De v̄gine ſacra q̄ ·lx· ānis ſe cō tinuerit·Capi·xxxix· fo·C17·

Otium p̄ſētis tp̄is laborē nō poſ
ſe ad vnā tormentoꝝ futuroꝝ diē
ꝯpari·Ca·xl· ·fo·Cix·
Opus bonuz cū̄ius puū cū ſtabi
litate magnis operibus ꝯparādū
Capitu·xli· ·fo·Cix·
Non habens q̄s cui ſe cōmittat
a deo ſperet cōſolacōem ⁊ exēplū
hui⁹ rei·Ca·xlij· ·fo·Cix·
Q̄d pugnando ꝓfitiat anima·
Capitu·xliij· fo·Cix·
Q̄d abbas yſidorus ꝑ maiore la
bore locum ſe velle mutare volue-
rit·Ca·xliiij· fo·Cix·
Quidā pre triſtitia deficiēs quo
ꝯpoſita ſimilitudine de eradicacō
ne ſpinaꝝ ⁊ tribuloꝝ a q̄daz ſene
cōfortatus ſit·Ca·xlv· fo·Cix·
Senex quidā a graui labore re
q̄eſcē rogat⁹ q̄d de Abrahā p̄ria
cha rn̄derit·Ca·xlvi· ·fo·C16·
Tempe tēptacōnis locū nō eē de
ſerendū Ca·xlvij· ·fo·C16·
Exhortatio ut infirmitas cor
poris patienter ſufferatur·Capi-
tu·xlviij· ·fo·C16·
Otium portans quid audierit
Capitu·xlix· ·fo·C16·
Finiūt capitula·

Pars ſeptima De pacientia ſiue fortitudine·

Qualit̄ b̄tus Anthonius tediū animi vincere angelica oſtenſione ſit doctus· Ca·p̄·

Sanct⁹ abbas Anthoni⁹ cū ſedēt aliquando in hē mo anim⁹ ei⁹ tediū et cō fuſionū cogitacōnū incurrit Et dicebat ad dn̄m·Dn̄e volo ſalu⁹ fierī ⁊ non me ꝑmittūt cogitacōnes mee Quid fatiā in hac tribulacōe: Quō ſalu⁹ ero: et modice aſſurgēs cepit foras ire· et vidit quendam tanq̄ ſeip̄m ſedentem necnon et operantem: deīn de ſurgentem ab ope ⁊ orātē ⁊ iteꝝ ſedētē ⁊ plectā de palmis fatiētē: inde rurſus ad oracōez ſurgētē·erat aūt angelus domini miſſus ad correpcōez ⁊ cautelā dādā anthonio ⁊ audiuit vocez angeli dicentis Hic fac ⁊ ſaluus eris Ille aūt hoc audito magnuz gaudiū ſūpſit atq3 fiduciam·

Q̄d abbatem Macharium in quodam ſepulchro dormientem demones terrere non potuerint·
Capitulū·ij·

Deſcendit aliq̄n abbas Macharius de ſcythi ad locuz q̄ dicit̄ Terenuthin ⁊ intrauit dormire in monumento vbi erant antiq̄tus ſepulta corpa paganorum et traxit vnum corpus ſub caput ſuum tanq̄ plumariū de ſcirpo Demones autē videntes fiduciaz eius inuiderunt ⁊ volentes terrere euz vocabant quaſi quandam mulierez dicentes· Nōna illa· veni nobiſcū ad balneuz·et alter demon de ſub ipſo tanq̄ ex mortuis illis reſpondens dixit·Peregrinum quendā habeo ſuper me et non poſſum venire·Senex autem non expauit·ſꝫ ꝯfidēs tundebat corp⁹ illud dicens·

Surgens

Surge ⁊ vade ſi potes Quod cuꝫ
audiſſent demones clamauerunt
voce magna dicẽtes · Viciſti nos
⁊ fugerũt ꝯfuſi ·

¶ De paſſione abbatis Milidio
nis duorũqꝫ diſcipuloꝝ eius et q̃
lem ſe occidẽciũ futuraꝫ predixit
mortem · Cap · iij ·

NArrabant de abbate Mili
dion · quia cũ habitaret ali
quãdo cum duob⁹ diſcipulis ſuis
in finibus pſarum · exierunt duo
filij impatoris ſcđm ꝯſuetudineꝫ
in venacõem ⁊ miſerunt recia i lõ
gum p milia quadraginta · vt qđ
cũqꝫ intra recia inueniretur cõtis
occiderent · Inuẽtus eſt autẽ ſe-
nex cũ duobꝫ diſcipulis ſuis intẽ
rethe · Et cũ vidiſſent eum piloſũ
et terribilẽ aſpectu ãmirati ſunt
et dixerũt ei · Homo es an ſpirit⁹
aliquis ? Dic nobis · Et dixit eis
Hõ ſũ peccator ⁊ exiui flere pecca
ta mea ⁊ adoro iheſũ xp̃m filium
dei viui · Illi autẽ dixerunt ei · Nõ
eſt alius deus niſi ſol ⁊ ignis ⁊ aq̃
ipſos adora ⁊ ſacrifica eis · Et ille
reſpondit Iſta creature ſunt ⁊ er
ratis · Sed obſecro vos ꝯuertimi
ni ⁊ agnoſcite veꝝ deum qui ⁊ iſta
creauit ⁊ cetera õnia · Illi autem
deridentes dixerũt · Condẽnatum
et crucifixũ dicis eſſe veꝝ deũ ? Et
reſpondit Eciam ipſũ qui crucifi
xit peccatum et qui occidit morteꝫ
hunc dico verum deũ eſſe · Illi au-
tem tam ipſi q̃ fratribus qui cum
eo exierant inferentes tormenta
cogebant eos ſacrificare · Et du-
os quidẽ fratres poſt plurima tor
menta decapitauerũt · ſenem autẽ
diebus multis torquebant · Poſt
ea vero ſtatuerunt eum in quen-
dam locum ⁊ ſagittabant in eum
quaſi ad ſignuꝫ · vnus a dorſo ali
us a pectore · Senex autem dixit
eis · Quoniã facti eſtis in conſen-
ſum vnum vt effundatis ſangui
nem innocentem : craſtino in mo
mẽto hac hora que modo eſt ſine
filijs remanebit mater veſtra et
priuabitur affectu veſtro ⁊ ſagit-
tis proprijs ſanguinẽ veſtrum in
uicẽ effũdetis Illi autẽ ſubſannã
tes verba eius exierũt in craſtino
vt venarẽtur · Et contigit vt eua
deret de rethe eorum vnus ceru⁹
et aſcenderunt equos et currebãt
vt cõprehenderent eum · Qui cuꝫ
iactaſſent ſagittas poſt ipſum : in
uicem ſibi in cor dederunt et mor-
tui ſunt iuxta verbum quod pre-
dixerat ſenex · : ·

¶ Narracio de fratre qui tribu
lacões paciebatur q̃uo eũ conſo
latus ſit de⁹. Ca · iiij ·

DIxit quidã ſenex Si veneit
hoĩ tẽptacio vndiqꝫ ei mul
tiplicãtur tribulacões ⁊ puſillani
mis fiet vt murmuret · Et narra
uit ſenex · Frater quidã erat i lo
co qui dicit̃ cellia ⁊ venit ſup eum
tẽptacio ⁊ ſi q̃s eũ videbat nec ſa
lutarȇ eũ volebat neqꝫ i cellã recipe

et ſi opꝰ habebat pane: nemo mu
tuabat ei. ⁊ ſi de miſſa redibat: ne
mo eum in eccleſia ſicut erat ꝯſue
tudo vt reficeret inuitabat. Veit
autē ſemel de meſſura p cauma ⁊
nec panes habuit in cella ſua et i
hijs ōnibus gracias agebat deo.
Videns autē deus pacienciā eiuſ
abſtulit bellum temptacionis ab
eo ⁊ ecce quidā ſtatim oſtiū eius
pulſabat trahens camelum onu
ſtum panibꝫ ab egipto. Quod cū
vidiſſet frat̄ ille cepit flere dicēs
Dñe non ſum dignus vel modice
tribulari. Et cum tranſiſſet temp
tacio eius tenebant eū fratres in
cellis ſuis ⁊ in eccleſia ⁊ repauſa-
bant eum.

De ſene qui longe a cella ibat
haurire aquā cuius veſtigia āge
lus domini viſus eſt numerare.
Senex quidā Ca. v.
ſedebat in heremo qui lōge
habebat aquā a cella ſua duodecī
miliaia. Ubi dū ſemel iret hauri
re aquā defecit ⁊ dixit Quid neceſ
ſe eſt vt hunc laborē paciar? Ve
nio ⁊ habitabo circa aquā hanc.
Et cum hoc dixiſſet conuerſus eſt
⁊ vidit quēdam ſeqūtem ſe et nu
merantem veſtigia ſua. Interro-
gauit autē eum dicens. Quis es
tu? Et dixit. Angelꝰ domini ſū et
miſſus ſū numerare veſtigia tua
et dare tibi mercedē. Quod cū au
diſſet ſenex forti animo factus eſt
ꝓmptior ⁊ adhuc longius poſuit
cellam ſuam ab illa aqua quīqꝫ
miliaria.

De eo q̄ in ſolitudine pre ira
fracto vaſe didicit in ōni loco pa
ciēcia opus eē. Ca. vi.

Frater quidā erat in cōgre-
gacōne inquietus et freque
ter mouebatur ad irā. Dixit er
go in ſemetipſo. Vado ⁊ ſolus ha
bito alicubi ⁊ cum nō habuero cū
quo dicā vel audiā ero quietus et
quieſcit a me paſſio ire. Egrediēſ
ergo manebat in ſpelunca ſolus
Una autē die impleuit ſibi ſuri-
ſculam aque ⁊ poſuit ſup terram.
Contigit autē vt ſubito verſaret̄
Ille autē ſecūdo impleuit eam et
rurſus verſata eſt. Deinde tercio
implēs poſuit eā ⁊ rurſus ver ſa-
ta eſt. Qui ꝯmotus furore tenuit
vaſculum ipſum ⁊ fregit illud In
ſe autem reuerſus cognouit quia
ab eodem demone iracundie ſit il
luſus et dixit. Ecce ſolus ſum et
vicit me. Reuertar ergo in con-
gregacionem quia vbiqꝫ labore
et paciencia opus eſt et maxime
adiutorio dei. Et ſurgens reuer-
ſus ē in locum ſuum.

Vt quidā frater nouē annis
reſtiterit cogitacōnibꝰ ne de cōgre
gacōne recederet. Ca. vij.
Frater quidā nouem ānis mā
ſit impugnatus a cogitacōibꝫ
ſuis vt exiret de ꝯgregacōe ⁊ cotta q̄
tidie tollebat pelliculā ſuā i q̄ iacē

ſolitus erat vt exiret ⁊ quādo fie-
bat veſpere dicebat in ſeipō · Cra
ſtino hinc diſcedo · Et mane dice
bat in cogitacōne ſua · Extorque
amus nobis ſtare hic hodie prop
ter dominū · Qui cum impleſſz no
uem annos de die in diem ita faci
ens abſtulit dominꝰ ab eo ōnez tē
ptacōnem eius ·

¶ De alio qui ſimiliter poſt nouē
annos temptacōe ſuperāte egreſ
ſus diuina voce reuocatus eſt ·

Dixit ſenex Ca · viij ·
quia frater quidā aliquan
do ſtimulabatur a cogitacōnibꝰ
ſuis per annos nouem ita vt me
tu ipſo deſperaret de ſalute ſua et
adiudicauit ſemetipſum dicens ·
Perdidi animā meā et iam quia
perdidi vado ad ſeculū · Qui cum
abiret venit ei in via vox dicens ·
Temptacōnes quas nouem ānis
ſuſtinuiſti corone tue erant · Nūc
ergo reuertere in locum tuum et
ſubleuabo a te cogitaciones ma-
las · Vnde cognoſcitur quia non
eſt bonum deſperare aliquem pro
hijs que ei in cogitacōne veniunt
Hee enim cogitacōnes nobis ma
gis coronas prouident ſi bene eas
exigerimus

¶ Qua paciencia cuiuſdam ſe-
nis diſcipulum ſeptem coronas
noctu promeruiſſe celitus oſten-
ſū ſit · Capitulū nonum.

Senex quidam erat in the-
bayda ſedens in ſpelunca
et habuit quēdam diſcipulū pro-
batum · Conſuetudo aūt erat vt
ſenex veſpere doceret diſcipulū ⁊
cōmoneret eum que eſſent anime
profutura · Poſt āmonicōnez fa
ciebant oracōem ⁊ dimittebat eū
dormire · Contigit autē layicos q̄ſ
dam religioſos ſciētes multaz ab
ſtinēciam ſenis venire ad eū ⁊ cū
cōſolatus fuiſſet eos diſceſſerunt
Et poſtq̄ diſceſſerunt ſedit iterū
ſenex veſpere poſt miſſas ſm con
ſuetudinē āmonens illū frēm ⁊ in
ſtruens eum · Et cum loq̄retur gra
uatus eſt ſomno · Frater autē ſu
ſtinebat donec excitaretur ſenex
et faceret ei ſcdm cōſuetudinē ora
cionē · Cum ergo non euigilante
ſene diu ſederet diſcipulꝰ ipſius ⁊
cōpulſus eſt cogitacōnum ſuaruz
moleſtia vt recederet a dormiret
Qui extorquens ſibi reſtitit cogi
tacōni ⁊ reſedit · Iterū autem com
pellebat̄ ſomno ⁊ non abijt · Si
militē factū eſt vſqz ad ſepties et
rēſtitit ſemꝑ animo ſuo · Poſt hec
iam media nocte tranſacta euigi
lauit ſenex ⁊ inuenit eum aſſidētē
ſibi ⁊ dixit ei Vſqz q̄ n̄ diſceſſiſti?
Et ille reſpondit · Non · quia non
dimiſeras me pater · Et ſenex di
xit · Et quare me non excitaſti?
Et reſpōdit · Non preſumpſi pul
ſare ne te contribularem · Sur-
gentes autez ceperunt facere ma
tutinas · Et poſt matutinarum fi
nem dimiſit ſenex diſcipulū · Qui

cum ſederet ſolus factus eſt in ex
ceſſu mentis ⁊ ecce quidam oſten
debat ei locum glorioſum ⁊ ſedem
in eo ⁊ ſuꝑ ſedem ſeptē coronas·
Interrogabat autem illū qui ei
hec oſtendebat dicens· Cuius ſunt
hec· Et ille dixit· Diſcipuli tui Et
locum quidē ⁊ ſedem ꝓ cōuerſacōe
ſua donauit ei deus· has autē ſep
tem coronas nocte iſta ꝓmeruit·
Hec audiens ſenex miratus eſt
⁊ tremefactus vocauit diſcipulū
⁊ dixit ei· Dic michi qd feciſti no
cte hac? At ille Ignoſce michi pa
ter quia nichil feci· Senex autē
exiſtimans quia humiliādo ſe nō
confiteretur: dixit ei· Crede nō q̄e
ſco niſi dixeris michi quid feciſti
vel quid cogitaſti nocte hac· Frat
autem nichil ſibi ꝯſcius quid egiſ
ſet nō inueniebat qd diceret Dice
bat autē ſeni· Ignoſce michi pat
q̄a nichil feci niſi tm̄ hoc ꝙ cōpul
ſus motu cogitacōnū meaꝝ vt di
ſcederem a dormirem ſepcies· ſed
quia a te dimiſſus ſm ꝯſuetudinē
nō fueram nō receſſi· Audiēs au
tem hoc ſenex ſtatim intellexit ꝙ
q̄ciens qs reſiſtit cogitacōi ſue to
tiens coronatur a deo· Et fratri q̄
dem nichil hoꝝ dixit cauſa vtilita
tis ſue· ſꝫ alijs narrauit hec ſpiri
tualibus fratribus vt diſcamus ꝙ ⁊
pro puis cogitacōnibus nobis de
us coronas tribuit· Bonū ergo ē
vt extorqueat ſibiipſi homo in oi
re ꝓpter deum· etenī ſcriptum eſt·
regnum celorum vim patitur et
violenti diripiunt illud·

¶ De ſene egrotante qui trigin-
ta diebus omni humano deſtitu-
tus ſolacio per ebdomadam ange
licum meruit miniſterium·

Egrotauit ali- Cap· x·
quando ſenex quidam qui
ſolitarius habitabat ⁊ quia nō ha
buit qui ei ſeruirē: ſurgebat ⁊ qd
cūqꝫ veniſſet in cella ſua mandu
cabat· Et cum per aliquot dies
iſta faceret nemo veniebat ad viſi
tacōnem eius· Tranſactis autē
triginta diebus et nullo veniente
ad eum miſit dominus angelū ſu
um qui miniſtraret ei· Et cum fe
ciſſet ſeptem dies recordati ſunt
fratres ⁊ dixerunt ad inuicē· Ea
mus ⁊ videamus ne forte infirme
tur ille ſenex Cum autem veniſſet
⁊ pulſaſſent diſceſſit angelus ab
eo Senex autem de intro clama
bat· Diſcedite hinc fratres· Illi
vero leuantes a cardine oſtium
intrauerunt et interrogauerunt
eum quare clamauerit Et ille di
xit· Quia triginta dies habui la
borans in infirmitate mea ⁊ nēo
me viſitauit Ecce iam ſeptem di
es ſunt ex quo dominus angelū
ſuum miſit miniſtrarē michi· Qui
cum veniſſetis receſſit a me· Et
hec dicens dormiuit in pace· Fra
tres autem valde mirati ſunt et

glorificauerūt deum dicētes·qꝛ
non derelinquit dominus ſperan
tes in ſe·

¶ Quā pacienter abbas Ana
ſtaſi9 furantem ſibi codicez emen
dauerit· Capitu·xi·

Dicebant de abbate Anaſta
ſio·quia habuerit codicem
in mēbranis valentem ſolidos de
cem ꝛ octo·Continebat autez ve
tus et nouum teſtamētum·Et pō
ſitus erat codex ipſe in eccleſia: vt
quicūqꝫ vellet de fratribus legerz
Superueniens autez quidā frat̄
ꝑegrinus applicuit ad ſenem·Et
vt vidit codicem illum cōcupiuit
euz ꝛ furatus eſt eū ꝛ exiuit atqꝫ
diſceſſit·Senex autem nō eſt ſe
cutus poſt eum vt cōprehenderet
eum: vtpote q̄ intellexerat quod
feciſſet·Ille autem ꝑgens in ciui
tatem querebat cui venderet euz
Et cum inueniſſet qui volebat eū
comparare cepit ſedecim ſolidis pre
cium ipſius poſtulare·Ille vero vo
lens euz comparare dixit ei·Da mi
chi primo vt oſtendā eum ꝛ ſic ti
bi ꝑcium dabo· Dedit ergo illi co
dicem ad oſtendēdum·Quem ac
cipiens ille qui emere cupiebat:
attulit eum ad abbatē Anaſtaſi
um vt ꝓbaret ſi bonus eſſet codex
aut ſi tantū valeret·Dixerat eīn
ei et quātitatē quā venditor poſtu
labat·Et dixit ei ſenex·Eme euz
quia bonus eſt codex et valet pre
cium quod dixit tibi·Ille autez ve
niens dixit venditori aliter non ſi
cut audierat a ſene dicens Ecce
oſtendi eum abbati Anaſtaſio et
dixit michi quia multum eſt ꝛ nō
valet quātum dixiſti·Ille autem
hoc audiens dixit ei Nichil aliud
dixit tibi ſenex·Et reſpondit ni
chil·Tunc dicit ei·Jam nolo ven
dere eum·Compunctus eīn venit
ad ſenem penitēciam agens ꝛ ro
gabat eum vt reciperet ſuum co
dicem·Senex autem nolebat ac
cipere eum·Tunc dixit ei frater·
Quia ſi non recipis eum non poſ
ſum ſecurus eſſe·Et dixit ei ſenex
Si non potes ſecurus eſſe niſi re
cipiam eum: ecce recipio illuz·Et
remanſit frater ille apud eū vſ
qꝫ ad exitū ſuum ꝓficiens de paci
encia ſenis·

¶ Vt monachus pacienter in cel
la ſedeat q̄uis cogitacōībus per
turbetur· Ca·xij·

Interrogauit frater ſenē dicens
Cogitacōnes mee nutant et tribu
lor·Et ille dixit ei·Tu ſede in cel
la tua ꝛ cogitacōes iterū venient·
Sicut enim ſi aſina ligata ſit et
pull9 eius ſternatur et currit huc
atqꝫ illuc·ſemper autem reuerti
tur vbicumqꝫ illa fuerit: ita erunt
et cogitaciones eius qui propter
deum tolerabiliter in cella ſua re
ſederit·quia ꝛ ſi ad modicū nutāt
ſed iterū reuertūtur ad eū·

¶ Qualiter Johēs minoꝛ a ſene
infirmāte placidum ſermonē nū
q̄ꝫ audiens ei p annos duodecim
ſuire nō deſiſtit. Ca. xiij.

Dicebant de iohāne minore
de thebayda qui fuit diſci-
pul⁹ abbatis Amoy. quia duode
cim annos fecerit in miniſteio ſer
uiēs ſeni i infirmitate eius et p⁹
hec ſedebat ſup me..tā. ſenex vero
contriſtabatur pro eo. Et dū mꝉ
tum laboraſſet cum ipſo nunq̄ꝫ di
xit ei ſanus ſis. Quādo autē iam
moriturus erat p̄ſidētibus ſenibꝫ
loci tenuit manuz eius et dixit e i
Sanus ſis. ſanus ſis. ſanus ſis.
Et tradidit eum ſenibus dicens.
Hic angelus eſt ⁊ non homo.

¶ Qd abbas yſidorus paciēcia
ſua animā fratris curauerit.

Dicebant de Ca. xiiij.
abbate yſidoro qui erat p̄
ſbiter in ſcychi. quia ſi quis habu
iſſet fratrē infirmū aut puſillani
mē aut iniurioſum ⁊ volebat eum
expellere foras: ille dicebat Ad-
ducite eum ad me. Et apprehen-
dens eum paciēcia ſua curabat
animā fratris illi⁹.

¶ Qd abbas Machari⁹ quēdaz
ſibi ſu a furātem nō ſolū n̄ repu
lit ſꝫ adiuuit. Cap. xv.

Abbas Macharius in egip
to poſitus inueīt hoīem qui
adduxerat animal et rapiebat q̄
habebat. Ipſe vero vt peregrinus
aſtitit ſuia adiuuabat eū ad ai
mal carrigādū ⁊ cū oī quiete de-
duxit eum dicēs in ſemetipſo. Ni
chil intulim⁹ in hunc mundū deus
dedit. ſicut voluit ipſe ita factum
eſt benedict⁹ in oībus de⁹.

¶ Abbas Moyſes ethiops iniu
riatus q̄ꝫ pacienter portauerit.

Facta aliquā Ca. xvi.
do ꝯgregatōne fratꝝ in ſcy
chi cum voluiſſent ſenes probare
abbatē Moyſen ꝯtempſerunt eū
dicentes. Vt quid iſte ethiops ve
nit eciā in medio noſtrū? Ille ve
ro audiēs tacuit. Cum vero dimiſ
ſus fuiſſet ꝯuentus: dixerūt ei q̄
eum iniurioſe tractauerunt Nec
modo nō es ꝯturbatus? Et ille re
ſpondit Turbatus ſum ⁊ non ſū
locutus.

¶ Sācta meditacōe pondus tēp
tacōnū alleuiari ⁊ q̄ꝫ aduſus tēp
tacōnes oportet nos armari.

Dixit abbas Ca. xvij.
Ypericius Hymni ſpirituales
ſint in ore tuo et meditatio aſſi-
dua ſubleuet pondus temptacio-
num ſuꝑuenientium tibi. Huius
enim rei exemplum manifeſtum
eſt. Viatoꝛ ſarcina alicui⁹ oneis
ꝑgrauatus qui flendo ⁊ r̄ſpirā
do oneris et vie paulatim laborē
imminuit Item dixit Oportet noſ
aduerſus temptacōnes armari:
quoniā modis oībus veniunt.
Hic enim ſuꝑuenientibus eis p
bati apparebimus.

¶ Melius eſſe diſcrete ꝛ cōtinue deo ſeruire ꝙ grauiť incipe ꝛ deficere Capitulū ·xviij·

Dicebat abbas Motops · Uolo aliquod leue opus ꝛ ꝯtinuū ꝙ graue ꝛ quod cito finiatur· .·.

¶ Quomō ſenex latronibus ſua tollentibus eciā ſaccellū portans eos ad penitēciam flexerit·

Uenerunt Cap·xix· .·.
aliquando latrones in monaſterium cuiuſdam ſenis et dixerunt ad eum· Omnia que in cella tua ſunt tollere venimus Et ille dixit· Quāc̄um vobis videtur filij tollite· Tulerunt ergo quodcūqȝ inuenerunt in cella ꝛ abierunt· Obliti ſunt autē ibi ſaccellum qđ erat abſconſum in cella· Senex vero tollens eum ſecutus eſt poſt eos clamās ꝛ dicens · Filij tollite quod obliti eſtis in cella Illi vero ām̄irantes paciēciam ſenis reuocauerūt ꝛ reſtituerunt ōnia in cellam ipſius ꝛ penitenciam egerūt omnes ad inuicē dicentes · Hic vere homo dī eſt·

¶ De quodam ſene qui puerorū vanitatem ſupportādo ſemetipſum in virtute paciencie exercuit

Fratres qui Ca·xx·
dam venerunt ad ſenē quēdam ſanctum in deſerto loco ſedētem et inuenerūt foras extra mōſterium puerulos paſcentes pecoraꝛ loquentes verba que non decebant· Poſtꝙ vero viderunt ſenem ꝛ indicauerunt cogitaciones ſuas et de reſponſiōe eius profi cere ſe ſenſerūt· dicunt ei· Abba quomō acquieſcis tecū habere puerulos ꝛ non p̄cipis eis ne hiſtrientur? Et dixit eis Credite michi fratres plurimos dies habeo ex q̊ volo eis p̄cipere ꝛ redarguo meipſum dicens · Si parum hoc non portauero quomō maiorem temptacōnem ſi p̄miſerit michi dominꝰ iferri portare poſſū Et ꝓpterea eis michil dico vt fiat michi ꝯſuetudo portandi ꝛ tolerandi que ſuperueniunt· .·.

¶ De quodaȝ ſene qui puerꝝ ſuū peccantem corripiēs poſtea iniuricius ab eo pacienter tulit·

Narrauerunt Ca·xxi·
de quodā ſene ꝙa habuerit puerulum cohabitantem ſecum ꝛ videns eum quia fecerat opꝰ qđ non expediebat · dixit ei ſenex· Non facias hanc rem· Et ille non obediuit illi· Hoc autem videns ſenex abiecit de cogitacione ſua curam illius iactans proprium iudiciuȝ ſuper ipſū· Puer vero clauſit oſtium celle in quo erant panes per dies tres et dimiſit eum ieiunum et non dixit ſenex vbi ē vel quid facit foris · Habebat autem vicinum ſenex· Qui cum agnouiſſet ꝙ tardaret puer ille· fecit modicū pulmētum et dabat ei ꝑ parietem ꝛ rogabat vt guſtareȝ

Et dicebat ſeni · Quid tardat frē
ille foris? Senex vero dicebat ·
Quādo ei vacuū fuerit reuertet̄ ·

¶ Quidā diſcipulꝰ foras expul
ſus qua paciencia ſenis animoſi
tatē fregerit · Ca · xxij ·

Senex quidaz erat habens
ꝓbatum diſcipulum quem
aliquādo ꝯtriſtatus expulit foās
Ille vero diſcipulꝰ expectabat ſe-
dens foras Et apiēs ſenex oſti
um inuenit eum ⁊ penitenciā egit
apud eum ſenex dicēs · Tu es pa
ter meuſ · quoniā humilitas ⁊ pa
ciēcia tua vicit puſillanimitatem
anime mee Veni intro · Amodo ei
tu ſenex ⁊ pater · ego ei iuuenis ⁊
diſcipulus · quoniā ope tuo ſupꝛā
ſti ſenectutē meā ·

¶ De quodā fratre qui p pacien
ciē virtutē ⁊ ipſe coronā ꝓmeruit
et vicium ſenis cohabitantis cor-
rexit · Cap · xxiij ·

Dicebant quidam ſenum q̄
audierint ab aliquibus vi
ris ſanctis iuuenes eſſe qui duca
tur prebeant ſenibus in hac vita
Et narrauerunt dicentes · quia
erat quidā ſenex ebrioſus ⁊ opꝛā
batur vnam mattam in die ⁊ vē
debat eam in vicino vico ⁊ bibebat
quod accipiebat de precio eius ·
Poſtea vero venit ad eum vnus
frater ⁊ manebat cum ipſo qui ſi
militer opabatur ⁊ ipſe mattam
vnā · Tollebat autem eam ſenex
⁊ vendebat ābarumq̄ꝫ mattaꝝ p̄
cium expendebat in vino · Illi āu
tem afferebat tm̄modo panez ad
ſeram · Et cum hoc triennio iugit̄
feciſſet nichil locutus eſt frater il
le · Poſt hec vero dixit frater ille ·
in ſemetipſo · Ecce nudus ſum et
panem cū egeſtate comedo · Sur
gam ergo ⁊ diſcedā hinc · Iteꝝ au
tem cogitauit in ſemetipſo dicēs
Vbi habeo ire? Sedeo hic ego ei
ꝓpter deuz ſedeo in hac vita ꝯmu
ni · Et ſtatim apparuit ei angelꝰ
dn̄i dicens · Nunq̄ diſcedas veni
emus em̄ cras ad te · Et rogauit
frat̄ ſenē illū ipſa die dicens Nō
diſcedas hinc alicubi q̄ veniunt
hodie mei tollere me · Cū ergo fcā
fuiſſꝫ hora qua ſolebat ſenex de-
ſcendere ad viaꝫ dixit fratri Nō
veniunt hodie fili · iaꝫ em̄ tarde ē
Et ille dixit ei · Modis ōmibus q̄
veniunt · Et dum cum eo loquere
tur dormiuit in pace · Senex au
tem flebat dicens Heu me fili q̄
multis annis ſub negligencia vi
uo · tu autem in puo tempe ſaluā
feciſti p pnīteciā aīaꝫ tuā Et ex il
lo die factꝰ ē ſenex ſobriꝰ ⁊ ꝓbatꝰ

¶ Senex diſcipuli furtū tolerāſ
hora mortis ei grās egit ⁊ diſcipu
lum correxit · Ca · xxiiij ·

Dicebāt de q̄dā frē q̄ ſeni cui
dā vicīnꝰ erāt q̄ ingredieba
tur ⁊ rapiebat q̄cq̄d ſenex hēbat
i cella Videbat āt eū ſenex ⁊ n̄ ob
iurgabat euꝫ ſed extorquebat ſi
bi plꝰ ſolito manibꝰ opari dicens

Credo opus habeo fratre iſto Et
exigebat a ſe maiorem ſolito la-
borem ꝛ aſtringebat ventrem ſu
um vt cum indigencia comederet
panem· Cum autem mori recipiſ
ſet ſenex ille: circũſteterunt om-
nes fratres· Et reſpiciens in euz
qui furabatur dicit ei· Iunge te
huc ad me· Et tenuit eum ꝛ oſcu
latus eſt manus eius dicẽs Gra
cias ago manibus iſtis fratres·
quia propter ipſas vado ad reg-
num celorum Ille autẽ cõpunctus
et penitenciam agens: factus eſt
eciã ipſe ꝓbatus monachus exem
plum ſumens de actibus magni il
lius ſenis·:

De quodã paupe qui frig⁹ pa
ciẽs grãs egit· Cap·xxv·:

NArrauit quidam patꝫ di-
cens· quia cũ eſſem in Oxi
rinco venerunt ibi pauperes i ve
ſpere ſabbati vt acciperẽt agapẽ
Et dormientibꝫ eis erat ibi quidã
habens tm̃modo mattam cui⁹ me
dietatem ſibi ſubtermittebat me
dietate vero cooperiebatur· Erat
eñ ibi validũ frigus Et cum exiſ
ſem ad vrinã audiui vnũ murmu
rantem ꝛ gementem de frigore et
ꝯſolabatur ſemetipſum dicens·
Gracias ago tibi domine· Quãti
ſunt modo diuites in cuſtodia qui
etiã in ferro ſedẽt aut pedes habẽt i
ligno ꝯſtrictos q̃ neqꝫ vrinã ſuaꝫ
libere faciunt· ego autem velut im
perator ſum extendens pedes meos
et vbi volo ambulo· Hec illo di-
cente ego ſtabaꝫ audiens verba
eius· Ingrediens autem narra
ui fratribus et audientes multũ
edificati ſunt·

Quõ quidã ꝯtriſtabatur ꝙ ꝑ
annum infirmitate caruerit·

SEnex qui Cap·xx vi·
dã erat qui freqñter egro-
tabat Contigit autẽ eum vno an
no nõ egrotare· Qui affligebatur
grauiter ꝛ plorabat dicens· De-
reliquit me dñs ꝛ nõ viſitat me·:

Cella monachi quid ſit·

FRater qui Ca·xxvij·
dam dum ſollicitaretur a co
gitacõnibꝰ ꝓprijs vt exiret a mo
naſterio indicauit hoc ipſũ cuidaꝫ
abbati· Ille autem dixit ei· Vade
ꝛ ſede in cella tua ꝛ da parieti cel
le tue ꝓ pignore corpus tuũ ꝛ non
exeas inde· Cogitacõnem autẽ tu
aꝫ dimitte cogitet quod vult· tm̃
ne eicias de cella tua corp⁹ tuum

De vtute celle quomõ compa
tur camino babilõis vbi tres pu
eri dei filium inuenerunt·

DIxit ſenex Cap·xxviij·
Cella monachi eſt camin⁹
ille babilonis· vbi tres pueri dei
filium inuenerunt· ſed et colũna
nubis ex qua de⁹ locutus eſt moy
ſi·:·

Exemplum de iuuene ꝑ dya
bolum in via ſeducto ꝙ incautuꝫ
ſit monacho foras vagari·:·

Capitulum·xxix·

Quidam frater interroga-
uit senem dicens · Quid fa
ciam quia cogitacio mea non di-
mittit me nec vna hora sedere in
cella mea? Et dicit ei senex · Fili
reuertere ⁊ sede in cella tua ⁊ labo
ra manibus tuis et ora deum in-
cessanter ⁊ iacta cogitatum tuum
in domino ⁊ ne te q̄s seducat exiē
Et dicebat · Quidā secularis erat
adolescens habens patrem ⁊ desi-
derabat fieri monachus · Et du͡z
multum supplicaret patri suo vt
dimitteret eum ꝯuerti non acqui
escebat · Postmodū rogatus a fi
delibus amicis vix acquieuit · Et
egressus frater ille adolescens in
troiuit monasterium ⁊ factus mo
nachus cepit ōne opus monaste
rij perfecte ꝑficere ⁊ ieiunare quo
tidie Cepit eciā ⁊ biduanas absti
nere · similiter autem semel in eb
domada reficere · Videbat eū ab
bas suus et mirabatur et benedi
cebat dominū in abstinencia ⁊ la
bore ipsius Contigit autē post ali
quod tempus cepit frater ip̄e sup
plicare abbati suo dicens · Rogo
te abba vt dimittas me ⁊ vadam
in heremū · Dicit ei abbas Fili no
li hoc cogitare · Non potes sufferre
talem laborem preter temptacio
nes dyaboli ⁊ versucias eius Et
si ꝯtigerit tibi temptatio nō inue
nies ibi q̄ te ꝯsolet̄ a ꝑturbacione
inimici que tibi illata fuerit · Il
le autē cepit amplꝰ rogare vt eū

ꝑmitteret abire · Videns autē ab
bas eius quia eum retinere nō po
terat facta oracōne dimisit eum ·
Postmodū dicit abbati suo · Ro-
go te abba vt concedas michi quī
ostendat iter quomō ꝑgere debeā
Et ordinauit cum eo duos mona
chos monasterij et abierunt cum
eo · Ambulātibusq͡z eis ꝑ heremū
vnā diem ⁊ altera͡z : defecerunt ꝑ̄
estu ⁊ ꝓicientes se in terram iace
bāt Et soporati modice somno : ec
ce aquila venit ꝑcuciēsq͡z eos alis
suis ꝓ̄cessit ꝓcul ⁊ sedit in terra et
euigilantes aquilā viderunt · Et
dixerunt ei · Ecce angelus tuꝰ fu
ge ⁊ sequere eum · Et surgens va
ledicēsq͡z fratribus sequebat̄ ea͡z
⁊ venit vsq͡z vbi stabat aquila ip
sa · Que mox surgēs volauit vsq͡z
ad vnum stadium ⁊ itez sedit Si
militer sequebatur eā frater ille ·
Et itez volauit ⁊ sedit non longe
Factum est vero hoc ꝑ horas tresˢ
Postmodū autē dum sequeretur
eam diuertit ipsa aquila in dexte
ram ꝑtem sequētis se ⁊ non cōpa
ruit · Frater vero nichilominuˢ se
quebatur ea͡z · Et respiciēs vidit
tres arbores palmarū et fontem
aque ⁊ speluncam et dixit · Ecce
locus quem michi parauit domi
nus · Et ingressus cepit sedere in
ea sumens cibum dattilorum et
de fonte aque bibens · Et fecit pre
dictus frater ibide͡z annos sex ne
minē videns ·

Et ecce vna die venit ad eum
dyabolus in ſimilitudine cu-
iuſdam abbatis ſenioris habens
vultum terribilem· Videns autē
eum frater ille timuit· Et proci-
dens in oracionem ſurrexit· Et di
cit ei dyabolus· Oremus iterum
frater· Et ſurgentes dixit dyabo
lus· Quantum temporis habes
hic? Et reſpondit· Habeo ſex an
nos· Dicit ei demon· Ecce te vici
num habui et non potui cognoſce
re niſi ante dies quatuor q̄a ħ ha
bitares et ego non longe a te ha
beo monaſterium· Et ecce anni
ſunt vndecim ꝙ de monaſte͛io nō
exiui niſi hodie· quia cognoui ꝙ
hic michi in vicino habitares· Et
cogitaui mecum dicens· Vadam
ad hominem dei iſtum et cum eo
cōferā qᵈ poteſt prodeſſe ſaluti aī
me mee· et hoc dico frater quia ni
chil proficimus ſedentes in cellis
iſtis· quia corpus ⁊ ſanguinē cri
ſti non percipimus et timeo ne ef
ficiamur extra ab eo ſi nos ab hᵒ
miſterio elongauerimus Sed di
co tibi frater· Ecce hinc tribus mi
libus eſt monaſterium habens p̄
ſbiterum· eamus ergo dominico
die aut poſt duas ebdomadas et
accipiamus corpus et ſanguinē
criſti et reuertamur ad cellas no
ſtras· Placuit fratri illi ſuaſio
dyabolica· et veniente die domini
co ecce dyabolus venit et dicit ei·
Veniamus quia hora eſt· ⁊ exeū
tes perrexerunt ad predictū mō
ſterium vbi ille p̄ſbiter erat ⁊ in-
greſſi in eccleſiā miſerunt ſe ī orā
cionem ⁊ exurgens ab oracione
frater ille reſpiciens non inuenit
qui adduxerat eum ibi· et dixit·
Vbi putas perrexit? Num ad cō
mune neceſſarium ambulauit? et
cum diu ſuſtineret non venit Poꝰ
modum autē exiens foras requi
rebat eum et cum non repeiſſet
dixit ad fratres loci illius interro
gans eos· Vbi eſt abbas ille ſe
nex qui mecum īgreſſus eſt in ec
cleſiā? et dicunt ei· Nos neminē
vidimus alium niſi te tm̄· Tunc
cognouit frater ille quia demō fu
iſſet et dixit· Vide cum qua argu
cia dyaboluꝰ eiecit me de cella mea
ſed tamē non me penitet quia ad
opus bonū veni· Percipio corpꝰ
⁊ ſanguinem criſti ⁊ ſic reuertar
in cellā meā Et poſt miſſas volen
tem reuerti tenuit eum abbas mo
naſterij ipſius dicens· Niſi refe
ceris non dimittemus te· Et cum
percepiſſet cibum ⁊ regredi vellet
in cellam ſuam· ecce iterum venit
dyabolus in ſimilitudine cuiuſ-
dam iuuenis ſecularis ⁊ cepit eū
r̄ſpicere a ſūmo capite vſꝫ ad pe
des et dicē· Ipſe eſt iſte? Non eſt
hic? et cepit eum conſiderare· Et
dixit ei frat· Quē ſic reſpicis? At
ille ait Puto ñ me ꝯgnoſcis? Tū
poꝰ tātū tpꝰ quō me hēs ꝯgnoſcē
Ego ſū vicīnꝰ prīs tui filiꝰ illius·

Quomodo nõ eſt dictus pater tu
us ſic et mater tua tale nomẽ nõ
habuit? Et tu ſic non vocaris? Et
mancipia illa et illa ſic non ſũt di
cta. Mater vero tua et ſoror ante
tres annos mortue ſũt. Pater aũt
tuus modo defunctus eſt ⁊ te fecit
heredem dicens. Cui habeo dimit
tere ſubſtantiã meã niſi filio meo
viro ſancto q̃ reliq̃t ſeculũ ⁊ abijt
poſt deum? Ipſi dimitto omnia bo
na mea. Modo autẽ qui timet deũ
et ſcit vbi eſt: dicat et veniens di-
ſtrahat et eroget ea paupibus ꝓ
aĩa mea et ſua. Et preterẽt mul
ti requirentes te ⁊ minime inuene
runt. Ego autẽ veniens ex occaſi
one ꝓpter quoddam opus hic cog
noui te eẽ. Vnde nõ facias moras
ſed veni et vende omnia et fac ſcdm
voluntatem patris tui. Reſpondẽs
frater ille dixit Non neceſſe habeo
reuerti ad ſeculuz. Dicit ei dyabo
lus. Si non veneris et deperierit
ſubſtantia illa in ꝯſpectu dei tui:
exinde reddes racõnem. Quid em̃
mali tibi dico ut venias et eroges
eas pauperibus et egenis quomõ
bonus diſpenſator vt non a mere
tricibus ⁊ male viuentibus extrice
tur q̃d pauperibus dimiſſum eſt?
Aut quid oneroſum eſt ut venias
et facias elemoſinas ſcd̃m volũta
tem patris tui pro anima eius: et
reuertaris in cellam tuam? Quid
multa? Suadens fratrem depoſu
it in ſeculum ⁊ veniens cũ eo vſq;
ad ciuitatem reliquit eum Voluit
autem frater ille ingredi in domũ
patris ſui tanq̃ iam defuncto eo et
ecce ipſe pater eius viuus egredi
ebatur Et videns eum non cogno
uit. Et ait ad eũ. Quis es tu? Ipſe
vero turbatus nichil poterãt reſpõ
dere Et cepit eum iteratis verbis
pater eius interrogare vnde eſſet
Tunc confuſus dixit ei. Ego ſuz fi
lius tuus. Et ait illi. Et quid reuẽ
ſus es? Qui erubeſcẽs dicere q̃d ve
ruz erat: dixit. Caritas tua me fe
cit reuerti quia deſiderabam te et
remanſit ibi. Et poſt aliquantum
tempus incurrit fornicacõnem et
multis ſupplicijs afflictus a patre
ſuo: infelix ipſe non egit penitẽtiã
ſed remanſit in ſeculo. Ideoq; di
co fratres q̃ monachus nunq̃ debz
q̃uis ſuaſus ab aliquo egredi de
cella ſua.

¶ Exhortacõ ſancte Sindetice
ad boni opis perſeuerantiam.

Dixit ſancta Ca. xxx.
Sindetices Qui in ſeculo
iſto aliqua crimina ꝯmiſerũt etiã
nolentes mittunẽ in carcerez Et
nos propter peccata noſtra redi
gamus noſmetipſos in cuſtodiam
vt voluntaria mentis noſtre vin
dicta futuras a nobis penas amo
ueat. Si ieiunas: non tibi inue-
nias occaſionem dicendi. quia ie-
iunio extenuatus egritudinez in
curri. quoniaz et qui non ieiunãt
ſimiliter egritudines incurrunt.

Inchoaſti aliquid boni ne reuoce
ris p impedimēta inimici quoni
am ipſe inimicus p paciēciam tu
am deſtruitur· Etem̄ qui naui ga
re ceperint p̄mo ſuſpendētes vela
pſperum ventum inueniūt· poſt
ea autem ɔtrarius eis ventus oc
currit· ſʒ naute non mox ꝓpter in
curſum ɔtrarij venti aut exone-
rant aut deſerūt nauim· ſʒ paulu
lum ſuſtinētes aut pugnātes ad
uerſus ꝓcellam iterū rectum cur
ſum inueniūt· ita ergo et nos con
trariū ſpiritum incurrentes crucē
p velo erigamus et ſine picula ſe
culi iſtius nauigiū explicam⁹

Qualiter quidā āmōnicōe ab
batis Arſenij didicit in cella per
ſiſtere·

Capitu·xxxi·

Dixit quidam frater abbati
Arſenio Quid facio q͛ affli
git me cogitacio mea dicens· Nō
poſſum ieiunare neqȝ laborarē vel
infirmos viſitarē· q͛a hoc merces
eſt· Videns autē ſenex dyaboli-
cas immiſſiones dicit ei· Vade mā
duca ⁊ bibe ⁊ dormi tm̄modo de cel
la non exeas ſciens q͛ pſeuerā
cia celle pducit monachū in ordi
nē ſuū Qui cū pfeciſſʒ tres dies ex
tenuatus eſt ⁊ inueniens paucas
palmas ſcidit eas ⁊ iterum in cra
ſtino cepit plectā facere ex hijs·
Qui cum eſuriret dixit intra ſe·
Ecce alie pauce ſunt palmule ex
plico eas ⁊ manduco· Et cum ex-
pendiſſet eas iterum dixit· Lego
parum ⁊ ſic māduco Et cū legiſſet
dixit· Dico aliquātos pſalmos et
iam ſecurus manduco Et ita pau
latim pficiebat deo cooperante do
nec veniret ad ordinem ſuum Et
cum accepiſſet fiduciam aduerſ⁹
cogitacōnes vicit eas·

De duobus abbatibus qui ſta
bilitatis cauſa per quingenta an
nos ab inuicem non receſſerunt·
Capitulum·xxxij·

Dicebant de abbate Theodo
ro ⁊ abbate Lucio de loco ale
xandrie quia fecerint quinquagi
ta annos seducētes animas ſuas
⁊ dicentes· Trāſacta hyeme iſta
migram⁹ hinc· Et iterʒ quādo fie
bat eſtus dicebant· quia tranſa
cto eſtiuo diſcedemus hinc Et ita
fecerunt toto tempe ſemper remi
ſcendi patres

Qualiter abbas Antonius
abbati Machario poſt probatōʒ
eius pacienciam exhibuit hoſpi
talitatem ⁊ de vtriuſqʒ opacōne·
Capitulum·xxxiij·

Venit abbas Machari⁹ ma
ior ad abbatēʒ Antoniū in
montem· Et cum pulſaret oſtium
exiuit ad eum ⁊ dixit ei· Tu q̄s es
et ait· Ego ſū machari⁹ ⁊ clauſes

oſtium ītroiṗt et dimiſit eum fo-
ris. Et cum vidiſſet poſtea patien
tiam eius aperuit ei ⁊ gaudēs di-
cebat ei Multum tempus eſt ex q̊
te deſiderabā audiens de te. Et ex
hibens ei hoſpitalitatez refecit eū
erat enim feſſus de multo labore.
Veſpere autem facto infudit ſibi
abbas Anthonius modicas pal-
mas Et dixit ei abbas Machari
us. Da michi ut et ego infundaz
q̄d oportet. Ille autē dixit ei. Non
habeo plus. Et faciens faſciculuz
maiorem infudit eum et ſedentes
a ſero ⁊ colloquētes de vtilitate aīa-
maꝝ faciebant plectam ⁊ ipſa ple
cta per feneſtram deſcendebat in
ſpeluncam. Et ingrediens mane
ſanctus Anthonius vidit collectio
nem plectarum abbatis Macha
rij et admiratus ē ⁊ oſculans ma
nus eius dicebat. Multa virtus
de manibus iſtis egreditur.

¶ Collocutio Amonis ⁊ Antho
nij cur vnus alio magnificencior ha
beretur.

Capitulum. xxxiiij.

Abbas Amō de loco Nitrie ve
nit ad abbatem Anthoniū
⁊ dixit ei. Video quia maiorem la
borem ego q̄ tu ſuſtineo ⁊ quomo
do nomen tuum magnificatuz eſt
in omnibꝫ ſuper me. Et dixit ei ab
bas Anthonius. Q̄m ego diligo
deum plus q̄ tu.

Quomodo quidam philoſophi
quorundam monachorum patien
tiā tēptauerūt.

Capitulum. xxxv.

Narrauerūt aliqui quia phi
loſophi quidam aliquando
voluerunt probare monachos et
venerit vnus monachus tranſili
ens ſtola indutus ⁊ veſtitus bene
Et dixerunt ei philoſophi. Tu ve
ni huc. Ille vero indignatus cum
iniurijs aggreſſus eſt eos et ptrā
ſijt. Et veniens alter vnus mona
chus vir magnus libicus genere
et ipſi dixerunt. Tu monache ma
le ſenex veni huc. Ille vero curſim
venit. Et ceperunt ei alapas daē
Ille autem conuertit et aliam ma
xillam. Statim ergo philoſophi
ſurrexerunt et adorauerunt eum
dicentes. Vere ecce monachus.
Et fecerunt eum ſedere in medio
ſui et interrogauerunt eum dicen
tes. Quid eſt q̄d plus facitis no
bis in ſolitudine iſta? Ieiunatis ⁊
nos ieiunamus. Caſtigatis corpo
ra veſtra et nos caſtigamus Sz
quicquid facitis et nos facimus.
Quid ergo plus facitis a nobis ſe
dentes in heremo? Reſpondit eis
ſenex. In gratiam dei ſperamus
et mentem noſtram cuſtodimus.
Et illi dixerunt ei. Nos hoc cuſto
dire non poſſumus Et edificati di
miſerunt eum.

¶ Malo opere non clareſcente q̄
ſuſpitio vitanda ſit.

Capitulum. xxxvi.

PAyſius frater abbatis Pa
ſtoris habuit affectum cum
quodā monacho extra cellā ſuā
abbas autem paſtor nolebat hoc
Qui conſurgēs fugit ad abbatez
Ammonā ⁊ dicit ei. Frat̄ me⁹ Pa
yſius habet cum quibuſdā affcm̄
quod ego non libenter fero. Dicit
ei abbas Ammōas Abba paſtor
adhuc viuis? Vade ⁊ ſede in cella
tua ⁊ pone in corde tuo q̄ iā annū
habeas in ſepulchro.

Certandū vt p̄ceptum q̄uis
arduū impleatur. Ca. xxxvij.

FRater interrogauit abba
tē Agathonē dicens. Mā
datū michi venit ⁊ eſt in pugna q̄
uis in loco vbi eſt ipſum manda
tū. Volo ergo ꝑpter mandatū per
gere illuc ⁊ paueſco bellum. Dixit
ei ſenex. Si ceder Agatho: imple
bat mandatum ⁊ vincebat bellū

Quot noctibus abbas Beſari
on ſe non dormiſſe dixerit.

DIxit abbas Ca. xxxviij.
Beſarion quia quadragin
ta noctes ad numerum manſerim
inter ſpinas iſtas ⁊ nō dormiui.

De virgine ſara vnde ſexagin
ta annis ſe continuerit.

DIcebant Ca. xxxix.
de beate memoie virgie Sa
ra q̄ ſupra alueum fluminis ſex
aginta annos habuerit ⁊ nunq̄ i
clinata eſt vt flumen ipſum aſpi
ceret.

Totum preſentis temporis la
borem nō poſſe ad vnaz tormento
rum futurorū diem comparari.

VEnerūt quidā Ca. xl.
fratres in heremo ad ſenem
quēdam magnum et dixerunt ei.
Quomō contentus es hic abba ⁊
ſuſtines laborē hūc? Et dixit eis
ſenex. Totus labor temporis mei
quē hic ſuſtineo non eſt ydoneus
comparari ad vnū diem tormētoruz
que peccatoribus in futuro ſecu
lo preparantur.

Qd opus bonum q̄uis paruū
cum ſtabilitate magnis operibus
comparādum. Cap. xli.

FRater interrogauit ſenem
dicens. Quid facio pater?
q̄ nichil operor monachile. ſʒ ī ne
gligēcia quadā ſū mādu cans et
bibēs ⁊ dormiēs ⁊ inſup cogitacō
nib⁹ turpib⁹ ⁊ multa ꝑturbacōne
ſū trāſiēs ab ope ad op⁹ a cogita
cōnib⁹ ad cogitacōes? Dixit āt ei
ſenex. Tu ſede in cella ⁊ fac qd̄ po
tes ſine ꝑturbacōe. Ita ē eīm paꝝ
qd̄ tu mō facis ſic qn̄ abbas Anto
ni⁹ mag̃ ⁊ pluima in heremo facie
bat Credo eīm in deo q̄ quicūqz ſe
det in cella ꝑpter nomē ei⁹ ⁊ cuſto
dit ꝯſcienciam ſuaz inuenietur et
ipſe in Antonij loco.

Nō h̄ns cui ſe ꝯmittat a deo ſpe
ret ꝯſolacōnem ⁊ exēplū hui⁹ rei.

FRat̄ interrogauit Ca. xlij.
quēdā ſenē dicēs Si ī aliq̄
locū m̄ nata fuerit tribulacō ⁊ nō
habuero cui me ꝯmittā ⁊ indicem

illi paſſionem meā quid facio? Di
xit ei ſenex Credo in deo quia mit
tet graciam ſuam ⁊ ipſe eſt tibi cō
ſolatio ſi in veritate rogaueris eū
Et addidit ſenex dicens · Audiui
enī quia in ſcychi tale eſt aliquid
factum Erat ibi quidam qui ſuſti
nebat temptationes ⁊ non habēs
fiduciam in aliquo cui confiteret̄:
parabat a ſero melotem ſuum ut
diſcederet Et ecce nocte ipſa appa
ruit ei gratia domini in ſpetie vir
ginis ⁊ rogabat eum dicens Nuſ
q̄ꝫ vadas ſed ſede hic · michil enim
mali ſit ex hijs q̄ audiſti Qui cre
dens verbis eius ſedit et ſtatim ſa
natum eſt cor ipſius ·

Qd pugnādo proficiat anima
Dixit abbas Ca · xliij ·
paſtor de abbate Johanne
breui ſtatura quia rogauerit deū
⁊ abſtulerit omnes paſſiones ab
eo et effectus eſt ſecurus ⁊ veniēs
dixerit cuidam ſeni · Video me qui
etum et nullam habentem pugnā
⁊ dixit ei ſenex · Vade roga deū ut
iubeat in te moueri pugnam: quo
niam pugnando proficit anima ·
Et cum rediſſet in eum pugna: vl
terius non orauit ut auferretur
ab eo pugna · ſed dicebat · Domi
ne da michi tolerantiam ſuſtinen
di has pugnas ·

Qd abbas yſidorus ꝑ maiore la
bore locum ſe velle mutare volue
rit · Capitulū · xliiij ·

Dixit q̄ ſupra abbas paſtor
qꝫ abbas yſidorus preſbit
de ſcychi allocutus ſit aliquando
plebem fratrum dicens · Fratres
nunquid non ad laborandū veni
mus in hoc loco? Et nunc video qꝫ
nullus hic labor eſt · Ego igitur col
lecta pelle mea vado vbi eſt labor
et inuenio requiem ·

Vidaꝫ pre triſtitia deficiens q̄
modo ꝯpoſita ſimilitudine de era
dicacōne ſpinaꝝ ⁊ tribuloꝝ a quo
dam ſene aīatus ſit · Ca · xl v ·

Frater q̄daꝫ incidēs in tēpta
cōez tribulādo ꝑdidit regu
lā mōchi · Et cū iteꝝ vellet ob ꝓuā
tie regularis ſibi dare principia a
tribulacōe impediebat̄ et dicebat
in ſeipō · Nū habeo me ita inuenire
ſicut aliqū eram? Et defitiens aīo
nō preualebat vel inchoare opus
monachi · Veniēs āt ad quendam
ſenē narrauit ei q̄ agebant̄ circa
ipſū · Senex āt audiens ea de qui
bus affligebatur: adhibuit ei tale
exemplū dicens · Homo quidam
habuit poſſeſſionē ⁊ de negligētia
eius in ſentes redacta ē ⁊ repleta
eſt tribulis et ſpinis · Viſum eſt
autem ei poſtea ut excoleret eam
et dixit filio ſuo · Vade et purga
agros poſſeſſionis illius · Et venit
filius ut purgaret Qui cum reſpe
xiſſet vidit multitudinem tribulo
rū et ſpinaꝝ increuiſſe et deficiēs
animo dixit in ſeipſo · Quando ha
beo hec ōnia eradicare ⁊ purgare

Et piciens ſe in terram cepit dor
mire· Hoc autem fecit multis die
bus· Poſt hec venit pater eius
vt videret quod feceret ⁊ inuenit
eũ nichil operatũ ⁊ dixit ei· Qua
re vſqȝ modo nichil feciſti? Et di-
xit iuuenis ille patri ſuo· Mox vt
veniebam operari pater cum vidiſ
ſem multitudinē hanc ſpinarum et
tribulorũ reuocabar ab aſſump
cōne laboris ⁊ a tribulacōne pici
ebam me in terram ⁊ dormiebam·
Tunc dixit ei pater ſuus· Fili ad
menſuram latitudinis qua iacēs
terram occupans p dies ſingulos
operare ⁊ ita paulatim pficiet opus
tuũ ⁊ tu puſillanimis nō efficieris
Quod cum audiſſet iuuenis fecit
ſic ⁊ in pūo tempe purgata eſt et
exculta poſſeſſio eius Ita ergo et
tu frater paulatim operare ⁊ nō de
ficies ⁊ deus p graciā ſuam veſti-
uiet te iterum priori ordini tuo· Hoc
audito frater ille abijt et cum pa
ciencia ſedens faciebat ſicut edo
ctus fuerat a ſene· Et ſic inueni-
ens requiem pmouebatur per do
minum criſtum·

¶ Senex quidā a graui labore
requieſcere rogatus quid de abra
ham pñarcha reſponderit·
Vendā ſenē Ca·xl vi·

Trogabant fratres vt quie
ſceret a graui labore· Ille aūt re
ſpōdit· Credite m̄ o filij qȝ abrhā.
p̄itebit cū viderit magna p̄clara do
na dei cui nō ap̄li9 fuerit dectat9·

¶ Tempe temptacōis locū nō eē
deſerendum· Ca·xl vij·

Dicebāt pres Si tibi cōtige
rit temptacō in loco in quo
habitas non deſeras locū in tem
pore temptacōis· qȝ ſi deſerueris
quocūqȝ preceis añ te inuenies qd fu
giebas· Sed paciens eſt o donec
temptacio ptranſeat ne diſceſſio
tua alijs ſcandalū faciat· ne forte
alijs qui circa ipſū locū habitāt
tribulacionem ingerat diſceſſio
tua·

¶ Exhortatio vt infirmitas pa
cienter ſufferatur· Ca·xl viij·

Dixit quidā ſenex· Si occu
pauerit te infirmitas corpo
ris : noli puſillanimis fieri· quia ſi
te dominus deus corpore vult debi
lem fieri : quis es tu vt moleſte ſu
ſcipias? Nonne ipſe pius cogi-
tat de ōmibus? Nūquid ſine ipſo
viuis? Pacienter ego fer ⁊ roga
eum vt donet tibi que expediunt·
hoc eſt vt qd voluntas ipſius eſt
faciaſ ⁊ ſede cū paciencia mandu
cans quod habes in caritate·

¶ Mortuum portans quid audi
erit· Ca·xlix·

Quidam videns religioſū por
tantē mortuū in lecto dicit
ei· Mortuos portas? Vade viuen
tes porta·

¶ Incipiūt capitula·

Quomō abbas Theodorus
frēz quedā ſupflua loquētē
redarguit Ca·p̄· fo·C16·

Item q̃uo aliũ ↄp̃eſcuit de hijs rebus querentez quas necdũ ope compleuit. Cap. ij. fo. C17.

Abbas Moyses quibus verbis ſe ſubtraxerit a noticia iudicis ſe querẽtis Ca. iij. fo. C17.

Quare abbas Neſteron dracõ nẽ fugerit Ca. iiij. fo. C17.

Frater publice abſtinens q̃uo ſecrete ↄmonit⁹ a ſene ſectator fact⁹ ẽ cõis vite. Ca. v. fo. C17.

Qualiter abbas Anthonius caſum defleuerit cuiuſdam monachi ſignum per iactantiam facientis. Capitu. vi. fo. C17.

Quid fecerit abbas Simeon dũ eũ videre vellet iudex puincie. Capitu. vij. fo. C17.

Quid iterũ fecerit alio iudice ea de cã aduenĩete Ca. viij. fo. C17.

Presbiter Eulogi⁹ p explorãda duriori cõtinentia ad abbatem Joſeph veniẽs q̃liter ab eo edificat⁹ receſſerit Ca. ix. fo. C18.

Abbas Anthonius monachi corã ſe laudati cognita impaciẽtia q̃d de eo ſenſerit Ca. x. fo. C18.

Quomodo abbas Serapion cuiuſdã falſam humilitatẽ pdiderit Capitu. xi. fo. C18.

Vana gloria q̃uo ſit abſtinendum. Ca. xij. fo. C18.

Quod abbas Arſenius et abbas Theodorus modis ſibi contrarijs humanam gloriam fugerint. Capitu. xiij. fo. C18.

Et contemptor vane glorie ã hoĩnes fugiat aut inter hoies velut ſtult⁹ appareat Ca. xiiij. fo. C18.

Quo verbo ſenis cui⁹dam cõpũct⁹ ſit abbas Euagrius. Capitu. xv. fo. C18.

Placendũ deo ñ placẽ etiã ſi miracula faciat. Ca. xvi. fo. C18.

Quo exemplo beatus Anthoni⁹ docuerit rigorez diſtrictõis aliqñ eẽ relaxãdũ Ca. xvij. fo. C19.

Et ſi quis monach⁹ eẽ deſiderat quis ipẽ ſit iugiter p̃ſe ſet. nemĩ nẽ iudicet. Ca. xviij. fo. C19.

Abbas Anthonius fratrem expulſum fratribꝫ remittens q̃d eis mãdauerit. Ca. xix. fo. C19.

Nichil eẽ fortitudĩnis i hũana pruidẽtia ſine deo Ca. xx. fo. C19.

Ubi abbas Theodorus reddit cãz quaẽ cuidã interroganti nichil reſponderit. Ca. xxi. fo. C19.

At q̃ſquis ea ſeruare ſtudeat q̃ alios docet Ca. xxij. fo. C19.

Ubi abbas Syſois ieiuniũ ſoluens ꝛ caritatẽ impẽdẽs nec ſcandalo patuit nec fauori. Capitu. xxiij. fo. C19.

Incipit pars Octaua de diſcretiõe cõtra inanẽ gloriãa Ca. p.

Quõ abbas Theodor⁹ frẽz quẽdã ſupflue loquẽtẽ redarguit.

Frat q̃dã interrogauit abbatẽ Theodorũ dicẽs Vis aliquãtis diebꝫ ñ mãduco panẽ. ꝛ dixit ſenex Bñ facis nã ꝛ ego ſic feci. Et dixit ei frat Volo portare modicũ cicer ad piſtrinuz

ꝯ facere inde farinā· Dixit ei ab-
bas Theodorus· Jam ſi ad piſtri
num vadis fac tibi panē et quid ē
opus iſta adiectio·

¶ Quō idē theodorus alium cōpe
ſcuit de hijs reb⁹ querentē quas
necdum ope ꝯpleuit· Ca·ij·

Alius frater īterogauit eū
dem abbatem Theodorū et
cepit loqui ꝯ exquirebat de rebus
quas necdum fuerat opatus· Et
dixit ei ſenex· Adhuc tibi nec na
uim inueniſti· nec vaſa tua in ea
impoſuiſti· nec nauigare cepiſti ꝯ
i illā ciuitatē vbi diſpoīs pueiſti·
Cū ergo ꝑus opatus fueris rē de
q̄ m̄ aſſeris tūc ex ipſa re loq̄re·

¶ Abbas Moyſes quib⁹ verbis
ſe ſubtraxerit a noticia iudicis ſe
querētis· Ca·iij·

Audiuit aliquādo iudex pro
uincie de abbate Moyſe et
ꝑrexit in ſcychi vt videret eum·
Et nunciauerunt ſeni de aduen
tu eius ꝯ ſurrexit vt fugeret ī pa
ludem· Et occurrit ei iudex ille cū
ſuis ꝯ interrogauit eum dicens·
Dic nobis ſenex vbi eſt cella ab-
batis Moyſi? Et dixit eis· Quid
vultis eum inq̄rere? Homo fatu
us ē ꝯ hereticus· Et veniēs iudex
ad eccleſiā dixit clericis· Ego au
diēs de abbate Moyſe veni vt vi
derem eū ꝯ ecce occurrit nobis ſe
nex pergēs in egiptū ꝯ interro-
gauim⁹ eum· Vbi eſt cella abbis
Moyſi? Et dixit nobis· Quid eū
queritis? Fatuus eſt ꝯ hereticus·
Audiētes autem clerici cōtriſtati
ſunt dicentes Qualis erat ſenex
ille qui hec de ſancto homīe locut⁹
eſt ad vos? Et illi dixerunt Se
nex vetuſtiſſimis veſtimētis vtēs
longus ꝯ niger· Et illi dixerunt·
Ipſe eſt abbas Moyſes ꝯ q̄a no
luit videri a vobis· ideo hec vobis
ipſe de ſe dixit· Et multū edifica
tus iudex diſceſſit·

¶ Quare abbas Neſteron dra
conem fugerit· Ca·iiij·

Abbas Neſterō maior ābu
labat in hēmo cū aliq̄ frē ꝯ
videntes draconē fugerūt· Et dicit
ei frī ille· Et tu prī times? Rndens
ſenex dixit· Nō timeo fili· ſꝫ expe
dit quia draconē fugi qm̄ habui
effugē ſpm̄ vane glorie·

¶ Frater publice abſtinēs quō
ſecrete ꝯmonitus a ſene ſectator
eſt ꝯmunis vite· Ca·v·

Erat q̄dā abſtinēs a cibis et
nō māducās panē venit ad
quēdā ſenē Oportuit āt ꝯ illic eciā
alij ſuperuenerūt pegrini· Et fecit
modicū pulmtū ꝑpt eos ꝯ cū ſediſ
ſēt māducare frī ille abſtinēs poſu
it ſibi ſoli cicer īfuſū ꝯ manduca
bat Et cū ſurrexiſſēt a mēſa tulit
eū ſenex ſecreto ꝯ dixit ei· Frī ſi ve
nis ad aliquē nō oſtēdas illic ꝯſuſati
onē tuā Si āt cōſuſacōez tuā tenē
vis ſede ī cella tua ꝯ nuſq̄ꝫ exeas
ille āt acq̄eſcēs vb̄ ſenis factus ē cōis
vite ī id qd̄ cū frīb⁹ inueniſſet·

¶ Qualiter abbas Anthonius caſum defleuerit cuiuſdam monachi ſignum nonnullum per iactantiā facientis.

Capitulum vi.

Audiuit aliquādo abbas Anthonius de quodam iuuene monacho q̄ ſignum quoddam huiuſmodi fecerit ī via idest cum vidiſſet quoſdam ſenes iter agentes et laborantes in ābulando onagris iuſſit ut venirent et portarent eos donec peruenirent ad ſe. Illi autem ſenes indicauerunt hec abbati Anthonio. Dixit autē abbas Anthonius Videtur michi monachus ille ſimilis eē naui onuſte omnibus bonis de qua ī certum eſt utrum perueniē poſſit ad portum Et poſt aliquātum temporis cepit abbas Anthonius flere et trahere ſibi capillos et lugere Q̄d cum vidiſſent diſcipuli eius dicunt ei. Quid ploras abba? Et reſpondit ſenex. Magna columna eccleſie cecidit modo. Dicebat autem hoc de monacho illo iuuene et adiecit dicens. Venite ambulate ad eum et videte q̄d factū eſt Perrexerunt ergo diſcipuli eius et inuenerunt monachum illū ſupra mattam ſedentem et flentē pctm̄ q̄d fecerat. Videns aūt diſcipulos ſenis ait illis Dicite ſeni ut obſecrē deum ut decem tm̄ dierū det michi inducias et ſpero me ſatiſfacturū. Qui q̄dē intra quinq̄ dies defunctus eſt.

¶ Quid fecerit abbas Simeon dum eum videre vellet iudex prouincie. Capitu. vij.

Venit aliquando iudex prouincie videre abbatem Simeonem et ille tulit locum quo cingebatur et aſcendit in arborem palme ut purgaret eam. Illi autē venientes dixerunt ei. Ubi eſt ſenex ille qui hic in ſolitudine habitat? Ille autem reſpondit: Non eſt ſolitarius hic aliquis. Et cum illud idem hoc dixiſſ3 diſceſſit iudex.

¶ Quid iterum fecerit alio iudice eadem cauſa adueniente.

Ca. viij.

Alia iterum vice alter iudex venit videre eū et precedentes clerici dixerunt ei. abba paratus eſto quia iudex audiens de te venit ut benedicatur a te Et ille ait Etiā ego me p̄parabo et cooperiens ſe ſaccū ſuum et tollens in manu ſua panem et caſeum ſedit in ingreſſu celle ſue et cepit māducare Venit ergo iudex cum officio ſuo et videntes eū ſpreuerūt dicentes. Hic eſt monachus ſolitarius de quo talia audiebamus? Et ſtatim receſſerunt et reuerſi ſūt ad ſe.

¶ Preſbiter Eulogius pro exploranda duriori continentia ad abbatem Ioſeph veniēs qualiter ab eo edificatus receſſerit.

Capitulum. ix.

EVlogius quidā nomīe diſci
pul9 fuit iohānis archiepī·
Qui Eulogi9 pſbiter erat ⁊ abſti
nēs atq3 ieiunans iugiter bidua
nas leuādo· Aliqñ eciā ⁊ vſq3 ad
ebdomadā trahebat ieiuniū· pa
nē tm̄ modicū comedēs ⁊ ſal ⁊ ph9
laudabat ab ōmib3 Qui venit ad
abbatē ioſeph in loco qui vocatur
paneſo credens ſe aliquā durio-
rem ↄtinenciā inuenire apud eū
Et ſuſcipiēs eu3 ſenex cū gaudio
qd habuit fecit ei ex caritate pa-
rari· Dixerunt autē diſcipuli Eu
logij· Nō comedet pſbiter niſi pa
nem ⁊ ſal· Abbas aute3 ioſeph ta
citus mādūcabat Qui cū feciſſent
tres dies nō audierūt eos pſallē
tes aut orantes· Occultū em̄ erat
opus eorū· Et exierunt nichil edi
ficati· Deo autē diſpenſate facta
eſt caligo ⁊ errantes de via reuer
ſi ſunt ad ſenem ⁊ priuſq̄ pulſarēt
oſtiū audierunt eos pſallentes ⁊
cum expectarent diu vt audirent
poſtea pulſauerunt· Et ſuſcepit
eos ſenex iterū cum gaudio· Hij
autē qui cū Eulogio erant ꝓpter
cauma tulerunt ſutiſculā ⁊ dederūt
ei vt biberet· Erat autē aqua per
mixta de mari ⁊ flumīe et non po
tuit bibere· Qui cum hec in animo
ſuo cogitaret: cepit rogare ſene3
vt diſceret inſtitucōe3 ei9 dicens
Quid eſt hoc abba qꝛ pͥmum non
pſallebatis· ſed nūc cepiſtis poſt
ea q̄ꝫ nos ſum9 egreſſi et qꝛ aquā
bibi et inueni eam ſalſam: Dicit
ei ſenex· Frater aliquis fatu9 per
errorem miſcuit aquā marinam·
Eulogi9 vero rogabat ſenem vo
lens agnoſcere veritatem· Et di-
xit ei ſenex Paru9 ille calix ad vi
num eſt qd caritas ꝓuidet· Hec ē
autē aqua quā fratres aſſidue bi
bunt· Et hijs verbis docuit eū ha
bere diſcrecōnez cogitacōnū et ab
ſcidit ab eo ōmia hūanitus mouē
cia mētem eius Et fact9 eſt cōmu
nis manducans de cetero ōmia q̄
appoſita fuiſſent ei· Didicit enim
eciā ipſe in ſecreto operari et di-
xit ſeni· Procerto in caritate ſūt
opera veſtra·

¶ Abbas Antonius monachi co
ra3 ſe laudati cognita īpaciencia
quid de eo ſenſerit· Ca·x·

LAudatus eſt quidā frater
a monachis apud abbate3
Antonium· Ille autem cum veniſ
ſet ad eum temptauit ſi portaret
iniuriam· Et cum cognouiſſet q̄a
non poſſet ferre: dixit ei Similis
es domui que a facie quide3 orna
ta eſt de retro vero a latronibus
expoliata·

¶ Quō abbas Serapion cuiuſ
dā falſam humilitatē ꝓdiderit·:

DIxit abbas Ca·xi·
Caſſian9 qꝛ venit frat̄ q̄dā
ad abbatē Serapionē et horta-
batur eum ſenex vt ſm̄ morē orō
nē faceret Ille autē dicens ſe pec
catorē et ipſi9 monachi habitus i

dignum non acquieſcebat· Volu
it eciã pedes eius lauare ⁊ eiſdem
itez verbis vſus nõ acquieſcebat
Fecit autẽ illum guſtare· Et cum
guſtaret cepit ſenex in caritate
monere eum dicens· Fili ſi vis ꝓ
ficere ꝑmane in cella tua ⁊ atten
de tibiipſi ⁊ fac opa manuum tua
rũ· Non enĩ tibi tãtum ꝓcedere ex
pedit quãtum ſedere in cella tua·
Ille autẽ hec audiens ita exacer
batus eſt ⁊ vultũ mutauit vt nec
latere poſſet ſenem· Dixit autez ei
Serapion· Vſqꝫ modo dicebas
peccator ſum ⁊ accuſans teipſum
tanq̃ indignus ſis eciã viuere et
q2 te in caritate ꝯmõui ita exacer
bari debuiſti? Si enĩ vis reuera
humilis eſſe que tibi ab alio impo
nuntur diſce portare viriliter ⁊ nõ
odioſa vba effundere tibiipſi. Hec
audiens frat penitẽciã geſſit corã
ſene ⁊ multũ proficiens diſceſſit·

A vana gloria quomõ ſit ab
ſtinẽdum· Ca·xij·

Frater interrogauit abba
tẽ Motoen dicẽs· Si abie
ro manere in loco aliquo quomõ
vis vt agam ibi? Dixit ei ſenex
Si habitaueris in loco ne velis il
lic tibi nomen facere de aliqua re
dicẽdo· aut non venio in cõuentu
fratꝝ· ꝗ nõ mãduco hoc vel illud
Hec ei nomẽ vanũ tibi faciũt· Sz
poſtea ĩportunitatẽ pacieis qm̃ ho
mines vbi hec audierũt ibi currẽt

¶ Qd abbas Arſeniꝰ ⁊ abbas
Theodorus modis ſibi cõtrarijs
humanã gloriã fugerint·

Dicebãt de ab Ca·xiij·
bate Arſenio ⁊ de abbe The
odoro deſirme· quia ſup õnia gloi
am humanã odio haberẽt· abbas
autẽ Arſeniꝰ nõ cito occurrit cui
q̃· abbas vero Theodorꝰ occurre
bat qdem· ſz velut gladius

¶ Vt ꝯtemptor vane glorie aut
homies fugiat aut int homies ve
lut ſtultus appareat· Ca·xiiij·

Quidam ſenex dixit Aut fu
giens fuge homies aut irri
dens mundũ et homies q in mũdo
ſt ſtultũ temetipſũ i pluibꝰ facito

¶ Quo verbo ſenis ꝯpunctus ſit
abbas Euagriꝰ· Cap·xv·

Venit ĩ inicio ꝯuẽſiõis ſue ab
bas Euagriꝰ ad quẽdã ſe
nẽ ⁊ dicit ei· Dic michi abba ſmo
nẽ q ſaluꝰ fiaz· Ille autẽ dixit ei·
Si vis ſaluari qñ ad aliquẽ va
dis nõ ꝑus loqris ãnq̃ ille te inq
rat· Euagriꝰ aũt cõpunctꝰ in hoc
ſmõe penitẽciã egit in ꝯſpcũ ſenis
⁊ ſatiſfecit ei dicẽs Crede m̃ abba
multos codices legi ⁊ talẽ erudicõ
nẽ nũq̃ inueni ⁊ mltũ pficiẽs exijt

¶ Iracũdũ deo nõ placẽ eẽ ſi mi
racula fecerit· Ca·xvi·

Dixit abbas Agathõ Iracũ
dus ſi mortuũ ſuſcitet non
placet deo ꝓpter iracundiã·

¶ Quo exẽplo btũs Antoniꝰ do
cuerit rigorẽ diſtrictõis aliquan
do eſſe relaxãdũ Cap·xvij·

Superuenit quidã venacõez
faciens in ſilua agreſtium
aĩalium ⁊ vidit abbatẽ Anto‑
niũ gaudẽtem cũ fratribꝫ ⁊ diſpli
cuit ei· Volens autẽ ſenex oñdere
ei· ꝙ oporteret aliquãdo cõdeſcẽde
re fratribꝫ: dixit ei· Pone ſagit‑
tam in arcum tuũ et trahe· Et fe
cit ſic· Et dicit ei iteꝝ Trahe ⁊ tra
xit· Et rurſus dicit ei Trahe ad‑
huc· Et dicit ei venator Si ſupra
menſuram traxero: frangitur ar
cus· Dicit ei abbas Antoniꝰ Ita
eſt ⁊ in ope dei· Si plus a menſu
ra tendimꝰ fratres cito deficiunt
Expedit gͦ vna ⁊ vna hoꝛã relaxa
re rigorẽ eorum· Hec audiens ve
nator cõpunctꝰ eſt et multum pfi
ciens in ſermone ſenis: diſceſſit·
Et fratres cõfirmati reuerſi ſũt
ad ſuum locum·:

¶ Ut ſi quis monachꝰ eſſe deſide
rat quis ipſe iugiter penſet nemi
nẽ iudicet. Ca·xviij·

Interrogauit abbas Joſeph abba
tem Paſtorẽ dicens Dic michi q̃
modo monachꝰ fiã· Et dixit ei ſe
nex· Si vis requiẽ inuenire ⁊ in
hoc ſeculo ⁊ in futuro: ĩ õni cauſa
dic· quis ſum ego et non iudices
queꝗ̃·:·

¶ Abbas Antoniꝰ frẽm expulſũ
fũbꝫ remittẽs qͦd eis mãdauerit

Contigit aliqñ Ca·xix·
fratri cõgregacõnis abba‑
tis Helye temptacio ⁊ expulſus
inde abijt in mõtẽ ad abbatez An
toniũ· Et cũ mãſiſſet aliquãtuꝫ tẽ
poris apud eũ remiſit eũ ad ꝯgre
gacõem vnde exierat· Illi autem
videntes eũ iteꝝ expulerunt Qui
ſimiliter prexit ad abbatẽ Anto
niũ dicens· Noluerũt me ſuſcipe
pat· Miſit ergo ſenex ad eos di
cens Nauis naufragiũ ptulit in
pelago ⁊ perdidit onus qͦd porta‑
bat ⁊ cum labore vacua nauis per
ducta eſt ad terram· Vos autem
liberatã nauim in terra vultis ſb
mergere: Illi autẽ cognoſcẽtes ꝙ
eum abbas Antoniꝰ remiſit ſta
tim ſuſceperunt eum·

¶ Nichil eſſe fortitudinis in hũa
na puidẽcia ſine deo· Ca·xx·

Dixit ſenex· Hũana puidẽ
cia õnem pinguedinẽ hoĩs
ãputat ⁊ relinquit eum ſiccũ·

¶ Ubi abbas Theodorus reddit
cauſaz q̃re cuidã interogãti nichil
reſponderit· Ca·xxi·

Uenit aliqñ frat qͥdã ad ab
batẽ Theodoꝝ de firme ⁊ fe
cit tres dies rogãs eũ vt audiret
ab eo ſmonẽ· Ille ãt nõ rñdit ei·
Et egreſſus eſt triſtis Dixit ergo
ei diſcipulꝰ ſuꝰ Abba q̃re ei nõ es
locutus: Et ecce egreſſus eſt tri‑
ſtis· Et dixit ſenex· Crede m̃ ꝙ ñ
ei dicebam ſermonẽ qm̃ negocia
tor eſt ⁊ alienis verb vult gloriai

¶ Ut quiſq̃s ea ſeruare ſtudeat
q̃ alios docet· Ca·xxij·:

Dixit abbas Paſtor· Doce
cor tuũ ſuare q̃ docez alios lingua

tua· Dixit iterꝝ Quia hoīes ad lo
quẽdum pfecti videri volũtã i ope
rãdo id qđ loquũtur innoẽs ſũt·
¶ Qđ abbas Syſois ieiunium
ſoluẽs a caritatẽ impẽdẽs nec ſcã
dalo patui t nec fauori·

Uenit aliqñ Ca·xxiij·
abbas Adelfius q̃ fuit eṗs
Nylopole os ad abbatẽ Syſoi in
montẽ abbatis Antonij Et qñ di
ſceſſuru s erat· Fecit euz guſtare
mane· erat eñ ieiunũ· Et cũ po
nerẽt mẽſam ecce frẽs pulſauerũt
Dixit ãt ſenex diſcipulo ſuo· Da
eis modicas zippulas qꝫ de labore
ſunt· Et dicit ei abbas Adelfius·
Dimitte interĩ ne dicãt qꝫ abbas
Syſois mãe comedit Et intẽdit i
eũ ſenex ⁊ dicit frĩ Vade tu da eis
Cũ ergo vidiſſent pult s dixerũt·
Ne pegrinos aliquos hẽtis: Pu
tas ne ⁊ ſenex vobiſcũ comedit· ⁊
dixit frẽ· Etiã· Ceperũt ergo cõtri
ſtari ⁊ dicere· Ignoſcat vobis deꝰ
qꝫ ſenẽ pmiſiſtis iſta hora mãdu
care· Aut neſcitis q̃a plurimos di
es laboratur ꝰ ẽ: Audiẽs hec eṗs
cepit corã ſene pñiaz agẽ dicens
Ignoſce m̃ abba q̃a ego q̃dẽ hũa
nũ aliq̃d cogitaui· tu ãt qđ dei eſt
feciſti· Et dicit ei abbas Syſois
Niſi deꝰ glorificauerit hoīez gloia
homis nunq̃ ſtat

¶ Incipiunt capitula None par
tis·

Quaẽ abba beſariõ cũ quod
fratre exierit de eccleſia Ca
pitulũ p̃· fo·C19·
Quõ abbas yſaac p angelũ eſt
correptus qꝫ frẽm quẽdã indiſcre
te iudicaſſꝫ Ca·ij· ·fo·C20·
Abbas moyſes arenã coraꝫ frĩ
bꝰ portãs qđ hoc facto ſignificauerit
Ca·iij· ·fo·C20·
Culpã frĩs nullatenꝰ eẽ p̃dedaꝫ
quã corrigẽ poſſis C·x· ·f·C20·
Quõ abbas paſtor quẽdã ſolita
riũ p parabolã emendauerit ne fra
trẽ peccãtem temere iudicaret·
Ca·v· ·fo·C20·
Abbas pyor maiꝰ p̃dꝰ ⁊ tene re
tro ſũa minꝰ añ ſe portãs q̃d p hꝰ
ſciſcitãtibꝰ rñderit Ca·vi· f·C20·
Qua reuelacõe dĩna q̃dã ſolitari
us ꝯmonitꝰ ſit p hoĩs pctõ ſcĩm nõ
ſpnẽ ſacrificiũ Ca·vij· fo·C20·
Ubi q̃dã p indiſcretã rep̃hẽſiõe
grãꝫ dei pdidit quã poſtea orãdo
recepit Ca·viij· ·fo·C21·
Uir ſcũs quẽdã peccãtẽ vidẽs qđ
fl'do dixerit Ca·ix· ·fo·C21·
Nõ debere a te iudicari quẽq̃ ñ
ad te ptiẽat Ca·x· ·fo·C21·
¶ De nõ iudicãdo quẽq̃ Pars
nona·
¶ Quare abbas Beſariõ cũ q̃dã
frẽ exierit de ecclĩa Ca·p̃·

Quidam frater pecca
uerat et iuſſit eum p̃
ſbiter exire de eccle
ſia· Surrexit autẽ
abbas Beſarion ⁊ exijt cum eo di
cẽs Et ego peccator ſum·

¶ Quō abbas Ysaac p̱ angeluȝ
correptus ē ꝙ frēȝ quedā indiscre
te iudicasset· Ca·ij·

Venit abbas Ysaac de the-
bayda in cōgregacōem fra
trꝝ et vidit quendā de fratribꝫ cul
pabilē ⁊ adiudicauit eū·Cū autē
exisset ad heremū venit angelus
dn̄i ⁊ stetit ante ostiū celle eius
dicēs·Nō te pmitto intrare·Ille
autem rogabat euȝ dicens·Que
est causa? Et rn̄dens angelus di
xit·Deus me misit vt dicerē tibi·
Vbi iubes vt mittam illum frēm
culpabilē quē adduxisti Et stati
abbas ysaac penitēciā egit dicēs
Peccaui ignosce m̄·Et dixit āge
lus·Surge ignouit tibi deus·ſꝫ
custodi de cetē̄o ne adiudices quē
ꝙ̄ p̉us ꝙ̄ deus adiudicꝫ eū
¶ Abbas Moyses arenā cōtraꝫ
fratribꝫ portās quid hoc facto sig
nificauerit· Ca·iij·

Frater aliq̄n in scychi inuē
tꝰ est culpabilis ⁊ fecerunt
frēs cōuentum ⁊ miserunt ad ab
batē Moysen vt veniret·Ille āt
venire noluit·Et misit ad eum p̄
sbiter dicens· Veni quia plebs
fratꝝ te expectat Ille surgens ve
nit·Tollens autē secum sportam
vetustā ⁊impleuit eam harena ⁊
portauit·Illi autē exierunt ei ob
uiā dicentes·Quid est hoc pater
Dixit āt eis senex·Peccata mea
sūt post me currēcia ⁊ nō video ea
⁊ veni ego hodie aliena pctā iudi
care Illi āt audiētes nl̄ locuti sunt
fratri·sed ignouerunt ei·

¶ Qd culpā fratris nullatenꝰ eē
ꝓdendā quā ipse corrigere possis·
Interrogauit qui Cap·iiij·
dā frat abbatē Pastorē dicens·
Si videro culpaȝ fratris mei bo
nū est zelare eam? Dicit ei senex
Quacūqꝫ hor̄a tegimꝰ peccata fra
tris nr̄i ⁊tegit eciā deus nostra et
qua cūqꝫ hora ꝓdiderimus culpas
fratꝝ ⁊ deus nrās prodet·
¶ Quō abbas Pastor quedā so
litarium p̱ parabolam emēdauerit
ne frēm peccātem temē iudicaret·

Offendit ali Ca·v·
qn̄ q̄dam frat in cōgregaci
one·Erat autȝ in ipsis locis qui
dam solitarius qui iaȝ longo tpe
foris nō exibat·Veniēs autē ab
bas de cōgregacōne illa ad euȝ in
dicauit ei de frē illo qui offenderat
Et ille dixit·Expellite eū·Expul
sus autē frat de cōgregacōe abijt
⁊ misit se in fossatū·Et flebat ibi
Cōtigit autē vt alij frēs eūtes ad
abbatē Pastorē audirent euȝ in
fossato plorantē·Qui descēdentes
ad eū inuenerūt eū in magno do
lore cōstitutū ⁊ rogauerūt eum vt
iret ad senem illū solitariū·Et nō
acq̄euit dicēs·In loco hoc moiar
ego·Venientes āt frēs ad abbateȝ
Pastorē narrauerūt ei de eo·Et
rogauit eos vt irent ad eum di
cētes Abbas Pastor vocat te ad
se Qd cū ei dixissent p̱rexit ad eū

Et videns eū ſenex afflictum fur
rexit ⁊ oſculatus eſt euꝫ ⁊ adgau
dens ei rogauit vt ſumeret cibuꝫ·
Miſit autē abbas Paſtor vnum
de fratrib⁹ ſuis ad illū ſolitarium
dicens· Audiens de te multi anni
ſunt ꝙ te videre deſidero ⁊ ꝓ pigri
cia amboꝝ non potuim⁹ nos inui
cem videre· Modo ergo deo volēte
et occaſione frā fatiga te vſqꝫ huc
vt nos videre poſſim⁹ Erat enī n̄
egrediēs de cella ſua· Qui cū au
diſſet dicebat· Niſi deus inſpiraſ
ſet ſeni illi de me non miſiſſet ad
me· Et ſurgēs venit ad eum et ſa
lutantes ſe inuicem cū gaudio ſe
derunt· Dixit aūt ei Paſtor Duo
homīes erant in loco vno ⁊ ambo
habebāt mortuos ſuos Reliqt vn⁹
mortuū ſuum ⁊ abijt plorare mor
tuum alteri⁹· Audiēs autē hoc ſe
nex ꝯpunctus eſt in ſermōe eius
et recordatus eſt qđ fecerat ⁊ di-
xit· Abbas Paſtor ſurſū in celō
ego autē deorſū in terra·

¶ Abbas Pyor maius pondus
arene retrorſum ⁊ minus ante ſe
portans quid ꝑ hoc ſciſcitātib⁹ re
ſponderit. Ca· vi·

Factus eſt aliqn̄ ꝯuentus in
ſcythia loquebātur prēs de
quodā fratre culpabili Abbas āt
Pyor tacebat· Poſtea vero ſur
gens egreſſus eſt ⁊ tollēs ſaccum
impleuit eum arena ⁊ portabat eū
in humeris ſuis· Et mittēs ī ſpor
tellaꝫ modicum de ipſa arena por
tabat etiā ⁊ ipſam ante· Inter
rogatus autez a prībus quid hoc
eſſet ille reſpōdit· Saccus iſte q̄
multā arenā habet: mea peccata
ſunt ⁊ quia multa ſunt poſui ea
ſupra dorſū meū ne doleam ꝑ ipſ
⁊ plorem· Iſta autē arena modi-
ca peccata ſūt iſtius fratris ⁊ ſūt
anī faciem meā ⁊ in ipſis exerceor
iudicās frēm· Qđ n̄ oportet ita fieri
ſꝫ mea magis pctā anī me dn̄t eſſe
⁊ de ipſ cogitare ⁊ rogare dn̄m vt
ignoſcat m̄· Audientes autē prēs
dixerunt Vere hec ē via ſalutis·

¶ Qua reuelacōne dīna quidam
ſolitarius cōmonitus ſit ꝑ homis
peccato ſanctū non ſpernere ſa-
crificium. Ca· vij.

Ad quēdam ſolitarium venit
pſbiter cuiuſdā baſilice vt
conſecraret ei oblacōnem ad com
municādum· Veniēs autē quidā
ad ipſum ſolitariū accuſauit apđ
illum eūdem pſbiterꝝ· Qui cuꝫ ex
cōſuetudine iterꝝ veniſſet ad eum
vt conſecraret oblacōnem ſcāda
liſatus eſt ille ſolitarius ⁊ nō ape
ruit ei· Preſbiter autez hoc viſo
diſceſſit Et ecce vox facta ē ad ſo
litarium dicēs· Tulerunt ſibi ho
mines iudiciū meū Et factus eſt
velut ī exceſſu mētis ⁊ videbat q̄ſi
puteū aureū ⁊ ſitulā aureā ⁊ funē
aureū ⁊ aquā valde bonaꝫ· Vide
bat āt ⁊ leproſū quēdā haurieteꝫ
⁊ effūdētē ī vas ⁊ cupiebat bibē n̄
bibebat ꝓpt qđ leproſ⁹ erat ille q̄

hauriebat· Et ecce vox iterū ad eū dicens· Cur nō bibis ex aqua hac? Quā causā habꝫ qui implꝫ Implet eīm solūmodo ⁊ infundit i vas· In se autē reuersus solicitꝰ et considerās virtutē visionis vocauit p̄sbiterꝫ et fecit eū sicut p̄us sanctificare sibi oblacōem·

¶ Ubi quidā p indiscreta rephēsione grām dei pdidit quā postea orando recepit· ¶ Ca·viij·

Fuerunt duo frēs magne vite in ꝯgregacōe ⁊ meruerūt videre singuli grām dei in alterutꝫ· Factū autē est vt aliqn̄ vnus ex eis egrederet̄ in sexta feria extra ꝯgregacōnē ⁊ videret aliquē mane māducantē ⁊ dixit ei· Hac hora manducas in sexta feria? Tm̄ ei dixit· Die autē seqn̄te facta est celebracio missaꝫ scdm ꝯsuetudinē et ingressi ecclām intuens frat̄ eius· vidit grām que ei data fuerat discessisse ab eo ⁊ contristatus est· Qui cū venissent in cellā dicit ei· Quid fecisti frat̄? qꝛ nō vidi sicut pridē grām dei i te Ille autē respondens dixit· Ego neqꝫ in actu neqꝫ in cogitacōibꝫ ꝯscius michi sum alicuiꝰ mali· Dicit ei frat̄ eius Nec sermonē aliquē odiosū locutus es? Et recordatus dixit ei· Eciā· Hesterno die vidi quēdam mane māducantē ⁊ dixi ei· Hac hora māducas i sexta feria? Hoc est peccatū meum· Sed labora mecum duas ebdomadas ⁊ rogemus deum vt michi ignoscat· Et fecerunt ita· Et post duas ebdomadas vidit frat̄ grām dei iterꝫ venientē supra fratrē suū ⁊ ꝯsolati sunt: deo qui solus bonꝰ ē grās referētes·

¶ Qualiter vir scūs quēdam peccantē vidēs quid flendo dixerit· Ca·ix·

Vir qdam sanctꝰ cum vidisset quēdam peccantē fleuit amare ⁊ dixit Iste hodie ego cras Uerūtamē qualitcūqꝫ vis peccet aliquis ante teipsū nō iudices eum· ꝫ iudica magis te esse peccatorē qꝫ illum·

Non debere iudicare queꝗꝫ nisi ad te ptīneat· Ca·x·

Dixit senex· Non iudices fornicatorem si castus es tu· quia similiter legē preuaricaris Etenī qui dixit non fornicceris dixit eciā non iudices·

¶ Incipiunt capitula·

Quomō scūs Antoniꝰ frēs de fantasijs interrogātes docuerit Ca·p̄· fo·C22·
Semitnē sic debere alioꝫ orōibꝫ ꝯfidere quin ⁊ ipse sollicitus sit p se· Capi·ij· fo·C22·
Monachum nūqꝫ debere esse securum Ca·iij· fo·C22·
Non facile suꝑordinari ab vno qd plurimi statuerint· Capitulū quartū· fo·C22·

Tribus vnā rem petētibus singulatī quare abbas achilles duobus denegās tercio infami ꝑbueit

aſſēſum Ca·v· fo·C22·
Quidā ſenex vicia aliq̄ ſe iactās extīxiſſe q̄lit̄ ab abbe abrahā ꝯuict⁹ ſit non penitus extinxiſſe Ca·ſextū· ·fo·C23·
Abbas ōmonas ſeni cuidā ꝓpriam diſſuadēs voluntatem ſaluba ſuaſit Ca·vij· ·fo·C23·
Qualit̄ abbas Effrē ad ſuggeſtionē pcti nec ire ſuccubuit nec peccato ꝯſenſit Ca·viij· fo·C23·
Nichil p ſe mundū eē niſi ſolum deum Cap̄·ix· fo·C23·
Qua diſcrecōe amicicia ſit conſuanda Cap̄·x· fo·C23·
Abbas iohēs volēs ſecur⁹ eē vt āgeli quō ad agnicōem ſui reductus ſit Ca·xi· fo·C23·
Abbas paſtor q̄ddā incōgruum iuſſus facē a fcō abſtinuit a cauſam precepti vtiliter didicit Capitulum·xij· ·fo·C24·
Nō accedēte hoīs ꝯſēſu deſideria carnis vim ñ hrē· ꝫ aſſidua veluctacōe ſupari Ca·xiij· ·fo·C24·
Occādia oppͥſſus ne locū mutes niſi ōnino vires excedat pondus Cap̄·xiiij· ·fo·C24·
Quedā alteri⁹ pctā accuſante q̄lit̄ abbas paſtor docuit vt ſua maiorā fratris leuiora iudicaret Capitulū·xv· ·fo·C24·
Abbas paſtor ſolitariū de ſcripturis ꝓponētē quare declinauerit Cap̄·xvi· fo·C24·
Quātū prīe tps idē paſtor do dignū dixerit Ca·xvij· ·fo·C25·
Quid ſit ſine cauſa iraſci Capitulum·xviij· ·fo·C25·
Quid abbas paſtor frīx p hēditate ſibi ꝯmiſſa requirēti reſpōdit· Ca·xix· ·fo·C25·
Qui ſint cū quib⁹ demones pugnant Ca·xx· ·fo·C25·
Hoīez nō poſſe a bono p dyabolū ꝓhiberi ꝫ malā volūtatē in eo eſſe culpabilē Ca·xxi· fo·C25·
A mēbris nrīs viciorꝝ materiā ē putādā Ca·xxij· fo·C25·
Quā ſagacit̄ abbas ſiluan⁹ quēdā docuerit ꝓpt ꝯtēplatiuā vitā actiuā ñ omittēdā C·xxiij· f·C25·
Vrā nō diu eē retinēdā ꝗ non hō ꝫ dyabol⁹ odio ſit habendus Cap̄·xxiiij· fo·C25·
De ſene romano a egipcio monacho quō alt̄ alteri⁹ vite ꝯſiderata q̄litate pmo ſcādaliſat⁹ poſtea diſceſſeit edificat⁹ C·27· ·f·C26·
Quō frē q̄dā inſidias demonū cuiuſdā āmonitōe ſenis euaſerit a q̄re iſdē ſenex mutuū pcīēti nō dederit Ca·xxvi· fo·C26·
Senex diuerſa referētib⁹ q̄ꝫ ꝓpetent rñdeit Ca·xxvij· ·f·C27·
Dei miaz ñ poſſe ꝯſeq̄ niſi nos aliis miſeremur Ca·xxviij· ·f·C27·
De q̄dā ſene p octo foris audito cū cogitacionibus ſuis litigante Cap̄·xxix· ·fo·C27·
Frēs q̄dā de cōgregacōe q̄lit̄ ab vno hēmita benigne ſuſcepti et ab alio ꝓpt induſtrie ſint fatigati· Cap̄·xxx· fo·C27·
Propt̄ tarditatē tpis op⁹ dei nō eē negligēdū Ca·xxxi· f·C27·

Q8 plus mercedis ꝯferat elemoſina paupibus ꝙ propinquis data. Cap̄·xxxij· fo·C2Λ·
Et auditus ſermo bene examinetur veritas cito proferatur Capitulū·xxxiij· fo·C28·
Verba bona non diu eſſe ꝓtrahēda·mala vero penitus dimittenda Cap̄·xxxiiij· fo·C28·
Qua abſtinencia q̄dā fuerint caſtigati q in alioꝝ refectōe fuerāt ſcādaliſati·Ca·xxxv· fo·C28·
Q̄ro in inicio ꝯuerſionis ſue quibus prohibitus ſit fieri ſolitarius Capitulū·xxxvi· fo·C28·
Voluntatem iuuenis eſſe coherceudā Ca·xxxvij· fo·C28·
Ne q̄s ꝓpriam ſꝫ magis proximi voluntatem hūiliter impleat· Capitulū·xxxviij· fo·C28·
Q8 loquentes vtilia ſurſum tendant·obtrectantes in profunduꝫ cadant Cap̄·xxxix· fo·C28·
Proverbo iniurioſo non eſſe certādū cū aliq̄ Ca·xl· fo·C28·
Ieiunare ⁊ manibus operari bonum eſſe pura manente conſciencia Cap̄·xli· fo·C28·
Stulticie deputād ſi nō interrogatus loq̄tis Ca·xlij· fo·C28·
Non vt introeant cogitacōes corpoſſe ꝓhiberi·ſed ne preualeant·Capitulū·xliij· fo·C29·
Et homo peccās et negans non dure obiurgetur ſꝫ lenit ad pn̄iaꝫ excitet̄ Ca·xliiij· fo·C29·
Hanc eſſe regiam viam vt quotidie quis non ad ſacietatem manducet Ca·xlv· fo·C29·
Abbas iohannes quaē porrectū poculum ceteris abſtinētibꝫ ſolus accepit Ca·xlvi· fo·C29·
Corpore virente animā ſiccari ⁊ ꝑfectum anime corporis eē detrimētū Ca·xlvij· fo·C29·
Euagrius ⁊ Arſeni9 colloq̄ntes quare ſibi egipcios monachos p̄tulerint Ca·xlviij· fo·C29·
Qua fiducia abbas Arſenius agatem ꝓ ſe fieri poſt vite obituꝫ recuſauerit Ca·xlix· fo·C29·
Ubi abbas Paſtor cauſaꝫ reddit quare ſibi loq̄ti nō dederit Ca·l· fo·C29·
Qui non facit q8 docet ſimilē eē puteo ſordida diluētiᷓ ſordido permanēti Ca·li· fo·C29·
Quo ſenes quid abbatiſſam ſacram de humilitate āmonuerīt vel quid ipſa reſponderit Capitulum ·lij· fo·C29·
Item verba eiuſdem quid p̄ ceteris nolit quid cū alijs habere deſideret Ca·liij· fo·C29·
Quare abbas Yſaac pueros ad duci ꝓhibueit Ca·liiij· fo·C30·
¶ Explicīūt capitula·

¶ De diſcretōne ⁊ prouida circūſpectōe Pars decima·

¶ Q8 beatus Antonius fratres de fantaſijs interrogantes docuerit· Capitulū pmū·

Fratres quidā vene-
rūt ad abbatē Anto
niū vt nunciarent ei
fantaſias quas vide
bāt ⁊ cognoſceret ab eo vtꝝ vere
eſſent an a demonibꝰ illuderētur.
Habebāt autē aſinū ſecum ⁊ mor
tuus eſt in via. Cum vero veniſſēt
ad ſenem ꝑuenit eos dicenſ. Quō
mortuus eſt aſinus ille in via? Di
cunt ei. vñ ſcis pater? Et ille di-
xit. Demones michi oñderunt Et
dicunt ei. Et nos ꝓpterea venimꝰ
interrogare te ꝙ vidimus fanta
ſias ⁊ plerūqꝫ fiunt in veritate ne
forte erremꝰ. Et ſatiſfecit eis ſe-
nex ſumpto exemplo de aſino oñ
dens quia a demonibꝰ iſta fiūt.

¶ Nemīnē ſic debere alioꝝ oracō
nibus ꝯfidere quin ⁊ ipſe ſollicitꝰ
ſit ꝑ ſe. Ca. ij.

Frater dixit abbati Anto-
nio Ora ꝑ me. Et reſpōdit
ei ſenex Nec ego tui miſereor nec
deus niſi ꝑ teipſo ſollicitus fueris
et popoſceris a deo.

¶ Monachum nunq̄ eſſe debere
ſecurum. Ca. iij.

Narrauit abbas Petrus q̄
fuit diſcipulꝰ abbatis Loth
dicens. Eram aliqñ in cella ab-
batis Agathonis ⁊ venit frater q̄
dam ad eum dicēs. Volo habita
re cū fratribꝰ. ſꝫ dic michi quō ha
bitē cum eis. Dixit ei ſenex. Sic
in ꝑma die qñ ingrederis ad eos.
ita cuſtodi ꝑegrinacōnem tuā in
ōmibꝰ diebꝰ vite tue Nec aſſumas
fiduciā. Dicit ei abbas macharꝰ
Quid em̄ facit fiducia. Dixit ei ſe
nex Sic eſt ſicut eſtus grādis q̄
qñ exarſerit ōnes fugiūt a facie
eius ꝙ eſtus eciā arboꝝ fructus
corrūpit Dicit ei abbas Machari
us Sic mala ē fiducia? Rñdit ab
bas Agathon. Non eſt peior alte
ra paſſio q̄ fiducia. genitrix eſt ei
oīm paſſionū. Conuenit ergo ope
rario monacho non ſumere fidu
ciam vel ſi ſolus in cella ſit.

¶ Non facile ſupordinai ab vno
qd plurimi ſtatuerit.

Capitulū. iiij.

Idem abbas Agathon cum factꝰ
fuiſſet conuentus ꝑ quadā cauſā
in ſcythi et fuiſſet cauſa ipſa ter-
minata poſtea venit ⁊ dicit eis Nō
bene ordinaſtis cauſam. Illi autē
dixerunt ei Tu q̄s es q̄ vel loqua
ris? Et ille rñdit filius hominis.
Scriptū eſt em̄. Si vere vtiqꝫ iu
ſticiā loq̄mini recte iudicate filij
hominum.

¶ Tribuꝰ vnā rem petētibus ſin
gulatim q̄re abbas Achilles duo
bus denegās tercio infanti ꝑbue
rit aſſenſum Ca. v.

Venerunt aliqñ tres ſenes
ad abbatē Achillē ⁊ vnus
ex eis habebat opinionē malam
Dicit autē ei vnus de ſenibus Ab
ba fac michi vnā ſagenā ad piſcā
dum. Et ille dixit. Non facio. Et
aliꝰ dixit. Fac nobis vt habeamꝰ

memoriã tui in monaſteio noſtro
Et ille reſpõdit · Nõ michi vacat
Dicit ei terci⁹ ille qui habebat opi
nionẽ malã Michi fac abba ſage
nam vt habeã de manibus tuis be
nedictõnẽ · Et ille ſtatim rñdit ei
Ego tibi faciã · Dixerunt autem ei
duo p̄ores ſecrete quib⁹ nõ acqui
euerat · Quõ fit q̄ nobis roganti
b⁹ noluiſti facẽ et huic dixiſti ego
tibi faciã? Rñdit eis ſenex · Vobis
ideo dixi nõ facio · q̄ nec michi va
cat ⁊ non ↄtriſtabimini · Huic autẽ
ſi non fecero dicturus ẽ · q̄ de opi
nione mea q̄ mala eſt audiuit ſe
nex · ido noluit michi facere ſage
nã ⁊ ſtatim inciderem⁹ funem · ſed
erexi animũ eius ne triſticia ab-
ſorberetur huiuſmodi ·

¶ Qualiter quidã ſenex vicia aliqua ſe iactans extinxiſſe ab abbate Abraham conuictus ſit non penitus extinxiſſe ·

Ca · xi ·

Dicebãt de quodã ſene q̄a fecerat qui
q̄ginta annos neq3 panem come
dens neq3 aquã bibens ⁊ dicebat
q̄ extinxi fornicacõez ⁊ auariciaz
et vanã gloriaz · Atuero abbas
Abrahã audiens q̄ hec dixiſſz ve
nit ad eũ ⁊ dixit ei · Tu dixiſti hũc
ſmonem? Et ille rñdit · Eciã · Et
dixit ei abbas Abrahaz · Ecce in
trans in cellã tuam et inuenis ſu
pra mattam tuã mulierẽ potes ñ
cogitarẽ q̄ mulier ẽ? Et dixit · Nõ
ſed repugno cogitacõni mee vt ñ
tangam mulierez illã · Dicit ei ab
bas Abrahã · Ecce igitur nõ inter
feciſti fornicacõnẽ q̄ viuit paſſio
ipſa ſ3 alligata eſt · Itez ſi ambu
las in via ⁊ vides lapides ⁊ teſtas
vaſoꝝ ⁊ inter ipſas iacet auꝝ · po
tes mẽte tua auꝝ qd videris velut
lapides ꝯputare? Et rñdit · Non ·
ſ3 reſiſto cogitacõni mee ne colli-
gam illud · Et dicit ei abbas Abr̄
ham Ecce · Ergo viuit paſſio · ſed
alligata ẽ · Et dicit ei itez abbas
Abrahã · Si audieris de duobus
fratrib⁹ q̄a vn⁹ diligit te ⁊ bona
de te loquitur · alius autẽ odit te
⁊ detrahit tibi ⁊ veniunt ad te vtroſ
q3 equaliter ſuſcipies? Et dixit ·
Non · ſ3 extorqueo animo meo vt
ſimiliter benefaciã ei qui me odit
ſicut illi qui me diligit · Et dicit ei
abbas Abraham · Viuunt ergo
paſſiones · ſ3 tm̄modo a ſanctis vi
ris quodã modo religantur ·

¶ Abbas Ammonas ſeni audaz ꝓpriam diſſuadens voluntatem ſalubria ſuaſit

Ca · vij ·

Narrauit quidam patrũ q̄a
ſenex aliquis erat in cella
ſtudioſe laborans et veſtiebatur
matta · Qui cum peruexiſſet ad
abbatem Ammonam vidit eum
abbas vtentem matta et dixit ei ·
Hoc tibi nichil prodeſt · Et dixit
ei ille ſenex · Tres cogitacões mi
chi moleſte ſunt vna que me ꝯpel
lit vt alicubi i heremũ ꝯcedã alia

vt ꝑegrinam ꝑgam vbi me nemo
cognoſcat· Tertia vt includaꝫ me
in cella ⁊ nullum videam ⁊ poſt bi-
duū comedaꝫ· Dicit ei abbas Am
monas· Nichil tibi ex hijs tribus
expedit facere· ſꝫ magis ſede in cel
la tua ⁊ comede paruꝫ quotidie ha
bens ſemper in corde tuo publicani
illius qui in euangelio legitur ſer
monem ⁊ ita poteris ſaluus eē·

¶ Qualiter abbas Effrez ad ſug
geſtionem peccati nec ire ſuccubu
it nec pctō ꝯſenſit·

Capitulum· viij·

Tranſeūte aliquando abbā
te Effrez vna ꝓſtituta ex im
miſſione cuiuſdaꝫ cepit ei blandi
ri cupiens eum ſi poſſet ad turpem
ꝯmixtioneꝫ inclinare vel ſi hoc nō
poſſet ſaltem ad iracundiam ꝓuo
caret· qm̄ nūq̄ eū vidit quiſq̄ ira
ſcentem vel litigantem· Ipſe autē
dixit ad eam Sequere me· Cū ve
niſſent autē in loco populoſo dicit
ei· Veni huc ſicut voluiſti cōmiſce
or tecum· Illa autem videns multi
tudinem dicit ei· Quomodo hic poſ
ſumus hoc facere in tāta multitu
dine aſtantiuꝫ? Cōfundimur enī
Ipſe autem dixit ei· Si homines
erubeſcis quāto magis debes erube
ſcere deum qui reuelat occulta te
nebrarum· Illa autem confuſa et
refutata receſſit abſqꝫ opere volu
ptatis ſue·

¶ Nichil per ſe mundum eſſe niſi
ſolū deum· Ca· ix·

Venerunt aliquando ad ab
batem Zenonem quidā fra
trum ⁊ interrogauerunt eum dicē
tes· Quid eſt illud qđ ſcriptuꝫ eſt
in libro Job nec celum munduꝫ eē
in ꝯſpectu dei? Reſpondens auteꝫ
ſenior dixit· Reliquerunt fratres
peccata ſua ⁊ celeſtia ſcrutantur·
Hec autem eſt interpretacō ſmo
nis quem reqſiſtis vt qm̄ ſolus de
us eſt mundus· dictum ſit neqꝫ ce
lum mūdū eē in cōſpectu dei·

¶ Qua diſcrecōne amicitia ſit cō
ſeruanda· Ca· x·

Dixit abbas Theodorꝰ de ſir
me· Si habes amicitias cū
aliquo ⁊ contigerit eum temptacō
nem fornicacōnis incurrere· ſi po
tes da ei manum ⁊ trahe eum ſur
ſum· Si autem errorem aliquem
fidei incurrit ⁊ non tibi acquieſcit
reuerti cito incide amicitias eius
abs te ne forte remorans trahais
cum eo in ꝓfundum·

¶ Abbas Johānes volēs eē ſecu
rus vt angeli quomodo ad cogni
cionem ſui reductus ſit·

Capitulum· xi·

Dicebant de abbate Johāne
breui ſtaturā q dixerit aliqn̄
fratri ſuo maiori· Volebam eē ſe
curꝰ ſicut āgeli ſūt ſecuri nil opan
tes ſꝫ ſine intermiſſione collaudā
tes deū ⁊ mox ſpolians ſe q̊ veſtitus
erat abijt in heremū ⁊ facta ibi ebdoma
da vna reuſus ē ad frēꝫ ſuū ⁊ duꝫ
pulſaret oſtiū rn̄dit ei anq̄ apiret

dicens Quis es tu? Et ille dixit·
Ego ſū Johānes·et reſpōdens frē
eius dixit ei· Johānes āgelus fa
ctus eſt ꝛ vltra inter homīes non
eſt· Ille autē pulſabat dicens·
Ego ſum ꝛ non aperuit ei ſʒ dimi
ſit eum affligi vſqʒ mane· Poſtea
aperiēs dixit ei· Si homo es cꝰ
habes iterū operari vt viuas· Si
autē angelꝰ es quid queris intra
re i cellā? Et ille penitenciā agēs
dixit· Ignoſce michi frater quia
peccaui·

¶ Abbas Paſtor q̄ddā incōgru
um iuſſꝰ facere ꝛ a facto abſtinu
it ꝛ cauſaʒ precepti vtiliter didicit

Dicebat ab Ca·xij·
bas Paſtor Veni aliq̄n in
heracleos inferiorē ad abbatem
Joſeph ꝛ habebat in monaſterio
ſuo arborē ficomorū pulchrā m ni
mis Et dicebat m̄ A mane vade
collige tibi ꝛ mādūca· Erat autē
ſexta feria· Ego autē nō comedi
ꝑpter ieiuniū ꝛ rogaui eū dicens
Dic michi ꝑpter dn̄m racōnē huiꝰ
rei q̄ dicebas michi vade mandu
ca· Ego aūt ꝑpter ieiuniū nō abij
ſʒ erubeſcebā q̄ mādatū tuū nō
fecerā cogitās q̄ ſine rōe hec m̄
nō preceptas· Ille autē reſpōdit
Prēs ſeniores non loquūtur ab
inicio fratribus recta· ſʒ magis di
ſtorta ꝛ ſi viderint q̄ ea que torta
ſunt faciunt: iam eis non loquun
tur niſi quod expedit: agnoſcen
tes quoniam in omnibus obedien
tes ſunt·

¶ Non accedente homīs cōſenſu
deſideria carnis vim nō hr̄e ſʒ aſ
ſidua reluctacōne ſuperari·

Interrogauit eū Ca·xiij·
dem abbatē Paſtorē abbas Am
mon de immūdis cogitacōibꝰ q̄
cor homīs generat ꝛ de vanis deſi
derijs ꝛ dixit ei abbas Paſtor Nū
q̄d gloriabitur ſecuris ſine eo qui
incidit cum ipſa? Et tu ergo non
eis porrigas manū ꝛ ocioſe erūt·

Interrogauit eūdem ſermonē
abbas Yſaias Dicit ei abbas pa
ſtor· Sicut capſa plena veſtibus
ſi dimiſſa fuerit tempe longo pu
treſcunt veſtes in ea· ita ſunt cogi
tacōnes in cordibꝰ noſtris Si nō
fecerimus eas corporaliter tempo
re longo exterminantur aut pu
treſcunt·

¶ Accidia oppreſſus ne locū mu
tet niſi ōmino vires excedat ꝓdꝰ

Dixit ab Ca·xiiij·
bas Paſtor Non habites
in loco vbi vides aliquos habētes
aduerſus te zelum quia non ibi ꝓ
ficies·

¶ Quendam alterius peccata ac
cuſantē qualiter abbas Paſtor
docuit vt ſua maiora: fratris leui
ora iudicaret· Ca·xv·

Frater interrogauit abba
tem Paſtorem dicens Per
turbacio michi fit ꝛ volo derelinq̄
re locū iſtū Et dixit ei ſenex· Pro
q̄ cā? Et ille dixit· q̄a audia verba

de quodam fratre que me nō ediſi
cāt· Et dixit ei ſenex· Non ſūt ve
ra q̄ audiſti Et ille dixit· Etiā p̄t
ver̄ eſt· Nā frater qui dixit m̄ fide
lis eſt· R̄ndit ſenex ⁊ dixit· Nō eſt
fidelis qui dixit tibi· Nā ſi eſſ; fide
lis nequaq̄ diceret tibi talia De⁹
em̄ audiēs vocem ſodomor̄ nō cre
didit niſi deſcenderet ⁊ videret ocu
lis ſuis· Et ille dixit Ego vidi ocu
lis meis Hec audiens ſenex ēſpe
xit in terrā ⁊ tenuit puam feſtucā
et dicit ei· Quid eſt hoc? Et ille re
ſpondit· Feſtuca eſt· Et iter̄ intē
dit ſenex ad cellule tectum ⁊ dicit
ei· Quid eſt hoc? Et ille ait· Mate
ries maior que portat tectum· Et
dixit ei ſenex· Pone in corde tuo·
q̄ peccata tua ſic ſūt ſicˉ trˉbeˢ hec
Illius aūt fratris de quo loq̄ris ē
velut hec parua feſtuca· Audiēs
aūt abbas Siſoys hūc ſermonē
⁊ admiratus eſt ⁊ dixit· In quo te
beatū faciā abba paſtor? Verūta
mē velut p̄cioſus lapis ita verba
tua gloria et gratia plena ſūt·

Abbas paſtor ſolitarium de ſcri
pturis ꝓponentem quare declina
uerit. Ca·xvi·

Fuit q̄dā frat̄ aliq̄n de mōa
ſterio abbatis paſtoris pe
gre et applicuit ad quendā ſolita
rium· Erat em̄ ille habens cū om
nib; caritatez et multi veniebant
ad eum· Nūciauit aūt ei frat̄ ille
quedā de abbate paſtore· Qui au
diens virtutes animi eius deſide

rauit eum videre· Cū autez reuer
ſus eſſet ille frater in egiptu; poſt
aliquātū t̄pis ſurgēs ſupradict⁹
ſolitarius venit de pegrinis in egi
ptū ad eūdez fratrē qui pri⁹ appli
cuerat apud eum· Dixerat em̄ ei
vbi maneret· Videns autē eū ille
miratus ē ⁊ valde gauiſus· Dixit
autē ei ille Solitarius· Vnde cari
tatē quā habes i me ⁊ deduc me ad
abbatē paſtorē Et tollēs eum du
xit ad ſenē ⁊ nūciauit ei d' eo dicēs
Quia magnus homo eſt ⁊ multā
caritatē habēs ⁊ honorē plurimū
in ꝓuincia ſua venit deſiderans te
videre· Suſcepit ergo eum cū gr̄
tulacōne ſenex et ſalutātes ſe inui
cem reſederunt Cepit aūt loqui pe
regrinus ille frater de ſcripturis
ſanctis et de rebus ſpūalibus Ab
bas aūt paſtor auertit faciē ſuaz
⁊ non dedit ei reſponſū· Vidēs āt
ille q̄ nō loqueret̄ cū eo ꝯtriſtat⁹
exijt ⁊ dicit fratri illi qui eū addu
xerāt Inuanū iter iſtud aſſumpſi
Veni em̄ ad ſenē ⁊ ecce nec loqui
mecum dignatur· Intrauit autē
frater ad abbatē paſtorem ⁊ di-
cit ei· Abba ꝓpter te venit magn⁹
hic vir habens tātam gloriaz in lo
co ſuo· Quare non locutus es cu;
eo· Reſpondit ei ſenex· Iſte de ſur
ſum eſt et de celeſtibus loquitur·
ego autem de deorſum ſum ⁊ de ter
renis loquor· Si ergo michi locu
tus fuiſſet de paſſionibus anime
ego vtiq; reſponderem ei· Sed q̄

de ſpiritualib⁹ ego hec ignoro Ex
iens autē frat̄ dixit ei Senex nō
cito de ſcripturis inq̄rit · ſʒ ſi quis
ei loquit̄ de paſſioībꝫ aīme ꝛ̄ſpō
det ei · Tunc ille ꝯpunct⁹ intrauit
ad ſenem ⁊ dixit ei · Quid faciā ab
ba q̄ꝛ paſſiōes aīe dn̄antur mei ?
Et intuitus eū ſenex gaudens di
xit ei · Modo bene veniſti Nūc ape
riens os meū de hijs impleo illud
bonis · Ille autē valde edificatus
dicebat · Vere hec eſt via carita
tis Et gracias agēs deo q̄ꝛ tā ſan
ctuꝫ viꝝ videre meruit ꝛ reuerſus
eſt in regionē ſuam ·

Quātum penitēcie tempus idē
Paſtor deo dignū dixerit ·

Frater inꝗ̄ro Ca · x vij ·
gauit abbatem Paſtorem
dicēs · Feci peccatū grande ⁊ volo
triēnio penitere · Dixit autē ei ab
bas Paſtor Multū eſt · Et dixit
frater · Iubes annū vnū ? et dixit
iteꝝ ſenex · Multū eſt · Qui autē
pn̄tes erāt dicebāt Vis vſq ad q̄
dragīta dies ? Senex iteꝝ dixit
Multum eſt · et adiecit dicēs Ego
puto q̄ꝛ ſi ex toto corde homo peni
tenciā habueit ⁊ nō appoſuerit fa
cere iterum vnde penitebat eciam
triduanaꝫ penitenciam ſuſcipiat
deus ·

Quid ſit ſine cauſa iraſci ·

Frater qui Ca · x viij ·
dam interrogauit abbateꝫ
Paſtorē dicens · Quid eſt h⁹ q̄d
ſcriptum eſt qui iraſcitur frī ſuo
ſine cauſa · et ille reſpondit · Ex
ōni re qua te grauare voluerit fr̄
tuus ſi iraſceris aduerſus eū do
nec oculum tuū dexteꝝ eiciat et a
te piciat ꝛ ſine cauſa iraſceris ei ·
Si autē aliquis voluerit te ſepa
re a deo ꝓ hoc iraſcere ·

Quid abbas Paſtor fratri ꝓ
hereditate ſibi commiſſa req̄renti
reſpondit · Ca · xix ·

Tem frater quidā interrogauit
eum dicens Dimiſſa eſt michi he
reditas quid facio ex ea ? Dicit ei
abbas Paſtor · Vade ⁊ poſt tres
dies veni ⁊ dico tibi · Venit autem
ſicut prefiniuit et dicit ei ſenex ·
Quid tibi habeo dicere frat̄ · Si
dixero tibi da eam eccleſie ꝛ clerici
ſibi faciunt ꝯuiuia ex ea · ſi auteꝫ
dixero da eaꝫ parentibus tuis ꝛ n̄
eſt tibi merces · ſi autē dicam da
paupibus ꝛ ſecurus eris Quicquid
ergo vis vade fac ego cauſam nō
habeo ·

Qui ſunt cum quibus demōes
pugnant · Ca · xx ·

Nterrogauit abraham qui erat
abbatis Agathonis diſcipulus
abbatem Paſtorem dicens Qua
re me ſic demones impugnant ·
Et dicit ei abbas Paſtor · Te im
pugnant demones · Non pugnāt
nobiſcum demones · Quando au
tem voluntates noſtras facimus
demones facte ſunt ⁊ hee ſunt que
tribulant nos vt faciamus eas ·
Si autem vis ſcire quales illi

ſunt cū quibꝫ demones pugnāt cū
abbate Moyſe et ſimilibꝫ eius·
¶ Hoiez nō poſſe a bono p dyabo
lū phiberi· ꝶ malaz volūtatē in eo
eē culpabilē· Ca·xxi·

Frater quidaz interrogauit
abbatē Pambo dicēs Qua
re me phibet ſpūs q̇ddaz facere bo
nū pximis? Dixit ei ſenex· Nō
ſic loquaris alioquin deū menda
cē facies· ꝶ dic magis : oīno miam
facere volo· Preueniēs autē deus
dixit· Dedi vobis poteſtatē calcan
di ſup ſpētes a ſcorpiones a ſuper
oēm v̄tutem inimici· Cur ergo im
mūdos ſpūs nō conculcas?
¶ A mēbris nr̄is viciorꝝ materiā
amputandam· Ca·xxij·

Frater q̇dā dixit abbati Si
ſoy Quare a me nō recedūt
paſſiones? Et dixit ei ſenex· quia
vaſa earūdē paſſionū intra te ſūt
Sꝫ da eis pignus ſuūa recedūt·
¶ Qnā ſagaciter abbas Silua
nus quedā docuerit ꝑt̄ cōtempla
tiuā vitā actiuaz non omittēdaz·
Venit quidaz Ca·xxiij·
frat ad abbatē Siluanum
in mōtē ſyna a vidit frēs opantes
et dixit ſeni· Nolite opari cibuz q̄
perit Maria em̄ optīaz ptez elegit
Et dicit ſenex diſcipulo ſuo Voca
Zachariaz et mitte iſtū fratrē in
cellaz vbi michil eſt· Et cum facta
eſſꝫ hora nona intēdebat ad oſtiū
ſi mitterent et vocarent eū ad mā
ducādū· Et cū nemo loqret ei ſur
gens venit ad ſenem a dicit ei· Ab
ba hodie frēs non comederunt Et
dixit ſenex· Etiaz iam comederūt
Et dixit ei frater ille· et quare me
non vocaſtis· et reſpondit ſenex·
Tu homo ſpūalis es a nō indiges
hoc cibo· nos autē carnales ſum⁹
et volentes mādūcare ꝑpterea ope
ramur manibꝫ nr̄is Tu vero par
tē bonam elegiſti : legens tota die
et nolens ſumere carnalez cibum
Qui cū hec audiſſꝫ ꝓſtrauit ſe ad
penitentiaz dicens Ignoſce m̄ ab
ba· Et dixit ei ſenex· Puto opus
habet oīno Maria Marthe· per
Marthā em̄ Maria laudatur·
¶ Iram nō diu eē tenēdaz a q̄ n̄
hō· ſed dyabolus odio ſit habēd⁹·

Dixit ſancta Ca·xxiiij·
Sincletica Bonum eſt qui
dem non iraſci· Si autem venerit
nec ſpatiū diei huic paſſioni cōceſ
ſum eſt· Dixit em̄· Nō occidat ſol
ſup iracundiaz veſtraz· Tu autez
expectans donec tempus vite tue
occidat neſcis dicere : ſufficit diei
malitia ſua Quare odio habes hoī
nē qui te non nocuit? Nō eſt ipſe
qui te nocuit· ꝶ dyabolus· Odiſſe
ergo debes egritudinē nō egrotū·
¶ De ſene romano a egipcio mo
nacho quomodo alter alterius vi
te conſiderata qualitate primo ſcā
daliſatus : poſtea diſceſſerit edifi
catus· Ca·xxv·

Venit aliqn̄ moch⁹ q̇dā ab vr
be roma q̄ i palatio magnū

locum magnum habuit ⁊ habita
bat in ſcychi in vicinitate eccleſie
Habebat autē ſecum vnū ſeruuz
qui miniſtrabat ei· Videns autē
p̄ſbiter eccleſie infirmitatez eius
et cognoſcens q̄ꝗa de delicijs eſſet
vir ille: ex eo q̄d ei donabat de⁹
vel q̄d i ecclāaz intrabat trāſmitte
bat ei· Qui cum feciſſet vigintiqn̄
qꝫ annos in ſcychi factus eſt vir
ꝯtemplator ꝓuidens et nominatus
Audiens autem quidā de magnis
monachis egipcijs opinionē ei⁹:
venit videre eum ſperans conuer
ſacōnem corporalē plus apud euz
arduā inuenire· Qui cum intraſ-
ſet ſalutauit eum ⁊ facientes oraci
onē ſederunt· Videns autem euz
egipcius veſtitum mollibus veſ⁹
et mattam de papiro ⁊ pellez ſtra
tam ſub ipſo ⁊ modicū capitale ſꝰ
capite eius ſꝫ ⁊ pedes mundos ha
bentem cū caligulis: ſcandaliſat⁹
eſt intra ſe de eo· q̄a in loco illo n̄
erat ꝯſuetudo taliter cōuerſandi·
ſꝫ magis durā abſtinenciā habere
conſueuerāt· Senex autē ille ro
manus habēs ꝯtemplacōnis ſiue
ꝓuidencie graciā intellexit quia
ſcandalizatus fuerat egipci⁹ mo
nachus in eo ⁊ dicit miniſtro ſuo
Fac nobis hodie ꝓpter abbatez q̄
venit bonam diem· Et coxit pa
olera que habebat· Et ſurgentes
hora ꝯpetenti comederūt· Habuit
eciā ⁊ modicum vini ꝓpter infirmi
tatē ſuā ⁊ illud biberunt· Et dum

factū eſſet veſpere dixerūt duode
cim pſalmos ⁊ dormierunt· Simi
liter autez ⁊ nocte· Et ſurgēs ma
ne egipcius dixit· Ora ꝓ me· Et
egreſſus eſt nō edificatus in eo·
Et cum paululū diſceſſiſſet volēs
eum ſenex ille roman⁹ ſanare mi
ſit poſt ipſum ⁊ reuocauit illū Et
cum veniſſet cū gaudio iterū ſuſce
pit eum· Et interrogauit eum di
cens Ex qua ꝓuincia es: Et ille
dixit· Egipcius ſum· Et dixit ei·
Cuius ciuitatis: Et rn̄dit· Ego ō
nino nō fui in ciuitate nec habi-
taui aliqn̄ in ciuitate ſed in agro
erā Et dixit ei Ergo ātēq̄ mona
chus eſſes q̄d operabaris in poſſeſ
ſiōe qua manebas: Et reſpōdit
Cuſtos erā agrorū· Et dixit illi·
Vbi dormiebas: Rn̄dit in agro·
Et dixit habebas aliq̄d ſtratuz:
Et reſpondit· Ego in agro vnde
potui habere ſtramēta in quibus
dormirē: Et dixit· Et quō dormie
bas: Reſpōdit In terra nuda Et
dixit q̄d mādu cabas in agro ⁊ q̄
le vinū bibebas: Iterū reſpōdit·
Que ſunt eſce aut q̄lis potus in
agro: Et dixit· Quō ego viuebas
Rn̄dit Māducabā panē ſiccuz ⁊
ſi inueniebā aliq̄d de ſalſamētis ⁊ bi
bebam aquā ⁊ dixit ſenex Gran
dis labor· ⁊ iterū dixit Erat ibi bal
neū i poſſeſſiōe vbi lauaberis: et
ille dixit Nō· ſꝫ i flumīe lauabar
qn̄ volebā Cūqꝫ oia ab eo ſenex ꝑ
rn̄ſiōem ei⁹ exegiſſz ⁊ cognouiſſet

modum prioris vite ei9 atq; labo
ris volens eū pficere: narrauit ei
ſuam vitam preteritam quam ha
bebat cum eēt ſecularis dicēs Me
miſeꝝ quē vides de magna illa
ciuitate roma ſum habens in pala
tio magnum locum apud impato
rem. Et cum audiſſet egiptius ini
tia verboꝝ eius compūctus ē ⁊ ſol
licite que dicebant̄ audiebat. Et
ille adiecit dicēs. Reliqui ergo ro
mam ⁊ veni in ſolitudinē iſtā. Et
iterum dixit Me quē vides habui
domos magnas ⁊ pecuīas multas
et ↄtempſi eas et veni in iſtā puā
cellam iteꝝ ait Me quem vides le
ctos veſtitos ex auro habui habē
tes p̄cioſiſſimas veſtes ⁊ p hijs de
dit m̄ deus mattā hanc de papiro
et hanc pellem Sed ⁊ veſtes mee
ineſtimabili p̄tio digne erant et
p illis vtor hijs vilibus rebus Et
iterum dixit In prandio meo mul
tum auri expendebat̄ ⁊ pro illo de
dit m̄ deus modicum oleris ⁊ par
uum calicem vini. Erāt autē et q̄
ſeruiebant m̄ plurimi ſerui ⁊ ecce
p illis iſtum vnum ↄpunxit deus
vt miniſtret m̄ Pro balneo autē
profundo modica aqua pfundo pe
des meos ⁊ caligulis vtor ꝑpter in
firmitatem meā. Et rurſus p ca
lamis ⁊ citharis vel alio muſicoꝝ
opere quo delectabar in conuiuijs
meis dico m̄ duodecim pſalmos in
die et duodecim in nocte. Et p pec
catis meis que ante faciebam mo
do cum requie exhibeo paruum et
inutile miniſterium deo. Vnde ro
go abba ut nō ſcandaliſeris ꝓpt̄
infirmitatem meam. Et hec audi
ens egiptius atq; in ſemetipſū re
uerſus dixit. Ve m̄ qꝛ ego de mul
ta tribulacione et plurimo labore
ſeculi magis ad pauſandum in cō
uerſacōnem monachi veni ⁊ qd̄ n̄
habebam tunc: modo habeo. tu āt
ex multa delectacione ſeculi volū
tate ꝓpria in tribulacionē veniſti
⁊ ex multa gloria atq; diuicijs ve
niſti in humilitatem ⁊ paupertatē
Ex quo multum pficiens diſceſſit
et factus eſt ei amicus et ſepe veni
ebat ad eum: ſue vtilitatis cauſa
Erat enim vir diſcernens ⁊ reple
tus bono odore ſpūſſā.

Quomodo frater quidā inſidias
demonū cuiuſdam ſenis āmonicō
ne euaſerit et q̄re iſdem ſenex mu
tuum petenti non dederit.

Frater ſedebat Ca. xxvi.
in cella ſua q̄ſcēs ⁊ volebāt
demōes ſeducē eū ſub ſpetie āgelo
rū et excitabāt eū vt iret ad colle
ctā et lumīa oñdebāt ei. Ille āt ve
nit ad quēdā ſenē ⁊ dixit ei Abba
veniūt āgeli cū lumīe ⁊ excitāt me
ad collectā ⁊ dixit ei ſenex. n̄ audi
as eos fili qꝛ demōes ſūt. ſꝫ qn̄ ve
nint excitaē te tu dic. Ego qn̄ volo
ſurgo. vos āt n̄ audio Accipiēs āt
fr̄ p̄ceptū a ſene reūſus ē in cellā
ſuā ⁊ ſeq̄nti nocte iteꝝ demōes ſcd̄m
ↄſuetudinē venīētes excitabāt eū

Ille vero ſicut ei pceptū fuerat re
ſpōdebat eis dicens Ego qñ volo
ſurgo vos autē nō audio· Et illi
dixerūt ei· Malꝰ ſenex ille falſa
toꝛ ſeduxit te: ad quē venit frater
volēs mutuare pecuniā cū habēt
mētitus eſt dicens ſe non habē ⁊
non dedit ei· Ex hoc em̄ cognoſce
ꝙ falſatoꝛ eſt· Surgēs ergo dilu
culo frat̄ venit ad ſenem ⁊ nūcia
uit ei hec ipſa· Senex vero dixit
Verū eſt quia hēbam ⁊ ꝙ venit frī
querēs a me mutuaē ⁊ non dedi ei
Sciebam em̄ ꝙ ſi darem ei dam
num ipſius aīme facerē· Cogita
ui ergo vnū mandatū ꝑterire ꝙꝫ
ꝑuaricari decē· ex qbꝰ ad tribula
cōnē venire potuiſſem pro illo ſi a
me pecuniā accepiſſet· Tu aūt de
mones q̄ te ſeducere volūt nō au
dias Et multū ꝯfortatus de verb
ſenis abijt in cellam ſuā·

¶ Senex diuerſa referentibus
ꝙꝫ ꝯpetēter rñderit· Ca·xxvij·

Venerūt aliqñ frēs tres ad
quēdā ſenē in ſcythia ⁊ vnꝰ
ex eis īterogauit eū dicēs Abba
ꝯmēdaui vetꝰ ⁊ nouū teſtamētū
mēorie mee· Rñdēs ſenex dixit Re
pleſti verb aerē· Et ſecūdꝰ iterro
gauit eum dicens Et ego vetus
⁊ nouū teſtamētum ſcripſi michi
ꝑ meipſū· Dixit autem ⁊ huic ⁊ tu
repleſti feneſtras cartis· Et terci
us dixit· Michi in foculare herbe
aſcenderūt ⁊ euelli eas· Et reſpō
dens ſenex dixit· et tu expuliſti a
te hoſpitalitatem·

¶ Dei miſericordiā nō poſſe cōſe
qui niſi ⁊ nos alijs miſeremur·

Narrauerūt Ca·xxviij·
quidā patrū de quodā ſene
magno· quia ſi veniebat aliquis
interrogare eum ꝑ monē: ille cū
magna fiducia dicebat· Ecce ego
ſuſcipio ꝑſonam dei ⁊ ſedeo in ſede
iudicij· Quid ergo vis vt faciam
tibi: Si dixeris miſerē mei: dicit
tibi deus Si vis vt miſereat tui
miſerere ⁊ tu fratribꝰ tuis et ego
miſereoꝛ tibi· Si vis vt ignoſcat
tibi deus: ignoſce tu ⁊ ꝓximo tuo
Nūquid a deo ē cauſa: Abſit· Sz
in nobis ē ſi volumꝰ ſaluari·

¶ De quodā ſene ꝑ verbo foris
audito cum cogitacōnibꝰ litigāte·

Dicebant Cap·xxix·
de quodā ſene in cellis· q̄a
erat magnus laboratoꝛ Et ſemel
dum facerē opꝰ ſuum cōtigit aliū
ſenē quēdā ſanctū virū venire ad
cellā eius ⁊ audiuit eum de foris
litigantē cū cogitacōnibꝰ ſuis ⁊ di
cētem· Vſqꝫ quo ꝓpter vnū verbū
ōnia illa amitto: Ille autem fo-
ris ſtās putabat ꝙ cum aliq̄ alio
litigaret et pulſauit oſtium vt in
trarē ⁊ pacificaret eos· Ingredi
ens āt ⁊ vidēs ꝙ nēo aliꝰ erat in
tro hñs āt fiduciā apd ſenē dixit
ei· Cū q̄ litigabas abba: ⁊ ille rñ
dit Cū cogitacōnibꝰ meis ꝙ qua-
tuordecī libros memorie mee com
mendaui et vnum verbū modicū

audiui foris. Et cū venissem facē
opus dei omnia illa perdidi et hoc
ſolū qđ foris audierā venit in me
moriam michi in hora miniſterij
mei et propterea litigabaʒ cum co
gitacōne mea.

¶ Fratres quidā de ꝯgregacōne
qualiť ab vno heremita benigne
ſuſcepti ⁊ ab alio ꝙ̄ induſtrie ſūt
fatigati. Ca. xxx.

Fratres de ꝯgregacōne vene
rūt in heremū et applicuerūt
ad quendā heremitam ⁊ ſuſcepit
eos cum gaudio. Et ſicut eſt ꝯſue
tudo heremitis videns eos de labo
re poſuit menſam extra horam ⁊
qđ habuit in cella appoſuit eis et
repauſauit eos Et quādo factum
eſt ſero dixerūt. xij. pſalmos ſim
liter ⁊ nocte. Cum aūt ſenex vigi
laſſʒ audiuit illos inť ſe loquētes
⁊ dicētes ꝙ ſolitarij viri plꝰ ꝛpau
ſant in heremo ꝙ̄ nos in ꝯgregaci
one. Mane autē facto cum ambu
laturi eſſent ad aliū vicinum eiꝰ
dixit eis. Salutate eum ꝑ me et
dicite ei. Non adaques olera. Ille
aūt cū hoc audiſſet intellexit vbū
⁊ tenuit eos vſqʒ ſero laborantes
ieiunijs. Cū aūt ſero factū eſſʒ fe
cit plixius opus dei ⁊ poſtea dixit.
Ceſſemus modice ꝓpter vos ꝗꝛ de
labore eſtis. Et dixit iterū Quoti
die quidē manducare nō ſolemus
ſed ꝓpter vos guſtamꝰ modicum.
Et appoſuit eis panē ſiccū ⁊ ſal di
cens. Ecce ꝓpter vos feſtiuitatem
habemus hodie Et miſit parꝫ ace
ti in ſalibꝰ illis. Et ſurgētes cepe
runt pſallere vſqʒ mane ⁊ dixit eiꝰ
Propter vos non poſſumus adim
plē regulā noſtrā vt modice pau
ſetis. ꝗꝛ pegrini eſtis. Mane au
tē facto volebāt fugere. Ille autē
rogabat eos dicens. Manete ali
quantū temporis nobiſcum. ſin ali
as vel ꝓpter mandatum tres dies
ſcđm ꝯſuetudinē heremi facite no
biſcum. Illi autē videntes quia nō
relaxaret eos fugerūt occulte.

¶ Propter tarditatē tēpis opꝰ dei
nō eē negligēdū. Ca. xxxi.

Frater interrogauit quēdā
patrꝫ dicens Si contigerit
me grauari ſomno ⁊ tranſierit ho
ra miniſterij mei anima mea p̄ve
recundia iam nō vult implē opus
ſuum. Et dixit ſenex. Si ꝯtigerit
te vſqʒ mane dormire quādo euigi
las ſurge claude oſtiū ⁊ feneſtraſ
tuas et fac opus tuum. Scriptū
eſt enim. Tuus eſt dies et tua eſt
nox. In omni eīn tempore glorifi
catur deus.

¶ Qđ plus mercedis confeꝛat ele
moſina pauperibꝫ ꝙ̄ ꝓpinqs data
Frater aliquis Ca. xxxij.
interrogauit ſenē dicens.
Soror mea paup eſt ſi do ei elēo
ſinam nō eſt ſicut vnus de paupe
ribus. Et dixit ſenex. Non Dixit
aūt frater. Quare abba Et dixit
ſenex. Quia ſanguis ipſius trahꝫ
te modicū.

Vt auditꝰ

¶ Vt auditus ſmo bene exami-
netur veritas cito proferatur.

Dixit qui- Ca · xxxiij ·
dam ſenex · Nõ õnia que lo-
quũtur placeant tibi · neqꝫ õmi ſer-
moni cõſencias · Tardius crede ꝛ
qđ verum eſt citius dic ·

¶ Verba bona nõ diu eſſe ꝓtra-
henda · mala vero penitus eſſe di-
mittẽda · Ca · xxxiiij ·

Frater q̃dam interrogauit
puulum monachũ dicens ·
Bonũ eſt loqui : an tacere? Dicit
ei puer ille · Si ſunt verba ocio-
ſa dimitte ea · ſi autẽ bona fac lo-
cum bonũ ꝛ loquere · Verũtamẽ ꝛ
ſi bona ſunt verba non diu ꝓtra-
has · ſed cito incide quod loq̃ris ꝛ
quieſce ·

¶ Qua abſtinẽcia q̃dam fuerũt
caſtigati qui in alioꝝ refectione
fuerãt ſcãdalizati · Ca · xxxv ·

Deſcẽderunt aliq̃ monachi
de egipto in ſcychi vt vide-
rent ſeniores loci illi⁹ · Et cũ vi-
diſſẽt extenuatos fame ꝛ de nimia
abſtinẽcia impaciẽter comedere :
ſcãdalizati ſunt in eis · Hoc autẽ
p̃ſbiter agnoſcens voluit ſanare
eos ꝛ ita dimittere · Et p̃dicauit i
ecc̃a plebi dicens · Ieiunate ꝛ ex-
tẽdite abſtinẽciã veſtrã frẽs · Vo-
lebant autẽ egipcij qui illuc vene-
rãt diſcedere ꝛ retinuit eos · Cum
aũt ieiunaſſent p̃mo aporiati ſũt
Fecerat autẽ eos ieiunare biduo
ꝯtinuato · In ſcychi autẽ habitan-
tes ieiunauerũt ebdomadã · Et fa-
cto ſabbato ſederunt mãducare
egipcij cũ ſenibꝫ · Turbãtibus au-
tem ſe ad manducandũ egipcijs
vnus de ſenibus tenuit man⁹ eo-
rum dicens Cũ diſciplina mãdu-
cate quomõ monachi · Vn⁹ vero
ex egipcijs repulit manũ eius di-
cens · Dimitte me q2 morior tota
ebdomada nichil coctũ comedi Et
dicit ei ſenex · Si vos biduano in-
teruallo ieiunãtes ita defeciſtis q̃-
re in fratrib⁹ ſcandalizati eſtis q̃
ſemꝑ eodem ordine ebdomadaꝫ le-
uantes abſtinẽciaꝫ ſeruant? Illi
aũt penitenciã corã illis egerunt
et edificati in abſtinẽcia eoruꝫ ab-
ierunt cum gaudio ·

¶ Quo inicio ꝯūſiomis ſue q̃bus
ꝓhibitus ſit fieri ſolitarius ·

Frater q̃dã Ca · xxxvi ·
renũcians ſeculo ꝛ accipiẽs
habitũ monachi ſtatim recluſit ſe
dicẽs Solitari⁹ eẽ volo · Audien-
tes autẽ vicini monachi venerũt
ꝛ eiecerũt eum ꝛ fecerũt eũ circui-
re cellas fratꝝ ꝛ penitenciaꝫ corã
ſingulis agere ꝛ dicere · Ignoſcite
m̃ q2 nõ ſũ ſolitari⁹ · ſꝫ adhuc inici-
um monachi nuper accepi ·

¶ Volũtatem iuuenis eẽ cohe-
cendam · Ca · xxx vij ·

Dixerũt quidã ſenes Si vi-
des iuuenem volũtate ſua
aſcendẽtẽ in celum : tene pedes ei⁹
ꝛ ꝓice eũ in terram quia non ita
expedit ei ·

¶ Ne quis ꝓpriam ſed magis ꝓ
ximi volūtatem humiliter imple
at. Capi. xxxviij.

Dixit abbas paſtoꝛ. Voluta
tez tuā nunq̄ adimpleas. ſꝫ
magis humilia temetipſū vt faci
as volūtatē ꝓximi tui.

¶ Qꝺ loquētes vtilia ſūt ſū ten
dant. obtrectantes in ꝓfundū ca
dant. Capi. xxxix.

Dicebat quidā ſenez. Quā
do congregabamur in ini
cio adinuicē ⁊ loquebamur aliq̄d
qꝺ vtile eſſet animabꝫ noſtris. ef
ficiebamur ſeoꝛſū ſeoꝛſū aſcen
debamus in celū. Nūc autē cōgre
gamur ⁊ in obtrectacōibꝫ occupa
mur ⁊ vnꝰ alterꝫ trahimꝰ i ꝓfūdū

¶ Pro verbo iniurioſo nō eē cer
tandū cū aliquo. Capi. xl.

Dixit quidā ſenex. Si conti
gerit inter te ⁊ aliuz ſermo
triſtis aliquis ⁊ negauerit ille di
cens non dixi ſmonē hūc. nō cer
tes cum eo ⁊ dicas tu dixiſti quia
exacerbatur ⁊ dicit tibi ego dixi.

¶ Ieiunare ⁊ manibꝫ opari bo
num eſſe pura manente conſcien
cia. Capi. xli.

Venerunt aliqñ duo frēs ad
abbatem pambo et interro
gauit vnus ex eis dicens. Abba
ego biduo ieiuno ⁊ duos paxima
tes comedo. putas ſaluo aīaz meā
aut ſeducoꝛ. Et alter dixit. Ego
colligo de opere manuū meaꝝ du
as ſiliquas diurnas ⁊ paꝝ ex eis
ɾtineo ad victū. aliud autē expen
do ad elemoſinas. putas ſaluꝰ ero
aut ſeducoꝛ. Et cū plurimū roga
rent eū ille nō reſpondit eis. Pꝰ
quatuoꝛ autē dies cū diſceſſuri eſ
ſent rogabant eos clerici dicētes.
Nolite triſtari fratres deus vobis
preſtat mercedem. Hic eſt cōſue
tudo ſenis huiꝰ nō cito loquitˀ niſi
ei deus dederit quod dicat. Intra
uerunt ergo ad ſenē ⁊ dixerūt ei.
Abba ora pro nobis. Et ille dixit
eis. Ambulare vultis. Dixerunt
Eciā. Et intuens eos in ſemetipſo
accipiens opa eoꝝ ſcribebat i tra
⁊ dicebat. Pābo biduo ieiunat ⁊
duos paximates māducat. putas
in hoc erit monachus. Non. Ite
rū dicebat. Pambo laborat in die
duas ſiliquas ⁊ dat eas i elemoſi
nā. putas in hoc eſt monachus.
Necdū. Et paululuz reticēs dixit
ad eos. Bonū quidē eſt opari. ſed
ſi cuſtodias conſcienciā cū ꝓximo
tuo ita ſaluaberis. In hijs ergo edi
ficati frēs cum gaudio diſceſſerūt

¶ Stulticie deputanduz ſi nō in
terrogatus loquaris. Capi. xlij.

Frater dixit abbati paſtoꝛi
Si video rem aliquam vis
vt dicam. Dicit ei ſenex. Scrip
tum eſt. Qui reſponderit verbum
añ q̄ audiat. ſtulticia eſt ei et ob
probriū. Si ergo interrogatꝰ fu
eris dic. ſin alias tace.

¶ Nō vt itroeāt cogitacōes cōt poſ
ſe pꝛhiberi ſꝫ ne ꝑualeāt. Ca. xliij.

Frater venit ad abbatē Pa
ſtorē dicens· Multe cogi-
tacōnes veniunt in animā meaꝫ
et piclitor in eis· Et eiecit eum ſe
nex ſub aere nudo ⁊ dicit ei Expā
de ſinum tuū ⁊ apprehēde ventos
Et ille reſpōdit· Non poſſum hoc
facere· Et dixit ei ſenex· Fili ſi hᵒ
non potes facere nec cogitacōnes
ꝓhibere potes ne introeāt· ſꝫ tuuꝫ
eſt reſiſtere eis·

¶ Ut homo peccās ⁊ negans nō
dure obiurgetur· ſꝫ leniť ad peni
tēciā excitet· Cap·xliiij·

Dixit abbas Paſtor· Si pec
cauerit homo ⁊ negauerit
dicēs nō peccaui: ne increpes eū·
q̄ frangis ꝓpoſitū animi eius·
Si autē dixeris nō ꝯtriſteris fra
ter· ſꝫ ob ſua de cetero: excitas ai
mā eius ad penitēciam·

¶ Hanc eſſe regiā viam vt quo
tidie q̄s nō ad ſacietatē māducꝫ·

Interrogauit ab Ca·xlv·
bas Joſeph abbatē Paſtorē di-
cens· Quō opus eſt ieiunare Et
dixit abbas Paſtor Ego volo vt
q̄tidie q̄s māducās ſubinde pau-
lulum ſubtrahat ſibi ne ſacietur
Et dixit ei abbas Joſeph· Ergo
quando eras iuuenis non ieiu na
bas biduanas leuādo: Et dixit ei
ſenex· Crede m̄ q̄ ⁊ triduanas ⁊
ebdomadā ſꝫ hec ōnia ꝓbauerunt
ſenes vt magni et inuenerunt q̄
bonum eſt quotidie māducare ⁊
per ſingulos dies parum ſibi ſub
trahere ⁊ oſtenderunt nobis viaꝫ
hanc regalem· quia leuior eſt et
facilis·

¶ Abbas iohannes quare por-
rectum poculum ceteris abſtinen
tibꝫ ſolꝰ accepit· Ca·xlvi·

Uenerunt aliquādo ſenes q̄
dam in ſcychi· erat autē cū
eis ⁊ abbas iohānes Nanus· Et
dum comederent ſurrexit quidaꝫ
p̄ſbiter vir magnus vt daret per
ſingulos vaſculum aque puū ad
bibendum ⁊ nemo acquieuit acci-
pere ab eo niſi ſolus iohānes bre
uis· Admirati ſunt autem ceteri
⁊ dixerunt ei· Quomō tu cum ſis
ōnium minimꝰ p̄ſumpſiſti mini-
ſterio vti viri ſenis ⁊ magni: Dic
eis· Ego quādo ſurgo dare aquā
gaudeo ſi ōnes bibant vt merce
dem acq̄raꝫ· Nunc igitur ꝓpterea
ego ſuſcepi vt faciam eum qui ſur
rexit inuenire mercedem· ne forte
eciam contriſtetur nullo ſuſcipiē
te ab eo· Hec cum dixiſſet admirā
ti ſunt de diſcrecōne eius·

¶ Corpore virente animā ſiccari
et profectum anime corporis eē de
trimentum· Ca·xlvij·

Dicebat abbas Daniel quia
quātum corpus vireſcit tā
tum anima exiccatur ⁊ quantuꝫ
ſiccatum fuerit corpus anima tā
tū vireſcit·

¶ Euagrius ⁊ Arſenius collo
quētes quare ſibi egipcios mona
chos preualerint· Ca·lxviij·

DIxit aliquādo euagrius ab
bati arſenio · Quomodo ex
tanta erudicione ſciencie nullas
virtutes habem⁹ · hij aūt ruſtici ī
egipto cōuſantes tātas virtutes
poſſident: Reſpondit abbas arſe
nius Nos quia mūdane erudicio
nis diſciplinis intenti ſum⁹ nichil
habem⁹ Hij aūt ruſtici egipcij ex
ꝓprijs laboribꝫ acquiſierunt vir
tutes ·

Qua fiducia abbas arſenius
agapē pro ſe fieri poſt vite obituꝫ
recuſauerit · Ca · xlix ·

DIxit abbas daniel · quia cū
moriturus eſſet abbas arſe
nius delegauit nobis dicēs · Vide
te ne velitis ꝓ me agapē facē qm̄ ſi
feci ego pro meipſo iueniō ·

Ubi abbas paſtor cauſam r̄d
dit quare ſibi loquēti r̄ſponſū nō
dederit · Ca · l ·

UEnerūt aliqn̄ p̄ſbiteri regi
onis illi⁹ ad monaſteria vi
cina ī q̄bus eciā erat ⁊ abbas pa
ſtor ⁊ īt rogauit abbas Anub ⁊ di
xit ei · Rogem⁹ p̄ſbiteros iſtos ho
die accipe hic in caritate donū dei
Ille autē ſtans diu nō dedit r̄n̄ſū
Abbas vero Anub ꝯtriſtat⁹ exijt
Dixerūt autē abbati paſtori qui
iux̄ eū ſedebāt · Quaē n̄ dediſti ei
r̄n̄ſū: Et dixit eis abbas paſtor
Ego cauſaꝫ nō habeo iā mortuus
ſū · Mortuus enim non loquitur
Non ergo reputetis me q᷑ hic mē
cū ſū ·

Qui non facit q̄d docet ſimilē
eſſe puteo ſordida diluenti ⁊ ſordi
do permanēti · Capi · li ·

DIxit abbas paſtor · Si q̄s
docet alios ⁊ nō facit q̄d do
cet: ſimilis eſt puteo q̄ oēs ad ſe
venientes ſaciat ⁊ diluit ſordes ſe
autem ipſum purgare nō poteſt ·
ſed ſpurcicia et īmundicia in eo
omnis ē ·

Duo ſenes quid abbatiſſam
ſaram de humilitate ammonue
rint vel quid ipſa reſponderit ·

UEnerunt Ca · lij ·
aliquando duo ſenes mag
ni de partibus peluſij ad abbatiſ
ſam ſaram · Et dum ambularent
dicebant ad inuicē Humiliemus
vetulā iſtam · Et dicunt ei · Vide
ne extollatur animus tuus et di
cas · quia ecce ſolitarij viri ad
me que mulier ſum veniunt · Et
dixit eis abbatiſſa ſara · Sexu
quidem mulier ſum · ſed non ani
mo ·

Item verba eiuſdē ſare q̄d p̄ ce
teris nolit · quid cū alijs habere de
ſideret · Ca · liij ·

ITē dixit abbatiſſa ſara Si
ꝑpoſcero a deo vt omnes
homines edificentur ex me: inue
nior ante ianuas ſingulorum pe
nitenciam agens · ſed magis oro
vt cor meum cum omnibus puruꝫ
ſit ·

Quare abbas Yſaac pueros adduci ꝓhibuerit Ca·liiij·
Dixit abbas Yſaac theleus frãbus ſuis ·Pueros huc ñ adducatis ꝗ ꝑpt pueros iſcychi q̃tuoꝛ ecãe heremꝰ facte ſunt·
Incipiunt capitula·
Quã glorioſe ex hac vita mi grauerit abbas Agathon· Capitulũ pmũ· fo·C30·
Aduenientibus malis cogitacõni bus cõfugiendũ eſſe ad deũ p ora cionem Ca·ij· fo·C30·
Senex quidã ſpm̃ paciens obli uionis quomõ donante do litera cõſit ab eo Ca·iij· fo·C30·
Qd abbas Paſtoꝛ de tribus ſer monibus vnũ oblitus ad interro gandum per longã cũſus ſit vi am Cap·iiij· ·fo·C31·
Abbas Siluanꝰ rigãs oꝛtum q̃ re faciem cucalla operuerit Capi tulum·v· ·fo·C31·
Non ꝯfidendum in vita quãtum libet bona vſq3 ad moꝛtem Capi tulum·vi· ·fo ·C31·
Hominẽ ne poſſe ledi a dyabolo ſi deus fuerit ante oculos eius Capituluʒ·vij· ·fo·C31·
Quomõ ſenex quidã cogitacõni bus ſuis reſiſtebat ne penitẽciaʒ differret Cap·viij· fo·C31·
Qua ſobrietate mentis tribꝰ ini mici virtutibus reſiſtatur Capi tulum·ix· fo·C31·
Quomõ frater varijs fluctuans cogitacionibus tandem inſtancia ſua demonum verſucias euicit Ca pitulum·x· fo·C31·
De quodã ſene moꝛiẽte a tedio ti dente Cap·xi· fo·C31·
Qd timoẽ dei mala cogitacõ cõſu matur Cap·xij· ·fo·C32·
Contra inſidias inimici mentis circũſpectõnẽ nobis eſſe neceſſari am Cap·xiij· ·fo·C32·
De cuſtode dattiloruʒ qui aues abegit Cap·xiiij· ·fo·C32·
Coꝛpus ad laboꝛem ·animã ad ſobrietatem eſſe cogendam Capi tulum·xv· ·fo·C32·
Quomõ quãto plus quis contra malos pugnat cogitatꝰ tanto ſibi ſentiẽ cõſtẽtes Ca·xvi· ·f·C32·
Et qui tacere neſcit facile de ſcri pturis non preſumat loqui Capi tulum·xvij· ·fo·C32·
De ſene qui deum rogauit vt ad verba vtilia vigilaret ad ocioſa doꝛmiret et congruum cauſe exẽ plum Ca·xviij· fo·C32·
Quomõ abbas iohẽs frãbuſ rem tẽpoꝛalem ſibi ꝓponentibꝫ ſpũali rñſiõe occurrit Ca·xix· fo·C32·
Qd abbas Siluanꝰ nũq̃ pmi ſit in coꝛde ſuo morari cogitacõem malaʒ Cap·xx· fo·C32·
Ut cogitacio nrã ſemp celeſtibꝰ ſit intẽta Ca·xxi· ·fo·C33·
Ut fidelis quiſq3 puritate coꝛdis do placẽ ſtudeat C·xxij· ·f·C33·

De ſobrietate Pars vndecĩa·
Quã glorioſe ex hac vita migrauerit abbas Agathõ· Ca·p·

Dixit abbas agathon
Non debet monachꝰ
ꝑmittere conſciencie
ſue vt accuſet eum in
quātūqꝫ de Quādo autē moriturꝰ
erat memoratus abbas agathon
tres dies immobilis manſit aper
tos oculos tenēs Pulſauerūt au
tem eū fratres dicētes. Abba vbi
es? Et ille reſpondit. In conſpe-
ctu diuini iudicij aſſiſto. Dicunt
ei. Et tu times? Et ille dixit. Inte
rim laboraui virtute qua potui in
cuſtodiendis mandatis di. ſed ho
mo ſum ꝛ neſcio vtrū placuerint
opera mea corā deo. Dicunt ei fra
tres Et non confidis de operibus
tuis. quia ſcd̄m deum ſunt? Et di
xit ſenex. Non preſumo niſi vene
ro ante deum Aliter enim ſunt iu
dicia dei ꝛ aliter hominū. Cuꝫ au
tem vellent adhuc eum interroga
re aliuꝫ ſermonē: dicit eis Oſten
dite caritatem ꝛ nolite mecū loqui
quia occupatus ſū. Quo dicto ſta
tim emiſit ſpiritū cum gaudio Vi
debant enim eum colligentem ſpi
ritū quēadmodū ſi q̄s ſalutet ami
cos ſuos dilectos Habuit āt cuſto
diā magnā i oībꝫ ꝛ dicebat. q̄ ſine
cuſtodia ad nullā v̄tutē aſcēdit hō

¶ Aduenientibus malis cogita
cionibus cōfugiendū eſſe ad deuꝫ
per oracionē. Ca. ij.

Dixit abbas iohānes breuiſ
q̄ ſimil' ſū hoī ſedēti ſub arbore
magnā ꝛ attēdenti beluas multaſ
ꝛ plura ſerpēcia ad ſe venīēcia ꝛ cū
ſe viderit. q̄ nō poteſt ſtare aduer
ſus eas: feſtinat aſcendere i arbo
rem vt ſaluetur. Ita ꝛ ego ſedeo i
cella mea ꝛ attēdo cogitacōeſ mali
gnas ſuꝑ me ꝛ cū nō ꝓualeo adūſꝰ
eas: cōfugio ꝑ oracōnē ad dn̄ꝫ et
ita ſaluꝰ efficior ab inimicis meis

¶ Senex quidaꝫ ſpiritū paciēs
obliuionis quomodo donante deo
liberatus ſit ab eo. Ca. iij.

Senex q̄daꝫ erat i ſcythi ha
bens q̄dē toleranciā corporalē. ſꝫ nō
valde ſcrupuloſꝰ erat i retinēdiſ
q̄ audiebat Abijt gͦ iſte ad abba
tē iohānē breuē vt interrogaret eū
de obliuione ſua. Et audiens ab
eo ſermonē redijt in cellam ſuaꝫ
Et oblitus qđ dixerat ei abbas io
hannes iteꝝ abijt ꝛ interrogauit
eum Audiens aūt ab eo ſermonē
reuerſus ē. Mox autē vt ꝑuenit in
cellā ſuā oblitus ē qđ audiuit At
qꝫ ita multociens vadens atqꝫ re
uertens dn̄abat᷑ ei obliuio. Poſt
hec vero rurſus occurrens ſeni di
xit noſti abba. q̄ oblitus ſuꝫ ite-
rū qđ dixiſti m̄. Sꝫ ne tibi mole
ſtus eſſē ideo nō veni Dixit aūt ei
abbaſ iohāneſ Vade icēde lucnā.
Et icēdit. Et dixit ei Affer alias
lucernas ꝛ icēde ex ea. Et fecit ſic
Et dixit abbas iohēs ſeni. Ne ali
q̄d leſa ē lucna. q̄ ex ea alias icē
diſti? Et dixit Nō Ita igr̄ nec iohā
neſ ledit᷑ ſi toti i ſcythi veniāt ad me
nec ipediāt me a caritate di. qn̄ igit᷑

vis demi nichil heſitans·Et ita p paciencia vtrorumqꝫ abſtulit deus obliuionem a ſene·Hoc enim erat opus habitancium in ſcythi vt amaret eos qui impugnabantur a quacumqꝫ paſſione ⁊ extorquebant ſibi laborem vt ſemiuicem lucrarentur in bono·

¶ Qd abbas Paſtor de tribus ſermonibus vnum oblitus ad interrogandum per longam reuerſus ſit viam· Ca·iiij·

Abijt aliqn abbas Paſtor cum eſſet iuuenis ad quendam ſenem vt interrogaret eum tres ſermones·Cum ergo peruiſſet ad ſenem oblitus eſt vnum ex tribus ſermonibus que eum interrogare venerat·Et reuerſus in cellam ſuam cum tetendiſſet manum vt teneret clauem recordatus eſt ſermonis illius que fuerat ante oblitus et ſuſtulit manum a claui ⁊ reuerſus eſt ad ſenem·Senex autem dixit ei·Acceleraſti venire frater·Et ille narrauit ei qꝫ cum tetendiſſem manum tenere clauem recordatus ſum ſermonis que querebam ⁊ non aperui cellam·ſꝫ mox ad te ſum reuerſus·Erat autem longitudo vie multa nimis·Dicebat ei ſenex·Vere gregum paſtor nominabitur nomen tuum in tota terra egipti·:·

¶ Abbas ſiluanus rigans ortum quare faciem cucullа operuerit·:

Capitulum quintum·

Sedente aliquando abbate Siluano in monte ſyna voles diſcipulus eius abire ad quoddam monaſterium ſuum dixit ſeni·Dimitte aquam ⁊ riga ortum·Ille autem exiens ad dimittendam aquam tegebat faciem ſuam de cuculla ſua tantum ad pedes ſuos itendens·Contigit autem vt ipſa hora quidam ſuperueniret ad eum ⁊ videns eum alonge conſiderauit quid faceret·Et cum perueniſſet ad eum dixit ei·Dic michi abba vt quid tegebas de cuculla faciem tuam ⁊ ſic adaquabas ortum:·Et dixit ei ſenex Ne viderent oculi mei arbores et occuparetur mens mea ab opere ſuo in conſideracione earum·

¶ Non confidendum in vita qualibet bona vſqꝫ ad mortem·:·

Venit quidam ſenex ad alium ſenem ⁊ cum loquerentur vnus ex eis dixit Ego mortuus ſum huic ſeculo·Alter vero dixit ei·Ne confidas in temetipſo donec exeas de corpore iſto·Nam ſi de te dicis qꝫ mortuus es:ſathanas autem mortuus non eſt·:

Cap·vi·

¶ Hominem non poſſe ledi a dyabolo ſi deus fuerit ante oculos eius·

Dixit ſenex Cap·vij· Dormiente te ⁊ ſurgente vel aliud quod facientem ſi fuerit deus ante oculos tuos in nullo te inimicus poterit deterrere·Et ſi talis cogitacio manſerit in homine eciam dei virtus manet in eo·

¶ Quomodo ſenex quidam cogi
tacionibus ſuis r̄ſiſtebat ne peni
tenciā differret· Capi· viij·
Dicebāt de quodam ſene· q̄
q̄n ei cogitacōnes ſue dice-
bāt dimitte hodie cras penitere:
cōtradicebat eis ille dicens Non
ſed hodie penitēciā ago· craſtino
autē fiat voluntas dn̄i·

¶ Qua ſobrietate mentis tribus
inimici v̄tutibus reſiſtat̄· Ca·ix·
Dicebant ſenes· quia tres
ſunt v̄tutes ſathane ex q̄bꝫ
p̄cedūt vniuerſa peccata· prima
obliuionis ·ſc̄da negligencie·tc̄ia
ꝯcupiſcencie Etenim ſi obliuio ve
nerit generat negligenciā de ne-
gligencia cōcupiſcencia naſcitur·
De cōcupiſcencia autē corruet ho
mo· Si ei ita ſobria eſt mens vt
obliuionē reſpuat ad negligēciā
n̄ venit· Et ſi nō neglexerit cōcupi
ſcenciā nō r̄cipit· Si vero cōcupi
ſcēciā nō recipit nūq̄ cadet opitu
lante gracia xp̄i·

¶ Quomodo frater varijs fluctu
ans cogitacionibus tandē inſtan
cia ſua demonū verſucias euicit·
Frater quidam Capi·x·
in cellis infundebat palmu
las ſuas qui cum ſediſſet facere
plectas dicit ei cogitacio ſua vt
iret ad quēdam ſenē viſitare eū·
Et iterū cogitans in ſemetipſo di
cebat· Poſt paucos dies vadā.
Et dicebat ei cogitatus ſuus Si
interhec moritur quid faciā: Sꝫ
vade modo vt loquaris ei quia eſti
uū tempus Et iterꝫ dixit intra ſe·
Sed nō eſt modo t̄pus Iterꝫ aūt
cogitauit dicens Sed cū inſcides
ſcirpuꝫ ad mattas ſit t̄p⁹ Rurſ⁹
dixit· Expēdo palmulas iſtas ⁊ tūc
vado· Rurſus dixit in ſemetipſo
Sꝫ hodie bonū aerē facit Et ſur
gens reliquit palmas infuſas et
tollens melotem ſuam ibat· Erat
autē ſenex quidā vicin⁹ ⁊ vir pre
uidens Qui cū vidiſſet eū in impe
tu ambulantē clamauit dicens·
Captiue captiue vbi curris: Ve
ni huc ad me· Qui cum veniſſet di
cit ei ſenex Reuertē in cellā tuam
Ille autē frater narrauit ei flu-
ctus q̄s ptulerat i cogitacōnibꝫ ſu
is et ita reūſus ē in cellā ſuā· Et
cū igreſſus fuiſſꝫ in eam pſtrauit
ſe ⁊ penitenciam egit Hoc facto vo
ce magna ſubito demones clama
uer̄t dicētes Viciſti nos mōche vi
ciſti nos· ⁊ fc̄ā ē matta ei⁹ ſup̄ quā
iacebat velut ab igne vſtulata· de
mōes aūt velut fum⁹ extīminati ſūt
Sicq̄ꝫ fr̄ ille didicit v̄ſucias eoꝝ

¶ De quodam ſene moriente et
tercio ridēte· Ca·xi·
Dicebāt de q̄dā ſene q̄ morie
bat̄ i ſcythi et circūdederūt fr̄es le
ctū ei⁹ ⁊ veſtierūt eū ⁊ ceperūt flē Il
le aūt apuit oc̄los ſuos ⁊ riſit· Et
adiecit iterꝫ ridē· H⁹ et fc̄m ē t̄cio
qḋ cū vidiſſet fr̄es rogauer̄t eū di
cētes Dic nob̄ abba q̄re nob̄ flēti
bꝫ tu rides Et dixit eis Pr̄mo riſi q̄

vos timetis mortẽ· Secũdo riſi q̃ nõ eſtis pati· Tercio autẽ riſi q̃a ex labore ad requiem vado ⁊ vos ploratis· Hoc cũ dixiſſz ſtatim vt pote mortuꝰ recluſit oculos ſenex

Qd timore dei mala cogitacio cõſumatur· Cap̃·xij·

Venit aliq̃n frat manẽs in cella apud vnũ de pãbꝰ et dixit ei· q̃ cogitacõe ſua affligeretur· Et dixit ei ſenex· Tu ꝓieciſti in terrã ferramẽtũ magnũ quod eſt timor dei ⁊ accepiſti in manu tenerã arũdineã virgã· hoc eſt cogitacões malas· Accipe ergo tibi magis ignẽ qd eſt timor dei ⁊ q̃n tibi approximat cogitacio mala: velut calamꝰ igne timoris dei ꝯburetur· Neqz enĩ preualet malicia ad vſus eos qui hñt timorẽ dei·

Contra inſidias inimici mẽtis circũſpectõem nobis eſſe neccãriã Ca·xiij·

Dixit q̃dã ſenũ Qñ enĩ cooperiũtur oculi aĩalis tũc circuit ad molendũ· Si autẽ diſcoopertos habuerit oculos nõ ãbulat in circuitu mole· Sic enĩ ⁊ dyabolꝰ ſi occurrerit cooperire oculos hoĩs in õne peccatum hũiliat eum Qd ſi illuminati fuerint oculi eius facilius poteſt effugere·

De ſene cuſtode dattilorũ qui aues abegit· Ca·xiiij·

Dicebat ſenex quia in mõte abbatis Antonij cuſtodes ſedebant ſeptem tẽpore dattilorũ et vnus ex eis abigebat ab eiſ volucres Erat autem ſenex ibi qui in die qua eum dattilos cuſtodiẽ cõtigebat: clamabat dicẽs Diſcedite de intro male cogitaciones et deforis aues·

Corpus ad laborez animã ad ſobrietatẽ eẽ cogẽdã Ca·xv·

Dixit ſenex· Surgẽs mane dic ad temetipſum· Labora corpus vt paſcaris ſobria eſto aĩa vt apprehẽdas hereditatem·

Qd quãto plus q̃s contra malos pugnat cogitatꝰ tãto ſibi ſentire reſiſtẽtes· Cap̃·xvi·

Frater dixit ſeni cuidã· Nichil pugne video in corpore meo· Et dixit ei ſenex Tu ſic es velut quadrigemina porta vt q̃cumqz deſiderat intret· vnde voluerit intra ⁊ vnde voluerit exeat ⁊ tu nõ intelligis q̃ aguntur· Nam ⁊ ſi habueris ianuã ⁊ clauſeris eã in nec permiſeris intrare ꝑ eã cogitacões malas tunc videbis ſtantes foris et pugnãtes aduerſum te·

Vt qui tacere neſcit facile de ſcripturis loqui nõ preſumat· Cap̃·xvij·

Venit abbas Ammon ad abbatem Paſtorem ⁊ dicit ei· Si vado ad cellam vicini aut ſi ille ad me venerit pro aliqua reſponſione veremur loqui ad inuicem ne incurrat aliqua incompetens fabula ⁊ aliena a propoſito monachi· Et dixit ei ſenex· Bene facis neccãriã

em̄ habet iuuentus custodiaz· Di
xit ei abbas āmon· Senes ergo
quid faciebant? Et dixit ei· Jam
ſenes pficientes atq3 firmati nō
habebant in ſe aliud quid aut pe
grinū in ore ſuo vt id loquerētur
Et ille dixit Si ergo ſit neceſſi-
tas cū viano loquēdi: videt̄ tibi vt
de ſcripturis cū eo loquar ā de ver
bis et ſentencijs ſenioꝝ? Et dixit
ei ſenex Si non potes tacere: bo
nū eſt magis vt de verbis ſenioꝝ
loquaris ꝙ̄ de ſcriptura Pericu-
lū eſt em̄ nō paruū·

De ſene qui deū rogauit vt ad
verba vtilia vigilaret ad ocioſa
dormiret a congruū cauſe exem-
plum· Ca· x viij·

Narrauit abbas caſſianus
de quodam ſene in heremo
ſedēte· q̄ rogauerat deū vt dona
ret ei ne dormitarz aliqñ cū de ſpi
ritualibus reb⁹ ſermo fieret? Si
autez detractionis aut ocioſa ver
ba eſſent: ſtatī i ſomnū cōuertere
tur vt ñ huiuſmodi venenū aures
eius exciperent Hic dicebat dya
bolū ſtudioſū eſſe vt moueret ho
mines ad verba ocioſa· impugna
torem autē tocius doctrine ſpūa
lis Ad quā rem hoc vtebatur exē
plo Loquēte inq̄t me aliqñ de vtili
tate animarū ad quoſdā fratres
tantū ſomno pfundo occupati ſūt
vt nec palpebras oculoꝝ mouere
potuiſſent Ego autē volens oſten
dere opus demoniācuz eſſe: ocio-
ſaꝝ verū verba introduxi ad que
illi audientes ſtatim a ſomno ex̄ci
tati ſunt Ego autē ingemiſcens di
xi vſq3 nūc de celeſtibus rebus lo
q̄bamur a oīm vr̄m oculi ſomno
grauiſſimo tenebantur· quādo au
tez ſmo ocioſus inuentus eſt: om
nes pmpti audire cepiſtis Prop
ter qđ rogo frēs kariſſimi cogno
ſcentes maligni demonis opus eē
attēdite vobiſmetipſis cuſtodiētes
vos a ſomno quādo aliqđ de ſpūa
libus facitis vel auditis·

Quomodo abbas iohānes fra
trib3 rē temporalem ſibi ppronēti-
bus ſpirituali reſponſione occur
rit· Ca· xix·

Venerūt aliqñ fratrū q̄daz
temptantes iohannē bre-
uem· quia non dimittebat mentē
ſuā diffundi in cogitacōib3 ſeculi
neq3 loquebat̄ cauſaz mūdi hui⁹
Et dicūt ei Gracias agim⁹ deo· q̄
multū pluit iſto anno a rigat ꝯpe
tenter arbores palmarū et tene i
cipiūt pducere ramos a inueniūt
fratres qui ſolent manuū ſuaruz
opib3 occupari· Dicit ergo eis ab
bas iohannes· Sic eſt a qñ ſpūſ
ſanct⁹ deſcendit i corda ſcōꝝ vire
ſcunt quodāmodo et innouant̄ a
proferūt folia in timore di·

Qđ abbas ſiluanus nūq̄ per
miſit in corde ſuo morari cogitacō
nē malā· Ca· xx·

Nterrogauerūt aliqñ abbatē ſilua
nū q̄dā dicētes In q̄ cōuerſacione

opat⁹ es vt accipes prudẽciã iſtã
Et ille r̃ndẽs dixit· Nũq̃ pmiſi i
corde meo cogitacõnẽ morari que
exacerbaret deum·

¶ Vt cogitacio noſtra ſemp ĩ ce
leſtib⁊ intenta ſit· Capi·xxi·

DIxit abbas Pxericı⁹ Cogita
cio tua ſemp ſit in regno ce
loꝝ ⁊ cito in hẽditatẽ accipies illd

¶ Vt fidelis q̃ſq⁊ puritate cordis
deo placere ſtudeat· Ca·xxij·

DIxit ſenex fratri cuidã· Po
ne qꝛ dyabolus ẽ inimicus
et tu dom⁹ Inimicus ergo ñ ceſſat
iactare ſup te q̃cq̃d ſordidũ ĩuene
rit effundẽs in te vniuerſas imũdi
cias ·tuũ ẽ aũt nõ negligere vt pi
cias foras que iactauerit ille Nã
ſi neglexeris replebit̃ tibi domus
ſordib⁹ et nequaq̃ valebis ĩtrare
in eã· ſed ab inicio q̃ ille iactauerit
tu eice paulatim ⁊ manebit dom⁹
tua mũda p grãm xpi·

¶ Incipiunt capitula·

QUod maximi laboris ſit deũ
ſine ceſſacõne orare· Capi·
pmũ· ·fo·Czz·
De abbate Heſaione q̃tuordecim
dieb⁹ orãte et qũo aquã orãdo ĩpe
trauit· Ca·ij· fo·Czz·
Qd expãſis manib⁹ orãte abba
te ioſeph facti ſunt digiti eius ve
lut decem lampades ignis ·Capi
tulũ·iij· fo·Czz·
Abbas luci⁹ qũo oſtẽderit eẽ ſñ i
tmiſſiõe orãdũ· Ca·iiij· fo·Czz·
De quodã ſene ad cui⁹ oracõnez
pluuia mox fcã ẽ· C·v· ·fo·Czx·
Itẽ de frẽ cui⁹ oracio vt ignis cã
deũ aſcendit· Ca·vi· ·fo·Czx·
De õmino ceſſem⁹ bonũ facere qd
poſſum⁹ q̃uis nõ totũ poſſit eẽ bo
nũ qd facim⁹ Ca·vij· ·fo·Czx·
Qd q̃dã ſedẽs cũ frĩb⁊ ⁊ loquẽs cẽ
tum ⁊ tres oracõnes fecit· Capi
tulum·viij· fo·Czx·
Animã nõ niſi a cogitacionibus
purgatã cõtemplatiue orare poſ
ſe· Ca·ix· fo·Czx·
Et contra malũ ĩminẽs pmpta
ſit ĩugit̃ ſancte oracõnis defenſio
Ca·x· fo·Czx·
Abbaˢ Hyſoi manib⁹ expanſiˢ
orans quãtũ eciam mente ſuſtol
leret̃ ad ſupna· Ca·xi· fo·Czx·
Quid valeat aſſidua oracõ ·Ca
pitulũ·xij· fo·Czx·
Quomodo ſit orandu⁊ · Capitu
lũ·xiij· fo·Czx·

¶ De cõtinua oracõne pars duo
decima·

¶ Qd maximi laboris ſit deu⁊ ſi
ne interceſſione orare· Ca·pmũ·

INterrogauerunt fratres abba
tem agathonem dicentes Pater
que virtus in conuerſacione pluˢ
habet laboris? Et dixit eis igno
ſcite michi· quia puto non eſſe ali
um laborem talem qualem orare
deum · Dum enim voluerit homo
orare deum ſuum· ſemper inimici
demones feſtinant interrumpere
oracõnẽ eius ſcientes quia ex nul
la re impediuntur niſi p oracõnẽ

fuſā ad deū· Siquidē omnē aliū
laborē quē homo in ↄuerſacōe re
ligioſa poſitus aſſumpſerit ꝗuis i
ſtanter ⁊ tolerant̄ agat · habet tn̄
⁊ poſſidet aliquā requiē· Oracō āt
vſqꝫ ad vltimā exhalacōem opus
habet magni certaminis·

¶ De abbate Beſarione quatuor
decim diebus orāte ⁊ quomō aquā
orādo impetrauit· Capitu· ij·

NArrauit abbas Dulas qui
fuit diſcipulus abbatis Be
ſarionis dicens · Veni aliquando
in cellam abbatis mei ⁊ inueni eū
ſtantem ad oracōem ⁊ manus ei9
erant extenſe in celū· Permanſit
autem hoc faciens iugiter quatu-
ordecim dies· Et poſt hec vocauit
me ⁊ dixit· Sequere me· Exeūtes
perreximus in heremum et cum ſi
tirem dixi ei· Abba ſicio· Ille aūt
tollēs melotem diſceſſit a me quā
tum eſt iactus lapidis ⁊ facta ora
cōne attulit eum plenū aqua Et ā
bulauimus in ciuitatem lycon ⁊ ve
nimus ad abbatem Johannē et
ſalutantes eum fecimus oracōnē
Deinde ſedentes ceperunt loq̄ de vi
ſione quam viderat· Dixit autem
abbas Beſarion ꝙ exiuit pceptū
a dn̄o vt deſtruantur tēpla· Et fa
ctū eſt ſic ⁊ deſtructa ſunt·

¶ Q̄d expanſis manibus orāte
abbate Joſeph fc̄a ſūt digiti ei9 ve
lut decem lampades ignis·

VEnit abbas Ca· iij·
loth ad abbatem Joſeph ⁊
dixit ei abbas loth· Scd̄m virtu
tem meam facio modicam regulā
et paruum iciunium et oracōnē ⁊
meditacōnem ⁊ q̄etem ⁊ ſcd̄m virtu
tem meam ſtudeo purgare cogita
tionem meā· Quid ergo debeo de
cetero facere Surgēs ergo ſenex
expandit manus ſuas in celum ⁊
facti ſunt digiti eius velut decem
lāpades ignis · Et dixit ei· Si vis
efficere totus ſicut ignis·

¶ Abbas lucius quomō oſtende
rit eſſe ſine intermiſſione orādū·

VEnerunt aliq̄n Ca· iiij·
ad abbatem lucium in En
nato monachi q̄dam q̄ dicebant̄
Euchite hoc eſt oratores ⁊ interro
gauit eos ſenex dicēs · Quod eſt
opus manuum veſtrarum? Et il
li dixerunt· Nos non contigimus
aliquando opus manuū· ſꝫ ſicut
dicit apoſtolus ſine intermiſſione
oramus · Dicit eis ſenex· Et non
manducatis? Illi autem dixerūt
Etiam mādu camus · Et dicit eis
Quādo ergo comeditis quis ꝓ vo
bis orat? Et iterum interrogauit
eos dicens Non dormitis? Et illi
dixerunt· Dormimus Et dicit eis
ſenex· Cum dormitis quis pro vo
bis orat? Et non inuenerunt q̄d
ad hec reſpōderent ei· Et dixit eis
Ignoſcite michi fratres quia ecce
non facitis ſicut dixiſtis · Ego au
tem oſtendo vobis · quia operans
manibus meis ſine intermiſſione
oro· Sedeo enī iuuāte deo i ſundēs

m̃ pauca palmulas ⁊ facio ex eiꝰ
plectã ⁊ dico· Miſerere mei deus
ſcd̓m magnã mĩam tuam et ſcd̓m
multitudinẽ miſeracionũ tuaꝝ de
le iniquitatẽ meam· Et dicit eis·
Oracio eſt an nõ? Et dicunt ei· Eci
am· Et ille dixit· Qñ ꝑmanſero
tota die laborãs ⁊ orãs· facio pl⁹
min⁹ ſedecĩ nũmos ⁊ pono ex eis
ad oſtiũ duos nũmos ⁊ reſiduos
manduco et qui accipit illos du-
os denarios orat ꝓ me tp̃e q̊ ego
manduco vel dormio atqꝫ ita per
graciaꝫ dei impletur in me quod
ſcriptum eſt ſine intmiſſione qui
dem orate·

¶ De quodam ſene ad cuius ora
cionem pluuia mox facta eſt·

Venit quidam ſe- Ca· v·
nex aliquã in mõte ſyna ⁊ cũ
exiret inde· occurrit ei frat̃ ĩ via ⁊
ingemiſcens dicebat ſeni illi· Af
fligimur abba ꝓpter ſiccitatẽ· qꝛ
nobis non pluit· Et dixit ei ſenex·
Quare nõ oratis et rogatis dñm
Et ille dixit· Et oracionẽ facim⁹
et deprecamur aſſidue dñm ⁊ non
pluit· Et dixit ſenex· Credo quia
nõ attencius oratis Vis autẽ ſci
re quia ita ẽ· Veni ſtem⁹ ad ora
cõnem ꝑiter· Et extendens in ce-
lum manus orauit ⁊ ſtatim plu-
uia deſcendit· Quod cum vidiſſet
frater ille timuit ⁊ procidens ado
rauit eum· Senex autẽ fugit il-
linc·

¶ Item de frẽ cui⁹ oracio vt ignis

Ante deũ aſcendit· Ca· vi·
Dixit abbas yſaac· quia pre
ſbiter peluſij cũ fierẽt agapes et
fratres in eccleſia comederent et
loquerentur ſibi ab inuiceꝫ incre
pans eos dixit· Tacete fratres
Ego enim ſcio vnum frẽm man-
ducanteꝫ vobiſcũ ⁊ ora cõnes eius
aſcendunt in cõſpectu dei vt ignis

¶ Ne omnino ceſſemus bonum
facere quod poſſumus q̃uis non
totum poſſit eſſe bonum quod faci
mus. Ca· vij·

Frater dixit abbati paſtori
Si dedero fratri meo· modi
cũ panis aut aliquid aliud demo
nes polluũt illd̓ vt videat̃ ad pla
cendũ hominibꝫ fieri· Et dixit ei
ſenex Et ſi ad placendum homi
nibus fiat tale opus· nos tamẽ de
bem⁹ fratribus prebere quo egẽt
Dixit autem ei ⁊ parabolam talem·
Duo homines erant agricole ha
bitantes in vna ciuitate et vnus
ex eis ſeminans collegit pauca ⁊
ſordida· Alius autem negligens
ſeminare omnino nichil collegit
Si ergo fames fiat· quis duorũ
poteſt euadere? Et reſpondit fra
ter ille Qui fecit q̃uis parum at
qꝫ immundum Et dixit ei ſenex
Ita et nos ſeminemus pauca et
ſi immũda ne famis tempore mo-
riamur·

¶ Qd̓ quidam ſedens cum fra
tribus ⁊ loquens centũ ⁊ tres ora
ciones fecit· Capitulũ· viij·

Narrauerunt fratres dicen
tes quia venimus aliquã̃do
ad quoſdaz ſenes ⁊ cũ ex more fa
cta fuiſſet oratio ſalutãtes inuicẽ
ſedimus. Et poſtq̃ꝫ locuti ſumus
cum diſcederemus poposcimus vt
fieret rurſus oratio. Dixit autem
vnus illorũ ſeniorꝫ ad nos. Quid
enim? Nõ oraſtis? Et nos diximꝰ
Etiam. ſed quando intrauimꝰ pa
ter tunc eſt facta oratio et ex illa
hora vſqꝫ modo locuti ſumus. Et
ille dixit. Ignoſcite michi fratres
quia vobiſcum ſedens quidam fra
ter et loquens centum et tres ora
tiones fecit. Hoc cum dixiſſ̃ facta
oratione dimiſerunt nos.

¶ Animam non niſi a cogitacõni
bus purgatam cõtemplatiue ora
re poſſe. Ca. ix.

Dicebant quidam patrũ q̃
ſicut impoſſibile eſt ut vide
ãt quis in aqua turbida faciem ſu
am. ſic et anima niſi purgata fue
rit a cogitationibus alienis contẽ
platiue non poteſt orare deum.

¶ Ut contra malum pmĩnens
prompta ſit iugiter ſancte oracio
nis defenſio.

Capitulum decimum.

Dixit abbas Euagrius. Qñ
cogitacio ꝯtraria in corde ve
nerit: noli alia pro alijs per oraci
onem querere. ſed aduerſus euꝫ
qui te impugnat gladiuꝫ lacrima
rum acue.

Abbas Siſoy manibus expan
ſis orans cõptum etiaꝫ mẽte ſuſtol
leretur ad ſupna. Ca. xi.

Dicebãt de abbate Siſoy q̃
niſi cito deponeret manus
ſuas quando ſtabat ad oracõnez
rapiebatur mens eius in ſuperio-
ribus. Si ergo contingebat cum
eo aliquem fratrem oraẽ: feſtina
bat cito deponeret manus ſuas ne
raperetur mẽs eiꝰ ⁊ moraret̃.

¶ Quid valeat aſſidua oracio.

Dicebant Capitu. xij.
aliqui ſenum quia aſſidua
oratio cito corrigit mentem.

Quomodo ſit orandum?

Interrogauerunt Capitu. xiij.
quidam abbatem Macharium di
centes. Quomodo debemus oraẽ?
Dicit eis ſenex. Non opus eſt mul
tum loqui in oracione. ſed extẽde
re manus frequenter et dicere. do
mine ſicut vis ⁊ ſicut ſcis: miſere-
re mei. Si autem inſtat belluꝫ in
aĩo debes dicẽ. Domine adiuua. q̃
ipſe ſcit que expediunt et facit mi
ſericordiã nobiſcum.

¶ Incipiunt capitula.

Quomodo abbas Joſeph do
cuerit in ſuſcepcõe fratrũ eẽ
letandũ. Ca. p̃. fo. C.xx.

Item de eadem re. Capitulum
ſecũdũ. fo. C.xx.

De quodam ſene qui ſexies in
vna die cum fratribus aduentan
tibus pro caritate refecit. Capi
tu. iij. fo. C.xxi.

Quod abbas moyſes hoſpitalitatis cauſa indictũ ſoluerit ieiunium·Ca·iiij· fo·Czr·
Ubi abbas paſtor docet lingue potius claudendam eſſe ianuam· Capitu·v· fo·Czr·
De ſolitario qui fratri dixit hoſpitalitatem eſſe ſuam regulam· Capi·vi· ·fo·Cz6·
De ſene cuiꝰ dapſilitatẽ deꝰ miraculo approbauit·Ca·vij· ·f·Cz6·
Senex quidam non ſolens quotidie refici quãtũ caritatis vim docuerit eſſe·Capi·viij· ·fo·Cz6·
Quomodo manicheus quidaz obſequio cuiuſdam ſenis ad fidez cõuerſus ſit·Ca·ix· ·fo·Cz6·
Duabus mulieribꝫ q̃dã dans elemoſinã qua dei diſpenſacõne vni parꝫ ꝛ alij multum nolens dederit Capi·x· fo·Cz6·
De ſeculari qui quãto largior in frẽm tãto dicior factus eſt·Capi·xi· fo·Cz6·
De duobus mõnachis ſimul habitantibus quoꝶ vni ꝑ largitate quod daret accreuit·alteri ꝑ parcitate defecit·Ca·xij· ·fo·Czʌ·
Inte cõſuetã horã quidã mãducare cõpulſus placitꝰ aliorũ volũtati cõſenſit·Capi·xiij· ·fo·Czʌ·
De eo q̃ ſemel parũ elẽoſine dãs ſue opinionis famã maculauit· Capitu·xiiij· fo·Czʌ·
De hoſpitalitate parſ·xiij·

Quomodo abbas ioſeph docuerit ĩ ſuſcepcione fratrũ eſſe letandũ· Capi·primũ·

Deuenerunt quidam de p̃ribus in paneſo ad abbatez ioſeph vt eũ req̃rerẽt de ſuſcepcõne fratꝶ qui ſupueniũt ad eos ſi liceret illo tpe vel fiduciã cũ hijs habere vel leticiã· At ille añq̃ͣ re quirerẽt eum dicit diſcipulo ſuo Quod facturꝰ ſũ hodie fili ne mireris· Et poſuit duo ſedilia illis qui venerant: vnũ a dexteris ſuiſ ꝛ vnũ a ſiniſtriſ Et dixit eis Sedete Et ingreſſus in cellulã ſuam miſit ſibi veſtimenta corrupta et egreſſus tranſijt in medio eoꝶ Et ingreſſus iterũ miſit meliora quibus ſolebat die feſto vti et ingreſſus ẽ ad eos Iterũ autẽ ingreſſuſ quotidiano veſtimento ſuo veſtitus venit ꝛ ſedit inter eos Illi autẽ mirati ſũt ꝛ obſtupuerũt ꝑpẽ hoc verbũ· Et dicit eis ſenex· Vidiſti quid feci? Cũ autẽ illi annuiſſent dicit eis· Et quid feci? Dicunt ei· Primũ veſtimẽto corrupto vſus es ꝛ poſtea alio meliore· Ait illis Nũquid mutatus ſuꝫ ex illo inhoneſto aut ex illo meliore? Dicunt ei Nõ· Quibus ſenex ait· Sicut egoipſe in vtriſqꝫ ꝛ ſicut in priori veſte mutatꝰ nõ ſũ nec ſequẽti leſus :ita debemus ĩ fratꝶ ſuſcepcione facẽ ſic ĩ euãgelio dñs loquit̃ Date q̃ ſũt ceſariſ ceſari ꝛ que ſũt dei deo·Cũ gͦ ẽ pſencia frm̃ cuꝫ fiducia ꝛ leticia ſuſcipiamꝰ eoſ q̃ñ ãt

ſoli ſumus opꝰ eſt vt luctus ⁊ ab ſtinentia maneat in nobis Illi ve ro audientes que in cordibus ſuis habebant anteꝙ̃ requirerẽt glo rificauerũt deũ ⁊ leti diſceſſerunt

¶ Item de eadẽ re. Ca. ij.

Dixit abbas Caſſianus quia venimus a paleſtina in egi ptum ad quendam patrum Et cũ hoſpitalitatẽ nobis impendiſſet in terrogauimus eum Quare tempo re ſuſcepcõnis fratrum regulã ie iunij veſtri non cuſtoditis ſicut fit in paleſtina? Et reſpõdens dixit Ieiunium ſemper mecum eſt. vos autem ſemper hic tenere mecũ nõ poſſum. Et ieiunium quidem ꝙ̃uis vtilis ⁊ neceſſaria res ſit in noſtrẽ volũtate eſt. Caritatis autem ple nitudinem lex dei exigit a nobis. Vñ ſuſcipiens in vobis xp̄m debeo exhibere que caritatis ſunt cum õ ni ſollicitudine. Cũ autem dimiſe ro vos regulam ieiunij poſſum re cuperare. qm̃ non poſſunt filij ſpõ ſi ieiunare ꝙ̃ diu cum illis eſt ſpõ ſus Cum autez ablatus fuerit ab eis tunc ex ſua poteſtate ieiunãt.

¶ De quodam ſene qui ſexies in die cum fratribꝰ aduentãtibꝫ p ca ritate refecit. Cap̄. iij.

Dixit iterum qui ſupra quia venimus ad alium ſenem ⁊ fecit nos guſtare ⁊ hortabat̃ nos iam ſaciatos adhuc ſumere cibum Et cum dixiſſem quia iam non poſ ſum. ille reſpondit Ego iam ſup uenientibus diuerſis fratribus ſe xies menſam poſui ⁊ cũ ſingulos hortor etiã ⁊ ego ſexies mãducaui ⁊ adhuc eſurio. tu vero ſemel man ducans ita ſaciatus es ut iaz mã ducare non poſſis?

¶ Qđ abbas Moyſes hoſpitali tatis cauſa indictum ſoluerit ieiu nium. Capi. iiij.

Datum eſt aliquando in ſcy chi mandatum vt ieiunarẽt illa ebdomada et facerent ſibi fe ſtiuitatem. Contigit autez in ipſa ebdomada vt venirent ad abba tem Moyſen fratres quidam ab egipto ⁊ fecit eis modicum pulmẽ tũ ⁊ cũ vidiſſẽt vicini fumũ dixerũt clericis eccĩe q̄ illic ẽ. Ecce moyſes ſoluit mãdatũ ⁊ coxit apđ ſe pulm̃ tum. Illi autem dixerunt. Quãdo venerit loquimur ei nos Facto au tem ſabbato videntes clerici mag nã conuerſacionẽ abbatis Moy ſi dicunt ei corã omni plebe. O ab ba Moyſes mandatum quidez ho minũ ſoluiſti. ſed dei mãdata for titer alligaſti.

¶ Vbi abbas paſtor docet ligue potius claudendam eſſe ianuam. Capitulũ. v.

Frater quidam venit ad ab batem paſtorem in ſecunda ebdomada quadrageſime ut cogi taciones ſuas diceret ei atqꝫ in re ſponſione eius inueniens requiẽ dicit ei frater ille In modico impe diri habui ne venirem ad te hodie

Et dixit ei ſenex· Quare· Et ille
dixit· Metuebam ne propt̄ qua
dragesimā michi non aperiretur
Et reſpondit abbas paſtor· Nos
non didicimus ianuā ligneā clau
dere· ſed magis lingue ianuā cu-
pimus clauſam hr̄e·

De ſolitario qui fratri dixit ho
ſpitalitatem eſſe ſuam regulam·
Capitulū· vi·

Frater quidam ad quendā
ſolitarium venit ⁊ cū egrede
retur ab eo dixit· Ignoſce michi
abba· q̄ impediui regulam tuā
Et ille reſpondens dicit ei· Mea
regula eſt vt recipiam te in hoſpi
talitatē ⁊ cū pace dimittā·

De ſene cui⁹ hoſpitalitatē p ſim
plicitate cordis facto de⁹ miraculo
approbauit· Ca· vij·

Dicebāt de q̄dā ſene i ſyria q̄
iuxt̄ viā hēmi habitabat ⁊ hoc op⁹
ei⁹ erat vt q̄cūq₃ hora veniret mo
nachus de heremo cum fiducia fa
ciebat eum reficere· Venit ergo
aliqū vnus ſolitarius et ille pete
bat ab eo vt guſtaret· Qui cū nol
let guſtare dicens ego ieiuno· cō-
triſtatus ſenex dicit ei· Ne preter
mittas puerū tuū obſecro ne de
ſpicias me ſed veni oremus Ecce
enim arbor eſt hic cui curuanti ge
nu ⁊ oranti inclinata fuerit ipſū
ſeq̄mur Curuauit ergo ille ſolita
rius genu in oracōne ⁊ nichil fa-
ctum eſt· Flexit autem ſenex ille
qui eum ſuſceperat genu ⁊ ſtatim

curuata eſt eciā arbor illa cū ipō
Quod cum vidiſſent gauiſi ſunt ⁊
gracias egerūt deo ſemp mirabi
lia facienti·

Senex quidā non ſolens quo
tidie reficī quātum caritatis vim
docuerit eſſe· Ca· viij·

Venerūt aliqū frēs duo ad
quēdam ſenem· Conſuetu
do autē erat ſeni quotidie nō mā
ducare· Qui cum vidiſſet fratres
gaudens ſuſcepit eos ⁊ dixit Ieiu
niū ſuam mercedem habet· Et ite
rum· Qui māducat ꝓpter carita
tem duo mandata implet· q̄ ꝓpri
am voluntatem derelinquit et
mandatum implet reficiens fra
tres·

Quomodo manicheus quidā
obſequio cuiuſdam ſenis ad fidē
cōuerſus ſit· Ca· ix·

Erat quidam ſenex in egip
to habitans in deſerto loco
Erat eciam alter longe ab eo ma
nicheus et hic erat p̄ſbiter ex hijs
quos ipſi vocant electos· Qui cū
vellet pergere ad quendam eiuſ
dem erroris hominem / cōprehen
dit eū nox in loco illo in quo erat
vir ille ſanctus et orthodoxus et
anxiabatur volens pulſare et in
trare et apud eum manere ſcie-
bat enim quia cognoſceret q̄ eſ
ſet manicheus Et reuocabatur a
cogitacione ſua ne forte non ac
quieſceret ſuſcipere eū Compul
ſus tamen neceſſitatete pulſauit

Et apiens senex et agnoſcens eū ſuſcepit cum hylaritate· Et coegit eum orare et refitiēs eū collocauit vbi dormiret· Manicheus autem cogitās in ſe nocte mirab atr dicēs Quomodo nullā ſuſpitionē habz in me? Vere hic dei ſeruus eſt· Et ſurgēs mane cecidit ad pedes ei9 dicens· Ab hodie orthodoxus ſuz et nō recedam a te Et deinceps re māſit cum eo·

Duabus mulieribꝫ qdam dās elemoſinam qua dei diſpenſacōne vni parum ꝛ alīj multum nolens dederit·

Capitulū·x·

Monachus quidam Thebeus accepit gratiam miniſterij a domino ut ſingulis indigentib9 miniſtraret quod neceſſariū erāt· Contigit autem aliquando in quo dam vico ut faceret agapema ecce mulier quedā veīt ad eū ut accipe ret induta vetuſtiſſiās ves·Quaz cum vidiſſꝫ ita vetuſtis vēbus indu tam impleuit manum ut daret ei multum· Clauſa eſt autem man9 eius et leuauit pax· Alia vero ve nit ad eum veſtita bene ꝛ vidēs ve ſtes eius miſit manuz ut daret ei pax ꝛ apta eſt manus eius ꝛ leua uit multum· Et requiſiuit de vtrīſ qꝫ mulieribus illis ꝛ agnouit q il la que bonis veſtibus vtebatur de honeſtis mulieribus ad paupta tem venerit ꝛ q ꝓ opinione nata liū ſuorum bonis fuerit veb9 indu ta· illa vero alia accipiendi cauſa veſtieit ſe de vetuſta·

De ſeculari qui quāto largior in fratrem tanto dicior factus eſt

Monachus q̄ dam erat habens fratrez ſe cularem pauperculuz et quicquid laborabat prebebat ei· Sed quā tum ei ille prebebat tātuz ille pau perior fiebat· Pergens aūt mona chus ille indicauit hec cuidaz ſeni Senex autem dixit ei Si me vis audire nichil vltra prebeas illi· ſ3 dic ei· Frater quando habui dedi tibi· tu ergo mō labora ꝛ ex eo qd laborauetis prebe m̄· Et quicquid tibi attuleit accipe ab eo ꝛ v bi ſcis pegrinum aut ſenem pauperē da illud ꝛ roga eos vt orent ꝓ eo· Il le aūt frater audiens hec fecit ita Et veniente ad ſe illo ſeculari fra tre locutus eſt ei quemadmodum dixerat ſenex ꝛ diſceſſit triſtis Et ecce prima die tollens de orto mi nuta olera attulit ei· Accipiēs āt frater attulit ſenibus et rogauit eos vt orarent pro eo· Qui cū ac cepiſſet benedictionem reuerſus eſt in domū ſuam Poſtea vero at tulit olera et tres panes ꝛ frater eius fecit ſicut prius Et conſecuta benedictione iterꝫ diſceſſit· Tertio veniens attulit multas expenſas et vinum et piſces· Quod cum vi diſſet frater eius miratus eſt ꝛ vo cauit pauperes et refecit eos· Di cit autem ille ſeculari fratri ſuo·

Nō opus habes aliquātos panes
Et ille dixit· Non dñe quomā qn̄
accipiebam aliquid a te velut ig-
nis intrauit in domū meā ⁊ conſu
mebat illud· Nunc autē qn̄ michil
a te accipio ſupabundo ⁊ deus bn̄
dixit me· Pergens autē frater in
dicauit hec omnia que facta fue
rant ſeni· Et dixit ei ſenex· Neſciſ
quia opus monachoꝝ ignis eſt ⁊
vbicūqꝫ ingreditur conſumit· Hō
autē vtile eſt fratri tuo vt de labo
re ſuo miſereatur ⁊ oracionem a
ſācs viris accipiat ⁊ ita bn̄dictio-
nē ꝯſequēs mltiplicabit̄ ei ꝯlabor

¶ De duobꝫ monachis ſimul ha
bitantibus quoꝝ vni pro largita
te qd̄ daret accreuit· alteri ꝑ par
citate defecit· Ca·xij·

Senex quidaꝫ cū alio fratre
agebat cōmunē vitā· Erat
autem ſenex ille miſericors Con
tigit autem vt fieret fames ⁊ cepe
runt quidām venire ad oſtiuꝫ eiꝰ
vt acciperent agapem Senex ve
ro omnibus venientibus miſtra
bat panē· Videns vnū frater qd̄
fiebat dicit ſeni· Da michi partē
meam de panibus ⁊ qd̄ vis fac de
pte tua· Senex autē diuiſit pa-
nes et faciebat more ſolito elemo
ſinā de parte ſua· Multi autē cō
currebant ad ſenem audientes qꝛ
omnibꝫ daret· Videns autē deus
ꝓpoſitū volūtatis eius benedixit
panes· Frater autē ille qui acce
perat partē ſuā ⁊ nulli dabat con

ſumpſit panes ſuos ⁊ dixit ſeni·
Quomā modicū eſt adhuc qd̄ ha
beo de panibus meis abba ſuſcipe
me ad cōmunē vitā· Et dixit ei ſe
nex· Quomodo vis facio· Et cepe
rūt ſimul eſſe ⁊ ꝯmunit̄ viuere Fa
cta eſt iterum abundancia victu
aliū ⁊ veniebāt iteruꝫ indigentes
vt acciperent agapē Contigit au
tem vna die vt intraret frater ille
et videret qꝛ defecerūt panes Ve
nit autē ⁊ paup poſtulans agapē
Senex vero dixit fratri illi Da ei
panē· Et dixit· Iam nō habeo pa
ter· Et dicit ſenex· Intra ⁊ qre In
greſſus āt frater attendit ⁊ vidit
repoſicionē in qua panes haberi
ſolebant repletā panibus Qd̄ cū
vidiſſet timuit ⁊ tollens dedit pau
peri atqꝫ ita agnoſcens fidē ⁊ vir
tutem ſenis glorificauit deū·

¶ Ante cōſuetaꝫ horā quidā mā
ducare cōpulſus placitus aliorū
volūtati conſenſit· Ca·xiij·

Solitarius quidā hītabat n̄
lōge a cōgregacōe fratrum
operacōes plurimas faciens Con
tigit autē qſdā venire in monaſte
riū illud vbi cōgregacio erat et ꝑ
gētes ad ſolitariū illū ꝯpulerīt eū
ex̄ horā māducare Poſtea vero di
xerīt ei frēs illi Ne ꝯtriſteris mō ab
ba· q̄ rn̄dit Mea tſticia ē ſi ꝓpriā
fecero volūtatē·

¶ De preſbitero q̄ ſepe faciēs ele
moſinā ſemel modicū tbuēdo ſue
opinionis famā maculauit Ca·xiiij·

Dicebāt quidā ſenū ꝙ eſt ꝗ
daz faciens multa bona fre
quenter dyabolus immittit ei ſcru
puloſitatez in animo de paruis re
bus ut alioꝝ omniū que fecit mer
cedem amittat· Sedente autem
me aliquādo in Oxirinco apd quē
dam presbiterū qui faciebat mul
tas elemoſinas cōtigit ut veniret
quedam mulier vidua poſtulans
ab eo modicū tritici et dicit ei Va
de affer modium et mer ſuro tibi et
attulit ei· Ille autē mēſurans ad
manū modium ipſuz dicit ei· Ma
ior eſt· Et fecit verecundiā vidue
illi· Cū vero diſceſſiſſz vidua illa
ego dixi· Abba presbiter mutua
ſti vidue iſti hoc triticum an nō?
Et ille dixit· Non· ſed donaui ei·
Ego autē dixi· Si ergo totū gratis
donaſti quomodo ī modico ſic ſcru
puloſus eē voluiſti et feciſti verecū
diā mulieri·

Incipiunt capitula·

De obedientia Marci ſcripto
ris Ca· p̃· fo· C37·
De eodez qui miſſus ad matrez
egredi clauſis oculis eā ſalutauit·
Ca· ij·! ·fo· C38·
Quomodo obedientia cuiuſdam
pbata eſt qui p̃cepto abbatis fili
um ſuum in aquā mittere voluit·
Capitu· iij· ·fo· C38·
Qualiter diſcipulus cuiuſdam
ſenis ad vicū miſſꝰ a tēptacōe re
dijt illeſus ·Ca· iiij· fo· C38·
De duobus fratribꝫ quō vnius
obediētia magis approbata ē ꝙ al
teriꝰ ꝯtinētia ·Ca· v· fo· C38·
De ſeculari conuerſo qui filium
ſuum miſit in fornacem ardētem·
Capitu· vi· ·fo· C39·
De quatuor ordinibus deo ſuiē
tiū quorum vltimus ut meritis ſic
et gloria maior eſt apud deum·!
Capitu· vij· fo· C39·
De fratre meſſore quem demō es
nec recordacōne delictoꝝ in deſpera
cōnez nec meritoꝝ memoria in ela
cionem potuerunt adducere· Capi
tu· viij· fo· C39·
Abba Pambo quatuor fratruz
merita diiudicās! obedientiaz q̃r
ti maiorem eē ceteroꝝ virtutibꝫ p
nūciauit· Ca· ix· ·fo· C40·
Et ꝗ obedientiā maioribꝫ pmit
ſimus volūtatibus etiā ꝓprijs ꝯtinuā
tiemus ·Ca· x· ·fo· C40·
Et ſubiectus ſi qd mādato ꝓ dei
qd ſibi rectuz videtur agere volue
rit! maioris imperiū voluntati ſue
preponat· Ca· xi· ·fo· C40·
De fratre ꝗ p obedientiam trien
nio rigās lignuz ex arido reddidit
fructuoſum· Ca· xij· fo· C40·
Qd obediens monachus orās fa
cile exaudit· ꝙ crucifixū dominū
imitatur· Ca· xiij· fo· C40·
Finiunt capitula· Decimaq̃r
ta pars de obedientia·

De obediētia Marci ſcriptoris Ca· p̃·

Dicebant de ab
bate Siluano ꝙ habue
rit in ſcythi diſcipulum
nomine

nomie marcū ⁊ hic fuerat magne
obediencie q̃ꝗꝫ eciā ſcriptor antiq̃
rius erat· Diligebat autē eum ſe
nex ꝓpter obedienciā ſuā· Habe-
bat autē ⁊ alios vndecim diſcipu
los q̃ ꝯtriſtabātur eo ꝙ diligeret
eum plꝰ illis· Qđ cū audiſſent vi
cini ꝙ plus eum ceteris diſcipuliˢ
ſuis diligēt moleſte tulerūt· Una
āt die venerūt ad eū. Quoˢ aſſumēˢ
ſecū abbaˢ Siluanꝰ egreſſus eſt
de cella ſua ⁊ cepit diſcipuloꝝ ſuo
rum cellas pulſare dicens· Frat
opus te habeo· Et vnus ex eis nō
eſt euz ſecutus· Venit autem ad
cellā marci ⁊ pulſauit dicēs Mar
ce. Ille aūt cum audiſſet vocem ſe
nis ſtatim exiuit foraˢ ⁊ miſit eū
ad qđdā miniſteriū· Abbas aūt
Siluanus dixit ſenibꝰ· Ubi ſūt
ceteri fratres? Et ingreſſus ĩ cel
lam marci ⁊ inuenit quaternionē
quē eadē hora inchoauerat ĩ quo
litterā o faciebat ⁊ audita voce ſe
nis nō fixit nec girauit calamum
vltra vt impleret ⁊ ꝯcluderet lit-
teram quā in manu habebat· Et
dixerūt ſenes Vere abba quē tu
diligis et nos diligimꝰ quoniam
deꝰ diligit eum·

¶ Qui miſſus ad matrez egredi
clauſis oculis ſalutauit·

Venit aliqñ Cap̃· ij·
mater ſupradicti marci vt
videret eū ⁊ habebat ſecuz pluri-
mū obſequiū· Ad quā cum exiſſet
ſenex dixit ei illa· Abba dic filio
meo vt exeat ad me ⁊ videam eū·
Ingreſſus āt ſenex dixit ei· Egre
dere vt videat te mat̃ tua· Ille au
tē veſtitus erat ſacco ſciſſo ⁊ recon
ſuto pānisˢ ⁊ caput atqꝫ facies eiꝰ
tincta fumo ⁊ caligine coq̃ne erat
Qui ꝓpter obedienciam abbatis
egreſſus eſt quidē· ſꝫ clauſit ocu-
los ſuos ⁊ ita ſalutauit mrēz ſuā
vel eos q̃ venerāt cū ipſa dicens·
Sani eſtote· Et nemo ex eis nec
mat̃ ſua cognouit eū ꝙ ipſe eſſet
Que iterū miſit ad ſenē dicēs Ab
ba mitte filiū meū vt videam euz
Et dixit marco· Nonne dixi tibi
exi vt videat te mater tua? Et di
xit marcus· Egreſſus ſū iuxta v̾
bū tuū pr̄· verūtamen rogo te ne
michi vltra dicas illud vt exeam
ne inobediens tibi videar eſſe· Et
egreſſus ſenex dixit mrī eiꝰ Ipē ē
q̃ exiuit ad vos ⁊ ſalutauit vos di
cēs ſani eſtote Et ꝯſolatus eſt eā
et ita diſcedere fecit·

¶ Quō obedīa cuiuſdaꝫ ꝓbata ē
q̃ p̄cepto abbatis filiū ſuū ĩ aquā
mittere voluit· Cap̃· iij·

Venit q̃dā ad abbatē Syſoi
thebeū volēs fieri mōchꝰ ⁊ in
terrogauit eū ſenex ſi q̃d hrēt in ſe
culo Et ille dixit Hēo vnū filium
Et dic̃ ei ſenex· Vade ⁊ iacta euz ĩ
flumē ⁊ tūc efficieis mōchꝰ Qui cū
abiſſꝫ ꝓicē euz miſit ſenex vnū de
frīb ꝫ q̃ ꝓhibēt eū· Qui cū tenuiſſꝫ
iactaē puerū dicit ei frat̃· Quieſce
Quid facis? Et ille reſpondit·

Abbas michi dixit vt piciam euꝫ
Et dixit ei frater· Sed iterū ab-
bas dixit ne picias eū· Ille aūt re
linquēs filiū ſuū venit ad ſenē et
factus eſt pbatiſſim⁹ monachus
ꝑ obedienciā·

¶ Qualiter diſcipul⁹ cuiuſdam
nis ad vicū miſſus a temptacio
ne redijt illeſus· Capi· iij·

Senex quidaꝫ ſolitarius ha
buit quēdā miniſtrū manē
tē in poſſeſſione· Contigit autē ſe
mel vt tardante miniſtro defice-
rent neceſſaria ſeni· Et cū inceſ
ſiſſet tēpus et nō veniret miniſter
defecerūt que neceſſaria erāt ſe-
ni ad victū ⁊ oportebat ꝙ operarēt
manibus ſuis Qui cū affligeretur
nō habendo qđ laboraret neqꝫ vn
de viueret dixit diſcipulo ſuo Viſ
vadas ad poſſeſſionē illā ⁊ voceſ
nobis miniſtrꝫ qui ſolet q̄ op⁹ ſūt
miniſtrare? Et ille rn̄dit Qđ iubeſ
facio· Differebat autem adhuc ſe
nex n̄ pſumēs mittere fratrē· Et
cū diu ſuſtineret ⁊ tribularetꝫ non
veniente miniſtro illo. dixit iterū ſe
nex ad diſcipulū ſuū· Vis ire vſ-
qꝫ ad poſſeſſionē ⁊ adducē eū? Et
ille rn̄dit Quod vis facio Time-
bat eciā ⁊ diſcipul⁹ ille deſcendere
ad poſſeſſionē ne ſcandalizaretur
aliūde· ſꝫ ne inobediens eſſet patri
ſuo. acquieuit abire Dixit autem
ei ſenex· Vade ⁊ credo in deum pa
trum meorū· quia proteget te ab
omni temptacōne· Et facta oracō
ne direxit eum· Veniens aūt fra
ter i poſſeſſionē ⁊ quiſiuit vbi ma
neret miniſter ille ⁊ iuenit hoſpi
cium eius Contigerat autem euꝫ
cum ſuis omnibus ad memoriam
parentū ſuoꝝ extra poſſeſſionē
venire excepta vna filia ei⁹ Que
cum pulſantem fratrē illuꝫ audiſ
ſet venit ad oſtiuꝫ ⁊ aperuit ei· Et
cum interrogaret eā de patre ſuo
illa hortata eſt eū vt intraret ho
ſpiciū ſimul eciam ⁊ trahebat eū
Ille vero non acquieſcebat intra
re· Sed cum diu eum traheret p̄
ualuit introducere eum ad ſe Et
complexa eſt eum ⁊ cepit eum illi
citare ad cōmixtionē corporis ſui
Ille aūt videns ſe trahi ad luxuri
am ⁊ cogitacōnibus cōfundi inge
miſcens clamauit ad deum dicēs
Domine ꝑpter oraciones patris
mei libera me in iſta hora· Et cuꝫ
hoc dixiſſet ſubito inuentus ē ad
flumen pgens ad monaſteriū ⁊
reuerſus eſt illeſus ad abbatem
ſuum·

¶ De duobus fratribus quomō
vnius obediēcia magis approba
ta eſt q̄ alterius continencia·

Duo carnales Capi· v·
fratres venerūt habitare i
q̄dā monaſterio ex q̄bꝫ vn⁹ erat
p̄clare cōtinencie· alt̄ vero obediē
cie magne cui dicebat pr̄ fac h° et
faciebat ⁊ fac illđ ⁊ faciebat De q̄
re magnā opinionē in monaſteio
hēbat· q̄ ita obediens exiſtebat·

Punct⁹ eſt aūt inuidie mucrone frāt eius ille cōtinens aduerſus euz ꝛ dixit in ſemetipſo. Ego ꝓbo iſtū ſi habz obedienciā. Et accedens ad prēm monaſterij dicit ei Dimitte meū frēm meū vt eam⁹ alicubi. Et dimiſit abbas ire. Et aſſumēs eum ille frāt abſtinens voluit temptare eū. Et cū veniſſet ad flumē vbi erat multitudo cocodrilloꝝ dicit ei. Deſcēde in flumen ꝛ tranſi. Et ille mox deſcēdit Venerunt aūt cocodrilli ꝛ lingebāt corpus eius in nullo ledētes eum. Qd cū vidiſſet frāt eius dixit ei. Aſcēde de flumine. Et cū iter agerent inuenerūt corp⁹ inhumatum iacēs in via. Et dixit abſtinēs ille ad frēm ſuū. Si habuiſſemus aliqd veſtiſ vt iactarem⁹ ſup illud corp⁹. Et reſpondens ille obediēs frater dixit. Magis oremus ꝛ forſitan reſurgz. Et ſtantes ad oracōem atqz orātes intente ſurrexit mortuus ille. Quo facto glo riatus eſt abſtinēs frater ꝛ dixit ꝑ ꝯtinencia mea ſuſcitatus ē mortuus hic. Omnia autē hec reuelauit deus abbati monaſterij eoruz et qualiter temptauerit frēm ſuū de cocodrillis ꝛ quomō ſuſcitatus eſt mortuus ille. Et cum veniſſet in monaſteriū dixit abbas abſtinēti fratri illi. Quare ita feciſti fratri tuo? Ecce tū ꝓ obediēciam eius mortu⁹ ille ſurrexit.

De ſeculari conuerſo qui filiuz ſuum miſit in fornacem ardentē. Cap. vi.

Uir quidā ſecularis vite habens tres filios renūciauit ſeculo ꝛ venit ad monaſterium relinquēs filios ſuos in ciuitate Et cum feciſſet tres ānos in monaſterio ceperūt ei cogitacōnes ſue filios ad memoriaz frequēter adducere et contriſtabatur ꝑ eis valde. Neqz eīn dixerat abbati ſe filios habere. Vidēs autē abbas eum triſtem dixit ei. Quid habes qꝛ triſtis es? Et narrauit ei quia tres filios haberet ī ciuitate et qꝛ a vellet eos ad monaſterium adducere. Precepit aūt abbas vt adduceret eos. Qui cū pexiſſet ad ciuitatem inuenit duos ex eis iam eſſe defunctos vnū vero ſolūmodo remāſiſſe. Quē aſſumens venit ad monaſteriū ꝛ requirēs abbatē nō eum inuenit illic. Interrogauit autem fratres vbi eſſet abbas Et illi dixerunt. Ad piſtrinū pexit. Ille vero tollens filium ſuuz quē adduxerat abijt in piſtrinū. Et videns eū abbas remētem ſalutauit ꝛ tenens infantem quē adduxerat amplexatus eſt eum ꝛ oſculabatur dixit qꝫ patri eius Amas eum? Et ille reſpondit. Eciam. Et rurſus dixit ei. Omnino diligis eū? Rñdit Eciam. Hec cum audiſſet abbas dixit ei. Tolle g⁹ſi amas eū ꝛ mitte in furnū ſic mō dū ardz furn⁹

Et ſtttens eūm pater ſuus iacta uit eum in furnū ardentē· Statī aūt furnus factus eſt velut ros· Ex qua re acquiſiuit gloriā in tēpore illo quēadmodū abrahā patriarcha·

¶ De quatuor ordinibus deo ſeruienciū quoꝝ vltimus vt meritis ſic et gloria maior eſt apud deum

Dixit quidam ſe-  Ca· vij· nex· ꝙ frat̄ qui ad obedienciam patris ſpūalis animū dederit maiorem mercedē habet ꝙ ille qui in heremū ſolus acceſſerit· Dicebat autē· ꝙ narrauerit aliquis patrū vidiſſe ſe quatuor ordines ī celo quoꝝ· Prim⁹ ordo erat hoīz infirmorū ⁊ deo gracias agenciū Secūdꝰ eoꝝ q̄ hoſpitalitatē ſectātur ⁊ huic īſtāt ⁊ miſtrāt· Terci⁹ vero in ſolitudine cōuerſanciū et nō videnciū homines Quartus autem eoꝝ qui p obedienciā ſpiritualibus patribꝫ ſe ſubiciūt ꝓpter deum· Vtebatur aūt ordo obediēciū torque aurea et multo maiorē ꝙ alij gloriā habebant· Ego aūt dixi ei qui m̄ oſtendebat hec omnia Quomodo iſte ordo qui paruus ē maiorē ꝙ alij gloriā habet? Et ille rñſpondēs dixit m̄· ꝙ qui hoſpitalitatē ſectant̄ ſcdm ꝓpriam volūtatē īdipſum faciūt ſimiliter qui in heremo ſe relegāt arbitrio ſuo de ſeculo receſſerūt· Hic autē ordo qui ſe ad obediendum dedit ōnes voluntates ſuas abiciens pendet ad deum ⁊ ad iuſſionem ſpiritualis patris propterea et maiorem gloriaz ab alijs habet· Qua propter o filij bona obediencia eſt que propter deum fit· Intendite ergo filij virtutis huius aliqͦd ex parte veſtigiū Obediencia ſalus eſt ōnium fideliū· Obediencia genitrix ē omniū virtutū· Obediencia inuētrix eſt regni celoꝝ Obediencia ē celos aperiēs ⁊ hoīez de t̄ra leuās Obediencia cohabitatrix eſt angelorū· Obediencia ſcōꝝ omniū cibꝫ eſt· Ex hac em̄ lactati ſūt ⁊ p hāc ad pfectionē venerūt·

¶ De fratre meſſore quē demōes nec recordacione delictorum in deſperacionem nec meritorum memoria in elacōez potuerūt adducere·  Ca· viij·

Frater quidam de ſcythi vadēs ad meſſem applicuit ad quēdā ſenē magnū ⁊ dicit ei· Dic m̄ abba q̄d faciaz pgens ad metēdū· Dicit ei ſenex· Si tibi dixero acq̄eſces m̄? Rñdit frat̄· Etiā obedio tibi· Et dixit ei ſenex· Si michi acq̄eſcis? ſurge vade renūcia meſſiōi huic ⁊ ego dico t̄ q̄d facias Ille āt fr̄ r̄nūciauit meſſuē ⁊ venit ad ſenē Dixit āt ei ſenex Intra ī cellā tuā ⁊ fac· l· dies continuos ſemel cōedēs ī die panē cū ſale et īdico tibi aliā rē· Et fecit ſic· ⁊ turſus venit ad ſenē· Senex aūt ſciēs ꝙ vir opari⁹ eſſet dixit ei quō oportet eū eſſe in cella ſua· Et deſcēdēs

frater ille in cellā ſuam ꝓſtrauit
ſe ꝓnus in terram tres dies ⁊ tres
noctes plorās in ꝯſpectu dei Pꝰ
hec cū dicerent ei cogitacōnes fue
exaltatus es magnꝰ es factꝰ: ipſe
tēperans vicia cogitacōnū ſuarū
humilit̄ reuocabat culpas ſuas
in ꝯſpectu ſuo dicēs · Et vbi ſunt
ōnia illa peccata mea q̄ feci? Si
autē iterꝝ in cogitacōnē eius aſcē
debat · q͛ multū neglexerit de mā
datis dei dicebat ⁊ ipſe intra ſe ·
Sed exhibeo puum ſeruiciū deo
meo et credo q͛ faciet mecū miſeri
cordiā ſuā Hoc igitur mō euincēs
ſpm̄ malaꝝ cogitacōnū poſtea ap
paruerūt ei viſibilit̄ demōes dicē
tes · Turbati ſumꝰ a te · Et dixit
eis · Quare? Et dixerūt ei · Si te
exaltamꝰ recurris ad humilitatē
ſi vero nos te humiliamꝰ tu te eri
gis in altū ·

¶ Qualiter abba Pambo q̄tuor
fratꝝ merita diiudicās obediēciā
quarti maiorē eē ceteroꝝ virtuti
bus ꝓnunciauit · Ca · ix ·

Venerunt aliq̄n frēs quatu
or de ſcythi ad abbatē Pā
bo vetuſti pelliciis tunicis et indi
cauit vnuſq̄ſqꝫ eoꝝ virtutē alteri
us nō pn̄te eo de quo loquebatur
Vnus nāqꝫ ex eis ieiunabat mul
tū · alter vero nichil poſſidebat · ter
cius autē habebat plurimā carita
tem · De quarto autē dicebant q͛
viginti duos ānos haberet in obe
diencia ꝑmanēs ſenioꝝ · Reſpō
dit autē eis abbas Pābo · Dico vo
bis quia iſtius virtus maior ē q̄
ceterorum: quoniā vnuſquiſqꝫ ve
ſtrum virtutem poſſidet quā volū
tate propria retinuit · hic autē vo
luntatem ſuam abiciens aliene ſe
voluntati ſeruum fecit · Tales em̄
viri ꝯfeſſores ſūt ſi vſqꝫ ad finē
ita permanſerint ·

¶ Ut qui obedienciam maioribꝫ
promiſimꝰ voluntatibꝰ eciā ꝓpriis
renūciemꝰ · Cap · x ·

Dixit ſancta Sincletica q̄a
in congregacōne manentes
cuiꝰlibet ꝯtinēcie obediēciam ma
gis ꝓponimus: quoniā continēcia
arroganciā habet · obediēcia au
tem humilitatē congruā pollicet̄ ·
Dixit iterꝝ que ſupra · Oportꝫ nos
cum diſcrecōne animā gubernare
et in ꝯgregacōne manentes non
que noſtra ſunt querere neqꝫ ſer
uire ꝓprie voluntati quoniā velut
exilio relegantes nos tradidimꝰ
vmi ſcdm fidem patriaꝫ rebus ſe-
cularibꝰ aliēati · Unde ergo egreſ
ſi ſumus nichil vlterius requira-
mus · Illic enim gloriam habui-
mus illic abundanciam ciborum
hic autem eciam panis ipſius ino
piam ·

¶ Ut ſubiectus ſi quid mandato
rum dei qd̄ ſibi rectū videtur age
re voluerit: maioris imperiū volū
tati ſue ꝑponat · Cap · xi ·

Senes dicebāt quia ſi habꝫ
q̄s in aliq̄ fidē ⁊ tradit ſe ei

ad ſubiectionē non debet attende
re in mandatis dei ſʒ patri ſuo ſpi
rituali omnē voluntatē ſuam com
mittere·quia illi ꝑ omnia obediēs
non peccatū incurret apud deum·

¶ De fratre qui per obedienciaʒ
triennio rigans lignum ex arido
reddidit fructuoſum· Ca·xij·

Narrauerūt de abbate iohā
ne breuis ſtature quia per
rexit ad quēdam ſenem thebeum
genere cōmorantem in ſcychi qui
ſedebat in heremo· Tollens autē
aliquando abbas eius lignū ſicuū
plantauit et dixit ei Per ſingulos
dies mitte ei ad pedeʒ eiꝰ lagenaʒ
aque donec fructū faciat· Erat āt
longe ab eis aqua ita vt a ſero ꝓ
geret et mane veniret· Poſt tres
autem annos viruit ligнuʒ illud
et fructum fecit· Sumēs autē ex
fructu eius ſenex attulit ad eccle
ſiam et dixit fratribus Accipite et
manducate fructū obediencie·

¶ Qđ obediens monachus orās
facile exauditur· quia crucifixuʒ
dn̄m imitatur· Ca·xiij·

Dixit abbas Hyperitius quia
miniſteriū monachi eſt obe
diēcia· Quā qui poſſidet quicquid
poſcit exauditur et cū fiducia cruā
fixo aſtabit· Etenim ſic dn̄s venit
ad crucē factꝰ ſcʒ obediēs vſqʒ ad
mortem·

¶ Incipiunt capitula.

Humilis cōtencio arſenij et
fratꝝ illoꝝ ꝑ paucitate ca
ricas ei nō mittendo et illius idig
nū ſe eē qui acciperet deplorando
Capitulū p̄mū· fo·Cx1·
Quomodo abbas Anub docuerit
nos nec fraterna cōtumelia debe
re turbari nec penitentibꝫ eſſe im
placabiles· Ca·ij· ·fo·Cx2·
Quā humiliter abbas amon eci
am mulieri aſſenſerit ſe fatuū eē·
Ca·iij· ·fo·Cx2·
Exemplum de epiſcopo qui voca
batur aſſus ꝯ quātū humano de
ſtituimur auxilio tantū diuino ſub
leuamur auxilio· Ca·iiij· f·Cx2·
De filia cuiuſdaʒ primarij demo
niaca monacho cuidam alapam
dante cuius humilitate ſaluata ē
Capitulū· v· fo·Cx2·
Abba ſerapion ꝙ humiliter di
ſcipulum ſuum ſibi pretulerit·
Capitulum· vi· fo·Cx2·
Monachum eſſe non poſſe aliquē
niſi conculcatum ab omnibus·
Capitulum· vij· fo·Cx2·
Ubi zacharias moriens oſtendit
optimuʒ eſſe tacere cui abbas yſi
dorus declarauit celum apertum
Capitulū· viij· ·fo·Cx3·
Qđ pro humilitate abbasͣ theodo
rus miniſterium ſacri altaris recu
ſauerit· Ca·ix· ·fo·Cx3·
De melchiſedech inter fratreſ or
ta queſtione quibus verbis ab
bas Copres eorum ſoluerit cōuen
tum· Capitu·x· ·fo·Cx3·
Abbas machariꝰ falſo īpetitꝰ iu
riā ſuſtinuit et veritate māifeſtata

fauorem populi humiliter declina
uit Ca·xi· ·fo·Cxx·:
Q̄d eidē machario dyabol⁹ occur
rēs ſola eius humilitate ſe pfeſſu
ē ſuperari Ca·xij· ·fo·Cxx·:
Abbas moyſes pt⁹ ſacri ordinis
ꝯſecracōnem foras expulſus qui
bus verbis ſemetipſum deſpexe-
rit Cap·xiij· ·fo·Cxx·
Et q̄ nouit ad ꝯſ̄ſacōnez veneit
ſꝑ menſurā ſue infirmitatis attē
dat Cap·xiiij· ·fo·Cxx·:
Q̄d hūilitate ad arborē vite aſcē
ditur Cap·xv· fo·Cxx·
Quare abbas alom⁹ laudari ſe
a fratribus audiens tacuerit Ca
pitulū·xvi· fo·Cxx·
Q̄d agathon adhuc iunior nomē
abbatis ſua promeruit taciturni
tate Cap·xvij· fo·Cxx·:
Q̄d abbas Paſtor verbū ſenis
alteri⁹ laudabilius ſꝑ q̄ ſuū eſſe
iudicauerit Ca·xviij fo·Cxx·
Q̄uo quidā fratꝝ duoꝝ ſenū Or
ꝛ Altrem vni⁹ obediēciā alteri⁹ hu
militatē laudabiliter exploraue
rit Cap·xix· fo·Cxx·:
Ubi hūilitas publicani ꝛ māſue
tudo moyſi nobis ꝓponitur imi-
tāda Cap·xx· ·fo·Cxx·
Q̄uo de⁹ ſenē quēdaz ne ꝓ virtu
tibus extolleretur humiliauerit·
Capitulū·xxi· ·fo·Cxx·:
Q̄d hūilitas ſit ignoſcē delinq̄nti
anq̄ ille veniaz petit C·22· f·Cxx·
Et q̄s tēptat⁹ ſemetipſū repꝛehen
dat n̄ hoīez Ca·xxiij· fo·Cxx·
Q̄etēcia ſenis hūilia de ſemetipō
ſenciētis Ca·xxiiij· fo·Cxx·
Itē q̄ ſit hūilitas malefaciētibꝫ
bō̄ ꝛ̄tribuē Ca·xxv· fo·Cxx·
Erat q̄dā a mēſe pticipacōe ex-
pulſus q̄ humiliter ſe cam̄ cōpa-
uerit Ca·xxvi· fo·Cxx·
Q̄uo demoniacus quidaz ꝑ humi
le ſenis reſponſum curat⁹ ſit Ca
pitulū·xxvij· fo·Cxx·
Q̄d cogitacio cūctis peccatorib⁹
deteriorē ſe eē indicātis ſoluit vni
uſa delicta Ca·xxviij· ·fo·Cxx·
Q̄d viā hūilitatis redacit teneat
q nō aliena ſꝫ ꝓpria ſꝑ peccā cōſide
rat Cap·xxix· ·fo·Cxx·
Sine hūilitate hoīez nō poſſe ſal
uari Cap·xxx· ·fo·Cxx·
Uitāda eē ꝯſorcia dn̄oꝝ ob dn̄a
cōis appetitū Ca·xxxi ·f·Cxx·
Saluādū eē q̄ paciēter adūſa tu
lerit Cap·xxxij· ·fo·Cxx·:
De quodā ſene qui ſermonē ſcri
pturaꝝ meruit diſcere per ange-
lum Cap·xxxiij· ·fo·Cxx·:
De frē q̄ ſemetipſū q̄ſi viciosum
accuſans fcō d̄mit⁹ miraculo ino
cēs inuēt⁹ ē Ca·xxxiiij· f·Cxx·
Q̄uo frīs hūilitas demōis fruſtrē
uit audaciā Ca·xxxv· fo·Cxx·
Non facile credendum eciā ſi re
citer angelus apparuerit Capi-
tulum·xxxvi· fo·Cxx·
De ſene qui clauſis oculis vacue
fecit dyabolum iactantem ſe cri
ſtum eſſe Ca·xxxvij· f·Cxx·:
Itē de ſene ſimili cauſa tēptato·

Ca·xxxviij· fo·C96·

Doctrina ſenis ad fratrem qui peccatis in alium ſatiſſactionis locum apud eum inuenire non potuit Ca·39· ·fo·C97·

Quomodo fiducia dyaboli quod duos germanos ſeparare voluit humilitate cuiuſdam hominis fratris eneruata et ſacerdos ydolorum conuerſus ſit Ca·xl· fo·C97·

Ubi beatus Antonius profunda diuinorum iudiciorum ſcrutari prohibetur· Capitulum xli· fo·C97·

Quam humiliter beatus arſenius ruſticitatem egipcij ſenis ſue ſciencie pretulerit Cap·xlij· fo·C97·

Uerba ſenis quod ſtatum beati antonij aſſequi nequiverit et antiquos magis dyabolus perſecutus ſit quam modernos Ca·xliij· ·fo·C98·

De abbate neſteroe qualiter humilia de ſe ſemetipſo ſtatuerit Capitulum· xliiij· ·fo·C98·

Item diffinicio ſenis apud ſemetipſum ne quis preferat ſe eciam miniſtro ſuo Ca·xlv· ·fo·C98·

Bene temptamur tunc potiſſimum humiliari nos debemus Ca·xlvi· ·f·C98·

Qua neceſſitate beatus arſenius ſeparatus ſit a ſuis diſcipulis et quantam eciam in morte tenuerit humilitatem Capitulum·xlvij· fo·C98·

Narracio abbatis danielis de qualitate et habitudine beati arſenij· Cap·xlviij· ·fo·C99·

Ne quis ſe preferat alteri Capitulum·xlix· ·fo·C99·

Quod beatus antonius abbatem ioſeph ſolum ſcripturas ſcire predicauit quia ſe neſcire profeſſus eſt Capitulum· quinquageſimum· ·fo·C99·

De abbate Pyſoi cuius humili ſilencio fratres edificati ſunt Capitulum·li· fo·C99·

Ubi demoniacus ſenis maxillam percutiens purgatus eſt Ca·lij· fo·C99·

Quod verbum humile demones conturbat Capitulum·liij· fo·C99·

Beatum eſſe non tam angelos quam peccata propria ſemper inſpicientem Capitulum·liiij· fo·C99·

¶ Expliciunt capitula·

¶ De humilitate Pars quinta-decima·

¶ Qualiter humilis contencio Arſenij et fratrum illorum pro paucitate caricarum et non mittendo cuius illius indignum ſe eſſe qui acciperet deplorando· Cap·primum·

Dicebant ſenes quia dederit quidam aliquando in ſcythi fratribus paucas caricas et pro hoc quod pauci erant non tranſmiſerunt ex eis abbati Arſenio ne velut iniuriam pateretur· Ille autem cum hoc audiſſet non eſt egreſſus iuxta morem ad opus dei cum fratribus celebrandum dicens Excommunicaſtis me ut non michi daretis eulogiam quam tranſmiſit dominus fratribus ex qua ego non fui dignus accipere Quod cum audiſſet edificati ſunt in humilitate ſenis Et vadens presbiter poſuit ei de caricis

illis ⁊ adduxit eū in ꝯgregacōem
gaudētē · Dicebāt āt de eo ꝗ nēo
poterat cōpreh ēdere modum con-
uerſacōnis eius ·

¶ Quō abbas Anub docuerit
nos nec fraťna cōtumelia debere
turbari nec penitētib⁹ eē implaca-
biles · Cap · ij ·

Narrauit abbas iohēs quia
abbas Anub ⁊ abbas Pa-
ſtor ⁊ ē ſidui frēs eoꝝ ex vtō vno
nati mōchi fuerunt in ſcychi · Et
qn̄ illic venit gens mazicoꝝ ⁊ deſo-
lauerūt locū ipſū · p̄mū diſceſſerē
illinc in locū qui vocať terenuthi ·
donec deliberarēt vbi hitare debe-
rēt · māſerūtq; illic in templo quo-
dā antiquo paucos dies · Dixit āt
abbas Anub Paſtori · Onde cari-
tatē tua ⁊ frēs tui ⁊ ſinguli ſeorſuz
hitemus et nō veniam⁹ ad nos in-
uicē ebdomada hac · Et rn̄dit ab-
bas Paſtor · Faciam⁹ q̄liter vis ·
Et fecerūt ſic · Erat autē ibi in tē-
plo ſtatua lapidea ⁊ ſurgebat ma-
ne quotidie abbas Anub et faciē
ſtatue illi⁹ lapidabat veſpe āt di-
cebat Ignoſce m̄ Et tota ebdoma-
da ita fecit · Die āt ſabbati occur-
rerūt ſibi inuicem ⁊ dixit abbas
Paſtor abbati Anub · Vidi te ab-
ba ebdomada iſta lapidātē faciē
ſtatue hui⁹ ⁊ iteꝝ penitēciā agētē
apud eā · Fidelis autē hō hec non
facit Et rn̄dit ſenex · Hāc ꝓm ꝓp-
ter vos feci · Qn̄ me vidiſtis lapi-
dantez faciē ſtatue hui⁹ · ne locu-
ta ē ne ſu rijt ? Rn̄dit abbas Pa-
ſtor · Nō · Et dixit abbas Anub ·
Iteꝝ qn̄ apud eā penitēciaz egi · ne
turbata ē ? ne dixit non ignoſco ?
Et rn̄dit abbas Paſtor · Nō · Et
dixit ille · Ergo ⁊ nos q̄ ſum⁹ ſep-
tē frēs ſi vultis vt maneam⁹ ſimł
efficiamur velut ſtatua hec q̄ ꝯtu-
melijs affecta nō ꝑturbať · Si āt
nō vultis ita fieri ecce q̄tuor igreſ-
ſus ſūt templi hui⁹ vnuſq̄ſq; qua
vult exeat ⁊ q̄ vult vadat · Illi āt
hec audiētes ꝓſtrauerūt ſe ī ter-
raz ⁊ dixerūt abbati Anub · Quo
uiles pr̄ ita fiat · Obediem⁹ q̄d di-
xeris nobis · Poſtea vero retulit
nob̄ abbas Paſtor dicens ꝗ mā-
ſim⁹ ſimul ōne tp̄s vite nr̄ē opan-
tes ⁊ faciētes ōmia ꝑm verbū ſenis
q̄ dixiſſet nob̄ · Cōſtituit āt vnum
ex nob̄ diſpēſatorē q̄ q̄dcūq; ap-
poſuiſſet nob̄ comedebam⁹ · Impoſſi-
bile em̄ erat vt dicēt aliq̄s ex no-
bis affer aliđ · aut dicēt nolo iſtđ
māducarē · Sic trāſiuim⁹ ōne tp̄s
vite nr̄ē cū q̄ete ⁊ pace ·

¶ Qđ hūilič abbas āmō mulieri
b⁹ aſſēſerit ſe fatuū eē · Ca · iij ·

Dicebāt de abbate Ammone
ꝗ venerīt quidā petētes vt
iudicarēt int̄ eos · Senex aūt diſ-
ſimulabat · Et ecce q̄daz mulier
ad aliaz ſtātē iux̄ ſe mulierē dicē-
bat Senex iſte fatuus eſt · Audi-
uit autem eam ſenex et vocans il-
lam ad ſe · dixit illi · Quantos pu-
tas labores ſuſtinui in ſolitudib;

diuersis vt acquirerē sanitatē istā
⁊ ꝓpter te eā hodie amissur⁹ sū·
¶ Exemplū de epo qui vocabat
Assus ꝙ quantum humano destitui
mur auxilio tātū diuino subleua
mur auxilio· Cap· iiij·

Narrauerūt de epo ciuitatis
que vocatur oxirinchū noīe
Assus quia cum esset monach⁹ ni
mis dure tractauerat vitam suā
Sed cum factus fuisset epīs volu
it ipsa duricia vti in ciuitate quā
in heremo habuerat· Et non pua
luit· Idcirco ꝓstrauit se in conspe
ctu dn̄i dicens Putas ne dn̄e ꝓpt
epātum discessit a me gracia tua
Et reuelatū est ei· quia nō· sꝫ qa
tunc solitudo erat ⁊ cum non esset
homo de⁹ susceptor erat tu⁹· nūc
autē hic in seculo es vbi homines
auxiliantur tui·
¶ De filia cuiusdā p̄marij demōi
aca mōcho cuidā alapā dāte cui⁹
hūilitate saluata ē Ca· v·

Dixit abbas Daniel qꝛ erat
in babilonia filia cuiusdaꝫ
p̄marij demoniū habens· Pater
autē diligebat quēdaꝫ monachū
qui dixit ei· Nemo potest curaē fi
liam tuam nisi quos scio solitari
os et si pretereris ad eos ⁊ rogaue
ris eos· tamē nō acquiescūt facere
ꝓpter humilitatē· Sed hoc facie
mus Quādo veniunt afferētes ve
nalia que opantur dicite vos eme
re velle que vendunt ⁊ dum vene
rint in domū preciū accepturi di
cemus eis vt faciāt oracōnē ⁊ cre
do quia saluabitur filia tua· Exe
untes ergo in plateā inuenerunt
vnū discipulū senum sedentem vt
venderet sportellas suas· Et tule
runt eum secuꝫ in domū vt quasi
preciū sportaꝝ acciperet· Et cum i
trasset monachus ille in domum
venit puella illa q̄ a demonio ve
xabatur ⁊ mox dedit alapā mona
cho illi· Ille autē ꝯuertit ei ⁊ aliā
maxillā sm̄ diuinum precepꝑ tū De
mō āt coact⁹ clamare cepit· O vi
olencia mandatoꝝ ihū xp̄i expel
lit me hinc Et statim mūdata est
puella illa· Cum autē venisset ad
senes monachus ille indicauit eis
quod factum fuerat Et glorifica
uerunt deum ⁊ dixerūt· Consuetu
do est dyabolice supbie humilita
te mādatoꝝ ihesu cristi corruere·
¶ Qualiter abbas Serapiō di
scipulū suū sibi pretulerit·

Dixit abbas Ca· vi·
Serapion qꝛ multos labo
res corpales plus ꝙ filius meus
zacharias feci ⁊ non perueni ad mē
suram humilitatis et taciturni
tatis eius·
¶ Monachum esse non posse ali
quem nisi conculcatū ab ōmb⁹·

Abbas Moyses Ca· vij·
dixit fratri zacharie· Dic m̄
quid faciam· Ille autem hoc audi
ens iactauit se pronus in terram
ad pedes eius dicens· Tu me inē
rogas pater? Dixit autē ei senex

Crede michi fili zacharia qr vidi ī
ſpiritūſanctum deſcendentez in te
et ꝓpterea compellor interrogare
te· Tunc tollens zacharias cucul
lam ſuā de capite miſit illam ſub
pedibus ſuis et conculcans dixit·
Niſi ita conculcatus fuerit homo
non poteſt monach9 eſſe·

¶ Zacharias moriens oſtēdit op
timum eſſe tacere cui abbas Yſi
dorus declarauit celum aptū·

Dixit ab Ca·viij·
bas Paſtor qr interroga
uit abbas Moyſes fratrē zacha
riā tempe quo moriebatur dicēs·
Quid iubes? Et ille dixit ei· Ni
chil melius ꝙ̄ tacere pater· Et di
xit ei Verꝫ eſt fili tace ergo Hora
mortis ei9 ſedens abbas yſidorus
reſpexit in celum ꝛ dixit· Letare
letare fili mi zacharia quia aper
te ſunt tibi ianue regni celoꝝ·

¶ Qd ꝑ humilitate abbas Theo
dorus miniſteriū ſacri altaris rec
ſauerit· Ca·ix·

Dicebant de abbate Theodo
ro qr cum factus fuiſſꝫ dya
conus in ſcychi non acquieſcebat
miniſtrare· ſꝫ huc atqꝫ illuc fugi
ebat· Et iterꝫ ſenes adducebant
eum dicētes Non derelinqs mini
ſterium tuū· Dixit autē eis abbas
theodor9 Dimittite me ꝛ deprecor
deūꝛ ſi oñderit michi qr de deo ſtaē
in loco miniſterij huius facio· Et
dum deprecaretur dominū dice
bat· Si voluntas tua eſt domine
vt ſtem in hoc miniſteio demōſtrē
michi· Et oſtēſa eſt ei columna ig
nis de terra vſqꝫ ad celuꝫ ꝛ vox ſo
nuit dicens Si potes fieri vt colū
na hec? vade miniſtra· Ille autez
audiens ſtatuit apud ſe nullate
nus acquieſcere· Qui cū veniſſet
ad eccleſiā penitenciā egerūt apd
eum fratres dicētes· Si nō vis
miniſtrare vel calicē tene· Et nō
acquieuit dicēs· Si nō me dimit
titis diſcedo de loco iſto· Et ita re
ceſſerunt ab eo·

¶ De melchiſedech īter frēs orta
qſtiōe qb9 verbis abbas Copres
eoꝝ ſoluerit ꝯuētū· Cap·x·

Collecti ſūt aliqn̄ frēs q̄ ha
bitabāt in ſcychiꝛ ceperūt ī
ter ſe q̄rere de melchiſedech ſacer
dote· Obliti autem ſunt vocarē ab
batem Copretem Poſtea vero vo
cantes eum interrogauerunt eū
de eadem queſtione· Ille autez tu
dens tercio os ſuum dixit Ve tibi
Copres quia que mādauit tibi de
us vt faceres dereliquiſtiꝛ que a
te non reqrit illa ſcrutari pſumis
Hec audientes fratres fugerūt
ſinguli in cellas ſuas·

¶ Abbas Macharius falſo impe
titus iniuriam pacienter ſuſtinu
itꝛ veritate manifeſtata fauorez
populi humiliter declinauit·
Capitulū·xi·

Interrogat9 abbas Machari9 ꝑ
qua cauſa in ſcychi habitauerit

dixit· Quãdo eram iuuenis ⁊ ſede
bam in cella mea in egipto tenue
runt et fecerunt me clericum in vi
co· Et cum nollem acquieſcere ad
miniſtrandum fugi ad aliũ locũ·
Et venit ad me quidam ſecularis
homo ſʒ vita religioſus ⁊ tollebat
a me opus qđ feciſſem manibꝰ me
is ⁊ miniſtrabat michi que neceſ
ſaria erant Contigit autem tẽptan
te dyabolo ut virgo quedam in vi
co illo viciata a quodaz iuuene in
lapſum caderet ⁊ cum in vtero ha
bere cepiſſet interrogata quis eẽt
de quo in vtero haberet: illa dice-
bat quia hic ſolitarius eſt qui me
cum dormiuit· Exeũtes aũt de vi
co illo comprehenderunt me et ad
duxerunt ad vicum ⁊ appenderũt
in collo meo caccabos ⁊ ollas ⁊ an
ſas vaſoꝝ ⁊ miſerunt me circuire
in vico illo per viaz cedentes atqȝ
dicentes Hic monachus corrupit
filiam noſtram· tollite tollite eum
Et ceciderũt me pene vſqȝ ad mor
tez· Superueniens autem quidã
ſenum dixit· Quĩdiu cedetis mõa
chum iſtum peregrinum: Ille aũt
qui m̃ ſolebat miniſtrare neceſſa
ria ſequebatur retro cum verecun
dia· Etenim etiã ipſum cum contu
melijs multis affecerũt dicentes·
Ecce ſolitarius monachus cui tu
teſtificabaris quid fecit· Et dixe-
rũt pñtes puelle illius qꝛ ñ dimit
timus eũ donec fideiuſſorem prebe
at· qꝛ paſcat eã· et dixi illi qui m̃
miniſtrare ſolebat ⁊ dedit fidẽ Et
reuerſus ſum in cellam meam et
dedi ei quantas habui ſportellas
dicens· Vende eas et da illi muli
eri mee manducare· Dicebã autẽ
in animo meo· Machari ecce inue
niſti tibi mulierez opus habes mo
do amplius laborare vt paſcas eã·
Et operabar non ſolum in die ſed
eciam in nocte ⁊ tranſmittebaz ei
Cum autem veniſſet tempus infe-
lici illi vt pareret traxit plurimos
dies in dolore et non pariebat· Di
cunt ergo ei· Quid eſt hoc: Et illa
dixit· Scio quare torqueor diu ⁊
interrogata a parentibus ſuis q̃
re· Reſpondit Quia illi monacho
crimen impoſui ⁊ fallens implica
ui eum cũ ipſe non habeat cauſaz
ſed iuuenis ille talis ipſe mecũ dor
miuit ⁊ hoc fecit· Audiens autem
verba hec miniſter meus gaudẽs
venit ad me ⁊ dixit quia non potu
it parere puella illa donec confite
retur· quia tu nullã cauſam in cõ
ceptu eius habuiſſes ⁊ quia menti
ta ſit aduerſum te· Et ecce omẽs
habitatores vici illius volunt ve
nire huc ad cellã tuam glorificatu
ri deũ ⁊ penitentiam apud te actu
ri Ego autẽ audiens iſta a mini-
ſtro meo ne affligerẽt me homĩes
ſurrexi et fugi huc in ſcychi· Et
hoc eſt principium cauſe propter
quam hic habitare cepi·

¶ Qđ eidem Machario dyabolꝰ occurrēs sola eiꝰ humilitate se ꝓfeſſus eſt ſupari · Ca · xij ·

Pretericns aliquādo ṗdictꝰ abbas Machariꝰ a palude ad cellam ſuā reuertēs portabat palmas · Et ecce occurrit ei dyabolus in via cum falce meſſoria · Voluit autē eum percutere de falce illa ſ₃ non potuit · Et dixit ei · Multas violēcias pacior a te Machari quia non poſſum ṗualere aduerſum te · Ecce em̄ quicquid tu facis et ego facio · Jeiunas tu : ego penitus nō manduco · Vigilas tu : ego ōmino non dormio · Vnum eſt autem ſolum in quo me ſupas Et dicit ei abbas Macharius Quid ē illud ? Reſpondens dyabolus dixit · Humilitas tua ꝑ quā non ṗualeo aduerſum te ·

¶ Qualiter abbas Moyſes pꝰ ſacri ordinis conſecracōnem foras expulſus quibꝰ verbis ſemet ipſū deſpexerit · Ca · xiij ·

Dicebant de abbate Moyſe quia factus eſt clericus et īpoſuerunt ei ſuphumerale Et dixit ei archiepūs Ecce factus es cādidatus abba Moyſes · Et ille reſpōdit Putas a foris domīe papa vel intus ? Volens autem epūs ꝓbare eum dixit clericis · Quādo intrat abbas Moyſes ad altare expellite eum a ſequimini vt audiatis quid dicat · Cum autem cepiſſent foras mittere eū dicebāt Exi foras ethiops Ille vero egrediens dicebat · Bene tibi fecerunt cineroſe a caccabate · quia cum homo non ſis quare te in medio hoīnum dare preſumpſiſti ·

¶ Vt qui nouiter ad ꝯuerſacōez venerit ſemꝑ menſuram ſue infirmitatis attendat · Ca · xiiij ·

Abbas Arſenius dixit · Si fragmen crude tegule in fūdamento mittatur vbi ſit iuxta fluuius non ſuſtinet vnum diem cocte autem permanet velut lapis Jta eſt homo qui carnalem ſapienciam habet et non eſt temptationum igne decoctꝰ ſicut et Joſeph Huiuſmodi enim verbo dei ſoluitur qui cum iniciu₃ fecerit multis temptacionibus i medio hominū agitatur · Bonum eſt enim vt qs nouerit ſuas menſuras et declinet in inicio pondus · Fortes eni in fide immobiles ſunt · Nam de ipſo Joſeph ſancto ſi velit aliquis loqui dicet · qꝛ nec terrenꝰ erat · Quātum temptatus eſt in quali prouincia vbi nec veſtigiu₃ erat diuini cultus · Sed deus patru₃ erat cum eo qui eripuit eum ex ōni tribulacione et nunc eſt cū patribus ſuis in regno celorum · Et nos ergo agnoſcentes menſuras noſtras certemus Vix enim nos poſſumꝰ effugere iudiciū dei ·

¶ Q̄d humilitate ad arborē vite aſcendit. Ca. xv.

EXperitiꝰ abbas dixit. Arbor vite eſt in excelſum et aſcēdit ad eam hūilitas monachi.

¶ Quare abbas Alonius laudari ſe a fratribus audiēs tacuerit. Ca. xvi.

DIxit abbas paſtor q̄ ſedētibꝫ ſenibꝫ ad manducanduꝫ ſtabat abbas Alonius et miniſtrabat eis ⁊ vidētes eum laudauerunt. Ille autē omnino nichil reſpondit. Dixit ergo ei quidam ſecrete. Quare non reſpōdiſti ſenibus laudantibus te? Et dixit abbas Alonius. Quia ſi reſponderem eis inuenirer delectatꝰ laudibꝫ meis.

¶ Q̄d Agathon adhuc iunior nomen abbatis ſua ꝓmeruit taciturnitate. Capitu. xvij.

NArrauit abbas Ioſeph q̄a ſedentibꝫ nobis aliquando cum abbate paſtore nominauerit abbatem Agathoneꝫ. Et diximꝰ ei. Iuuenis eſt: quare eum appellas abbatem? Et dixit abbas paſtor. Quia os ſuum fecit eū appellari abbatem.

¶ Q̄d abbas paſtor verbum ſenis alterius laudabilius ſemꝑ q̄ꝫ ſuū eē iudicauerit. Ca. xviij.

DIcebant de abbate paſtore quia nūq̄ꝫ voluiſſet ſermonē facere ſupra verbum alterius ſenis. ſed magis laudauerit ſemper que ille dixiſſet.

¶ Quomodo quidā fratꝝ duoꝝ ſenū Or ⁊ Atrem vnꝰ obedientiā alterius humilitatem laudabilit̄ explorauerunt. Ca. xix.

NArrauit frat̄ Piſtus dicēs Iuimus fratres ſepteꝫ ſolitarij ad abbatem Siſoy habitantem in inſula Clyſmatos Et cum rogaremus eum vt diceret nobis aliquid: ille reſpondit. Ignoſcite michi q̄ ydiota homo ſū Sed veni ego aliqñ ad abbatem Or ⁊ ad abbatem Atrem ⁊ erat in infirmitate abbas Or decem ⁊ octo ānis et cepi ſupplicare eis ut dicerent michi aliqd̄ verbum. Et dixit abbas Or. Quid tibi habeo dicē? Vade quicquid vides fac. Deus enī illius ē qui ſibi vltra q̄ꝫ poteſt extorquet ⁊ violentiā facit ad omnia. Hij autem ambo nō erant de vna ꝓuintia hᵒ eſt abbas Or ⁊ abbas Atrem. Fuit autem in eis magna gratia donec exirent ambo de corpore. Abbas enī Atrem ſūme obediētie fuit. Abbas vero Or multe humilitatis. Feci ergo paucos dies apd̄ eos inueſtigans virtutes eoꝝ. Et vidi mirabile quid qd̄ fecit abbas Atrem Attulerat enim eis quidā vnum piſcem modicuꝫ ⁊ voluit eum facere abbas Atreꝫ ſeniori abbati Or. Poſuerāt ergo abbas Atrem cultellum vt incideret piſcem illum. Et vocauit eum abbas Or dicēs Atreꝫ Atrē. Ille vo ſtati dimiſit cultellū ī medio piſciˢ

et nõ ꝑincidit· ſed cucurrit ad euꝫ
Et miratus ſũ tantã obedienciaꝫ
eius ·quia non dixit expecta do-
nec incido piſcem · Dixi autem ab
bati Atrem Vbi inueniſti obediẽ
ciam hanc? Et ille reſpondit· Nõ
eſt mea· ſed iſtius ſenis eſt· Et tu
lit me dicens Veni ⁊ vide obedien
ciam eius · Coxit ergo modicũ pi
ſcis male ita vt ꝑderet eum volun
tarie ⁊ apposuit ſeni Et ille mãdu
cauit nichil dicẽs Et dixit ei· Bo
nũ eſt ſenex? Ille reſpõdit Bonũ
valde· Poſt hec attulit ei illũ mo
dicũ nimis bene coctũ ⁊ dixit Ecce
iſtud ꝑdidi ſenex et male iſtud
coxi · Et ille reſpondit· Eciã modi
ce tibi male exiuit· Et ↄuerſus ad
me abbas Atrẽ dixit Vides ꝙ hec
obediencia iſtius ſenis ẽ? Et exij
ab eis ⁊ q̃cquid vidi hec feci ſcd̃m
virtutem meã· Hec dixit fratribꝫ
abbas ſyſois Vnus autẽ ex no-
bis rogauit eũ dicens Oſtende ca
ritatem ⁊ dic nobis et tu vnũ ſmo
nẽ· Et dicit· Qui habet qd̓ eſt inu
merabile ĩ ſciẽcia ꝑficiet oẽꝫ ſcrip
turã· Iterũ alter ex nobis dixit ei
Quid ẽ ꝑegrinacio pater? Et ille
reſpondit· Tace ⁊ in õni loco quo
cũqꝫ veneris dic nõ habeo cauſaꝫ
et hec eſt ꝑegrinacio·

¶ Vbi humilitas publicani et
manſuetudo moyſi nobis propo-
nitur imitanda·

Capipitulum ·xx·

Dixit abbas Ypericius Imi
tare publicanũ illũ ne cum
phariſeo damneris ⁊ ſequere mã
ſuetudineꝫ moyſi vt ſũmitatẽ cor
dis tui ꝛ̃ſecans cõuertaris ĩ fontẽ
aquaꝝ ·

¶ Quomodo deus ſeneꝫ quendã
ne pro virtutibꝫ extolleretur hũi
liauerit· Capi·xxi·

Senex quidã erat ſolitarius
vacãs in heremo ⁊ dicebat
in ſemetipſo· ꝙ ꝑfectus eſſet ĩ vir
tutibus Hic orauit dñm dicens ·
Oſtende perfectioni mee qd̓ deeſt
michi vt faciã· Volens autẽ deus
humiliare cogitaciones eius dixit
ei· Vade ad illum archimandritã
⁊ quicquid tibi dixerit facito Reue
lauit autem deus archimandrite
illi anteq̃ ille ad illum veniret di-
cens Ecce ſolitarius ille venit ad
te· Dic ergo ei vt tollat flagellum
et vadat ⁊ paſcat tibi porcos Veni
ens ergo ſenex pulſauit oſtium
et ingreſſus ad archimandritam
illum ſalutauerunt ſe· Et cum ſe
derent· dixit ei ſolitarius ille qui
venerat · Dic michi quid faciam
vt ſim ſaluus Et ille dixit· Faci-
es quodcumqꝫ dixero tibi? Et re-
ſpondit· eciam· Et dixit ei· Ecce
tolle flagellum et vade paſce por
cos hos Hij autem qui eum noue
rant et audierant de eo cum vi-
diſſent quia porcos paſceret· dice
bant· Vidiſtis illũ magnũ ſolita
riũ de quo audiebamus? Ecce ſtupuit

cor ei⁹ et demonio vexatur ⁊ paſcit
porcos Videns aũt deus humilita
tem eius · q̃ ita patienter ſuſtine
bat obprobria hominuz precepit
ei iterũ redire ad locũ ſuũ ·

¶ Q̃d humilitas ſit ignoſcere de
linq̃nti anteq̃ ille veniam petit ·

Interrogatus eſt Ca · xxij ·
ſenex · Quid eſt humilitas ? Et il
le reſpondit Si fratri peccanti in
te ignoueris anteq̃ apud te peni
tentiam agat ·

¶ Ut quis temptatus ſemetipſũ
reprehendat nõ hoiez · Ca · xxiij ·

Dixit ſenex In omni tempta
cõne non culpes hominem ·
ſed teipſum tm̃ dicens q̃ peccatis
meis hec michi venerunt ·

¶ Sententia ſenis humilia de ſe
metipſo ſentientis · Ca · xxiiij ·

Dixit ſenex · Nunq̃ preterivi
ordinem meum vt altius
ambularem neq̃z turbatus ſuz ali
quando in humilitate depoſitus ·
Omnis enim cogitacio mea in hoc
erat vt deprecarer deum quouſq̃z
expoliarer veterẽ hominẽ ·

¶ Item q̃ ſit humilitas malefaci
entibus bona retribuere ·

Frater quidã Cap · xxv ·
interrogauit ſenẽ Quid eſt
humilitas ? Et reſpõdit ſenex · vt
benefacias hijs q̃ tibi malefaciũt ·
Et dixit frater Et ſi non pueniat
homo in eandem menſuram q̃d fa
ciet ? Reſpõdit ei ſenex · Fugiat eli
gens taciturnitatem ·

¶ Frat quidã a mẽſe pticipacõe
expulſ⁹ q̃ꝫ hũilit ſe cam̃ ꝯpauerit ·

Frater aliq̃s in Ca · xxvi ·
terrogauit ſenẽ dicẽs Q̃d ẽ
op⁹ pegrinacõis ? Et ille dixit ei ·
Scio frẽm pegrinãtẽ qui cũ inuẽ
tus fuiſſet in eccleſia et contigiſſet
fieri agapez ſedit ad mẽſaz vt mã
ducaret cum fratribus · Dixerũt
aũt quidã · Iſtuz hic quis tenuit ?
Et dixerunt · Surge ⁊ vade hinc
foras Qui ſurrexit ⁊ abijt Alij ve
ro contriſtati de expulſione eius
egreſſi ſũt ⁊ vocauerũt eum Poſt
hec interrogauerũt eũ quidã dicẽ
tes · Quid putas erat in corde tuo
quia expulſus es ⁊ iterum reuoca
tus ? Et ille dixit eis · Poſui in cor
de meo q̃ eq̃lis eſſem cani q̃ q̃n ſe
ctat̃ egredit̃ · q̃n ãt vocat̃ igredit̃ ·

¶ Q̃uo demoniacus q̃dã p hũile
ſenis rñſũ curat⁹ ſit · Ca · xxvij ·

Venerũt quidã aliq̃n in the
baydam ad quendam ſenẽ
habentes ſecum vnum qui a demo
nio vexabatur vt curaretur ab il
lo ſene · Senex vero cuz diu roga
retur dixit demoni · Exi de factura
dei · et reſpondit demon ſeni · Exeo
ſed interrogo te vnum verbum vt
dicas michi · Qui ſunt hedi ⁊ q̃ ſũt
agni ? et dixit ſenex · Hedi quidem
tales ſunt qualis ego · Agnos ve
ro deus ſcit · Et audiens demõ cla
mauit voce magna dicens Ecce p
pter humilitatem tuam exeo · Et
exijt eadem hora ·

¶ Qđ cogitacio cūctis peccatori
bus deteriorē ſe eē iudicātis ſoluit
vniuerſa delicta · Ca·xxviij·

DIxit ſenex cuidam · Quādo
cogitacio ſupbie aut elacio
nis intrauerit · perſcrutare cōſcien
ciā tuā ſi diuina mandata omnia
cuſtodis ſi inimicos diligis ſi gau
des in aduerſarij tui glorificacōe
et ſi ɔtriſtaris in minoracōne ei9
et ſi agnoſcis teipſū eſſe inutilem
ſeruū ⁊ ſi omniū peccatoꝝ te deteri
orē eſſe · Sed nō ita de te ſencias
quaſi ōnia correxeris ſciens qꝛ hu
iuſmodi cogitacō tua reſoluit vni
uerſa ·

¶ Qđ viam humilitatis veracit̄
teneat q̄ nō aliena ſed ꝓpria ſem
per peccata ɔſiderat · Ca·xxix·

INterrogatus ē q̄dā ſenex · Quid
ē humilitas? Et rn̄dens dixit Hūi
litas magnū op9 eſt ⁊ diuinū Via
hūilitatis hec ē vt labores corpora
les aſſumi debeant et aſſcribat ſe
ipſum homo peccatorem et ponat
ſe ſubiectū omnib9 Et dixit frat̄ ·
Quid eſt eē ſubiectū omnibꝫ? Re
ſpōdit ſenex · Hoc eſt eē ſubiectū
omnib9 vt nō attendat q̄s aliena
peccata · ſed ſua ſemꝑ aſpiciat et
deꝑcetur ſine intermiſſione deū ·

¶ Sine humilitate hominē nō
poſſe ſaluari · Ca·xxx·

BEate memorie ſyncletica di
xit · Sicut impoſſibile ē na
uim fabricari ſine acutis ita impoſ
ſibile ē hoīez ſn̄ hūilitate ſaluari ·

¶ Vitanda eſſe cōſorcia domino
rum ob dominacionis appetitum ·

DIxit ſenex cui Ca·xxxi·
dam · Nō habeas noticiā cū
abbate neqꝫ frequēter adiungaſ
te ei · qm̄ ex hoc fiduciā ſumes ⁊ de
ſiderare incipies vt teneas eciam
ipē primatuꝫ ·

¶ Saluandū eſſe q̄ pacienter
aduerſa tulerit · Ca·xxxij·

SEnex dixit · Qui contemp
tū ⁊ iniuriam ⁊ damnū paci
enter fere poteſt eē ſaluus ·

¶ De q̄dā ſene q̄ ſmōez ſcriptu
rarū meruit diſcere per angeluꝫ ·

NArrauerunt Ca·xxxiij·
de quodaꝫ ſene · quia perſe
uerauerit ieiunans ſeptuaginta
ebdomadas ſemel in ebdomada ē
ficiens · Hic autem poſtulabat a
deo de quodā ſermone ſcripturaꝝ
ſanctaruꝫ ⁊ non reuelauit ei deus
Dixit ergo in ſemetipſo · Ecce tan
tum laborem ſumpſi ⁊ nichil profe
ci · Vado ergo ad fratrem meum
et requiro ab eo · Qui cum egreſſ9
clauſiſſet oſtium ſuum vt abiret
miſſus eſt ad eum angelus domi
ni dicens · Septuaginta ebdoma
de quas ieiunaſti non te fecerunt
proximum deo · Nunc ergo quia
ita humiliatus es vt ad fratrem
tuum pergeres · miſſus ſum indi
care tibi ſermonem · Et aperiens
ei de re eadem quā querebat indi
cauit ei et mox diſceſſit angelus
ab eo ·

¶ De fratre qui ſemetipſū quaſi
viciosū accuſans facto diuinitus
miraculo innocens inuentus eſt·

FRater quidā Ca·xxxiiij·
erat in congregacōne ⁊ om-
ne ꝑdus qd ſūbꝫ iminebat ipē ſu
ſtiebat ita vt ſe eciā in fornicacōe
accuſaret· Quidam autēꝫ fratruꝫ
ignorātes actus eius cepērūt mur
murare aduerſus eum dicentes·
qm̄ male facit hic ⁊ nō opatur Ab
bas aūt ſciens q̄ agebat dixit fra
tribus Magis volo vnā mattulā
iſtius cū humilitate q̄ omnes ve-
ſtras cū ſupbia· Et vt demonſtra
ret eis ex dei iudicō qualis eſſꝫ fra
ter ille attulit omnia q̄ opati fue
rant illi fratres ⁊ mattaꝫ eius de
quo querebant̄ ⁊ accendit ignem
⁊ iactauit in mediū ⁊ cōſūpta ſūt
omnia opa illoꝝ· matta autem il
lius fratris illeſa permanſit· Hoc
autē videntes fratres timuerūt ⁊
penitentiā coram illo egerunt ha
bentes eum deinceps in pcīm·

¶ Quomodo fratris huilitas de
monis fruſtrauit audatiam·

QVidam fratri Ca·xxxv·
apparuit dyabolus trāſfigu
ratus in angelum lucis ⁊ dixit ei·
Ego ſum gabriel ⁊ miſſus ſum ad
te· Ille vero dixit ei Vide ne ad ali
um miſſus ſis· ego enī non ſū dig
nus ut angelus ad me mittatur·
Dyabolus autē ſtatī nō ꝯparuit·

¶ Non facile credendū eciā ſi verā
citer angelus apparuerit·

DIcebant Ca·xxxvi·
ſenes quia ſi vel pro verita
te angelus tibi apparet non ſuſci
pias facile· ſed humilia temetipſū
dicens· Non ſum dignus angelū
videre viuēs in peccatis·

¶ De ſene qui clauſis oculis va
ale fecit dyabolum iactantem ſe
xp̄m eſſe·

Capitulum·xxxvij·

NArrauerunt de quodam ſe
ne quia ſedens in cella ſua
et ſuſtinens temptacōes videbat
demones manifeſte ⁊ cōtemnebat
eos· Cum autem videbat dyabo-
lus ſe vinci a ſene venit ⁊ oſtendit
ſe ei dicens· Ego ſū xp̄us Vidēs
autēꝫ eum ſenex clauſit oculos ſu
os· Et dixit ei dyabolus· Ego ſū
xp̄us· Quare clauſiſti oculos tu-
os? Et reſpondens ſenex dixit ei
Ego xp̄m hic nolo videre· ſed in il
la vita· Audiens autē dyabolus
nō ꝯparuit·

¶ Item de ſene ſimili cauſa tem
ptato· Ca·xxxviij·

ALterum ſenem volētes ſedu
cere demones dixerunt ei·
Vis videre criſtum? Ille vero di
xit· Anathema vobis et de quo di
citis· Ego autem criſto deo credo
dicenti Si quis vobis dixerit ecce
hic eſt criſtus aut illic: nolite crede
re· Quo dicto ſtatim non compa
ruerunt·

¶ Doctrina ſenis ad fratrem qui
peccans in aliū ſatiſfactionis locū

apud eum inuenire non potuit·

Capitulum·xxxix·

Frater aliquis ↄtriſtabatur aduerſus alium fratrẽ Qđ audiens ille venit ſatiſfacere ei Il le autez non apuit oſtiũ celle ſue Perrexit ergo ille ad quendam ſe nẽa dixit ei cauſam Et rñdit ei ſe nex Vide ne quaſi iuſticiã habe‑ as cauſe apud temetipſũ in corde tuo tanq̃ culpaturus fratrẽ tuũ vt teipſũ iuſtifices et illũ rephẽdas et ꝓpterea nõ tetigit deus cor eius vt aperiret tibi Verũptamen hoc ẽ qđ dico tibi vt vel ſi ille peccauit in te ponas in corde tuo· qꝛ tu in il lo peccaueris et fratrẽ tuum iuſti fices ⁊ tũc deus dat in corde illius ↄcordare tecũ· Et narrauit ei ex emplum tale dicens Duo q̃dam erãt ſeculares religioſi ⁊ loquẽtes ſecũ egreſſi ſunt ⁊ facti monachi· Emulacionem autem habentes vocis euangelice · ſed non ſcđm ſcienciam caſtrauerunt ſe quaſi propter regna celorum Audiens autem hoc archiepiſcopus excom municauit eos · Illi autem putã tes ·quia bene feciſſent indignati ſunt contra eum dicentes · Nos propter regna celorum caſtraui mus nos et hic excommunicauit· nos Eamus et interpellemus ad uerſus eum iheroſolimorũ archi epiſcopũ Abeuntes autem indica uerũt ei omnia·Et dicit eis archi epũs iheroſolimitanꝰ Et ego vos

excõico Ex quo iterum contriſtati abierunt anthiochiã ad archiepi ſcopum ⁊ dixerũt ei omnia q̃ facta ſũt circa ſe·Et ille ſimiliter excõi cauit eos Et dixerunt ad ſeipſos Eamus romã ad pẽarchãꝫ ipſe nos vindicat de hominibus iſtis Abeuntes ergo ad ſũmum archi epm romãe ciuitatis ſuggeſſerũt ei que fecerãt eis mẽorati archi epi dicentes Venimus ad te·qꝛ tu es caput oĩum Dixit ãt eis et ip ſe·Et ego vos excõico et ſeparati eſtis Tũc defecerũt animo excõi cati tociens et dixerũt ad ſeipſos Iſti epiſcopi ſibi inuicẽ ↄſenſũ de derũt ⁊ ↄſenciũt ꝓpter qđ in ſyno dis ↄgregantur· Sed eamꝰ ad il lum virũ dei ſanctũ epyphanium epm de cypro· quia ꝓpheta eſt et ⁊ pſonã hominis nõ accipit Cum autem ꝓximarent ciuitati eius ẽ uelatum eſt ei de ipſis et mittens in occurſum eorum dixit · Ne in‑ tretis in ciuitatem iſtam· Tunc il li in ſe reuerſi dixerunt Pro veri tate nos culpabiles ſumus Vt qđ ergo nos ipſos iuſtificamus? Eci am ſi nos illi iniuſte excommuni cauerunt nunquid et iſte prophe ta·Ecce enim deus reuelauit ei de nobis ·Et rephenderunt ſemetip ſos valde de culpa quã fecerant· Tunc videns deus qui corda nouit qꝛ ſe pro veritate culpabiles fe ce rũt ⁊ reuelauit epõ epyphãio ⁊ vltro miſit ⁊ adduxit eos et ↄſolatꝰ eos

ſuſcepit in cōmunionē· Et ſcripſit
de hijs archiepō alexandrie· Su
ſcipe filios tuos qm̄ in veritate pē
tentiā egerunt· Et addidit ſenex
qui hoc exēplū narrauit dicens·
Hec eſt ſanitas hominis ⁊ hoc eſt
qđ deus vult vt homo culpã ſuā
ꝯpitiat ante deum· Hec cū audiſſet
frater fecit ſcḋm vbū ſenis et ꝓgēs
pulſauit oſtium fratris· Ille aūt
mox ut ſenſit eum priuſq̄ deintus
penitentiam geſſit· aperuitq; ſta
tim oſtiū ⁊ oſculati ſunt ſeinuicē
ex animo ⁊ facta eſt inter vtroſq;
pax magna·

Quomodo vſutia dyaboli qua
duos germanos ſepare voluit hu
militate iunioris fratris eneruā
ta ⁊ ſacerdos ydoloꝝ ꝯuerſus ſit·

Duo monachi q̄ Capi·xl·
erant etiā carnales fratres
habitabāt ſimul ⁊ volebat dyabo
lus ſepare eos nec poterāt Semel
ergo vnus qui erat iunior etate in
cendit lucernā ⁊ poſuit eam ſuper
cādelabꝝ Fecit aūt opa ſua demō
⁊ euertit cādelabꝝ Pro qua re ce
cidit eū maior frater cū ira Ille ve
ro penitentiā egit dicens ei· Habe
patientiā in me frater et iterū accē
do eam· Et ecce virtus dn̄i venita
to ꝯquebat demonem illū vſq; ma
ne· Demon aūt nūtiauit principi
ſuo qđ factū fuerat Et audiuit ſa
cerdos paganoꝝ id qđ retulerāt de
mō ⁊ egreſſus factus eſt monach9
⁊ ab initio ꝯuerſacōnis ſue tenuit
humilitatem dicens· Humilitas
ſoluit omnē virtutē inimici ſicut
eos ego audiui loquentes dicēdo·
q; qn̄ ꝑturbamus monachos con
uertitur vnus ex eis ⁊ agens pem
tentiā deſtruit omnē vtutē nrām·

Ubi beatus Anthoni9 ꝓfunda
dei iuditioꝝ ſcrutari ꝓhibetur·

Abbas Antho Ca·xli·
nius deficiens in ꝯſideracōe
ꝓfunditatis iuditioꝝ dei poſtula
uit dicens· Domine quō aliqui ꝑ
uo tempore vite ſue moriūtur ⁊ ali
qui vltra decrepitam veniunt ſene
ctutem ⁊ quare q̄dam egentes ſūt
alij autem facultatibꝫ dilatantur
⁊ quomodo iniuſti opulenti ſunt·
iuſti vero paupertate premūtur·
Et venit ei vox dicēs Anthoni ad
teipſum intēde· Hec enī iuditia dei
ſunt ⁊ te ſcire ea nō conuenit.

Qm̄ humiliter btūs Arſenius
ruſticitatē egipcij ſenis ſue ſciētie
pretulerit· Ca·xlij·

Dum interrogaret aliquan
do abbas Arſenius quēdā
ſenem egiptiū de cogitacōnibus ſu
is: alius videns eū dixit ei· Abba
Arſeni quomō tu qui tante erudi
cionis es in latina ⁊ greca lingua
doctus ruſticum iſtum de cogitacō
nibus tuis interrogas? Et ille re
ſpondit· Latinā quidem ⁊ grecam
erudicōnem cognouī ad ſeculū appre
hendi· ſꝫ alphabetū huius ruſtici
necdū diſcere potui·

Verba ſenis cꝫ ſtatum beati
Antonij

Antonij aſſequi nequerit ⁊ ꝙ an
tiquos magis dyabolꝰ pſecutꝰ ſit
ꝙ̄ modernos · Ca · xliij ·

Venit quidam frat̄ ad abbatē
Syſoi in montem abbatis
Antonij ⁊ loquētibꝫ eiˀ dicebat ab
bati Syſoi · Nō adhuc nō pueni
ſti ad mēſuram abbatis Antonij
pr̄ · Rn̄dit ei ſenex · Ego ſi haberē
vnā cogitacōem abbatis Antonij
efficerer totus velut ignis · Verū
tamē ſcio hominē q̄ cum labo͛e po
teſt ferre cogitacōes ſuas · Iterū
autē interrogauit eum frater ille
dicēs · Putas ſic pſeq̄batur ſatha
nas antiquos · Et dicit ei abbas
Syſoi · Modo plꝰ ꝙ tempꝰ eius
appropinquauit ⁊ turbat̄ ·

De abbate neſterone ꝙ̄ hūilia
de ſemetipō ſtatuerit · Ca · xliiij ·

Cum abbaˀ Paſtor in ꝯgre
gacōne eſſet audiēˀ de abba
te neſterone deſiderauit eū vide
re ⁊ mādauit abbati eius vt mit
teret eū ad ipſū · Qui cū nollet eū
ſolū dimittē nō direxit eū ſcm̄ ē
āt ptꝰ paucos dies vt diſpēſator
mōſterij rogarꝫ abbatē vt pmit
tēt eū ire ad abbatē Paſtorē ⁊ di
cēt ei cogitacōes ſuas · Abbas āt
eiꝰ cū eū dimitteret dixit ei · Tolle
⁊ frēm tuum neſteronē tecū ꝙ mi
chi mandauit de eo ſenex ⁊ non p̄
ſumēs eū ſolū mittē diſtuli vſqꝫ
mō · Cuꝫ ergo veniſſꝫ diſpenſator
ad abbatem Paſtorē locutus eſt
ei de cogitacōnibꝫ ſuis ⁊ ille ſana

uit eum reſpōſione ſua · Poſt hec
autē interrogauit ſenex fratrem
neſteronē dicens · Abba neſterō
quomō acq̄ſiſti virtutem hanc vt
qn̄ emergit tribulacō aliqua ī mo
naſterio nō loquaris neqꝫ te me
diū facias · Ille autem nichil loq
batur · Et cum multū rogaretur a
ſene dicit ei · Ignoſce michi abba
ꝙ quando intraui inicio in cōgre
gacōem dixi animo meo · Tu ⁊ aſi
nus vnū eſtote · Sicut ergo aſi
nus vapulat ⁊ nō loquitur iniuri
am patitur ⁊ nō reſpondet · ſic ⁊ tu
quēadmodū in pſalmo legitur · Vt
iumētū factˀ ſū apd̄ te ⁊ ego ſp tecū

Itē diffinicio ſenis apd̄ ſemet
ipſū ne q̄s p̄ſeât ſe miniſtro ſuo

Dixit ſenex Ca · xlv ·
Nō ꝯtemnas aſtantē tibi
ꝙ neſciˀ vtꝝ in te ſit ſpūs dī an ī
illo · Aſſiſtētem autꝫ dico eum q̄
miniſter eſt tuus · Dixit ſenex ·
Volo magis vinci cū humilitate
ꝙ̄ vincere cū ſuperbia ·

Qn̄ tēptamur tūc potiſſimum
nos hūiliare debere · Ca · xlvi ·

Dicebant ſenes ꝙ quādo tē
ptamur tunc magis humi
liamur · quoniā deus ſciens infir
mitatē noſtram protegit noˀ · Si
autꝫ gloriamur aufert a nobis
ꝓtectōem ſuā ⁊ perimus ·

Qua neceſſitate beatus Arſe
nius ſeparatus ſit a ſuis diſcipulis
et quā tā eciā in morte tenuerit hu
militatē Ca · xlvij ·

Sedente aliquando ab-
bate Arſenio in inferio
ribus partibus egipti cū
illic importunitates pateretur: vi
ſum eſt ei vt derelinqueret cellaꝫ
ſuam. Et nichil ex ea ſecum tol-
lens dixit diſcipulis ſuis alexan
dro ⁊ zoplo. Tu alexander aſcen
de nauim ⁊ tu zoyle veni mecum
vſqꝫ ad flumen ⁊ quere michi na
uiculam in alexandriam nauigā
tem et ita tu nauiga ad fratrem
tuum. Zoylus autē turbatus eſt
in verbo iſto et tacuit atqꝫ ita di-
uiſi ſunt ab inuicem. Deſcendit
autem ſenex circa partes alexā
drie ⁊ egrotauit egritudine mag
na. Diſcipuli autem dicebant ad
inuicem. Putas ne aliquis no-
ſtrum contriſtauit eum ⁊ propte
rea diuiſus eſt a nobis? Et non
inueniebant in ſe ingratitudinis
cauſam. neqꝫ quia inobedientes
ei aliquando fuiſſent. Cum ergo
ſanus factus fuiſſet ſenex dixit
ad ſeipſum. Vadam ad fratres
meos. Et ita nauigans venit in
locum qui vocatur petra vbi erāt
ſupradicti miniſtri eius. Cum ve
ro iuxta flumen eſſet: puella que
dam ethiopiſſa veniens tetigit me
lotem eius. Senex autem incre
pabat eam. Illa vero dixit ei.
Si monachus es: vade in mon-
tem. Compunctus vero in hoc ver
bo ſenex dicebat ad ſeipſum Ar
ſeni ſi monachus es vade in mon
tem. Et inter hec occurrerūt ei ale
xander ⁊ zoylus diſcipuli ei⁹. Et
cū cecidiſſet ad pedes ei⁹ proiecit ſe
etiā ſenex in terram ⁊ flebant ſi-
mul. Dixit autem ſenex. Non au
diſtis quia egrotaui? Dixerunt
ei. Etiā audiuimus. Et ille dixit
Et quare non veniſtis videre me?
Et dixit alexander. Quia diuiſio
tua nobis non fuit tolerabilis. q̄
niam ⁊ multi ex ea contriſtati ſūt
dicentes. Niſi inobedientes fuiſ-
ſent ſeni: nequaquam ſeparaſſet ſe ab
eis. Et dicit eis ſenex. Et ego cog
noui quod hoc dicerent. Sed tamē
iterum dicturi ſunt homīes. quia
non inueniens columba requiem
pedibus ſuis reuerſa eſt ad noe ī ar
cham. In hoc verbo curati ſunt aī
mi diſcipulorum eius et māſerūt cū
eo vſqꝫ ad vltimum vite ipſius tē
pus. Qui cum moreretur turba-
ti ſunt valde. Et dixit eis ille Nō
dum venit hora mea. Cum autē
venerit dico vobis. Iudicari autē
habeo vobiſcum ante tribunal cri
ſti ſi permiſeritis quempiam aliquid
de corpore meo facere Et illi dixe-
runt. Quid ergo facimus pater
quia neſcimus mortuum veſtire
vel ſepelire? Dixit eis ſenex. Neſci
tis mittere funem in pedem meuꝫ
et trahere me in montem? Cum
autem traditurus eſſet ſpiritum:
viderunt eum fratres flentem et
dicūt ei In veritate ⁊ tu times mor
tē pater? Et dixit eis In veritate

timoꝛ qui in hac hora eſt michi ſē
per fuit in me ex quo factꝰ ſū mo
nachus ⁊ timeo valde. Atqꝫ ita in
pace dormiuit. Ille autē ſermo ſp
in ore ſenis fuit. Arſeni ꝓpter qd
exiſti: loqui me ſepe penituit: ta
cere nūq̄. Cū autē vidiſſꝫ abbas
Pemen ꝙ trāſijt: dixit. Btūs es
abba Arſeni ꝙ te tm̄ in hoc ſecu
lo plāxiſti. Qui em̄ hic ſe non plā
xerit. illic ī ꝑpetuum lugebit. Aut
hic ergo ex volūtate. aut illic pro
tormētis impoſſibile eſt hominem
nō plāgere.

¶ Narracio abbatis Danielis
de q̄litate ⁊ habitudine bti Arſe-
nij. Capitulū. xlviij.

Narrauit abbas Daniel de
beato Arſenio ꝙ nūq̄ volu
erit loq̄ de q̄ſtione aliq̄ ſcriptura
rū cū poſſet magnifice loqui ſi vel
let. ſꝫ neqꝫ epiſtolā cito ſcripſit ad
aliquē. Quādo autē ad conuentū
poſt aliquātum tēpis veniebat
poſt colūnā ſedebat. ne quis faciē
eiꝰ videret ⁊ ne ipſe attēderꝫ ali
um. Erat autē viſio eiꝰ angelica
ſicut iacob canis ornatus elegās
corpe ſiccus tñ. Hēbat autē bar-
bā ꝓlixam ōīno attīgentem vſꝫ
ad ventrē eius. pili autē oculoruꝫ
eius nimio fletu ceciderāt. Longus
autē erat ſꝫ ſenio longinquo cur-
uatus. Moritur autē annoꝝ no
naginta quinqꝫ. Hic fecit in pa-
lacio diue memorie theodoſij ma
ioris qui fuit prē archadij ⁊ hono
rij annos q̄draginta in ſcychi fe-
cit annos q̄draginta ⁊ decē ānos
in loco qui dicitur Troen ſup ba
bilonia ꝯtra ciuitatē Mēphis et
tres ānos ī canopo alexādrie ⁊ ali
os duos annos reuertens iteꝝ in
Troen fecit ⁊ ita dormiuit: conſū-
mās in pace ⁊ timore dei curſū ſu
um. quia erat vir ⁊ plenus ſpiritu
ſancto ⁊ fide.

¶ Ne quis ſe preferat alteri.

Dixit ſenex Ca. xlix.
Quandā nō apponas coꝛ tuum
aduerſus frēm tuū dicens. quia
tu magis illo ſobrius es ⁊ ꝯtinen
cioꝛ ⁊ ītelligēcioꝛ. ſꝫ ſubditus eſto
grē dei in ſpiritu paupertatis ⁊ per
caritatē nō fictā. ne ſpiritu elacio
nis exaltatus ꝑdas laborem tu
um ⁊ eſto ſpirituali ſale ꝯditus in
criſto.

¶ Qd beatꝰ Antoniꝰ abbatē Io
ſeph ſolū ſcripturas ſcire predica
uit qui ſe neſcire ꝓfeſſus eſt.

Venerunt ali Ca. l.
quando ſenes ad abbatem
Antonium ⁊ erat cum eis abbas
Ioſeph. Volens autē abbas An
toniꝰ probare eos mouit ſermo-
nem de ſcripturis ſanctis ⁊ cepit ī
terrogare iuniores quid eſſet hoc
aut illud verbum. Et ſinguli eoꝝ
dicebant prout poterant. Ille au
tem dixit. Necdum inueniſtis.
Poſt omnes vero dixit abbati io
ſeph. Tu quomodo dicis eē verbū
hoc: Et ille rñdit. Neſcio. Et

Qꝫ

dixit abbas Antonius. Vere ab
bas Joſeph ſolus inuenit viã q̃ ſe
neſcire reſpõdit.

De abbate Hyſoy cuius hu-
mili ſilencio fratres edificati ſũt.

Venerunt Cap̃.li.
quidam fratres ad abba-
tem Hyſoi vt audirent ab eo ver
bum et michil loquebatur ſed ſem
per dicebat. Ignoſcite michi. Vidẽ
tes vero ſportellas eius dixerunt
diſcipulo eius abraham Quid fa
citis de ſportellis iſtis? Et ille re
ſpondit illis Huc et illuc expen-
dimus eas. Hoc audiens ſenex
dixit Hyſoys hincinde mandu-
cat. Illi vero audientes edificati
ſunt valde in humilitate eius at
q; cũ gaudio receſſerunt.

Vbi demoniacus ſenis maxil
lam paciens purgatus eſt.

Venit ad Cap̃.lij.
quendam ſenem ſolitariuz
monachum homo qui a demonio
vexabatur et fortiter ſpumabat et
percuſſit in maxillã eius. Senex
vero conuertit ei aliam maxillam.
Demon vero non ferens incendi
um humilitatis mox exiuit ab eo
et factus eſt ſanus.

Qđ verbum humile demones
comburat. Ca.liij.

Dixit ſenex quia ſi quis di-
cat alicui Ignoſce michi hu
milians ſe comburit demones tẽp
tatores.

Beatũ eſſe nõ tam angelos q̃
peccata propria ſemper inſpicien
tẽ. Capi.liiij.

Interrogatus eſt ſenex quomodo
quidam dicerent videre ſe aſpe
ctum angelorum. Et reſpondens
dixit. Beatus eſt qui peccatũ ſuũ
ſemp videt.

Explicit decimaq̃rta pars.

Sequũtur capitula decĩeſex
te partis.

Mutua ſalutacio ſcōꝝ ātonij ⁊ hilariōis Ca. p̄. f. Cxo.
Reſpōſio arſenij ad macharium quare vitauerit eē cū hominibus Cap̄. ij. fo. Cxo.
Quid abbas agathō de ſemetipſo pnūciauerit Ca. iij. fo. Cxo.
Qua caritate abbas paſtor ſanauit inuidiā ſenis Ca. iiij. f. Cxo.
Adhortacio abbatis pāb ad ſeculares vt benedici mererentur a monachis Ca. v. fo. Cxo.
Quō paſnuci⁹ abbas coact⁹ bibere vinum latronē deo lucratus ē. Cap̄. vi. fo. Cx1.
Ubi beatus antonius dicit ſe nō timere deum ſed amare Capitulum. vij. fo. Cx1.
Uerba eiuſdem quia qui lucratur fratrem lucratur deum Capitulum. viij. fo. Cx1.
Qua caritate ſenex peccatū iunioris ſimul portauerit Capitulū. nonū. fo. Cx1.
De frē q̄ vt alij pdeſſz ſibimet dānū fecit Cap̄. x. fo. Cx1.
Itē de frē q̄ laborioſe panē recētem ſeni egrotāti detulit commendatū Cap̄. xi. fo. Cx1.
Maioris eſſe meriti qui languentib⁹ miniſtrat q̄ꝫ qui ieiunat Capitulum. xij. fo. Cx1.
Quācaritatiue duo fratres mercedem ꝓ ꝓprio labore queſitam cum fratre infirmo diuiſerunt. Capitulum. xiij. fo. Cx1.
De memoracio ſenis qua caritate ātiqui prēs frēm tēptatū fouere ſolerēt Ca. xiiij. fo. Cx2.
De duobus ſenibus qui materiā litigandi componere neſciebant. Capi. xv. fo. Cx2.
De miniſtro ſenis infirmi qui ſanīē ipſius diluens ipſam aquā cā vitande temptacōnis biberit Capitulū. xvi. fo. Cx2.
Duplicē eē meriti qui magis reprehenſibilē q̄ꝫ bonuz frēm ſuſcepit. Capi. xvij. fo. Cx2.
Nulli facere malūq caſte ꝯuerſari cū ōnibꝫ Ca. xviij. fo. Cx2.
Nichil maius eſſe dilectōne Capitulū. xix. fo. Cx2.
Ut hilariter preſtetur quod petitur Cap̄. xx. fo. Cx2.
Caritate refrigeſcente nō tātā in hominibus exuberare dei graciā quanta fuerit in antiquis Capitulum. xxi. fo. Cx2.

Explicīūt capitula.

Incipit decimaſexta Pars de karitate.

Mutua ſalutacō ſanctoꝝ Antonij ⁊ Hilarionis. Ca. p̄.

Uenit aliquando abbas Hilarion de paleſtina ad abbatem Antonium in montē ⁊ dicit ei abbas Antonius. Bene veniſti lucifer qui mane oriris. Et dixit ei abbas Hilarion Pax tibi columna lucis que ſuſtines orbem terrarum.

¶ Rñſio Arſenij ad machariū q̄
re vitauerit eſſe cū hoībꝫ Ca·ij·
Dixit abbas Macharius ab
bati Arſenio· Quare nos
fugis? Et dicit ei ſenex· Scit de
us quia diligo vos· ſed non poſſū
eſſe cum deo ⁊ hominibus· Superio
rū enī virtutū m̄ilia ⁊ milium mi
lia vnā voluntatem habent: homi
nes autem multas volūtates ha
bent· Non poſſum ego dimittē de
um ⁊ venire ⁊ eē cū homib9·

¶ Quid abbas Agathon de ſe
metipſo pronunciauerit·
Dixit abbas Cap·iij·
Agathon quia ſc̄dm volun
tatem meā nunq̄ dormiui retinēs
in corde meo aduerſus quēq̄ do-
lorem· neqꝫ dimiſi alium dormire
habentē aduerſū me aliquid·

¶ Qua caritate abbas Paſtor
ſanauit inuidiam ſenis·
Senex quidā Ca·iiij·
erat in egipto anteq̄ veni
ret illuc abbas Paſtor· Ille autē
habebat noticiam hominū ⁊ mul
tum honorē· Cum autez aſcendiſ
ſet abbas Paſtor de ſcythi cū fr
is dimiſerunt homines illū ſenē
⁊ venerunt ad abbatez Paſtorē
Inuidia autem tactus ſenex ma
le loquebatur de eis· Hoc audiēs
abbas Paſtor contriſtabatur ⁊ dicit
fratribus ſuis Quid faciemus de
ſene iſto magno· quia nos in tri-
bulacōnē miſerunt homies dere
linquētes ſenē ⁊ ad nos qui nichil
ſum9 attendentes? Quo ergo poſ
ſum9 ſanare eū? Et dixit eis· Fa
cite aliquod guſtū ⁊ tollite vaſcu
lum vini ⁊ eam9 ad eū ⁊ guſtem9
ſimul. forſitā p hec poſſum9 ſanaē
animū eius· Tulerūt ergo quos
parauerant cibos ⁊ pceſſerunt ad
eum· Et dum pulſarēt oſtium reſ
dit diſcipulus eius dicens· Qui
eſtis? Et illi reſponderunt· Dic
abbati quia Paſtor eſt ⁊ deſiderāt
p vos benedici Hoc autē nuncian
te ei diſcipulo eius ille mandauit
ei dicens· Vade qꝛ non vacat mi
chi· Illi autē pſeuerantes in cau
mate dixerāt Nō diſcedimus niſi
meruerim9 bn̄dictōnē ſenis· Se
nex autē videns pſeuerancīā eoꝝ
⁊ humilitatē cōpunctus aperuit
eis· Et intrātes guſtauerūt cum
eo· Cuz aūt manducarēt dixit ſe
nex· In veritate dico minus eſt qđ
audiui de vobis· centuplū eſt enī
qđ video in opere vo· Factus eſt ērgo
eis amicus ex illa die·

¶ Exhortacio abbatis Pābo ad
ſeculares vt bn̄dici mererent a
monachis· Cap·v·
Contigit aliqn̄ abbatē Pābo
iter cū frībꝫ i ptes egipti facē
⁊ vidēs qſdā ſeculaēs ſedētes dic
eis Surgite ⁊ ſalutate ⁊ oſculami
mōchos vt bn̄dicami· frequēt enī
cū deo loquūtur ⁊ ſcā ſūt ora eoꝝ·

¶ Quō paſnuci9 abbas vocat9 bi
bere vinum latronē deo lucratus
eſt· Capitulū·vi·

Dicebant de abbate Paſnu
cio q nō cito biberet vinū
Ambulās autē aliqñ ſuperuenit in
conuētū latronū ꝛ inuenit eos bi
bētes Cognouit āt eū q̄ erat p̄m⁹
latronū ꝛ ſciebat q non biberet vi
nū· Vidēs ergo eū de multo labore
impleuit calicez vini ꝛ in alia ma
nu tenuit gladiū euaginatū ꝛ dic
ſeni· Si nō bibis occidam te· Se
nex vero ſciēs q mādatū dei vult
facere ꝛ volens eū lucrari accepit
ꝛ bibit· Ille vero pñceps latronū
penitēciā egit apud eū dicēs Ig
noſce michi abba q ꝯtriſtaui te·
Et dic ei ſenex· Credo in deo meo
q p hunc calicem faciet tecū mi
ſericordiā ꝛ in hoc ſeculo ꝛ in futu
ro· Et reſpōdit pñceps latronuz
Et ego credo in deo q ex hoc non
faciaz alicui q̄cq̄ mali· Et lucra
tus eſt ſenex ōne collegiū illoꝝ la
tronū p id q ſe ꝓpter deū dimiſit
voluntati eorum·

¶ Ubi btūs Antoni⁹ dicit ſe non
timere deū ſꝫ amare· Ca· vij·

Abbas Antoni⁹ dixit· Ego
iam non timeo deū ſed amo
q amor foras mittit timorē·

¶ Verba eiuſdē q qui lucratur
frēm lucratur deū Ca· viij·

Item dixit quia de proximo eſt vi
ta ꝛ mors· Si enim lucrabimur
fratrē lucrabimur deū· Si autē
ſcādalizamus frēm peccamus in
deum·

¶ Qua caritate ſenex pctm̄ iuni
oris ſimul portauerit Ca·ix·

Duo frēs erant in cellis vn⁹
autē ex eis ſenex erat ꝛ ro
gauit illum qui iuuenis erat di
cens· Maneam⁹ ſimul frat· Et
ille dixit ei· Ego peccator ſum ꝛ ñ
poſſum tecum manere abba· Ille
autē rogabat eum dicēs· Eciam
poſſum⁹· Erat autē ſenex ille mū
dus ꝛ nolebat audiē q monach⁹
habēt in cogitatu fornicacōnē Et
dicit ei frater· Dimitte me vnā eb
domadā ꝛ iterū loquemur· Venit
ergo poſtmodum iuuenis ille ꝛ vo
lens pbare ſenē dicebat In mag
nam temptacōem incurri ebdoma
da iſta abba· Pergens enī p mi
niſterio quodā in vico incurri mu
lierē· Et dicit ei ſenex· Nūquid ñ
eſt penitēcia? Et rñdit frat Eciā
pater eſt penitēcia· Senex vero
dixit· Ego tecum porto medietatē
peccati hui⁹· Tunc dixit frat ille
Modo ſcio q poſſum⁹ ſimul eſſe·
Et māſerunt ſimul vſq3 ad exitū
ſuum·

¶ De fratre qui vt alij prodeſſet
ſibimet damnum fecit· Ca·x·

Dicebant de quodam fratre
qui cum feciſſet ſportas et
impoſuiſſet eis anſas: audiuit vi
cinum ſuum alium monachum di
centez· Quid facio quia proximū
eſt mercatum ꝛ non habeo anſas
quas imponam ſportellis meis?
Ille vero audiens reſoluit anſas
quas impoſuerat ſportis ſuis et

et attulit eas fratri illi vicino di
cens · Ecce iſtas ſuperfluas habeo
tolle et pone in ſportas tuas Et fe
cit opꝰ fratris ſui pficere · ꝓpriū
autem opus reliquit imperfectū ·

¶ Item de fratre qui laborioſe pa
nem recentē ſeni egrotāti detulit
cōmēdatū · Cap · xi ·

Dicebant de quodaʒ ſene in
Scythi quia egrotauit et vo
luit manducare modicū panis re
centis · Hoc audiens frater quidaʒ
tulit melotē ſuam et miſit in eā pa
nem ſiccum et vadens in egiptum
mutauit illū ad panem recenteʒ
et attulit ſeni · Et cū vidiſſent frēs
panes illos recentes mirati ſunt
Senex autē noluit guſtare dicēs
qꝛ ſanguis fratris eſt Et rogaue
runt ſenē dicētes Propter deū mā
duca ne vacuū ſit ſacrificiū fratris
iſtiꝰ Atqꝫ ita rogatus comedit ·

¶ Maioris eſſe meriti qui lāguē
tibus miniſtrat quam qui ieiunat ·

Frater interro Ca · xij ·
gauit quendā ſenem dicēs
Duo ſunt fratres ex quibꝫ vnus
quieſcit in cella ſua protrahens
ieiuniū ſex dieꝝ et multū ſibi labo
rem imponēs · alter vero egrotā
tibus deſeruit Cuius opus magis
acceptū eſt deo? Reſpondit ei ſe-
nex · Si frater ille qui ſex diebꝰ
ieiuniū leuat appendat ſe per na-
res nō poteſt equalis eſſe illi qui i
firmātibꝰ deſeruit ·

¶ Quā caritatiue duo frēs mer-
cedem ꝓprio labore q̄ſitam cū frē
infirmo diuiſerūt · Ca · xiij ·

Referūt aliqui tres frēs
ad meſſem et ſuſceperūt certū
ſpacium ſexaginta modioꝝ quod
meterēt · Vnꝰ autē ex eis prima ip
ſa die infirmari cepit et reuerſus
eſt ad cellā ſuā · Duo autē qui re
manſerāt vnus alteri dixit · Ecce
frater vides qꝛ incurrit in egritudi-
nē frater noſter · Extorque ergo
tu aīmo tuo parū et ego ſimiliter
meo paululū et credamꝰ in deo q̄a
per oracōes eius implebimus nos
duo opera eius et metemꝰ partē ipſi
us · Cum ergo expliciuiſſent meſ-
ſem totiꝰ loci illius quē ſuſceperāt
venerunt accipe mercedes ſuas :
et vocauerunt fratrē illū dicētes ·
Frater veni accipe laborē tuū · Et il
le dixit eis · Qualem laborē acci-
piā qui non meſſui? Et illi dixerūt
ei · Oracōnibus tuis ꝯſūmata eſt
meſſis : veni ergo accipe mercedē
tuā Fcā ē ergo plurima ꝯtencio int
eos de hac re illo ſcʒ dicēte non ac
cipio q̄a nō laboraui · illis vero nō acq̄
ieſcentibus miſit ipſe accipe et partē
ſuaʒ · Abierūt ergo ad iudiciuʒ mag
ni ſenis cuiuſdā Et dixit ei frater ille · p
rexiꝰ nos tres vt meterēmꝰ i agro
cuiuſdā ad mercedes Cū aūt veniſſe
mꝰ ad locū quē meſſui eramꝰ ipſa
prima die i egritudinē cecidi et reuē
ſus ſum in cellam meaʒ · nec vna
die meterē ꝑualens cū eis et nūc co
gūt me frēs iſti dicētes · veni accipe

mercedes vbi nõ laboraui. Dixerũt
autẽ ⁊ illi frẽs. Reuera tres fui-
mus ⁊ preximus metere ⁊ ſuſce-
pimꝰ ſpaciũ ſexaginta modioꝝ
qd metere mꝰ Et ſi fuiſſemus toti
tres cũ grandi labore vix potuiſ-
ſemꝰ explicare illud. Oracõibꝫ ãt
ſcĩs huiꝰ nos duo velocius q̃ tres
potuimꝰ ⁊ demeſſuimꝰ agꝛ et dici-
mus ei. veni accipe mercedes tuas
et non vult. Hec audiens ſenex
miratus eẽ ⁊ dicit vni de monachis
ſuis Percute ſignũ in cella fratꝝ
vt ↄgregent hic omnes. Qui cũ ve-
niſſẽt dixit eis. Venite frẽs ⁊ au
dite hoc iuſtũ iudicium Et indica
uit eis õia ſenex et adiudicauit
illũ vt acciperet mercedes ſuas ⁊ fa
ceret ex eis mercedibꝰ qd ipſe vel
let Et diſceſſit frat̃ ille ↄtriſtatꝰ
⁊ plorans ⁊ ſe ꝑiudicatum fuiſſe
dicebat.

¶ Remẽoracio ſenis qua carita
te antiqui prẽs fratrem tempta
tũ fouere ſolerẽt. Ca. xiiij.

Dicebat quidaꝫ ſenex quia
prẽs noſtri ↄſuetudinẽ ha-
buerũt venire ad cellas nouoruꝫ
fratꝝ qui ſolitarij cõuerſari vole
bant ⁊ viſitabãt eos ne q̃s eoꝝ a
demonibꝰ circũueniret̃ ⁊ a cogitaci
one ſua lederet̃. Et ſi qñ aliquis
eoꝝ inueniebatur leſus adduce-
bãt eũ ad eccãam ⁊ ponebatur pel
uis cũ aqua ⁊ fiebat oracio ꝓ eo q̃
temptacõibꝰ laborabat. Et laua
bant omes fratres manus ſuas i
peluim ⁊ perfundebatur aqua illa
frat̃ qui impugnabatur ⁊ ita ſta
tim purgabatur.

¶ De duobꝰ ſenibꝰ q̃ materiã liti
gãdi ↄponẽ neſciebãt Ca. xv.

Duo ſenes multis annis ſi-
mul ↄuerſati ſunt et nunq̃
inẽ ſe litem habuerũt. Dixit ergo
vnus alteri. Faciamus ⁊ nos vel
vnã litem ſicut homies faciũt. Et
alter reſpondit fratri dicẽs Ne-
ſcio qualiter fit lis. Et ille dixit.
Ecce pono in medio laterculum ⁊
ego dico meum eſt hoc. tu aũt dic
nõ. ſꝫ meũ eẽ ⁊ inde fit litis inicium
Poſuerunt ergo teſtem in medio
ſui ⁊ dicit vnus eoꝝ Meum eſt hͦ
Et alter dixit. Non ſed meũ eſt.
Et ille r̃ſpondit. Etiã tuũ eſt tol
le ⁊ vade. Et diſceſſerunt nec con
tendere valuerunt.

¶ De miniſtro ſenis infirmi q̃ ſa
niẽ ipſius diluens ipſam aquã cã
vitande temptacõis biberit.

Quidam fra Ca. xvi.
ter erat miniſter cuiuſdaꝫ
patꝝ. Contigit autẽ vt vulnus
fieret in corpore ſenis ⁊ ſanies mł
ta ex eo cum fetore ꝓflueret. Dice
bat autẽ in cogitatu ſuo frater il
le qui ei deſeruiebat. Diſcede hinc
quia nõ poteris ſuſtinere fetorem
putredinis huius. Ille vero frat̃
vt repmeret hmõi cogitacõnẽ ſu
am tulit vas aque ⁊ diluit vulnꝰ
ſenis illiꝰ ⁊ recollegit ipſam aquã
in vas ⁊ quociens ſitiebat ex ipſa

bibebat. Cepit autē iteꝝ cogitatio
ſua eū ſollicitare dicēs. Si non
vis effugere vel nō bibas fetorē
hunc. Frat autē ille laborabat ꝛ
tolerāter ferebat bibens lauatu
rā ſenis illi⁹. Et cū ita miſtraret
ſeni illi vidit deus laborē carita-
tis illi⁹ ꝛ illam lauaturā vulneis
in aquā mūdiſſimā vertit ꝛ ſenē
inuiſibili medicamēto ſanauit.

¶ Duplicem eſſe meriti qui ma-
gis repħēhenſibilem ꝙ̄ bonū fratrē
ſuſceperit. Cap. xvij.

Frater quidā interrogauit
ſenē quēdam dicēs. Si vi
dero fratrē de quo audiui aliquā
culpā nō poſſum ſuadere aīo meo
vt introducam illū in cellam me
am. Si autē video bonū fratrem
ipſū libent ſuſcipio. Et dixit ei ſe
nex. Si facis bonum bono fratri
parꝝ bn̄facis. Illi alteri duplū im
pēde. ipſe eſt enī qui infirmatur.

¶ Nulli facere malum ꝛ caſte cō
uerſari cum oībꝫ. Ca. xviij.

Dixit abbas Paſtor. Cona
re ſcḋm virtutem tuā nulli oī
no facere malū ꝛ caſtum ſeruare
cor tuum cū ōi homie.

Nichil maius eſſe dilectōne.
Lex dixit. Cap. xix.

Non eſt aliquid maius dilectōne
eciā vt animā ſuam quis ponat ꝑ
ꝓximo ſuo. Etenim ſi quis audi
ens ſermonē triſtē cum poſſit ꝛ ip
ſe id facere certetur ꝛ ſuſtineat ꝛ
non recontriſtet eū vel eciam ſi le
ſus fuerit in re aliqua pacienter
ſuſtineat nō ꝯtribuēs contriſtan
ti atqꝫ ledenti ſe: hmōi homo ani
mā ſuam ponit pro proximo ſuo.

¶ Vt hilaiter preſtetur quod pe
titur. Cap. xx.

Dixit quidam patꝝ. Si qs
te pecierit rem aliquā ꝛ vio
lenter preſtiteris ei. ſit voluntas
animi in id qḋ datur ſicut ſcriptū
eſt. quia ſi quis angariauerit te
mille paſſus: vade cum ipſo duo
Hoc autē eſt vt ſi quis te pecierit
rem aliquā des ei ex animo et ſpi
ritu.

¶ Caritate refrigeſcēte non tan
tam in hominibus exuberare dei
graciā quanta fuerit in antiqs.

Interrogauit Cap. xxi.
quidam ſenem quendam dicens
Quomodo ſunt modo quidam la
borantes in conuerſacione et non
accipiunt graciam ſicut antiqui.
Dicit ei ſenex. Quia tunc caritas
erat ꝛ vnuſquiſqꝫ trahebat pro-
ximum ſuum ſurſum. Nunc au-
tem refrigeſcente caritate vnuſ-
quiſqꝫ proximum ſuum deorſum
trahit ꝛ ꝓpterea graciā nō mere-
tur accipere.

¶ Sequūtur capitula decime
ſeptime partis.

Viſio cuiuſdaz quāta ſit diuſi
ſitas in malicia hominū Ca
pitulū p. fo. 142.
De monacha q̄ a ꝯſoꝛoribꝰ fatua
reputata celeſti poſtmodū iudicio v
go ſapiēs iuēta ē C. ij. f. 143.
De virgie q̄ de corpe educta mūſ
penāꝝ pñs gloriā cernēs ad reli
gioſam vitam conuerſa eſt Cap.
terciū. fo. 143.
Quō abbas paſtoꝛ expoſuerit il
lud euangeliū nō reddes malum
p malo. Ca. iiij fo. 146.
De ſene qui euāgelica reuelacōe
didicit panē altaris ſbalit eē cor
pus xp̄i Ca. v. fo. 146.
Itē de ſene qui credēs melchiſe
dech eē filiū dei diuinitus edoctus ē
puꝝ hunc fuiſſe hominē Capitu
lum. vi. fo. 146.
Viſio bti eſſrē adhuc puei preuī
cia futuroꝝ Ca. vij. fo. 147.
Itē viſio ſenis quō ipſi eſſrē āge
lꝰ libꝝ celitus detulerit ſcriptū itꝰ
⁊ foris Ca. viij. fo. 147.
Quō btūs zenō errās triduo per
hēmū celeſti alimēto refocillatuſ
eſt ⁊ ad cellā ꝓpriaz p āgelū redu
ctus ē Ca. ix fo. 147.
Itē viſio cuiuſdaz q̄ duo mōchi
igneis alis trāsmare volauerūt.
tēius do infirmis q̄ dē p̄mis. ꝫ tū
eos inſecutꝰ ē Ca. x. fo. 147.
Ubi peſtifer demō in ſpē medici
frēs viſitās a btō machario dep
hēſus ſita deceptū frēm ignomio
ſe reliqt Ca. xi. fo. 147.

ua arte dyabolꝰ inuaſū pueru
lū abducē voluit ne a btō macha
rio purgaret̄ Ca. xij. fo. 148.
De rligioſo p̄ſbitero q̄ int̄ miſſa
rū ſollēnia dn̄m ihm q̄ſi puerū vl
nis ſuis amplecti meruit. Capitu
lū. xiij. fo. 148.
Quō ſicut ſerpētes ad fontes ſic ⁊
monachi ad xp̄i miſteria feſtina
re debēt Ca. xiiij. fo. 148.
Ubi paulꝰ ſimplex frēz meritis
nigꝝ cernēs lacrimatꝰ ē cū reliqſ
ecclāz ingrediētē ⁊ poſtea vidēs eū
de ſplēdido vultu redeūtē letatus
eſt. Ca. xv. fo. 149.
De btō ſiluano q̄ raptꝰ i celū vi
dit glaz dī Ca. xvi. fo. 150.
Prophia bti macharij de deſola
cōe ſcychi Ca. xvij. fo. 150.
Quare marcꝰ diſcipulꝰ bti ſiluāi
nō pmiſit eū proficiſci in ſyriam
Cap. xviij. fo. 150.
Viſio ſenis de frē quo mediāte de
mō ſtetit an̄ ianuā ceſſante igreſ
ſus ē Cap. xix. fo. 150.
Itē de ſene q̄ orādo euicit vt de
mōes viderz Ca. xx. fo. 150.
Quāe deꝰ moriētē pegrinū negli
gētē magis ꝯſolatꝰ ſit q̄ indige
nā ſtudioſū Ca. xxi. fo. 150.
Quid antiq̄ prēs de futuris poſt
ſe hoibꝰ ꝓphetico ſpū p̄dixerūt Ca
pitulū. xxij. fo. 150.
Quale iudiciū dī cuidā reuelatū
ſit de ſolitario quē beſtia comedit
⁊ de impio quē tota ciuitas ad tu
mulū deduxerit C. xxiij. fo. 150.

De duab⁹ mulierib⁹ que impudi
ce apud epm incuſate ãgelico poſt
mod teſtimonio inter vere penitẽ
tes annumerate ſunt Capitulum
·xxiij· ·fo·C61·

De trib⁹ hõrabilib⁹ apud mona
chos reb⁹ ꝛ de ſene qui videbat in
menſa ꝑ viſum diuerſis ſpecieb⁹
vt̃tes Ca·xxv· ·fo·C62·:

Ubi frẽ attẽdẽs ꝑ feneſtrã vidit
beatum Arſenium quaſi igneum
Cap̃·xxvi· ·fo·C62·

Feſta ſenis prophecia qua pre
dixit deſolandam eẽ ſcychim·Ca
pitulũ·xxvij· fo·C62·:

Affirmacio ſenis ꝙ ꝓfeſſio mo
nachi v̾tutez baptiſmi habeat Ca
pitulũ·xxviij· fo·C62·:

Expliciunt capitula·

Decimaſeptima Pars de pro
uidẽcia·:

Viſio cuiuſdã quãta ſit diuſi
tas in malicia hoim· Cap̃·p̃·

Dicebat abbas Dani
el qui erat diſcipulus
abbatis Arſenij·q̃a
narrauit ei abbas
Arſeni⁹ tãꝗ̃ de alio aliq̊ puto tñ
ꝙ de ſe dicebat·q̄ dũ ſedẽt q̃dã i
cella ſua venit vox dicẽs ei·Veni
oñdã tibi opa hominũ·Et ſurgẽs
abijt ꝛ duxit eũ ad quẽdã locum
ꝛ oñdit ei ethyopem incidẽtem lig
na ꝛ faciẽtẽ ſarcinã magnaz ꝛ tẽp
tabat portare eã ꝛ nõ poterat ꝛ ꝑ
eo vt auferret ex ſarcĩa illa ibat
iterũ ꝛ incidebat ligna ꝛ addebat
ad ſarcinam·Hoc autẽ faciebat
diutius et procedens paululum
oſtendit hominem rurſus ſtãtez
ſuꝑ lacum et haurientez aquã ex
eo ꝛ infundẽtem in ciſternam ꝑtu
ſam que ciſterna ipſam aquã ite
rum refundebat in lacũ·Et dicit
ei iterum·Veni oſtendam tibi ali
ud·Et ecce vidi templũ ꝛ duos vi
ros ſedẽtes in equis et portantes
lignum trãſuerſum vnum contra
vnũ·Volebãt autez per ianuam
introire in templuz ꝛ nõ poterant
propter lignum illud quod tranſ
uerſum portabãt et non inclinan
tes ſe vnus poſt aliũ ut fieret lig
nũ illud directũ remãſerũt foras
extra ianuaz·Et cũ interrogaſſz
q̃d hoc eſſet·Ille reſpõdit ei·Hij
ſunt qui portãt velut in iuſticia ſu
ꝑbie iugũ ꝛ nõ hũiliati ſũt ut cor
rigerẽt ſe ꝛ ãbularẽt hũilit̃ in viã
xp̃i ꝓpter qđ et remanſerũt foras
a regno dei·Ille autẽ ꝗ ligna inci
dit hõ ẽ in pc̃ãs multis et ꝓ eo vt
penitẽciaz agat et ſb̃trahat ſe a
peccatis ſuis magis alias iniqui
tates adhibet ſupra iniquitates
ſuas·Qui autem aquam implet
homo eſt qui bona quidem facit·
ſed quia habz eciã in eis ꝑmixta
mala:pro hoc perdit eciaz ꝛ bona
opera ſua·Quapropter ↄ̃uenit
õnem hominẽ ſobrium eſſe in con
ſiderandis operibus ſuis ne in va
num videatur ſuſtinẽ labores·

¶ De monacha que a ꝯſororibus
fatua reputata celeſti poſtmodū
iudicio virgo ſapiens inuenta ē.

Narrauit ſan Ca·ij·
ctus Baſilius eps̄ dicens·
Fuit quedā virgo in quodā mo-
naſterio femīaꝝ que ſtultā eē ac
demonē ſe habere ſimulabat ħ vſ
qꝫ adeo ab ōmibꝰ alijs ꝑ horrorē
habebat̄· ita vt nec cibū quidē cū
ea acciperēt· Talem ſiquidē vitā
elegerat vt a coquina nunq̄ rece
dens totiꝰ illic miniſterij implēt
officiū· Et erat ſcd̄m vulgare pro
uerbiū vniuerſe domꝰ ſpongia .i.
pletū in ſe rebus ꝓbans qđ i ſan
ctis libris ſcriptū legimus Si q̄s
inquit ex vobis putat eſſe ſe ſapi
entē in hoc mundo: ſtultus fit vt
ſapiens fiat· Hec igr̄ inuolutum
pānis hēbat caput ⁊ ita ōmibus
ſeruiebat· cetere autē virgines
tonſe cucullis coopiebantur· Nul
la aliqñ hanc potuit de quadrīgē
tis virginibꝰ videre manducantē
nunq̄ ꝑ ōne euum ſuum ſedit ad
mēſam a nulla vel modicā partē
panis accepit· ſꝫ micas tm̄ deter
gens illaꝝ menſaꝝ et abluens ol
las hijs ſolis alimonijs contēta vi
uebat· Nulli vnq̄ fecit iniuriam
nulla ipſiꝰ murmur audiuit· nul
li aut parū aut ſatis locuta eſt et
certe cum ab ōmibus cederetur cū
ōnium viueret odio maledicta oī
um ſuſtineret: ſancto Pyterio cui
hoc vocabulū erat ꝓbatiſſimo vi-
ro ſempqꝫ in deſerto viuenti: aſtitit
angelus dn̄i quadā die ſedenti in
loco qui dicitur porfiricē affatuſqꝫ
eſt eum hijs verbis· Cur inquit
grande aliquid te eſſe credis ut ſā
ctus in hmōi degens loco? Vis vi
dere mulierem te ſanctiorē? Vade
ad tabennēſiotaꝝ monaſterium fe
minaꝝ ⁊ vnā ex ipſis illic inuení
es in capite habentem coronā ip
ſam cognoſce te eſſe meliorē Que
dum ꝯtra tātū populū ſola diebꝰ
ac noctibꝰ pugnat cor ipſius nun
q̄ a deo recedit· tu autē vno in lo
co reſidens· nec quoq̄ aliquādo ꝓ
gredìens ꝑ omnes vrbes aīmo et
cogitacione vagaris? Itaqꝫ ad
ſupradictū monaſterium venit ⁊
magiſtros fratꝝ rogauit vt in-
troducerent eum ad habitaculū
feminaꝝ Quem mox illi vt viruꝫ
glorioſū virū eciā ꝑfectioris eta
tis cum grandi fiducia introduci
fecerunt Ingreſſus autem: ōnes
ſorores deſiderauit inſpicere int̄
quas ſolam illā pro qua venerat
non videbat· Ait autē ad poſtre
mum· Omnes michi inquit addu
cite deeſſe ei michi videtur aliqua
Dicunt ad eum· Vnam ſtultam
habemus intrinſecus in coquina·
Sic eīn eam que a demonio vexa
tur appellant· Et ait ille· Exhi-
bete ad me ipſamquoqꝫ ut eā vide
am Quo audito ſupramē orataꝫ
vocare ceperūt· Que cū nollet ve
nīē ſenciens vt credo aliquid aut

foꝛtaſſis hoc ipſũ diuina reuelacõ
ne cognoſcẽs dicit ei · Sanctus Py
terius te videre deſiderat · Erat au
tem vir fama ⁊ nomie grãdis · Cũ
q̃ȝ ad eũ fuiſſet exhibita ⁊ vidiſſꝫ
pãnos in fronte ipſius inuolutos
ꝓiecit ſe ad pedes eius dicens · Be
nedic me inq̃t · Rurſus ad ipſius
pedes ⁊ ipſa coꝛruẽs tu me inquit
bñdic dñe · Omnes vero ſoꝛores
obſtupuerũt ſimul dicẽtes · Noli
abba talem tibi facere iniuriã fa
tua eſt enĩ iſta quã cernis · Tunc
ſanct⁹ Pyterius hoc ipſis õmibus
ait · Vos magis eſtis fatue · nã hec
⁊ veſtra ⁊ mea eſt nõna · Hoc enĩ
nomie vocant illi feminas ſpiri
tales · Et dep̃coꝛ deum ait vt ita
dign⁹ ıpẽ ĩ die iudicij merear iue
niri · Quo audito õnes ſimul ad pe
des eius ꝓciderunt ſinguꝉe varia
peccata ⁊ ꝓpria confitentes · Alia
enĩ abluens ſoꝛdes catini ſup̃ eã
ſe fudiſſꝫ dicebat · alie vero cola
phis eã a ſe verberatã ſepe memo
rabãt · alie nares ipſi⁹ ſinapi im
pletas a ſe eſſe deflebant · Cetere
quoq̃ȝ diuerſas referebãt ſe ei in
iurias irrogaſſe · Pro quibꝫ õni
bus ſanctus ille fuſis deo precibꝫ
egreſſus eſt · Poſt paucos dies ñ
ferens illa tantã ſui gloriã tanto
q̃ȝ ſe nolens ſoꝛoꝝ honoꝛe cumu
lari · grauariq̃ȝ credẽs ſingularũ
excuſacõibus egreſſa de monaſte
rio illo occulte quo ierit in quẽ ſe
merſerit locum vel quo fine defece

rit · ad nulli⁹ potuit noticiam ꝑue
nire ·

¶ De virgine que de coꝛpoꝛe edu
cta mr̃is penã ⁊ pr̃is gloriã cernẽs
ad religioſam vitã ꝯuſa eſt ·

Narrauit qui Ca · iij ·
dam ſenex dicẽs quia erat
quedã virgo ꝓuecta etate valde
q̃ȝ ꝓfecerat in timoꝛe dei · Et inter
rogata a me que res eã ad hanc
ꝑduxerit ꝯuerſacõnẽ illa ingemi
ſcẽs ita cepit dicere · Michi qui
dem o mirabilis vir cũ adhuc eẽꝫ
puula erat pater modeſt⁹ ac mã
ſuetus moꝛibus · debilis vero ⁊ in
firm⁹ coꝛpoꝛe q̃ ita vixit curam ſu
am agens vt vix aliq̃ñ videretur
ab hijs qui in eodẽ habitabãt vi
co · Terrã autẽ ſuã aſſidue opaba
tur ⁊ ibidẽ ſp̃ occupabat vitã ſuã
Si q̃ñ foꝛte ſan⁹ fuiſſet fruct⁹ cul
ture ſue domi poꝛtabat · Plurimũ
autẽ tempis in lecto languoꝛibus
detinebatᷣ tantaq̃ȝ ei erat tacitur
nitas vt ignorãtibꝫ eũ ſine voce
crederetᷣ eẽ · Mater vero mea erat
ecõtrario curioſa abſq̃ȝ mõ et que
vltra õnes qui erant in regione
hac turpioꝛ eſſet · Sermones vero
eius ita ad vniuerſos mouebantᷣ
vt putaretur õne coꝛpus eius lin
gua eẽ · Lites frequẽcius cõmitte
bantur ad õnes ab ipſa · In ebri
etate autẽ vini cũ viris luxurioſis
demorabatur · Diſpẽſabat autẽ
⁊ ea q̃ domi erant tãq̃ȝ mẽtrix peſ
ſima vt eẽ ſubſtãcia multa valde

nõ potuiſſet nob̄ ſufficere· Nã hu
ic a prē meo delegata erãt cura do
mꝰ· Corpe ãt ſuo ita in turpitudi
ne abutebat̄ vt parũ de viro illo
potuiſſent effugere libidinē eius·
Nunq̄ corpi eius morbꝰ occurrit
nec dolorē aliquē ſenſit· ſʒ a nati
tate vſqʒ ad vltimã diē ſuũ integꝝ
ſanũqʒ corpꝰ ſuum poſſidebat· In
ter hec contigit vt pater meꝰ lõga
egritudine fatigatus moreret̄ et
ꝯtinuo aer ꝯmotus eſt ꝛ pluuia ꝛ
chorуſcacõnes atqʒ tonitrua ce
rem cõturbabant ꝛ neqʒ nocte ne
qʒ die ꝑmter ceſſans triduo ſuper
lectum ſine ſepultura fecit eũ ma
nere· ita vt homines vici illiꝰ mo
uentes capita ſua ãmirarentur
q̄ tantũ malum vniuerſos latrꝫ
dicētes· Hic dei erat inimicꝰ iſte
vt nec terra eum recipiat ad ſe
pulturam· Sed tamē ne intra do
mũ mēbra eius diſſoluta ingreſ
ſum habitãtibꝰ ꝓhiberent immi
nēte adhuc acre turbido ꝛ pluuia
deſcendēte vix aliquãdo eũ ſepul
ture tradidimus At vero poſt hec
mater mea accepta licencia cum
improbitate maxima corpis ſui
vtebatur libidine ꝛ ꝓſtibulũ dem
de faciens domũ ſuam in tanta lu
xuria vixit atqʒ delicijs: vt dum
adhuc puula eſſem deficeret nob̄
ſubſtancia noſtra· Vix autē ali
quando cum timore ſicut michi vi
debatur morte illi aduenientē tan
tã meruit funeris ꝓſperitatem vt

eciã p̄tractetur aet ſimul exequijs
deſeruire funeris eius· Ego autē
poſt obitum eius puellarē egreſ
ſa etatē ꝛ deſiderijs titillacõibꝫqʒ
iam corpus meũ ꝑmouentibꝰ in q̄
dam die ad veſperã vt fieri ſolet·
cogitare cepi atqʒ cõſiderare cuiꝰ
vitam eligerē ſequēdam· vtrum
patris qui modeſte ꝛ manſuete ac
ſobrie vixit· ſed turſus recogita
bam illud quia nichil in vita ſua
conſecutus eſt boni· ſed per omne
tempus in infirmitate ꝛ tribulaci
one conſũptus eſt ꝛ ita vite ſue fi
nem accepit vt nec ſepulturã eiꝰ
terra reciperet· Si igitur bona eſſꝫ
huiuſmõi ꝯuerſacio apud deũ· q̄
re ergo tantoꝝ malorum pat me
us pondus eſſet cõſecutus qui ſic
viuere elegit: Sed ſicut mat co
gitatus meꝰ inquit bonum eſt vi
uere ꝛ tradere voluptatibꝰ ꝛ luxu
rie corpus ac libidini· Etenim illa
nullũ opus turpe pretermiſit· In
ebrietate autē õne tempus incolu
mis atqʒ ꝓſpere degēs ita vitam
ſuã expleuit Quid ergo: Sic op
tet me viuere ſicut mat· Meliꝰ eſt
eñ ꝓprijs oculis credē hijs q̄ mai
feſte cognita ſũt ꝛ nichil ꝑtermit
tē· Et cũ placuiſſʒ m̃ miſere eiꝰ me
ꝯſtitutē vite: ſupueñit nox ꝛ ꝯtinuo
m̃ ſopor accidit· Poꝰ hos ſmones
aſtitit m̃ quidã grandis quidē cor
pore aſpectu autē terribilis· Dein
de intuendo me ꝑterrens iracunda
viſiõe ꝛ aſꝑa voce interrogabat me

Dic michi inq̄t puella qui ſunt co
gitatus cordis tui? Ego autem ab
aſpectu eiꝰ ⁊ habitu tremefacta
neqꝫ aſpicere in eū audebā. Ma
iori vero voce iterū iuſſit vt ea que
michi placuerāt ꝓnūciarem Ego
autē pre timore diſſoluta ⁊ ōnium
oblita cogitacionū michil eſſe dice
bam. Ille vero negāte me reuoca
bat in memoriā vniūſa que in cor
de meo tractauerā. Ego autē con
uicta ad precē conūſa ſupplicabā
veniā conſeq̄ ⁊ cauſam ei narra-
bam hmōi cogitatꝰ Qui ait michi
Veni igitur ⁊ vide vtroſqꝫ patrē
⁊ mrēꝫ ⁊ quā volueris vitā deinde
elige tibi. Et apprehendēs m̄ ma-
nū trahebat me. Ducens autē in
quēdam cāpum ꝑadiſos multos
habentē ⁊ diuerſos fructꝰ variaſ
qꝫ arbořes ⁊ pulchritudinē inenar
rabilē introduxit qꝫ me illuc. Oc
currens autē m̄ pat̄ meꝰ āplexa
tus eſt ⁊ oſculabat̄ me: filiam me
vocās Ego vero circūplexa eū ro-
gabā vt manerē cum eo. At ille:
Nūc inq̄t non potes hic eē. ſꝫ ſi ve
ſtigia mea ſeq̄ volueis veniēs huc
nō poſt multū tempꝰ. Cū autē ad
huc ego dep̄carer manere cū ipſo
trahēs me rurſus per manū qui
ibi me duxerat. veni ait oſtendā
tibi ⁊ mrēm tuā que igni exuritur.
vt ſcias ad quē horū velis declia
re viā tuā. Statuens autē me in
domo tenebroſa atqꝫ obſcura om
nino ꝑturbacōe ſtridoreqꝫ reple
ta. oſtendit michi fornacē ignis
ardētem ⁊ pice feruētem ⁊ quoſdā
illic t̄ribili aſpectu ſtātes ſup̄ for
nacem. Ego autē inſpiciens deor
ſum video mrēm meā in fornace
vſqꝫ ad collū dimerſā. ſtridētēqꝫ
dentibꝰ ⁊ igni ardētem ⁊ vermiū
multū fetorē fieri. Videns autem
me illa filiā me vocans cū vlulatu
clamabat Heu me inq̄t filia de ꝓ
priȷ̄s opibꝰ hec pacior. q̄ q̄ſi delira
mēta michi videbāt̄ vniuerſa q̄
de ſobrietate erant. opa autē for
nicacōnis et adulterij non m̄ vide
bant̄ eſſe tormenta. ebrietatē vero
⁊ luxuriā n̄ arbitrabar eſſe p̄cās
⁊ ecce ꝓpter libidinē paruā quan
tam recipio flāmam: ſuſtineo pe
nas. ecce ꝓpter exiguas delicias
quāta exoluo tormenta. ecce pro
cōtemptu dei quales recipio mer
cedes. Apprehenderūt me vniuer
ſa innumerabilia mala. Nunc tē
pus auxilij filia. Nunc recordare
nutrimētorū filia que a me cōſecu
ta es. nūc retribue beneficiū ſi q̄d
boni aliq̄n a me accepiſti Miſere
re ergo mei que ardeo in igne ⁊ ab
ipſo ꝯſumor. Miſerere mei que in
hmōi cruciatibus exterminor. Mi
ſerere mei filia ⁊ porrigēs manum
tuā educ me de loco iſto. Me autē
r̄cuſante hoc facere ꝓpter eos qui
ibi aſtabant rurſus cum lacrimis
clamabat. Filia mea adiuua me
⁊ noli deſpicē fletū ꝓprie m̄ris tue
Memēto dolois mei ī die ꝑturiētis

te ꝛ ne me deſpicias que in gehen
na ignis depꝛeo· Ego autē voce
eius ac lacrimis cōmota humanū
aliquid paciebar ꝛ cepi cum cla-
more ꝯdolens ei ingemiſcere· Ex
urgentes vero hij qui i domo erāt
mecū ꝛ accēdentes ignē cauſam
mugitus mei interrogabant me·
Ego aūt narraui eis ōnia que vi
deram· Hic iā vnū deliberaui hoc
vt pn̄s mei ſeq̄rer vitā: certa fa-
cta p ineffabilē miſericordiā dei q̄
pene repoſite ſint hijs q̄ maligne
viuere volunt· Talia ſiquidē illa
btā virgo ex ipſa viſione cogno-
ſcēs multaꝫ eſſe a deo bonoꝝ ope
rum retribucōēꝫ ꝛ maloꝝ actuum
et turpis vite maximas eſſe p̄naſ
annunciabat· Ideoqꝫ efficiamur
melioris ꝯſilij nobiſmetipſis vt
poſſim⁹ btī fieri·

¶ Quō abbas Paſtor expoſuerit
illud euāgelium nō reddes malū
p malo· Cap· iiij·

Interrogauit aliquis frat abba
tē Paſtorē dicēs Quid eſt ꝙ ſcri
ptum eſt nō reddes malū p malo: Dicit ei abbas Paſtor· Hec
paſſio quatuor modos habet Pri
mus de corde· ſecūdus de aſpectu·
tercius de lingua· quartus eſt nō
facere malū pro malo· Si ergo
cor potuerit purgari non venit ad
aſpectum· Cuſtodi eciā ne loq̄ris
Si autē locutus fueris cito te cor
ripe ne facias malū p malo·

De ſene qui euāgelica reuela
cōne didicit panē altaris ſubſtā
cialiter eſſe corpus criſti·

Narrauit ab Ca· v·
bas Daniel qui fuit diſcipu
lus abbatis Arſenij dicens· Di-
xit abbas pat noſter Arſeni⁹ de
quodā ſene qui erat magn⁹ i hac
vita· ſimplex autē in fide ꝛ erra
bat p eo ꝙ erat ydiota ꝛ dicebat
nō eſſe naturale corp⁹ xp̄i panē
quē ſumim⁹· ſꝫ figurā eius eſſe·
Hoc autē audiētes duo ſenes ꝙ
diceret hūc sermōēꝫ ꝛ ſcientes ꝙ
magnus eſſet in vita ꝛ cōuſacōe
cogitantes vero ꝙ innocent ꝛ ſim
plicit diceret hoc: venerūt ad euꝫ
ꝛ dicunt ei· Abba ſmonē audiui
mus cuiuſdā infidelis qui dicit ꝙ
panis quē ſumim⁹ nō naturale ē
corpus xp̄i· ſꝫ figura eſt eius Se
nex autē dixit eis· Ego ſū qui h⁹
dixi· Illi autē rogabant eū dicen
tes· Abba nō ſic teneas· ſꝫ ſicut
ecclīa catholica tradidit· Nos aūt
credimus ꝙ panis ipſe corp⁹ eſt
xp̄i· Et calix ipſe ſanguis xp̄i ſm
veritatē nō ſm figurā Sed ſicut
in pncipio puluereꝫ de terra acci
piens plaſmauit hominē ad yma
ginē ſuā ꝛ nō potes dicere q̄a non
erat ymago dei q̄uis incōphenſi
bilis ita ꝛ panis quē dixit· q̄a cor
p⁹ meū eſt· credim⁹ q̄a ſm verita
tē corp⁹ xp̄i eſt Senex āt ait eis·
Niſi re ipſa cognouero nō m̄ ſatiſfa
cit orō vrā· Illi āt dixerūt ad euꝫ·
Depcem⁹ deū ebdō· hac de miſterio

hoc ⁊ credimus ꝙ deus r̄uelat no
bis· Senex vero cū gaudio suſce
pit sermonē iſtū et deprecabatur
deum dicēs· Domine tu cognoſcis
quia non ꝑ malitiam incredulus
ſum rei huius ſed per ignorantiā
Ergo reuela michi domine ih̄u cri
ſte qđ verum eſt· Sed ⁊ illi ſenes
abeuntes in cellas ſuas rogabāt
⁊ ipſi deum dicentes· Domine ihe
ſu xp̄e reuela illi ſeni miſteriū hoc
vt credat ⁊ non ꝑdat laborem ſuū
Exaudiuit ergo dn̄s vtroſqȝ ⁊ eb
domada completa venerūt dn̄ica
die in eccleſiam ⁊ ſederunt ipi tres
ſoli ſuper ſedile de ſcirpo qđ in mo
dum faſcis erat ligatū· medius āt
ſedebat ſenex ille· Apti autē ſūt
intellectuales oculi eorum ⁊ quādo
poſiti ſūt panes in altari videbāt
illis tm̄mō trib3 tāqꝫ puerulꝰ iacēs
ſup altarē Et cū extēdiſſ3 p̄ſbit ma
nꝰ vt frangēt panē deſcēdit ange
lus dei de celo habens cultꝛ in ma
nu et ſecauit puerulum illum· ſan
guinē vero eius excipiebat in ca
licem· Cum autem preſbiter fran
geret in paruis partibus panem
etiā angelus incidebat pueri mē
bra in modicis partibus· Cum er
go acceſſiſſ3 ſenex vt acciperȝ ſan
ctam cōmunionem data eſt ipi ſo
li caro cum ſanguine cruentata·
Quod cum vidiſſet pertimuit ⁊ cla
mauit dicens· Credo dn̄e quia pa
nis qui in altari ponitur corpus tu
um eſt et calix tuus eſt ſanguis
Et ſtatim facta eſt caro illa in ma
nu eius panis ſcđm miſterium et
ſumpſit illud in ore ſuo agens gr̄
tias deo· Dixerunt autem ei ſenes
Deus ſcit humanam naturam ꝙ
non poteſt carnibus crudis veſci ⁊
ꝓpterea transfigurauit corpus ſu
um in panem ⁊ ſanguinem ſuum
in vinum hijs qui illud fideliter ſu
ſcipiunt· Et agentes deo gratias
de ſene illo quia non permiſit deꝰ
perire laborem eius reuerſi ſūt to
ti tres cū gaudio ad cellas ſuas·
¶ Item de ſene qui credens Mel
chiſedech eſſe filium dei diuinitus
edoctus eſt purum hunc fuiſſe ho
minem. Ca· vi·

Dixit ipſe daniel narrauit de alio
ſene magno qui habitabat in infe
rioribus partibus egipti· quia di
ceret per ſimplicitatem ꝙ Melchi
ſedech ipſe eſt filius dei· Hoc autē
indicatum eſt ſancte memorie Cy
rillo epiſcopo alexādrino de eo et
miſit ad eum· Sciens autem q̄a
ſignifer eſſet ille ſenex ⁊ quicquid
peteret et reuelabatur ei et quia ſim
pliciter diceret hoc verbum vſus ē
huiuſmodi racione dicens· Abba
rogo te quia in cogitacōne mea eſt
ꝙ Melchiſedech ipſe ſit filius dei
et rurſus alia cogitacio mea dicit
quia nō ſit· ſed homo ſit ⁊ ſummꝰ
ſacerdos fuerit dei· quoniā ergo
heſito de hꝰ idcirco miſi ad te vt de
ꝓceis deū q̄tinꝰ reuelarē tibi digne
tur qđ vitas habeat· Senex āt de

cõnũſacõne ſua ꝑſumēs cum fidu
cia dixit Da m̃ tres dies inducias
et ego dep̃cor deum cum fiducia de
hac re ꝛ renuncio tibi quod michi
fuerit dignatus reuelare· Intrãs
ergo in cellã ſuam deprecabatur
deũ de verbo hoc ꝛ veniēs poſt tres
dies dixit ſancte memorie cirillo
ep̃o· Homo eſt melchiſedech· Ar
chiep̃s autem reſpondit ei· Quõ
ꝯſtat apud te abba ? Et ille dixit
ei· Deus oſ̃dit michi õnes p̃riar
chas ita vt ſinguli eoꝝ coram me
tranſierunt ab adã vſqꝫ melchi-
ſedech· Et angelus michi aſſiſtēs
dixit· Ecce iſte ē melchiſedech· Et
ideo archiep̃e certus eſto ꝗ hic ē·
Abiēs ãt ſenex ꝑ ſemetipſũ p̃dica
bat ꝗ hõ eēt melchiſedech ꝛ gaui
ſꝰ ē magñfice ſcē mēorie cirillꝰ ep̃s

¶ Viſio btĩ Effrem adhuc pueri
prenuncia futuroꝝ· Ca· vij·

Puer erat adhuc ſancte me
morie Effrem ꝛ vidit ſom
nium ſiue reuelacõnem· quia na
ta ſit vitis i lingua eius et creuit
ꝛ impleuit totam terraꝫ fructiſe
ra nimis ꝛ quia venirent õnia vo
latilia celi ꝛ comederent de fructu
vitis illiꝰ Quãtum aũt manduca
bant eo ampliꝰ ĩplebatꝰ fructu·

¶ Item viſio ſenis quõ ipſi Ef
frem angelus librum celitus detu
lerit ſcriptum intus ꝛ foris·

Terum vidit Cap· viij·
quidã ſanctoꝝ in ſomnis ordineꝫ
angelicum deſcēdentem de celis ħm
p̃ceptum dei habentē manu librũ
totũ ſcriptũ intus ꝛ foris Dicebãt
autē ad inuicem· Cui debet ꝯmit
ti hoc? Quidã dicebant illi· alij di
cebant de alio· Reſpõderunt aũt
ꝛ dixerũt· Vere vtriqꝫ ſancti ſũt
ꝛ iuſti quos dicitis· veruntamē hꝰ
eis cõmitti non poteſt· Multa eci
am alia ſanctoꝝ nomĩa dicentes
poſtea dixerũt ꝗ nemĩ poteſt com
mitti hoc alteri niſi Effrē· Et vi-
dit ſenex ille cui hoc in ſomnis ap
paruit· ꝗ Effrem dederũt libꝝ ſeu
thomũ illum· Mane autē ſurgēs
audiuit Effrem docentem ꝛ velut
fontē ebulientē de ore ipſiꝰ Et cog
nouit ſenex qui ſomniũ viderat
ꝗ ſpũſſcĩ operacio ē quod egredi
tur de labijs Effrem·

¶ Quõ btũs zenõ errans triduo
ꝑ heremũ celeſti alimēto ꝛ̃focill a
tus eſt ꝛ ad cellã ꝓpriã ꝑ angeluꝫ
reductꝰ eſt· Ca· ix·

Dicebant de abbate zenone
ꝗ cũ moraretꝰ i ſcychi exijt
noctu de cella ſua vt iret ad pa-
ludē· Et cũ errafſꝫ fecit tres dies
ꝛ tres noctes ãbulãs ꝛ laborãs·
Et cũ defeciſſꝫ cecidit ſemiais· Et
ecce puerulꝰ ſtetit ante eũ hñs pa
nē ꝛ ſuriſculã aq̃ ꝛ dicebat ei· Sur
ge mãduca Ille ſurgēs orauit exi
ſtimãs ꝗ fantaſma eēt Puer ãt
rñdēs dixit ei· Bñfeciſti Iteꝝ ora
uit ſcdo ꝛ t̃cio ꝛ dixit ei· Bñfeciſti·
Surgēs gꝰ accepit ꝛ mãducauit
et ptꝰ hec dixit ei· Q̃ñtũ ãbulaſti

tātū longe es a cella tua ꝛ ſurgēs ſequere me· Et ſtatim inuentus ē in cella ſua· Dicit ei ſenex· Veni intra ꝛ da nobis oracōem Et cum itroiſſz ſenex ille ſubito ñ ɔparuit
¶ Itez viſio cuiuſdam q̄ duo monachi igneis alis trās mare vola uerint· tercius vero infirmis qui de pennis ſed tñ eos inſecutꝰ eſt·
Dixit abbas Johā Ca·x· nes q̄ vidit q̄daz in exceſſu mētis tres monachos ſtātes trāſ maē ꝛ facta eſt vox ad eos ex alia parte litoris dicēs· Accipite alaſ igneas ꝛ venite ad me· Et duo q̄ dez ex eis acceperunt alas ꝛ vola uerunt ad illud litus vnde facta ē vox· tertius vero remāſit ꝛ flebat fortiter ꝛ clamabat· Poſtea vero date ſunt ꝛ ipſi ale· ſed non ignee: ſed infirme ꝛ debiles ita vt cum om ni labore mergendo nimis ad litꝰ veniret illud· Ecce ſic eſt genera tio hec que ſibi accipit pennas nō tamē igneas · ſed vix infirmas et debiles poteſt accipere·
¶ Vbi peſtifer demō in ſpetie me dici fratres viſitans a beato Ma chario deprehenſus fit ꝛ deceptum fratrem ignominioſe reliquit·
Abbas Macha Ca·xi· rius habitabat i loco maiꝰ deſerto· erat em̄ ſolus in eo ſolita rius· In inferiori vero parte erat alia ſolitudo i qua habitabāt plu rimi fratres · Obſeruabat autem ſenex ad iter ꝛ vidit ſathanā veni entem in habitu hominis vt trāſi ret p cellam eius· Videbat āt q̄ſi tunica linea indutus valde vetu ſta ꝛ tota pforata ꝛ p omnia fora mina eiꝰ pendebant ampulle· Et dicit ei ſenex· Ohe maior vbi va dis: Et ille dixit· Vado cōmonere fratres· Senex autem dixit ei· Et vt q̄d tibi ampullas iſtas: Et dixit· Guſtum fratribus porto Et dixit ei ſenex· Et totas cum guſtu portas: Et rn̄dit· Etiā ut ſi vnum alicui nō placet: offerā aliud· Si autē nec illud: dabo ꝛ tertiū ꝛ ita p ordinē vt modis omnibus vel vnū placeat eis· Et cū hec dixiſſet trāſijt· Et obſeruabat ſenex cuſtodi ens vias donec ille iterum remea ret· Et cum vidiſſet eum ſenex di xit ei· Sanus ſis · Et reſpondit· Vbi michi ſalꝰ: Et dixit ei ſenex Quare: Et reſpondit Quia modo omnes ſanctificati ſunt ꝛ nemo m̄ acq̄ſcit· Et dixit ſenex· Nemīnē ergo habes amicum: Reſpondit· Vnum tm̄modo fratrez habeo ibi vel ipſe michi ſolus acq̄ſcit et q̄ñ videt me conuertitur ad me velut ventus Senex vero dixit ei Et q̄d vocatur frater ille: Rn̄dit· Theo pentus Et cum hec dixiſſet trāſijt Surgens autem abbas Macha rius p rexit ad inferiorem heremū Q̄d cū vidiſſent fratres acceperūt ramos palmaꝝ ꝛ occurrerūt ei ob uiam et ſinguli eoꝝ parabant cel las ſuas incerti ad quē declinarz

Senex au

Senex autē inq̄rebat quis inter
eos Theopēptus vocaret̄ in loco iſto
Et inueniēs eū intrauit in cellā
eius · Theopentus vero ſuſcepit
eum cū gaudio · Cum ergo cepiſ-
ſet ſecrete loq̄ dicit ei ſenex · Quo
mō circa te eſt frater? Et ille dixit
Interī oracōib9 tuis bn̄ · Et dixit
ei ſenex · Ne impugnāt te cogita
cōnes? Et ille dixit Interim bene
ſū · Erubeſcebat em̄ dicere ei · Et
dixit ei ſenex · Ecce quot annos
habeo in ꝯuerſacōne loci iſtius ⁊
ōnes honorāt me · et tamē in hac
ſenectute mea infeſtus eſt m̄ ſpi
rit9 fornicacōis · Et reſpōdit Theo
pēptus dicēs · Crede abba q̄ et mi
chi · Senex autē ſimulabat ⁊ ali-
as ſibi cogitacōes eſſe moleſtas?
donec faceret eū ꝯfiteri · Deinde di
cit ei · Quō ieiunas? Et dic̄ ad no
nam · Et dicit ei ſenex Ieiuna vſ
q3 ad veſperā ⁊ abſtine ⁊ ꝯmenda
euāgelia vt memorit̄ retineas ea
ſꝫ ⁊ alias reſiduas ex aīmo medi
tare ſcripturas · Et ſi tibi aſcende
rit cogitacio mala nunq̄ deorſum
aſpicias · ſꝫ ſemꝑ ſurſū ⁊ ſtati do
min9 adiuuat te · Et corrigens ſe
nex fratrē illū reuerſus eſt in ſo
litudinē ſuā · Et cū obſeruaret vi
dit iteꝝ demonē illū ⁊ dicit ei · Vbi
vadis iteꝝ? Et ille reſpondit Cō
monere frēs · Et abijt · Dū autē
reuerteret̄ dicit ei ſenex · Quomō
ſūt frēs illi? Et ille reſpōdit Ma
le · Senex autē dixit Quare? Et

ille reſpōdit · Quia toti ſancti ſūt
et maius malū · q̄ ⁊ vnū quē ha-
bui amicū ⁊ obedietem michi eciā
⁊ ipſe neſcio vnde ſubuerſus eſt ·
⁊ nec ipſe michi acquieſcit iā · ſed
ōnibus ſanctior fc̄us eſt · Et ꝓpte
rea iuraui me iam nō calcare lo-
cum illum niſi poſt longū tempus
Et hec dicēs trāſijt relinq̄ns ſenē ·
Senex vero ſenex intrauit in cel
lā ſuā adorans et grās agēs do

Qua arte inuaſū puerulū in-
ducere voluit ne a beato Macha
rio purgaretur · Ca · xij ·

Iter abbas Machari9 volēs ꝯſo
lari frēs dicebat Venit huc aliq̄n
cū matre ſua puer qui a demonio
vexabat̄ ⁊ dicebat mr̄i ſue · Sur
gam9 eam9 hinc · Illa autē dice-
bat · Nō poſſum pedib9 ambulare
Et dicebat ſibi fili9 ſuus · Ego te
porto tm̄ eamus hinc · Et ām̄irat9
ſum aſtuciā demonis quomō eos
inde fugare volebat ·

De religioſo pſbitero qui inter
miſſaꝝ ſollēmia dn̄m ihesū quaſi
pueꝝ vlnis ſuis amplecti meruit
Quidā pſbit Ca · xiij ·
fuit religioſus valde Ple-
gus noīe freq̄nter miſſaꝝ ſollem
nia celebrans ad corpus ſā Nymi
epiſcopi ⁊ confeſſoris · Qui cū dig
no moderamine ſanctam criſto ꝓ
picio duceret vitam cepit omni-
potētem deum pulſare precibus
vt ſibi monſtraret naturam cor
poris ſꝫ ⁊ ſanguinis Itaq3 non ex

infidelitate vt aſſolet · ſ; ex pieta-
te me͂tis iſta petiuit · Fuerat em̄ a
puericia diuiniz legibus imbutus
et ꝓpter amore͂ ſuperni regis olim
patrie fines et dulcia liquerat ac-
ua vt xp̄i miſteria exul ſedule di
ſceret · Idcirco eius amore magis
ſuccenſus quotidie p̄cioſa munera
offerebat : poſcebatq; ſibi p̄mon-
ſtrari q̄ foret ſpecies latitans ſb
forma panis et vini · non q2 de cri
ſti corpore dubius eſſet ſ; q2 ſic cri
ſtuz cernere vellet que͂ nemo mor
talium iā ſuper aſtra leuatuz in
terris paſſim ꝯſpicere poteſt · Ve
nerat ergo dies et idem celebrans
pie miſſaꝝ ſolle͂nia more ſolito ꝓ
cubuit genibus Te dep̄cor inquit
o͂nipotens pande michi exiguo in
hoc miſterio naturā corporis xp̄i
vt michi liceat eu͂ ꝯſpicere p̄nteꝫ
corporeo viſu et formā pueri quem
olim ſinus m̄ris tulit vagientem ·
nunc manib9 ꝯtractare · Que͂ du͂
talia p̄caretur angelus de celo ve
niens ſic affatur · Surge inquit
propere ſi criſtum videre placet ·
Adeſt p̄ns corporeo veſtitus ami
ctu quem ſacra puerpera geſſit · :
Tunc venerabilis preſbit͂ pau-
dus ab humo multum erigens vi
dit ſup aram p̄ris filium pueruꝫ
que͂ ſymeon infantem portare ſu
is vlnis meruit · Cui angelus in
quit Quia criſtum videre placuit
que͂ prius ſub ſpecie panis verbis
ſacrare ſolebas miſticis · nu͂c ocu
lis inſpice attrectā maibus Tu͂c
ſacerdos celeſti mu͂ere fretus q͂d
mirꝫ dictu eſt vlnis trementibus
pueꝝ accepit et pectus ꝓprium cri
ſti pectori iunxit · Deinde ꝓfuſus
in amplexum dat oſcula deo et ſu
is labijs p̄ſſit pia labia criſti Qui
bus itaq; exactis preclara dei filij
me͂bra reſtituit in vertice altaris
et repleuit celeſti pabulo xp̄i me͂
ſam · Tunc rurſus humo ꝓſtrat9
dep̄catus eſt deum vt dignaretur
ip̄e iterum verti in p̄ſtinaꝫ formā
Qua expleta oracōne ſurgens e
terra īuenit corpus criſti in for-
mam remeaſſe p̄orem vt dep̄cat9
fuerat ·

¶ Qd ſicut ſerpentes ad fontes
ſic monachi ad criſti miſteria fe-
ſtinaē debent · Ca · xiiij ·

Dixit abbas Paſtor Scrip
tum eſt · Que͂admodum de
ſiderat ceruus ad fontes aquaꝝ
ita deſideāt anima mea ad te de9
Quia ergo cerui in ſolitudine ſer
pentes plurimos glutiunt et cum
veneno eorum accenſi fuerint ad
aquas peruenire deſiderant · bi-
bentes autem temperantur a fer-
uore ſerpentini virus ita et mo͂chi
in ſolitudinibus habitantes acce͂
duntur demonu͂ malignoru͂ vene
nor ꝓpterea deſiderant ſabbato
et dominica venie͂ ad fontes aq̄ꝝ
Hoc eſt ad corp9 et ſanguinem do
mini nr̄i ih̄u criſti vt purget͂ ab
oi amaritudie demonu͂ malignoꝝ

Ubi Paulus ſimplex frēz me
ritis nigꝝ cernens lacrimatus ē
cū reliquis eccāam ingredientem
et poſtea vidēs eundem ſplendido
vultu redeuntē letatus eſt·

Beate memorie Ca·xv·
Paulus ſimplex diſcipulꝰ
abbatis Antonij narrauit frībuſ
talem rem· qꝛ aliqn̄ veni in mona
ſteriū viſitādi gracia et ꝑ fratrū
inſtructōe et poſt ꝯſuetā ad inui-
cē collocucōnem intrauerūt in ec-
cleſiā dei vt miſſas more ſolito ce
lebrarēt· Ipſe autē Paulus intu
ens vnūquēqꝫ introeūcium in ec
cleſiam q̄li aīo intraret· hēbat
em̄ ⁊ hanc graciaꝫ ſibi datā a deo
vt ſic vnūquēqꝫ cuiꝰ animi eſſet
agnoſcerꝫ ſicut ⁊ nos facies nrāſ
videmꝰ inuicem· Ingredientibus
ergo ōibus clara facie ⁊ ſplen-
dido vultu· ſꝫ et vniuſcuiuſqꝫ āge
lo gaudēte cū eis vnū vidit nigꝝ
et obſcurum toto corpore et demo
nes ex vtraqꝫ pte eū tenentes et
trahentes ad ſeipſoſ· capiſtro in
naribꝫ eius miſſo· ſanctū vero an
gelum eius de longe lugubrē ⁊ tri
ſtem ſeqn̄tem eū· Paulꝰ vero lac̄
māſ ⁊ manu freqn̄ter pectꝰ tūdēs
ſedebat ante eccāam plorans val
de eum qui talis ei apparuerat·
Qui autē videbāt eū qđ faciebat
⁊ tam celerē eius mutaciōem ⁊ la
crimas ⁊ luctū: interrogabant ro
gantes euꝫ vt diceret qđ eſſet qđ
videbat: timentes ne qđ in repꝛhē
ſione ōiū vidiſſet ꝑ quo hoc face
ret· Poſtulabant eciā vt ad miſ
ſas intraret cū eis· Paulus autē
repellēs eos negat ſe ingreſſurū
⁊ ſedebat foris tacēs ⁊ plorās ni
mis illum qui ei talis apparuerat
Poſt paululū autē dimiſſo eccle
ſie ꝯuentu iterū Paulꝰ attēdebat
ſingulos exeuntes vt quorum in
troitū cognouerat· ſciret quales
exirent et vidit illum virꝝ nigruꝫ
et obſcurꝝ toto corpore p̄us exeun
tem ab eccleſia clarū quidē vultu
candidū corpore· demones autē q̄
eum ante tenebāt poſtea delonge
ſeqn̄tes· ſanctū vero angelū iux
ta ipſū ābulantē letuꝫ ⁊ ꝓpinquū
et gaudentem ſup euꝫ valde Pau
lꝰ vero exiliens cū gaudio clama
bat bn̄dicens deum et dicens O i
effabilis miſericordia dei et boni-
tas· O diuine miſeracōnis eius
innūerabilis bonitas Currēs au
tem et aſcendens ſup altum gra
dum magna voce dicebat· Veni
te et videte opera dm̄ q̄ terribilia
ſunt et omni ſtupore digna· Veni
te et videte eum qui vult ōnes ho
mines ſaluare et ad agnicionem
veritatis venire· Venite adoremꝰ
et ꝓcidamus ante eum et dicamꝰ
quia potens eſt peccata dimitte
re· Ad hanc vocem eius ōnes ſol
licite cucurrerēt cupientes audire
que dicebat· Et conuenientibus
omnibus referebat Paulus que
vidiſſet anq̄ in eccleſiā intrarēt

et que poſtea· Iterum interroga
bat illum viz et vt diceret ei cau
ſam pro qua ei tantam ſubito im
mutacionem deus donauerit· Ho
mo ergo ille conuict9 a paulo co
ra omnib9 que circa ipſum erant
aperte narrauit dicens · Hō pec
cator ſum et multo tēpore in forni
cacōne vixi vſqʒ nūc· Ingrediens
autē modo in ſanctā eccleſiā di au
diui vocem yſaye ꝓphete cum lege
retur· magis autez dei vocē loqn
tis in eo vbi dicit· Lauamini mun
di eſtote· auferte malū cogitacio
nū de animabus veſtris corā ocu
lis meis diſcite benefacere· Et ſi
fuerint peccata veſtra tanqꝫ feni
cium velut nix dealbabuntur· Et
ſi volueritis et audieritis me: bona
terre comedetis · Ego inquā for
nicator in hoc ſermone compun
ctus ſum nimis et ingemiſcens in
tra conſcienciā meā dixi ad deum
Tu deus qui veniſti in hunc mun
dum peccatores ſaluos facere et
qui hec que modo lecta ſunt ꝓmi
ſiſti per ꝓphetam comple effectu et
opere in me peccatore et indigno·
Ecce em̄ amodo promitto tibi et
ſpondeo ſermone et corde confiteor
qꝛ iā non agam vltra illud malū
ſed abrenuncio omni iniquitati et
ſeruio tibi· Amodo in conſciencia
munda· Hodie ergo domine et in
hac hora ſuſcipe penitentez et inter
pellantem te et renunciantē omni
peccato· In hijs ergo ꝓmiſſionibꝫ

egreſſus ſum de eccleſia ſtatuens
in anima mea nichil vltra mali
agere coraz oculis domini· Quod
cum audiſſent omnes clamaue
runt ad dominuz vna voce dicen
tes Quā magnificata ſunt opa tua
domine: omnia in ſapientia feciſti
Quapropter agnoſcentes de ſan
ctis ſcripturis et diuinis reuelaci
onibus quantaz deus habeat bo
nitatem circa eos qui ad eum de
uote confugiunt et per penitenciā
emendant priora delicta et quia
non ſolum non coguntur penas ex
oluere pro peccatis ante commiſ
ſis· verum eciā conſequūtur bona
promiſſa: non deſperemus de no
ſtra ſalute· quia ſicut per Iſayā
prophetā promiſit eos qui in pec
catis ſunt inuoluti dilui et ſicut la
nam et niuem dealbari et bonorum
celeſtium in ciuitate iheruſalem
repleri· ita et nunc iterum per ſan
ctum ezechielem prophetam cum
iureiurando promiſit· Viuo ego
inquit dominus quia nolo mor
tem peccatoris · ſed magis vt con
uertatur et viuat·

¶ Hucuſqʒ de greco i latinū trā
ſtulit pelagius dyaconus ecāe ro
mane· ab hinc autem iohēs ſub
dyaconus·

¶ Sequitur capitulū decimum
ſextū· ¶ De beato Siluano qui
raptus in celum vidit gloriam
dei ·

Abijt aliqñ zacharias ad ab
batem ſuū Siluanū ⁊ inue
nit eum in exceſſu mētis erantqȝ
manus eius extēte in celum· Et
cū vidiſſet iſta clauſit oſtium et
exijt· Intrāſquoqȝ circa ſextā ho
ram ⁊ nonā inuenit eū eodem mō
Circa decimā vero horā pulſauit
et ingreſſus eſt ⁊ inuenit eū quie
ſcentem dixitqȝ ei· Quid habuiſti
hodie pater? Qui dixit ei· Infir
mat⁹ ſū hodie fili· Ille vero tenēs
pedes eius dicebat· Non te dimit
tam niſi michi indicaueris quid vi
diſti· Rñdit ei ſenex· Ego in celū
raptus ſum ⁊ vidi gloriā dei ⁊ illic
ſteti vſqȝ modo ⁊ dimiſſus ſū·

Prophecia beati Macharij de
deſolacōne ſcythi Ca·xvij·

Beatus Macharius abbas
dicebat de deſolacōne ſcy
thi ad frēs· Qñ videritis cellā edi
ficatam iuxta paludē ſcitote qȝ p
pe eſt deſolacio ſcythi· Qñ autem
arbores videritis iam āte ianuā
eſt· quādo autē videritis pueros·
tollite melotes veſtras ⁊ diſcedite

Quare Marcus diſcipul⁹ bea
ti Siluani nō pmiſit eū pficiſci
in ſyriā· Ca·xviij·

Dicebant de abbate Silua
no quia voluit aliqñ pgere
in ſyriam ⁊ dixit ei diſcipul⁹ ſuus
Marcus· Pater noli exire hinc·
ſed neqȝ te dimitto exire abba·
Expecta ergo hic alios tres dies·
Et cum expectaret abbas Silua
nus tercium diem dormiuit in pa
ce Marcus diſcipul⁹ eius·

Viſio ſenis de fratre quo me
ditāte demon ſtetit ante ianuam
ceſſante ingreſſus ē· Ca·xix·

Quidam ſeni dicta eſt grā vi
dendi que fiebant· Et dixit
quia vidi in cenobio aliquādo me
ditantem fratrem in cella et ecce
demon veniens ſtabat foris cel
lam· Et dum frater ille meditare
tur non preualebat ingredi· Cū
autem ceſſaret meditando tunc i
grediebatur ille demon in cellam
eius·

Item de ſene qui orando euicit
vt demōes videret· Ca·xx·

Dicebant de qdam ſene qȝ a
deprcatus eſt deū vt videret
demōes ⁊ reuelatū eſt ei· Nō op⁹
habes videre eos· Senex autem
rogauit dicens· qȝ dñe potens es
me ptegere grā tua· At vero deus
reuelauit oculis eius et vidit qȝ a
tāqȝ apes ſic circūdederunt homi
nē ſtridētes dentibus ſuis ſup eū
Angeli vero dei increpabant eos

Quare de⁹ moriētē pegrinū ne
gligētem ɔſolatus magis ſit qȝ in
dignū ſtudioſū· Ca·xxi·

Dixit qdā ſenex qȝ erant ei
vicini duo frēs vnus pegri
n⁹ ⁊ vn⁹ īchoris· Erat aūt ille pe
regrin⁹ modicū negligēcior ille ve
ro inchoris ſtudioſus valde· Cō
tigit aūt vt dormiret ille pegrin⁹
in pace· At ille ſenex vicin⁹ eorū

cū eſſet ꝑuidus vidit multitudinē
angeloꝝ deducenciū animā eiꝰ.
Et cū pueniſſet ad celū vt intrarꝫ
facta eſt queſtio de eo. Et venit de
ſup vox dicēs. Manifeſtuꝫ eſt ꝗ
modicū negligēs fuit. ſꝫ ꝓpter pe
grinacōem eius aperite ei. Et poſtꝰ
hec dormiuit ille in choris ⁊ venit
ōnis cogicio eiꝰ ad eū. Cernēs vo
ſenex nō venire angelos ad dedu
cēdam animā eius maratus eſt ⁊
cadens in faciē ſuam in cōſpectu
dei dixit. Quō pegrinus ille cū ne
gligēcioꝛ fuerit talem gloriā pro
meruit ⁊ hic cū eſſet ſtudioſus mi-
chil hmōi meruit. Et venit ei vox
dicēs. Hic ſtudioſus cū ꝫ veniſſet
vt dormiret aperuit oculos ſuos
⁊ vidit parentes ſuos flentes ⁊ ꝯſo
lata eſt aīma eius. Peregrinꝰ vo
ille licet negligēcioꝛ fuerit nullū
ſuorū vidit ⁊ ingemiſcens fleuit ⁊
deꝰ cōſolatus eſt eū.

¶ Quid antiqui patres de futu-
ris poſt ſe hominibꝰ ꝓphetico ſpū
ꝓdixerint. Ca. xxij.

SAncti patres ꝓphauerunt
de vltima generacione dicē
tes. Quid opati ſumꝰ nos? Et re
ſpōdēs vnꝰ ex eis vir magne vite
nomine ſcyriō dixit. Nos manda
ta dei cuſtodimꝰ. At illi reſpōden-
tes dixerūt. Hij vero qui fuerint
poſt nos quid erūt facturi? Qui di
xit eis. Dimidiū operis nrī opā
turi ſunt. Et dixerunt ei. Hij aūt
qui poſt ipſos fuerūt quid facient?
Et ait. Omino nō hēbit opacōnem
generacio illa. Venture eīn ſunt
illis temptacōes ⁊ q̄ repti fuerint
ꝓbati in tempe illo melioēs ſuper
nos ⁊ prēs nrōs erunt.

¶ Quale iudiciū dei audā euela
tum ſit de ſolitario quē beſtia come
dit ⁊ de impio quē tota ciuitas ad
tumulū deduxit. Ca. xxiij.

NArrauit quidā prm̄ ꝗ erāt
aliquis ſolitariꝰ in heremo
Nyloꝑleos ⁊ miniſtrabat ei qui
dā ſecularis ſꝫ fidelis. Fuit autē i
eadē ciuitate hō qui erat diues et
impiꝰ. Contigit aūt vt moreretꝰ il
le diues ⁊ deducebat eū tota ciui
tas ſimul ⁊ epūs cū lāpadibꝰ. Egreſ
ſus eſt autē ille qui miniſtrabat
illi ſolitario ſcḋm cōſuetudinē por-
tās ei panes ⁊ inuenit quia come
derat eum belua ⁊ cecidit in faciē
ſuam in cōſpectu domini dicens.
Non ſurgam hinc donec demon-
ſtretur michi a deo que ſūt hec ꝗ
ille quidē impius talem appara
tū habuit in deducendo. Hic vero
qui ſeruiuit tibi die ac nocte ita ꝑ
tulit. Et ecce āgelus veniēs dixit
ei. Ille impiꝰ habuit paruum bonū
opus in hoc ſeculo ⁊ recepit illud
hic vt illic nullam requiem inueni
at. Iſte autē ſolitarius homo erat
ornatus ad omnem virtutem ha-
bebat vero et ipſe vt homo modi-
cum quid culpe ⁊ recepit illud hic
vt ibi inueniatur purus corā deo
Et ita conſolatus in hijs verbis

abijt glorificans deū ſup iudicia
eius que vera ſunt.

¶ De duab₉ mulierib₉ que impu
dice apud epm incuſate angelico
poſtmodū teſtimonio int̃ vere pe
tentes ānumerate ſūt.

Narrauit qui Ca. xxiiij.
dā ſenex de quodā epo vt
maxime ex eo fiduciā accipietes
diligēciam habeem⁹ nr̄e ſaluti.
Nūciauerunt quidā epo qui apd
nos pſiſtebat ſicut hec ipē eps r̄fe
rebat eo quod quedā ſecularium matro
naꝝ due eſſent mulieres fideles
que quaſi impudice viuerēt. Epi
ſcopus autē ex hijs que ei nuncia
ta fuerant cōmotus eſt ꝛ ſuſpica
tus ne forte ꝛ alie hmōi eēnt ad de
pcandum deū ſe cōuertit. inde cer
tus effici rogans. Qd ꝛ meruit.
Poſt dinam em illā atq terribi
lem pſecracōez dum accederēt ſin
guli ad pticipacōnē ſancti miſte
rij p vultus eoꝝ cernebat quibus
vnaquequ anima ſubiacēt pctis
Et pctōꝝ quidē hoim videbat faci
es nigras. quoſdā vo ipſoꝝ tāq
ab eſtu exuſtas facies hn̄tes ocu
los aūt igneos ꝛ ſanguineos. ali
os autē eoꝝ claros quidē facie cā
didos vero amictu. Et alij quidē
dum accipēt corp⁹ dn̄i exurebat
ꝛ incendebat eos. alijs autē ſicut
lumē efficiebat in ſe ꝛ p os ingreſ
ſum ōne eoꝝ corpus illuſtrabat.
Erāt autē inter eos eciā qui ſoli
tariam vitā elegerant ꝛ hij qui in
coniugijs erant quia ipſi ita eſſe
videbantur. Deinde cōuertit ſe et
cepit eciā mulierib₉ diſtribuere ꝛ c
cognoſcere ꝛ ipſaꝝ quales eſſent
aīme Et vidit ſimili modo ex eis
fieri nigras atq rubeas facies ea
rū ſanguineas quoq ꝛ albas. In
ter ipſas autem aduenerūt ꝛ ille
due mulieres que accuſate erant
illi epo propter quas maxie ad
hanc precē ꝛ puidēciam venerat
Cernit eciā ꝛ ipſas dum accedūt
ad ſanctum miſteriū clarū habē
tem vultum ꝛ honorificū cādidas
vero ſtolas circūamictas. Deinde
cum ipſe pticipate fuiſſent miſte
rijs xpi facte ſunt ſicut a lumine
illuſtrate. Rurſus eps ad ſolitā
pcem cōuertebatur ſupplicās do
diſcere cupiens modū reuelacōnū
que ei demonſtrate fuerant Aſti
tit aūt ei angelus dn̄i ꝛ de ſin
gulis interrogare pcipiebat Sā
ctus vero eps con͛tinuo de illis du
abus ſciſcitabatur mulieribus ſi
vera eſſet illa pma accuſacio an
falſa. At vero angelus affirma
bat vera eſſe omnia que de eis di
cta fuerant. Epus quoq ait ad
angelum. Et quomō in pceptōne
corporis criſti ſplendide erant fa
cies earum. albas autez ſtolas
habebant. lumine quoq fulgebāt
non paruo. Et angelus. Eo q
penituerint de actib⁹ ſuis et diſce
ſſerint ab ipſis cum lacrimis et
gemitibus et elemoſinis paupeꝝ

et ꝑ confeſſionē diuinum meruerūt
numerꝝ ⁊ de cetero nequaq̄ i hijs
malis ambulare ꝓmittentes ſe
ſiquidē de p̄oribus delictis veniaꝫ
mereãtur ⁊ meruerūt ꝓpter h᷒ diui
nam immutacōeꝫ ⁊ a criminibus
abſolute ſunt et viuent deinceps
ſobrie pie ac iuſte. Epiſcopus au
tem mirari ſe dicebat non tm̄ de
immutacōne mulierꝝ illarum hoc
em̄ multis contigit fieri. ſed de dei
dono qui nonſolum eas tormētis
minime ſubiecit. ſed eciā tantam
eis donare dignatus eſt graciam
Ait autē ad illum āgelus. Admi
raris hoc iuſte quaſi homo. Dn̄s
autem ac deus noſter ⁊ veſter auꝫ
naturaliter ſit bonus ac miſericors
hijs qui diſcedunt a ꝓprijs delictis
et per cōfeſſionē accedunt ad eū
non tm̄ in tormēta eos ire non ſi
nit. ſed eciam furorem ſuum miti
gat ab eis ⁊ honore dignos facit
Etenim ſic dilexit deus mundum
vt filium ſuum vnigenitum daret
pro eo. Quia ergo cum inimici eſ
ſent homines mori pro ipſis ele
git: multo magis domeſticos effe
ctos eos ⁊ penitēciam agentes ſu
per hijs que geſſerūt abſoluit eos
a penis. hijs vero q̄ ab ipō parata
ſunt bona preſtabit fruenda. H᷒
ergo ſcito quia nulla delicta ho
minis vincunt clemenciam dei tā
tum vt per penitenciam ea que p̄
dē quis geſſerit mala abluat acti
bus ſuis bonis. Cum enim ſit mi

ſericors deus ſcit infirmitatem ge
neris veſtri ⁊ paſſionū fortitudieꝫ
et dyaboli potenciam atqꝫ aſtuci
am ⁊ incidentibus quidem hic ho
minibus in peccatis quaſi filijs ig
noſcit et expectat correctionē eo
rum paciencíā habens in eis Con
uertentibus vero atqꝫ eius exo
rantibus bonitatem quaſi infir
mis compatitur et abſoluit confe
ſtim peccata ⁊ tormenta eorum ⁊
donat eis bona que preparata ſūt
bonis. Ait autē epiſcopus ad an
gelum. Obſecro te dic michi eciaꝫ
vultuum differencias eorum qui
bus peccatis vnuſquiſqꝫ eorꝫ ſub
iaceat vt eciā ⁊ de hijs cognoſcēs
ab omni liberer ignorācia. Ange
lus autē domini dixit ad euꝫ. Hij
quidem qui ſplendido atqꝫ hilari
ſunt vultu in ſobrietate ⁊ caſtita
te et iuſticia viuunt: modeſtiquo
qꝫ et condolentes ac miſericordes
ſunt. Hij vero qui nigras habent
facies fornicacōis ⁊ libidinis ope
rarij ſunt ceterorumqꝫ ſcelerum
et delictorūꝫ. Hij vero qui apparu
erunt ſanguinei atqꝫ rubei in ma
lignitate ⁊ in iuſticia conuiuentes
ſunt amantes detractiones blaſ
phemias ⁊ doloſi ⁊ homicide ſunt
Rurſum dicit ei angelus. Adiu
ua eos ſiquidem ſalutē eorum deſi
deras. ꝓpterea em̄ meruiſti oracō
num tuarꝫ effectuꝫ. videndo diſci
pulorū peccata vt ꝑ āmoniciones
atqꝫ obſecracōnes melioraēs eos

et p penitenciam cõũtere eos ad
eum qui p ipſis mortu⁹ eſt ⁊ reſur
rexit a mortuis iħm xp̄m dn̄m no
ſtrꝫ ·Quãtacũqꝫ igitur tibi virt⁹
eſt ⁊ ſtudium ac dilectio circa do
minũ tuũ xp̄m õmium eoruꝫ gere
puidẽciam vt cõuĩtant a pprijs
peccatis ad dn̄m ſuadẽs eis · mai
feſtãſqꝫ quibꝫ delictis ſubiaceãt
ne ppriam deſperẽt ſalutez· Ex h⁹
em̄ penitẽtib⁹ quidẽ illis ⁊ conuer
tẽtibus ad dn̄m aĩabus eorum
erit ſalus et epulacio futuroꝝ bo
noꝝ tibi vero eit plurima merceſ
imitãdo dn̄m tuum qui celos qui
dem nõ reliquit· in terris autez de
monſtratus eſt pp̄ter ſalutem ho
minũ·

¶ De tribꝫ honorabilibꝫ apud
monachos reb⁹ ⁊ de ſene qui vide
bat ĩ mẽſa p viſũ diuerſis ſpecie
b⁹ vtẽtes · Ca·xx v·

Refere bat quidã patrꝫ quia
tres ſũt honorabiles tres
apud monachos quib⁹ oportet cum
timore ⁊ tremoꝛe ac ſpũali gaudio
nos accedere: cõicacio ſanctoꝝ ſa
cramẽtoꝝ ⁊ mẽſa fratꝝ ⁊ peluis ĩ
qua fratꝝ pedes lauãtur· Profe
rebat autẽ ⁊ exẽplũ tale dicẽs · qꝫ
magn⁹ quidã ſenex erat p̄uidenſ
ꝯtigit autẽ vt guſtaret cũ pluribꝫ
fratrib⁹ Et comedẽtib⁹ illis vide
bat in ſpiritu idem ſenex ſedẽſ ad
mẽſam quoſdã edentes mel· alioſ
aũt panẽ· alios vero ſtercus Et
ãmirabatur intra ſemetipſũ ⁊ de
p̄cabatur dn̄m dicẽs Dn̄e reuela
michi hoc miſteriũ quia idẽ cibuſ
appoſituſ eſt õmib⁹ ſup menſaz· in
mãducando autẽ ita immutatuſ
videtur vt q̄dam edant mel q̄daz
aũt panẽ· alij vero ſtercus Et ve
nit ei vox deſup dicens ·Quia illi
q̄ mãducant mel hij ſunt qui cũ ti
more ⁊ tremore ⁊ grãrum actione
edũt ad menſaz ⁊ inceſſant orãt
⁊ oracõ eoꝝ ſicut incenſũ aſcẽdit
ad dn̄m ideoqꝫ mel comedunt Qui
aũt panẽ mãducant hij ſunt qui
grãs agentes pcipiunt ea q̄ a do
donata ſunt illis At vero qui ſter
cus mãducant hij ſũt qui murmu
rant ⁊ dicunt hoc bonũ eſt ⁊ illud
malũ eſt· Hec autẽ talia nõ opor
tet cogitarẽ· ſꝫ magis glorificare de
um atqꝫ laudes ei referre vt ĩ no
bis impleatur illud qđ dictum ẽ·
ſiue mãducatis ſiue bibitis ſiue q̄d
aliđ faciatis õmia ĩ noĩe dn̄i facite

¶ Vbi frĩ attẽdẽs per feneſtrã vi
dit btm̄ Arſeniũ quaſi igneuz·

Frat abijt in Ca·xx vi·
cellã bti Arſenij abbatis ĩ
ſcythi ⁊ attẽdit p feneſtrã ⁊ vidit
ſenẽ totũ q̄ſi igneũ· Erat autem
frat ille dign⁹ q̄ talia intueretur
Et cũ pulſaſſet egreſſus ẽ ſenex
⁊ vidit frẽm illũ ſtupẽtez ⁊ dicit il
li· Diu ẽ q̄ hic pulſaſti ne aliq̄d vi
diſti? Et ille rñdit· Non· Et collo
ques cũ eo dimiſit eũ·

¶ Meſta ſenis pphia q̄ p̄dixit
deſolãdã eẽ ſcythi· Ca·xx v·ij·

Dicebāt de quodā ſene mag
no in ſcychi q̄m erat vt q̄cū
erſūqz fratres edificabant cellū
lam egrediebat̄ cum gaudio ⁊ po
nēs fundam̄tū non recedebat do
nec ↄſūmarent̄r. Aliqn̄ ergo exi
ens ipſe ſenex ad fabricandū cel
lam ↄtriſtabatur valde. Et dicūt
ei fratres. Quare triſtis es ⁊ me
ſtus abbas: Et dixit eis. Deſolan
d⁹ eſt locus iſte filij. Ego em̄ vidi
qn̄o ignis accenſus eſt in ſcychi
et accipiētes fratres palmas ce-
denteſqz extinxerunt eū. Et iterū
accenſus eſt ⁊ accipiētes rurſum
fr̄es palmas cedētes extīxerūt eū
Tercio accenſus eſt ⁊ repleuit to
tam ſcychim ⁊ iam nō potuit extī
gui. Ideoqz contriſtor ac meſt⁹ ſū
¶ Affirmacio ſenis q̄ p̄feſſio mo
nachi virtutem baptiſmi habeat

Fuit quidā Ca. xxviij.
vir magn⁹ inter p̄rudentes
Hic affirmabat dicens q̄ virtu
tē quā vidi ſtantē ſup baptiſmuz
eandem vidi eciā ſup veſtimētum
monachi quādo accepit habitum
ſpiritualem .:.

¶ Incipiūt capitula decimeocta
ue partis .:

Quomō abbas beſariō aquā
mais orādo dulcorauit. vſ
qz ad talos hn̄s aquā fluuiū trā
ſijt. ſolem occiduū ſtare fecit Ca.
p̄mū. .fo. Coz.
Ubi beſariō idē demoniacū quaſi
dormientem alloquens ſanauit.
Cap. ij. .fo. Coz.:
Quid abbas helias de btō aga
thone ſenſerit dicens ſe vidiſſe hoī
nē qui ſolem figere poſſet Capi.:
terciū. .fo. Coz.:
Btūs machari⁹ laſſatus ī itinere
dimiſus ad flumen tranſpoſitus
eſt Cap. iiij. fo. Coz.
Idē machari⁹ paliticuz puez ſa
nitati reſtituens patrē ſequi pre
cepit Cap. v. fo. Coz.:
Ubi defūct⁹ abbati ſyſoi de tumu
lo reſpōdit quo loco depoſitū ſibi
abſcōdiſſet Ca. vi. fo. Coz.
Ubi abbas emili⁹ cā p̄ dūe occi
ſū a p̄ſbitero reſuſcitauit ⁊ iterū
dormire fecit Ca. vij. .fo. Cox.
De puero quē dyabolica arte de
bilitatū btūs Paſtor a fr̄ibz vix
exorat⁹ orādo in p̄ſtinū reforma
uit ſtatū Ca. viij. .fo. Cox.:
Qualit̄ publio monacho orante
demō apoſtate iuliani nūci⁹ intra
ctū ſe rediſſe p̄feſſus ē ⁊ hac cauſa
vn⁹ ex p̄fectis factus ē monachus.
Cap. ix. .fo. Cox.
Abbas ſyſoi iacētē ad pedes ſu
os infantem mortuū inſcius ſuſci
tauit Ca. x. fo. Cox.
Qualit̄ idē ſyſoi diſcipulū ſuū a
demōe liberauit Ca. xi. f. Cox.
De aliq̄ ſene q̄ int̄ bibendo demo
niacū curauit Ca. xij. f. Cox.
De ſene cui leo ſpeluncā p̄priam
ceſſit Cap. xiij. .fo. Co. 1.:
Qualit̄ btūs paul⁹ ſingularē q̄
dā cōtra ſerpētes vtens potencia

affirmauerit aie puritatẽ omnia
poſſe·Ca·xiiij· ·fo·C6r·:
Ubi·b·Euagri⁹ fauẽti ſibi p̃ſbite
ro ñ libẽs aſſẽſit C·xv· ·f·C6r·
¶ Pars deãaoctaua de ſignis p
oracõnem exhibitis·
¶ Qũo abbas Beſarion aquam
maris orãdo dulcorauit vſqz ad
dulces habens aquã fluuiũ trãſijt
ſolem occiduũ ſtare fecit· C·p̃·

Dicebat abbas dulas di
ſcipul⁹ abbatis Beſario
nis qꝫ ãbulantib⁹ nobis
ſecus litus maris ſitiui ⁊ dixi ab
bati Beſarioni abba ſicio valde·:
Et cũ feciſſet ſenex oracõez dixit
m̃· Bibe de mari Et dulcis fcã eſt
aq̃a bibi· Ego autẽ hauſi mediaũ
in vas ne forte iterũ ſitirem Quod
cũ vidiſſet ſenex dixit m̃· Ut quid
impleſti vas aq̃: Et dixi ignoſce
michi ne forte iterũ ſiciam· Et ait
ſenex· De⁹ qui hic eſt ⁊ vbiqz eſt·
Alio tpe cũ neceſſariũ ei fuiſſet
fecit oracõez ⁊ trãſijt criſoroã flu
uiũ pedib⁹· Ego autẽ admiratus
ſatiſfeci ei dicens· Qũo ſenciebas
pedes tuos duz ãbulares in aq̃:
Et ait ſenex· Uſqz ad talũ ſenci
ebã aquã reliquũ ãt erat ſolidũ
ſub pedib⁹ meis Rurſus dixit Cũ
tib⁹ nob ad aliũ ſenẽ venit ſol ad
occaſũ· Et orãs ſenex dixit Dñe
ſtet ſol donec puemiã ad ſeruũ tu
um Et factũ eſt ſic·
¶ Ubi idẽ Beſariõ demoniacũ q̃i
dormientẽ alloqñs ſanauit·:

Uenit aliqñ q̃dã Ca·ij·:
demoniũ hñs in ſcyethia fcã
eſt oracõ in ecc̃ia pro ipſo ⁊ ñ egre
diebatur demõ q̃a durus erat Di
cunt autẽ ad inuicẽ clerici loci illi
us· Quid faciemus huic demoni:
Nemo ei poteſt eicere niſi abbas
Beſarion· Et ſi rogauerim⁹ euz p
ipſo neqꝫ in ecc̃iam veniet· Hoc er
go faciam⁹ Ecce venturus ẽ mãe
ante õnes in ecc̃iaz· Faciam⁹ ẽgo
eum q̃ vexatur ſedere in loco ipſi⁹
⁊ cũ ingrediẽt ſtem⁹ ad oracõem ⁊
dicam⁹ ei· Excita illũ frẽm abba
Fecerũt autẽ ſic· Ueiente autem
mãe ſene illo ſteterũt ad oracõez
⁊ dicunt ei· Excita fratrẽ iſtũ ab
ba· Et dixit ſenex illi pacienti·:
Surge egredere foras· Et cõfe
ſtim exijt ab eo demõ ⁊ ſanus fa
ct⁹ eſt ex illa hora·
¶ Quid abbas Helias de beato
Agathõe ſenſerit dicẽs ſe vidiſſe
hominẽ qui ſolem figẽ poſſet·

Dicebãt ſeni Ca·iij·
ores aliquando abbati He
lie in egipto de abbate Agathõe·
qꝫ bon⁹ eſt frat· Et dicit ei ſenex
Scd̃m generacõem ſuã bon⁹ eſt·
Qui dixerunt ei· Scd̃m autẽ an
tiquos quid: At ille rñdens ait·
Dixi vobis qꝫ ſcꝫm generacõez ſuã
bon⁹ ẽ· ſcꝫm antiq̃s vero vidi hoĩez
in ſcychi qui poterat facere vt ſol
ſtaret in celo ſicut iħu naue· Et
hec audiẽtes obſtupuerunt ⁊ glo
rificauerunt deum·

¶ Qualit̃ beatus Machari⁹ laſ
ſatus in itinere diuinitus ad flumẽ
trãſpoſitus eſt. Ca. iiij.

Dicebant de abbate Macha
rio illo maiore quia aſcen-
dẽs de ſcychi ſportas portabat et
fatigatus reſedit ⁊ orauit dicens
De⁹ tu ſcis q꜡ iam non preualeo
Et mox eleuatus inuentus eſt ſu
per flumẽ.

¶ Qualit̃ idem Machari⁹ paliti
cũ puerũ ſanitati reſtituẽs patrẽ ſe
qui precepit. Cap. v.

Habebat quidã filiũ paliti-
cũ in egipto ⁊ adduxit eum
ad cellam abbatis Macharij et
relicto eo ad oſtiũ flente receſſit
longe. Reſpiciẽs ẽgo ſenex vidit
puerũ plorantem ⁊ dixit ei. Quis
te adduxit huc? Qui dixit. Pater
meus proiecit me hic ⁊ abijt. Et dic̃
ſenex ei. Surge ⁊ ſequere eũ. Qui
ſtatim ſan⁹ fact⁹ ſurgens ſecutus
eſt patrem ſuum ⁊ ſic abierũt in do
mum ſuam.

¶ Vbi defunctus abbati Syſoi
de tumulo reſpondit quo loco de-
poſitũ ſibi abſcondiſſ꜡ Ca. vi.

Dixit abbas Syſois Quã
do eram in ſcychi cũ abba
te Machario aſcendimus metere
cũ eo ſeptem. Et ecce vna vidua
colligebat ſpicas poſt nos et non
ceſſabat plorando. Vocauit er-
ſenex dominũ agri illius ⁊ dixit.
Quid eſt anicule huic q꜡ ſemp plo
rat? Qui dic̃ ei. Quia vir eius ha
buit depoſitũ cuiuſdã ⁊ mortuus ẽ
non loquẽs ⁊ non dixit vbi poſu-
it illud ⁊ vult dñs depoſiti illi⁹ ac
cipe eam ⁊ filios eius in ſeruitutẽ
Et ait ſenex Dic illi vt veniat ad
nos vbi requieſcimus in cauma.
Et cũ veniſſet dicit ei ſenex Vt q̃d
ita ſemper ploras? Que ait. Vir
meus defunctus ẽ accipiens cõmẽ
datũ alicuius ⁊ non dixit moriẽs
vbi poſuit illud. Et dixit ei ſenex
Veni ⁊ oſtende nobis ſepulchrũ
viri tui. Et ſumptis fratribus ſe
cum abijt cũ ea. Cũq꜡ veniſſet ad
locũ vbi poſitus erat dixit ad illã
ſenex. Recede hinc in domũ tuam
Et orantibus illis vocauit eũ q̃
mortuus fuerat dicẽs illi. Vbi po
ſuiſti alienũ depoſitũ? Qui rñdẽs
dixit ei. In domo mea abſcõditũ
eſt ſub pede lectuli. Et ait illi ſe-
nex. Dormi iterũ vſq꜡ in diem re
ſurrectõnis. Videntes autem frẽs
p̃ timore ceciderunt ad pedes eius
Quibus ſenex dixit. Non propt̃
me factum eſt hoc. michil eñ ſum.
ſed propter illam viduã ⁊ orpha
nos ipſius fecit deus hanc rẽ. Hoc
eñ eſt magnũ quia ſine peccato
vult deus eſſe aĩam ⁊ ſi quid pecie
rit accipiet. Veniens autẽ nunci
auit vidue illi vbi poſitum erat il
lud cõmendatũ. Quod illa ſumẽs
reddidit ſuo dño ⁊ liberauit filios
ſuos. Et qui audierunt hoc gloi
ficauerunt dominũ.

¶ Ubi abbas Emili⁹ cauſa pecu
nie occiſũ a p̄ſbitero reſuſcitauit
⁊ iterũ dormire fecit. Ca· vij·:

MRanſiens aliquãdo abbas
Emili⁹ p̲ quendam locũ vi
dit monachũ detẽtum a q̄buſdam
tanq̄ homicidã· Accedens autem
ſenex atq; interrogans frẽm illũ
⁊ cõperto qꝫ calumniabãtur ei dic
ad eos qui eum tenebãt· Ubi eſt
ille qui occiſus eſt? Et oſtẽderunt
ei fun⁹· Tunc approximãs ipſe de
functo dicit omnib; Orate· Ipſe ve
ro expandit manus ad deum ⁊ re
ſurrexit is qui defunct⁹ fuerat Et
dixit ei coram õmib⁹ Dic nobis q̄s
eſt q̄ te interfecit? At ille dixit In
greſſus ſum in eccliam ⁊ cõmenda
ui pecunias preſbitero· ipſe vero
ſurgẽs occidit me ⁊ portãs me p̲ie
cit in mõſterio abbatis hui⁹· Mõ
rogo vos vt tollantur ipſe pecunie
ab eo ⁊ dentur filijs meis Tũc ait
ad eum ſenex· Uade dormi donec
veniat domin⁹ et reſuſcitet te· Et
confeſtim obdormiuit·

¶ De puero quẽ dyabolica arte
debilitatũ btũs Paſtor a fratri-
b; vix exorat⁹ orãdo in p̄ſtinum
reformauit ſtatũ· Ca· viij·

UEnerunt aliqñ plures ſeni
ores ad abbatem Paſtorẽ
⁊ ecce q̄dam de cognatis ipſi⁹ ab
batis hẽbat filium ⁊ erat facies ei⁹
p̲ opacõnem dyaboli conuerſa re
troꝛſum· Uidẽs autem pater eius
multitudinẽ ſeniorum accipiens
puerum ſedebat foris plorans · Cõ
tigit autẽ vt vn⁹ ſeniorũ egredere
tur foras Quẽ cum vidiſſet ait·:
Quid ploras homo? Qui dixit ei
Cognatus ſum abbatis Paſtoꝛis
et ecce cõtigit puero huic tempta
cio iſta ⁊ volens eum ſeni iſti offer
re vt eũ curaret timui· ñ eñi vult
nos videre· Et nunc ſi cognouerit
quia hic ſum mittet ⁊ perſequens
minat me hinc· Ego vero vidẽs p̄
ſenciam veſtrã preſumpſi venire
huc· Ergo q̄modo vis abba miſe
rere mei ⁊ introduc intus puerum
hunc ⁊ ora pro ipſo· Et accipiens
eum ſenex intrauit ⁊ viſus ẽ pru
dẽter ⁊ non eum ſtatim obtulit ab
bati Paſtori· ſ; incipiẽs a minoꝛi
bus fratrib⁹ dicebat· Conſignate
puerum iſtum Cum autẽ feciſſet oẽs
p̲ ordinẽ cõſignare eũ ad vltimum
obtulit eum abbati Paſtori· Qui
nolebat tãgere eum· At illi roga
bant eum dicẽtes· Ut õnes ita ⁊
tu fac pater· Et ingemiſcens ſur
rexit ⁊ orauit dicens· Deus ſal-
ua plaſma tuum vt nõ dñetur ei
inimicus et conſignãs curauit eũ
et reddidit patri ſuo·

¶ Qualiť publio monacho orã
te demon apoſtate Iuliani nunci
us innactum ſe rediſſe p̲feſſus eſt
⁊ hac cauſa vn⁹ ex p̄fectis factus ẽ
monach⁹ Ca· ix·

TEmp[o]rib⁹ iuliani apoſtate cũ
aſcenderet in perſidem miſ
ſus eſt demon ab eodem Iuliano

vt velocius vadēs in occidētez ad
duceret ei aliqđ reſponſum inde·
Cū autē perueniſſet ille demō in
quēdam locum vbi quidā mona-
chus habitabat· ſtetit ibidem per
dies decem immobilis eo ꝙ nō po
terat vltra ꝓgredi ꝙ monachꝰ il
le nō ceſſabat orādo· neqꝫ die ne
qꝫ nocte et regreſſus eſt ſine effcū
ad eum qui miſerat illū· Dixit āt
illi iulianꝰ· Quare tardaſti? Re
ſpondit ei demon ⁊ dixit· Et mo-
ras feci ⁊ ſine actione reūſus ſum
Suſtinui enī decem dies publiū
monachū ſi forte ceſſaret ab ora
cōne vt trāſirē ⁊ redij michil agēs
Tūc impijſſimꝰ iulianꝰ indignās
dixit· Cum regreſſus fuero faciā
in eo vindictā Et intra paucos di
es interemptus ē ꝓuidēcia dei· Cō
tinuo vnus ex ꝑfectis qui cum eo
erant ⁊ hoc cognouerāt vadēs vē
didit oīa que habebat ⁊ dedit pau
peribꝰ ⁊ veniēs ad ſenē illū factꝰ
eſt monachꝰ magnus ⁊ ſic quieuit
in dn̄o·

¶ Quō abbas Syſoi iacētez ad
pedes ſuos infantem mortuū inſci
us ſuſcitauit· Cap̄·x·

Venit aliqn̄ quidā ſecularis
ad abbatē Syſoi in mōtez
abbatis Antonij habēs filium ſu
um ſecū qui in itinere mortuꝰ eſt
et nō eſt turbatus· ſꝫ cum fide tu-
lit eum ad illum ſenē ⁊ ꝓcidit cuz
filio ſuo tāq̄ꝫ penitenciā agens vt
benedicerent ab eodē ſene· Et ſur
gens paē pueri reliquit filiū ſuū
ante pedes illius ſenis et egreſſꝰ
eſt foras cellaz· Porro ſenex pu
tans ꝙ penitenciam ageret ante
pedes ſuos puer dicit ei· Surge
vade foras ad prēm tuū· Non ei
ſciebat ꝙ mortuus erat· Et ſtatī
ſurrexit ⁊ egreſſus eſt· Et videns
eū pater eius expauit ⁊ intrans
adorauit ſenem ⁊ indicauit ei om
nem cauſam quomō acta fuerat
Audiēs āt ſenex hoc contriſtatus
eſt non enī volebat hoc fieri Pre
cepit itaqꝫ ei diſcipulus ipſius
ſenis vt nemini indicaret hec vſ
qꝫ ad obitum ipſius·

¶ Qualiter idē Syſoi diſcipulū
ſuum a demone liberauit·

Temptatus ē Ca·xi·
aliqn̄ diſcipulꝰ ipſius abba
tis Syſoi abrahā a demonio Et
vidēs idem ſenex qđ accidit ſurre
xit et expādit manus ſuas ad ce
lū dicens· Deus vis non vis nō
te dimitto ſi non eum curaueris·
Et ilico curatus eſt frater ille ex
illa hora·

¶ De alio ſene qui interbiben-
do demoniacum curauit·

Aſcendit Ca·xij·
quidam ſenex aliquando in
ſcythi in terunthym ⁊ ibi diuer-
tit· Et videntes homies loci illius
laborem abſtinencie eius obtule
runt ei modicum vini· Alij autez
audientes de ipſo adduxerūt ad
eū hominē quendā demoniū hn̄tē

Cepit autẽ demon ille maledice-
re ſenem illum dicens · Ad iſtũ po
tatorẽ vini adduxiſtis me? Et ſe
nex quidẽ ꝓpter humilitatẽ nole
bat eum eicere · ꝓpter improperi
um vero eius dicit ei · Credo in cri
ſto quia prius ꝙ finem faciam bi
bens calicem iſtum egredieris ab
eo · Et cum cepiſſet ſenex bibere
clamauit demon dicens · Incẽdis
me · Et anteꝙ cõſummaret bibẽs
exiuit ab eo demon per criſti gra
ciam ·

¶ De ſene cui leo ſpeluncã ꝓpriã
ceſſit Cap · xiij ·

Senex quidã erat ſolitarius
iuxta iordanem fluuium ⁊
ingreſſus ꝓpter cauma in ſpelun
cam inuenit ibidem leonẽ ⁊ cepit
fremere leo dentibus ſuis ac rugi
re · Dixit autẽ ei ſenex · Quid agu
ſtiaris? Eſt locus qui capiat ⁊ te
⁊ me · Si vero nõ vis ſurge egre
dere hinc · Leo autẽ nõ ferẽs egreſ
ſus eſt inde foras ·

¶ Qualiter beatus Paulus ſin-
gulari quadã contra ſerpentes
vtens potencia affirmauerit ꝯ
puritatẽ õnia poſſe · Ca · xiiij ·

Narrauit quidã patrum de
abbate Paulo qui erat in
inferiori parte egipti habitãs iux
ta thebaydam · Hic ergo Paulꝰ
tenebat manibus ſuis eos q̃ dicũt
cornuti aſpides ⁊ ſerpentes ⁊ ſcor
piones ⁊ ſcindebat eos ꝑ mediũ
Videntes autẽ fratres ſatiſfacẽ-
tes ei interrogabant eum dicẽtes
Dic nobis quid operatus es vt ac
ciperes graciã iſtam? Qui ait eis
Ignoſcite michi fratres Si quis
poſſederit puritatem õnia ſubiciũ
tur ei ſicut ade quando erat in pa
radiſo ante ꝑuaricacõem mãdati
diuini ·

¶ Vbi beatus Euagrius fauen-
ti ſibi preſbitero non libens aſſen
ſit · Cap · xv ·

Factus eſt aliquando conuẽ
tus in cellis pro quadã cau
ſa ⁊ locutus eſt quiddam abbas
Euagrius · Et dixit ei preſbiter
monaſteriorum · Scimus abba
Euagri quia ſi eſſes ĩ patria tua
forte aut epiſcopꝰ fuiſſes aut mľ
torum caput · nunc autẽ hic velut
peregrinus ſedes · Ille vero cõpun
ctus non quidem turbulenter ali
quid reſpondit · ſed mouens ca-
put reſpiciens in terrã digito ſcri
bebat Et dixit eis Reuera ita eſt
patres · Verũtamen ſemel locu-
tus ſum in ſcripturis vero ſecundo
nichil adiciam ·

¶ Sequũtur capitula Deĩeno
ne Partis ·

De duob⁹ ſenibus ſãs qbus duos ſeculares ↄiugatos di uina vox ptulit Ca·p̃· ·f·366·
De muliere hẽmita quã abbas beſſarion ⁊ diſcipul⁹ eius clã ſepe lierũt Ca·ij· ·fo·366·
Narracio btĩ macharij de duob; iuuenibus q̃ꝝ orõ in modũ ignis aſcẽdebat in celũ Ca·iij· f·366·
Item de duob⁹ monachis in quo rũ cõpacõe ſcũs machari⁹ mõchũ ſe eẽ negauit Ca·iiij· ·fo·367·
De venatore qui p vndecim men ſes hominẽ nõ vidiſſ; abba ſiſois inuen eẽ Ca·v· fo·367·
Magna laus abbatis hor·Capitulũ·vi· fo·367·
Qd idẽ hor diſcipulo ſuo i mãda tis tradiderit Ca·vij· fo·367·
Quomõ abbas Paſtor expla nauerit illud euangelium qui ha bet tunicã vendat eam ⁊ emat gla diũ Cap̃·viij· ·fo·368·
Qualiter ſenex quidam videns fratrẽ peuntẽ cũ ỽgine ſaluauit vtrũq; Ca·ix· ·fo·368·
Qualem ſemetipſũ exhibere de beat q̃ aliũ docẽ deſiderat Capitulum·x· ·fo·368·
Glorioſa dormicio beati Syſois Capitulũ·xi· ·fo·368·
De Anu que per triginta annos vſq; in diem obitus ſui hoĩe; nõ vidit Ca·xij· fo·368·
De quibuſdã circa ꝓpriã ſalute; languidis quibus beatus antoni us ſolã oracõnis medicinã neccãri am eẽ dixit Ca·xiij· fo·368·
De heremita nudo qui docuit ſo litariũ hanc fore ſalutis viam fu gere homines ⁊ tacere Capitulu; decimũquartũ· ·fo·369·
Narracio cuiuſdã ſolitarij de du ob⁹ ſenib⁹ quoꝝ vnus inuentus ẽ in ſpelũca mortu⁹ alteri fuit occa ſio conuerſionis ruina cu; ſacra ta deo ỽgine Ca·xv· ·fo·369·
De ſene q̃ p ãgelũ in hẽmo ↄfor tatus didicit pniã cuiuſdã epĩ q̃ i pſecucõe ſacrificauerat quã ⁊ frĩ b; enarrauit Ca·xvi· ·f·370·
De peſſima morte ſolitarij hono ratia glorioſo tranſitu peregrini egroti Cap̃·xvij· ·fo·371·
Itẽ diuitis cuiuſdã miſerabilis obitus Ca·xviij· fo·371·
Quomõ tribunus ſup b; btĩ Ma charij verbis ↄpũct⁹ fcũs eſt mo nach⁹ Ca·xix· fo·371·
Caput gẽtilis inuentu; in hẽmo quãtã ipſi machario de penis infer ni ↄtulerit Ca·xx· ·fo·372·
De duab; mulierib; q̃b; ſe inferi orẽ eẽ idem ſanctus celeſti didicit oraculo Ca·xxi· ·fo·372·
De ſene quẽ in heremo ãbulãte; duo ãgeli dextera leuaq; ambie bãt Ca·xxij· fo·372·
Qd ſi aĩa ꝓpriã ſp attẽderit imũ diciã; digna ſiat a dño vocari ex noie Ca·xxiij· fo·372·

¶ Expliciũt capitula·

¶ Exẽpla monachice ↄuerſacõ nis Pars decĩanona·

¶ De duob⁹ ſenibus ſanctis qui
bus duos ſeculares cōiugatos di
uina vox ꝑtulit. Ca·p̄·

DVo quidam patꝝ ro
gauerūt deū vt oſten
deret eis in quā ꝑue/
nerint mēſuram·Et
venit eis vox dicens ꝙ in villa il
la que eſt in egipto eſt ſecularis
quidā Euchariſtus nomie ⁊ vxor
eius vocatur maria nōdum ꝑueni
ſtis ad menſurā ipoꝝ ·Exurgen
tes autē illi duo ſenes venerunt
ad vicum illum·Qui ꝑcūctantes i
uenerūt cellā ipſi⁹ ⁊ vxorē eius
⁊ dicunt ad mulierez·Vbi eſt vir
tu⁹? At illa dicit eis ·Paſtor eſt
ouiū ⁊ illas paſcit ·Et introduxit
eos in domū ſuam·Cū vero factū
eſſꝫ ſero venit ipſe Euchariſt⁹ cuꝫ
ouibus·Et videns illos ſeniores
parauit illis menſaꝫ miſitqꝫ aquaꝫ
in peluim vt lauaret pedes eoruꝫ
Qui dixerūt ei·Non guſtam⁹ qc
ꝙ̄ niſi indicaueris nobis opacōeꝫ
tuā·Tūc ille Euchariſt⁹ cū humi
litate dixit eis·Ego ſum paſtor
ouiū·Et hec vxor mea·Cum ego
ꝑſeuerarent illi ſeniores rogātes
eum vt ōnia denunciaret eis ⁊ cū
nollet eis dicere: dixerūt ei·Deus
miſit nos ad te Audiens aūt hoc
verbū timuit ⁊ dixit eis Ecce oues
duas habem⁹ a parentibus noſtris
⁊ quicqd ex ipſis donauerit nob
deus facimus illud in tres partes
partem vnaꝫ ꝑauperibus ⁊ vnam
partem in ſuſceptionem ꝑegrino
rū ⁊ terciā partem ad vſū noſtrū
Ex quo aūt accepi vxorem meā ne
qꝫ ego pollutus ſū neqꝫ ipſa ſꝫ vir
go eſt·Singuli autez a nobis re
moti dormim⁹·Et nocte quidē in
duim⁹ nos ſaccos·i die vero veſti
menta noſtra ⁊ vſqꝫ nunc nemo
hominū hec nouit·Cūqꝫ audiſſēt
illi pr̄es ámirati ſunt ⁊ receſſerūt
glorificantes deū.

¶ De muliere heremita quā ab
bas Beſarion ⁊ diſcipul⁹ eius clā
ſepelierunt. Ca·ij·

DEtulit abbas Dulas dicēs
ꝙ ambulātes aliqn̄ in here
mo ego ⁊ abbas me⁹ Beſarion veni
mus ſecus quandā ſpelūcam ·In
quā ingreſſi īuenim⁹ ibi quendā
frēm ſedentē ⁊ opantē plectam de
palmis qui noluit reſpicere nos
neqꝫ ſalutare neqꝫ ōnino loq̄ no
biſcū·Dixit autē michi ſenex·Ea
m⁹ hinc forſitā nō eſt volūtas frīs
iſtius loqui nobiſcū·Egreſſiqꝫ in
de ābulauim⁹ in lycū videre abba
tē Johēz·Reūtētes aūt venim⁹ iterꝝ
ꝑ illā ſpelūcaꝫ vbi frēz illū videā
m⁹ Et dixit m̄ ſenex Ingrediam᷑
ad frēz illū ſi forte reuelauit ei de
us loqui nobiſcū·Intrātes aūt in
uenim⁹ euꝫ quia dormieāt i pace
Atuero ſenex ait m̄·Veni frē colli
gam⁹ corp⁹ ei⁹ In hº enī ipſū miſit
nos huc de⁹ ad recōdēd eū·Cū aūt
ēcolligēm⁹ eū īueīm⁹ ꝙ nata mu
lier erāt Et āmirat⁹ ē ſenex dicēs

Ecce quõ ⁊ mulieres colluctãtur aduerſus dyabolū in heremo et nos in ciuitatib⁹ dehoneſtamur. Glorificãtes ergo deū qui ꝓtegit diligentes ſe receſſimus inde.

¶ Narracio bti Macharij de duob⁹ iuuenib⁹ quoꝝ oracõ in modū ignis aſcendit ĩ celū. Ca. iij.

Dicebat abbas Vindemius ꝙ narrauit abbas Macharius dicens. Sedẽte me aliquãdo in ſcythi deſcẽderunt duo adoleſcentes pegrini vnus quidẽ ipſorū ĩcipiebat mittere barbas. alius vero nõ adhuc ⁊ venerunt ad me dicẽtes. Vbi ē cella abbatis Macharij? Ego autẽ dixi eis. qđ eum vultis? Reſpõderunt Audiẽtes de eo venim⁹ videre eum. Dixi ergo eis. Ego ſū. Qui penitẽciã agẽtes dixerunt. Hic volum⁹ manere. Ego autẽ cū vidiſſem eos delicatos ⁊ q̃ſi in diuicijs nutritos dixi eis Non poteſtis hic ſedere. Dicit ille maior. Et ſi non poſſumus hic ſedere pergemus alibi Dixi ego apud animū meū Vt quid eos exacerbãdo pſequor ⁊ ſcãdalizãtur labor ipſe faciet vt a ſemetipſis recedãt. Tũc dixi eis. Venite facite vobis cellas ſi poteſtis. Dicũt ei. Oñde nobis tm̃modo ⁊ faciem⁹ Dedi autẽ ſecurim ⁊ ſportã plenã panib᷒ ⁊ ſal. Oñdi eciã eis duram petrã dicens. Excidite hinc ⁊ adducite vobis ligna de palude ⁊ cū impoſueritis tectū ſedete in eodem loco. Ego aũt putabã ꝙ fugerẽt ꝓpter laborẽ At illi interrogauerunt me. Quid operamur hic? Dixi eis Plectas de palmis Et ſumẽs folia palmaꝝ de palude oñdi eis inicium plectē ⁊ quomõ ꝯſuere deberẽt Quib᷒ eciã dixi. Facite ſportas et date cuſtodibus ecclẽe ⁊ ipſi afferẽt vobis panes. Poſt hec receſſi ab eis. Ipſi autẽ paciẽter omnia queciiq; dixi eis fecerũt ⁊ nõ venerunt ad me per tres annos Suſtinui autẽ ⁊ ego certãdo cū aĩmo meo dicens Putas q̃ ē operacio eoꝝ ꝙ non venerĩt ĩterrogare me de cogitacõnibus ſuis? Qui enĩ de longiquo ſũt veniũt ad me iſti vero de ꝓximo michi nõ venerunt ad me. Nã nec alicubi abierunt niſi ſolũ in ecclĩam cū ſilencio accipe oblacõnẽ. Igitur ego oraui dñm ieiunans vna ebdomada vt demonſtraret michi opacõnẽ ipſoꝝ. Surgens autẽ poſt illam ſeptimanã abij ad eos vt viderẽ quomõ agerẽt. Et cum pulſarem aperuerũt michi ac ſalutauerũt tacẽtes. Faciẽſq; oracõnem ſedi Innuit autẽ ille maior minori vt egrederet̃ ipſe vero ſedit facẽ plectam michil loquẽs. Et circa horam nonã ſignificauit percuciens ⁊ venit ille minor ⁊ fecit modicã cocturã pulmẽti Appoſuit vo ⁊ mẽſã innuẽte ei illo maiore ⁊ poſuit ſuꝑ eã tres paxiates ⁊ ſtetit tacẽs Ego ãt dixi Surgite mãducem⁹

Et ſurgẽtes manducauimus Ac
tulit vero lagunculã ⁊ bibim⁹ Cũ
autẽ factum eſſet veſpere dicunt
michi · Vadis hinc? Reſpõdi · Nõ
ſed hic dormiã · Poſuerunt ergo
michi mattaꝫ in pte ⁊ ſibi in alio ã
gulo a pte · Tulerunt eciã cingu-
la ſua ⁊ ſemicincia ſua ⁊ poſuerũt
ſe dormire ſimul ſup mattam ãte
me · Cũqꝫ ſe reclinaſſent oraui ad
deum vt michi reuelarꝫ opacõnẽ
ipſorum · Et aptum eſt tectum cel
lule ⁊ facta eſt lux tanq̃ per diem
Ipſi vero non ꝯſpiciebant lumen
illud · Cuꝫ vero putarẽt quia ego
dormirem tetigit ille maior mino
rẽ in latus ⁊ ſurrexerũt atqꝫ cin
xerunt ſe · Expandẽteſquoqꝫ ma
n⁹ in celum ſteterunt cũ ſilencio ·
Ego quidẽ videbam eos ipſi vero
non me videbant · Ego vidi demo
nes ſicut muſcas venientes ſuper
illũ minorẽ ⁊ alij quidẽ veniebant
vt ſederent ſuper os eius · alij ve
ro ſuper oculos eius ⁊ vidi ange
lum domini habẽtem gladium ig
nis circũuallanteꝫ eum atqꝫ in ſe
ctãtem ab eo demones · Illi vero
maiori non poterãt appropinqua
re · Circa mãe vero reclinauerũt ſe
⁊ ego feci me quaſi euigilarẽ ⁊ ipſi
fecerũt ſimiliter · Dixit auteꝫ ille
maior hunc ſermonẽ tm̃ · Vis di
cam⁹ duodecĩ pſalmos? Et dixi ·
eciã · Et pſallebãt duodecim pſal
mos ⁊ ſenos v̄ſus ⁊ vnũ alleluia
Illi vero minori per vnũquẽqꝫ ver

ſum exibat facula ignis de ore ip
ſius ⁊ aſcendebat in celum · Si
militer autẽ ⁊ ille maior cum aperi
ebat os ſuum pſallens tanq̃ funi
culus ignis de ore ipſi⁹ egredieba
tur ⁊ ptingebat ad celum · Et di
ximodicũ ex animo ſicut ⁊ illi opus
dei · Exiens autem mane dixi Ora
te pro me · Ipſi vero ſatiſfecerunt
michi tacendo Et cognoui quia il
le maior perfectus eſt · illum vero
iuniorẽ impugnabat adhuc ini
micus · Poſt paucos autem dies
dormiuit ille maior frater ⁊ tercia
die ille minor · Et cum aliqui pa-
trum ad abbatem Machariũ ad
uenirent ducebat eos in cellã ip
ſoruꝫ dicens Venite ⁊ videte mar
tiriũ horũ minorꝫ pegrinorꝫ ·

¶ Item de duobus monachis in
quorũ compacõne beatus Macha
rius monachum ſe eſſe negauit ·

Capitulũ quartũ ·

Venit aliquãdo abbas Ma
charius ille egipcius de ſcy
chi in montẽ Nytrie in die oblacõ
nis ad monaſteriuꝫ abbatis Pã
bo · Et dixerunt ei ſeniores loci il
lius · Dic fratribus verbum edifi
cacionis pater · Qui ait eis · Ego
Monachus non ſũ · ſed vidi mo-
nachos Et ait · Sedente me aliqñ
in cellula in ſcychi purgebãt me
cogitacões mee dicẽtes · Surgẽs
vade vſqꝫ in heremũ ⁊ conſidera
quid illic videas · Et permanſi re
luctãdo huiuſcemõi cogitacõibꝫ p

qñqȝ ãnos dicẽs ne forte a demõi
bus eſt ſuggeſtio hec. Cũ ergo ꝑ
ſeueraſſet cogitacio iſta ĩ me abij
in heremũ ⁊ repperi ibidẽ ſtagnuȝ
aquaꝝ ⁊ inſulam in medio eius.
Veniebãtquoqȝ diuerſa aĩalia
heremi ⁊ bibebant. ex eo inĩ que
vidi duos homĩes nudos ⁊ ꝯtre-
muit corpus meũ putabam em̃ ꝙ
ſpiritus eſſent Cũqȝ vidiſſent me
illi trepidãtem locuti ſunt ad me
dicentes. Noli timere ⁊ nos hoĩes
ſumus. Dixi itaqȝ illis. Vñ eſtis
et quomõ in hanc heremũ veniſtis
Qui dixerunt. De cenobio ſumꝰ
et factꝰ eſt nobis ꝯſenſus ⁊ egreſ
ſi ſumꝰ huc. Ecce quadraginta ã
ni ſunt Erat vnꝰ ex ipſis lybicus
alius vero egipcius. Interroga-
uerũt autẽ a me ⁊ ipſi dicentes.
Quomõ eſt mũdꝰ ⁊ ſi aſcẽdit aq̃
Nyli ſɓm tempus ſuũ ſi cciã habȝ
mundꝰ abundanciã ſuã? Rñdi eis
Eciam. Quos ⁊ ego interrogaui
Quomõ fieri poſſum monachus?
Dixũt michi. Niſi quis renũciaue
rit õmibus q̃ in mundo ſũt nõ põe
fieri monachꝰ. Quibꝰ dixi. Ego
infirmus ſum ⁊ nõ poſſum ſicut ⁊
vos. Reſponderũt michi. Si nõ
potes ſicut nos ſede in cella tua ⁊
plãge pctã tua. Interrogaui ẽgo
eos dicẽs. In hyeme nõ ſentitis
frigus aut in eſtate nõ incenditur
corpus veſtꝝ caumate? At illi di
xerunt. Deus fecit nobis hanc di
ſpẽſacõnem vt neqȝ in hyeme fri
gus neqȝ in eſtate ardorem ſenci
amus. Ideoqȝ dixi vobis ꝙ ego nõ
dũ factus ſum monachus ſꝫ vidi
monachos Ignoſcite m̃ frẽs.

¶ De venatore qui ꝑ vndecĩ men
ſes hominẽ nõ vidiſſꝫ abbas Si
ſois miratus eſt. Ca. v.

Redebat aliqñ abbas Siſo
is ſolꝰ in mõte abbatis An
tonij. Moram autem faciẽte mi-
niſtro eius venire ad eũ ꝑ mẽſes
decem nõ vidit hominẽ. Ambulãs
autẽ in montem inuenit quẽdam
feramitẽ capiẽtem animalia agre
ſtia. Cui dixit ſenex. Vnde venis
⁊ quãtum tẽporis hates hic? At il
le ait. Vere abba hateo vndecim
mẽſes in monte iſto et nõ vidi ho
minẽ niſi te modo. Audiẽs autem
hoc ſenex intrauit in cellã ſuam
et ꝑcuciebat ſeipſũ dicens. Ecce
Syſoi exiſtimabas te aliquid fe
ciſſe et neqȝ vt ſecularis hic ita fe
ciſti.

¶ Magna laus abbatis Hor.
Dicebant de Cap. vi.
abbate Hor quia neqȝ mẽ
titus eſt vnq̃ꝫ neqȝ iurauit neqȝ
maledixit hominẽ neqȝ ſi neceſſe
nõ fuit locutus eſt alicui.

¶ Qd idem Hor diſcipulo ſuo in
mãdatis tradiderit. Ca. vij.
Item abbas Hor dicebat diſcipu
lo ſuo. Vide ne quando alienũ ver
bum inducas in cellã iſtam.

¶ Quomõ abbas Paſtor expla
nauerit illud euangelium q̃ hẽt
tunicã

tunicā vendat eam ⁊ emat gladi
um· Cap· viij·

Dixit abbas Pastor· Scriptum est in euāgelio qui hēt
tunicam vendat eam et emat sibi
gladium· Hoc intelligitur q̄ habz
requiez dimittat eā ⁊ teneat pug
nam· Pugnā vero dicebat aduer
sus dyabolum·

¶ Qualiter senex quidam vidēs
frēm pereuntem cum virgine salua
uit vtrūqȝ· Ca·ix·

Dicebat qui supra quia seni
or quidam in pte egipti se-
debat in cella cui frater aliquis ⁊
virgo quedaz ministrabat· Acci
dit autē vna die vt vterqȝ sibi ad
senē venientes occurrerent· Facto
ergo iam sero ille carnis sue pug
nam nō ferens miserēdam virgi
nē stuprauit ⁊ pdidit ꝯsūmatoqȝ
peccato mane discessit· Senex
autē cū cognouisset futura pspici
ens tacuit in pnti· Redeuntes ita
qȝ psecutus est eos senex ne aliā
tristiciā demōstrarent· At vbi re
cessit ab eis ita ad inuicē loqban
tur· Putasne intellexit hic senex
facin⁹ nostrū an non? Reuersiqȝ ad
eum penitēcia ducti dixerunt ei·
Scē pater intellexisti quēadmo
dū nos seduxit inimicus atqȝ p
strauit an non? Qui respondit·
Intellexi filij· Dicūt ei· Vbi fuit
cogitacio tua illa hora mortis no
stre? Dixitqȝ eis Mea cogitacō il
la hora illic erat vbi xps crucifi-
xus est p salute nostra stabam ⁊
flebam tam p me q̄ p vobis Sz
quia michi penitēciam vestrā de⁹
recepit commisit āmoneo vos vt curan
do vulneri qd̄ p supbiam dyaboli
ptulistis diligēcius insistatis Ac
cepta ergo ab eo regula penitēcie
recesserunt tam fortiter vnusquis
qȝ certātes donec vasa electa fieri
potuissent·

¶ Qualem semetipsum exhibere
debeat qui alium docere desiderat Ca·x·

Dixit quidā se
nior· Si quē sermonē de vi
ta eterna cuiqȝ facis dic verbū au
dientium mouēs ꝯpunctōnem ⁊ la
crimas Alioquin ne dicas ne mo
riaris inutilis alienis verbis ali
os saluare festināns Peccatori nā
qȝ dixit deus· Quare tu enarras
iusticias meas ⁊ assumis testam
tum meū p os tuū? Dic ergo· Ca
nis sum ymo canis melior est me
ꝓpter qd ⁊ amat dn̄m suum ⁊ ad
iudiciū non est venturus·

¶ Gloriosa dormicio beati Sy-
sois· Ca·xi

Abbas Sysois sedens in cel
la semper claudebat ostiū
suum· Dicebant autem de ipso q̄
modo in die dormicōis sue cum se
derent circa eum patres resplen
duit tanqȝ sol facies eius et dicit
eis Ecce abbas Antonius venit·
Et post pusillum rursus dicit eis
Ecce chorus prophetarum venit
Et iterum amplius facies eius

reſplenduit ⁊ dicit · Ecce chorus
apoſtoloruꝫ venit · Dupliciter ad
huc refulſit facies eius ⁊ ecce ip̄e
cū aliquibus loq̄batur · Depcati
ſunt autē illum ſenes dicētes Cū
quo loqueris paṫ? Qui dixit eis ·
Ecce angeli venerūt accipe me ⁊
rogo vt dimittar penitēri modicū
Dicunt ei ſeniores · Non indiges
penitencia paṫ · Dixit autem illis
Vere neſcio me vel inicium peni
tēcie feciſſe · Et cognouerūt omnes
quoniā pfectus eſt · Et rurſum fa
cta eſt ſubito facies eius ſicut ſol
et timuerūt ōnes · Dixit autē eis
Videte ecce dominꝰ venit dicens ·
Afferte michi vas electōis here
mi · Et continuo reddidit ſpiritū ·
Et factum eſt fulgur et repletus
eſt totus ille locus odore ſuaui-
tatis ·

De Anu que per triginta an
nos vſqꝫ in diem obitus ſui hoīeꝫ
nō vidit · Ca · xij ·

Duo quidā magni ſenes dū
ambularēt in heremuꝫ que
eſt iuxta ſcythi murmur cuiuſdā
vocis de terra audierunt ⁊ queſie
runt introitū ſpelunce · In quā in
greſſi reperierūt quādam cincu-
lam virginē ſanctā iacentem ⁊ di
cunt ei · Quādo huc veniſti Anus ·
aut quis eſt q̄ tibi miniſtrat? Ni
chil enī inuenerūt in ipſa ſpelun
ca niſi ſolam iacentem infirmaꝫ ·
At illa dixit · Triceſimū annū ha
beo in ſpelunca hac heremum her-
bas comedens ⁊ ſeruiens xp̄o ⁊ nō
vidi hoīeꝫ niſi hodie · Miſit eī vos
deꝰ vt ſepeliatis corpꝰ meū · Cūqꝫ
hoc dixiſſet ſtatim requieuit in pa
ce · Patres vero illi glorificauerūt
deum ⁊ recondito corpuſculo eius
receſſerūt in locū ſuū ·

De quibuſdā circa ꝓpriam ſa-
lutē languidis quibꝰ beatus An
tonius ſolam oracōnis medicinā
neceſſariam eſſe predixit ·

Dixerūt qui Ca · xiij ·
dam fratres abbati Anto-
nio Volumus a te audire verbuꝫ
quo ſaluari poſſimus Tunc ait ſe
nex · Ecce ſcripturas audiſtis ſuf
ficit vobis · Qui dixerunt · A te vo
limus pater audire · Reſpondit
eis ſenex · Audiuiſtis dominū di
centem · Si quis te percuſſerit in
maxillam dexteram prebe illi ⁊ al
teram · Dicunt ei Hoc implere nō
poſſumus · Dicit eis · Ergo ſi alte
ram prebere non poteſtis ſaltem
de vna ferte pacienter · Reſponde
runt ei · Hoc non poſſumus · Di-
cit eis Si neqꝫ hº poteſtis ne vul
tis percutere magis q̄ꝑ percuti · Di
cunt ei · Nec hoc poſſumus · Tunc
ſenior ait diſcipulo ſuo Duos p̄
para fratribꝰ iſtis quia nimis in
firmi ſunt · Deinde dixit eis · Si
nec hoc nec illđ poteſtis quid faci
am vobis? Sola oracō neceſſaria
eſt pro vobis ·

¶ De heremita nudo qui docuit
ſolitariã hanc forte ſalutis viã fu
gere hoīes ⁊ tacere Ca·xiiij·

Narrauerūt de quodã ſolita
rio qui exijt in heremū veſti
tus lineū ſaccū tm̄·Cūq₃ ãbulaſ-
ſet tres dies aſcendit ſup̄ petraʒ
⁊ vidit ſub ipſa viridē herbã ⁊ ho
minē paſcētem tãq̄ beſtiã·Deſcē
dens autē occulte tenuit eū·Se-
nex vero ille cū eſſet nudus nec po
terat ferre odorē homīs angusti
atus vix potuit euadere de mani-
bus eius ⁊ fugiebat·Ille vero frē
exijt currēs poſt ipſū ⁊ clamans·
Expecta me q̄r ꝓpter deum te ſeq̄r
At ille confuſus dixit ei·Et ego ꝓ
pter deum fugio abs te·Frater il
le p᷒ hec ꝓiecit lebitonē quo erāt
indutus et ſequebať eum·Quem
cū vidiſſet ſenex q̄r iactauerat in
dumētum ſuū ſuſtinuit eū·Et cū
appropinquaſſet ei dixit ad illuʒ
ſenex Quādo ꝓieciſti materiã mū
di abs te ⁊ ego te expectaui·Roga
bat autē eum ille frater dicens·
Pater dic michi verbum quo ſal
u᷒ efficiar·Qui dicit ei·Fuge hoi
nes et tace ⁊ ſalu᷒ eris·

¶ Narracio cuiuſdam ſolitarij
de duobus ſenibus quoꝝ vnus in
uentus eſt in ſpelunca mortuus
alteri fuit occaſio conuerſionis
cuiuſdam cum ſacrata virgine

Narrauit qui Ca·xv·
dam ſolitarius fratribus q̄
erāt in helym vbi ſunt ſeptuagi
ta arbores palmaꝝ in loco vbi ap
plicauit moyſes cū populo iſrahel
qn̄ egreſſus eſt de trā egipti ſic di
cēs Cogitaui aliqn̄ debē me īgre
di in interiorem heremū ſi forte in
uenirē aliquē interius habitantē
in heremo ⁊ ſeruiētem domino no
ſtro ihū xp̄o·Ambulans aūt q̄tu
or dies ⁊ noctes inueni ſpelūcam
Et cum appropinq̄ſſem īſpexi in
tus ⁊ video hominē ſedentem·Et
pulſaui ſm̄ ↄſuetudinē monacho
rū vt egredientem ſalutarē eū·At
ille non mouebatur requieuerat
eñ in pace·Ego autē michil dubi
tans introiui Et cum tenuiſſē ſca
pulas ipſi᷒ confeſtim diſſolutus
eſt ⁊ fact᷒ eſt puluis Deinde aſpi
ciens vido collobium pendens Cū
vero ⁊ hoc tenuiſſem diſſolutū eſt
et in nichilum redactū·Cum aūt
et de hoc heſitarē egreſſus ſum in
de vt pambularem deſertū·In q̊
curſum aliã reperio ſpeluncaʒ et
veſtigia hominis ibidem·Factus
ſum autem alacrior et appropin
quans ad ipſam ſpeluncam·ite-
rū pulſaui ⁊ nēo michi obaudiuit
ingreſſuſq₃ nullū inueni·Stans
autem foris ſpeluncam dicebam
intra me ipſum·quia huc oportet
venire hunc ſeruum dei vbicūq₃
fuerit·Cum vero iam preteriſſet
dies vidi bubalos venientes ⁊ il-
lum ſeruum dei venientem cū eis
nudum ⁊ de capillis ſuis coopien
tem que inhoneſta erant corporis

ſui· Qui appropinquās michi exi
ſtimabant me ſpiritū eſſe et ſte-
tit ad oracōem· Nam multum tēp
tatus fuerat a ſpiritibus ſicut ip
ſe poſtea dicebat· Ego autē hoc i
telligens dicebam ei· Serue dei
⁊ ego homo ſū· Vide veſtigia mea
et contrecta me quia caro ⁊ ſan-
guis ſum· Cum vero poſt oracōnē
dicto amen reſpexiſſet me ⁊ ꝯſola
tus fuiſſet: introduxit me in ſpe-
luncam ⁊ interrogauit me dicens
Quomō huc aduenisti? Cui ego
dixi· Requirēdi gracia ſeruos dei
veni in hanc ſolitudinē ⁊ non de-
fraudauit me deus a deſiderio meo
Rurſus autē ego interrogaui eū
dicens· Quomō ⁊ tu huc veniſti?
⁊ quātum tempis hic habes· aut
quod eſt alimentū tuum vel quo-
mō cū tu quidem ſis nudus non in
diges veſtimento aliquo? Qui rn̄
dens dixit michi· Ego i cenobio
eram thebayde ⁊ opus meū erat
lini textura· Subintrauit autē in
aīmo meo cogitatus vt exiens in
de ſingulariter ſederem ⁊ poſſem q̄
etus eſſe ⁊ ſuſcipere peregrinos ac
plurimā mercedem poſſiderem ex
eo ꝙ acquirerē de opere meo· Vt
autem conſenſi cogitacōni huic et
opere perfeci eam: exiens edifica
ui michi monaſteriū ibiqꝫ venie-
bant qui michi iniungebāt opus
Cumqꝫ iam multum eſſet quod ꝯ
gregaueram feſtinabam paupē
bus ac peregrinis illud diſtribue
re· Sed aduerſarius noſter dya
bolus inuidens michi ſicut et ſem
per et tunc futuram machinabat
retribucionem auferre eo ꝙ feſti
nabam labores meos deo offerre
Videns autem vnam virginē ſa
cram iniungentem michi ſpecies
et eas me perficientem atqꝫ reddē
reꝫ innuit ei vt rurſus michi ali
as demōſtraret ſpecies· At vero
vbi iam conſuetudo facta eſt et ſi
ducia maior· poſtremo eciam ta-
ctus manuum et riſus ac ſimul cō
ueſci: ad vltimum concepimus do
lorem ⁊ perfecimus iniquitatem·
Cum autem manſiſſem cum ipſa
in eadem ruina ſex menſibus· po
ſtea cogitaui mecum dicens quia
aut hodie aut craſtino aut poſt
multos annos morti addictus eē
num habeo ſupplicium· Si enim
vxorem quis hominis violauerit
eternis penis ſubiacebit: quan-
tis tormentis dignus eſt qui criſti
ſtuprauerit ſponſam? Et ſic in
hanc heremum occulte recurri
omnia relinquens illi mulieri·
Veniensqꝫ huc inueni ſpeluncā
hanc atqꝫ fontem hunc et iſtam
palmam afferentē michi botrio
nes duodecim dactilorum· Per
ſingulos menſes affert vnum bo
trionem qui michi ſufficiat per di
es triginta et poſt hunc alius ma
tureſcit· Poſt tempus autem mł
tum creuerunt capilli mei et cum
q̄ de diſrumperentur veſtimenta

mea de ipſis quã decet ꝑtem opio
corpis mei· Dum autẽ rurſus inte
rogarem ſi in ꝑmordijs difficulta
tem habuiſſet ibidem ait michi· In
inicijs valde afflictus ſũ dolore ie
coris· ita vt humi iacens nõ poſſẽ
ſtans pſalmũ dicere· ſꝫ proſtratus
in terra clamabam ad altiſſimũ·
Cum autẽ in ſpelunca eſſem in do
lore valido atqꝫ defectõne vt eciã
egredi iam nõ poſſem· vidi virum
intrantẽ ac iuxta me ſtantẽ ꝛ di
centẽ michi· Quid pateris? Ego
autẽ ꝯfortatus ab eo modicũ· Di
xi ei· Epar doleo Qui dixit michi
Vbi doles? Cum vero oñdiſſem ei
digitos manus ſue in directũ cõ
iungens diuiſit locũ illum tanqȝ
cũ gladio ꝛ euellens iecur oſtẽdit
michi vulnera ꝛ raſo iecore manu
ſua in pannũ ipſas ſcabias miſit
atqꝫ rurſum ipſũ iecur imponẽs
manibꝰ ſuis locũ ipſũ recluſit et
ait michi· Ecce ſanꝰ factus es ſer
ui domino iħu xp̄o ſicut oportet Et
extunc ſanus factꝰ ſum ꝛ ſine do
lore iam ſũ hic· Ego autẽ multũ
rogaui vt manerẽ in interiori ſpe
lunca ꝛ ait michi· Non potes ſuf
ferre demonũ impetus Et ego hꝰ
ipſum conſiderãs rogabã vt ora
ret p me ꝛ dimitteret me· Qui cũ
oraſſet dñm iheſũ xp̄ꝫ dimiſit me
Hec vobis narraui edificacõis
gracia·

¶ De ſene qui p angelũ in hẽmo ꝯfortatus didicit penitenciã cuiu dam epi qui in pſecucõne ſacrificauerat quã ꝛ fratribus enarrauit· ¶ Cap̄· xvi·

Dicebat rurſus alius quidam
ſenex qui eciã dignus effe
ctus eſt epatu ciuitatis oxirinchi
tanqȝ hec ab alio audiſſet· ſed ipſe
erat qui hoc fecerat· Viſũ eſt in
quit michi aliquãdo intrare in in
teriorẽ heremũ que eſt circa oeſa
vbi eſt gẽs mazicoꝝ vt viderẽ ſi i
uenirem forte aliquẽ xp̄o ſeruien
tem· Sumẽs itaqꝫ paucos paxia
tes ꝛ quaſi dieꝝ quatuor aquam
in vas iter meũ faciebã· Tranſa
ctis vero quatuor diebꝰ cõſumptiſ
qꝫ cibis heſitabam qd agerem Et
cõfidens dedi meipſũ ad pgẽdum·
Ambulaui quoqꝫ ꝛ alios quatuor
dies ſine cibo pdurans· Cũqꝫ ie
iunium ꝛ laborẽ itineris corpꝰ me
um non ferret in puſillanimitatẽ
veni ac ſic iacebã in terra· Veni
ens autem quidã digito ſuo teti
git labia mea tanqȝ ſi medicus de
ſputamentis oculum percurans
vngat· Statim vero confortatꝰ
ſum ita vt putarem me neqꝫ am
bulaſſe neqꝫ famem ptuliſſe Cum
ergo vidiſſem veram hanc virtu
tem in me ſurgens ambulabã in
deſertum· Preteritis itaqꝫ alijs
diebus quatuor rurſus fatigatus
defeci· Cũqꝫ extendiſſem manum
meã in celum· ecce vir ille q̄ pridem
me confortauerat iterũ digito ſuo
quaſi liniẽs labia mea cõfortauit

me· Peracti ſūt autem dies deceꝫ
et ſeptem Et poſt hec inueni tugu
riū ꝛ arborē palme et fontē aque
ꝛ viꝝ ſtātē cuiꝰ capilli capitiꝭ erāt
pro indumento ipſius qui capilli
eius canicie candidi erant vt nix
Erat autem et terribilis aſpectu·
Cumqꝫ vidiſſet me ſtetit ad oraci
onē· Et expleto Amen· cognouit
me hominem eſſe Et tenēs michi
manum interrogabat me dicens
Quomodo huc veniſti et ſi adhuc
conſtant omnia que ſunt in mun
do ſi adhuc eciam ſunt ꝑſecucōeꝭ
criſtianorum? Ego autem dixi ei
quia veſtri gracia qui in veritate
domino ihesu criſto ſeruitis hanc
ꝑambulaui heremum· perſecucio
vero ceſſauit per potenciam criſti
Ediſſere nunc michi obſecro te et
tu quomodo huc aduenisti? At il
le cum lamentacōne plorans ce-
pit dicere michi· Ego epiſcopus
eram et perſecucione facta multis
michi illatis iniurijꝭ ꝛ ſupplicijs cū
ferre iam non poſſem tormenta po
ſtea ꝓ dolis ſacrificaui· In meip-
ſum deinde reuerſus agnoui iniq
tatem meam et dedi meipſum ad
moriendum in hanc heremum et
ſum degens hic annis quadragin
tanouem in cōfeſſione et obſecra
cione ad deum ſi forte dimittatur
michi peccatum meum· Et victuꝫ
quidem preſtitit michi dominus
palmam hanc ꝛ hunc fontem· con
ſolacionem vero indulgencie non
accepi vſqꝫ ad quadraginta octo
annos In hoc autem anno conſo
latus eſt me deus et indulſit mi-
chi· Hec auteꝫ dicens repente ſur
rexit ꝛ currens exijt foras et ſtetit
in oracione diu· Cum autem com
pleſſet orans venit ad me Intuēs
autem ego faciem eius exterritusꝭ
trepidaui· factus enim erat tanq̄
ignisꝭ Dicit quoqꝫ michi Noli time
re dominus enim te miſit vt tra-
das corpus meum ſepulture Cum
autem conſummaſſet hec dicens
ſtatim extendens manus et pedeſ
finem fecit vite· Diſſuta ergo tuni
ca mea ego dimidiaꝫ michi tenui
et dimidia inuoluto eiꝰ ſancto cor
puſculo abſcondi in terra· Recon
dito ergo illo continuo palma il-
la aruit et tuguriū cecidit et fons
exiccatus eſt· Ego autem multū
fleui obſecrans deum ſi quomodo
preſtaret michi palmam illam ꝛ
fontem vt perſeuerarē in loco illo
reſiduum tempus meum· Vt au
tem hoc non eſt factum dixi apud
me· Non eſt in voluntate dei Orās
ergo tendebam iterum in ſeculum
et ecce homo ille qui liniuit labia
mea veniens apparuit michi at-
qꝫ confortauit me et ita conualui
peruenire ad fratres et narraui
eis hec rogans eos ne deſperarēt
ſemetipſos· ſed per pacienciā ſtu
derent inuenire deum·

¶ De peſſima morte ſolitarij ho
noratia glorioſo tranſitu peregri
ni egroti· Ca·x vij·

Frater quidã interrogauit
ſenem dicens Nomē eſt qđ
ſaluat an opus? Reſpondit ei ſe
nex·Op9·Et ait ſenex Scio em̄
fratrē orantem aliquãdo ⁊ ſtati
exaudiebatur oracio eius·Sub
intrauit autē in animo eius cogi
tatus velle videre animã iuſti et
peccatoris quomō abſtrahãtur a
corpore·Et nolens deus ɔtriſtare
eum in deſiderio eius dum ſederet
in cella ſua ingreſſus eſt lup9 ad
eum ⁊ tenens ore ſuo veſtimenta
ipſius fratris trahebat eum fo-
ras·Frater vero ille ſequebatur
eum·Lupus autē duxit eum vſqꝫ
ad aliquã ciuitatē⁊ dimittēs illū
fratrē receſſit·Cum vero ſederet
foris ciuitatez in monaſterio in q̊
erat quidã habitans qui habebat
nomen quaſi magni ſolitarij ipſe
vero ſolitarius infirmus erat ex
pectans horam mortis ſue·frater
ille qui ibidem venerat videbat
multam p̄paracōnem fieri cereo
rum⁊ lampadarū propter ſolita
rium illum tanq̄ per ipſum deus
panem⁊ aquam inhabitantibus
ciuitatem illam preſtaēt atqꝫ ſal
uaret eos et dicebant·quia ſi hic
finierit :omnes ſimul moriemur·
Facta autem hora exitus illius :
vidit frater ille tartarium infer
ni deſcendentem ſup ſolitarium il
lum habentem tridentem igneum
et audiuit vocem dicentem·Hic
aĩma iſta me non fecit requieſce
re vel vna hora ĩ ſe·ſic neqꝫ tu mi
ſerearis euellens eam·Depones
ergo tartaricus ille quē tenebat
tridentem igneū in corde ſolitarij
illius per multas horas torquens
eum abſtraxit animã eius Poſt
hec autem ingreſſus frater ille in
ciuitatem inuenit hominē pegri
num iacentem in platea egrotū
non habentem qui ei curam adhi
beret ⁊ manſit cum eo diem vnum
Et cum veniſſet hora dormicōnis
eius conſpicit frater ille michae-
lem⁊ gabrielem deſcēdentes prop
ter animã eius ⁊ ſedens vnus a
dextris ⁊ alius a ſiniſtris eius ro
gabant animã eius vt egrederet̄
Et non exibat quaſi nolens relin
quere corpus ſuum· Dicit autem
gabriel michaeli·Aſſume iam aĩ
mã iſtam vt eamus·Cui micha-
el reſpondit Juſſi ſumus a domi
no vt ſine dolore eiciatur ideoqꝫ n̄
poſſum9 cum vi euellere eã Excla
mauit autē michael voce magna
dicens Dn̄e quid vis de aĩma hac
que nō acquieſcit nobis vt egredi
atur? Venit eis vox· Ecce mitto
dauid cū cythara ⁊ oēs pſallētes
ihrlm vt audiēs pſalmodiã ad vo
cem ipſorū egrediatur·Cumqꝫ
deſcendiſſent ōnes in circuitu am
me illius cantantes ymnos ſic ex
iliēs anima illa ſedit in manibus

michaelis ⁊ aſſūpta ē cū gaudio·
¶ Item diuitis cuiuſdam miſera
bilis obitus· Ca·xviij·

Dixit iterū qui ſupra de quo
dam ſene ꝙ venit aliquan
do in ciuitatē vt venūdaret vaſa
que operatus fuerat· Et cum expli
cuiſſet ea cōtigit eum ſedere an̄ ia
nuam cuiuſdā diuitis qui iaȝ mo
riebatur· Sedens ergo ſenex ille
vidit equos nigros ⁊ aſcenſores
eorū nigros et terribiles habentes
ſinguli baculos igneos in manibꝫ
ſuis· Cum vero ꝑuenissent ad ia
nuam illā ſtatuerūt equos ſuos
foris et intrauit vnuſqſqꝫ cum fe
ſtinacōne· Infirmus autē ille vi
dēs eos clamauit voce magna di
cens· Dn̄e adiuua me· At illi di
xerunt ei· Nunc memor factus es
dei quādo tibi ſol obſcuratus eſt?
Quare vſqꝫ in hodiernū diem nō
exquiſiſti eum dū adhuc tibi ſplē
dor erat diei? Nunc autem in hac
hora non eſt tibi porcio ſpei neqꝫ
conſolacōnis·

¶ Quomō tribunus ſuꝑbus bea
ti Macharij verbis compunct⁹ fa
ctus eſt monach⁹ Ca·xix·

Dixerunt patres fuiſſe quē
dā Machariū qui in ſcythi
ꝑmus monaſteriū fecit· Eſt enim
locus ipſe heremi longe a Nytria
habens interuallum itineris diei
et noctis· Eſt autem grāde picu
lum euntib⁹ ibidem· Si em̄ modi
cū quis aberrauerit· vagaē ꝑi
clitans ꝑ heremum· Sunt autez
illic omnes perfecti viri nec aliq̄s
imperfect⁹ poteſt in eodem loco tā
feroci ꝑdurare· quia ōmino arid⁹
eſt ⁊ abſqꝫ vlla conſolacōne eorū
que neceſſaria ſunt· Hic igitꝰ vir
ꝑdictus Macharius cum eſſet ho
mo de ciuitate· coniunctus eſt ali
quādo Machario maiori illi· Et
cum venissent ad transfretādum
Nylum fluuiū ꝯtigit eos ingredi
in nauim maiorez in qua tribuni
quidā duo cum multa intrauerūt
extollencia habentes intus redaȝ
totā ereā ⁊ equos quibus freni
aurei erant ⁊ obſecundātes quoſ
dam milites ⁊ pueros torques ha
bentes atqꝫ aliquos aureis vten
tes cingulis· Videntes autē tribu
ni illi hos duos monachos veteꝭ
pannos indutos ⁊ in angulo ſe
dentes beatificabant exiguitatez
illorum· Vnus autem ex tribunis
illis ait ad illos· Beati eſtis vos
quia huic mundo illuſiſtis Reſpō
dens autē ille vrbanus machari⁹
dicit ad eos· Nos quidem mundō
iſti illuſimus· vobis autem h̄ mū
dus illuſit· Scito tamen quia nō
volens hoc dixiſti Vtriqꝫ enim be
ati dicimur id eſt macharij· At il
le tribunus compūctus in verbis
eius regreſſus domum expoliauit
ſe veſtimenta ſua ⁊ cepit eſſe mo
nachus faciens elemoſinas mul
tas·

¶ Caput gentilis inuentũ in heremo quãta ipſi Machario de penis inferni retulerit. Ca · xx ·

Dicebant de eodẽ abbate maiore Machaio · quia dũ ambularet aliquando in heremũ inuenit caput hominis in terra iacens. Quod cũ moueret de virga palmea quã in manu habebat locutũ est caput illud ad eũ · Cui dixit ſenex · Quis es tu? Rñdit caput illud ad ſenem · Ego erã ſacerdos gentiliũ qui cõmanebãt in loco hoc. Tu vero es abbas Macharius qui habes ſpm̃ ſanctum dei · Quacũqȝ ergo hora miſertus fueris eoꝝ qui ſunt in tormentis et oraueris pro eis tũc cõſolanẽ puſilluȝ · Dicit ei ſenex · Et que ẽ iſta ꝯſolacio? Rñdit illud caput. Quãtũ diſtat celũ a terra tantũ eſt ignis ſub pedibus noſtris et ſup caput noſtꝝ. Stãtib9 ãt nobis ĩ medio ignis non eſt vt quis facie ad faciem videat ꝓximũ ſuum · Ait ergo ſenex cũ fletu · Ve illi diei in quo natus eſt homo ſi ẽ hec conſolacio ſupplicij. Rurſus dixit ſenex Eſt peius tormentũ ab hijs? Reſpondit caput illud · Maior pœna ſubtus nos eſt · Dicit ei ſenex Et qui ſunt in ipſa? Dicit illi caput illud · Nos qui ignorauimus deũ vel aliquid modicum miſericordie habemus · Hij vero qui cognouerunt deum ⁊ negauerũt eum nec fecerunt voluntatem eius · hij ſũt q̃ ſubtus nos ſunt · Et poſt hec ſumens ille ſenex caput illud ſepeliuit ·

¶ De duabus mulieribus quib9 ſe inferiorẽ eſſe idem ſanct9 celeſti didicit oraculo · Cap · xxi ·

Orante eodem abbate Machario / venit ei vox in cella ſua dicens Machari nõdum peruenisti ad mẽſuram meriti illarum duaꝝ mulierum illius ciuitatis · Surgẽs ergo ſenex mane accepit virgã ſuam palmeã ⁊ cepit pgere in ciuitatem · Cũ ergo peruenisset in eam reperto loco pulſauit ad ianuã Egreſſa autẽ vna ſuſcepit eum in domũ ſuam · Et cum ſediſſet vocauit eas Que cum veniſſent ſederunt cum eo · Ait autem ad illas ſenex · Propter vos tantum laborem pertuli dicite itaqȝ michi nunc opeꝛacõnem veſtram At ille dixerunt · Crede nobis q̃a hac nocte non fuimus in cubili ſine viris noſtris · Quã ẽgo operacõnem poſſum9 habere? At vero ſenex cum ſatiſfactione rogabat eas vt manifeſtarent ei actuȝ ſuum · Tunc dixerunt ei · Nos quidẽ ſcd̃m ſeculum extranee ſum9 nobis · placuit autem nobis nubere duobus fratribus ſcd̃m carnem Quindecim annos hodie nos due habitamus in hac domo et neſcimus ſi aliquando litigauimus adinuicem aut turpẽ ꝓmõeȝ dixit

vna ad alteram· ſed in pace ⁊ cō cordia pegimus totum ſpacium hoc· Subintrauit autem nobis ī animū ingredi in monaſteriū vir ginū ⁊ rogati viri noſtri non no bis conſenſerūt in hoc· Cum vero minime valuiſſemus obtinere hu iuſmōi conſiliū diſpoſuimꝰ vter qꝫ teſtamētum inter nos ⁊ deū: vt vſqꝫ ad mortem p os noſtꝝ nō egrediatur ſermo ſecularis Audi ens autem hoc abbas Machariꝰ dixit· In veritate quia non ē vir go neqꝫ ſub marito agēs neqꝫ mo nachus neqꝫ ſecularis ·ſed deus ſm vniuſcuiuſqꝫ ꝓpoſitum ōmbꝰ preſtat ſpiritumſanctum·

¶ De ſene quē in heremo ambu lantem duo angeli dextera leua qꝫ ambiebant· Ca·xxij·

Dicebant patres de quodā ſene magno quia cum ābu laret in heremū vidit duos ange los comitantes ſecum vnū a dex teris ſuis ⁊ alium a ſiniſtris Cū vero ambularent inuenerunt in via cadauer iacens et cooperuit ſenex ille nares ſuas ꝓpter feto rem· fecerunt autē ⁊ angeli ſimi liter· Et pfecti puſillum dixit eis ſenex· Et vos hec odorati eſtis? Qui dixerunt ei· Nequaqꝫ ſed ꝓp ter te cooperuimus et nos · Nam immundiciam mundi huius non odoramus neqꝫ appropiat nobis ſed animos qui fetorem peccato rum habent ipſorum odorem nos horremus·

¶ Quod ſi anima propriam ſemper attenderit immundiciam digna fi at a domino vocari ex nomine· Capitulū·xxiij·

Iterrogauit quidam frater ſeni orem dicens Quomō anima mea diligit immundiciam? Dicit ei ſe nior· Anime quidē corporales ple rumqꝫ deſiderant paſſiones·ſꝫ ſpi ritus dei eſt qui eas continet· Fle re ergo debemus et immundicias noſtras attendere diligenter· Vi diſti mariam queadmodum cum ad ſepulchrum domini ſe inclina ret vocauit eam dominus? Sic erit ⁊ anime·:·

Explicit liber quartus·

¶ Verba ſeptem que miſit ab
bas Moyſes abbati Paſtori in
quibus continetur cõſũmata vir
tus ⁊ perfectio monachi·

Primũ verbum·

DIxit abbas Moyſes pmo
qꝫ debꝫ homo q̃ſi mortuꝰ eẽ
ſocio ſuo· moi amico ſuo vt non di
iudicet eũ in aliq̃ cã· ¶ Addicio·
Triplex aũt gdus ſuſpicionis re
perit̃ a ſcõs poſitus Primꝰ aũ hõ le
uibꝰ indicijs de pximi bonitate du
bitare icipit q̃d ⁊ ſi pctm̃ ñ exiſtat
de mortali loquẽdo· veniale tñ ꝯputa
tur cum ad humanam temptacio
nem ſine qua preſentẽ vitam du
cere impoſſibile eſt pertinere vide
atur Secundꝰ vero gradus talis
ponitur cũ aliqs ex leuibꝰ ſignis
alteriꝰ maliciam ꝑ certo extermi
nat quod ⁊ dupliciter contingit ꝗ
de graui iudicium fert et hoc mor
tale exiſtit eſt enim in contemp
tum proximi qui ſimiliter ſibi di
ligi precipitur· vnde cum homi
nes ſimus ſi ſuſpicõnes animo vi
tare non poſſumus· diffinitiuas
ſaltem et firmas ſentencias conti
nere ſtudeamus Si vero de leui
iudicium fit ad minus veniale di
citur· Tercium vero gradum hũc
poſuerunt cum ad proximi condẽ
nacionem iudex ex ſuſpicione ꝓ
cedit quod cum directe iniuſticiã
contineat ſemper mortale exiſtit
Que omnia cum contra dei legez
exiſtant a quouis criſtiano lõge
fuganda ſũt·

Secũdũ verbũ

SEcundo dicit quia debet ho
mo mortificare ſeipſum ab
omni re mala priꝰ q̃ꝫ egrediatur
de corpore vt non ledat vllũ hoiez
¶ Addicio· Cum eni eorũ q̃ ſunt
duplex differencia inueniatur·
Aliquod enim rationem vltimi fi
nis habere dinoſcitur· reliqua ve
ro ſingula ſicut a primo pñcipio
exierunt quod deus eſt ita in ip
ſum ſicut in finem vltimum refe
runtur et ordinanda ſunt· homo
igit̃ ad di ymaginẽ ⁊ ſimilitudiez
ꝓcreatꝰ cũ racõnalis creatura ex
iſtat diuina regula inſup ⁊ natura
li q̃ racio exiſtit oĩa ordinare cõtẽ
dat exigit autẽ racõis rectitudo vt
fini q̃ꝫ tum pt̃ inhereat̃ hijs aũt q̃
ad finẽ ſunt ſm q̃ꝫ fini cõgrue vi
deãtur· oĩa ergo a deo creata inten
tũ diligi nõ dñt vt a deo quẽ finez
vltimũ poſuimꝰ hoiem auertant
Quare merito hõ ſeipſũ mortifica
re ab omi re mala pcipit̃ ⁊ hoc an
teq̃ꝫ de corpore egrediatur ne vel ſi
bi vel proximo ad finẽ ad quẽ ordi
natur impedimentũ pſtet inferio
ribꝰ inherẽdo·

¶ Tercium verbum·

TErcio dicit· Niſi habuerit
homo in corde ſuo quia pec
cator eſt deus non exaudit eum
Dicit ei frater· Quid eſt in corde
habere quia peccator eſt? Dicit ei
ſenex Si quis portat peccata ſua
non videt peccata proximi ſui·

¶ Quartum verbum·

Quarto dicit Niſi ɔſenciat act⁹
oracōni in vanū laborat homo Et
dicit ei fr̄· Quis ē conſenſus act⁹
cū oracōe? Rn̄dit ſenex· Vt ea ꝑ
quib⁹ oramus iā non illa facia-
mus· Qn̄ em̄ homo dimiſerit volū
tatem ſuā tūc ei recōciliatur deu⁹
⁊ ſuſcipit oroēz ei⁹·     Quītū·
Quinto interrogauit frater ſe
nē dicens· Pať in ōni labore hoi
nis quid eſt qd̄ eū iuuat? Senex
reſpōdit Fiducia apud deū Scri
ptum eſt em̄· Deus noſter refugi
um ⁊ virtus adiutor in tribulacōi
bus q̄ inuenerūt nos nimis· Dic
iterū frať· Jeiunia ⁊ vigilie quas
facit homo quid efficiunt? Ait em̄
ei ſenex· qm̄ ipſa ſunt q̄ faciūt hu
miliari aīmaz Scriptū eſt enim·
Vide hūilitatem meā ⁊ laborē me
um ⁊ dimitte ōnia peccata mea·
Si g° fecerit aīma labores iſtos
miſerebitur ſup eam deus ꝓpter
eos·     Sextum·
Sexto interrogauit frať ſenem
dicēs· Quid faciet homo tēptacōe
veniēti ſup ſe· aut in ōni cogitacō
ne inimici? Ait illi ſenex· Flere de
bet in ɔſpectu bonitatis dei vt ad
iuuet eum et requieſcet velociter ſi
rogat ſciēter Scriptū eſt em̄ Do
min⁹ noſter adiutor ē: nō timebo
qd̄ faciat m̄ hō·     Septimū·
Septimo interrogauit eū iterū
dicens· Ecce homo cedit ſeruum
ſuū ꝓpter pct̄m· Quid dicit ſeru⁹
ille? Ait illi ſenex· Si bonus ſer
uus eſt dicit· Peccaui: miſerere
mei· Dicit ei frať· Nichil aliud di
cit? Reſpōdit ſenex· Non· Ex quo
em̄ culpā ſuam ſup ſeipſū poſue-
rit ⁊ dixerit peccaui ſtatī miſere
bitur ei dn̄s ſuus· Finis autē ho
rum eſt nō iudicare ꝓximū· Qn̄
em̄ manus dn̄i occidit ōne pmo-
genitū in terra egipti nō erat do
mus in q̄ non eſſet mortu⁹ Dicit ei
frater Quid ē hoc verbum? Reſpō
dit ſenex· Quia ſi ɔſpexerim⁹ pec
cata noſtra nō videm⁹ peccata ꝓ
ximi· Stulticia ē em̄ homi habē
ti mortuū ſuum eo relicto abire ⁊
flere mortuū ꝓximi ſui· Mori au
tē ꝓprio ſuo hoc ē portare peccata
tua ⁊ ſine cogitatu eſſe ab ōni hoi
ne· quia iſte bonus eſt ⁊ iſte mal⁹
ē ⁊ ne facias malum vlli homi· ne
qꝫ cogites malū in corde tuo in ali
quē· neqꝫ ſpreueris aliquē faciē
tem malā· neqꝫ acquieſcas facien
ti malum ꝓximo ſuo ⁊ noli gaude
re cum eo qui malum facit ꝓximo
ſuo ⁊ hoc eſt mori ꝓximo ſuo· Et
noli obloqui de aliquo· ſed dicito
deus cognouit vnūquēqꝫ· Noli et
ḡo obedire detrahenti· neqꝫ ɔgau
deas ei in detractione ipſi⁹· Noli
odiſſe obloquentem proximo ſuo
et noli detrahere proximo ⁊ hoc ē
Nolite iudicare ⁊ nō iudicabimi
Non habeas inimicicias cum quo
cumqꝫ homine· neqꝫ retinueis ini
micicias ī corde tuo· neqꝫ odio ha
beas eum qui inimicatur cū ꝓxio

ſuo et hec eſt pax· In hijs temetipſum conſolare· Modico tempore eſt labor et in ſempiternũ requies Grã verbo dei· AMEN·

Incipit plogus in libꝝ quintũ de vita ſanctoꝝ patꝝ·

Dicet ab exordio cõſcripcõnis noſtre volũtas nobis fuerit õmia que de cõuerſacõne ſanctoꝝ patrum ſcire potuimus quatuor libris cõphẽdere· poſtmodũ tamẽ ꝯſiderantes ſingula/ qntũ ſupaddidimus· ne forte legẽtibus aut libroꝝ quantitas aut ſentẽciaꝝ diſpliceret continuata numeroſitas Cum eñi in toto volumine huiꝰ corpe breuiũ ſentenciaꝝ tanta ſit copia vt eas ſ pliре ſentẽcie ad decimare vix poſſint/ habito nobiſcum racionis iudicio/ arbitrati ſumꝰ hic modo laborem noſtꝝ lectoris atqꝫ auditoris grã ꝯmendãdũ Siquidẽ et breues et longe ſentẽcie p qtuor anteriores libros mixtã releuandi cauſa faſtidij ponerentur collecta do ſentenciolaꝝ plurima pte in vnũ libellũ quaſi minucie quedam et gẽmarum fragmina i maſſaꝫ aliquã cõflarentur· Sentenciolas autem dicimꝰ q̃tum ad numerũ dictõrum· ceterum quedã inueniuntur in eis/ quãto verbis breuiores tanto ſenſibꝰ fortiores/ adeo vt ſi quis eas profuſiꝰ exponere querat/ totus ſibi adeſſe neceſſario debeat· Sane nobis aliter diſponentibꝰ a domino factum eſſe credimꝰ vt egipciorum patrũ celeſtis ꝯũſacio legaliũ libroꝝ nũo ſigũret q̃s ipe dñs de ptãte egipti id eſt tẽbraꝝ eripuit et in cordibꝰ eorũ euãgelice legis decreta ſpũſſãcto ſtilo ꝯſcripſit Hoꝝ gꝰ inuictes exitũ ꝯũſacõis fidẽ ꝓpoſitũ imitemur et ſtudiũ vt ſocij paſſionuꝫ effecti conſortes efficiamur et pmij·

Explicit plogꝰ·

Incipiũt capitula eiuſdẽ libri quinti·


Hinuiendam circa nos dei bonitatem cuiuſdã ſenis adhortacõ Ca· p̃· ·fo·CΛ6·

Poſſe hominẽ q̃liter virtute ſaluari ſi tm̃ cuſtodiat cor ſuũ Cap̃· ſecũdũ· fo·CΛ6·

Quid abbas Chame moriens diſcipulis ſuis tradiderit cuſtodiẽd i mãdatis Ca·iij· fo·CΛ6·

Nichil prodeſſe cuiq̃ ſolitarium eſſe corpore et mente ſecularem· Cap̃·iiij· fo·CΛ6·

Qꝫ monachꝰ cõpare ſibi quietẽ debeat etiã corporali diſpẽdio Capitulũ· v· fo·CΛ6·

Nunq̃ debere monachum ceſſaẽ a luctu quãtũlibet mũdꝰ oblectet Cap̃·vi· fo·CΛ6·

De eodẽ Ca·vij· ·fo·CΛΛ·

Honeſta beati Paſtoris ſentenciola q̃ p luctum dei hereditatem poſſidere debeamus Capitulum· viij· ·fo·CΛΛ·

Exemplo ſcõꝝ Hore et Theodori

dēius ad repandum monacho ad cellā Ca·ix· ·fo·CΛΛ·
Quomō veniat in animā timor dei Ca·x· ·fo·CΛΛ·!·
Compūctōnē nos semp habere debere Ca·xi· ·fo·CΛΛ·!
Omnē habere quod lugeat Ca·xij· fo·CΛΛ·!
Qd cum afflictōne anime querē da sit gracia lacrimarum Capitulū·xiij· fo·CΛΛ·!
Quomō beatus dyoscorus p singulos annos nouam sibi legē posuerit Ca·xiiij· fo·CΛΛ·
De quod desiderat monach9 mā ducet Ca·xv· fo·CΛΛ·!
Diuersa duoꝝ patꝝ sentencia vtꝝ plus afficiat corpus iedia an vigilie Ca·xvi· fo·CΛΛ·!
Exemplū iuuenilis furti a pemitudinis beati Serapionis quantum valeat pura confessio Capi·xvij· fo·CΛΛ·!
inum monachorū non esse Capitulū·xviij· ·fo·CΛS·
Exemplū beati Pyor ne vel in comedēdo carnis delectamētum requiram9 Ca·xix· ·fo·CΛS·
Qd monach9 castitatē sumopere debet custodire a nullā deliciaꝝ curā hrē Ca·xx· ·fo·CΛS·
Et monachus coherceat linguā puocatus si passiones suas vincere vult temptatus Capitulum·xxi· fo·CΛS·
De monacho q alteri9 flegma deglutiuit ne vel leuit cōtristaret eū Ca·xxij· fo·CΛS·
Cogitacōes nequaq̄ꝫ semib9 quib9 cuiqꝫ passim reuelandas·ꝫ qui verum experienciam habent Ca·xxiij· fo·CΛS·
Facili9 posse resurgere monachū monastiticis disciplinis eru ditū si ceciderit q̄ꝫ qui de seculo nouit venit Ca·xxiiij· fo·CΛS·
Que tria pariant castitatem Capitulū·xxv· fo·CΛS·
Qd dū fornicacō cepit aim titillare n quiescendū nec secū cogitandū·ꝫ stati surgendū sit a intēcius orādū Ca·xxvi· ·fo·CΛ9·
Ex facili eē libidinē vincere cogitantibus repositam sibi coronam Ca·xxvij· ·fo·CΛ9·!
De btō Arsenio q̄ꝫ ex ditissiō ad petendā elemosinā sponte puenerit Ca·xxviij· ·fo·CΛ9·
Exēplū ne sit nobis cure si aliq de bono ope nrō scādalizātur dūmodo simpliciter faciamus Capitulū·xxix· fo·CΛ9·!
aius esse michil possidere q̄ꝫ aliquid vnde vel tu vel alij pficiāt habere· Ca·xxx· fo·CΛ9·!
De monacho q̄ secularis ē reputatus q̄ꝫ cucullā ceteris minorem habuerit a inuectō abbatis ysaac in quosdā q̄ preciosis vestibus vtebātur Ca·xxxi· fo·CΛ9·
Correctio frīs que debebat vendere qd laborabat a q̄ꝫ mōch9 opai debeat eciā si aliūde sufficiēciā habeat Ca·xxxij· fo·CΛ9·

Qđ ſicut fullonū laboribus ueſti
menta cādidātur ſic aīma confir
matur uoluntaria paupertate Ca
pitulū·xxxiij· ·fo·C50·
Quot annis abbas āmonas ꝯtī
ira deū orauerit Ca·3x· ·fo·C50·
Doctrina bti theodori ad frēm q̄
nec ſolus nec cum alijs hītans qe
ſcē potuit·Capi·xxxv· ·fo·C50·
Qđ idē theodorus nulla potuerit
formidine perturbari·Capitulū
xxxvi· ·fo·C50·
Quā multiplicib9 modis dyabo
lus animaȝ conetur ſubuertere·
Capitulū·xxxvij· ·fo·C50·
Qualiter debeat aīa ad pugnā ſp
armari·Ca·xxxviij· fo·C50·
Fruſtra quēqȝ niti q̄ ſine labore
vult poſſidē virtutē·C·39· f·C50·
De tribus reb₃ ſine quib₃ āntiqui
patres difficile mutabant locum
Capitulū·xl· fo·C50·
Quā inſtanē monach9 debeat cri
ſtū querere·Ca·xli· fo·C50·
Monachū a bono ope ſterilem p
manere ſi ſepe inaniter euāgetur
Capitulū·xlij· fo·C50·
De puritate mentis curādū poci
us q̄ de ornatu ſermonis Capitu
lū·xliij· ·fo·C51·
Qđ plerūqȝ deus cōſulens infirmi
tati hoīm non ſinit excitari bella·
Capitulum·xliiij· ·fo·C51·
Abbas euagrius quibus vicijs
que opponenda doceat medicami
na Capitulū·xlv· ·fo·C51·
Quā ꝯgrue longin9 abbas lucio
abbati occurrerit tres cogitacōes
ſuas pferēti·Ca·xlvi· ·fo·C51·
Non debere nos recordari maloꝝ
que a primis·ſꝫ q̄ a demonib9 no
bis pferūt Ca·xlvij· ·fo·C51·
alas cogitacōes p paciēciā ſu
pari·Ca·xlviij· ·f·C51·
Hoc ſolum op9 bonū homini ſua
dendū quod ſine triſticia pficē poſ
ſit·Capi·xlix· f·C51·
Bonū eſſe hoīmini expienciā reꝝ
et qualiter quis tacendo loquī lo
quēdo tacere poſſit a quomō tres
diuerſa facientes ſimiles habean
tur·Capitulū·l· fo·C51·
Qomodo pbari poſſit ocioſa cogi
tacio·Capitulū·li· f·C51·
Diſcrecōe facile ſupari difficilia
et q̄ puemat ad deum ſi ppriaȝ vo
luntatē reliquerit homo·Capitu
lū·lij· ·f·C52·
Mirabilis ſnīa q̄ nemo ſeipſum
mortificare vicijs poſſit niſi ſe pu
tet eē ſepultū·Ca·liij· ·f·C52·
Quid monachus in publico ⁊ qđ
agere debeat in occulto ⁊ qđ ſinis
horū comitatū bonū cōmanenciū
tenere et cōuictum malorū fugē·
Capitulum·liiij· ·f·C52·
Quomodo debeamus neceſſaria
anime querere triſticiam noxiam
oracione pellere·anime vero et cor
pori talem preſtare diligenciam
vt ad id quod neceſſe eſt ſufficiāt
Capitulum·lv· ·f·C52·
Quid ſufficiant indumenta mo
nachi·Capi·lvi· f·C52·

Ubi abbas eſſe⁹ abbez ōmiōm q̄i ſathanā ſe vidē nūciat quē āgelo p̄dē ꝯpauerat Ca. lvij. f. C82.
Quā circūſpect⁹ debeat eē monachus Ca. lviij. fo. C82.
De ꝯperādū q̄dē monacho ad cellā. ꝫ tūr bi q̄ꝫ ei q̄ſi corā deo viuendum Cap̄. lix. fo. C82.
Illuſeē ſū impedimēto pſallē ꝙ orare ſp nos debē meminiſſe noſtri exitus et futuri iudicij Capitulū. lx. fo. C83.
Nō poſſe nos ſaluari ſi velit deus reputare nob negligēcias nr̄as i orādo ꝫ obligacōnes in pſallēdo Ca. lxi. fo. C83.
Quia mēte retrahimur a ꝯſuitu dei carnalia nobis vicia domiāri Cap̄. lxij. fo. C83.
Exēplum bt̄i yſidori p̄ſbiteri q̄ꝫ defeſſus ſteteit i ſeruicō dei Capitulū. lxiij. fo. C83.
Quō poſſim⁹ nr̄ā deꝑhēdē inq̄na mēta Ca. lxiiij. fo. C83.
Quid abbas paſtor ſolēt agere egreſſurus ad opus dei Capitulū lxv. fo. C83.
Qui adheſeit timēti deū poſſe fieri timoratū a deuitādū hoīem litigioſū Cap̄. lxvi. fo. C83.
Et ſi tranq̄llitatē nob volumus nō īterogem⁹ q̄d foris agat̄ a nō poſſe illic eē cuſtodiā mētis ubi luctus deeſt Ca. lxvij. fo. C83.
Aſtātē do monachū eiuſq̄ꝫ timori ſemp intentū nullaten⁹ ab adūſarijs poſſe ledi C. lxviij. f. C83.
Negligēcia nr̄a ſalute ꝑuamur ꝫ quia niſi ſobrie viuam⁹ per ſenſus exteriořes fures demōes intromittim⁹ Ca. lxix. fo. C83.
Non poſſe cuſtodiri corp⁹ n̄ aīa ſobria ſit Ca. lxx. fo. C84.
Qualiter orare debeamus Capitulū. lxxi. fo. C84.
Quā diſciplīate ſe agebant frēs cū beato theodoro reficiētes Capitulū. lxxij. fo. C84.
Et hō bn̄ faciēs mala ſua ſp ad mēoriā reuocꝫ a ſb h⁹ q̄ſi velamie bō ſua ꝫponat C. lxxiij. f. C84.
De btō moyſen ſex ſr̄ib⁹ q cū eo decollati ſūt q̄ ſr̄ q̄dā tiore ſe abſcōdens vidit celitus coronari Capitulū. lxxiiij. fo. C84.
Quō btūs paſtor intellexeit illd euangeliū nolite cogitare de craſtino Ca. lxxv. fo. C84.
Apta parabola ꝯtra detractorē de duab⁹ mulierib⁹ q̄ꝝ vna penitus nuda vitupauit alteraꝫ ex pte veſtitā Ca. lxxvi. fo. C84.
Itē ꝑbleuma de pelice q̄ pt⁹ multos amatoēs duci nupſit ſignificās animā poſt crimina penitētez Cap̄. lxxvij. fo. C84.
Rn̄ſio bt̄i ātonij ad philoſophuꝫ ſucceſſentem ei ꝙ litteras neſciret Cap̄. lxxviij. fo. C85.
De diſcipulo p̄hi q̄ peccās in magiſtꝝ a p ei⁹ arbitrio penitēs ſuo exēplo nobis oñdit eē ianuā vite pacienter iniurias ferre. Capi. lxxix. fo. C85.

Ubi btūs machari9 docuit nos in vno ſicientē non debere nos ſemp implere deſiderium noſtrū Capitulū·lxxx· ·fo·151·
Quid ſobri9 vir agē debeat cuz i mūda cogitacio animū occupat· Cap·lxxxi· fo·151·
Quid btūs machari9 dixerit cum duo frēs rē nefariā ꝑpetraſſent· Cap lxxxij· fo·151·
Cōparacio ignis in paleis ⁊ malicia in corde retinentis Capitulūz lxxxiij· fo·151·
De monach9 ad opus exeat niſi ⁊ intus ⁊ foris cuſtodire ſe ſciat· Cap·lxxxiiij· fo·151·
Qd in diuinis litteris ſtudioſi fuerint prēs ꝓcedētes et deſidioſi filij ſubſeqntes Ca·lxxxv· f·151·
Et cōprimantur nonſolum mali actus·ſed eciam cogitatus Capitulū·lxxxvi fo·151·
Qua ſimilitudine ſenex militē i formauerit de dei clemēcia cirꝰ penitētes Ca·lxxxvij· ·fo·156·
De frē qui poſt collectā expectabat in ecclā ſi qs eū ſecū inuitarēt ad mēſaz Ca·lxxxviij· ·f·156·
Quare btūs paſtor noluerit apd iudicem intercedere pro latrone· Cap·lxxxix· ·f·156·
Monachū in cella demorantē fabulari cū deo foris vagātē eē cuz demonib9 Ca·xc· ·fo·156·
De frēs accuſemus peccātes niſi ſit ita manifeſtuz qd faciūt vt qſi māu palꝑm9 Ca·xci· fo·156·
Qualiť qdā ſub nomie āgeloꝝ ſeduct9 a demonibꝫ ꝓpriū prēm occidit·docēs nos ōni ſpūi nō credere Cap·xcij· fo·156·
De mōcho cui p āgeluz de9 oñdit iudicia ſua Ca·xciij· fo·156·
Qūo de9 ꝯpleuit labiēs btē mari ne vgīs ⁊ mēdaces oñdit ꝗ maculauerit eaz Ca·xciiij· fo·157·
De paſnucio ⁊ filia ei9 eufroſina que monaſteriū viroꝝ igreſſa religioſe ibi ꝯuſata ē ⁊ p9 mlťos labores ibi defūcta·C·xcv· ·fo·159·

Incipit liber quītus de ꝯuerſacione ſanctorū patꝝ·

Ad intuendā circa nos dei bonitatē cuiuſdā ſenis adhortacio·

Capitulū pmū·

Replicās ſenex qdam bnficia p hūanitatez xpi nob exhibita fā cuidaz dixit·ꝓpter te hō ſaluator mūdi natus ē·ꝓpter hoc venit fili9 dei vt tu ſaluareris Factus eſt hō manēs de9·factus ē puer·factus ē lector·Accipiēs nāqz libꝝ legit in ſynagoga dicēs Spiritus dn̄i ſuper me eo ꝙ vnxit me euāgelizare paupibus miſit me·Factus ē ſubdyacon9·Faciēs nāqz de fune flagelluz ōnes eiecit de tēplo oues ⁊ boues et cetera·Factus ē dyacon9 Precīgēs em̄ ſe lintheo lauit pedes diſcipuloꝝ ſuoꝝ ꝑcipiens eis fratꝝ pedes lauare·Factus eſt pſbiter ⁊ reſedit i medio magiſtroꝝ ꝓplm docēs Factus eſt epus

Et accipiẽs panem bñdixit ac
fregit dedidit diſcipulis ſuis ⁊c̃.
Flagellat⁹ eſt ꝓpter te magis au
tem ꝓpter nos. Crucifix⁹ mortu⁹
qꝫ eſt ⁊ tercia die reſurrexit ⁊ aſ-
ſũptus eſt. Om̃ia ꝓpter nos ſuſce
pit in ſe õmia iuxta diſpẽſacõez õ
mia ordine õmia ꝯſequẽter eſt ope
ratus vt nos ſaluaret ⁊ tu ꝓpter
eum nõ toleras. Sim⁹ ſobrij vi-
gilem⁹. vacem⁹ oracionibꝫ: vt q̃
placita ſunt ei facientes ſaluari
poſſim⁹. Joſeph nõne in egipto vẽ
ditus eſt in terra aliẽa? Tres pu
eri in babilone captiui nũquid cu
iuſq̃ꝫ habuerũt noticiam? Tamẽ
de⁹ patrocinatus eſt eis ſuſcepit
qꝫ ⁊ gloificauit eos quia timebãt
eũ. Qui dat animã ſuã deo nõ ha
bet ꝓpriã volũtatem. ſed expectãs
dei arbitriũ non laborat. Nã ſi tu
am vis facere voluntatẽ non coo
ꝑrãte deo nimiũ fatigaris.

¶ Noſſe hominẽ qualibet virtu
te ſaluari ſi tm̃ cuſtodiat cor ſuuz

Capitulũ ſecundũ.

Frater interogauit ſenem di
cens. Que res ſic bona ẽ vt
faciã ⁊ viuã in ea. Et dixit ſenex.
Deus ſol⁹ ſcit qd̃ bonũ eſt. Sed
tamen audiui qꝫ interogauit vn⁹
patrum abbatem Neſteronem
magnũ q̃ erat amic⁹ Antonij ab
batis ⁊ dixit ei. Quod eſt bonum
opus vt faciã? Et ille reſpondit
ei. Non ſunt õmia opera equalia.
Scriptura dicit quia Abraham
hoſpitalis erat ⁊ de⁹ fuit cum eo ⁊
helias diligebat quietẽ et de⁹ erãt
cum eo ⁊ dauid hũilis fuit et deus
erat cum eo. Qd̃ ergo vides ani-
mã tuam ſc̃d̃m deum velle hoc fac
et cuſtodi cor tuũ purꝫ.

¶ Quid abbas Chame moriens
diſcipulis ſuis tradiderit cuſtodiẽ
dũ in mãdatis Ca. iij.

Abbas Chame dixit cũ eſſet
moriturus diſcipulis ſuis.
Nolite habitare cũ hereticis ne
qꝫ habeatis noticiaz iudicũ. neqꝫ
ſint man⁹ veſtre aperte ad cõgre
gandũ aliquid. ſed magis ſint ex
tenſe ad tribuendũ.

¶ Nichil ꝓdeſſe cuiq̃ꝫ ſolitariũ eſ
ſe corpore ⁊ mente ſecularẽ.

Dixit abbatiſ Ca. iiij.
ſa matrona Multi in mõte
poſiti ea q̃ ſunt popularia agẽtes
perierunt. Meli⁹ eſt em̃ vt cũ mul
tis ſit ⁊ ſolitariam vitam agat vo
lũtate q̃ꝫ cum ſolus ſit velit eẽ cum
multitudine ꝓpoſito mẽtis.

¶ Qd̃ monachus cõparare ſibi
quietẽ debebat eciã corpo̾ali diſpẽ
dio. Ca. quintũ.

Senex dixit. Semper debꝫ
monach⁹ emere quietẽ ſibi
vt contĩnat eciam ſi corporale cõ
tigat euenire diſpẽdiũ.

¶ Nũq̃ꝫ debere monachũ ceſſare
a luctu quantũlibet mũdus oble-
ctet. Ca. ſextũ.

Retteriẽs aliqñ abbbas Pa
ſtor in egipto vidit mulierẽ

in monumēto ſedentē amare flē
tem a dixit· Diremant ōnia dele
ctabilia mundi huius nō tranſſe
runt animū iſtius a luctu· Ita et
monachus debet ſemꝑ habere lu-
ctū in ſemetipſo·.·

¶ De eodē Ca·vij·.·

Tranſiebat alia vice cū ab
bate Anub in ꝑtibus dyol
cie venientes circa monumenta vi
dent mulierem nimis ſecedentē
flentē amare· Qui ſtantes inten
debāt in eā Paulum autē ꝓceden
tes occurrerūt cuidā a interroga
uit eū abbas Paſtor dicēs Quid
hēt mulier iſta ꝙ ſic plorat ama
re? Dicit ei ille· Mortuus eſt mari
tus eius a filiꝰ a frater· Et reſpō
dens abbas Paſtor dicit abbati
Anub Dico vobis ꝙ niſi hō ōnes
voluntates ſue carnis mortifica
uerit a poſſederit luctū hunc nō po
teſt fieri monachꝰ· Tota enī vita
mulieris huiꝰ a mens eſt in luctu
Dicit iterum abbas Paſtor· Lu-
ctus duplex eſt; quia opatur a cu
ſtodit·

¶ Honeſta bti Paſtoris ſentēci
ola ꝙ ꝑ luctum dei hereditatē poſ
ſidere debeamꝰ·.· Ca·viij·.·

Frater interrogauit eundē di
cens· Quid facio? Dicit ei·
Quādo venit abrahā in terraz re
promiſſionis monumentū ſibi cō
parauit a per ſepulchrum terram ſi
bi in hereditatez percepit· Dicit ei
frater· Quid eſt ſepulchrum? Et
dicit ei ſenex· Locus flendi et lu-
gendi·

¶ Exemplo ſanctorum Hor et
Theodori ocius ad reproperandū
mōcho ad cellaz· Ca·ix·

Narrauerūt de abbate Hor
et de abbate Theodoro q̄a
miſiſſent caprinam pellem in cel
lam ſuā a dixerunt ſibi ad inuicez
Si nos viſitauerit deꝰ modo q̄d
faciemus? Et flentes reliquerūt
locum ex latere a ſic receſſerunt ī
cellas ſuas·.·

¶ Quomō veniat in aīmā timor
dei· Capitulū·x·.·

Interrogauit frater ſenem dicēs
Unde eſt abba cor meū durum et
non timet deum? Dicit ei ſenex·
Puto q̄a ſi homo teneat in corde
ſuo increpacōez; ꝓſſideat timorē
Dicit ei frat· Quid ē increpacio?
Dicit ei ſenex· Ut in omni re in-
crepet homo animam ſuam dicen
do ei· memor eſto quia te oportet
deo occurrere· Dic autem a hoc q̄d
volo ego cum homine· Exiſtimo
autem quia ſi quis in hijs perma
net veniat ei timor dei·.·

¶ Compunctionem nos ſemper
habere debere Ca·xi·

Dixit ſenex· Quemadmodū
umbram corporum noſtro
rum vbiqz nobiſcum circumferi-
mus ſic debemus fletum et compū
ctionem nobiſcum habere vbicun
qz ſumus·.·

Hominē habere qd lugeat

Quidam frater Ca·xij·
interrogauit ſenem dicens
Abba dic michi aliquod verbum
Dicit ei ſenex· Qn̄ percuſſit de⁹ egi
ptū non erat domus non habens
luctum·

Qd cum afflictōne animi que
reda ſit grā lacrimaꝝ Ca·xiij·

Interrogauit frat̄ quēdam ſenez
dicens· Quomō deſiderat anima
mea lacrimas ſicut audio ſenes
lacrimātes ⁊ non veniūt ⁊ tribula
tur aīma mea? Et dixit ei ſenex·
Filij iſrahel poſt quadragita an
nos intrauerūt in terrā ꝓmiſ
ſionis· Lacrime eñ ſunt terra re
promiſſionis ad quas ſi ꝑueneris
bellum iā nō timebis· Ita ei vult
deus affligi aīmaz vt ſemꝑ deſide
ret ingredi terrā illā·

Qd beatus Dyoſcorus per ſin
gulos annos nouā ſibi legez poſu
erit· Cap·xiiij·

Narrauit de abbate Dyoſco
ro de nāſyas qꝛ panis eius
cibaci⁹ erat ⁊ farine lenticule ⁊ ꝑ
ſingulos annos ponebat ſibi le
gem cuiuſcūqꝫ vni⁹ obſeruācie id
eſt nō occurrere vno āno alicui q̄
non loqui· aut nō guſtaē aliquid
coctum· aut nō comedere aliquid
pomorū· aut olera ⁊ in ōni opere
ſuo ita faciebat et ꝑficiens vnum
qdqꝫ ſic aliud aſſumebat et hoc ꝑ
ānos ſingulos faciebat·

Ne qd deſiderāt monach⁹ man
ducet. Cap·xv·

Senex qdaz dixit· Ne qd de
deſideraueris māduces Co
mede autē quod tibi apponitur ſci
ens tibi a dō tranſmiſſūs grās il
li age· Melius eſt eñ tibi contra
volūtatem tuā comedere carnes·
qꝫ piſces cū delectacōe·

Diuerſa duoꝝ patꝝ ſentencia
vtꝝ plus afficiat corp⁹ media qꝫ
vigilie· Cap·xvi·

Dixit abbas Theodorus In
opia panis tabe facit mona
chi corpus· Alter autē quidaz ſe
nioꝝ dicebat· qꝛ vigilie pl⁹ tabe fa
ciunt corpus·

Exēplum iuuenilis furti ⁊ pri
cidinis bti Serapionis quātum
valet pura ꝯfeſſio· Ca·xvij·

Caſſianus abbas dixit quia
narrauit nobꝰ abbas moy
ſes qd ei dixit abbas Serapion
qꝛ cum eſſem iuuenis ⁊ ſederē cuz
abbate meo Theona ⁊ māducare
m⁹ ſurgens a refectōne ſcḋm opera
dyaboli rapui vnū paximatez et
māducaui eū occulte neſciēte ab
bate meo· Cum autē pſeuerarem
aliquāto tēpe hoc faciēs cepit ip
ſum viciū dn̄ari ⁊ nō ꝑualebā me
ipſum retinere· ſꝫ ſolūmō adiudi
cabar a ꝓpria ꝯſciēcia ⁊ ſeni ꝯfun
debar dicere· Contigit autē ſcḋz
diſpenſacōez dei vt quidā venirēt
ad ſenē vtilitatis ſue cauſa ⁊ inē
rogabāt eum de ꝓprijs cogitacōi
bus· Reſpōdens autē ſenex dixit
quia

Quia michil ſic monachis ē noxiū et letificat demones quō ſi celent cogitacōnes ſuas ſpūalibꝫ prib⁹ Locutus ē autem eis de ꝯtinencia Et dū hec dicerētur cogitās ego de⁹ ꝙ reuelauit ſemi de me ꝯpūct⁹ cepi flere ⁊ eieci paxiatem de ſinu meo quē male ꝯſuetam rape ⁊ ꝓſternens me ad terrā poſtulabaꝫ de ꝑteritis veniā ⁊ oracōnē ꝓ cautela futurorꝝ · Tunc dixit ſenex · O fili liberauit te de captiuitate iſta eciā ꝯfeſſio tua ⁊ demonē tenebrātem cor tuū ꝑ taciturnitatē · nunc aduſus teipſū ꝯfitēdo interfeciſti quē vſqꝫ hactenus dn̄ari tibi per miſeras neqꝫ cōtradicens neqꝫ alio mō increpans eū · Amodo autē nequaꝙ locuꝫ habebit in te · ꝙppe qui ex corde tuo in aperto exclu ſus eſt · Necdum autē finito ſmone ſenis ⁊ ecce opē qd̄ dixit appa ruit · ꝙ velut lāpada ignis egreſſa ē de ſinu meo ⁊ ipleuit totā domū fetido odore ita vt putarēt qui ad erant quia ſulphuris plurimū fu iſſet incenſuꝫ Et dixit ſenex · O fi li ecce verborꝝ meorꝝ per liberacōis tue ſignū quod factum ē preſtitit dominus documentū ·

Vinum monachorum nō eſſe. Ca·x viij·

Narrauerit abbati Paſtori de quodā monacho qui non bibebat vinuꝫ · Et dixit eis quia vinum monachorū ōmino non eſt ·

Exēplum bti Pior ne vel in comedendo carnis delectamentuꝫ requiram⁹ · Cap·xix·

Dicebant de abbate Pior ꝙ ābulando comederet · Et interrogāte eum quodaꝫ quare ſic māducaret · Reſpōdit nō ſe hoc velut opus aliqd̄ agere · ſꝫ velut quodā ſupfluo vti · Alij autē de hoc ipſo interroganti rn̄dit vt non veli in comedēdo corpo ralem delectacōnē habeat aīa ·

Qd̄ monachus caſtitateꝫ ſum opere debet cuſtodire ⁊ nullā delici arū curā hr̄e · Cap·xx·

Sancta Sincletica dixit ꝙa oportꝫ nos qui huiuſmōi ꝓpoſitū ſu.. pſim⁹ caſtitatē que ſūma eſt retinere · Etenī eius apud ſeculares videtur caſtitas obſeruari · ſꝫ adeſt ei ⁊ ſtulticia ꝓptēa alijs ōmibus ſenſibꝫ peccāt · Nā ⁊ aſpiciunt indecenter ⁊ rident inordinate · Idem Sincletica ·

Item iterꝝ dixit · Non te ſeducant diuitum ſeculi huius delicie tanꝙ aliquid vtile habentes in ſe · Etenim illi delectacōnis cauſa artem diuerſo modo condiendi cibos honorant · tu auteꝫ ieiunio ⁊ abiectione ciborum abundanciam deliciarum illorum ſupergredere · Sꝫ non ſacieris pane neqꝫ deſideres vinum ·

Vt monachus coherceat linguaꝫ ꝓuocatus ſi paſſiones ſuas vincere vult temptatus ·

EXpericiꝰ abbas Ca·xxi·
dixit·Monachꝰ qui non re
tinet linguã in tempe furoris ne
qȝ paſſionũ corporaliũ rector erit
aliquando·

De monacho qui alterius fleg
ma deglutiuit ne vel leuiter cõtri
ſtaret eũ· Ca·xxij·

FRatres ꝯuocati ſunt in ſcy
thi vt mãducarent palmas
et erat aliquis infirmus de nimia
abſtinencia·Qui tuſſiens excrea
bat flegma quo nolente de ſputo
eius venit ſup aliũ fratrẽ·Qui
cum a cogitacõne ſua cõpelleretur
dicere ei·quieſce iam a non excre
es ſup me vt ſuparet cogitacões
ſuas tulit qḋ excreauerat a mit-
tens in ore ſuo ſtatim comedit illud
Et tunc cepit ad ſeipſũ dicẽ·Aut
non dicas frĩ qḋ eũ ꝯtriſtet aut
mãduca qḋ horres·

Cogitacões nequaq̃ ſenibus
quibuſcumqȝ reuelandas ſed qui
rerum expienciam habent·

DIxit abbas Ca·xxiij·
Caſſianꝰ quia dixerit nobis
abbas Moyſes Bonum eſt non
abſcondere cogitacões·ſed ſenibȝ
ſpiritualibus a diſcrecõnẽ haben
tibus manifeſtare eas non hijs
q̃ tm̃ tempore ſenes ſũt q̃m multi
ad etatem reſpicientes a cogitacio
nes ſuas dicentes eis qui experi-
mẽtũ nõ hñt p ꝯſolacõe ad deſpe
racionẽ vltimã peruenerunt·

Facilius poſſe reſurgere mona
chum monaſticis diſciplinis eru
ditum ſi ceciderit·q̃ȝ qui de ſeculo
nouiter venit· Ca·xxiiij·

INterrogauit frater ſenem dicẽs
Si incurrerit monachus pecca-
tum affligitur velut qui de profe
ctu in deteriorem ſtatum peruenẽ
rit et laborat donec reſurgat·
Qui autem a ſeculo venit velut
qui inicium fecerit proficit·Et re
ſpondens ſenex dixit·Monachꝰ
temptacõnem incurrens ſic eſt tã
q̃ȝ domus que cadit·Et ſi ſobrius
fuerit in cogitacione ſua reedifi-
cat eam que corruerat domum in
ueniens materias ad edificium p
futuras habens poſita fundamen
ta et lapides a arenam a cetera q̃
ſunt edificio neceſſaria atqȝ ita
velociter fabrica proficit·Ille au
tem qui nec effodit nec fundamẽ
tum miſit·nec habet aliquid eo-
rum que ſunt neceſſaria·ſed in
ſpe dimittens ſi quomodo aliqñ
perficiatur ita eſt a monachus·
Si in temptacõnem ceciderit et
conuerſus fuerit ad deũ:hẽt plurimũ
apparatũ·meditacõez diuine legis·
pſalmodiã·opus manuũ·oroẽz a
cetera q̃ ſunt fundamẽta ſpũalis
edificij·Qui aũt recẽs ẽ i ꝯuſacõe
donec iſte diſcit ille pmũ ordinem
inuenit·

Que tria pariãt caſtitatẽ·
Senex dixit qȝ ſe C·xxv·
Curitas a taciturnitas a oc
culta meditacio pariũt caſtitatẽ

¶ Qd dum fornicacio cepit aīm titillare nō quieſcēdum ſʒ ſtatim ſurgēdum ſit ⁊ intenciᵒ orandū·

Frater qui Ca·xxvi·

dā interrogauit ſenē quendam dicens Quid facio ꝙ cogitacio mea ſemꝑ in fornicacōne intēta eſt ⁊ nō dimittit me quieſcere vel vna hora ⁊ affligitur ex hoc aīma mea? Ille autē dixit ei· Qū demones cogitacōes in corde tuo ſeīnant ⁊ ſentis hoc: nō colloquaris cū aīmo tuo qm̄ demonū eſt talia ſuggērere· Et licet nō negligāt hec immittere tamē nō extorquent demōes· In te eſt ergo ſuſcipe et nō ſuſcipe· Reſpōdens autē fratꝯ dixit ei· Et qd̄ faciaʒ quia fragilis ſū ⁊ ſupat me paſſio hec? Ille autē dixit ei· Intentus eſto ad hmōi Scis autē qd̄ fecerūt madianite qm̄ ornauerūt filias ſuas et ſtatuerunt eas in ꝯſpcū iſrahelitaꝝ nō tamē extorſerūt aliqui vt miſcerētur cū eis· ſʒ qui voluerūt incurrerūt in eas· Alij autē indignātes ꝯminati ſunt ⁊ cum interitu eoꝝ qui ꝓ̄ſūpſerant vlti ſunt fornicacōem Ita agēdum eſt ⁊ de fornicacōe ⁊ qū demōes inicū faciūt loqui in corde tuo nō rn̄deas eis· ſed ſurgēs ora ⁊ age penitēciā dicens Fili dei miſerere mei· Dixit autē ei frater Ecce meditor abba ⁊ nō eſt ꝯpunctio in corde meo qa neſcio virtutē verbi· Et ille dixit Et tu tm̄ meditare Audiui enim ꝙ dixit nobis abbas Paſtor ſed et alij prēs hoc verbū· qm̄ incātator virtutem verboꝝ que dicit neſcit· ſʒ ſerpēs audit ⁊ ſcit virtuteʒ eoꝝ que incantātꝛ ⁊ ſubicit in cantantia ⁊ humiliatꝛ· Sic ⁊ nos ꝙ̄uis ignoremᵒ virtutem eorum que loquimur· demōes tamen terrētur audiētes atqʒ diſcedūt·

¶ Ex facili em̄ libidinē vincere cogitantibus: ⁊ repoſitam ſibi coronam. Ca·xxvij·

Dixit ſenex· ꝙ cogitacō fornicacionis fragilis eſt velut papirus· Si ergo iactetur in nobis ⁊ non acqeſcentes ꝓiciamus illaʒ a nobis facile rūpitur Neceſſariū igitur eſt vt ſit diſcrecio ī cogitacōne noſtra qua agnoſcamᵒ ꝙ hijs qui nō cōſenciunt repoſita eſt corona·

¶ De beato Arſenio ꝙ ex ditiſſimo ad petendam elemoſinā ſpōte peruenerit· Cap·xxviij·

Egrotauit aliquādo abbas Arſenius in ſcychi ⁊ opus habuit in neceſſitate ſua vſqʒ ad vnam ſiliquā nūmis· Et cum nō inueniret accepit a quodaʒ velut elemoſinam ⁊ dixit· Gracias tibi ago domine quia me dignum feciſti pro nomine tuo ad hoc peruenire vt egēs elemoſinā poſtularē

¶ Exēplum ne ſit nobis cure ſi aliqui de bono opere noſtro ſcandaliſantur dūmodo ſimpliciter faciamus· Ca·xxix·

Narrauerūt de abbate Aga
thone ꝙ longo tempe cellā
ſibi cū ſuis diſcipulis fabricaret.
Quā cū ꝑfeciſſent ⁊ cepiſſent illic
habitare vidit ī ipſa prima ebdo
mada quēdam nō vtilem ſibi ⁊ di
xit diſcipulis ſuis iſtud qḋ dn̄s di
xerat apl̄is. Surgite eamꝰ hinc
Diſcipuli autē eius ꝯtriſtati ſunt
valde dicentes. Si omino volūtatē
hēbas migrādi hinc vt qḋ tāto
labore ſuſtinuimꝰ edificātes lōgo
tempe cellam. Incipiūt autē hoī
nes ſcandalizari in nobis ⁊ dicē
te. Ecce iterū migrant nuſq̄ ſedē
tes. Ille autē cū vidiſſet eos puſil
lanimes effectos dixit eis. Et ſi ſcā
dalizātur aliq̄ ſ; iterū ſc̄ alij q̄ edifi
cātur ⁊ dicant. Btī ſunt iſti ꝙ ꝓpē
deum migrauerūt ⁊ ſua omia con
tempſerūt. Verūtamē dico vobis
Qui vult venire veniat quia ego ſ
terim vado. Illi vero proſtrauerūt
ſe in terram rogantes vt ꝯcedē
eos ſecū abire.

Maiꝰ eē nichil poſſidere q̄ ali
quid vnde vel tu vel alij ꝓficiāt ha
bere. Cap̄. xxx.

Abbas Theodorus cognomē
to ſirme habebat tres codi
ces bonos. Et cum veniſſet ad ab
batem Machariū dixit ei. q̄a ha
beo tres codices ⁊ ꝓficio ex lectio
ne eorū. ſ; ⁊ fratres petūt eos ad
legēdum ⁊ ipſi ꝓficiunt. Dic ergo
michi quid debeo facere. Et reſpō
dens ſenex dixit. Boni ſūt q̄dem
actus ſ; maius ē omnibus nichil
poſſidere. Qḋ cū audiſſet abijt et
vendidit memoratos codices de
ditq; indigentibus precium ipſo
rum.

De monacho qui ſecularis re
putatus eſt. ꝙ cucullā ceteris mi
norē habuerit ⁊ increpacio abbatis
Yſaac in quoſdā q̄ ꝓcioſis veſtimē
tis vtebatur. Ca. xxxi.

Narrauerūt q̄dam patrū ꝙ
venit aliqn̄ frater aliqs in
ꝯuentū cellarū coram abbate yſa
ac veſtitus modica cucullā ⁊ inſe
ctabatur eū ſenex dicēs. Hic mō
chorū eſt habitacō. tu aūt ſecularis
es ⁊ nō poteris hic eſſe. Dicebat aūt
fratribus abbas yſaac. Patres
noſtri ⁊ abbas Pābo vetuſtis et
de multis ꝑtibus reſarcitis veſti
bus vtebātur. nūc autē ꝓcioſiſ ve
ſtibus vtimini. Diſcedite hinc de
ſertaſtis locū hūc. Quādo autē ꝓ
fecturi erant ad meſſem dicebat
eis. Iā vobis nulla mādata dabo
ꝙ non obſeruatis.

Correctō fratris quē debebat
vendere qḋ laborabat ⁊ ꝙ mona
chus opari debeat eciā ſi aliunde
ſufficiēciā habeat. Ca. xxxij.

Dixit q̄dam frat̄ abbati Pi
ſtāmoni. Quid faciā ꝙ du
rū eſt michi vendere quod mani
bꝰ meis laboro. Et reſpōdens di
xit. ꝙ abbas Syſois ⁊ ceteri vē
debant opꝰ manuū ſuarū. Hoc ei
nō ledet. ſ; qn̄ vēdis ſemel dic ꝓciū

ſpecieꝝ quas diſtrahis ⁊ ſi vis re
laxare modicū ꝑcij in te eſt· Sic
eīm ⁊ quietē inuenies· Iterꝝ dixit
frater· Si habeo qđ ſufficiat ne
ceſſitatibꝰ meis aliunde videt̃ tibi
vt nō cogitē de labore manuū? Re
ſpondēs ſenex dixit· Quātūuis
habeas nō negligas opari ⁊ quā
tū potes fac tm̄ nō cū turbacōe ai·

¶ Qđ ſicut fullonuꝫ laboribꝫ ve
ſtimēta candidātur ſic aīma con
firmatur volūtaria paupꝑtate·

Interrogata eſt btā Ca·xxxiij·
memorie Sincletica ſi pfectuꝫ bo
nū ē michil poſſidere? Et illa dixit
Valde bonū eſt hijs qui poſſunt·
Etem̄ hij qui tolerare poſſunt tri
bulacōnē quidē carnis habent· ſꝫ
aīme requiē poſſidēt· qm̄ ſicut for
cia veſtimēta dum calcātur ⁊ pe
dibꝰ ſepe reuſantur· lauātur atqꝫ
incandidātur ita fortis aīma per
voluntariā paupꝑtatem amplius
confirmatur·

¶ Quot āñis abbas Ammonas
cōtra iram deum orauerit·

Dixit abbas Ca·xxxiiij·
Ammonas qꝛ quatuordeā
ānos fecerit in ſcychi depcans deū
nocte ac die vt donaret ei virtutē
ſuperandi iram·:

¶ Doctrina btī Theodori ad fra
trē qui nec ſolꝰ nec cū alijs hitās
quieſcere potuit Ca·xxxv·

Frater quidam ſedēs ſingu
laris turbabat̃· Et pgens
ad abbatem Theodoꝝ de firme di
xit ei· qꝛ ꝯturbaret̃· Senex autē
dixit ei· Vade humilia mentē tu
am ⁊ ſubde te ⁊ habita cum alijs·
Abijt ergo in mōtem ⁊ māſit cum
alijs· Et reuerſus ē poſtea ad ſe
neꝫ ⁊ dixit ei· Nec cum alijs hoībꝫ
habitās quietē inuenio· Et dixit
ei ſenex· Si ſolitariꝰ non requie
ſcis neqꝫ cum alijs: cur voluiſti te
monachū facere? Nōne vt ſuſtie
as tribulacōes? Dic autē m̄ quot
annos habes in habitu iſto· Et di
cit ei octo Dixit ei ſenex· Crede m̄
habeo in iſto habitu ſeptuaginta
ānos ⁊ nec vna die potui requiē i
uenire ⁊ tu in octo annis quietem
vis habere?

¶ Qđ idem Theodorus nulla po
tuerit formidine pturbari·

Rurſus intro Ca·xxxvi·
gauit eum frat quidā dicēs
Si fiat ſubito ſonus ruine alicu
ius ſit tibi timor abba? Et dixit ei
ſenex· Si celum terre adhereat
Theodorus non formidat· Po
popſcerat quippe precibus ad deuꝫ
vt auferretur ab eo formido ⁊ ꝓp
terea interrogauerat eū frater·

¶ Quā multiplicibꝰ modis dya
bolus aīmā conetur ſubuertere·

Beata Sin Ca·xxxvij·
cletica dixit quia dyabolus
cum per ſtimulos paupꝑtatis non
mouerit diuicias adhibet ad ſedu
cendum· Et cum per contumelias
et obprobria nō ꝑualet: laudes
et gloriam adhibet· ſinautē per

ſalutem corporis mittit· Et cu; de
lectacõibus ſeducere non poteſt
p moleſtias q̄ contra eũ veniũt
animã conatur ſubũtere·

¶ Qualiter debeat aĩma ad pug
nã ſemp armari· Ca·xxxviij·

Dixit abbas Paſtor Quem
admodũ imperatoris ſpa
tarius ſemp illi aſtat armatus·
ita et animã aduerſus demonũ in
ſidias oportet ſemper eſſe paratam·
Item dixit quia ſanguis monachi
in temptacõib; apparet·

¶ Fruſtra queq; niti qui ſine la
bore vult poſſidere virtutem·
Capitulum·xxxix·

Dicebat ſenex· Propterea
non pmouemur quia neſci
mus menſuras noſtras· neq; pa
ciẽtiam habemus in ope quã cepi
mus· ſed ſine dolore aliquo virtu
tẽ volum⁹ poſſidere·

¶ De tribus reb⁹ ſine q̄bus anti
qui patres difficile mutabant lo
cum· Cap·xl·

Dicebat ſenex q̄ antiqui nõ
cito migrabant de loco ad
locum niſi forte p tribus reb⁹ id ẽ
ſi q̄s erat qui contriſtaret̃ aduer
ſus eum et ſatiſfaciẽs ei p õĩa nõ
potuiſſet eũ placare aut itez ſi cõ
tigiſſet vt a pluribus laudaretur
aut ſi temptacõnem fornicacõis
incurriſſet·

¶ Quãinſtanter monach⁹ debe
at criſtũ querere· Ca·xli·

Interrogatus eſt ſenex quõ opor
teat vigilantẽ monachũ non ſcã
daliſari quãdo videt aliquos ad ſe
culũ reuertẽtes· et reſpondit In
tueri debet monachus canes q̄ ve
nãtur lepores et ſicut vnus ex eis
videns leporẽ inſequitur· ceteri au
tẽ tãmodo canem videtes curren
tem aliq̃ diu cum ipſo currunt po
ſtea vero laſſantes poſt ſe reũtun
tur· ſolus autẽ ille q̄ videt leporez
inſequitur donec ꝯprehendat nec
impeditur ab intẽcõe curſus ſui
ſup illos qui poſt ſe ṽuertuntur·
ſed neq; de p̄cipicijs neq; de vepri
bus neq; de ſiluis cogitans· ſed ĩ
ſpĩnis aliquociens incurrens ca
ditur et pungitur et non quieſcit
donec comprehendat· ita et mo
nachus vel qui dominũ criſtum
querit cruci indeſinenter inten
dat et que occurrũt ſcandala om
nia pretereat donec ad crucifixũ
perueniat·

¶ Monachũ a bono opere ſteri
lem pmanere ſi ſepe inaniter eua
getur· Cap·xlij·

Senex dixit· Sicut arbor fru
ctificare non poteſt ſi ſepi⁹
transferatur et transplãtetur de
loco in locũ· ſic nec monach⁹ freq̄n
ter migrans in celeſtibus poteſt
fructificarẽ·

¶ De puritate mentis curandu;
potius q̄ de ornatu ſermonis·
Capitulum·xliij·

Abbas Ammonas de loco q̄
dicitur Ratthu īterrogauit
abbatem Syſoi dicēs· Quū lego
ſcripturas vult cogitacio mea or
nare ſermonez vt paratus ſim ad ī
terrogata reſpondere· Et dixit ei
ſenex· Nō eſt op⁹ ſꝫ magis de pu̇
tate mētis ꝓuide tibi ſecuritatē ⁊
dicendi ſermonē·

¶ Qd̕ plerꝫ qꝫ deus ↄſulens īfir
mitati hoīm nō ſinit excitaī bella

Dixit abbas Ca·xliiij·
Antonius q̄ nō pmittit de
us bella excitari in generacione
hac·qm̄ ſcit q̄ infirmi ſunt et por
tare nō poſſunt·

¶ Abbas Euagrius quibꝫ vicijs
que opponēda doceat medicami
na· Ca·xlv·

Euagrius abbas dixit Mē
tem errātem vel mutātez ſo
lidat lectō ⁊ vigilie ⁊ oracō· ↄcupi
ſcenciā vero feruentem madefacit
eſuries ⁊ labor ⁊ ſollicitudo· iracun
diā autē pturbatam repmit pſal
modia ⁊ longanimitas et mīa· ſꝫ
hec oportunis tpibus ⁊ menſuris
ſint adhibita· Si autē importūe
vel ſine menſura fiunt ad puum
tempus ꝓficiunt· Que autē par
ui temporis ſunt·noxia magis q̄
vtilia erunt·

¶ Quāꝫgrue Longin⁹ abbas
Lucio abbati occurrerit tres cogi
tacōes ſuas ꝓferēs· Ca·xlvi·

Interrogauit aliquādo abbas Lō
ginus abbatem Luciū dicens Ha
beo tres cogitacōes· vnam vt ad
peregrinacōnem pgam· Et reſpon
dit ei ſenex· Si non tenueris lin
guā tuam vbicūqꝫ perrexeris nō
eris peregrinus· Et dixit abbas
Longinus· Alia cogitacio mea ē
vt ieiunem biduanas leuando·
Et reſpondit ei abbas Lucius·
Yſayas propheta dicit· Si cur
uaueris velut circulum ceruicem
tuaꝫ nec ſic acceptum erit ieiuniū
tuum· ſed magis contine mentem
tuam a cogitacōibus malis· Et
dixit abbas Longinus· Tercium
eſt diſpoſitum meū vt declinez ho
minuꝫ aſpectus· Et reſpondit ei
abbas Lucius Niſi prius correxeis
vitam tuam inter alios conuerſā
do neqꝫ ſolus habitans corrigere
te preualebis·

¶ Non debere nos recordare ma
lorum que a proximis· ſꝫ que a de
monibus nobis ꝓferuntur·

Dixit abbas Ca·xlvij·
Macharius· Si recorda
mur maloꝝ que inferuntur nobis
ab hominibꝫ·amputamus menti
noſtre virtutem recordandi dēm
Si autē recordamur maloꝝ q̄ de
mōes excitāt·erim⁹ īpforabiles

Malas cogitacōnes p paciēci
am ſupari· Ca·xlviij·

Interogauit abbas Joſeph abba
tem Paſtorē de immūdis cogita
cōibus q̄ generat cor homīs ⁊ de
varijs deſiderijs et dixit abbas
Paſtor Sicut q̄s claudēs ſpētez

vel ſcorpio nē in vaſe ⁊ obturare
eum ꝓcedente tēpe ōnino moriē
ita maligne cogitacōnes que ſtu
dio demonū pullulant paciencia
eius cui immittuntur paulatī de
ficiunt.

¶ Hoc ſolum opus homi ſuadēn
dum quod ſine triſticia perficere
poſſit   Capi. xlix.

Frater venit ad abbatē Pa
ſtorem ⁊ dicit ei. Semino
agrū meum ⁊ facio ex ipſo agapē
Dixit ei ſenex. Bonū opus facis
Et diſceſſit cum ꝓpoſito animi et
adiciebat ad agapē quā faciebat
Hoc autem audiēs abbas Anub
dixit abbati Paſtori. Non times
deum ꝙ ſic locutus es fratri illi?
Et tacuit ſenex. Poſt autē duos
dies miſit abbas Paſtor ad frēm
illum ⁊ vocauit eū ad ſe ⁊ dixit ei
audiēte abbate Anub. Quid me i
ter rogaſti illa die ꝙ mēs mea ali
bi erat? Et dixit ei frater Hoc di
xi. ꝙ ſemino agrū meum ⁊ de hoc
qd colligo ex ipſo facio agapē Et
dixit ei abbas paſtor. Putaui de
fratre tuo illo qui lapſus eſt dice
res. Si autē tu facis hec non eſt
hoc opus monachi. Ille autē audi
ens ꝯtriſtatus eſt et dixit. Aliud
opus non facio nec ſcio niſi hoc ⁊
non poſſum niſi ſeminare agrum
meū. Cū ergo diſceſſiſſet cepit ab
bas Anub penitēciam agere apd
abbatem Paſtorē dicens. Igno
ſce michi. Dicit ei abbas Paſtor
Ecce ab inicio ſciebā qa nō ē opꝰ
monachi. ſed ſcdm animū eius ad ꝑ
fectum caritatis. Nūc autē abijce
triſtis ⁊ tn̄ idipſū opus facit.

¶ Bonū eſt homi experiencia vt tū
et qualiter quis tacēdo loqui lo
quēdo tacere poſſit vt quomodo a
tres diuerſa faciētes ſimiles habe
antur. ¶ Capitulū quinquageſimū

Dixit iterū qui ſupra. Bonū
eſt expimētum. Etenī ex pi
mento homīes ꝓbaciores fiunt.

Dixit iterū. ꝙ eſt homo qui videt
ore tacere. cor autē eius ꝯdemnat
ōnes alios. Hic ergo ſine ceſſacō
ne loquit. Et eſt aliꝰ a mane vſqz
ad veſperū loquēs ⁊ taciturnitatē
tenet Hoc autē ideo dixit ꝙ nūꝙ
ſine audiētium vtilitate locutus ē

Iterū dixit quia ſi ſint tres ſi vnū
ex quibꝰ vnus bene quieſcat aliꝰ
infirmetur ⁊ grās agat tercius ve
ro miniſtret eis ex ſincera volun
tate. hij tres ſimiles ſūt velut eci
am ſi vnius ſint opis

¶ Quomō probari poſſit ocioſa
cogitacio.   Capitulū. li.

Dixit iterum abbas Paſtor
Si venerit tibi cogitacio de
rebus corpori neceſſarijs ⁊ delega
ueris ſemel ⁊ iterū venerit ⁊ delega
ueris. quid fiat iam tercio ſi vene
rit? nō intendas ei. ocioſa ē enī.

¶ Diſcrecione facile ſuperari et
quod perueniat ad deū ſi ꝑ ꝓpri
am voluntatem reliquerit homo.

¶ Capitulū quīquageſimūſecūdū.

Item dixit abbas Paſtor quia d
ferit abbas Ammon. Eſt homo q̄
portat toto tempe vite ſue ſecurī.
ꝛ non poteſt deicere arborem. Eſt
autē alter habens vſum incidēdi
et in paucis plagis deicit arborez
Dicebat autez ſecurim eſſe diſcre
cionē. Iterum dixit. Voluntas
hominis murus eſt eneus ꝛ lapis
paciens inter iz ſum ꝛ deum. Si
ergo reliquerit hec homo dicet ei
et ipſe qd̄ in pſalmo ſcriptum eſt.
In deo meo tranſgrediar muruz
et deus meus impolluta via eius
Si eñ iuſticia ſubuenerit volun
tati laborat homo.

¶ Mirabilis ſentēcia ꝙ nemo ſe
ipſum mortificare vicijs poſſit ni
ſi ſe putet eē ſepultum.

Capitulum. liij.

Abbas Paſtor dixit quia frē
quidam interrogauit abba
tem Ioyſen dicens. Qualis ho
mo mortificat ſe? Homo a proxi
mo ſuo? Et reſpondit ei. Niſi po
ſuerit homo in corde ſuo quia iam
trienniū habeat in ſepulcra non
attingit ad hoc verbū.

¶ Qd̄ monachus in publico ꝛ qd̄
agere debeat in occulto et ꝙ finis
hoꝝ comitatū bonū cōmanenciū
tenere ꝛ conuictū maloꝝ fugere.

Capitulum. liiij.

Frater interrogauit abba
tem Paſtorē dicens. Quo
mō oportet monachū ſedere in cel
la? Et dixit ei ſenex. Sedere i cel
la quātū ad id quod manifeſtum
eſt. hoc eſt vt faciat opus manu
um ꝛ ſemel comedat ꝛ taceat ꝛ me
ditetur. Occulte eñ pficere in cel
la. hoc eſt vt portet ꝛ nuſqꝫ ob
probriū ſuū in ōni loco quocūqꝫ p
rexerit ꝛ vt miniſterij horas cu
ſtodiat ꝛ de occultis nō negligat.
Si autē cōtigerit temp⁹ vt vacet
ab opere manuū: intret ad mini
ſteriū opis dei ꝛ id ſine aliq̄ pertur
bacōne conſumet. Finis autez ho
rum eſt vt comitatū ſimul conuer
ſanciū bonum teneat ꝛ reuocet a
maloꝝ cogitatu.

¶ Quomō debeamus neceſſaria
aīme querere triſticiā noxiaz ora
cōne pellere. anime vero ꝛ corpori
talem preſtare diligēciam vt ad
id quod neceſſe eſt ſufficiant

Sancta Sin Ca. lv.
cletica dixit. Qui ſenſibiles
diuicias de labore piſcium maris
colligūt quādo multa lucrantur
tunc plura deſiderant et que ha
bent velut nichiluz reputant. ad
ea vero que necdum habent ōnem
intencionem animi intendunt.
Nos autem et eorum que queren
da ſunt nichil habemus et nolu
mus poſſidere que neceſſaria ſūt
propter timorem dei.

Dixitqꝫ iterum ſancta Sincleti
ca Eſt triſticia vtilis et eſt triſti
cia que corrumpit. Triſticia ergo
vtilis eſt vt p peccatis ingemiſca
mus et pro ignorācia proximoꝝ

⁊ vt non cadamus a ꝓposito vt ꝑ
fectōnem bonitatis attingamus
Hee ſūt ſpecies vere triſticie Eſt
em̄ ⁊ aduerſarij noſtri ad hec que
dā ꝯiunctio · Immittit nāqꝫ triſti
ciam ſine aliqua racōne quā tedi
um appellauerunt · Oportet ergo
talem ſpm̄ ſepius orādo ⁊ pſallē
do magis depellere · Iterū ait · Eſt
ei ex immiſſiōe dyaboli extēſa ⁊
dura abſtinēcia nam ⁊ ſequaces
eius faciunt hoc · Quādo ergo di
ſcernim⁹ dīnam ⁊ regalem abſti-
nenciā a tyrānico atqꝫ dyabolico
ꝑiculo : manifeſtum eſt qꝛ ꝑ medi
ocre temp⁹ ꝯuſacōis tue vna regu
la ieiunij tibi ſit · Nā ſubito qua-
tuor aut quinqꝫ dies ꝯtinuos ie-
iunas ⁊ iterū ciborum multitudīe
ſoluis ieiuniuꝫ · Hoc em̄ letificat
dyabolū · Semp em̄ qđ ſine men
ſura eſt corruptibile eſt · Noli ēgo
ſubito arma tua expēdere ne nu
dus inuentus in bello facile capia
ris Arma em̄ noſtra corpus qđ ē
noſtrum eſt · anima vero noſtra
miles noſter vtiqꝫ merito perhi-
betur exiſtere · Vtriſqꝫ ergo tu ip
ſe diligenciā preſtare non negli-
gas vt p̄atus ſis ad hoc illud qđ
neceſſe fore dinoſcitur ·

Quid ſufficiāt indumenta mo
nachi · Ca · lvi ·

Dicebat ſenex q̄a cuculla q̄
vtimur ſignum eſt innocē
cie · ſuphumerale vero quo hume
ros ⁊ ceruicē alligamus ſignum
eſt crucis · Zona autē qua cingi-
mur ſignum eſt fortitudinis Con
uerſemur ergo iuxta id quod ha
bitus noſter ſignificat qui ōnia
cū deſiderio facientes nunq̄ defici
emus ·

Vbi abbas Eſeus abbatem
Ammoim quaſi ſathanā ſe vide
re nūciat quē angelo pridē cōpa-
uerat · Cap · lvij ·

Dicebat abbas Ammoīs ab
bati Eſeo in inicio · Quō me
vides modo? Et ille dixit ei · Sic
angelum pater · Et iterum dixit
poſtea · Nunc quomō me vides?
Et ille reſpōdens dixit · Quomo
do ſathanā? Etenim vel ſi bonum
ſermonē ipſe michi loqueris ve-
lut gladius m̄ eſt ·

Qualis circūſpectus debeat eſſe
monachus · Ca · lviij ·

Abbas Beſarion moriens di
cebat · Debet monachus to
tus oculatus eſſe ſicut cherubin ⁊
ſeraphim ·

Nec ſperandum quidem mona
cho ad cellā · ſed tamē vbiqꝫ ei q̄
ſi coram deo viuendum ·

Capitulum · lix ·

Iter agebāt aliquando ſimul ab
bas Daniel et abbas āmoīs · Di
xit autem abbas Ammoīs · Pu
tas aliquando ⁊ nos ſedebimus i
cella pater? Dixit ei abbas Da-
niel · Quis enim aufert a nobis
deum? Nam ⁊ foris modo ē de⁹ et
iterum in cella de⁹ eſt ·

¶ Plus eſſe ſine impedimento
pſallere ꝙ̄ orare ⁊ ſemꝑ nos debe
re meminiſſe noſtri exitus ⁊ futu
ri iudicij· Cap̄·lx·

Euagrius abbaˢ dixit Mag
num quidem eſt ſine impe
dimento oraē· maius eciaꝫ pſal
lere ſine impedimento· Item qui
ſupra dixit· Memoꝛ eſto ſemper
exitus tui et ne obliuiſcaris eťni
iudicij et non erit delictum in ani
ma tua·

¶ Non poſſe nos ſaluari ſi velit
deus reputare nobis negligenci
as noſtras in orando ⁊ obligacio
nes in pſallēdo· Ca·lxi·

Ettheodorus abbas de An
naco dixit ·quia ſi nobis re
putat deus negligēcias temporis
quo oramus ⁊ captiuitates quaˢ
patimur dum pſallimus non poſ
ſumus ſalui fieri·

¶ Quia mente retrahimur a cō
tuitu dei ∵ carnalia nobis vicia do
minari· Cap̄·lxij·

Dixit abbas Theōas Quia
impeditur menˢ noſtra ⁊ re
uocatur a contemplacōne dei pro
pterea captiui ducimur in carna
libus paſſionibus·

¶ Exemplū beati yſidori preſbi
teri ꝙ̄ indefeſſus ſteterit in ſerui-
cio dei· Ca·lxiij·

Iſidorus abbas qui erat in ſcy-
thi preſbiter dicit· Ego quando
eram iuuenis et ſedebam in cella
mea non habebam numeruꝫ pſal
morum quos dicebam in miniſte
rio dei· Nox em̄ michi ⁊ dies in hᵒ
expendebātur·∴

¶ Quomodo poſſimus noſtra cō
prehendere inquinamenta·
Capitulum·lxiiij·

Interrogatus abbaˢ Paſtoꝛ de in
quinamentis reſpondit ·quia ſi
ſtabilimus actiuam vitam nrāꝫ
ſobrietati ∵ inuenimus in nobis in
quinamenta·∴

¶ Quid abbas Paſtoꝛ ſoleret
agere egreſſus ad opus dei·∴

Dicebant de Cap̄·lxv·
abbate Paſtore·quia cum
exiturus eſſet ad opus dei facien-
dum ſedebat primuˢ eorum diſcer
nens cogitaciones ſuas iugiter
vna hora ⁊ ſic egrediebatur·∴

¶ Qui adheſerit timenti deū poſ
ſe fieri timoratū ⁊ deuitandū hoī
nem litigioſum· Ca·lxvi·∴

Abbas Paſtoꝛ dixit quia in
terrogauit quidam abbatē
Payſionem dicens· Quid facia
anime mee quia inſenſibilis facta
eſt ⁊ non timet deum? Et dixit ei·
Vade ⁊ iungere homini timēti de
um et cum illi inheſeris docebit te
et tu timere deum. Dixit iterū Di
ſcede ab ōni homine qui contenci
oſus eſt in omni collocucōne·

¶ Et ſi tranquillitatem nobis
volumus nō interrogemꝰ quid fo
ris agatur ⁊ non poſſe illic eſſe cu
ſtodiā mentis vbi luctus deeſt ·∴
Capitulum·lxvij·∴

DIxit iterum. Interrogaui ali quando abbatem Petrum discipulum abbatis Loth dicens. Quando sum in cella in pace est anima mea. cum autem venerit frater aliquis ad me et retulerit michi verba eorum que foris sunt turbatur anima mea. Et dicit michi abbas petrus quod dicebat abbas Loth. Clauis tua aperit ostium meum. Et ego dixi ei. Quid est verbum hoc? Et dixit. Si quis venit ad te et interrogas eum quomodo habes vnde venis qualiter agitur circa illos vel illos fratres susceperunt te an non. tunc aperis ianuam oris fratris tui et audis que non vis Et ego dixi ei. Ita est. Sed quid faciet homo cum venerit frater ad eum? Et dixit michi senex. In luctu omnino doctrina est. Vbi autem luctus non est impossibile est custodire mentem. Et dixi ei. Quando in cella sum mecum est luctus Cum autem aliquis venerit ad me aut cum egredior de cella non inuenio luctum. Et dixit senex Nec dum tibi subiectus est sed velut ad vsum pro tempore adhibetur. Et dixi ei. Quis est hic sermo? Et dixit michi. Si laborat homo pro aliqua re secundum virtutem quacumque hora quesierit eam ad vtilitatem suam inueniet eam.

¶ Astantem deo monachum eius quod timori semper intentum nullatenus ab aduersarijs posse ledi.

DIxit abbas Serapion. Quia sicut milites imperatoris cum ante ipsum stant non debent dextera aut sinistra respicere. ita et monachus cum stat in conspectu dei et intentus est omni hora in timore eius nichil est quod eum de aduersarij malis terrere possit.

¶ Negligencia nostra salute priuamur et quia nisi sobrie viuamus per sensus exteriores fures demones intromittimus. Ca. lxix.

SAncta Sincletica dixit Omnes saluari volumus. sed propter negligenciam nostram a salute deficimus. Dixit iterum que supra. Sobrie viuamus quia per sensus corporis nostri vel si nolumus fures ingrediuntur. Quomodo enim potest non fuscari domus si fumus exterius ascendens fenestras apertas inuenerit? Item dixit Oportet nos aduersum demones vndique armatos existere. quoniam et exterius ingrediuntur et de intro mouentur. Si quidem et anima nostra id patitur. Sicut enim nauis que aliquando exterius fluctuum mole opprimitur. aliquando vero interius crescente sentina demergitur sic et nos aliquando operum exterius commissorum iniquitate dampnamur. aliquando vero interius nequicia cogitacionum abducimur. Vnde oportet non solum exterius spirituum immundorum impetus obseruare verumeciam interiorum cogitacionum immundicias exhaurire.

¶ Non posse custodiri corpus nisi anima sobria sit. Ca. lxx.

Dixit ſenex· Niſi interior hō
mo noſter ſobrie geſſerit: im
poſſibile eſt cuſtodiri exteriorē·
¶ Qualiter orare debeamus Ca
pitulum·lxxi·
Abbas Euagrius dixit Si
deficis animo ora ſicut ſcrip
tum eſt· Ora autē cū timore ⁊ tre
more ⁊ labore ſobrie ac vigilanter
Ita oportet orare maxime ꝓpter
malignos ⁊ ad neq̄cias vacātes
inuiſibiles inimicos noſtros qui
nos in hoc precipue impedire ni
tuntur·
¶ Quā diſciplinate ſe agebant
frēs cū beato Theodoro ēficiētes
Quādo abbas    Ca·lxxij·
Theodorus cum fratribus
māducabat: accipiebāt calices cū
reuerēcia ⁊ taciturnitate· nec dice
bant ſicut mos eſt ignoſce·
¶ Vt homo benefaciens mala
ſua ſemꝑ ad memoriā reuocet et
ſub hoc quaſi velamine bona ſua
reponat·    Ca·lxxiij·
Dicebat quidam ſenex· Niſi
velaret piſtor oculos aīma
lis ad molā circueuntis: conuer
teret ſe aīmal ⁊ comederet labores
ſuos Ita ⁊ nos velamē accepim9
ſcḋm diſpēſacōnem dei ne videam9
q̄ operamur bona ⁊ beatificantes
forſitan noſmetipſos perdemus
mercedē noſtrā· Propterea ergo
cōtingimur ꝑ interualla tēporū ſe
mel ſic ſordidas aſſumē cogitacio
nes vt cum eaſdē cogitaciōes aſpi
cim9 nosipſos iudicio ꝓprio cōdēne
mus· Hee enī ipſe ſordide cogita
ciones velamē ſunt ipſius modi
ci boni opis Quādo autē homo ſe
ipſum accuſat non ꝑdit mercedē
ſuam·
¶ De beato Moyſe ⁊ ſex frībus q̄
cum eo decollati ſunt quos frat̄ q̄
dam timore ſe abſcōdens vidit ce
litus coronari·    Ca·lxxiiij·
Sedentibus aliqn̄ fratribus
apud abbatē Moyſen dixit
eis· Ecce barbari hodie in ſcythi
veniunt· Sed ſurgite ⁊ fugite Di
cunt ei illi· Et tu nō fugies abbas
Ille autē dixit eis· Ego ꝑ tot an
nos expecto diem iſtū vt impleat̄
ſermo domini mei iħu criſti dicen
tis· Omēs qui accipiūt gladium
gladio ꝑibunt· At illi dixerūt ei·
Neqꝫ nos fugiemus ſꝫ tecū morie
mur· Et ille dixit eis· Ego cauſā
nō habeo· ſꝫ vnuſqſqꝫ veſtrum vi
deat quō ſedeat· Erant autē ſep
tem frēs cum eo· Et dicit eis Ecce
barbari appropinquauerunt ia
nue· Statimqꝫ intrantes barbari
occiderunt eos Unus autē ex eis
timore carnali ꝑterritus fugit et
abſcōdit ſe poſt plectas de palma
Et vidit ſeptem coronas deſcendē
tes et coronantes abbatem Moy
ſen et ſex fratres qui cum eo inter
fecti ſunt·
¶ Quō btūs Paſtor intellexerit
illd̄ euāgelium nolite cogitarē de
craſtino·    Ca·lxxv·

Interrogauit frat̄ Paſtorē abba
tem. Quid eſt qđ ſcriptum ē. noli
te cogitare de craſtino? Dicit ei ſe
nex. Ad hominē dictuȝ eſt qui in
temptacōne ꝯſtitutus eſt ⁊ deficit
ut non cogitet quātū tēporis in ea
factur⁹ ſit. ſȝ potius quod hodier
nū eſt quotidianū futuꝝ libenter
ſemp excipiat.

¶ Aperta pabola ꝯtra detracto
rē de duab⁹ mulierib⁹ q̄rum vna
penitus nuda vitupauit alterā ex
pte veſtita. Cap̄. lxxvi.

Frater interrogauit abba
tem Johānem dicēs. Quō
anima habēs ꝓpria vulnera non
erubeſcit detrahere ꝓximo ſuo?
Cui reſpōdit ſenex p parabolam
Erat quidā hō paup habens vxo
rem. Qui cū vidiſſet aliā mulierē
pulchrioreȝ ⁊ ipſaȝ quoqȝ ſortitus
eſt in cōiugium. Erāt autē vtre
qȝ nude. Sed cū eſſent in q̄dā lo
co nundine rogauerūt ambe dicē
tentes. Tecū venire deſideramus
Quas mittēs nudas in doliū cū
nauicula trāſſ rettauit ⁊ venit ad
locum. Facta autē meridie cū vna
eaꝝ populo recedēte vidiſſet ſilen
ciū exiliuit in quendaȝ locū dolio
vicinū velociter ⁊ vetēs atqȝ cōſciſ
ſos pannos reperiens ſe p̄cinxit
Dehinc fiducialiter viſa eſt am
bulare. Altera vero nuda ſedens
intrinſecus dicebat marito. Ecce
meretrix iſta nuda eſt ⁊ non con
funditur. Cui maritus cum dolore

o miraculum inquit. Hec vtcū
qȝ confuſionē ſuaȝ operuit. tu ve
ro vndiqȝ nuda non erubeſcis cū
pare vel ex parte veſtitam. Ita ē
omnis detractor qui propria ma
la non videns aliena ſemper ac
cuſat.

¶ Item probleuma de pelice que
poſt multos amatorēs duci nupſit
ſignificans animā poſt crimen pe
nitentē. Cap̄. lxxvij.

Dicebat abbas Johannes
de anima que penitere deſi
derat. Quedam pulcherrima me
retrix fuit in quadam ciuitate q̄
habuit plurimos amatores. Qui
dam autem vir de ducib⁹ veniens
ad eam dixit. Promitte michi ca
ſtitatem tuam et ego te accipio in
vxorem. Illa autem promitten
te accipiens eam introduxit in do
mum ſuam. Cum autem a ſuis
amatoribus quereretur agnito
q ille tā magn⁹ vir ſortit⁹ eā fu
iſſet vxorem dixerunt. Si acceſ
ſerimus ad ianuam hominis taȝ
potentis cognoueritqȝ deſideria re
quirencium proculdubio punie
mur. Sed venite poſt dorſū dom⁹
et vtamur ſolito ſibilo. Cumqȝ il
la ſibilancium ſonum audierit de
ſcendet ad nos ⁊ inueniemur inno
xij. Que cum audiſſet ſignauit au
res ſuas et exiliens interiora do
mus ingreſſa eſt atqȝ clauſit. Hec
ita locutus ſenior dicebat mere
tricem eſſe animā. amatorēs autē

eius vicia·ducem vero vel principē
dicebat eſſe criſtum domūq; eius
celorum perpetuam manſionem·
ſibilatores autem demones ma-
lignos·Hec ergo ſi caſta fuerit
et fidelis ſemper currit ad dn̄m·

¶ Reſponſio beati Antonij ad
philoſophum ſuccenſentem ei q̄
litteras neſciret·

Capitulum·lxxviij·

Philoſophus quidam inter
rogauit ſanctum Antoniū
Quomō inquit contentus es pr̄e
qui codicum conſolacione frauda
ris·Ille reſpondit·Meus codex o
philoſophe natura rerum eſt cre
atarum que michi quociens ver
ba dei legere cupio adeſſe ꝯſueuit

¶ De diſcipulo philoſophi q̄ pec
cans in magiſtrum ꝛ pro eius ar
bitrio penitens ſuo exemplo nob
oſtendit eſſe ianuā vite pacienter
iniurias ferre·

Capitulum·lxxix·

Abbas iohānes dicebat qui
buſdā fratribus q̄a fuerūt
tres philoſophi amici quorū vn9
moriens alteri reliquit filium ſuū
cōmendatum·Qui in etate iuuenī
li prouectus nutritoris ſui adul-
terauit vxorem·Quo ſcelere cog
nito miſſus eſt foras·Deinde cū
plurimū peniteret non ei conceſ
ſit regreſſum·ſed ait illi·Vade ꝛ
eſto tribus annis inter damna-
tos qui metalla in flumine depo
nunt ꝛ ſic indulgeo tibi culpam tu
am·Cui reuerſo poſt tres annos
cum iam de peccato ſatiſfeciſſet·di
cit ei philoſophus·Nec nunc tibi
adhuc indulgeo niſi alijs tribus
annis mercedē dederis hijs qui te
iniurijs et conuicijs affligant·Qd
eciam cum ille compleſſet remiſſo
peccato ei9·dicit ei magiſter ſu9
Veni modo ꝛ ingredere athenien
ſium ciuitatem vt illic ſapienciā di
ſcere poſſis·Erat aūt illic quidā ſe
nex ſapiencie ſtudioſus et ſede-
bat ad portam ōneſq; ingredientes
experiendi cauſa conuicijs afflige
bat·Quod cum eidem iuueni ingre
dienti faceret·ille ex corde cachin
no riſit·Cui ſenex dixit·Quid eſt
hoc quod agis·Ego te iniurior ꝛ
tu rides·Cui iuuenis ait·Et non
vis vt rideam·cum tribus annis
mercedem dederim vt quidem h°
paterer qd' hodie·Tunc ſenex di
xit ei·Ingredere ergo ciuitatē q̄r
dignus es·Hec autem ſolebat ab
bas Iohānes referre ꝛ hijs ip̄e ad
debat dicens·Hec eſt dei porta p
quā prēs noſtri per multas iniuri
as ꝛ tribulacōes gaudētes ingreſ
ſi ſunt ciuitatem dei·

¶ Vbi beatus Macharius doca
it nos in vno ſiciente non debere
nos ſemper implere deſideriū no
ſtrum· Ca·lxxx·

Cum quidam veniſſet ad ab
batem Macharium meri-
diano eſtu nimia ſiti ſuccenſus
aquam quereret ad bibendum·

ſufficiat inquit tibi hec umbra qua
multi viatores aut nauigantes
nūc indigent nec fruuntur.

¶ Quid ſobrius vir agere debe-
at cū immūda cogitacio animum
occupat. Ca. lxxxi.

Interrogauit quidā frat̄ abbatē
Yſidoꝝ ſcytenſem de cogitatu for
nicacionis. Rn̄dit ſenex ꝙ qͥdem
veniat cogitacio fornicacōnis ani
mū ꝯturbās ⁊ occupans. ſꝫ actuꝫ
implere nō ꝑualet neqꝫ ꝑficit. ſꝫ
tm̄ impedit ad virtutē. Sobrius
autē vir a ſe eaꝫ diſcuciēs ad ora
cōnē ſtatim ꝯuertitur.

¶ Quid btūs Macharius dixit cū
duo frēs rem nephariā perpetraſ
ſent. Ca. lxxxij.

Venit quidā adoleſcens ad
abbatē Machariū vt ſana
retur a demonio. Et dum eſſꝫ foꝛ̄
ſtans. ecce venit qͥdam frat̄ de ali
quo monaſterio ⁊ cōtēdit cuꝫ ado
leſcēte illo. Egreſſus autē ſenex
cernit fratrē illum peccantē cum
adoleſcēte illo ⁊ nō eum increpa-
uit dicens. Si deꝰ qui pſalmauit
eos vidēs paciēciam in illis habꝫ
qui ſi vellet incenderet eos ego qͥ
ſum vt arguam eos.

¶ Cōparacio ignis in paleis et ma
liciam in corde retinentis.

Dixit ſenex Ca. lxxxiij.
Qui in aīma ſua memoriaꝫ
ligat malicie ſimilis eſt ignē inē
paleas occultanti.

Ne monachꝰ ad opus exeat ⁊
et intus ⁊ foris ſe cuſtodire ſe ſci-
at. Capitulū. lxxxiiij.

Interrogauit abbatē Johānē fra
ter qͥdam dicens. Quid facio qͥa
frequēter venit quidaꝫ frater vt
tollat me ſecū ad opus qđ laborāt
⁊ ego miſer infirmꝰ ſū ⁊ deficio in
tali re. Que ergo facio de mādato
dei. Reſpōdit ſenex. Caleph filiꝰ
iephōe dixit ihū filio naue. Qua
draginta ānoꝝ eram qn̄ miſit me
moyſes ſeruꝰ dn̄i tecū ad t̄rā iſtā
et nūc octoginta ānoꝝ ſum ⁊ quē
admoduꝫ tunc eram fortis ita et
nūc valeo intrarē ⁊ exire ad bellū
Itaqꝫ ⁊ tu ſi potes vt ſicut ingre-
deris ita egrediaris: vade. Si āt
id facere nō poteſ ſede in cella tua
plorās peccata tua ⁊ ſi inuenerīt
te lugētem nō te compellēt exire.

¶ Qd in diuinis litteris ſtudioſi fu
erīt patrēs ꝑcedētes et deſidioſi filij
ſubſequētes. Ca. lxxxv.

Dixit qͥdam ſenex. Prophe
te conſcripſerūt libros. pa
tres autē noſtri venerūt poſtꝰ eos
et operati ſunt in eis plurima et
iterum ſucceſſores illoꝝ ꝯmenda
uerūt eos memorie. Venit autem
generacō hec que nūc eſt ⁊ ſcripſit
eos in cartis et poſuit eos in fene
ſtris ocioſa.

¶ Vt ꝯpmātur nō ſolū mali actꝰ
ſꝫ eciā cogitatus. Ca. lxxxvi.

Senex dixit. Obſecro frēs
vt ſicut compreſſimꝰ actus
malos cōprimamꝰ et cogitacōes

Qua

¶ Qua ſimilitudine ſenex militē
informauerit de di clemēcia circa
penitētes· Ca·lxxxvij·

Interrogatus eſt ſenior a quodā
militāte ſi deus recipet penitētem
Quē tū plurimis edificaſſet ſmo
nibus poſtremo ait ad eum· Dic
michi dilectiſſime ſi clamis tua cō
ſciſſa fuerit, picis eā? Qui reſpon
dens ait· Nō· ſʒ reſarciens vtor
ea· Dicit ad euʒ· Si igitur tu par
cis pprio veſtimēto de⁹ ſue ymag
gini nō indulget?

¶ De frē qui pt⁹ collectā expecta
bat in ecc̄ā ſi q̄s eum ſecum inui
taret ad mēſaʒ· Ca·lxxxviij·

Erat quidā frat in cellula q̄
poſt expletas miſſas cuʒ di
mitterʒ p̄ſbiter ecc̄āʒ expectabat
donec egrederētur ōnes vt aliq̄s
teneret eū ad mādūcandū· Vna
vero dieꝝ expleto cōuentu ante ō
nes egreſſus ē ⁊ currebat ad cel
lam ſuā· Quē intuens p̄ſbiter cur
rētem miratus eſt· Cūqʒ trāſacta
ſeptiana veniſſet frat ille in colle
ctā ecc̄e dicit ei p̄ſbiter· Dic michi
frat q̄d vež ē· Que cauſa fuit cit
te? qꝛ p ōnes quidē ꝯuentus ecc̄e
remanebas vltim⁹ ōmium· in colle
ctōne autē p̄terita āte ōnes egreſ
ſus es? Cui frater ille reſpondit·
Quia abſtinebaʒ ne michi coque
rē ⁊ ideo expectabā vt aliquis me
teneret ad mādūcandū· Illa vero
collecta p̄uſq̄ꝫ venirem in ecc̄āʒ co
xi michi pulmētū lenticule· ideoqʒ
poſt ꝯſūmata miſteria ante ōnes
exiui· Audiēs autē hec p̄ſbiter de
dit eis mādatū in eccleſia dicens
Frēs anteq̄ꝫ veniatis ad collectaʒ
ecc̄e coquite vobis puſillū coctōis
vt ꝓpter illud cū alacritate feſtie
tis recurrere in cellas vrās·

¶ Quaē beatus Paſtor voluit
apud iudicē intcedere pro latro
ne· Ca·lxxxix·

Tenuit aliqñ iudex r̄gionis
aliquē de ꝓuincia abbatis
Paſtoris Veniētes autē hītato
res loci illius rogauerūt ipſū ab
batē vt veniens rogaret ꝓ eo et
dimitterʒ eū· Qui dixit eis· Si
nite me tres dies ⁊ tūc venio· Ora
uit ergo ſenex ad dn̄m dicēs Do
mine noli michi dare hāc graciā
alioqñ nō me ꝑmittūt homīes ſe
dere in loco iſto· Veniēs ergo ſe
nex rogabat iudicē illum At ille
ait· Pro latrone rogas me abba
Gauiſus eſt autē ſenex qꝛ nō ob
tinuit apud iudicem grām quam
poſtulauit ⁊ ſic rediit in cellā ſuā

¶ Monachū in cella demorātēʒ
fabulari cū do· foris vagantē eē
cū demonibꝫ· Cap·xc·

Dicebāt ſeniores qꝛ qñ intrā
bat moyſes in nubem cum
deo loquebatur· qñ autem exibat
de nube cū populo erat· Sic ⁊ mo
nachus donec in cella eſt cum deo
loquitur· egrediens autē de cella
cū demonibus eſt·

¶ De fratre accuſem⁹ peccãtes
niſi ſit ita manifeſtũ quod faciũt
vt quaſi manu palpemus.

Capitulũ.xci.

INterrogauerunt quidã ſeniores
abbatem Paſtorem dicentes.
Si viderimus aliquẽ fratrez pec
cantem arguemus eum? Reſpon
dit eis abbas Paſtor Ego interũ
Si neceſſe habuero tranſiẽ inde
et videro eum peccantẽ p̃tereo et
nõ arguo eum. Sed q̃a ſcriptuz
eſt que viderũt oculi tui hijs teſti
moniũ phibe. ideo ⁊ ego dico vobis
q̃ ſi non palpaueritis manib⁊ ve
ſtris nolite teſtificari. Aliq̃n frat
q̃dã ſeduct⁹ ẽ i h⁹uiuſcemõi re Ap
paruit ei q̃ſi frater aliquis cũ mu
liere peccaret. Qui cum p multuz
impugnaretur a cogitacõib⁹ ex
iſtimans ſimul eos coire: abijt et
pulſauit eos pede ſuo dicens Ceſ
ſate iam peccare Et ecce erãt ma
nipuli meſſis tritici Ideoq3 dixi vo
bis niſi manibus veſtris palpa-
ueritis nolite teſtificari.

¶ Qualiter q̃dam ſub nomĩe an
gelorũ ſeductus a demonib⁹ pri
um prẽm occidit docens nos ñ oĩ
ſpiritui nõ credere. Ca.xcij.

DIcebatur de quodaz fratrẽ
q̃a ſedebat in hẽmo ⁊ ſedu-
cebatur a demonib⁹ p plurimos ã
nos Ipẽ vero exiſtimabat q̃ an
geli ſunt. Veniebat ergo pat ei⁹
ſcḋm cõſuetudinem p temp⁹ et viſitabat
euz. Vna autẽ diez tulit bipẽnem
ſecum dicẽs q̃a reuertens afferã
tibi pauca ligna Et p̃ueniẽs vn⁹
demon dicit ad filium eius. Ecce
dyabolus venit ad te in ſimilitu
dine patris tui habens bipẽnem
in ſporta ſua vt impugnet te Tu
vero p̃ueniens tolle bipẽnem ab
eo ⁊ occide illum. Igitur pater ei⁹
venit ſcḋm cõſuetudinẽ ⁊ accipiẽs
ipſi⁹ filius bipennem ab ipſo per
cuſſit eũ ⁊ occidit. Et cõtinuo ac-
ceſſit ei ſpũs malus ⁊ ſuffocabat
eum.

¶ De monacho cui deus per ãge
lum oſtendit iudicia ſua.

ERat q̃dã mõ Ca.xciij.
ch⁹ ſolitari⁹ i egipto q̃ roga
bat deũ dicens Domĩe oñde michi
iudicia tua. Et dum multũ depre
caretᷣ dñm vna die aſtitit ei ãgel⁹
domini in ſimilitudine cuiuſdam
ſenis dicens. Veni ingrediamur
iſtã heremũ ⁊ req̃ramus ſanctos
patres vt audiamus ab eis ver-
bum ⁊ benedicamur ab ipſis. Et
ingreſſi heremũ poſt multos labo
res inuenerunt ſpelũcam ⁊ pulſã
tes egreſſus eſt ad eos ſenex qui
dã vir ſanctus Et videns eos cum
gaudio ſuſcepit ⁊ poſt laborez la
uit pedes eorum ⁊ poſita menſa re
fecit eos et ſternens eis quod ha
bebat repauſauit eos Mane au
tem facto dimiſit eos cum gaudio
Et exeuntes tulit ille angelus ab
ſconſe catinũ in quo comederãt ⁊
abierũt. Videns ãt ille frẽ qd fecerat

dixit intra ſe·Quid viſū eſt huic
ſeni:vt homī ſancto iſti qui nos
cū tali caritate ſuſcepit catinum
iſtum rapet:Et dum iter facerēt
miſit pꝰ eos abbas ille filium ſu
um dicēs·Reddite catinū quē ſu
ſtuliſtis vobiſcū·Reſpōdit ei āge
lus dicens·Añ nos eſt frater cui
eum dedi venia recipe eum Et dū
ambularet cū eis impulit euz an
gel9 dm̄ p p̄cipiciuma ꝯfractuſ to
tus mortu9 eſt·Videns autē frat
ille qd fecerat cōtriſtatus timuit
dicens·Ve michi qd factū eſt ho
mini tali tam bono:Nō ſufficie-
bat ꝙ catinū eius rapuimus ad
huc a filiū eius interfecim9 Et am
bulātibus eis in heremo p tres di
es inuenerūt cellam vbi erat ab
bas qdā ſenex cuz duob9 diſcipu
lis ſuiſ a dū pulſarēt miſit ad eoſ
vnū de diſcipulis ſuis dicēs Qui
eſtis:qd q̄ritis:Rñderūt dicētes·
De labore ſum9 a volum9 bn̄dici
a te et audire verbū·Mādat ille
ſenex eis dicēs Diſcedite vos nō
michi vacat·Dicunt ei·Rogam9
te ſuſcipe nos in cellaz tuam a re
pauſem9 modice quia de grandi
labore ſum9·Et iterū mandauit
eis Recedite hinc·Vt quid ambu
latis ſicut vagi p heremū a nō re
ſidetis in cellis veſtris·At ipſi ce
perunt ſupplicare dicētes Veſpe
ra ē a ne a feris interficiamur ſu
ſcipe nos nocte tm̄ Dix aliqñ pre
cepit abbas ille diſcipulo ſuo di-
cens·Duc eos intus in ſtabulum
Et veſpe facto rogabant dicētes
Lumen nobis modicū p̄ſtetur vt
videam9 vbi iacere debeam9 Et ñ
eis conceſſit·Poſt modicum vero
petebant dicētes·Propt deū vel
modicū aque nobis detur·Tunc
vn9 ex diſcipulis mia motus ab-
ſconſe dixit eis·Rogo vos vt ne
ſciat me9 abbaſ de ānona mea mo
dicū panis do vobis a aquā Man
ſerūtqz ſic tota nocte illa in terra
Mane autē facto dixit angel9 ad
vnū de diſcipulis eius·Roga do
minū abbatem vt det nobis ora
cōnē a habemus quid offerre illi·
Audiens hoc abbas ille quia ali
quid accepturus eſſet ab eis mox
deſcēdit·Et obtulit ei ille angel9
catinū quē ſuſtulerat ab illo viro
ſancto·Et accepto recluſit ſe et
precepit illis vt ambularēt·Vi
dens autem ille frat hoc qui eum
comitabatur a neſciens ꝙ ange-
lus eſſet indignatus eſt a dixit ei·
Recede a me non vltra iam tecuz
alicubi progrediar Ecce quanta
feciſti·Tu homi illi tam bono a ſcō
qui nos cum tanta caritate a grā
ſuſcepit catinū rapuiſti a filium
eius infeciſti a iſti homi peſſimo
qui deū non timet nec ante ꝯſpe-
ctum ſuū eū ponit·nec alicui miſe
retur ipſi dediſti eum·Rñdit āge
l9 et dixit ei·Nōne tu rogaſti deū
vt tibi oſtenderz iudicia ſua:Et
miſſus ſum mōſtrare tibi Catin9

ille quē a viro ſancto ſuſtuli non
erat de bono ⁊ non decebat vt ille
vir tam ſanctꝰ et bonus in cella
ſua aliquid de malo haberet· Sꝫ
quod erat de malo venit ad malū
vt addatur ei in ruinā· Filiū aūt
eius ideo interfeci· qꝛ ſi eum non
interfeciſſem in hac nocte ipſe pa
trem ſuū occideret· Audiens aūt
hoc ille frater cecidit in faciem ſu
am ante pedes eius cognoſcēs qꝛ
angelus domini eſſet Qui ſtatim
receſſit ab eo· At ille cognouit qꝫ
iuſta ſūt iudicia dei·

¶ Quomō deus cōpleuit laudes
btē Marine virginis ⁊ mēdaces
oſtēdit qui maculauerūt eam·

Erat quidā Ca·xciiij·
ſecularis habēs vnicam fili
am ꝑuulā· Ipſe conuti cupiens cō
mendauit eam cuidam parēti ſuo
⁊ abijt ad monaſteriū quod lon
ge erat de ciuitate miliaria trigin
taduo Et ingreſſus ꝓficiebat om
ne opꝰ quod erat monaſterij· ita
vt abbas eius amplius eū qꝫ ce
teros qui in monaſterio erāt dili
geret· eo qꝫ fidelis eſſet et obediēs
Contigit autē ptꝰ aliquod tempꝰ
vt recordaretur caritatis filie ſue
et cepit cōtriſtari atqꝫ affligi intr̄
ſe· Et cum ꝑ multos dies hoc face
ret vidit eum abbas eius tribula
tum ⁊ dixit ei· Quid habes frater
qꝫ ſic triſtis ambulas· Dic michi
⁊ deus qui conſolatur omnes dat
tibi auxilium· Tunc ille ꝓcidens
cum lacrimis ad pedes eius dixit
Habeo vnū filium in ciuitate quē
reliqui paruulum ⁊ recordatus affli
gor ꝓpter eum· Et noluit indicarē
ei qꝫ puella eſſet· Abbas vero eiꝰ
ignorans cauſam et nolens eum
amittere quia neceſſarius erat
monaſterio dicit ei· Si diligis eū
vade ⁊ adduc eum huc ⁊ ſit tecum
Et abiens adduxit eam ⁊ diceba
tur Marina· Et mutauit ei nom̄
et vocauit eam Marinū· Et dedit
eam ad diſcendas litteras intra
mōſterium et erat cum ea· nullus
qꝫ agnouit de fratribus qꝫ puel
la eſſet· ſed vocabant eam ōnes
Marinū· Et dum eſſet annorum
quatuordecim cepit eā docere pa
ter ſuus viā domini ⁊ dicebat ei·
Vide filia vt nullus cognoſcat mi
ſterium tuum vſqꝫ in finem tuum
et ſollicita ſis ab inſidijs dyaboli
ne ſeducaris ab eo ⁊ iſtud ſanctū
monaſterium videatur ꝑ nos ſol
ui ⁊ in conſpectu xp̄i ⁊ ſanctorum
angelorum eiuſ cū impijs ne eter
nam dānacionem accipiamus·
Et alia multa docebat eam ꝑ ſin
gulos dies de regno dei· Dum au
tē facta eſſet annoꝝ decem ſeptē
defunctus eſt pr̄ eius Remanſit
vero hec ſola in cella patris ſui ⁊
erat obediens ōmibuſ in monaſte
rio· ita vt ab abbate ſuo ⁊ ab ōm
bus diligētur· Habebat aūt mō
ſteriū par boum ⁊ carruz· qꝫ vici
nū hēbat mare vbi erat emporiuz

et ibant monachi ⁊ afferebāt que
neccāria erāt monaſterio· Vna ve
ro die dicit abbas eius· Frat̄ ma
rine quare ⁊ tu nō vadis cū frībus
et adiuuas eos? Que rn̄dit· Iuſ
ſiſti pater? Erat autē in ipſo em-
poreo pandociū· Cepit ergo frater
Marin⁹ freqn̄ter pgere cū carro
et ſi fiebat tardus ad reuertendum
manebat in ipſo pādocio cū ceteris
mōchis· Contigit āt p inſidias ini
mici vt pandox ille haberet filiā
v̓ginem· Ad quā ingreſſus miles
aliquis concubuit cum ea et cōcepit
puella de illo milite· Et dum cog
nitū fuiſſꝫ a parētibus eius cepe
rūt affligere puellā dicentes· Dic
nobis de quo cōcepiſti? Rn̄dit eis
De illo monacho qui dr̄ Marinus
qui hꝫ freqn̄ter cū carro māſit ipe
me oppreſſit et cōcepi· Statī aūt
perrexerunt parentes eius ad mōſteri
um ⁊ dicunt abbati· Ecce dn̄e ab-
ba quid fecit monach⁹ tu⁹ Mari
nus quō decepit filiā noſtrā· Dic
eis abbas· Sinite videam⁹ ſi ma
nifeſta ſunt q̄ dicitis· Et veniēte
eo dicit ei abbas eius· Frat̄ Ma
rine tu hoc ſcel⁹ opatus es in filia
eorū? Stans diucius cogitauit i
tra ſe ⁊ ingemiſcens dixit· Pec-
caui pater penitenciam ago huic
peccato ora p me· Ad iracundiam
autem cōmotus abbas iuſſit eā
contundi et affligi· Et ait in veri
tate dico quia tu qui hoc malum
operatus es non manebis in hoc
monaſterio· Et iactauit eam fo-
ras· Ipſa vero nunq̄ vlli cōfeſſa
eſt miſterium ſuum· ſed abiens ia
ctauit ſe ante fores monaſterij ⁊
iacebat ſup terram in penitencia
affligens ſe tanq̄ ipſa peccaſſꝫ ⁊
ab ingredientibus fratribꝫ poſtu
labat vt vel vna buccella panis
ei daretur· Hoc faciens per tres
ānos non receſſit de monaſterio·
Pandocis vero filia pepit filium
maſculum ⁊ ablactauit ⁊ adduxit
eum mat̄ puelle ⁊ dum iaceret ibi
āte monaſteriū dicit ei· Ecce frat̄
Marine quō noſti nutri filiū tuū
Et reliqt eum ibi ⁊ abijt· Sancta
v̓go ſuſcipiens tanq̄ proprium fi
lium de ipſa buccella panis quā
exigebat ab introeuntibus ī mo
naſterium nutriebat filium alie-
num· Factum eſt hoc per alios du
os annos·

Poſtmodum autē videntes fra
tres miſericordia compuncti in-
greſſi ad abbatem rogare cepe-
runt vt eum reciperet in monaſte
rium dicentes· Abba indulge et
ſuſcipe fratrem Marinum· Ecce
quinqꝫ anni ſunt q̄ ī penitencia
ante ianuam monaſterij iacet ⁊
non receſſit hinc· Suſcipe euꝫ in
penitenciā ſicut dominus noſter
ihesus xp̄s precepit· Dix autem
impoſitum eſt ei ⁊ iuſſit euꝫ ingre
di ⁊ vocauit eū ad ſe ⁊ ait· Pr̄ tu
us fuit vir ſanctus qd̄ tu noſti et
puulū introduxit te in mōſteriuꝫ

hᵒ Nunc ãt ingreſſus es cum filio
tuo quē de adulterio habes vnde
oportet te penitere Graue em̄ pec-
catum feciſti· Et hec tibi iubeo vt
omnes mūdicias monaſterij tu ſo
lus quotidie facias ⁊ aquã ad ne
ceſſaria purganda portes et calci
arium ōmibus per ſingulos dies
tu perficias omnibuſq; ſeruias in
hoc enim habebis meã graciam·:
Sancta vero libenti animo ſuſci
piens omne opus quod ei iuſſum
fuerat perficiebat· Contigit autē
eam intra paucos dies dormiē in
domino· Euntes vero fratres nū
ciauerunt abbati dicentes· Frat
Marinus defunctus eſt· Dicit eis
abbas· Videte fratres quale pec
catum fuit vt nec meruerit peni-
tenciam· Sed tamen ite lauate
eum ⁊ ſepelite longe a monaſteio
Et euntes dum lauant eum cog-
nouerunt eum quia femina eſſet
Et ceperūt omnes emittere voces
et tundentes ſe clamabant· quia
talis conuerſacō et paciencia ſan
cta inuenta eſt in ea cuius miſte
rium nullus agnouit ⁊ ſic ab eis
afflicta eſt· Et venientes cum lacri
mis dicunt abbati· Abba veni et
vide frēz Marinū· Dicit eis Quid
eſt hoc: Fratres dicunt iteruz Ve
ni et vide mirabilia dei et vide q̄d
de te agas· Ille territus perrexit
et venit ad corpus Et leuans pal
lium vnde coopertum erat: vidit
quia mulier eſſet ⁊ mox cecidit et
caput ſuum percuciebat in terrã
et vociferabatur dicens· Coniu-
ro te per ihesum xp̄m dominū ne
me condemnes ante conſpectū di
eo ꝙ affixerim te· quia ignorãs
feci· Tu domina nō dixiſti miſtei
um tuum ⁊ ego non cognoui in ve
ritate ſanctam conuerſacionez tu
am· Et iuſſit ſanctum corpus eiꝰ
in monaſterium intra oratorium
reponi· Eadem vero die puella illa
arrepta a demonio venit ad mo-
naſterium ⁊ confitebatur crimen
quod admiſerat ⁊ de quo conce-
piſſet· Et in ſeptima die re pauſa
cōnis eius in domino ibi intra orã
toriuz liberata eſt a demonio Au
dientes autem qui erant in ipſo
emporio et vicina monaſteria mi
rabilia que facta fuerant: accipi
entes cruces ⁊ cereos cum ymnis
et canticis et pſalmis benedicētes
deum: venerunt in eodem mona-
ſteio ⁊ oratorium ingreſſi vbi cor
pus eius requieſcebat benedixe-
runt deum· Ubi vſq; modo criſtꝰ
oracōmbus ſancte virginis mul-
ta facit mirabilia ad laudem noi
nis ſui· Qui cum patre ⁊ ſpiritu ſã
cto viuit ⁊ regnat deus p ōnia ſe
la ſeculorum· ¶ AMEN·

¶ De Defrucion ⁊ filia eius Eu
froſina que monaſterium virorū
ingreſſa religioſe ibi conuerſata
eſt et poſt multos labores ibidē de
functa· Ca· xcv·

Fuit vir quidaꝫ in alexan
dria Paſnuci⁹ nomīe hono
rabilis ōmibus ⁊ cuſtodiēs mādata
dei· Hic accepit ꝯiugem dignā
genē ſuo ⁊ ipſa erat honeſtis mo
rib⁹ plena· ſꝫ ſterilis nō pariebat
Vir autē eius nimis fluctuans
eo ꝙ non haberet cui ōnes facul
tates ſuas dimitteret: vt poſt obi
tum ſuū bene ⁊ ꝯgruēter ſuam
ſubſtanciā gubernaret· indigēti
bus nō ceſſabat miniſtrarē die ac
nocte eccīe adherēs ieiunijs ⁊ ora
cōnibus orās ⁊ petens a deo dari
ſibi filium· Similit ⁊ vxor ei⁹ do
loribꝫ afficiebatur maxime vidēs
viꝝ ſuū fluctuātem nimiū· multā
⁊ ipſa eciā pecuniaꝫ erogans pau
peribus et oracōnibus poſcens ad
impleri deſideriū ſuum · Maritus
quoqꝫ eius circuiens querebat in
uenire aliquē hominē dignū deo q
poſſꝫ precibꝫ ſuis effectū deſiderij hu
ius pficere ⁊ ita ambulauit ī mo
naſterio· qa eiuſdem monaſterij
pat magnus apud deum dicebat
Illicqꝫ ingreſſus et multam pecu
niam offerēs multā eciā fiduciam
ab abbate ⁊ ab vniuerſis fratri
bus conſecutus eſt · Poſt multuꝫ
vero temp⁹ indicauit abbati cau
ſam deſiderij ſui· Qui compaciēs
poſtulauit a deo illi dari fructum
ventris et amborum oracōnes ex
audiens domin⁹ dedit illis vnaꝫ
filiam· Videns autēꝫ Paſnucius
abbatis ꝯuſacōeꝫ nūqꝫ a mōſterio

recedebat· Vnā ⁊ ꝯiugē ſuā intro
duxit vt benediceretur ab abba
te ⁊ a fratribus Tollens autē in
fantulam a lacte ⁊ facta iam āno
rum ſeptem baptizauerūt eaꝫ im
poſito illi nomīe Eufroſina· Gau
debant autē ſup illam pntes eius
quia erat accepta deo ⁊ pulchra fa
cie· Facta autē annoꝝ duodecim
mater illius migrauit de hoc ſecu
lo · Remanſit autē pater eius eru
diens eam litteris ⁊ dictōibus ce
teraqꝫ ſapiencia hui⁹ mundi· Pu
ella vero tantam accepit diſ pli
nam vt miraretur pater eius pru
denciā· Opinio autē eius pagra
uit totam ciuitatem tam de ſapiē
cia eius ꝙ de doctrina· Et qa erat
pulchra nimis ⁊ compoſita vultu
⁊ aīmo· Multis autē exoptanti
bus ad accipiendam eam filijs ſu
is ⁊ multis decertantibus cum pa
tre eius puenirē ad finem nō pote
rāt · ſed ipſe tm̄ dicebat · Domini
voluntas fiat· Vnus autē exupe
rans ōnes in honore ⁊ diuicijs ac
ceſſiuit patrem illi⁹ poſtulās ab
eo dari filiam ſuā filio ſuo in matri
moniū· Et concedēte eo fiunt con
ſuete deſponſaliū arre· Poſt mul
tum vero tempis accipiēs Paſnu
cius filiam ſuā dum eſſet annorū
xviij· abijt in monaſteriū cū ea in
quo ꝯſueuerat ābulare· Multaꝫ
qꝫ pecuniā iteꝝ largitus ē ad neccā
ria frm̄ dixitqꝫ abbati· Fructum
oracōnū tuaꝝ adduxi tibi vt ores

V·x

pro ea q̄ iam ad nupcias eā tra
dere volo· Juſſitq̄ȝ abbas introduci
eam in xenodochium monaſterij
locutuſq̄ȝ eſt cum ea ⁊ benedicens
exhortatus eſt eaȝ de caſtitate ⁊
paciēcia dei timoris· Faciens au
tē ibi tres dies aderat quotidie po
nebat ad pſalmos· Et videns ſin
gulorum conuerſacōnem ⁊ ſpiritu
ale propoſitum mirabatur eoruȝ
virtutem dicens Beati ſunt viri iſti
qui in iſto ſeculo ſunt ſimiles an
gelis ⁊ propter hoc vitam eternā
conſequētur· Et cepit cor eius ſol
licituȝ eſſe in zelo timoris domini
Poſt tres autē dies dixit Paſnu
cius ad abbatem· Veni pater vt
ſalutȝ te ancilla tua ⁊ ora pro ea
quia ambulare volumus in ciui
tatem· Cum autē veniſſet abbas
proiecit ſe ad pedes ſuos dicens·
Obſecro te ora pro me vt lucretur
deus animā meaȝ Extenditq̄ȝ ma
num ſuam ⁊ benedixit eis dicens
Deus qui cognoſcis hominē ante
q̄ꝫ naſcatur· tu huius ancille curā
habere digneris vt mereatur habe
re porcionē ⁊ conſorciū in r̄egno ce
lorum· Et commendantes ſe ſemi
abierunt in ciuitatē· Pater vero
eius ſi aliquādo inueniebat mo
nachum adducebat ad domū ſuā
petens vt oraret pro ea· Vna au
tē die anniūſario quo ordinatus
eſt abbas monaſterij de quo ſup̄
diximus miſit abbas vnuȝ ex frī
bus ad Paſnuciū vt inuitaret eū
ad ſollēnitatem abbatis Qui abi
ens in domū eius requiſiuit eum·
Pueri aūt dixerūt Proceſſit Au
diēs autē Euſroſina aduenīs
illū frēm cepit interrogare eum·
Dic michi ꝑ caritate domini frat
quanti frēs eſtis in monaſterio?
At ille dixit Trecenti· lij· Dicit ei
puella· Qui voluerit venire illuc
ad conu̇ſacōeȝ· ſuſcipit illū abbas
veſter? Rn̄dit ei Eciā cuȝ magno
gaudio ſuſcipit illū: maxime ꝓpt
vocem domini q̄ dicit· Qui venit
ad me non eiciam foras· Dicit ei
Euſroſina· Oēs in veſtra eccle
ſia pſallitis equalit̄ et ieiunatis?
Dicit ei monach⁹ ille Cōmūiter q̄
deȝ pſallimus· ieiunia vero vnuſ
quiſq̄ȝ quomō vult aut quātum
valet exercet vt non fiat contu
max voluntatis conuerſacio· ſed ꝓ
prio arbitrio ⁊ ſpontanea volun
tate Omnē ſcrutans monachorū
religionē Ait· Volebā abire ⁊ p
uenire ad hui⁹ venerabilem vi
tam· ſed timeo eē inobediens prī
meo qui pro vana ⁊ caduca hui⁹
ſeculi ſubſtācia cupit me tradere
viro· Dicit ei monachus Soror
nō permittas vt polluat homo cor
p⁹ tuum et tradas talem pulchri
tudinem pati obprobrium· ſed de
ſpōſa te xp̄o qui tibi poteſt ꝓ iſtis
ōmib⁹ trāſitorijs dare regnū celo
rum ⁊ cū āgelis conſorciū· Occulte
aūt exiēs vade in monaſteriū mu
tato habitu ſeculari indutaq̄ȝ ve

ſte monachili vt poſſis euadere·
Que cū audiſſet placuit ei ⁊ dixit
ad eum· Et q̄s eſt qui me habz tō
dere? Nolebat em̄ a layca tonderi
que nō habz fidem Dicit ei mōch9
ille· Ecce paē tu9 veniet mecuz ad
monaſteriuz ⁊ faciet ibi tres dies
ā q̄tuor· Tu aūt adduc vnum de
monachis ⁊ q̄ vel9 ocairez tibi cū
magno gaudio· Hec ⁊ hijs ſimi-
lia illo dicēte ad Euſroſinā venit
Paſnuci9 et vidit mōchum inter
rogauitqz eū dicēs Quid ad nos
faſtidium ſumpſiſti domine? Di
xit ad eū· Anniuſarij dies eſt ab
batis monaſterij: miſitqz paē vt
venias ⁊ accipias bn̄dictōnē· Ga
uiſus aūt Paſnuci9 ingreſſus eſt
cū eo in nauiculā abieātqz in mo
naſteriū· Cum aūt eſſent ibi voca
uit ipſa Euſroſina vnum fideliſſi
mū famulūq ⁊ dixit ei· Vade in mo
naſteriū Theodoſij ⁊ ingreſſus ec
cleſiā monachū quē ibi inueneis
adduc tecū huc· Miſericordia aūt
dm̄ ecce quidā monach9 veniebat
de monaſterio vidēs que ſecū at
tulerat· Et vidēs eum puer roga
uit eū venire ad Euſroſinā· Qui
cum veniſſet vidēs eū puella ſur
gēs ſalutauit eūq ⁊ dixit· Ora pro
me pater· Et orās bn̄dixit ei ⁊ ſe
dit· Dixit aūt ei Euſroſina· Dn̄e
mi ego habeo prēm xp̄ianū poſſeſ
ſorē ſubſtācie multe minis habu
itqz vxorē que me gēuit· Ipſa ve
ro trāſiuit iam de hac vita· Vult

aūt pr̄ me9 cū ōmib9 ſuis tradere
me huic ſeculo iniquo ⁊ ego nolo i
quinari i eo· Sz timeo patri meo
inobediēs eēq quid faciā neſcio·
Totam em̄ noctē abſqz ſomno per
trāſiui poſtulās deū vt oñderz mi
ſere aīme mee miaz ſuā· Et māe
facto placuit michi mittere in ec
cleſiā ⁊ adducere vnū frēm vt ab
eo audirē verbum dei ⁊ quid face
re debeā: Poſtulo aūt te pr̄ ꝓ mer
cede aīme tue: ſcio qꝛ miſſus es do
ce me que dei ſūt· Dicit ei ille ſeni
or· Dn̄s dicit Si q̄s nō abrenūci
auerit prīā m̄ā frībus ⁊ ſororib9
et filijs inſup ⁊ ꝓprie aīe nō poteſt
me9 eē diſcipul9 Ego tibi pl9 hijs
dicere nō hēo· Tamē ſi potes fer
re temptamēta carnis relinq̄ oīa
⁊ fuge· Facultates em̄ prīs tui in
ueniēt multos heredes Sūt trop
chia· hyrochoīa· zenodochia mo
naſteia in quibus ſunt vidue pu
pilli peregrini infirmi captiui qui
bus ſi voluerit pater tu9 eas tra
dat· Tu ſola ne perdas aīmā tuā
Dicit ei puella· Cōfido in dn̄o et
oracōmib9 tuis· q̄a laborare habe
am pro anima mea auxiliante do
mino· Dicit ei ſenex· Talia deſide
ria a firmitate nō decidant· eſt ei
tempus penitentiam agere· Dicit
ei Euſroſina· Te fatigaui vt iple
as deſideriū meūq ſcā orone bn̄di
cas m̄ ⁊ abſcidas comā meā Exur
gēs ſenex ſcā orōe abſcidit comā
capitis ei9 ⁊ iduit tūicā ſcematis

et orans pro ea dixit· Dominus
qui liberauit ſanctos ſuos ipſe te
cuſtodiat ab om̄i malo· Et hec di
cens ſenex diſceſſit ab ea ꝛ ambu
lauit in viam ſuā gaudēs ꝛ glori
ficans deum· Eufroſina autem in
ſemetipſa dixit cogitans· Si am
bulauero in monaſterio puellaꝝ
pater meus inquirēs inueniet me
et violenter trahet me inde ꝓpter
ſponſum meū· Proinde ꝑgam ad
monaſteriū virorum vbi nullus
ſuſpicetur me eſſe· Et hec dicens
ꝓiecit veſtem muliebrem induit
qꝫ virilem· Et ſero facto exiuit de
domo ſua accipiens ſecum qͥgen
tos ſolidos ꝛ abſcondit ſe in quo-
dam loco ꝑ totam noctē· Mane
autem facto venit pater eius in ci
uitatem· Volente autē deo ſtatim
in eccleſia ambulauit· Eufroſina
vero ꝑuenit in monaſteriū illud·
vbi pať eius erat notiſſimus et
nunciauit ꝑ oſtiarium abbati di
cens· Eunuchus quidā de palacio
veniens ante oſtium ſtat cupiens
loqui tecum· Egreſſus autem ab
bas ꝓiecit ſe in terram ꝛ facta ora
cōne ſederūt· Dicit ei ſenex· Quid
eſt ꝙ veniſti fili· Dicit ei Eufroſi
na· Ego quidē i palacio fui eunu
chus et amaui ſemꝑ conūſacōnē
monachorum· Ciuitas noſtra nō
valde amat huius conuerſacōis
ſtudium· Notū autē factum ē mi
chi de bona conuerſacōe veſtra et
cupio habitare vobiſcum ſi placu
erit vobis· Habeo em̄ poſſeſſiōes
multas ſi dederit dominus requiem
adducam eas huc· Dicit ei ſenex il
le· Bene veniſti fili· ecce monaſte
rium ſi tibi placet habita nobiſcū·
Dixit iterum abbas· Quod eſt nomen
tuum· Reſpōdit ſmaragdus· Di
cit ei ſenex· Iuuenis es non ſolus
ſedere potes· opus eſt tibi habere
magiſtrum vt diſcas regulam ꝛ con
uerſacōem monachoꝝ· Dicit ab
bati· Sicut iubes domine mi ſic fa
cio· Et dedit quingētos ſolidos in
manū abbatis dicens· Accipe pr̄
interim iſtos ꝛ ſi videro quia poſ-
ſim ſufferre adducam ꝛ illa reliq̄·
Vocauit autē abbas vnum fra
trem nomie Agapitū virū ſanctū
ꝛ compaſſibilem ꝛ tradidit in ma
num eius ſmaragdū· dixitqꝫ ei·
Amodo hic erit filius tuus ꝛ diſci
pulus· Talem autē conſigna vt ex
uperet magiſtrum· Et flexis genibus
facta oracōne conſignauit eū· Et
reſpondētibus om̄ibus amen· ſu-
ſcepit eum Agapitus in cellam ſu
am· Et quia habebat vultum de-
corum ſmaragdus dum veniebat in ec
cleſia ad deprecandum deū multos
dyabolus incitabat aduerſus de
corem vultus illius ꝑ malas cogi
tacōes ita vt om̄es moleſti eſſent
abbati ꝙ talem pulchritudinē in
troduxiſſet in monaſteriū· Hec aūt
audiēs abbas vocauit ſmaragdū
et dixit ei· Fili pulchra eſt facies
tua ſit ruina infirmis fratribus Vola

autē vt ſedeas ſolꝰ in cella tua et
ibi pſallere ⁊ ibi manducare· non
tamē egreſſurū te alicubi inde· Et
precepit agapito vt prepararet
cellā ſolitariā ⁊ in ea degeret ſma
ragdus· Fecit ergo Agapitus ō
mia que ſibi a patre monaſterij
fuerant īperata ⁊ introduxit ſma
ragdum in cellā ſolitariam ⁊ erat
ibi oracōibus vacans· ieiunijs
qȝ ⁊ vigilijs nocte ac die operam
agebat· ac ſeruiens domino in ſim
plicitate cordis ita vt miraretur p̄
dictus frat̄ qui eum ſuſceperat ⁊
ōibus fratribus retulit eius con
ſtanciā ⁊ ōnes collaudabant deū
qui in infirmitate talia operatur·
Paſnucꝰ autē pater eius cum re
uerſus eſſet domi feſtinus ingreſ
ſus eſt cubiculum in quo filia eiꝰ
manere ꝯſueuerat· Et non inuen
ta triſtis merenſqȝ effectus cepit
ꝑquirere anxius ſeruos et ancil
las q̄d de Euſroſina actum eſſet·
Pueris āt dicētibꝰ ꝙ nocte vidiꝰ
eā· māe vero nō ꝯparuit ⁊ putaui
mꝰ ꝙ pr̄ illiꝰ q̄ eā deſpōſauerat ve
nerit ⁊ tulerit eā miſit ſeruos ſuos
ad domū illiꝰ ⁊ n̄ inuenerūt eā Au
diēs āt ſpōſus illiꝰ ⁊ pr̄ ꝯtriſtati
ſūt valde ⁊ venientes ad Paſnuciū
inuenerūt illum vehementer affli
ctum iacentem in terra ⁊ dixerūt
ei· Forſitan aliquis ſeduxit eā ⁊
fugit cū illa· Itaqȝ ſerui eius
cum equis per totā alexandriā
et egiptum miſſi ſunt· Erant au
tem ⁊ naues ibi intrātesqȝ in eas
requirebant ⁊ ꝑ vim ſcrutantes
monaſteria puellarū· heremūqȝ
⁊ ſpeluncas domos amicoꝝ et vi
cinoꝝ ⁊ nuſq̄ repertam tanq̄ mor
tuam lugebant eam· Socer nu
rū· ſponſus ſponſam flebat: pa
ter filiam lugebat dicens · Heu
heu filia dulciſſima heu me lumē
oculoꝝ meorū cōſolacio vite mee·
Quis meā inuaſit facultatem?
Quis meā poſſeſſionem ſparſit?
Quis vineam meā ſiccauit? Quis
lucernā meā extinxit? Quis meā
ſpem fraudauit? Quis pulchritu
dinē filie mee violauit? Quis pu
tas lupus agnam meā diſſipauit
Qualis locus talem vultū tegit?
Quale pelagus captiuā duxit il
lam imperialem faciē? Illa genero
ſitatis ꝯſtitucio· illa miſeroꝝ con
ſolatrix· illa laborantiū conforta
trix gementium portus erat· Ter
ra terra ne celes ſanguinem me
um· donec videam quid Euſroſi
ne filie mee acciderit· Hec ⁊ hijs ſi
milia Paſnucio proſequente ele
uauerunt omnes qui aderant vo
cem et flebant· ita vt omnis ciui
tas lamentaretur eam· Non ſuf
ferens autem Paſnucius nec in
ueniens conſolacōnē perrexit ad
memoratum ſenem de quo ſupra
diximus et procidens ad pedes
eius dixit· Peto te pater ne ceſ
ſes orare vt inueniatur labor ora
cionū tuarum· Neſcio enim quid

accíderit filie mee· Audiens autẽ
venerabilis ſenex cõtriſtatus eſt
valde iuſſitqꝫ venire ad ſe omnes
fratres ⁊ dixit eis ·Oſtendite cari
tatem fratres ⁊ poſtulem⁹ a dño
vt dignetur nobis oſtendere qđ
factũ ſit de filia amici noſtri Paf
nucij· Et ieiunantib⁹ eis et orãti
bus in tota ebdomada nichil eis
reuelatũ eſt de Eufroſina ſicut ſo
lebat quando aliunde rogabant
deũ· Oracio Eufroſine em̃ erat
ad dñ̃ die noctuqꝫ ne manifeſtã
eam faceret in vita ſua· Cum au
tem nec ſeni nec alicui fratrꝫ reue
latũ eſſet cepit ꝯſolari eum dicẽs
Noli deficere fili a diſciplina dñi
qꝛ dominꝰ quos diligit corripit et
hoc ſcias qꝛ ſine voluntate dei nec
vnus paſſer cadit in terram quã
to magis filie tue abſqꝫ illius nu
tu nichil ꝑuenit· Scio em̃ qꝛ bo
nam ꝑtem ſibi elegit ꝓpterea ni
chil de ea reuelatũ eſt nobis· Si
em̃ i malã qđ abſit operaꝫ incidiſ
ſet nũꝗ͂ deſpexiſſet de⁹ tantũ la
borem fratrꝫ· Habeo fiduciam in
dño quia in hac vita oſtendet eã
tibi deus· Audiẽs autẽ hec Paf
nuci⁹ recepit cõſolacõnẽ gracias
agens deo ⁊ orans quotidie bonis
operibus ⁊ elemoſinis intent⁹ erat

Poſt aliquot vero dies viſitauit
monaſterium cõmendans ſe ora
cionibus fratrum· Vna autẽ die
ad abbatem veniens proiecit ſe
ad pedes eius dicens· Ora ꝓ me
p̃r quia non poſſuꝫ ferre dolorẽ fi
lie mee· ſꝫ magis ac magis de die
in diem renouatur ⁊ creſcit vuln⁹
meum ⁊ tribulatur anima mea·
Videns autem ſenex eum nimis
afflictum: dixit ad eum· Vis col
loquium habere cũ vno fratre ſpi
rituali qui venit de palacio theo
doſij? Ignorabat autem qꝛ eſſet
filia eius· Dicit ei Paſnuci⁹ Vo
lo· Et vocauit abbas agapitum
dixitqꝫ ei Tolle Paſnuciũ ⁊ intro
duc eum in cellã ſmaragdi· Et in
troduxit eum in cellam eius ni
chilqꝫ ei antea innoteſcens· Cum
autem vidiſſet patrem ſuum ſubi
toqꝫ cognouiſſet eum tota lacri
mis repleta eſt· Paſnucius autẽ
ſperabat eſſe ex compunctõe Nõ
em̃ cognouit eam· Quia ſpecies
vultus eius pre nimia abſtinen
cia vigilijſqꝫ ⁊ lacrimis emarcue
rat· De cuculla autem operuit ca
put ſuum ne aliquo modo agno
ſceret eam· Facta autem oracĩõe
ſederunt· Cepit autem loqui ei de
futura beatitudine ⁊ gloria ſempi
terna qꝛ per elemoſinam ⁊ caſtã
conuerſacõnem ꝑ humilitatẽ ⁊ ca
ritatem ad eam quis poſſit pertin
gere ⁊ de contemptu ſeculi· nec di
ligẽdos eſſe filios plus ꝗ͂ deũ· nec
patrem ſuꝑ eum qui omnium exti
tit factor apoſtolicã quoqꝫ ſcriptu
ram interpretans· qm̃ tribulacõ
pacienciã operatur: paciã ꝓbacio
nẽ· Videns autẽ prẽm ſuũ i graui

mencore cõpaciebat̃ ei· Sed timẽs
ne agnoſceretur ⁊ impedimẽtum
ei faceret volens cõſolari eum di
xit ei· Crede michi quia non deſpi
cit te deus ⁊ ſi in perdicõne anime
ſue eſſet filia tua manifeſtaret eã
tibi vt non illuc veterna inferret
ſibi ⁊ tibi luctum ppetuum· Sed
credo in deum q̃a bonum ſibi conſi
lium elegit ſicut iam dixi ſm̃ vocẽ
euangelij qua dicitur· Qui dili-
git patrẽ aut matrez pl9 q̃ me: nõ
eſt me dignus ⁊ ſi quis non renũ
ciauerit õibus que poſſidet: nõ po
teſt me9 eſſe diſcipulus· Potens
eſt aũt deus ⁊ in hoc ſeculo eam ti
bi manifeſtare· Sine iã ſine quid
teipſũ interficis cõtriſtando? Sz
age grãs deo nichil deſperãs· Nã
agapitus magiſter me9 nimis tri
ſtis multociẽs dicebat michi· q̃a
venit quidã nomĩe Paſnuci9 diues
opibus intentus q̃ filiam ſuaz tã
q̃ mortuã luget neſciẽs quid ei cõ
tigerit ⁊ nimia lamẽtacione affli
gitur: maxime quia vnica erat il
li ⁊ cũ lacrimis piecit ſe ad pedes
abbatis vt p eius oracõnes ⁊ oĩ
um fratrũ poſſet inuenire eam· Et
cõpaciens dicebat michi· Quẽ ad
modũ õnes fratres ita ⁊ tu ora p
ea· Et ego q̃uis indign9 ⁊ meorũ
ↄſci9 malorũ ſepi9 depcatus ſũ do
minũ vt dignet̃ tibi tribuere ſuf
ferẽciam ⁊ longanimitatẽ ⁊ quod
expedit impleat tam de te q̃ de fi
lia tua· Pro hoc frequẽter videre
te volui ⁊ colloq̃ tecũ vt aliquã ↄſo
lacõnẽ p me hũilẽ forſitã iueniẽs
Vt autẽ nõ agnoſceret̃ p multa
colloq̃a dixit ad Paſnuciũ· Vade
dñe mi· Et dũ recedere vellet Paſ
nuci9 aĩa illi9 cõpaciebat̃ ei· faci
es ei placebat ſʒ replebatur lacri
mis· Pre nimio ãt ieiunio ⁊ diutur
na maceracõne ſanguinez vome
bat Q̃ſitũ g° confortat9 paẗ eius
in ãmonicõne eius diſceſſit ab ea
Et rediẽs ad abbatẽ dixit· Edifi
cata eſt aĩma mea ab iſto fratre
⁊ ita ſum let9 effect9 in gracia dĩa
conſolacõne eius tanq̃ ſi inueniſ
ſem filiam meã· Cõmendanſq3 ſe
oracõibus abbatis ⁊ õium fra
trũ reuerſus eſt in domũ ſuã mag
nificans deũ· Complens autẽ Eu
froſina in cella ſolitaria triginta
octo annos incidit in infirmitatẽ
qua ⁊ mortua eſt· Quadam vero
die ſm ↄſuetudinẽ venit Paſnuci
us ad viſitandũ monaſteriũ· Et
pt9orõnẽ ⁊ ſalutacõnẽ fratrũ di
xit ſeni· Si iubes paẗ pmitte me
ſmaragdũ videre· quia valde deſi
derat eum aĩma mea· Vocatoq3
agapito p̃cepit ei deduci Paſnu
ciũ ad viſitãd' ſmaragd'· Introiẽs
aũt i cellã vbi eger iacebat cepit
oſculai eũ lacrimãs ⁊ dicẽs· Heu
me vbi ſũt pmiſſiões tue vbi ver
ba dulcia quibus michi futurã ⁊
videndã oculis meis filiã pmitte
bas? Ecce nõ ſolũ illã nõ videbo ſʒ
et tu p quẽ conſolacõez modicam

habebā derelinquis me· Heu mi
quis iam ꝯſolabitur ſenectutē me
am· Ad quē ibo? Quis mei erit ad
iutor? Duplex malū mō qd lugeo
Triginta ⁊ octo āni ſunt ꝙ ꝑdidi
filiā meā michil michi actuz eſt ꝙ
die noctuqꝫ orabam pro ea ⁊ ſimi
lem illiꝰ nō inueni· Detinet me di
rus ⁊ incōꝑabilis dolor· Quid ſpe
rem amodo? Vbi ꝯſolacōnē inue
niam? Jam deſcēdam lugens in i
fernum Vidēs eū ſmaragdꝰ vehe
mēter plorātem ⁊ nullaz conſola
cōnem recipiētē ait ad euz· Quid
turbaris et temetipſum interficis
Nūquid inualida eſt manus dñi·
aut deo quicꝙ̄ eſt difficile? Iā po
ne finem triſticie· Recordare quō
Jacob patriarche manifeſtauerit
deꝰ ioſeph quē quaſi mortuum lu
gebat· Sed obſecro vt per tres
nō me deſeras dies neqꝫ derelin-
quas· Heſitās autem Paſnuciꝰ
intra ſemetipſū dicebat· Forſitā
aliquid deꝰ ei reuelauit de me· Ter
cio die dicit ad ſmaragduz· Expe
ctaui ſicut me rogaſti domine mi
frater ⁊ nō diſceſſi alicubi per ꝯti
nuos tres dies· Cognoſcēs autē
ſmaragdꝰ q̄ ⁊ eufroſina ꝙ inſta
bat dies dormicōnis eius vocauit
prēm ſuū ⁊ dicit ei· Quia deꝰ ōni-
potens bene diſpoſuit meā miſeri
am ⁊ adimpleuit deſideriuz meuz
⁊ ad finē viriliter ꝑduxit nō mea
v̄tute· ſꝫ eius adiutorio qui me cu
ſtodiuit ab inſidiis inimici· ꝑacto
curſu ſupeſt michi corōa iuſticie
Nolo ergo iam te eſſe ſollicitū pro
filia tua eufroſina· Ego enī ſū il-
la miſera ⁊ tu es prē meꝰ Paſnu
ciꝰ· Ecce iā vidiſti me et ſatiſfcm̄
eſt tibi· ſꝫ nemo hoc ſciat et non ꝑ
mittas ab aliquo corpus meū nu
dari ⁊ lauari ſꝫ ꝑ temetipſum hoc
facias· Et qa ꝓmiſi abbati habe
re me multas poſſeſſiōes ⁊ ſi potu
iſſem ſuſtinere et ꝑdurare in loco
iſto adducere huc imple ergo qd
ꝓmiſi ꝙ venerabilis eſt locus iſte
et ora pro me· Hec dicens tradi-
dit ſpm̄· Dum audiſſet Paſnuci
us talia verba ⁊ vidiſſet ꝙ obdor
miuit ꝯmota ſūt ōnia viſcera eius
cecidit qꝫ in terram ⁊ factus eſt ve
lut mortuus Accurrēs autē aga-
pitus et vidit quia defunctus eſt
ſmaragdus ⁊ Paſnuciū iacentē
in terra ſemiuiuū iactauit aquā
in faciē eius ⁊ eleuauit eum dicēs
Quid habes domine mi? Ait Paſ
nucius· Permitte me vt hic mori-
ar vidi ei mirabilia hodie· Sur
gens autem irruit in faciem eius
⁊ multitudinē lacrimarū fundēs
clamabat dicēns· Heu me filia
dulciſſima quare non antea ma
nifeſtaſti te m̄? vt egoquoqꝫ ꝯmo
rerer tecū ſpontanea voluntate·
Heu m̄ quomō latuiſti· Quomō ꝑ
tranſiſti inſidias aduerſariorum
et nequicias ſpūales tenebraruz
vite huius et introiſti in vitā eter
nam· Hec audiens agapitus et

ꝯgnoſcẽns tam mirabilez rẽ ſtu
pefactus eſt· Et currens nuncia
uit omnia abbati· Veniens autez
abbas cecidit ſuper eam ⁊ ciulãs
dicebat· Euſroſina ſponſa criſti
et filia ſanctorum ne obliuiſcaris
conſeru orum tuorum et hui⁹ mo-
naſterij· ſed ora pro nobis ad do
minũ iheſum criſtũ vt faciat nos
viriliter certãdo peruenire ad por
tum ſalutis et porcionem habere
ſecum ⁊ cum ſanctis ſuis· Et iuſ-
ſit vt congregarentur omnes fra
tres vt honore debito ſanctuz cor
pus illius ſepulture traderetur·
Dum autem omnes adeſſent ⁊ vi
diſſent tam ſtupendum miraculũ
glorificabant deum qui eciã in fe
mineo ſexu ⁊ fragili tanta mira
cula operatur· Quidã autem fra
ter vnum habens oculũ oſculat⁹
eſt vultum eius cum lacrimis ſta
timqꝫ vt eam tetigit oculus eius
reſtitutus eſt · Et videntes õnes
fratres qui aderant qḋ factum ē
benedixerunt deo/ gracias agẽtes
deo/ cuius ſunt õnia que bona ſũt
Multũqꝫ confortati ⁊ edificati ſe-
pelierunt eam in monumẽto pr̃m
Pater vero eius queqꝫ habuit ad
eccleſiaz ⁊ ad xenodochia ⁊ ad mo
naſteria offerens conuerſatus eſt
in eodem monaſteio plurimã par
tem ſubſtancie ſue ibidem offerẽs
in eadem cella demoratus eſt in
eodemquoqꝫ pſyacõ dormiens in
quo Euſroſina Vixit autẽ in ſan
cto propoſito annos decem ⁊ migra
uit ad dñz ſepultuſqꝫ eſt iuxta fi
liã· Dies autẽ migracõnis eoruz
ad dñm celebrant in eodem mo-
naſterio vſqꝫ in preſentẽ diẽ glori
ficantes deum patrẽ ⁊ filiuz eius
iheſum xp̄m vna cum ſancto ſpũi
ſempiterna ſecula· AMEN·

Quintus liber hui⁹ vltrimi
operis explicit· In cuius tabula/
que ad modũ ⁊ in aliorũ eiuſdẽ ope
ris librorꝫ regiſtris / capitulorum
exẽplorũqꝫ effectus ſuccincte con
corditerqꝫ cum rubricis vna cũ fo
liorũ numero aſſignantur ea cum
diſcrecõe qꝫ ſi i tabule remiſſione
ãte hanc ſilbã· fo ponatur punct⁹/
capitulũ in p̃mo eiuſdẽ folij inue
nitur latere· Si autẽ punct⁹ pt⁹
ſilbam fo· et non ante locat⁹ fuerit
capitulũ ꝑmpte iuxta remiſſionẽ
in ſecũdo folij latere reperietur·

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

prim' 34. corpa